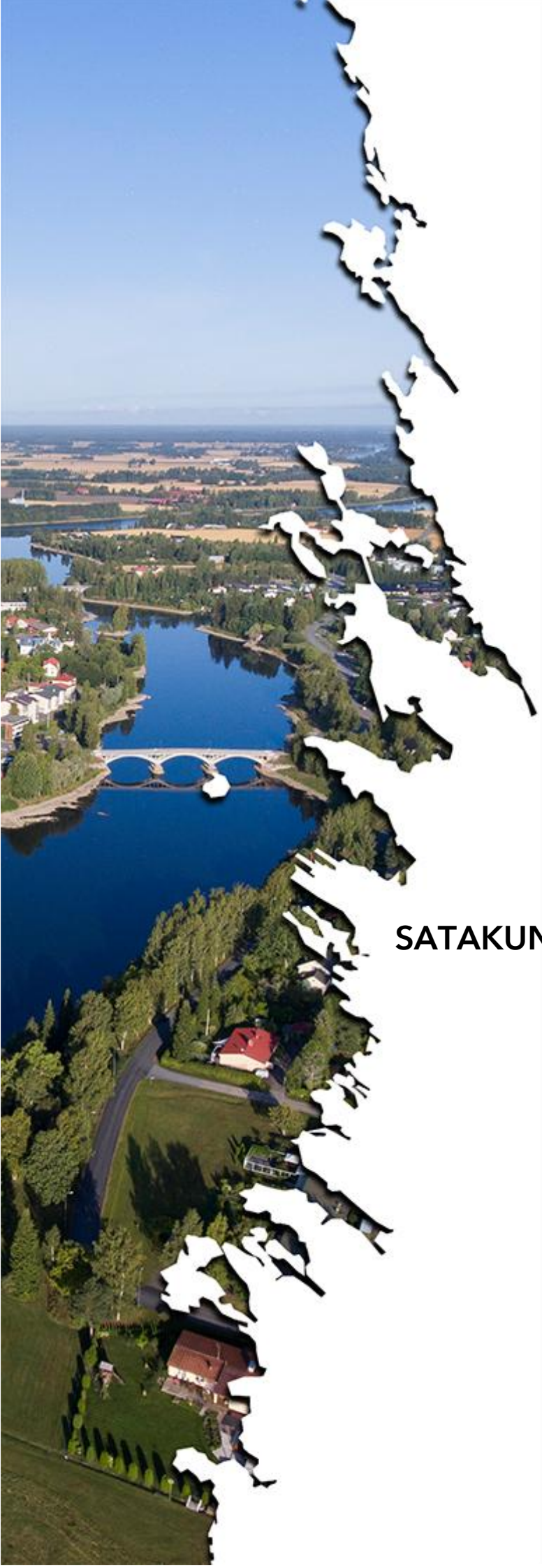

SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVA 2050

SELOSTUS, OSA A

Ehdotus 2, 26.10.2026

tark. 28.10.2026

ISBN xx (printti)

ISBN xx (pdf)

ISSN xx

SATAKUNTALIITTO
Regional Council of Satakunta

SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVA 2050

Selostus, osa A

Satakuntaliitto 2026

ISBN xxx-xxx-xxxx-xx-x (print)

ISBN xxx-xxx-xxxx-xx-x (pdf)

ISSN xxxx-xxxx

Kansikuva: xxx xxx

Sisällys

1 Maakuntakaava osana maakunnan suunnittelua 6
1.1 Maakuntakaavan tarkoitus 6
1.2 Maakuntakaava osana alueidenkäyttölain mukaista suunnittelujärjestelmää 6
1.3 Maakuntakaavan oikeusvaikutukset 7
1.4 Alueidenkäyttölain mukaiset maakuntakaavan sisällölliset vaatimukset 9
1.5 Muun lainsäädännön suhde Satakunnan maakuntakaavaan 2050 13
2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnittelun lähtökohdat 15
2.1 Kansainväliset sopimukset ja sitoumukset 15
2.2 Valtakunnalliset lähtökohdat 16
2.3 Maakunnalliset lähtökohdat 30
3 Satakunnan nykytilan kuvaus 37
3.1 Satakunnan yleiskuvaus 37
3.2 Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenne 39
3.3 Alueiden käytön ekologinen kestävyys 54
3.4 Liikenneverkko ja teknisen huollon verkostot 74
3.5 Vesi- ja maa-ainesvarat 93
3.6 Satakunnan elinkeinorakenne 101
3.7 Maisema, luonnonarvot ja kulttuuriperintö 108
3.8 Virkistykseen soveltuvat alueet 114
3.9 Ilmastomuutos ja luontokato 115
3.10 Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus 119
4 Maakuntakaavan tavoitteet 124
4.1 Maakuntakaavan yleiset tavoitteet 124
4.2 Kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien tavoitteet 125
4.3 Tavoitteet muodostavat yhdessä kokonaisuuden 125
4.4 Maakuntakaavan sisällölliset tavoitteet 125
4.5 Maakuntakaavan taustana olevat kehitysarviot 126
5 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tausta-aineisto ja selvitykset 127
5.1 Maakuntakaavan toteutuneisuuden arviointi 127
5.2 Tietopohja ja paikkatietoaineistot 127
5.3 Selvitykset 128
5.4 Maakuntakaavamerkinnät ja –määräykset 133
6 Osallistuminen, vuorovaikutus ja kaavaprosessin keskeiset vaiheet 136
6.1 Osalliset 136
6.2 Osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestäminen 137

6.3 Viranomaisyhteistyö ... 137
6.4 Tiedottaminen ... 137
6.5 Päätöksenteko ... 138
6.6 Aloitus- ja tavoitevaihe ... 138
6.7 Valmisteluvaihe ... 140
6.8 Ehdotusvaihe 1 ... 142
6.9 Ehdotusvaihe 2 ... 143
6.10 Hyväksymisvaihe ... 144
6.11 Seurantavaihe ... 144
6.12 Yhteenveto osallistumisen, vuorovaikutuksen ja kaavaprosessin keskeisistä vaiheista ... 145
7 Satakunnan maakuntakaavan 2050 alueidenkäyttösuunnitelma ... 149
7.1 Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne ... 149
7.2 Alueiden käytön ekologinen kestävyys ... 174
7.3 Ympäristön ja talouden kannalta kestävät liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt ... 183
7.4 Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö ... 207
7.5 Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaaminen ... 212
7.6 Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen ... 215
7.7 Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys ... 225
7.8 Ilmastomuutos ja luontokato ... 228
7.9 Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus ... 230
7.10 Kriittistä infrastruktuuria koskevan tiedon tarkastelu ... 231
8 Kaavan vaikutusten arviointi ... 232
8.1 Vaikutusten arviointimenettely ... 232
8.2 Vaikutusten arvioinnin toteuttaminen ... 232
8.3 Arvioidut merkittävät vaikutukset maankäyttöluokittain (MRA 10 §) ... 234
8.4 Yhteenveto keskeisiksi arvioiduista yhteis- ja kokonaisvaikutuksista ... 234
8.5 Vaikutukset Natura 2000-verkostoon arvioitiin ehdotusvaiheen suunnittelua varten ... 235
8.6 Valtion rajat ylittävien vaikutusten arviointi ... 236
9 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen ... 238
10 Satakunnan maakuntakaavan 2050 suhde maakuntasuunnitelmaan ja maakuntaohjelmaan sekä merialuesuunnitelmaan ... 250
10.1 Satakunnan maakuntakaavan 2050 suhde Satakunta-strategiaan ... 250
10.2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 suhde Suomen merialuesuunnitelmaan 2030 ... 251
11 Satakunnan maakuntakaavan 2050 suhde voimassa oleviin maakuntakaavoihin, kaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoitukseen ja kuntien suunnitteluun ... 252
12 Satakunnan maakuntakaavan 2050 toteutuksen ajoitus ja seuranta ... 253

Tiivistelmä

Laaditaan myöhemmin

Esipuhe

Laaditaan myöhemmin

1 Maakuntakaava osana maakunnan suunnittelua

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat alueidenkäyttölain 25 §:n mukaisesti maakuntasuunnitelma, alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava ja maakuntaohjelma. Maakuntakaava toteuttaa maakuntasuunnitelmassa osoitettua maakunnan tavoiteltua kehitystä ja luo maankäytölliset edellytykset maakuntaohjelman mukaisille toimenpiteille. Maakuntakaava on osa alueidenkäyttölain mukaista Suomen alueiden käytön suunnittelujärjestelmää.

1.1 Maakuntakaavan tarkoitus

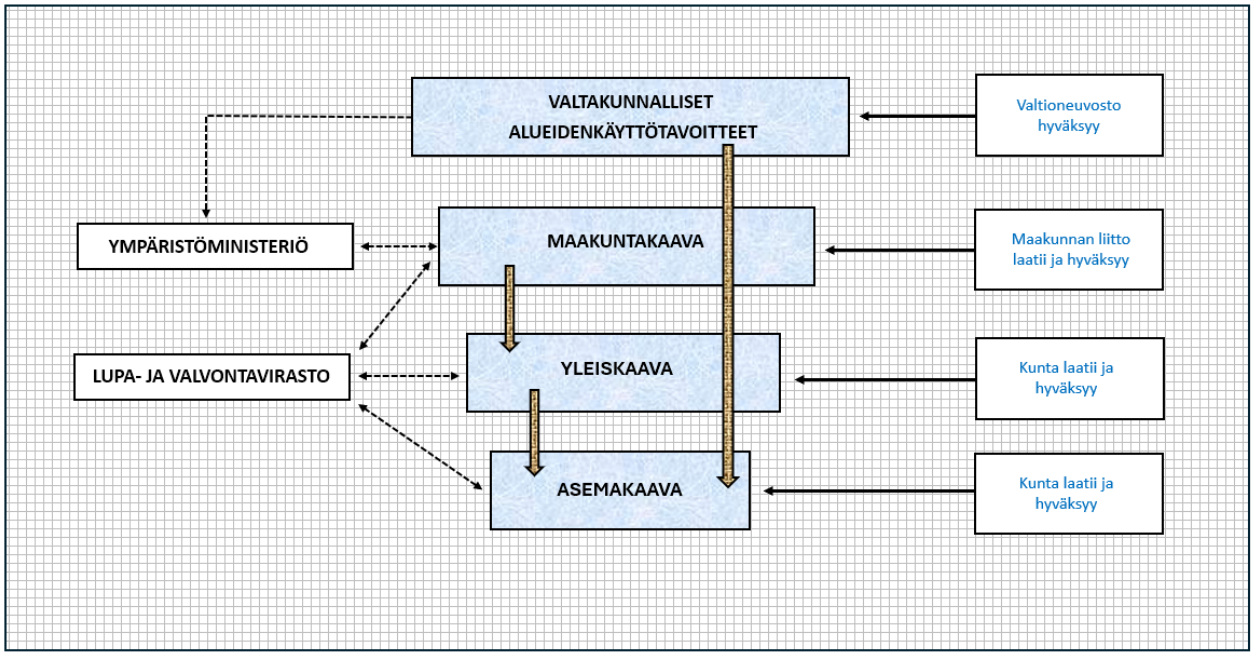
Maakuntakaavalla konkretisoidaan maakunnan kehittämisstrategiat alueiden käytön kehittämisperiaatteiksi ja aluevarauksiksi. Maakuntakaava on kartalla esitetty yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä. Maakuntakaavaan kuuluvat myös kaavamerkinnät ja -määräykset. Maakuntakaava aineistoon liittyy myös selostus, jossa esitetään kaavan tavoitteiden, eri vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten sekä ratkaisujen perusteiden arvioimiseksi tarpeelliset tiedot siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Maakuntakaavan tulee edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista ja sovittaa tavoitteet yhteen maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa.

Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia esitetään ainoastaan siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteensovittamiseksi on tarpeen.

1.2 Maakuntakaava osana alueidenkäyttölain mukaista suunnittelujärjestelmää

Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on alueidenkäyttölain 24 §:n mukaan huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Ympäristöministeriö vastaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelusta ja valtioneuvosto päättää tavoitteista yleisistunnossaan. Ympäristöministeriö vastaa myös alueiden käytön suunnittelun yleisestä kehittämisestä ja ohjauksesta.

Maakuntakaavoituksen avulla valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet konkretisoidaan maakunnallisiksi ja seudullisiksi ratkaisuiksi, jotka ohjaavat vuorostaan kuntakaavoitusta. Maakuntakaavan laatimisesta vastaa maakunnan liitto ja maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntakaavan. Maakuntakaavan laatiminen edellyttää monen eri tahon yhteistyötä. Maakuntakaavan laadinnassa tavoitteena on prosessi, johon alueidenkäytön suunnittelijoiden lisäksi viranomaiset, muiden alojen asiantuntijat sekä elinkeinoelämän, asukkaiden, maanomistajien ja kansalaisjärjestöjen edustajat tuovat oman panoksensa ja näkemyksensä.

Kuva 1 Alueiden käytön suunnittelujärjestelmä

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa. Yleiskaavoituksessa määritellään kunnan yhdyskuntarakenne ja maankäyttö asumisen, työpaikkojen, virkistyksen ja liikenteen tarpeisiin. Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa. Asemakaavassa käsitellään alueiden käytön yksityiskohtaista järjestämistä, rakentamista ja kehittämistä. Kunnat vastaavat yleis- ja asemakaavoista ja niiden hyväksymisestä. Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella muutoin kuin näitä kaavoja muutettaessa.

Lupa- ja valvontaviraston tehtävänä on valvoa, että kaavoituksessa ja muussa alueiden käytössä otetaan huomioon vaikutuksiltaan valtakunnalliset ja merkittävät maakunnalliset asiat. Valvontatehtävä koskee maakuntien liittojen ja kuntien kaavoitusta. Lupa- ja valvontavirastolle kuuluu myös laajempi alueidenkäytön suunnittelun tukemistehtävä. Alueellisille elinvoimakeskuksille kuuluu alueidenkäytön edistämistehtävä. (Kuva 1)

1.3 Maakuntakaavan oikeusvaikutukset

Maakuntakaavan oikeusvaikutukset kohdistuvat:

-yleis- ja asemakaavan laatimiseen ja muuttamiseen sekä muihin maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuviin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi, viranomaisten toimintaan suunniteltaessa alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päätettäessä niiden toteuttamisesta

-rakentamiseen niillä alueilla, joilla on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus sekä

-suojelumääräysten kautta muihin rakentamista ja alueiden käyttöä koskeviin toimenpiteisiin.

1.3.1 Ohjausvaikutus muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa kunnan yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Alueidenkäyttölain 48 §:n mukaisesti kuntien yhteinen yleiskaava voidaan kuitenkin perustellusta syystä laatia maakuntakaavan normaalista ohjausvaikutuksesta poiketen siten kuin laissa tarkemmin säädetään. Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisten yleis- ja asemakaavojen alueella muulla tavoin kuin ohjaamalla näiden kaavojen muuttamista.

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon ja pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista. Lisäksi viranomaisten on katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maakuntakaavan huomioon ottaminen ja edistämisvelvoite koskevat kaikkia sellaisia valtion ja kunnan viranomaisia, joilla on katsottava olevan alueiden käyttöön liittyviä suunnittelu- tai toteuttamistehtäviä. Velvoite koskee myös valtion liikelaitoksia. Maakunnan liitot toimivat myös aluekehitysviranomaisina, jolloin maakuntakaavan ohjausvaikutus merkitsee sitä, että suunniteltaessa aluekehittämisohjelmalla lähivuosien kehittämistoimia tai myönnettäessä aluekehitysvaroja konkreettisiin hankkeisiin on pyrittävä edistämään maakuntakaavan toteuttamista ja katsottava, ettei näillä toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Velvoite koskee myös kuntaa alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisen ohjauksessa mm. siten, että kunnan tulee pyrkiä suuntaamaan kaavoitustaan sellaisille alueille, jotka edistävät maakuntakaavan toteuttamista.[1]

1.3.2 Ohjausvaikutus rakentamiseen ja muuhun alueidenkäyttöön

Rakentamisrajoitus on alueidenkäyttölain 33 §:n mukaisesti voimassa maakuntakaavan virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella. Rakentamisrajoitus tulee voimaan automaattisesti kaavan saatua lainvoiman. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa kuitenkin erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa. Rakentamisrajoituksen alueella on voimassa maakuntakaavasta johtuva rakentamislain 49 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Sen mukaan lupaa rakennuksen rakentamiseen ei saa myöntää niin, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa, lupa on kuitenkin myönnettävä, alue lunastettava tai haitta korvattava.

Maakuntakaavan ohjausvaikutus voi suojelumääräysten kautta kohdistua rakentamisen lisäksi myös muuhun alueidenkäyttöön. Maakuntakaavassa voidaan antaa alueidenkäyttölain 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä mm. maiseman, luonnonarvojen ja rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen suojelemiseksi. Toisin kuin alueidenkäyttölain 33 §:n mukaiset rakentamisrajoitukset, suojelumääräykset eivät ole luonteeltaan ehdollisia.[2]

1.3.3 Valkoiset alueet

Maakuntakaavassa ilman aluevarauksia olevat ns. valkoiset alueet osoittavat, ettei alueelle kohdistu valtakunnallisia, maakunnallisia tai seudullisia tarpeita. Alueet ovat enimmäkseen maa- ja metsätalousalueita maaseudulla. Valkoisten alueiden maankäytöstä päättäminen tapahtuu kuntatasolla. Kunta voi sijoittaa näille alueille paikallisia toimintoja. Kehittämisperiaatemerkintöjen ja osa-aluemerkintöjen määräykset sekä koko maakuntakaava-alueeseen kohdistuvat suunnittelumääräykset saattavat kuitenkin koske myös valkoisia alueita ja ohjata niiden maankäyttöratkaisuja.

Kunnan vapautta sijoittaa näille alueille toimintoja rajoittaa hankkeen tai suunnitelman alueellinen merkittävyys. Valkoisille alueille ei lähtökohtaisesti tule kuntakaavoissa osoittaa maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävää alueiden käyttöä. Suuret infrastruktuurihankkeet ja useamman kunnan asukkaita palvelevat laitokset ovat tyypillisiä esimerkkejä seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävistä hankkeista.[3]

1.3.4 Maakuntakaavan rakentamisrajoitus

Maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on

[1] Ympäristöministeriö, 2002. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000; Opas 10, s. 12, Opas 7, s. 48

[2] Ympäristöministeriö, 2002. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000; Opas 10, s. 12, Opas 7, s. 70

[3] Ympäristöministeriö, 2002. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000; Opas 7, s. 38-39.

voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamista koskeva rajoitus. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa. Rakentamislain 49 §:n mukaisesti ehdollinen rakentamisrajoitus tarkoittaa, että alueella, jolla on voimassa alueidenkäyttölain mukainen rakentamisrajoitus ei rakentamislupaa rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteuttamista. Lupa on kuitenkin myönnettävä (ottaen huomioon rakennusluvan myöntämisen muut edellytykset), jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, jos alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (ehdollinen rakentamisrajoitus).

Alueidenkäyttölain 33 §:n mukaisesti maakunnan liitto voi, jos se maankäytön järjestämisen turvaamiseksi on tarpeen, kieltää käyttämästä aluetta, jolla kaavaehdotuksen tai hyväksytyn kaavan mukaan on rakentamisrajoitus, kaavaehdotuksen tai kaavan vastaiseen rakentamiseen. Rajoitus ei koske jo olemassa olevaan asuntoon kuuluvan talousrakennuksen rakentamista eikä maa- ja metsätalouden harjoittamista varten tarpeellista rakentamista. Rajoitus on voimassa kaksi vuotta. Tämä maakuntakaavan oikeusvaikutus tulee harvoin esille, sillä maakuntakaava vaikuttaa pääsääntöisesti yksityiskohtaisemman kaavoituksen tai viranomaistoiminnan kautta välillisesti. [4]

1.3.5 Maakuntakaavasta poikkeaminen

Alueidenkäyttölain mukaisen kaavajärjestelmän perusperiaatteiden mukaisesti maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma, jossa esitettyjen alueiden käytön periaatteiden ja aluevarausten on tarkoituksena täsmentyä kunnan kaavoituksessa.

Hyväksyttävänä eroavaisuutena voidaan pitää maakuntakaavassa esitettyjen aluevarausten laajuuden ja sijainnin muuttamista tai aluevarauksesta luopumista yksityiskohtaisemmassa kaavassa. Maakuntakaavan keskeiset tavoitteet eivät kuitenkaan saa vaarantua, maakuntakaavan keskeisistä periaatteista ei voi poiketa eikä maakuntakaavassa erityisesti tutkitusta sijaintipaikasta voi poiketa. Aluevarauksessa esitetyn käyttötarkoituksen muuttaminen on mahdollista edellyttäen, että uusi käyttötarkoitus toteuttaa maakuntakaavassa esitettyä tavoitetta.

Mikäli kyseessä ei ole maakuntakaavan täsmentyminen tai hyväksyttävä eroavaisuus, voidaan kunnan kaavan katsoa olevan ristiriidassa maakuntakaavan kanssa. Maakuntakaavan kanssa ristiriidassa oleva kuntakaavan ratkaisu edellyttää maakuntakaavan muuttamista. Maakuntakaavaa muutettaessa tulee huomioida, että kaava täyttää maakuntakaavan sisältövaatimukset eikä vaaranna valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista.

Kuntien yhteinen yleiskaava voidaan perustellusta syystä laatia sisällöltään alueidenkäyttölain 32 §:n säännöksestä poiketen. Tällöin on kuitenkin huolehdittava siitä, että yhteinen yleiskaava sopeutuu maakuntakaavan kokonaisuuteen ja otettava soveltuvin osin huomioon alueidenkäyttölain 28 §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset.

1.4 Alueidenkäyttölain mukaiset maakuntakaavan sisällölliset vaatimukset

1.4.1 Alueiden käytön suunnittelun tavoitteet

Alueidenkäyttölain 5 §:n mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää:

1) turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;

2) yhdyskuntarakenteen ja alueidenkäytön taloudellisuutta;

2 a) riittävän asuntotuotannon edellytyksiä;

[4] Ympäristöministeriö, 2002. Maankäyttö- ja rakennuslaki 2000; Opas 10, s. 12, Opas 7, s. 64

3) rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista;

4) luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä;

5) ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä;

6) luonnonvarojen säästeliästä käyttöä;

7) yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista;

8) yhdyskuntarakentamisen taloudellisuutta;

9) elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä;

10) palvelujen saatavuutta; sekä

11) liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.

1.4.2 Maakuntakaavan sisältövaatimukset

Maakuntakaavan sisältövaatimuksista säädetään alueidenkäyttölain 28 §:ssä. Maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten kuin siitä laissa säädetään. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Kaava on mahdollisuuksien mukaan sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa. Luonnonsuojelulain 15 §:ssä ja 144 §:ssä tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja -päätösten sekä 91 §:ssä tarkoitettua maiseman-hoitoaluetta koskevien perustamispäätösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa.

Lisäksi maakuntakaavassa on kiinnitettävä erityistä huomiota:

1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;

2) alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen;

3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;

4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön;

5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;

6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä

7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen.

Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueidenkäytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajille tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat. Mainitut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää.

1.4.3 Vähittäiskauppaa koskevat erityiset säännökset

Alueidenkäyttölain 71 b §:ssä on määritelty vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset sisältövaatimukset maakunta- ja yleiskaavalle. Lain kohdan mukaan osoitettaessa maakunta- tai yleiskaavassa vähittäiskaupan suuryksiköitä on sen lisäksi, mitä maakunta- ja yleiskaavasta muutoin säädetään, katsottava, että:

1) suunnitellulla maankäytöllä ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen;

2) alueelle sijoittuvat palvelut ovat mahdollisuuksien mukaan saavutettavissa joukkoliikenteellä ja kevyellä liikenteellä; sekä

3) suunniteltu maankäyttö edistää sellaisen palveluverkon kehitystä, jossa asiointimatkojen pituudet ovat kohtuulliset ja liikenteestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset mahdollisimman vähäiset.

Alueidenkäyttölain 71 b §:n mukaan maakuntakaavassa tulee esittää merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja. Vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitus on osoitettava maakuntakaavassa osoitettujen keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella riittävällä tarkkuudella.

Lisäksi alueidenkäyttölain 4a §:n mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä.

1.4.4 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edistävät kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa sekä turvaavat valtakunnallisten alueidenkäyttöratkaisujen tarkoituksenmukaista toteuttamista. Tavoitteilla varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 23 §:n mukaisesti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelusta huolehtii ympäristöministeriö yhteistyössä niiden muiden ministeriöiden, maakuntien liittojen ja muiden viranomaisten ja tahojen kanssa, joita asia koskee.

Valtioneuvosto päätti tavoitteiden uudistamisesta 14.12.2017. Uudistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen.

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.

Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

2. Tehokas liikennejärjestelmä

Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.

Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY2009)

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, Museovirasto 2009 -inventointi on valtioneuvoston 22.12.2009 tekemällä päätöksellä otettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi rakennettua kulttuuriympäristöä koskevaksi inventoinniksi. Inventointi korvaa Museoviraston vuonna 1993 julkaiseman inventoinnin (Rakennettu kulttuuriympäristö, Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt, Museoviraston rakennushistorian osasto, julkaisu 16/1993).

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt antavat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme rakennetun ympäristön historiasta ja kehityksestä.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA)

Ympäristöministeriö toteutti vuosina 2010–2015 valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventoinnin. Inventointia täydennettiin julkisissa kuulemisissa ja lausuntokierrosten yhteydessä saatujen palautteiden pohjalta vuosina 2016–2021. Satakunnan alueella valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi valmistui Satakuntaliiton EAKR-rahoitteisen Katson maalaismaisemaa -hankkeen

puitteissa vuosina 2012–2013. Hankkeessa inventoitiin samalla myös maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja pohdittiin maisema-alueiden äänimaisemallisia tekijöitä.

Ympäristöministeriön vuoden 1995 luetteloa korvaava esitys valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista on hyväksytty valtioneuvoston päätöksellä 18.11.2021. Päivitetyssä luettelossa valtakunnallisesti arvokkaita maisemia on nyt 186, joista Satakunnan alueelle on osoitettu yhteensä kuusi aluetta. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden uusi luettelo (VAMA 2021) muodostaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevassa valtioneuvoston päätöksessä tarkoitetun valtakunnallisen inventoinnin, joka on otettava huomioon maakuntakaavoissa ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa.

Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK)

Museovirasto on laatinut manner-Suomen valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden inventoinnin tavoitteenaan määrittää kohdevalikoima, joka antaa mahdollisimman hyvän kokonaiskuvan Suomen muinaisuudesta. Arviointi ja valinnat on tehty muinaisjäännösrekisterin tietojen pohjalta. Valtioneuvoston 7.11.2024 päätöksellä hyväksytty inventointi toimii valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteissa tarkoitettuna valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia kohteita koskevana inventointina.

1.5 Muun lainsäädännön suhde Satakunnan maakuntakaavaan 2050

Maakuntakaavan pohjana ovat alueidenkäyttölain lisäksi erityislainsäädännöt, EU-direktiivit sekä lakiin verrattavat valtioneuvoston päätökset.

Suomen perustuslain (731/1999) 14 §:n, 3. momentin mukaan julkisen vallan on edistettävä yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille ja julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Luettelo suunnittelussa huomioon otettavista tärkeimmistä erityissäännöksistä, -ohjelmista ja laeista:

- Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (2021/756)
- Ilmailulaki (864/2014), Valtioneuvoston asetus ilmailulta rajoitetuista alueista (930/2014)
- Jätelaki (646/2011), Valtioneuvoston asetus jätteistä (978/2021), Valtioneuvoston asetus jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (562/2022)
- Kaivoslaki (621/2011), Valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta (391/2012)
- Kirkkolaki (652/2023)
- Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977)
- Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi (468/2019), Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta (523/2025)
- Luonnonsuojelulaki (9/2023)
- Valtioneuvoston asetus luonnonsuojelusta (1066/2023)
- Luonnonsuojeluohjelmat ja -päätökset, ja niitä koskeva erillislainsäädäntö (Kansallis- ja luonnonpuistojen kehittämisohjelma, Soidensuojelun perusohjelma, Lintuvesiensuojeluohjelma, Harjujensuojeluohjelma, Lehtojensuojeluohjelma, Rantojensuojeluohjelma, Vanhojen metsien suojeluohjelma)

- Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma (METSO) 2014-2025, VN:n päätös 5.6.2014
- Maa-aineslaki (555/1981, 3639/1998), Maa-ainesasetus (926/2005)
- Metsälaki (1093/1996)
- Muinaismuistolaki (295/1963)
- Laki eräistä naapuruussuhteista (26/1920)
- Ympäristöministeriön asetus Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden luettelosta (354/2015), Euroopan unionin Natura 2000-verkoston Suomen ehdotuksen ja ilmoituksen täydentämisestä sekä Natura 2000 –alueiden tietojen tarkistuksista, VN:n päätös 5.12.2018
- Poliisilaki (872/2011)
- Laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010)
- Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005)
- Liikenne- ja viestintäministeriön asetus maanteiden ja rautateiden pääväylistä ja niiden palvelutasosta (933/2018)
- Ratalaki (110/2007)
- Raideliikennelaki (1302/2018)
- Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005), (direktiivi suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, 2001/42/EY), Valtioneuvoston asetus suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (347/2005)
- Säteilylaki (859/2018), Valtioneuvoston asetus ionisoivasta säteilystä (1034/2018)
- Terveydensuojelulaki (763/1994)
- Ulkoilulaki (606/1973)
- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA, VN:n päätös YM/2021/70, 18.11.2021)
- Valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja – kohteet (RKY 2009, Museovirasto, VN:n päätös 20.12.2009)
- Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK, VN:n päätös YM/2024/59, 7.11.2024)
- Vesihuoltolaki (119/2001)
- Vesilaki (587/2011)
- Laki ympäristövahinkojen korvaamisesta (737/1994)
- Ydinenergia-asetus (161/1988), Valtioneuvoston asetus ydinenergia-asetuksen muuttamisesta (1532/2015)
- Ydinenergialaki (990/1987), Laki ydinenergialain muuttamisesta (676/2015)
- Ympäristönsuojelulaki (527/2014), Valtioneuvoston asetus ympäristön suojelusta (713/2014)
- Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017), Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)

2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnittelun lähtökohdat

2.1 Kansainväliset sopimukset ja sitoumukset

Kansallisen alueidenkäytön suunnittelun tavoitteiden asetteluun vaikuttavat myös kansainväliset sopimukset, vaikka alueidenkäyttöä koskeva päätöksenteko on täysin kansallista. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edistävät omalta osaltaan kansainvälisten sopimusten ja sitoumusten täytäntöönpanoa Suomessa. Alueiden käytön suunnittelu on ratkaisevassa asemassa näiden sopimusten täytäntöönpanossa.

Aluesuunnittelussa tehdään kansainvälistä yhteistyötä useiden eri organisaatioiden kautta. Keskeisiä yhteistyön foorumeita ovat Euroopan unionin aluesuunnitteluyhteistyö ja ESPON-ohjelma, Itämeren maiden aluesuunnitteluyhteistyö VASAB sekä Pohjoismaiden aluesuunnitteluyhteistyö. Yhteistyön tavoitteena on vaihtaa tietoa ja kokemuksia ja näin edistää aluesuunnittelun hyviä käytäntöjä eri maissa. Aluesuunnittelu perustuu maiden kansalliseen lainsäädäntöön, eikä yhteistyön tavoitteena ole suunnittelujärjestelmien yhtenäistäminen. Alueidenkäytön ja aluesuunnittelun yhteisiä kansainvälisiä periaatteita on kuitenkin hyväksytty useissa päätelmissä, julistuksissa ja asiakirjoissa.

Euroopan Unionin jäsenmaana Suomi on hyväksynyt vuonna 1999 Euroopan aluesuunnittelun ja aluekehityksen suuntaviivat (European Spatial Development Perspective, ESDP). ESPD-asiakirjassa esitetyt suuntaviivat eivät sido jäsenmaita, mutta ne ovat luonteeltaan yhteisesti hyväksyttyjä aluesuunnittelun periaatteita.

Suomi on myös Euroopan neuvoston jäsenmaana hyväksynyt syyskuussa 2000 Euroopan kestävää aluesuunnittelua ja aluekehitystä edistävät periaatteet (Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent, GPSDE). Ne ovat linjauksiltaan samansuuntaiset ESDP-asiakirjan kanssa.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden ja toimintaohjelma Agenda 2030 ohjaa Suomessa ja YK:n jäsenmaissa kestävän kehityksen edistämistä vuoteen 2030 asti. Agenda 2030 velvoittaa maita takaamaan turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat. Agenda 2030 hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa vuonna 2015.

Alueellinen Agenda 2030 (Territorial Agenda) -asiakirja täydentää YK:n Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteita eurooppalaisesta aluekehityksen ja aluesuunnittelun näkökulmasta. Viimeisin asiakirja on hyväksytty vuonna 2020. Alueellisessa agendassa esitetään toimintalähtöiset puitteet Euroopan alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi.

Ilmastonmuutosta koskevassa Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) puitesopimuksessa (SpoS 61/1994) tavoitteena on kasvihuonekaasujen pitoisuuksien vakiinnuttaminen turvalliselle tasolle. Kioton pöytäkirjan, 1997 (SopS 12/2005 ja SopS13/2005) toisella velvoitekaudella EU:n tavoite on vähentää kasvihuonepäästöjä 20 % vuoden 1990 tasosta vuoteen 2020 mennessä.

Pariisin ilmastosopimus (SopS 75/2016) täydentää vuonna 1992 solmittua YK:n ilmastomuutosta koskevaa puitesopimusta. Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteena on pitää maapallon keskilämpötilan nousu selvästi alle kahdessa asteessa suhteessa esiteolliseen aikaan ja pyrkiä toimiin, joilla lämpeneminen saataisiin rajattua alle 1,5 asteen. Pariisin ilmastosopimus hyväksyttiin 12.12.2015. Pariisin sopimus astui voimaan 4.11.2016 ja Suomi saattoi kansallisen ratifioinnin päätökseen 14.11.2016.

Agenda 2030 ja Pariisin ilmastosopimukseen liittyviä kaupungistumisen tavoitteita on edelleen tarkennettu YK:n Habitat III:n uudessa kaupunkikehitysohjelmassa, joka hyväksyttiin YK:n Habitat III konferenssissa, Quito, Ecuadorissa vuonna 2016. Kaupunkikehitysohjelman mukaisesti kaupunkeja ja asuinyhdyskuntia kehitetään siten, että kaikille asukkaille on tarjolla asumisvaihtoehtoja, viheralueita ja kestäviä liikkumismahdollisuuksia.

Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (biodiversiteettisopimus) (SopS 78/1994) tavoitteena on maapallon ekosysteemien, eläin- ja kasvilajien sekä niiden sisältämien perintötekijöiden monimuotoisuuden suojelu ja kestävä käyttö.

Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskevan yleissopimuksen (SopS 19/1987) tavoitteena on yhtenäisen ja tehokkaan järjestelmän luominen yleismaailmallisesti arvokkaan kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi. Sopimusosapuolia velvoitetaan suojelemaan alueellaan olevat maailmanperintökohteet.

Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskeva yleissopimus (SopS 10/1992) edellyttää sopimusosapuolilta toimenpiteitä rakennustaiteellisen perinnön suojelemiseksi. Rakennustaiteellinen perintö kattaa kaikki historiallisesti, arkeologisesti taiteellisesti, tieteellisesti, yhteiskunnallisesti tai teknisesti huomattavan mielenkiintoiset rakennukset ja rakenteet sekä kaupunki ja maaseuturakennusten ryhmät.

Eurooppalaisen yleissopimuksen arkeologisen perinnön suojelusta (SopS 26/1995) tarkoituksena on suojella arkeologista perintöä Euroopan maiden yhteisen muistin lähteenä sekä historiallisen ja tieteellisen tutkimuksen välineenä. Sopijapuolet sitoutuvat pyrkimykseen sovittaa yhteen arkeologiset ja maankäytön suunnittelun tarpeet.

Suomi allekirjoitti Euroopan neuvoston maisemayleissopimuksen 20 päivänä lokakuuta 2000 ja se on tullut Suomessa voimaan vuonna 2006 (SopS 14/2006). Sopimus asettaa velvoitteiksi huomioida maisemalliset tekijät lainsäädännössä ja eri tason toimintaohjelmissa, edistää tietoisuutta maisemallisista arvoista, määritellä ja analysoida maisemia ja hyväksyä niille laatutavoitteita sekä hyväksyä maiseman suojeluun, hoitoon ja suunnitteluun tarpeellisia välineitä.

Faron puiteyleissopimus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä (SopS 49-50/2018) kokoaa yhteen kattavan joukon kulttuuriperintöön liittyviä näkökulmia ja kysymyksiä. Faron yleissopimuksen taustalla on ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, jossa sivistykselliset oikeudet sisältävät oikeuden kulttuuriperintöön. Sopimuksen mukaan kulttuuriperinnön säilyttäminen ja arvostus liittyvät myönteisesti arkielämän laatuun.

Suomen ja Yhdysvaltojen välinen puolustusyhteistyösopimus (Defence Cooperation Agreement, DCA) (SopS 69/2024 ja SopS 70/2024) on tullut voimaan vuoden 2024 syyskuussa. Sopimuksen tavoitteena on sujuvoittaa Suomen ja Yhdysvaltojen yhteistoimintaa kaikissa turvallisuustilanteissa. Sopimus vahvistaa Suomen turvallisuutta ja edesauttaa Nato-jäsenyyden velvoitteiden toimeenpanoa.

2.2 Valtakunnalliset lähtökohdat

Valtakunnalliset suunnittelutarpeet ja tavoitteet määritellään ensisijaisesti valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa, joista valtioneuvosto päättää. Valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteilla on erityisasema muihin valtakunnallisiin tavoitteisiin nähden maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten oikeusvaikutusten takia. Muita valtakunnallisia suunnittelutarpeita ja tavoitteita on määritelty monissa valtioneuvoston hyväksymissä tavoite- ja periaateohjelmissa samoin kuin valtion sektorihallinnon toimialoja koskevissa pitkän aikavälin suunnitelmissa ja strategioissa.

2.2.1 Valtakunnalliset strategiat ja suunnitelmat

Ilmasto- ja energiapolitikkaa koskevat suunnitelmat

Suomen ilmasto- ja energiapolitiikkaa ohjaavat kansainvälisten ilmastosopimusten lisäksi Euroopan unionin ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet.

Vuonna 2022 voimaan tulleessa ilmastolaissa säädetään ilmastopolitiikan suunnittelusta ja seurannasta sekä kansallisista ilmastotavoitteista. Ilmastolaissa asetetaan velvoitteita viranomaisille. Ilmastolaissa on asetettu päästövähennystavoitteet vuosille 2030, 2040 ja 2050. Kunnille vuonna 2023 säädetty ilmastosuunnitelmavelvoite on sittemmin poistettu ilmastolaista, ja ilmastosuunnitelmien laatiminen on kunnille vapaaehtoista.

Ilmastolaissa säädetään ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmästä ja ilmastotavoitteiden toteutumisen seurannasta. Lain mukainen ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmä muodostuu neljästä suunnitelmasta, joiden laatiminen on eri ministeriöiden vastuulla:

1) pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (TEM);
2) kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma (MMM);
3) keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (YM);
4) maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MMM).

Pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma ja ilmasto- ja energiastrategia

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa tarkastellaan kasvihuonekaasupäästöjen ja nielujen kehitystä koskevia pitkän aikavälin skenaarioita, toimialakohtaisia etenemisvaihtoehtoja sekä päästöjen vähentämisen ja nielujen vahvistamisen kehitysnäkymiä. Suunnitelma valmistellaan vähintään kerran kymmenessä vuodessa, ja sen valmistelun koordinoinnista vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Suomen ensimmäinen ilmastolain (423/2022) mukainen pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma hyväksyttiin valtioneuvostossa joulukuussa 2025 ja annettiin eduskunnalle selontekona. Suunnitelma perustuu ilmastolain tavoitteisiin, Euroopan unionin ilmastopolitiikan ja -lainsäädännön asettamiin reunaehtoihin sekä ilmastonmuutosta koskevaan ajantasaiseen tieteelliseen tietoon.

Käytännöksi on muodostunut, että jokainen hallitus tekee kaudellaan energia- ja ilmastopoliittisen strategian. Strategian tueksi laaditaan taustaraportteja, jotka eivät sisällä poliittisia linjauksia. Niiden lisäksi päivitetään Suomen energia- ja päästökehitystä arvioivat skenaariolaskelmat. Strategian vaikutukset myös arvioidaan.

Valtioneuvosto hyväksyi kansallisen energia- ja ilmastostrategian joulukuussa 2025 ja antoi sen eduskunnalle selontekona. Strategian päähuomio kohdistuu ilmastolain mukaisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen vuoteen 2035 mennessä sekä EU:n vuoden 2030 ja 2040 ilmastovelvoitteiden saavuttamiseen. Skenaariolaskelmilla arvioidaan päästökehitystä ja energiataseita vuoteen 2040 saakka. Strategiaan sisältyy myös päästövelan lyhentämisohjelma sekä hiilinielujen ja hiilivarastojen laskennan ja seurannan kehittäminen.

Strategia painottaa kustannustehokkuutta, kilpailukykyä ja energian toimitusvarmuutta. Uusiutuvan energian osuus kasvaa merkittävästi, ja Suomi tavoittelee asemaa puhtaan energian edelläkävijänä Euroopassa. Sähköistyminen, merituulivoima, ydinenergia ja tekniset nielut ovat keskeisiä investointikohteita. Fossiilisista polttoaineista luovutaan sähkön ja lämmön tuotannossa viimeistään 2030-luvulla.

Vetytaloudelle on asetettu määrälliset tavoitteet ja strategia ohjaa kehittämään sähköpolttoaineiden tuotantoa, käyttöä ja infrastruktuuria pitkällä aikavälillä. Energiatehokkuutta edistetään kaikilla sektoreilla, ja toimitusvarmuutta vahvistetaan kantaverkon kehittämisellä, joustomekanismeilla ja kriittisen infrastruktuurin suojauksella. Ydinenergian roolia laajennetaan, mukaan lukien SMR-teknologiat. Hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen (CCUS/BECCS) nähdään välttämättömänä pitkällä aikavälillä.

Strategian ohjaus perustuu EU:n päästökauppajärjestelmään ja ennustettavaan ilmasto- ja energiapolitiikkaan. Tavoitteena on luoda houkutteleva investointiympäristö puhtaan siirtymän hankkeille ja vahvistaa Suomen ilmastokädenjälkeä kansainvälisesti.

Kansallinen ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma (KISS2030)

Ilmastonmuutokseen sopeutumisella tarkoitetaan sekä politiikka- että käytännön toimia, joilla eri toimijat vähentävät, varautuvat ja sopeutuvat ilmastonmuutoksen erilaisiin vaikutuksiin ja niihin liittyviin riskeihin. Sopeutumisen tavoitteena on esimerkiksi vähentää ihmisiin kohdistuvaa vaaraa tai sen vaikutuksista mahdollisesti aiheutuvia taloudellisia vahinkoja. Toisaalta tavoitteena on hyödyntää mahdollisuuksia, joita sopeutumisella voidaan saada elinkeinoille ja liiketoiminnalle.

Kansallisella tasolla ilmastonmuutokseen sopeutumistyön koordinaatiosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Sopeutumistoimista raportoidaan eduskunnalle vähintään kerran vaalikaudessa osana ilmastovuosikertomusta, jossa seurataan päästöjen ja poistumien kehitystä sekä ilmastopolitiikan suunnitelmien toteutumista. Lisäksi ilmastovuosikertomuksessa arvioidaan ilmastonmuutokseen sopeutumista edistävien toimien riittävyyttä ja toimeenpanoa.

Valtioneuvosto hyväksyi Kansallisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman 2030 (KISS2030) joulukuussa 2022. Suunnitelma ohjaa ilmastonmuutokseen sopeutumista vuosina 2023–2030 ja perustuu ilmastonmuutokseen liittyvien riskien ja haavoittuvuuksien arviointiin. Suunnitelman visiona on ”hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa”. Sen tavoitteena on vahvistaa yhteiskunnan toimijoiden tahtoa, keinoja ja kykyä ennakoida, ehkäistä ja hallita ilmastonmuutokseen liittyviä riskejä. Suunnitelman teemoja ovat muun muassa kansallisen tason strateginen suunnittelu ja ennakointi, kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus, ruoka- ja ravitsemusturva, infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö, luonnonvarojen kestävä käyttö, luonnon monimuotoisuus, terveyden suojelu, kulttuuriympäristö, alue- ja kuntatason ilmastoriskien hallinta, kansainvälinen yhteistyö sekä tietopohjan, viestinnän ja seurannan kehittäminen. Suunnitelman toimeenpanoa seurataan vuosittain, ja sen ajantasaisuutta arvioidaan osana ilmastolain mukaista seurantajärjestelmää.

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma (KAISU)

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman laatimisesta on säädetty ilmastolaissa. Suunnitelma laaditaan kerran vaalikaudessa ja se sisältää toimenpideohjelman taakanjakosektorin päästöjen vähentämiseksi. Taakanjakosektorille kuuluvat liikenteen, maatalouden, rakennusten erillislämmityksen, työkoneiden, jätteiden käsittelyn, jätteenpolton, F-kaasujen sekä päästökaupan ulkopuoliset teollisuuden päästöt. Järjestyksessä kolmas keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2025.

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa linjataan toimet, joilla Suomi täyttää EU:n vuoden 2030 ilmastovelvoitteet ja etenee kohti ilmastolain mukaisia tavoitteita: kasvihuonekaasujen vähentämistä 60 prosentilla vuoteen 2030 ja hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä. Suomen EU-velvoite on puolittaa taakanjakosektorin päästöt vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tasoon.

Tavoitteiden saavuttamiseksi suunnitelmassa esitetään taakanjakosektorin päästöjä vähentävä toimenpidekokonaisuus, joka koostuu sekä sektorikohtaisista lisätoimista että poikkileikkaavista ratkaisuista. Suunnitelmassa tarkastellaan poikkileikkaavia teemoja, kuten paikallista ilmastotyötä, kulutuksen merkitystä, ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä toimien oikeudenmukaisuutta. Kunnat ja alueet ovat keskeisessä roolissa ilmastotavoitteiden edistämisessä, ja ilmastotyötä vauhditetaan yhteistyöllä eri hallintotasojen välillä.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU)

Maankäyttösektorilla tarkoitetaan maatalousmaan, metsätalouden ja muun maankäytön muodostamaa kokonaisuutta. Valtioneuvosto hyväksyi ja antoi eduskunnalle selonteon maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta 8. heinäkuuta 2022. Ilmastolain mukaan valtioneuvosto hyväksyy maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman vähintään joka toinen vaalikausi. Niiden vaalikausien aikana, jolloin ei ole velvollisuutta laatia suunnitelmaa, arvioidaan voimassa olevan suunnitelman ajantasaisuutta ja uusien toimien tarvetta.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa määritetään ne keinot, joihin panostamalla vähennetään maankäyttösektorin ilmastopäästöjä sekä vahvistetaan hiilinieluja ja -varastoja. Suunnitelma kattaa maatalousmaiden hiilidioksidipäästöihin, metsiin, maankäytön muutoksiin ja ilmastokosteikkoihin kohdistuvat toimenpiteet ja sisältää myös toteuttamissuunnitelman sekä suunnitelman siitä, miten toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia seurataan.

Maa- ja metsätalousministeriö laati maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman ensimmäisen ilmastolain mukaisen väliarvioinnin vuosina 2025–2026. Helmikuussa 2026 valmistuneen arvioinnin mukaan suunnitelma on pääosin ajantasainen suhteessa sille asetettuun tavoitteeseen lisätä ilmastovaikutuksia kolmella miljoonalla hiilidioksidiekvivalenttitonnilla vuoteen 2035 mennessä. Samalla arvioinnissa todettiin, että Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittäviä lisätoimia kaikilla sektoreilla, myös maankäyttösektorilla.

Vuonna 2024 maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelun tueksi tehtyä skenaariotarkastelua päivitettiin. Aiemman, vuonna 2022 tehdyn skenaariotarkastelun jälkeen metsäsektorin toimintaympäristö ja kasvihuonekaasuinventaarion laskentamenetelmät ovat muuttuneet merkittävästi. Päivitetyt tarkastelut ja vuonna 2026 valmistunut väliarviointi osoittavat, että maankäyttösektorin päästö- ja nielukehitykseen liittyy huomattavaa epävarmuutta. Nykyisten tietojen perusteella maankäyttösektorin ei arvioida tuottavan vuonna 2035 niin suurta

nettonielua, että se yksin kattaisi taakanjako- ja päästökauppasektorin jäljelle jäävät päästöt, minkä vuoksi hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää lisätoimia kaikilla sektoreilla.

Valtakunnallinen alueidenkäytön kehityskuva

Ympäristöministeriö käynnisti vuonna 2022 alueidenkäytön kehityskuvatyön, joka on jatkoa aiemmalle kehityskuvatyölle. Erona aiempaan oli se, että uusi kehityskuvatyö on luonteeltaan jatkuvaa ja siinä tarkastellaan aluerakenteen lisäksi myös yhdyskuntarakenteen kehitystä. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus julkaisivat alueidenkäytön kehityskuvan 15.1.2024. Kehityskuva tarjoaa tietoa alue- ja yhdyskuntarakenteen nykytilasta ja tulevaisuudesta. Kehityskuva perustuu valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan (VN TEAS) rahoittamaan Alue- ja yhdyskuntarakenteen mahdolliset tulevaisuudet -hankkeeseen (PERUS-SKENE), muuhun tutkimustoimintaan ja laajaan sidosryhmäyhteistyöhön.

Kehityskuva sisältää alue- ja yhdyskuntarakenteen tilanne- ja tulevaisuuskuvan sekä kehittämiskuvan, johon on koottu alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen tarpeet. Tilannekuvassa tarkastellaan alue- ja yhdyskuntarakenteen keskeisimpiä muutoksia sekä niiden taustalla vaikuttavia tekijöitä. Tulevaisuuskuvassa tunnistetaan keskeisimpiä muutostekijöitä ja hahmotellaan tulevaisuuden kehityskulkuja. Kehityskuvan kolmas osa on kehittämiskuva, joka määrittelee suuntaa alue- ja yhdyskuntarakenteen kehitykselle sekä siihen tarvittavia toimia. Kehityskuvatyöhön sisältyy hallinnonalojen ja alueiden välinen yhteistyö, jossa huomioidaan myös aluekehittäminen ja liikennejärjestelmätyö. Tarkoituksena on päivittää tilannekuva vuosittain ja tulevaisuuskuva sekä kehittämiskuva neljän vuoden välein, hallituskausiin sidotulla rytmillä.

Ajantasainen valtakunnallinen kehityskuva tarjoaa maakuntien ja kuntien pitkän aikavälin suunnittelun taustaksi valtakunnallisen kokonaiskuvan alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi. Kehityskuvatyön tuloksia voidaan hyödyntää monilla eri yhteiskunnan sektoreilla sekä hallinnon eri tasoilla. Alueidenkäytön kehityskuvaa hyödynnetään myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ajantasaisuuden arvioinnissa.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12)

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2026–2037 on liikenne- ja viestintäministeriön laatima strateginen suunnitelma liikennejärjestelmän kehittämisestä. Suunnitelma on laadittu liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) mukaisesti.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma sisältää kuvauksen liikennejärjestelmän nykytilanteesta ja toimintaympäristön muutoksista, vision liikennejärjestelmän kehittämiselle seuraavalle 12 vuodelle, suunnitelmalle asetetut tavoitteet ja niitä tarkentavat strategiset linjaukset sekä valtion ja kuntien toimenpiteitä sisältävän väyläverkon investointiohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Liikennejärjestelmän strategista tilannekuvaa, tilastoja, kehitystarpeita ja toimintaympäristön kehitystä seurataan liikennejärjestelmäanalyysin avulla. Traficomin tuottama liikennejärjestelmäanalyysi tukee Liikenne 12:n ja sen investointiohjelman valmistelua ja toteuttamista. Liikenne 12 suunnitelmaan sisältyy myös vaikutustenarviointi.

Valtakunnalliselle liikennejärjestelmäsuunnitelmalle on annettu kolme päätavoitetta: Toimivuus, turvallisuus ja kestävyys. Tavoitteita yhdistäviä näkökulmia ovat tehokkuus, saavutettavuus ja resilienssi. (Kuva 2)

Liikenne 12 lisäksi Suomi on yhdessä Ruotsin ja Norjan kanssa julkaissut pohjoismaiden varautumisen liikennestrategian, joka edistää liikennesektorin varautumista ja huoltovarmuutta. Strategia ohjaa kohti liikennejärjestelmää, jossa rajat ylittävät yhteydet, tiet, raiteet ja sillat, toimivat ja kestävät kaikissa olosuhteissa. Tavoitteena on vahvistaa varautumista parantamalla rajat ylittäviä yhteyksiä, edistämällä sotilaallista liikkuvuutta sekä tukemalla turvallisia ja kriisinkestäviä kuljetusketjua.[5]

[5] Liikenne- ja viestintäviraston tiedote: Pohjoismaisen varautumisen liikennejärjestelmästrategia julkaistu

Kuva 2 Valtakunnallisen liikennejärjestelmän tavoitteet[6]

Suomen merialuesuunnitelma 2030

Merialuesuunnitelma on meriympäristön hyvää tilaa vaaliva, sinisen talouden toimintojen strateginen kehittämisasiakirja, jota havainnollistetaan kartalla. Suunnitelman merkinnöillä kuvataan merialueiden arvoja ja nykyisten ja mahdollisten uusien toimintojen tulevaisuuden potentiaaleja ja niiden vaihtoehtoista sijoittumista koko Suomen merialueilla. Merialuesuunnittelulla edistetään merialueen eri käyttömuotojen kestävää kehitystä ja kasvua, luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista.

Suomen kahdeksan rannikkomaakuntaa laativat yhdessä kolme merialuesuunnitelmaa, jotka muodostavat Suomen merialuesuunnitelman 2030. Suunnitelma hyväksyttiin rannikon maakuntaliittojen valtuustoissa vuoden 2020 lopussa. Satakuntaliitto ja Varsinais-Suomen liitto laativat yhteistyössä merialuesuunnitelman Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan alueelle. Merialuesuunnittelua tehdään laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Merialuesuunnitteluyhteistyötä ohjaa koordinaatioryhmä, johon kuuluvat rannikon maakuntien liittojen ja ympäristöministeriön edustajat. Yhteistyötä koordinoi Varsinais-Suomen liitto.

Strateginen merialuesuunnitelma tarjoaa tietoa tarkempien alueellisten suunnitelmien, kuten maakuntakaavojen, aluekehitystyön sekä lupaprosessien taustaksi. Tietoja voivat hyödyntää myös eri toimialat. Merialuesuunnitelma ei kuulu alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään, eikä sillä ole oikeusvaikutuksia. Suunnitelma päivitetään vähintään kymmenen vuoden välein. Suomen merialuesuunnitelman 2030 päivitys on aloitettu rannikon maakunnan liitoissa 2024 ja tavoitteena on, että uusi merialuesuunnitelma hyväksyttäisiin maakuntavaltuustoissa 2027.

Meren- ja vesienhoitosuunnitelmat

Vesienhoidon suunnittelua ohjaavat Suomessa laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) sekä valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006). Vesienhoidon yleisenä tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa pohja- ja pintavesiä niin, ettei niiden tila heikkene ja että niiden tila on vähintään hyvä.

Valtioneuvosto teki 16.12.2021 päätökset merenhoitosuunnitelmasta sekä seitsemästä alueellisesta vesienhoitosuunnitelmasta vuosille 2022–2027. Niissä esitetään toimet, joiden avulla pyritään saavuttamaan meren ja vesien hyvä tila.

Vuonna 2026 on käynnissä seuraavan suunnittelukauden valmistelu, jossa päivitetään vesienhoitosuunnitelmat, merenhoitosuunnitelma sekä niitä tarkentavat toimenpideohjelmat vuosille 2028–2033.

Suomen merenhoitosuunnitelma

Merenhoitosuunnitelman tavoitteena on Suomen meriympäristön hyvä tila. Merenhoitosuunnitelma koskee Suomen aluevesiä ja talousvyöhykettä.

[6] Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta 2026-2037

Merenhoitosuunnitelma koostuu meriympäristön tila-arviosta, hyvän tilan määrittelyistä ja ympäristötavoitteista, seurantaohjelmasta sekä toimenpideohjelmasta. Suunnitelmaa tarkistetaan kuuden vuoden välein. Voimassa oleva merenhoitosuunnitelma kattaa suunnittelukauden 2022–2027, ja vuonna 2026 valmistellaan seuraavaa suunnittelukautta 2028–2033 varten laadittavaa päivitettyä merenhoitosuunnitelmaa ja siihen liittyvää toimenpideohjelmaa. Merenhoidon suunnittelussa sovelletaan ekosysteemilähestymistapaa.

Merenhoitosuunnitelman ensimmäinen osa sisältää arvion meriympäristön tilasta ja hyvän tilan määritelmät sekä ympäristötavoitteet ja niihin liittyvät indikaattorit. Suunnitelman toinen osa, seurantaohjelma, tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan arvioida meriympäristön vallitsevaa tilaa ja meriympäristöön kohdistuvia ihmisperäisiä paineita. Seurantaohjelmaa tarkistetaan ja päivitetään osana merenhoidon suunnittelukiertoa. Suunnitelman kolmas osa, toimenpideohjelma, koostuu jo olemassa olevista nykytoimenpiteistä ja merenhoidon uusista toimenpiteistä. Nykytoimenpiteisiin kuuluu muun muassa kansallista lainsäädäntöä sekä meren tilan parantamiseen tähtääviä ohjelmia ja strategioita. Nykytoimenpiteisiin lukeutuvat myös vesienhoitosuunnitelmat, joilla vähennetään maalta peräisin olevaa kuormitusta. Parhaillaan valmisteltavassa toimenpideohjelmassa tarkastellaan myös uusien ja tehostettujen toimien tarvetta meriympäristön hyvän tilan saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi vuosina 2028–2033.

Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosiksi 2022–2027 ja 2028 - 2033

Vesienhoidon keskeisenä tavoitteena on estää pintavesien ja pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan. Tavoitteen saavuttamiseksi suunnitellaan ja toteutetaan vesien tilaa parantavia toimenpiteitä ja seurataan toimenpiteiden vaikutuksia. Merenhoidon, tulvariskien hallinnan ja luonnonsuojelun tavoitteet otetaan suunnittelussa huomioon. Suunnittelu tehdään vesienhoitoalueittain.

Valtioneuvoston vuonna 2021 hyväksymä Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalue kattaa hallinnollisesti koko tai lähes koko Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Pirkanmaan, Satakunnan, Varsinais-Suomen ja Kanta-Hämeen alueista ja lisäksi alueita Keski-Suomen länsiosista. Suunnittelua varten vesienhoitoalueen pintavedet on jaettu toimenpideohjelma-alueisiin ja osa-alueisiin, joiden luonnonolosuhteet ja ihmistoiminnot poikkeavat toisistaan. Vesienhoitoalueen pohjavedet käsitellään ELY-keskuksittain. Alueen selvästi suurin joki on Kokemäenjoki. Vesienhoitoalueen suurimmat järvet ovat Näsijärvi, Säkylän Pyhäjärvi, Lappajärvi ja Längelmävesi. Saaristomeren, Selkämeren ja Merenkurkun rannikkovedet ovat osa läntistä vesienhoitoaluetta. Vesienhoitoalueeseen kuuluu myös useita pohjavesialueita.

Vesienhoitosuunnitelmaa tarkentavat toimenpideohjelmat on tehty ELY-keskuksittain siten, että Satakuntaa koskeva osuus sisältyy Varsinais-Suomen ja Satakunnan vesienhoidon toimenpideohjelmaan vuosille 2022–2027.

Vuonna 2026 valmistellaan Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen seuraavaa vesienhoitosuunnitelmaa ja siihen liittyviä toimenpideohjelmia vuosille 2028–2033. Valmistelussa tarkistetaan vesien tilaa koskevat arviot, vesienhoidon keskeiset kysymykset, tavoitteet sekä tarvittavat toimenpiteet vesien hyvän tilan saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi.

Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027

Maa- ja metsätalousministeriö on hyväksynyt 16.12.2021 tulvariskien hallintasuunnitelmat vuosille 2022–2027. Suunnitelmien avulla pyritään tehostamaan tulvariskien ehkäisyä, tulvien ennustamista, niistä varoittamista sekä pelastustoimien suunnittelua. Suunnitelmissa ehdotetaan noin 450 käytännön toimenpidettä, joita ovat mm. tulvavesien pidättäminen, vesistön säännöstelyn kehittäminen sekä penkereiden rakentaminen. Ilmastonmuutos otettiin entistä paremmin huomioon päivitetyissä hallintasuunnitelmissa. Tulvariskien hallintasuunnitelmien valmistelusta ovat vastanneet alueelliset ELY-keskukset ja tulvaryhmät. Tulvariskien hallinnan suunnittelu on noin kuuden vuoden sykleissä toistuva prosessi. Merkittävät tulvariskialueet arvioitiin vuonna 2024 ja suunnitelmat päivitetään seuraavan kerran viimeistään vuonna 2027. Tulvariskien hallinnan ohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Tulvariskien hallinnan vaiheet on määritelty tulvariskilaissa (620/2010).

Valuma-aluesuunnittelun tiekartta vuoteen 2030

Valuma-aluesuunnittelun tiekartta vuoteen 2030 määrittelee periaatteet monitavoitteiselle valuma-aluesuunnittelulle sekä toimenpiteet valuma-aluesuunnittelun valtavirtaistamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Tiekartan tavoitteena on sovittaa yhteen vesienhallintaan, vesienhoitoon, luonnon monimuotoisuuteen, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sekä maa- ja metsätalouden ja yhdyskuntien maankäyttöön liittyviä tavoitteita valuma-aluetasolla. Tiekartassa korostetaan poikkihallinnollista yhteistyötä, tietopohjan ja osaamisen vahvistamista sekä sellaisten ohjauskeinojen ja rahoitusmallien kehittämistä, jotka tukevat kustannustehokkaita ja vaikuttavia toimenpiteitä. Tavoitteena on vakiinnuttaa valuma-aluesuunnittelu toimintatapana sekä edistää vesien hyvää tilaa, luonnon monimuotoisuutta, ilmastonmuutokseen sopeutumista ja maankäyttöön liittyvien tavoitteiden yhteensovittamista valuma-aluetasolla.

Happamien sulfaattimaiden ja mustaliuskeiden aiheuttamien haittojen vähentäminen vuoteen 2036

Vuonna 2026 julkaistun strategian tavoitteena on vähentää happamista sulfaattimaista ja mustaliuskeista aiheutuvia ympäristö- ja vesistöhaittoja parantamalla riskien tunnistamista, ennaltaehkäisyä sekä maankäytön suunnittelua. Strategiassa korostetaan happamuus- ja metallikuormituksen ehkäisemistä maa- ja metsätaloudessa, rakentamisessa sekä muussa maankäytössä muun muassa pohjaveden pinnan hallinnan, kestävän vesienhallinnan, riskialueiden kartoituksen ja valuma-aluelähtöisen suunnittelun avulla. Tavoitteena on vahvistaa eri toimijoiden tietopohjaa ja yhteistyötä sekä ottaa happamien sulfaattimaiden ja mustaliuskeiden riskit nykyistä paremmin huomioon alueidenkäytön suunnittelussa, rakentamisessa ja luonnonvarojen käytössä.

EU:n maaperästrategian toimeenpano Suomessa

EU:n komission julkaisema EU:n maaperästrategia (2021) tavoittelee terveitä maaperiä vuoteen 2050 mennessä. Strategialla pyritään varmistamaan, että vuoteen 2050 mennessä kaikki EU:n maaperäekosysteemit ovat terveitä ja vastustuskykyisempiä, maaperän pilaantuminen on laskenut tasolle, jolla se ei enää aiheuta haittaa ihmisten terveydelle tai ekosysteemeille, eikä uutta maata enää oteta käyttöön. Maaperän suojelusta ja kestävästä hoidosta sekä huonontuneen maaperän ennallistamisesta tavoitellaan yleisiä toimintatapoja.

EU:n maaperästrategian yhtenä toimenpiteenä Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat joulukuussa 2025 maaperän seurantaa ja kestokykyä koskevan direktiivin (maaperädirektiivi), joka tulee saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä 17.12.2028 mennessä. Suomella ei ole erillistä kansallista maaperästrategiaa, mutta maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön asettama työryhmä valmistee direktiivin toimeenpanoa ja organisointia Suomessa. Valmisteluryhmän toimikausi on 18.12.2026 saakka.

Kansallinen maailmanperintöstrategia 2015–2025

Valtioneuvosto hyväksyi opetus- ja kulttuuriministeriön laatiman kansallisen maailmanperintöstrategian huhtikuussa 2015. Maailmanperintöstrategialla linjataan Suomen maailmaperintöpolitiikkaa ja Unescon maailmanperintösopimuksen toteutusta Suomessa. Dokumentissa on määritelty viisi strategista päälinjausta, joihin on liitetty yhteensä 14 tavoitetta toimenpide-ehdotuksineen. Strategian toteutuksen tulisi nojata kolmeen tukipilariin, jotka ovat maailmanperintökohteet universaaleine arvoineen ja niiden vaalimisessa keskeiset toimijaverkostot sekä uutta luova toiminta. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä laati vuonna 2016 kansalliselle maailmanperintöstrategialle erillisen toimeenpanosuunnitelman, jossa strategian toimenpide-ehdotuksille määriteltiin konkreettiset toteutustavat, vastuutahot, aikataulut, kustannusvaikutukset ja toteutuksen seuranta.

Pohjoismaisesta puukaupunkirakentamisen poikkeuksellisena esimerkkinä Vanha Rauma nimettiin maailmanperintöluetteloon vuonna 1991 ja Sammallahdenmäen pronssikautinen hautaröykkiöalue merkittiin maailmanperintöluetteloon vuonna 1999 Suomen ensimmäisenä arkeologisena kohteena. Vuonna 2026 Unescon maailmanperintökomitean hyväksyä maailmanperintöluetteloon Aalto Works –nimisen arkkitehtuurikohteiden kokonaisuuden, johon kuuluu Porin Noormarkun Villa Mairea.

Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030

Kulttuuriperintöstrategia on valtioneuvoston periaatepäätös, joka korostaa kulttuuriperinnön merkitystä yhteiskunnan eri osa-alueilla tulevaisuuden kestävien ratkaisujen voimavarana. Strategian keskeiset arvot ovat kestävyys, moninaisuus ja yhdenvertaisuus. Strategia hyväksyttiin helmikuussa 2023 ja se on voimassa vuoteen 2030 saakka.

Strategian asettaman vision mukaan vuonna 2030 kulttuuriperinnön merkitys yhteiskunnan voimavarana on vahvistunut ja sen seurauksena ihmisten elämänlaatu parantunut. Visiossa tavoitellaan myös, että kulttuuriperintö toimii siltana ihmisten välillä ja tarjoaa ratkaisuja kestävän tulevaisuuden rakentamiselle. Strategia sisältää neljä tavoitelukua, joissa painottuvat ihmisten ja yhteisöjen omistajuus, vastuu ja osallistumismahdollisuudet, luonto- ja ilmastonmuutos, osaamisen ja oppimisen tukeminen ja vahvistaminen sekä kulttuuriperinnön taloudellisen potentiaalin kestävä hyödyntäminen.

Kulttuuripoliittinen selonteko 2024

Valtioneuvoston kulttuuripoliittinen selonteko on kulttuurialan tärkein valtakunnallinen strategia. Selonteko käsittelee kulttuurin perustan säilyttämistä, uudistumista ja elinvoimaisuutta sekä kulttuuri- ja luovien alojen toimintaedellytyksiä niiden yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisäämiseksi. Selonteko ohjaa politiikkaa 2040-luvulle saakka. Selonteko asettaa kulttuuripolitiikalle neljä pitkän pitkäjänteistä tavoitetta: 1) kulttuuri on muutosvoima, 2) kulttuurin tekijät ja sisällöt ovat avainasemassa, 3) kulttuuri on jokaisenoikeus sekä 4) kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista.

Luovan talouden kasvustrategia 2025-2030

Opetus- ja kulttuuri- sekä työ- ja elinkeinoministeriön laatimassa luovan talouden kasvustrategiassa vuosille 2025-2030 tunnistetaan luovien alojen yritysten kansainvälistymisen merkitys luovan talouden kasvulle ja Suomen kansantaloudelle. Kasvustrategia tunnistaa luovan talouden yritysten vaikutuksen myös kaikkien kotimaisten yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edellytyksille. Luovien alojen osaamisen ja menetelmien hyödyntäminen laaja-alaisesti lisää muiden alojen liiketoiminnallista arvoa. Kasvustrategian toimenpiteet ovat kansallisia ja edistävät luovan talouden yritysten kasvua toimialasta riippumatta. Toimenpiteet on jaoteltu kuuden painopistealueen mukaan: Osaaminen ja ennakointi, Ekosysteeminen yhteistyö, Yritysten neuvontapalvelut, Rahoituspolut, Maakuvatyö, viennin edistäminen ja markkinointi sekä Sääntely.

Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022–2035

Valtioneuvosto on julkaissut uuden arkkitehtuuripolittiisen ohjelman vuosille 2022–2035. Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä ympäristöministeriön johdolla laadittu strategia-asiakirjassa on määritelty rakennettua ympäristöä ja erityisesti sen suunnittelua koskevat toimintalinjaukset. Kohti kestävää arkkitehtuuria -ohjelma on jaettu viiteen temaattiseen lukuun. Kutakin ohjelman perustana olevaa teemaa – ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus, yhdenvertaisuus ja osallisuus, talous ja kansainvälisyys, merkitys ja identiteetti sekä koulutus ja tutkimus – on tarkasteltu poikkialaisesti.

Ohjelmassa on tarkasteltu kestävän arkkitehtuurin käsitettä ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyyden näkökulmasta, joita yhdistävänä teemakokonaisuutena on korostettu koulutuksen, tutkimuksen ja kasvatuksen merkitys kestävän elinympäristön toteutumisen osalta. Ohjelmassa tuodaan keskusteluun arkkitehtonisen kestävyyden käsite, jota laajennetaan koskemaan paitsi olemassa olevia rakennuksia ja muita kulttuuriperinnön osa-alueita myös rakennusten, tilojen sekä alueiden ja maisemien suunnittelua. Ohjelman keskeinen viesti on, että hyvän rakennetun ympäristön muodostumiseen tarvitaan monialaista yhteistyötä, osaamista ja keskustelua.

EU:n Biodiversiteettistrategia ja kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia

EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. Jäsenmaat ovat sitoutuneet 17 avaintavoitteeseen, jotta tavoite saavutetaan. Kolme tavoitteista liittyy luonnonsuojelualueverkostoon. Neljätoista muuta tavoitetta liittyvät

elinympäristöjen tilan parantamiseen suojelualueilla ja niiden ulkopuolella. Lisäksi edellytetään kaikkien jäljellä olevien vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelua. Suomessa tärkeä periaate tavoitteiden saavuttamisessa on vapaaehtoisuus. Helmi- ja METSO-ohjelma tukevat osaltaan tavoitteiden saavuttamista.

Komissio edellyttää, että jäsenmaat antavat kaksi sitoumusta avaintavoitteisiin liittyen. Sitoumuksissa esitetään Euroopan komissiolle miten epäsuotuisalla suojelutasolla olevien luonto- ja lintudirektiivin lajien ja luontotyyppien heikkeneminen pysäytetään ja minkä lajien ja luontotyyppien suojelutason kehityssuunta käännetään paranevaksi vuoteen 2030 mennessä. Sitoumuksissa esitetään myös, miten Suomi aikoo edistää EU:n yhteisen 30 % suojelupinta-alatavoitteen ja 10 % tiukan suojelun tavoitteen saavuttamista.

Kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian laatimisesta säädetään 1.6.2023 voimaan astuneessa luonnonsuojelulaissa, jonka mukaan Ympäristöministeriö laatii kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja strategian toimeenpanevan toimintaohjelman yhteistyössä muiden ministeriöiden ja keskeisten tahojen kanssa. Luonnon monimuotoisuusstrategiassa asetetaan valtakunnalliset toiminnalliset, määrälliset ja ajalliset tavoitteet luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseksi ja tilan parantamiseksi.

Suomessa valmistellaan parhaillaan kansallista biodiversiteettistrategiaa sekä siihen liittyvää toimintaohjelmaa vuoteen 2035. Strategiassa huomioidaan kansallisten tavoitteiden lisäksi YK:n luonnon monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen tavoitteet sekä EU:n biodiversiteettistrategia. Strategialla tehostetaan luonnon monimuotoisuuden suojelua ja edistetään heikentyneiden ekosysteemien palautumista. Lisäksi toimenpiteiden ja vaikuttavuuden mitattavuutta kehitetään.

Suomen luonnon monimuotoisuus heikkenee edelleen. Uhanalaisten lajien määrällä mitattuna heikkeneminen on jopa nopeutunut. Strategian tavoitteena on pysäyttää monimuotoisuuden väheneminen ja kääntää kehitys elpymisuralle vuoteen 2030 mennessä.

Strategia oli lausuntokierroksella vuonna 2023. Kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja siihen liittyvän toimintaohjelman valmistelu jatkuu ympäristöministeriön johdolla. Ympäristöministeriö on asettanut vuosille 2023–2026 ohjausryhmän seuraamaan ja tukemaan kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja sen toimintaohjelman valmistelua.

Kansallinen ennallistamissuunnitelma

EU:n ennallistamisasetuksen tavoitteena on parantaa luonnon tilaa laajasti eri ympäristöissä sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella. Ennallistamisasetuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että käytetään monia erilaisia tapoja vahvistaa luontoarvoja. Asetuksen toimeenpanoa varten laaditaan kansallinen ennallistamissuunnitelma, jossa muun muassa määritellään keinot asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnoksen yhteenveto on ollut lausuntokierroksella 2.7.2026 – 27.8.2026, minkä jälkeen suunnitelmaluonnos on toimitettu EU:n komissiolle. Luonnoksen perusteella käynnistyvät keskustelut EU-komission kanssa suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä ja rahoituksesta. Suunnitelma tullaan vielä päivittämään mm. komission palautteen perusteella ennen lopullisen version toimittamista komissiolle syyskuuhun 2027 mennessä. Ennallistamissuunnitelman luonnoksessa esitetään toimet, joilla Suomessa toimeenpannaan EU:n ennallistamisasetusta ja parannetaan luonnon tilaa vuoteen 2050 ulottuvalla aikajänteellä. Suunnitelma sisältää eri elinympäristöihin, kuten metsiin, soihin, maatalousympäristöihin, vesistöihin, rannikko- ja merialueille sekä kaupunkiympäristöihin kohdistuvia ennallistamis- ja luonnonhoitotoimia luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Toimien valmistelussa korostuvat kustannustehokkuus, monivaikutteisuus ja maanomistajien vapaaehtoisuuteen perustuvat ratkaisut.

Kuivuusriskien hallinnan kansalliset suuntaviivat

Maa- ja metsätalousministeriön vuonna 2024 julkaisema Kuivuusriskien hallinnan kansalliset suuntaviivat luo perustan kuivuusriskien ennakoivalle hallinnalle Suomessa. Suuntaviivoissa korostetaan kuivuusriskien tunnistamista, ennakkovaroitusjärjestelmiä, alueellista riskienhallintaa sekä eri toimijoiden yhteistyötä. Kuivuusriskien

hallinnan keskeisiä keinoja ovat kuivuusindikaattoreiden ja tilannekuvan kehittäminen, haavoittuvuus- ja riskitarkastelujen laatiminen sekä alueellisten riskienhallinta- ja valmiussuunnitelmien valmistelu. Erityistä huomiota kiinnitetään vesihuollon, maa- ja metsätalouden, energiantuotannon ja luonnonympäristön kuivuushaavoittuvuuteen. Tavoitteena on vahvistaa yhteiskunnan varautumista kuivuusjaksoihin, vähentää kuivuudesta aiheutuvia haittoja sekä edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista valtakunnallisesti ja alueellisesti.

Vesitalousstrategia 2030

Vesitalousstrategia 2030 ohjaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan vesitaloustehtäviä ja niiden kehittämistä vuoteen 2030 saakka. Strategian visiona on turvata puhdas vesi, turvallisuus ja hyvinvointi sekä sovittaa yhteen vesien käyttö, hyvä tila ja luonnon monimuotoisuus valuma- ja vesistöalueilla. Strategiassa korostetaan ilmastonmuutokseen sopeutumista, tulva- ja kuivuusriskien hallintaa, vesihuollon toimintavarmuutta sekä vesivarojen kestävää käyttöä. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa vesitalouspalvelujen tuottamaa hyvinvointia ja elinvoimaa sekä edistää kansainvälisesti kestävää ja vesiturvallista toimintaympäristöä.

Kansallinen kalatiestrategia

Valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen kansallisesta kalatiestrategiasta 8.3.2012. Kalatiestrategia tähtää uhanalaisten ja vaarantuneiden vaelluskalakantojen elinvoimaisuuden vahvistamiseen. Strategian toiminta-ajatuksena on siirtää painopistettä kalojen istutuksista luontaisen lisääntymiskierron ylläpitämiseen ja palauttamiseen.

Maa- ja metsätalousministeriö käynnisti kansallisen kalatiestrategian päivityksen vuonna 2025. Strategiaa valmistellaan vuosina 2025–2026. Uudessa strategiassa pyritään linjaamaan tehokkaimpia keinoja ja toimintatapoja vaelluskalakantojen elvyttämistyön jouduttamiseksi.

Manner-Suomen vesiviljelystrategia 2030

Vesiviljelystrategian visiona on, että Suomessa on kilpailukykyinen ja kannustava toimintaympäristö kestävän vesiviljelyelinkeinon sekä siihen liittyvien toimialojen kasvulle ja kehitykselle. Strategian päämääränä on toimialan kilpailukyvyn parantaminen, alan jatkuva uudistuminen sekä vesiviljelytuotannon ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys. Määrällisenä mittarina on mm. se, että Manner-Suomen tuotannon määrä nousee 20 miljoonaan kiloon ja tuotannon arvo ylittää 100 miljoonaa euroa. Vesiviljelyn kasvun tulee tapahtua sopusoinnussa veden laatua koskevien velvoitteiden ja muiden ympäristötavoitteiden kanssa.

Itämeren suojelu ja sen tilan parantaminen on keskeinen yhteiskunnallinen tavoite. Vesien ja merenhoidon tavoitteena on vesien hyvän ekologisen tilan saavuttaminen. Suomessa vesiviljelyn kehittämisen lähtökohtana on elinkeino- ja ympäristöpolitiikan yhteensovittaminen. Näin luodaan edellytykset ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävälle elinkeinolle ja sen tulevaisuudelle. Manner-Suomen merialueen kalankasvatuksen sijainninohjaussuunnitelma on keskeinen keino yhteensovittamistyölle.

Merialueen kalankasvatuksen sijainninohjaussuunnitelma

Merialueella harjoitettavan kalan jatkokasvatuksen merkittävä kehityssuunta on viime vuosina ollut toiminnan sijoittuminen avoimille merialueille. Tämä on myös uudistetun sijainninohjaussuunnitelman suuntaus, joka tähtää kestävään kasvuun kalankasvatusalalla. Merialueen kalankasvatuksen sijainninohjaussuunnitelman tavoite on ohjata merialueen ruokakalan jatkokasvatusvaiheita siihen parhaiten sopiville vesialueille, joilla kalankasvatustuotantoa voidaan kestävästi kasvattaa Manner-Suomen vesiviljelystrategian mukaisesti siten, että toiminnan kasvu ei vaaranna vesien- ja merenhoidon tavoitteiden saavuttamista.

Päivitettyjen kriteerien pohjalta uudistetun sijainninohjaussuunnitelman tavoitteena on antaa paremman arviointi- ja tietopohjan viranomaisille, kalankasvatusalalle ja siihen liittyville toimijoille sekä mahdollistaa kalankasvatuksen kestävän kasvun ja parantaa luvittamisen ennakoitavuutta.

Luonnos merialueen kalankasvatuksen sijainninohjaussuunnitelmasta ja sitä koskevasta ympäristöselostuksesta on ollut lausunnolla elokuussa 2025.

Kotimaisen kalan edistämisohjelma

Kotimaisen kalan edistämisohjelman tavoitteena on lisätä kotimaisen kalan tarjontaa ja osuutta kulutuksesta kestävällä tavalla. Edistämisohjelma asettaa kunnianhimoiset tavoitteet kalan käytölle elintarvikkeena ja kalatalouden arvoketjun kehitykselle. Edistämisohjelman tavoitteet ohjaavat myös hallinnon toimintaa, kuten rahoitusta ja lainsäädännön kehitystä. Pääosa ohjelman rahoituksesta tulee Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) kansallisesta toimintaohjelmasta.

Kotimaisen kalan edistämisohjelma on laadittu maa- ja metsätalousministeriön johdolla laajassa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Luonnonvarakeskus on vastannut ohjelman taloudellisten ja ympäristövaikutusten mallintamisesta ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kansanterveysvaikutusten arvioimisesta. Ohjelma hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksellä vuonna 2021 ja sen toimeenpanon jatkaminen on kirjattu pääministeri Orpon hallitusohjelmaan.

Ajassa uudistuva maaseutu. Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma 2021–2027

Maa- ja metsätalousministeriön vuonna 2021 julkaisema Maaseutupoliittinen kokonaisohjelma vuosille 2021–2027 on kansallisen maaseutupolitiikan toimintaohjelma, jonka vision mukaan monimuotoinen maaseutu nähdään kansallisena menestystekijänä. Strategiset kiintopisteet, jotka ovat keskinäisriippuvuus, ympäristöoikeudenmukaisuus ja uusi tietotalous, toimivat myös ohjelman läpileikkaavina teemoina ja näyttävät suunnan kohti ohjelman visiota. Maaseutupoliittisena tavoitteena on, että Suomea kehitetään kokonaisuutena vahvistaen paikallislähtöisiä mahdollisuuksia. Ohjelmassa tuodaan esille, että maaseutu tarjoaa alustan, resursseja ja ratkaisuja hyvälle elämälle, innovatiivisuudelle, yrittäjyydelle ja kestävälle yhteiskunnalle sekä ratkaisuja kestävyyskriisiin.

Kokonaisohjelmassa käsitellään viisi teemaa: Luonnonvarojen kestävästä käytöstä enemmän lisäarvoa, maaseudun toimijat osana kestävän siirtymän ratkaisua, kilpailukyvyn ja elinvoiman vahvistaminen, sujuvan arjen varmistaminen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen. Kokonaisohjelma toteutetaan maaseutupolitiikan neuvoston johdolla sekä laajassa yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Sen toimeenpanoa seurataan ja arvioidaan kahden vuoden välein.

Kansallinen metsästrategia

Kansallisessa metsästrategiassa kuvataan keskeiset metsäalan kehittämisen tavoitteet ja painopisteet. Valtioneuvosto teki 19.10.2023 periaatepäätöksen Kansallinen metsästrategia 2035:stä. Kansallinen metsästrategia kuvaa metsäalan tärkeimmät tavoitteet, joihin julkinen valta keskittyy osana alan yhteistä kehittämistä. Strategian uudistamisen taustalla oli metsäalan toimintaympäristön nopea muutos sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Kansallinen metsästrategia 2035 (KMS2035) tavoittelee kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille.

Kansallinen metsästrategia on yhteensovittava elinkeinostrategia, jossa otetaan huomioon niin ihminen, ympäristö kuin talous. Se kattaa metsätalouden ja -teollisuuden lisäksi myös metsien muihin sekä aineellisiin että aineettomiin tuotteisiin perustuvan tuotannon, jalostuksen, palvelut ja julkishyödykkeet sekä metsäalan osaamis- ja koulutuskysymykset. Strategialla on liittymäkohtia useisiin kansainvälisiin ja kansallisiin strategioihin ja ohjelmiin. Kansainväliset sekä EU:n metsä-, energia- ja ympäristöpoliittiset sitoumukset ja sopimukset vaikuttavat merkittävästi Suomen metsäsektoriin.

Suomen biotalousstrategia 2022–2035

Suomen ensimmäinen kansallinen biotalousstrategia (Kestävästi kohti korkeampaa arvonlisää) hyväksyttiin toukokuussa 2014 osana valtioneuvoston periaatepäätöstä ”Kasvun kärjet”. Vuonna 2018 päivitetyn EU:n biotalousstrategian pohjalta työ- ja elinkeinoministeriön käynnistämän biotalousstrategian päivityksessä tunnistettiin biotalouden arvonlisän kasvattaminen tärkeäksi painopistealueeksi. Suomen päivitetty biotalousstrategia tähtää

biotalouden arvonlisän kaksinkertaistamiseen ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla ja siten, että Suomi on ilmastoneutraali vuonna 2035. Biotaloutta toteutetaan resurssiviisaasti kiertotalouden keinoin. Strategia tukee vahvasti Suomen ja EU-alueen vihreää siirtymää.

Biotalousstrategiassa esitetyt toimenpiteet jakautuvat neljään osa-alueeseen, joilla tähdätään biotaloudesta korkeampaan arvonlisään, vahvaan osaamis- ja teknologiaperustaan, kilpailukykyiseen toimintaympäristöön sekä bioresurssien ja muiden ekosysteemien käytettävyyteen ja kestävyyteen. Strategiassa tarkastellaan myös sektorikohtaisia toimenpiteitä arvonlisän kasvattamiseksi.

Suomen biotalousstrategia toteutetaan ministeriöiden yhteistyönä ja siihen osallistuvat laajasti mm. Suomen alueet, tutkimus-, kehitys- ja koulutusorganisaatiot sekä yritykset. Toteutusta rahoitetaan muun muassa Suomen kestävän kasvun ohjelmasta.

Kiertotalouden strateginen ohjelma

Suomelle vuoteen 2035 laaditun kiertotalouden strategisen edistämisohjelman valmistelusta on vastannut ympäristöministeriö yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Yhteistyöhön ovat osallistuneet keskeiset ministeriöt (YM, TEM, MMM, VM, LVM, OKM ja UM) useat tutkimuslaitokset (LUKE, SYKE, VATT, VTT) sekä myös Sitra ja Business Finland. Kiertotalouden strategisen ohjelman tavoitteiden toteutuminen edellyttää toimia ja muutosta kaikilla sektoreilla, yrityksissä ja kunnissa sekä valtionhallinnossa. Valtioneuvoston keväällä 2021 tekemässä periaatepäätöksessä linjataan keskeiset toimet, joiden toteuttamiseen ministeriöt sitoutuvat vastuualueillaan vuosina 2021–2024. Ohjelmassa on esitetty 41 toimenpidettä ja niille keskeiset toteuttajat ja yhteistyökumppanit. Tavoitteena on, että toimet käynnistyvät mahdollisimman pian ja niitä toteutetaan yli hallituskauden. Rahoitusta vaativat toimenpiteet käsitellään ja niistä päätetään erikseen talousarvio- ja JTS-prosesseissa.

Ohjelman visiona on, että vuonna 2035 Suomen hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta on menestyvän taloutemme perusta, jossa kestävät tuotteet ja palvelut ovat valtavirtaa ja jakamistalous arkipäivää. Visiossa linjataan, että valintamme vuonna 2035 ovat tulevaisuuskestäviä ja vahvistavat reilua hyvinvointiyhteiskuntaa, minkä lisäksi luonnonvarojen käyttö on kestävää ja materiaalit pysyvät kierrossa pidempään ja turvallisesti. Kiertotalouden läpimurto voidaan vision mukaan tehdä innovaatioiden, digitaalisten ratkaisujen, fiksun sääntelyn sekä vastuullisten sijoittajien, yritysten ja kuluttajien avulla. Lisäksi visiossa todetaan, että vuonna 2035 kiertotalous-Suomi vaikuttaa maailmalla ja tarjoaa kestäviä ratkaisuja kansainvälisillä markkinoilla. Visio toteutetaan luonnonvarojen kestävällä ja tehokkaalla käytöllä kolmen vuoteen 2035 saavutettavan tavoitteen pohjalta: primääriraaka-aineiden kotimainen kokonaiskulutus ei ylitä vuoden 2015 tasoa, resurssien tuottavuus kaksinkertaistuu vuoden 2015 tilanteesta ja materiaalien kiertotalousaste kaksinkertaistuu.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä tutkitaan ohjelman tavoitteiden toteuttamista tukevia kannustimia sekä tarkastellaan kiertotaloudelle avautuvia markkinoita, eri sektoreiden roolia kiertotalouden edistämisessä, kiertotalouden edellytyksinä toimivia innovaatioita, digitalisaatiota ja osaamista sekä kiertotalousulkopolitiikan mahdollisuuksia kestävän kehityksen tavoitteiden kansainvälisessä toimeenpanossa.

Suomen matkailustrategia ja toimenpiteet 2025-2028

Yhdessä enemmän – kestävää kasvua ja uudistumista Suomen matkailuun on Suomen matkailustrategia vuosille 2025–2028. Visiona on olla Pohjoismaiden kestävimmin kasvava matkailukohde. Strategian keskeisenä tavoitteena on tuplata matkailuvienti. Matkailualan kestävän kasvun ja uudistumisen mahdollistamiseksi on tunnistettu neljä strategista painopistettä: saavutettavuuden kehittäminen, kestävyyden hallinta, digitaaliseen muutokseen vastaaminen sekä kilpailukykyä tukevan toimintaympäristön varmistaminen.

Matkailustrategia ja toimenpiteet on päivitetty syksyn 2024 – kevään 2025 aikana vastaamaan muuttuneeseen toimintaympäristöön. Työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut Suomen matkailustrategian 2025-2028 vuoden 2025 kesäkuussa.

Kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia 2030

Kansallisessa luonnon virkistyskäytön strategiassa 2030 on asetettu luonnon virkistyskäytön kehittämisen tavoitteet vuoteen 2030. Strategian toteutuksen tueksi laadittiin toimintaohjelma vuosille 2023–2025. Strategian missiona on auttaa kansalaisia voimaan paremmin, yhteydessä luontoon ja sitä arvostaen. Visiona on panostaa luonnon virkistyskäyttöön kansallisena menestystekijänä, lähiluonnon nousu arvoonsa päätöksenteossa ja että yhä useampi löytää itselleen sopivan tavan liikkua luonnossa. Näin väestön terveys ja hyvinvointi parantuvat. Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen kansallisesta strategiasta 19.5.2022.

Strategisiksi tavoitteiksi on määritelty lähiluonnon saavutettavuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, luonnon kestävyyden vaaliminen virkistyskäytössä, voimavarojen tunnistaminen ja yhteistyö sekä luonnon virkistyskäytön monimuotoisuus. Näiden pohjalta on laadittu toimintalinjaukset, jotka kuvastavat tarvittavia lisätoimia vision saavuttamiseksi.

Vuonna 2025 toteutettiin luonnon virkistyskäytön strategian väliarviointi koskien strategiaa ja sen toimintaohjelmaa 2023–2025. Arvioinnin mukaan strategian kaikki teemakokonaisuudet ovat edenneet ja strategian tavoitteita sekä toimenpiteitä pidetään edelleen tarkoituksenmukaisina. Väliarvioinnin pohjalta laadittiin Kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian toimintaohjelma vuosille 2026–2030, joka julkaistiin vuonna 2026. Toimintaohjelmassa painotetaan muun muassa lähiluonnon saavutettavuuden parantamista, luonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutusten vahvistamista, esteettömien luontokohteiden kehittämistä sekä eri toimijoiden yhteistyön lisäämistä.

Kansallinen ruokastrategia 2040

Kansallinen ruokastrategia 2040 -Onnellisen ruuan maa luo yhteisen suunnan suomalaisen ruokajärjestelmän kehittämiselle pitkällä aikavälillä. Strategian taustalla ovat globaalit haasteet, kuten ilmastonmuutos, geopoliittinen epävakaus ja teknologiset murrokset. Strategian tarkoituksena on rakentaa ennakoiva, kestävä ja kannattava ruokajärjestelmä, joka turvaa huoltovarmuuden, vähentää negatiivisia ympäristövaikutuksia, vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja edistää väestön terveyttä. Strategiaa toteutetaan nelivuotisilla toimeenpanosuunnitelmilla.

Strategian tavoitteena on, että vuoteen 2040 mennessä Suomesta tulee johtava kestävien ruokajärjestelmien kehittäjä ja uudistaja. Suomi tunnetaan maailmalla ruokamaana. Suomessa ruokaa tuotetaan kestävästi ja kannattavasti sekä kotimaan markkinoille että vientiin. Kansainvälistyminen ja viennin kasvu perustuvat korkeaan jalostusasteeseen ja ruokateknologioihin. Strategian neljä päämäärää vuoteen 2040 mennessä ovat: kannattavuus ja reiluus, huoltovarmuus, luonnon kantokyky sekä ruokakulttuuri ja hyvinvointi. Näitä tukevat viisi valmiutta: innovaatioiden ja teknologioiden kehittäminen, osaamisen vahvistaminen, investointikyky, yhteistyöekosysteemit ja hallinnon rooli aktiivisena mahdollistajana.

Maa- ja metsätalousministeriö on julkaissut Kansallisen ruokastrategian 2040 vuoden 2025 joulukuussa. Kansallisen ruokastrategian toimeenpanosuunnitelma vuosille 2026–2030 konkretisoi strategian tavoitteet käytännön toimenpiteiksi. Suunnitelmassa painotetaan ruoka-alan kestävää kasvua, viennin vahvistamista, omavaraisen ruoantuotannon edellytysten parantamista sekä terveellisen ruokakulttuurin edistämistä.

Kansallinen pölyttäjästrategia ja toimenpidesuunnitelma

Kansallisen pölyttäjästrategian ja toimenpidesuunnitelman tavoitteena on turvata pölyttäjien ja pölytyksen tulevaisuus maassamme. Pölyttävät hyönteiset ovat välttämättömiä sekä maataloudelle että luonnonekosysteemien toiminnalle.

Pölyttäjästrategian tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä pölyttäjien määrän ja monimuotoisuuden väheneminen on pysäytetty, pölyttäjäkannat vahvistuvat ja luonnon- ja viljelykasvien pölytys on turvattu.

Toimenpidesuunnitelma sisältää 27 toimenpidettä, jotka jakautuvat viiteen aihepiiriin. Kahden ensimmäisen toimenpiteillä parannetaan sekä uhanalaisten että yleisempien pölyttäjien elinympäristöjä ja elinolosuhteita. Kolmas aihepiiri koskee tarhattujen pölyttäjien vastuullista käyttöä, ja neljäs pölyttäjiä koskevan tutkimus- ja seurantatiedon parantamista. Viides aihepiiri käsittelee pölyttäjiä tukevaa viestintää, neuvontaa ja toiminnan aktivointia.

Pölyttäjästrategia sisältää ehdotuksen kansallisesta pölyttäjäseurannasta ja arvion sen edellyttämistä resursseista. Lisäksi on arvioitu myös eräiden muiden toimenpiteiden edellyttämiä voimavaroja. Strategian ympäristövaikutukset arvioidaan hyvin myönteisiksi, mutta vaikuttavuus tulee riippumaan toimenpiteiden toteutumisen mittakaavasta.

Kantaverkon kehittämissuunnitelma 2026-2035

Kantaverkon kehittäminen on Suomen sähkönsiirtojärjestelmästä vastaavan Fingrid Oyj:n keskeisiä perustehtäviä.

Kantaverkon kehittämissuunnitelmassa esitetään Fingridin kantaverkon kehitystarpeet ja suunnitellut investoinnit seuraavalle kymmenvuotiskaudelle. Kehittämällä pitkäjänteisesti kantaverkkoa varmistetaan, että sähkönsiirtoverkko ja koko järjestelmä täyttävät sille asetetut vaatimukset muuttuvassa toimintaympäristössä.

Kantaverkon kehittämissuunnitelma julkaistaan sähkömarkkinalain mukaisesti joka toinen vuosi. Kehittämissuunnitelman investoinnit kuvaavat otosta Fingridin investointisuunnitelmasta kehittämissuunnitelman julkaisuhetkellä. Investointisuunnitelmaa ylläpidetään ja päivitetään jatkuvasti toimintaympäristön tarpeiden mukaan. Kehittämissuunnitelmassa esitellään lisäksi toimintaympäristön muutoksia, kantaverkon kehittämisperiaatteita sekä muita tekijöitä suunnittelun taustalla.

Kantaverkon kehittämissuunnitelma perustuu asiakastarpeiden, sähkömarkkinoiden, kantaverkon kunnon ja siirtotarpeiden mukaan laadittuihin verkkosuunnitelmiin. Suunnitelmassa on otettu huomioon myös Itämeren alueen kehittämissuunnitelma sekä koko Euroopan laajuinen kymmenvuotinen verkkosuunnitelma (Ten-Year Network Development Plan, TYNDP).

Teollisuuspoliittinen strategia

Teollisuuspoliittinen strategia muodostaa kokonaiskuvan suomalaisen teollisuuden tilanteesta muuttuvassa globaalissa toimintaympäristössä sekä esittää jäsennyksen suomalaisen teollisuuden uudistumisen ja kasvun avainkysymyksistä ja tavoitteista.

Teollisuuspoliittinen strategia valmistui vuoden 2024 joulukuussa. Teollisuuspoliittisen strategian pohjalta on laadittu valtioneuvoston selonteko vuoden 2025 aikana. Valtioneuvosto lähetti selonteon eduskunnalle 27.3.2025.

Kansallinen meriteollisuusstrategia

Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt vuoden 2025 lokakuussa kansallisen meriteollisuusstrategian laatimisen. Geopoliittinen tilanne on muutaman viime vuoden aikana muuttunut perustavanlaatuisesti. Suomalaisen meriteollisuuden toimintaympäristö on samalla muuttunut merkittävästi, mikä on synnyttänyt tarpeen laatia kansallinen meriteollisuusstrategia.

Strategiaprosessin tavoitteena on kuvata suomalaisen meriteollisuuden nykytila ja muuttunut toimintaympäristö, arvioida toimintaympäristön muutosta eteenpäin vuoteen 2035 asti ja arvioida julkisten toimijoiden rooli ja tehtävät strategian edistämisessä. Prosessissa laaditaan skenaariot tulevaisuuden mahdollisista kehityssuunnista, määritellään tavoitetila ja asetetaan tavoitteet vuosille 2030 ja 2035 sekä kuvata toimenpiteet, joilla tavoitteet ovat saavutettavissa.

Työ- ja elinkeinoministeriön strategian valmistelua varten asettaman ohjausryhmän toimikausi ulottuu vuoden 2026 kesäkuuhun asti. Tavoitteena on ohjausryhmän esityksen pohjalta laatia valtioneuvoston periaatepäätös meriteollisuudesta.

Kansallinen mineraalistrategia

Kansallisessa mineraalistrategiassa hahmotetaan Suomen mineraalialalle kunnianhimoinen visio ja tavoitteet sekä toimenpide-ehdotuksia, joilla näiden tavoitteiden saavuttamiseen pyritään. Keskeinen tavoite on edistää

suomalaisen mineraaliklusterin kasvua puhtaan siirtymän ja Euroopan strategisen autonomian vahvistamiseksi sekä lisätä kaivosteollisuuden raaka-aineiden jalostusarvoa.

Työ- ja elinkeinoministeriön toimesta laadittu Kansallinen mineraalistrategia on julkaistu vuoden 2024 joulukuussa.

Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista

Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista on strateginen asiakirja, jossa määritellään huoltovarmuustyön yleiset lähtökohdat, toteuttamisen periaatteet ja kansalliset tavoitteet. Kansallisen huoltovarmuuden lähtökohtia ovat kansalliset ja kansainväliset markkinat, monipuolinen teollinen ja muu tuotannollinen pohja, vakaa julkinen talous ja kilpailukykyinen kansantalous. Huoltovarmuuden turvaaminen tukeutuu myös toimiviin kansainvälisiin poliittisiin, taloudellisiin ja teknisiin yhteyksiin, mukaan lukien liikenneväylät ja niiden jatkuvuus.

Valtioneuvosto on tehnyt päätöksen huoltovarmuuden tavoitteista 24.10.2024.

2.3 Maakunnalliset lähtökohdat

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteena on luoda alueidenkäytölliset edellytykset maakunnan tavoiteltavalle kehitykselle. Maakuntakaavassa yhteensovitetaan maakunnalliset ja valtakunnalliset tavoitteet maakunnalliset olosuhteet, erityistarpeet ja maakuntakaavan sisältövaatimukset huomioiden. Maakunnallisia suuntaviivoja työlle antaa Satakunta-strategia, joka sisältää Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 ja Suomen merialuesuunnitelma 2030 Satakunnan merialueelle sijoittuvan Saaristomeren ja Selkämeren merialuesuunnitelman osalta.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan keskeisenä lähtökohtana ovat voimassa olevat Satakunnan maakuntakaavat, joiden kaavamerkintöjä ja -määräyksiä tarkastellaan uudistuneiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, uusimpien selvitysten, suunnitelmien ja inventointitietojen nojalla. Kaavan tarkemmat tavoitteet määritellään kaavaprosessin kuluessa vuorovaikutteisesti kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Voimaan tullessaan Satakunnan maakuntakaava 2050 kumoaa Satakunnan aiemmat kokonais- ja vaihemaakuntakaavat.

2.3.1 Satakunta-strategia

Satakunta-strategian sisältää maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja siihen liittyvän ympäristöselostuksen sekä älykkään erikoistumisen strategian. Satakuntaliiton maakuntavaltuuston 10.12.2021 hyväksymän Satakunta-strategian päätavoitteena on maakunnan kilpailukyvyn ja elinvoiman sekä satakuntalaisten hyvinvoinnin vahvistaminen. Satakunta-strategian Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 tulevaisuuskuvat muodostavat Satakunnan pitkän aikavälin kehittämisen tahtotilan sekä tunnistavat Satakunnan tulevaisuuden kannalta tärkeitä toimia, jotka tulee huomioida maakuntaohjelmaa ja maakuntakaavaa laadittaessa.

Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 tulevaisuuskuvien mukaan Satakunta on vuonna 2050 elinvoimainen ja uudistuva maakunta, osaava ja vastuullinen sekä hyvinvoiva ja vetovoimainen maakunta. Tulevaisuuskuvien ajantasaisuutta tarkasteltiin maakuntaohjelman 2026-2029 laadintaprosessin yhteydessä ja tehtiin tarvittavat päivitykset.

Satakunta-strategian kokonaisuuteen sisältyvä Satakunnan maakuntaohjelma 2026-2029 -Satakunta suunnitelmaa ja siihen liittyvä ympäristöselostus on hyväksytty Satakuntaliiton maakuntavaltuustossa 28.11.2025. Maakuntaohjelmaan kytkeytyy myös EU:n edellyttämä Satakunnan älykkään erikoistumisen strategian 2021–2027 päivitys. Maakuntaohjelma Satakunta suunnitelmaa vahvistaa maakunnan elinvoimaa, kasvua ja hyvinvointia. Satakunnan maakuntaohjelman 2026–2029 kehittämismissiot kuvaavat, miten maakunta vahvistaa elinvoimaansa tulevina vuosina. Kehittämismissioita ovat paras sijainti, kasvava maakunta ja onnellisten paikka. Missiot kuvaavat Satakunnan tavoitteellista tahtotilaa, jota kohti maakuntaa halutaan kehittää valtuustokaudella 2026–2029. Kukin kehittämismissio myös osaltaan tukee Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 tulevaisuuskuvia.

2.3.2 Satakunnan maakuntakaavoitus

Satakunnan maakuntakaava

Ympäristöministeriö vahvisti 30.11.2011 Satakunnan maakuntakaavan (N:o YM1/5222/2010). Samalla ympäristöministeriö vahvisti maankäyttö- ja rakennuslain 210 §:n 1 momentin nojalla maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena maakuntakaavana voimassa olevien Satakunnan seutukaava 5:n ja Satakunnan seutukaava 2:n sekä Kiikoisten kunnan alueella voimassa olevan Pirkanmaan 3. seutukaavan kumoamisen. Satakunnan maakuntakaava on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) päätöksellä 13.3.2013.

Satakunnan maakuntakaavasta on kumottu Satakuntaliiton maakuntavaltuuston 17.5.2019 tekemällä Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 hyväksymiseen liittyvällä päätöksellä taajamatoimintojen alueen (A), keskustatoimintojen alueen (C), vähittäiskaupan suuryksikköjen alueen (KM, km), palvelujen alueen (P), työpaikka-alueen (TP), valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden (vma) sekä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen (kh1, kh2, kh) kaavamerkinnät ja -määräykset.

Satakunnan vaihemaakuntakaava 1

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 määritellään maakunnallisesti merkittävät tuulivoimatuotannon alueet sekä niihin liittyvä energiahuolto. Maakunnallisesti merkittäviksi luokitellaan 8–10 tuulivoimalayksikön alueet. Maakunnallinen merkittävyys riippuu myös alueen herkkyystekijöistä kuten rannikon läheisyydestä, kulttuuriympäristöstä, maisemasta, luontoarvoista, linnustosta ja asutuksen läheisyydestä.

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 on osoitettu yhteensä 17 tuulivoimatuotannon aluetta. Alueista seitsemän sijoittuu rannikkovyöhykkeelle, kuusi Pohjois-Satakunnan alueelle ja neljä muualle Satakuntaan. Tuulivoimaloiden alueiden pinta-ala on yhteensä 128 km^2. Teoreettisen laskennan mukaan Satakunnan vaihemaakuntakaavalla 1 mahdollistetaan 300 tuulivoimalayksiköllä 3,10 TWh sähkön tuotanto.

Ympäristöministeriö on vahvistanut 3.12.2014 Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1. Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 6.5.2016.

Satakunnan vaihemaakuntakaava 2

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 on käsitelty uusia teemoja kuten aurinkoenergian tuotantoa ja terminaalitoimintojen alueita, täydennetty maakuntakaavassa osoitettuja aluevarauksia kuten turvetuotannon alueita ja päivitetty kokonaismaakuntakaavan kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden merkintöjä sekä kaupan teemaa.

Satakuntaliiton maakuntavaltuusto hyväksyi 17.5.2019 Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 ja aineistossa esitettyjen Satakunnan maakuntakaavan kaavamerkintöjen ja -määräysten kumoamisen. Maakuntavaltuuston päätös sai lainvoiman 1.7.2019. Kuulutus Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 voimaantulosta julkaistiin 20.9.2019.

2.3.3 Muut maakunnalliset ja alueelliset strategiat ja ohjelmat

Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030

Vuonna 2021 valmistunut Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030 on tuotettu Satakunnan ammattikorkeakoulussa (SAMK) osana Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia (CANEMURE) -nimistä EU:n Life-hanketta. Strategia on tarkoitettu Satakunnan ilmastotyön tueksi ja taustamateriaaliksi. Toiveena on, että satakuntalaiset toimijat käyttäisivät laadittua strategiaa työkalupakkina, tausta-aineistona ja yhteistyön edistäjänä. Strategian laadinnassa on hyödynnetty aiempaa Satakunnan ilmasto- ja energiastrategiaa 2020.

Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030 tähtää hiilineutraaliin ja ilmastoviisaaseen Satakuntaan. Strategian keskeisiä tavoitteita ovat kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, uusiutuvan energian käytön lisääminen,

energiatehokkuuden parantaminen sekä kestävien liikkumis-, tuotanto- ja kulutustapojen edistäminen. Tavoitteiden saavuttaminen perustuu kuntien, yritysten, yhteisöjen ja asukkaiden yhteistyöhön.

Länsi-Suomen liikennestrategia

Kuusi Länsi-Suomen maakuntaa (Etelä-Pohjanmaa, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Pohjanmaa ja Satakunta) ovat laatineet yhteisen liikennestrategian, johon on kiteytetty maakuntien yhteinen näkemys alueen tärkeimmistä liikennejärjestelmäkysymyksistä kaikki liikennemuodot huomioiden. Liikennestrategian avulla pyritään vaikuttamaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman teemoihin ja painotuksiin, jotta Länsi-Suomelle tärkeät asiat tulisivat huomioitua. Lisäksi Länsi-Suomen liikennestrategian avulla pyritään tunnistamaan liikennejärjestelmän teemoja, joissa maakuntien on hyödyllistä ja kustannustehokasta tehdä keskinäistä yhteistyötä.

Länsi-Suomen liikennestrategian ajantasaisuutta arvioitiin alkuvuonna 2023 ja se todettiin pääsisällöltään edelleen ajantasaiseksi, mutta samalla tunnistettiin tarve konkreettisemmalle toimenpideohjelmalle. Länsi-Suomen maakunnat yhteistyössä valtion liikenneviranomaisten kanssa sekä laajaa sidosryhmävuoropuhelua hyödyntäen ovat laatineet liikennestrategialle tarkennetun toimenpideohjelman. Toimenpideohjelmassa syvennetään ja konkretisoidaan liikennestrategian teemoja ja kärkitoimenpiteitä sekä vahvistetaan Länsi-Suomen yhteistyötä liikennejärjestelmän kehittämisessä.

Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma

Satakuntaliitto käynnisti yhteistyössä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman päivitystyön vuoden 2021 alussa muuttuneen toimintaympäristön, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja Länsi-Suomen liikennestrategian linjausten sekä muiden valtakunnallisten ja maakunnallisten kehittämislinjausten mukaiseksi. Suunnitelma on valmistunut vuoden 2022 keväällä.

Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma on maakunnan toimijoiden yhteinen näkemys Satakunnan liikennejärjestelmän tulevaisuuden tilasta. Suunnitelmassa esitetään Satakunnan liikennejärjestelmän kehittämistavoitteet ja -linjaukset, palvelutasotavoitteet ja -tarkastelut, toimenpideohjelma sekä vaikutusten arviointi. Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita ovat saavutettavuus, kilpailukyky, kestävyys ja turvallisuus. Suunnitelma sisältää kehittämistoimenpiteet, jotka ovat tarpeellisia asukkaiden arjen liikkumisen, elinkeinoelämän kuljetuksien sekä alueen kilpailukyvyn kannalta. Suunnitelmaa on laadittu vuorovaikutuksessa alueen kuntien, valtion liikenneviranomaisten ja sidosryhmien kanssa.

Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050

Läntisen Suomen vesihuoltostrategia on laadittu Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Pirkanmaan, Kanta-Hämeen, Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntien alueille kaikkien vesihuoltotoimijoiden yhteiseksi strategiaksi. Strategian tavoitteena on turvata laadukas, toimiva, erilaisiin riskeihin varautunut, energiatehokas ja kohtuuhintainen vesihuolto Läntisen Suomen asukkaille vuoden 2050 tilanteessa.

Strategiassa on tunnistettu kuusi vesihuollon painopistettä: resurssit, vesihuolto-omaisuus, toimintavarmuus, osaaminen, terveys ja ympäristönsuojelu sekä energiaviisas ja resurssitehokas vesihuolto. Strategiset painopisteet sisältävät keskeisimmät vesihuollon osa-alueet, joita pitää kehittää, jotta visio – Läntisen Suomen vesihuoltopalvelut ovat ensiluokkaisia ja ennakoivat toimintaympäristön muutoksia – saavutetaan. Strategia ja ensimmäinen toimenpideohjelma julkaistiin vuoden 2022 alussa.

Lounais-Suomen metsäohjelma 2026-2030

Lounais-Suomen metsäohjelma 2026-2030 perustuu päivitettyyn Kansalliseen metsästrategiaan 2035. Lounais-Suomen metsäneuvosto hyväksyi metsäohjelman joulukuussa 2025. Ohjelman tärkein tavoite on edistää alueen metsien monipuolista ja kestävää käyttöä ja sitä kautta hyvinvointia ja työllisyyttä. Ohjelman päämääriä ovat: 1. Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä. 2. Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta,

monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä. 3. Rakennamme kilpailukykyistä toimintaympäristöä uudistuvalle ja vastuulliselle metsäalalle sekä vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla. 4. Edistämme puurakentamista.

Päämääriin liittyen on valmisteltu yhteensä 11 toimenpidettä, joista jokainen on itsenäinen kehittämishanke. Toimenpiteille on määritelty tavoitteet, kohderyhmä ja seurantamittarit sekä ehdotukset vastuutahoiksi ja toteutuksen yhteistyökumppaneiksi.

Satakunnan matkailun kasvuohjelma 2030

Satakunnan matkailun kasvuohjelma 2019 – 2030 on maakunnan matkailutoimijoiden yhteinen viesti ja näkemys siitä, mihin asioihin tulee panostaa Satakunnan matkailuelinkeinon kestävän kasvun vauhdittamiseksi ja kilpailukyvyn vahvistamiseksi. Matkailun kasvuohjelman tarkoituksena on syventää alueen toimijoiden yhteistyötä ja vuorovaikutusta, vahvistaa yhteistä tahtotilaa alueen matkailuelinkeinon kehittämisessä sekä selkiyttää maakunnan matkailutoimijoiden työnjakoa.

Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat

Suomessa on vuoden 2019 alusta toiminut 118 kalatalousaluetta. Pääosin Satakunnan alueella sijoittuvat Kokemäen, Porin, Eurajoki-Lapinjoen ja Karvianjoen kalatalousalueet. Lisäksi osittain Satakunnan puolelle ulottuvat Kokemäenjoen yläosan, Kyrösjärven ja Sirppujoen kalatalousalueet.

Kalastuslain 35 §:n mukaan kalatalousalueen on laadittava ja otettava käyttöön aluettaan koskeva käyttö- ja hoitosuunnitelma, jolla turvataan alueen kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto ja käyttö sekä biologinen monimuotoisuus, ja edistetään vapaa-ajan sekä kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä. Käyttö- ja hoitosuunnitelman sisältövaatimuksista säädetään kalastuslain 36 §:ssä.

Kalastuslain 40 §:n mukaan kalatalousalueen kalavarojen käyttö ja hoito on järjestettävä hyväksytyn käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaisesti. Kalatalousalue ja kalastusoikeuden haltijat vastaavat suunnitelman toteuttamisesta siltä osin kuin suunnitelman toteuttaminen niitä koskee. Viranomaisten on otettava toiminnassaan huomioon kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman kalavarojen käyttöä ja hoitoa koskevat yleiset suuntaviivat.

ELY-keskuksen kalatalousviranomainen on hyväksynyt Satakunnan ja Varsinais-Suomen käyttö- ja hoitosuunnitelmat v. 2022 ja ne ovat saaneet lainvoiman syksyllä 2022. Hyväksymisen jälkeen suunnitelma on voimassa enintään kymmenen vuotta, mutta on suositeltavaa, että suunnitelma tarkastetaan vuosittain yleiskokouksen yhteydessä ja päivitetään tarvittaessa.

Lounais-Suomen ympäristöohjelma

Lounais-Suomen ympäristöohjelma 2030 sisältää viisi kehityspolkua ja vuosille 2014–2020 niille nimettiin toiminnan painopisteet. Ohjelmaa on hyödynnetty luotaessa ympäristönäkökulmaa alueen monissa muissa strategia- ja ohjelmatöissä. Se on toiminut myös alueen toimijoiden selkänojana. Ohjelmaa ei ole viime aikoina päivitetty.

Satakunnan LUMO-ohjelma

Luonnonsuojelulain uudistus vuonna 2023 toi luontokadon torjumiseen ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen uuden työkalun, maakunnalliset LUMO-ohjelmat. LUMO-ohjelmat ovat kansalliseen luonnon monimuotoisuuden strategiaan liittyviä, alueellisia luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelmia. Ne kokoavat yhteen tietoa maakunnan arvokkaasta luonnosta ja niiden keskeisenä tavoitteena on monimuotoisuusverkostojen vahvistaminen. LUMO-ohjelmissa kuvataan maakunnan luonnon monimuotoisuusverkoston nykytila sekä siihen kohdistuvia uhkia ja paineita. Verkostojen nykytilan perusteella arvioidaan verkoston turvaamis- ja kehittämistarpeet luontokadon pysäyttämiseksi.

Satakuntaan laaditaan LUMO-ohjelma Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen (31.12.2025 asti Varsinais-Suomen ELY-keskus) toimesta osana Priodiversity LIFE -hanketta vuosien 2024 – 2027 aikana.

Satakunnan kulttuuriympäristöohjelma 2025

Satakunnan kulttuuriympäristöohjelman toisesta ja kolmannesta päivitystyöstä on vastannut Satakunnan kulttuuriympäristötyöryhmä, jossa ovat edustettuina kulttuuriympäristöjen parissa työskentelevät alueelliset organisaatiot. Viimeisimmän, vuonna 2020 toteutetun Satakunnan kulttuuriympäristöohjelman päivityksen tulokset julkaistiin kokonaan Lounais-Suomen alueellisen yhteistyön foorumina ja tiedon jakajana toimivan Ympäristö Nyt -sivustolla. Satakunnan kulttuuriympäristöohjelman päivitystyö on käynnissä vuoden 2026 lopussa.

Satakunnan kulttuuriympäristöohjelman vuodelle 2025 asetetun vision mukaan kulttuuriympäristö on vakiinnuttanut asemansa hyvinvoinnin ja elinvoiman lähteenä. Tavoitetilan kuvauksessa korostuvat muun muassa erityispiirteidensä osalta tasapainoisesti säilytetyn kulttuuriympäristön rooli paikallisen identiteetin vahvistajana, kulttuuriympäristön arvojen vaaliminen riittävin resurssein ja laaja-alaisesti tuotetun ja saavutettavan tiedon avulla sekä luontevasti sujuva monialainen yhteistyö kulttuuriympäristöjen suunnittelussa, hoidon toimenpiteissä ja markkinoinnissa. Satakunnan kulttuuriympäristöohjelmassa toimenpiteet on jaettu kolmen keskeiseksi tunnistetun päätavoitteen mukaan. Ne liittyvät tiedon ja tietoisuuden lisäämiseen, rakennusten korjaamisen ja kulttuuriympäristön hoidon edellyttämien resurssien turvaamiseen sekä kulttuuriympäristön ominaispiirteet huomioivaan maankäytön suunnitteluun.

Kauas katse kantaa - Satakunnan arkkitehtuuripolitiikka

Rakennettu ympäristö ja arkkitehtuuri ovat merkittävä osa satakuntalaista kulttuuriperintöä. Arkkitehtuuri on jokapäiväiseen elämään kuuluvaa käyttötaidetta. Rakennettu ympäristö on tunnustettu ja keskeinen osa kulttuuri- ja hyvinvointiyhteiskuntaa. Laadukas ympäristö ja kiinnostava arkkitehtuuri vaikuttavat paikkakunnan imagoon ja vetovoimaan. Merkittävin osa yhteistä varallisuutta on sitoutunut rakennettuun ympäristöön. Näistä lähtökohdista rakentuu satakuntalainen arkkitehtuuripolitiikka. Vuonna 2012 valmistunut Satakunnan arkkitehtuuripoliittinen ohjelma on Satakunnan taidetoimikunnan tahdonilmaus.

Ohjelma on rakennettu seitsemän tavoitteen ympärille, joista kullekin on omistettu oma lukunsa. Jokaisen luvun alussa luonnehditaan tavoitetila, johon ohjelmalla Satakunnassa pyritään. Kunkin luvun päättää luettelo konkreettisista toimenpiteistä. Tavoitteita havainnollistaa runsas, satakuntalaista rakennettua ympäristöä ja arkkitehtuuria esittelevä kuvitus kuvateksteineen.

Satakunnan metsätalouden kasvuohjelma

Satakunnassa toteutettiin vuonna 2020 metsätalouden ja -teollisuuden sivuvirtoja koskenut selvitystyö, jossa tavoitteena oli tuottaa kokonaiskuva Satakunnan metsätalouden ja -teollisuuden sivutuotteista ja niiden kulkuvirroista. Osana työtä selvitettiin myös sivutuotemarkkinoita ja ennakoitiin sivutuotteiden käytön muutoksia tulevina vuosina. Keskeisen osan selvitystyön tausta-aineistosta muodostivat alan toimijoiden haastattelut, joita toteutettiin noin 60 kpl. Selvitystyön taustalla oli ajatus metsätalouden ja -teollisuuden sivutuotteiden optimaalisesta ja kaskadiperiaatteen mukaisesta ohjautumisesta.

Satakunnassa on hyvät edellytykset kehittää metsätalouden ja -teollisuuden sivuvirtojen laajaa ja kannattavaa hyödyntämistä osana kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Selvitystyön aikana maakunnan toimijoilta saatujen näkemysten pohjalta on noussut esiin teemoja, joissa on maakunnallista kehittämispotentiaalia. Kehittämisteemoissa on tuotu esille toimenpiteitä, joilla on mahdollista edistää ratkaisuja metsätalouden ja -teollisuuden sivutuotteiden mahdollisimman kattavaan, kannattavaan ja optimoituun hyödyntämiseen. Sahanpurusta ja kuoresta sekä muista metsätalouden ja -teollisuuden sivutuotteista olisi mahdollista kehittää paljon nykyistä korkea-arvoisempia tuotteita, tuhkalannoituksella voitaisiin edistää ravinteiden kiertoa takaisin metsään. Energiapuun korjuun lisäämisellä voitaisiin vastata mm. energiaturpeen käytön vähenemisestä johtuvaan siirtymään. Lisäksi nähdään potentiaalia kehittää Satakunnan biosivutuote-ekosysteemiä ja siihen liittyvää osaamista esimerkiksi peltojen hiilen ja ravinteiden sitomisen edistämiseksi.

Selvitys toteutettiin Satakuntaliiton koordinoimassa hankkeessa, jonka rahoitus saatiin valtion vuoden 2019 talousarviosta Työ- ja elinkeinoministeriön kautta. Selvitystyöstä vastasivat Anuari Oy, Suomen metsäkeskus ja Prizztech Oy.

Satakunnan bio- ja kiertotalouden kasvuohjelma

Satakunnan bio- ja kiertotalouden kasvuohjelma laadittiin vuonna 2019 Satakuntaliitossa täsmentämään tuolloin voimassa olleen Satakunnan maakuntaohjelman 2018–2021 strategisia kehittämislinjauksia yhteistyössä asiantuntijoiden ja sidosryhmien kanssa. Satakunnassa on runsaasti elintarviketuotantoa ja -teollisuutta ja ohjelmassa keskityttiin käsittelemään elintarviketeollisuuden sivuvirtojen biokaasupotentiaalia sekä puhdistamolietepohjaisten kierrätyslannoitteiden hyödyntämistä.

Satakunnan biokiertotalouden kasvuohjelman toimenpidekokonaisuuksilla on haettu ratkaisuja erityisesti biopohjaisten sivuvirtamateriaalien mahdollisimman kattavaan, kannattavaan ja optimoituun hyödyntämiseen sekä kierrätysravinteiden käyttöön. Biokiertotalouden osalta Satakunnassa keskeistä on kiinnittää huomiota laajaan systeemiseen muutokseen, joka edellyttää muutoksia toimintaympäristöömme ja toimintatapoihimme, osaamisen vahvistamiseen sekä tietoisuuden ja innostuksen lisäämiseen kiertotalouteen siirtymisen vauhdittamiseksi.

Satakunnan teollisuuden kasvuohjelma

Vuonna 2016 valmistunut Satakunnan teollisuuden kasvuohjelma -teollisuuspilotti on esitys teollisuuden kehittämisohjelmaksi Satakunnassa. Kasvuohjelma on maakunnan yhteinen ohjelmajulistus satakuntalaisen teollisuuden ja sen uudistumisen merkityksestä Suomelle. Etenkin teollisuuspuistoihin keskittyvän ohjelmadokumentin tavoitteena on luoda maailman paras teollisuusalueisiin perustuva kokeiluympäristö.

Satakunnan kulttuuristrategia 2030

Satakunnan maakuntahallitus hyväksyi Satakunnan kulttuuristrategian 25.4.2022. Maakunnan kulttuuritoimijoiden kanssa yhteistyössä toteutetulla Satakunnan kulttuuristrategian 2020 päivitysprosessilla luotiin suuntaviivat alueen kulttuuritoiminnan kehittämiselle tulevia vuosia varten. Strategian vision mukaan Satakunta on kulttuurisesti rikas ja monimuotoinen maakunta, jossa kulttuurin ja taiteen rooli on tunnistettu ja tunnustettu hyvinvoinnin, luovan osaamisen, innovaatioiden ja alueen elinvoimaisuuden vahvana perustana. Kulttuuriperintö, kulttuuriympäristöt ja taide ovat osa ihmisten arkea.

Kulttuuristrategiassa nostetaan esiin kolme tavoite- ja teemakokonaisuutta: kulttuuri kuuluu kaikille; kulttuuri- ja taidealan vaikuttavuus; kulttuuri ja taide elinvoiman ja hyvinvoinnin lähteenä. Lisäksi strategiassa luetellaan keskeiset toimenpiteet sekä toimintatavat, joiden avulla voi saavuttaa tavoitteiden mukaista kulttuurimaakuntaa. Kulttuuristrategia sisältää myös linjauksia siitä, miten kumppanuudet ja verkostot voivat toimia strategian toimeenpanon tukena.

Kumppanuuksien ja verkostojen avulla toteutettavan kulttuuristrategian toimeenpanosta on tarkoitus raportoida vuosittain maakunnallisessa kulttuurifoorumissa. Strategiassa on ehdotettu perustettavaksi kulttuuristrategian kullekin teema- ja tavoitekokonaisuudelle seurantaryhmät, joiden avulla valitaan tavoitteiden toteutumisen ja strategian vaikuttavuuden seuraamiseksi parhaiten sopivat mittarit.

Satakunnan maaseudun kehittämissuunnitelma 2021–2027

Satakunnan maaseudun kehittämissuunnitelma 2021–2027 (CAP27 Satakunnan älykäs maaseutu - maaseudun kehittämissuunnitelma) rakentuu neljään pääteemaan: uudistuva yrittäjyys, vastuullinen ruokaketju, bio- ja kiertotalous sekä hyvä elämä maaseudulla. Suunnitelma toimii paikallisena osana EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa CAP27. Satakunnan maaseudun kehittämiseen osoitettavat Euroopan unionin maaseuturahaston kehittämishankkeiden ja yritystukien rahoitus tullaan suuntaamaan valmisteilla olevan suunnitelman perusteella.

Manner-Suomen maaseutuohjelman toiminta jatkuu vuosina 2021–2022 ns. siirtymäkautena, jolloin jatketaan 2014–2020 ohjelmakauden toimenpiteitä uuden ohjelmakauden rahoituskehyksestä. Uuden ohjelmakauden toiminta käynnistyy vuonna 2023.

Leader-ryhmillä on omat paikalliset kehittämisstrategiansa, joiden mukaista elinkeinojen, palvelujen ja kylien kehittämistä ne rahoittavat omalla alueellaan. Satakunnan alueella toimii ohjelmakaudella 2014–2020 ja siirtymäkaudella 2021–2022 viisi Leader-ryhmää: Leader Karhuseutu (Pori, Ulvila, Nakkila, Harjavalta, Kokemäki, Luvia), Leader Pyhäjärviseutu (Eura, Säkylä), Leader Pohjois-Satakunta (Kankaanpää, Siikainen, Jämijärvi, Merikarvia, Pomarkku, Karvia), Leader Ravakka (Rauma, Eurajoki) sekä Leader Joutsentenreitti (Huittinen).

3 Satakunnan nykytilan kuvaus

Lähtökohtana Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnalle on Satakunnan nykytilanne, jota kuvataan maakuntakaavalle ominaisella yleispiirteisellä tasolla. Satakunnan nykytilanteen kuvaus on jaoteltu alueidenkäyttölain 28 §:n maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaisiin otsikoihin.

3.1 Satakunnan yleiskuvaus

Satakunnan maakunta on yksi Suomen keskiaikaisten linnalääänien mukaan määritellyistä historiallisista maakunnista, jossa oli jo keskiajalla kaksi kaupunkia: Ulvila ja Rauma. Pohjanlahden rannalla sijaitsevan Satakunnan asutus on saanut alkunsa varhaisella kivikaudella ja monet Kokemäenjokilaakson pelloista ovat olleet viljelyksessä rautakaudelta alkaen. Nykyinen Satakunta muodostuu historiallisen maakunnan länsiosasta ja Selkämeren eteläosan merialueesta. Satakunnan naapurimaakuntia ovat Varsinais-Suomi, Pirkanmaa, Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa.

Satakunnan suurimmat väestö- ja työpaikkakeskittymät sijaitsevat rannikkoalueella sekä Kokemäenjokilaaksossa. Porissa ja Raumalla asuu hieman yli puolet koko maakunnan väestöstä. Satakunta on noin 210 000 asukkaallaan Suomen 19 maakunnasta seitsemänneksi suurin.

Itämeren piiri on Euroopan mittakaavassa merkittävä talousalue, joka on vaikuttanut ja historiallista perinnettä noudattaen vaikuttaa edelleen Satakunnan elinkeinoelämään, liikenneyhteyksiin ja kulttuuriperintöön (Kuva 3 Satakunnan sijainti Itämeren alueella.). Satakunnan työpaikkarakenteessa korostuvat teollisuuden työpaikat. Maakunnan kaikista työpaikoista noin viidennes on teollisuuden työpaikkoja. Maakunnalle tärkeitä teollisuuden aloja ovat vientialat, kuten metsäteollisuus, metallien jalostus, koneiden ja laitteiden valmistus sekä meriteollisuus. Teollisuuden viennin arvon osuus maakunnan kokonaistuotannosta on merkittävä. Satakunnassa merkittäviä elinkeinoelämän aloja ovat myös energian tuotanto ja elintarviketeollisuus.

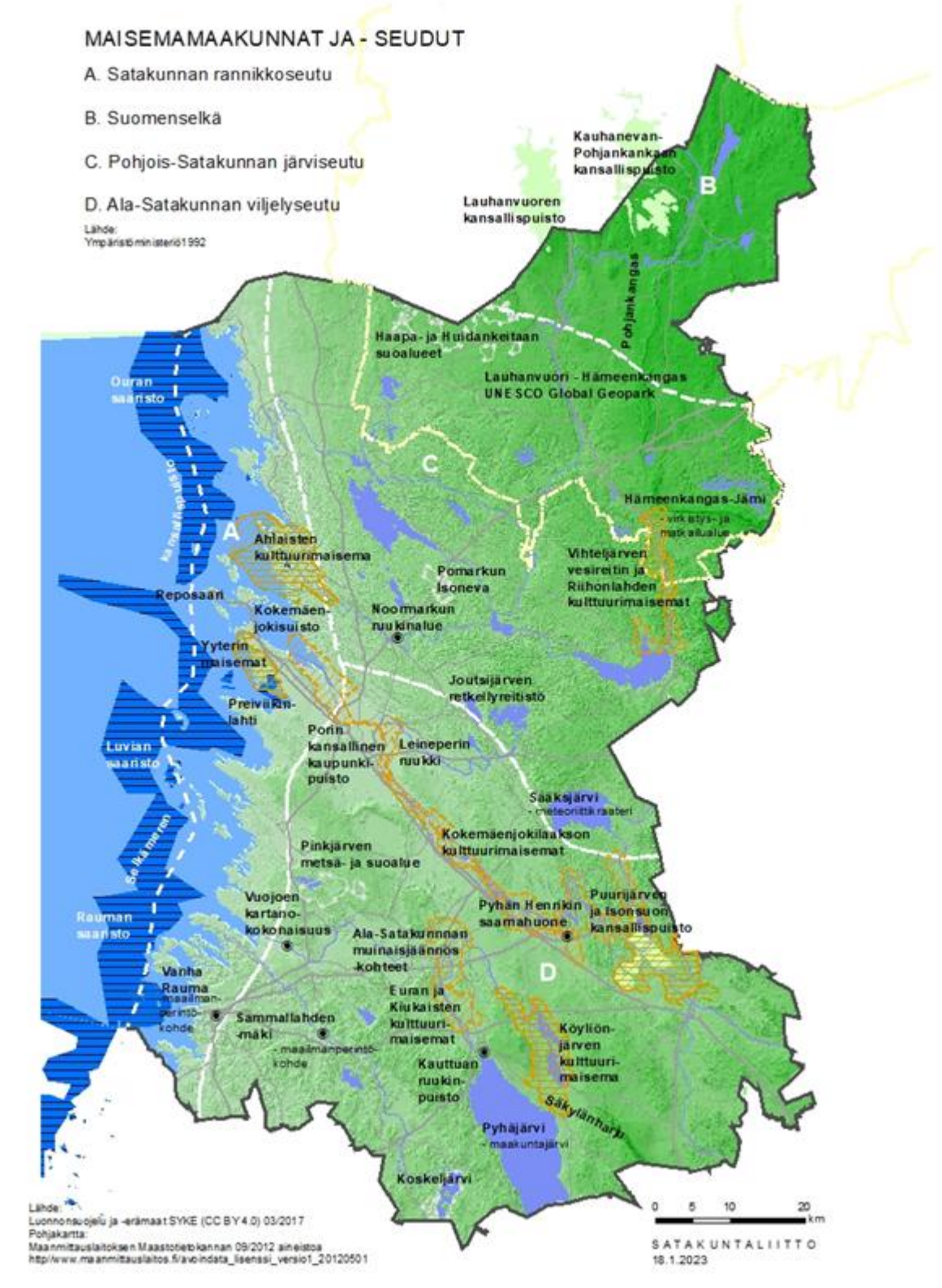
Satakunnan elinkeinoelämän kuljetuksille tärkeimpiä yhteyksiä ovat valtatiet 2 ja 8 sekä valtatie 12. Lisäksi merkittävä yhteys on Tampere – Pori ja Rauma raideyhteys. Kansainvälisinä solmupisteinä toimivat Porin (Mäntyluoto/Tahkoluoto) ja Rauman satamat sekä Porin lentokenttä.

Kuva 3 Satakunnan sijainti Itämeren alueella.

Satakunta jaetaan Suomen yleisessä maisemamaakuntajaossa maisemakokonaisuuksien perusteella osiin, jotka poikkeavat niin geologialtaan, luonnonolosuhteiltaan kuin ihmistoiminnaltaan toisistaan. Eri puolilla Satakuntaa on useita valtakunnallisesti ja kansainvälisesti arvokkaita luonto- ja maisemakokonaisuuksia sekä kulttuuriympäristöjä, joita hyödynnetään muun muassa matkailun kehittämisessä. Esimerkkeinä tällaisista kohteista on Pohjois-Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan ja Pirkanmaan rajaseuduilla sijaitseva suoteemainen Lauhanvuori - Hämeenkangas UNESCO Global Geopark, Unescon maailmanperintöluetteloon kuuluvat Vanhan Rauman historiallinen puukaupunkialue ja Rauman Lappiin sijoittuva Sammallahdenmäen pronssikautinen hautaröykkiöalue sekä Aalto Works -sarjakohteeseen kuuluva Porin Noormarkussa sijaisteva Villa Mairea. Satakunnan keskiosan viljelymaisemia leimaa hyvin säilynyt talonpoikainen rakennusperintö ja rannikkoa merellisten elinkeinojen luoma rakennusperintö. Vesistöjen äärellä on myös historiallisia teollisuusympäristöjä kuten Kauttuan, Leineperin ja Noormarkun ruukinpuistot. Porin kansallisen kaupunkipuiston pohjoisreunalta levittäytyy Pohjoismaiden laajin jokisuisto, jonka luontoarvot ovat kansainvälisestikin tunnustettuja. Porin Yyteri on matkailun kannalta merkittävä alue, joka on tunnettu erityisesti Suomen arvokkaimmista aktiivisista dyynirannoista. Yyterin kehittäminen on Porin kaupungin matkailullinen kärkihanke. (Kuva 4)

Satakunnan kansallispuistot (Kauhaneva-Pohjankangas, Puurijärvi-Isosuo, Selkämeri ja pinta-alaltaan noin 30 hehtaarin kokoinen alue Lauhanvuoren kansallispuistoa) turvaavat omalta osaltaan Satakunnan luonnon monimuotoisuutta ja ne ovat samalla Satakunnan luontomatkailun kärkikohteita ja merkittäviä ihmisen hyvinvoinnin lähteitä.

Kuva 4 Satakunnan ympäristön merkittäviä vetovoimatekijöitä.

3.2 Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenne

Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteen ja saavutettavuuden perustekijät ovat maakunnan sijainti Pohjanlahden rannalla, hyödynnettävissä olevat meri- ja lentoyhteydet muuhun Eurooppaan, suurten vesistöjen jokilaaksot

taajamineen sekä monipuolinen maaliikennejärjestelmä. Keskeisen osan liikenneverkosta muodostavat rannikon kaupunkien sekä niiden suurten satamien ja sisämaan väliset tavara- ja henkilöliikenteen kuljetusketjut. Aluerakenteen keskusverkon muodostavat palveluja tarjoavat kaupungit ja muut seudulliset keskukset, joiden välillä on toiminnallisesti yhtenäinen vuorovaikutus ja saavutettavuuden turvaavat liikenneyhteydet. Aluerakenteen kannalta keskeisiä tekijöitä ovat myös Kankaanpään Niinisalon ja Säkylän varuskunnat. Satakunta kytkeytyy ylimaakunnalliseen ja valtakunnalliseen aluerakenteeseen valtatien 2 suuntaisella Kokemäenjokilaakson vyöhykkeellä (Pirkanmaan ja Uudenmaan suunnat) ja valtatien 8 suuntaisella rannikkoalueen vyöhykkeellä (Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan suunnat), joita täydentävät vielä valtateiden 11, 12 ja 23 yhteydet itään ja koilliseen (Pirkanmaa) sekä myös seudullisen vuorovaikutuksen kannalta tärkeät kantateiden 41,43 ja 44 muodostamat suuntautumiset etelään (Varsinais-Suomi) ja pohjoiseen (Etelä-Pohjanmaa).

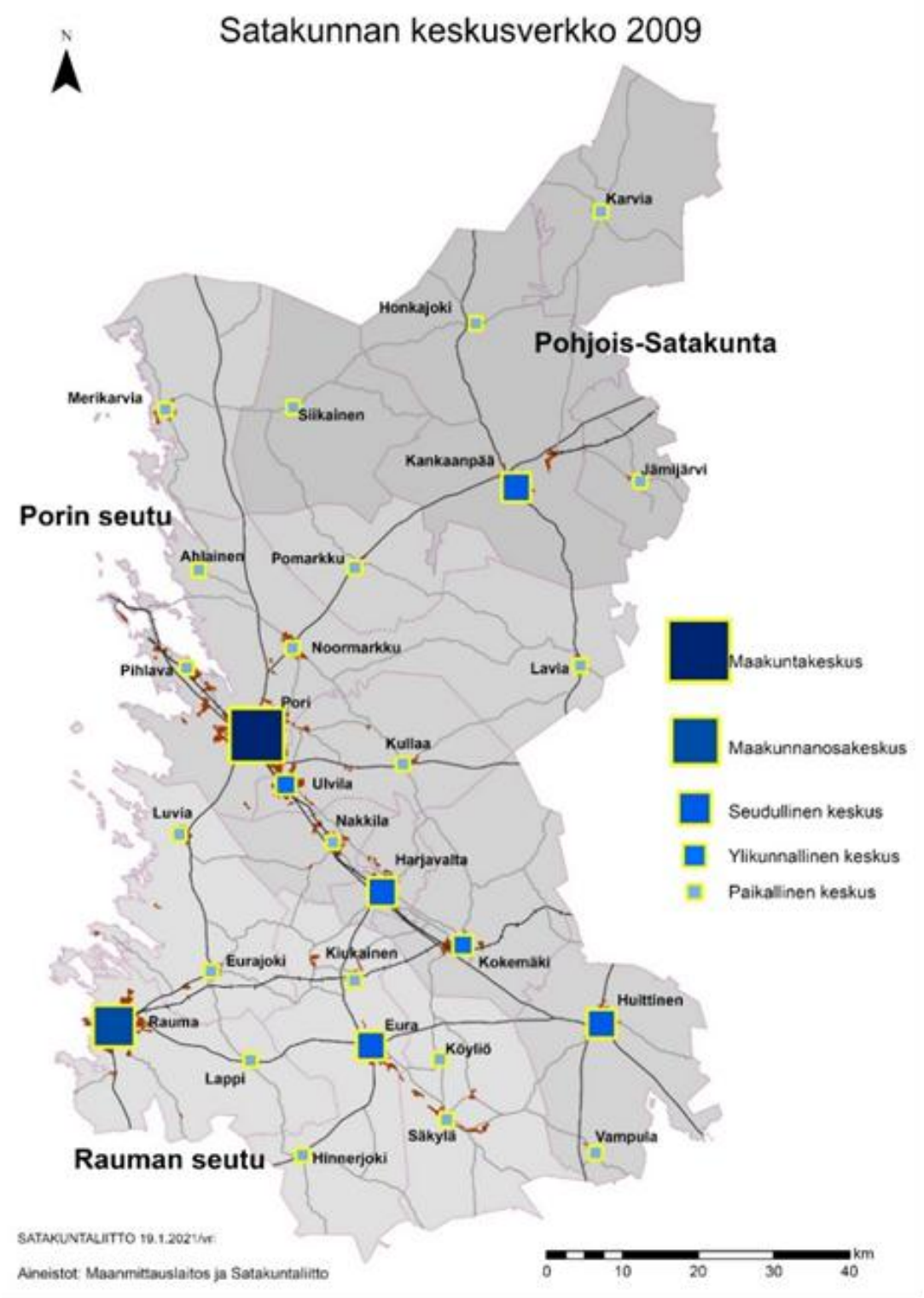
Satakunnan keskusverkko tukeutuu maakuntakeskukseen Poriin ja maakunnan osakeskukseen Raumaan (Kuva 5). Kankaanpää, Harjavalta, Huittinen ja Eura ovat seudullisia keskuksia, joita tukevat ylikunnalliset keskukset Kokemäki ja Ulvila (Kuva 5). Keskusverkko perustuu asiointisuuntautuneisuuteen, työpaikkatarjontaan ja palveluihin.[7] Yleinen palvelujen saavutettavuus ja kattavuus ovat Porin ja Rauman seutukunnissa hyvällä tasolla osin selvästi koko maan keskiarvoa suuremman väestötiheyden ja kuntien välisten suhteellisen lyhyiden etäisyyksien ansiosta. Sen sijaan Pohjois-Satakunnassa väestötiheys on maan keskiarvoa matalampi ja etäisyydet suuriin keskuksiin pidempiä, jolloin palvelujen saatavuus on ainakin joiltain osin muuta Satakuntaa heikompi. [8]

Satakunnan suurimmat työpaikkakeskittymät sijoittuvat Porin ja Rauman seuduille sekä nauhamaisempina kokonaisuuksina Kokemäenjokilaaksoon ja Pyhäjärviseudulle. Lisäksi Satakunnassa on yksittäisiä työpaikkakeskittymiä Kankaanpäässä, Huittisissa ja Eurajoen Olkiluodossa (Kuva 6). Teollisuuden osuus Satakunnan työpaikoista on selvästi koko maan tasoa korkeampi. Satakunnassa on useita vaarallisten kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavia eli Seveso III -direktiivin mukaisia laitoksia erityisesti Harjavallassa, Kankaanpäässä, Porissa ja Raumalla.

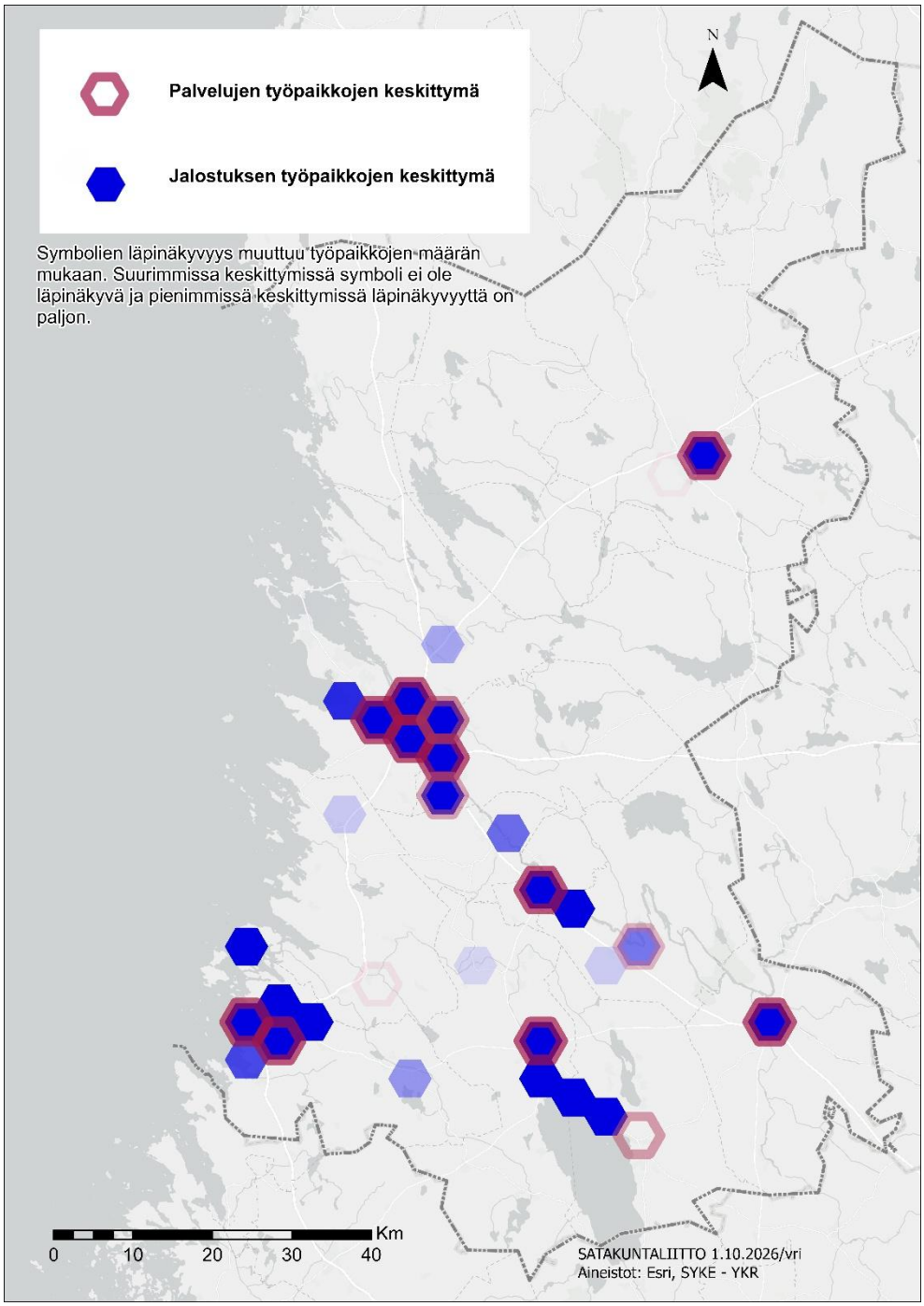
Satakunnan suurimmat väestökeskittymät sijaitsevat Selkämeren rannikkoalueella sekä Kokemäenjokilaaksossa. Suurimmat kaupungit ovat Pori ja Rauma, joissa asuu hieman yli puolet koko maakunnan väestöstä. Kaikkiaan rannikon kunnissa asuu Satakunnan väestöstä noin 63 %. Loma-asutus on keskittynyt voimakkaasti rannikolle. Lisäksi suurimpien järvien ja jokien rannoilla sekä matkailukeskuksissa sijaitsee lomarakennuksia (Kuva 7).

[7] Lehto S. & Liimatainen J., Satakunnan aluerakenne, Satakunnan maakuntakaava, Satakuntaliitto, 15.2.2008.

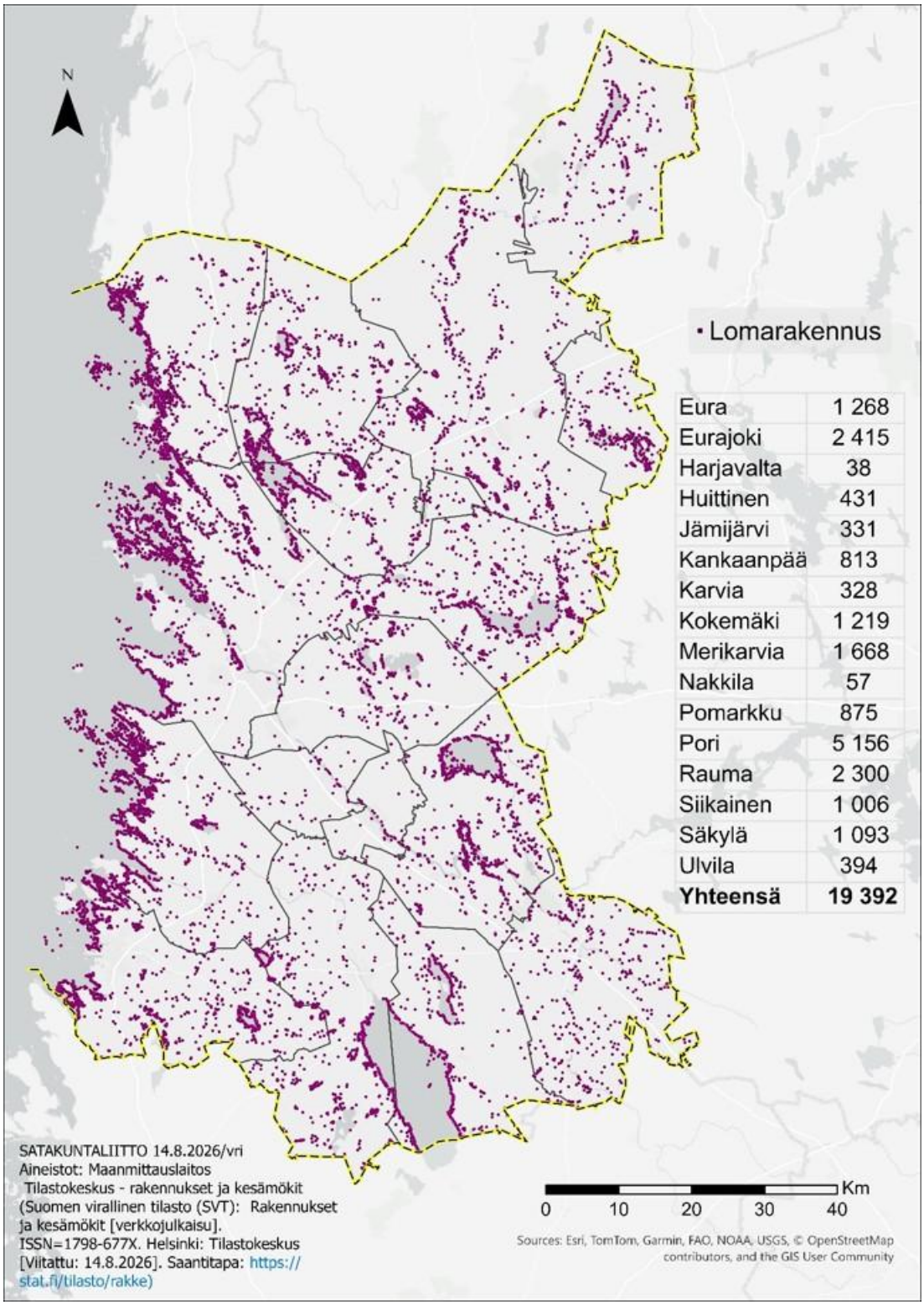
[8] Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 24.2.2023]. Saantitapa: https://stat.fi/tilasto/vaerak

Kuva 5 Satakunnan keskusverkko 2009.

Kuva 6 Satakunnan merkittävimmät jalostuksen ja palveluiden työpaikkojen keskittymät. Jalostuksen työpaikkoihin luetaan virallisen toimialaluokituksen 2025 mukaiset toimialaluokat B-F, eli teollisuus, energiahuolto, vesihuolto ja rakentaminen. Palveluihin sisältyvät luokat G-V, eli kauppa, logistiikka, asiantuntija- julkiset- ja muut palvelut.

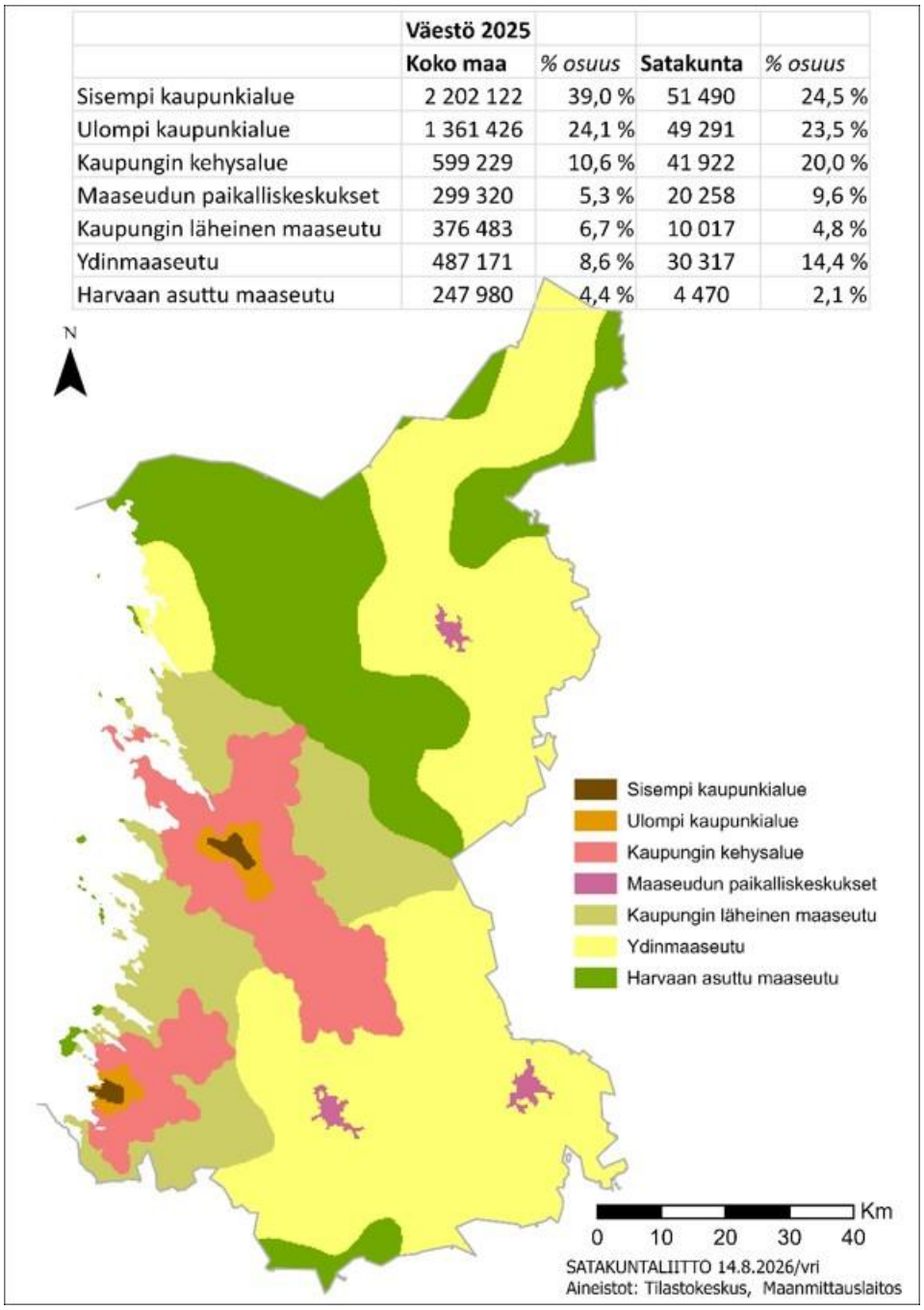

Kuva 7 Satakunnan lomarakennusten sijainti ja määrä kunnissa.

Suomen ympäristökeskus julkaisi vuonna 2013 ensimmäisen kaupunki-maaseutu-alueluokituksen, jonka päivitys julkaistiin 2020. Päivitetyssä aineistossa on samat seitsemän alueluokkaa kuin alkuperäisessä luokituksessa, ja luokituksen kriteerit on säilytetty mahdollisimman muuttumattomina (Kuva 8). Kuva sisältään myös taulukon väkiluvun jakaantumisesta eri alueluokkiin Satakunnan ja koko maan osalta. Suomalaisista 39 % asuu tiivistä ja yhtenäistä kaupunkialuetta kuvaavalla sisemmällä kaupunkialueella. Satakunnassa kaupunkikeskusten merkitys väestökeskittyminä ei ole yhtä suuri. Maakunnan väestöstä noin 25 % asuu sisemmällä kaupunkialueella, ja kun

huomioi myös ulomman kaupunkialueen niin satakuntalaisista asuu kaupunkialueilla 48 %. Koko maan asukkaista kaupunkialueilla asuu noin 63 %.

Tiiviisti asuttujen kaupunkikeskusten sijaan luokituksessa korostuu Satakunnan osalta kaupunkeihin kytkeytyvä maaseutumainen taajamarakenne sekä intensiivisen maankäytön ja monipuolisen elinkeinorakenteen maaseutu. Meri-Porista Kokemäelle ulottuva nauhamainen taajama-alue sekä Rauman Eurajoelle ulottuva vaikutusalue nostavat kaupungin kehysalueella asuvien osuuden Satakunnassa 20 %:iin. Satakunnan koillis- ja kaakkoisosissa on laajat ydinmaanseudun alueet, joilla sijaitsee kolme maaseudun paikalliskeskusta, Eura, Huittinen ja Kankaanpää. Yhteensä ydinmaaseudulla ja maaseudun paikalliskeskuksissa asuu noin 24 % maakunnan väestöstä, kun koko maan osalta luku on 14 %.

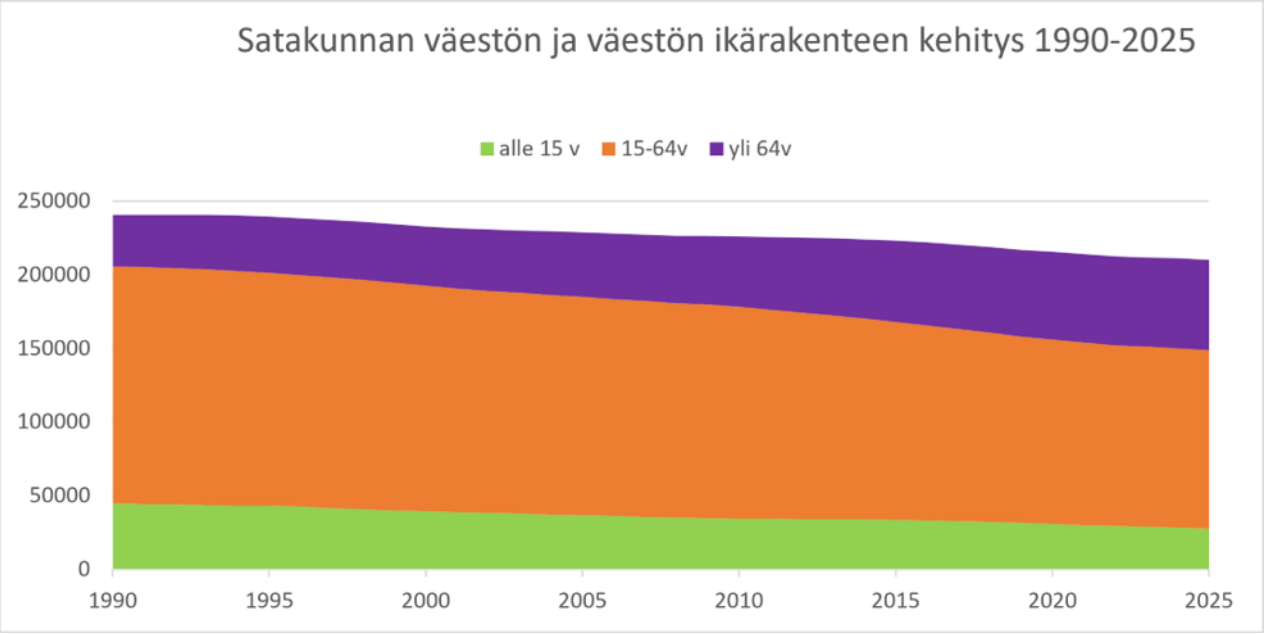
	Väestö 2025			
	Koko maa	*% osuus*	**Satakunta**	*% osuus*
Sisempi kaupunkialue	2 202 122	39,0 %	51 490	24,5 %
Ulompi kaupunkialue	1 361 426	24,1 %	49 291	23,5 %
Kaupungin kehysalue	599 229	10,6 %	41 922	20,0 %
Maaseudun paikalliskeskukset	299 320	5,3 %	20 258	9,6 %
Kaupungin läheinen maaseutu	376 483	6,7 %	10 017	4,8 %
Ydinmaaseutu	487 171	8,6 %	30 317	14,4 %
Harvaan asuttu maaseutu	247 980	4,4 %	4 470	2,1 %

Kuva 8 Kaupunki-maaseutu -luokitus Satakunnassa.

3.2.1 Väestö

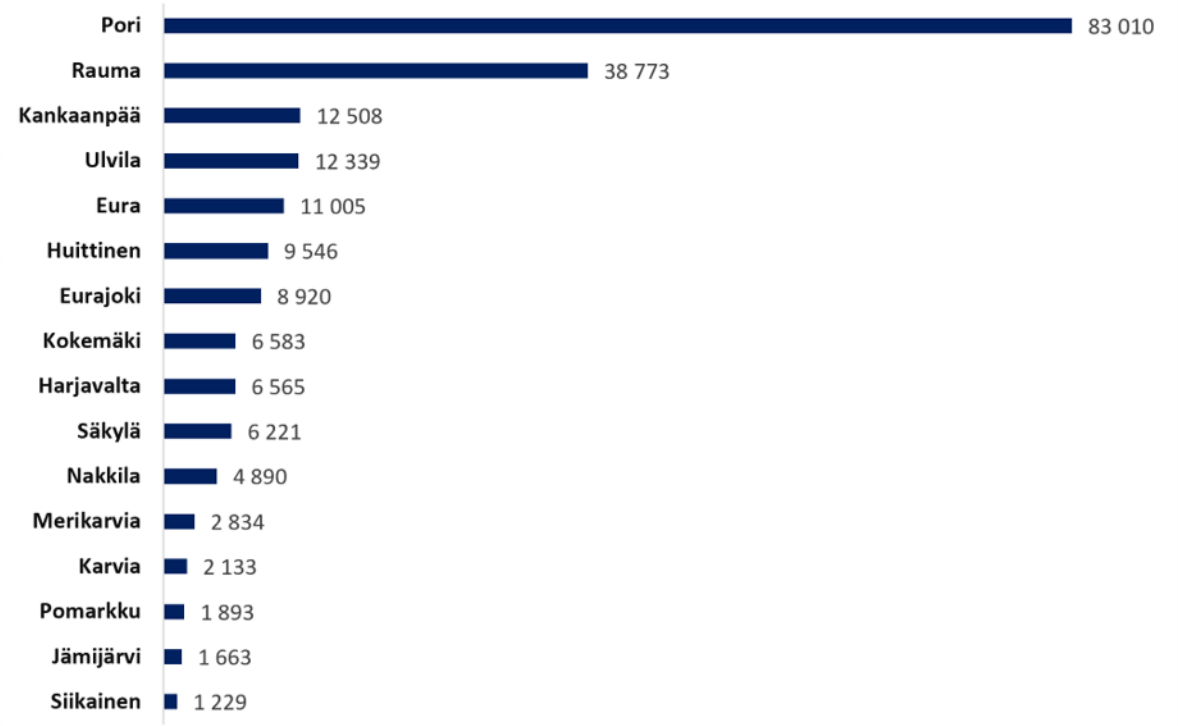
Satakunnassa asui vuoden 2025 lopussa 210 112 henkeä. Maakunnan väkiluvun kehitys on ollut pitkään laskeva. Vuoden 2000 jälkeen väkiluku on laskenut yhden vuoden aikana enimmillään 1 872 (2019) hengellä ja vähimmillään 242 (2009) hengellä. [9] Väkiluvun lasku johtuu alhaisesta syntyvyydestä kuolleisuuteen nähden sekä muuttotappiosta maan sisäisessä muuttoliikkeessä. Muuttotappio selittyy lähes kokonaan nuorten aikuisten ikäluokkien muuttoliikkeellä, joka on huomattavasti suurempi maakunnasta pois kuin maakuntaan. Maahanmuutto on vuodesta 2000 eteenpäin tarkasteltuna ollut Satakunnassa positiivinen, ja muuttovoitto on viime vuosina kasvanut noin 1 000 henkeen vuodessa. Maahanmuutosta saatava muuttovoitto ei kuitenkaan nykytahdilla ole riittävä kääntämään maakunnan väestökehitystä kasvuun. [10] Kuvassa (Kuva 9) on esitetty Satakunnan väestökehitys vuodesta 1990 lähtien, ja kuvassa (Kuva 10) on Satakunnan kuntien väkiluvut vuoden 2021 lopussa.

Kuva 9 Satakunnan väestökehitys 1990-2025.

[9] Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 24.2.2023]. Saantitapa: https://stat.fi/tilasto/vaerak

[10] Suomen virallinen tilasto (SVT): Muuttoliike [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-6766. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 24.2.2023]. Saantitapa: https://stat.fi/tilasto/muutl

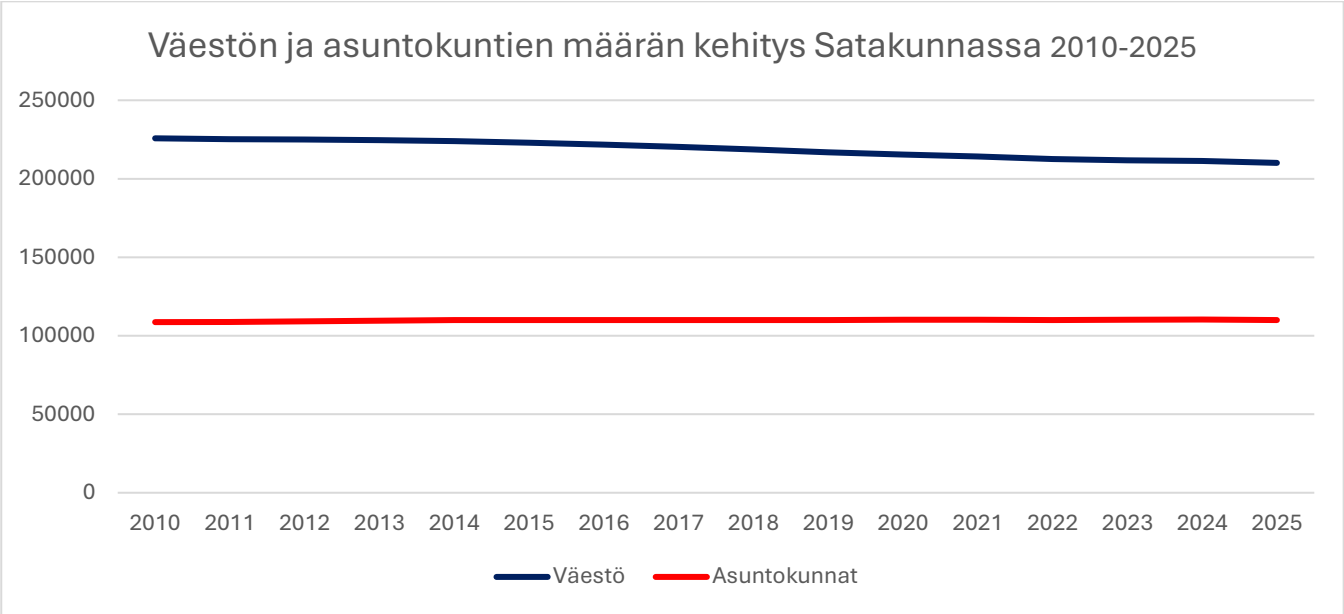

Kuva 10 Satakunnan kuntien väkiluvut vuoden 2025 lopussa.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan väkiluvun lasku jatkuu Satakunnassa koko vuoteen 2045 asti ulottuvan ennustejakson ajan. Väkiluvun laskun ennakoidaan hidastuvan tasaisesti ja ennustejakson lopulla vuosittainen väkiluvun lasku on noin 400–500 henkeä, kun se nyt on yli 1 000 henkeä vuodessa. Ennusteen mukaan Satakunnan väkiluku on vuoden 2035 lopussa 199 222 henkeä ja vuoden 2045 lopussa 193 409 henkeä. Väestön ikääntymiskehitys jatkuu, ja tulevaisuudessa nuorten ikäluokkien osuus on entistä pienempi suhteessa vanhuusväestöön. [11] Tämä heikentää luonnollista väestönkasvua ja väestöllistä huoltosuhdetta.

Väestön sijoittumisessa trendi on ollut väestön keskittyminen entistä enemmän keskustaajamiin, lähelle peruspalveluja. Tämä näkyy maaseutualueiden väestön voimakkaana vähentymisenä viime vuosien ja vuosikymmenten aikana. Koska väestön kokonaismäärä on ollut laskeva maakunnan kaikissa osissa, ei keskustaajamissa silti ole ollut voimakasta laajenemispainetta. Satakunnan alueella merkittävin taajama-alueen laajentuminen on tapahtunut Porin keskustaajaman länsireunalla, jonne on viimeisen kymmenen vuoden aikana rakennettu runsaasti pien- ja rivitaloja asumiskäyttöön.

Huolimatta laskevasta väestökehityksestä, asuntokuntien määrä ei Satakunnassa ole laskenut (Kuva 11). Tämä tarkoittaa, että asumisväljyys on lisääntynyt, ja että tarvittavien asuntojen määrän kehitys ei noudata väkiluvun määrän kehitystä.

[11] Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 24.2.2023. Saantitapa: https://stat.fi/tilasto/vaenn

Kuva 11 Väestön ja asuntokuntien määrän kehitys

3.2.2 Monipaikkaisuus

Monipaikkaisuudella tarkoitetaan ihmisten ajankäytön ja toimintojen jakautumista usean eri paikan välillä sekä näiden välillä tapahtuvaan liikkumiseen. Vuorovaikutusta syntyy eri maakuntien ja seutujen sekä maaseudun, saariston ja kaupunkien välillä. Monipaikkaisuus voi olla myös rajat ylittävää. Monipaikkaisuuden taustalla voi olla monia syitä, kuten työssäkäynti tai opiskelu, vapaa-ajan vietto, vuoroasuminen tai omaisten hoitaminen. Työhön liittyvällä monipaikkaisuudella tarkoitetaan etätöitä, pendelöintiä ja kausityötä. Monipaikkaisuus voi koskea myös yrityksiä, virastoja, oppilaitoksia ja palveluja, jolloin monipaikkaisuus tarkoittaa useita toimipisteitä sekä paikkariippumattomia työ-, opiskelu- ja asiointimahdollisuuksia mistä tahansa etäyhteyksien päästä. Monipaikkaisuudella voi olla myös ajallisesti erilaisia ulottuvuuksia. Monipaikkaisuus ilmiönä ei ole uusi, mutta monipaikkaisuus on lisääntynyt nyky-yhteiskunnassa globalisaation, liikenne- ja viestintätekniikan kehityksen, työelämän muutosten, vapaa-ajan kulutuksen ja perhe-elämän muutosten myötä. [12]

Suomessa tutkitusti suurin monipaikkaisten ryhmä on vapaa-ajan asukkaat (Kuva 12). Vapaa-ajan asuntojen säännöllisiä käyttäjiä on vuosittain yli kaksi miljoonaa, kun työperäinen ja perherakenteisiin liittyvää monipaikkaisuus koskettaa satoja tuhansia suomalaisia. Monipaikkaisuus näyttäytyy alueellisesti vaihtelevasti. Monipaikkaisuuden vaikutus näkyy etenkin kunnissa, joissa on runsaasti vapaa-ajan asuntoja väestöpohjan moninkertaistumisena yksittäisinä kuukausina. Vastaavasti työssäkäyntialueiden päivä- ja työväestön määrään voi työhön liittyvä monipaikkaisuus, pendelöinti ja etätyöskentely vaikuttaa merkittävästi. Lisäksi myös kausityö voi tuoda maaseutu- ja matkailukuntiin kausittain paljon työvoimaa.

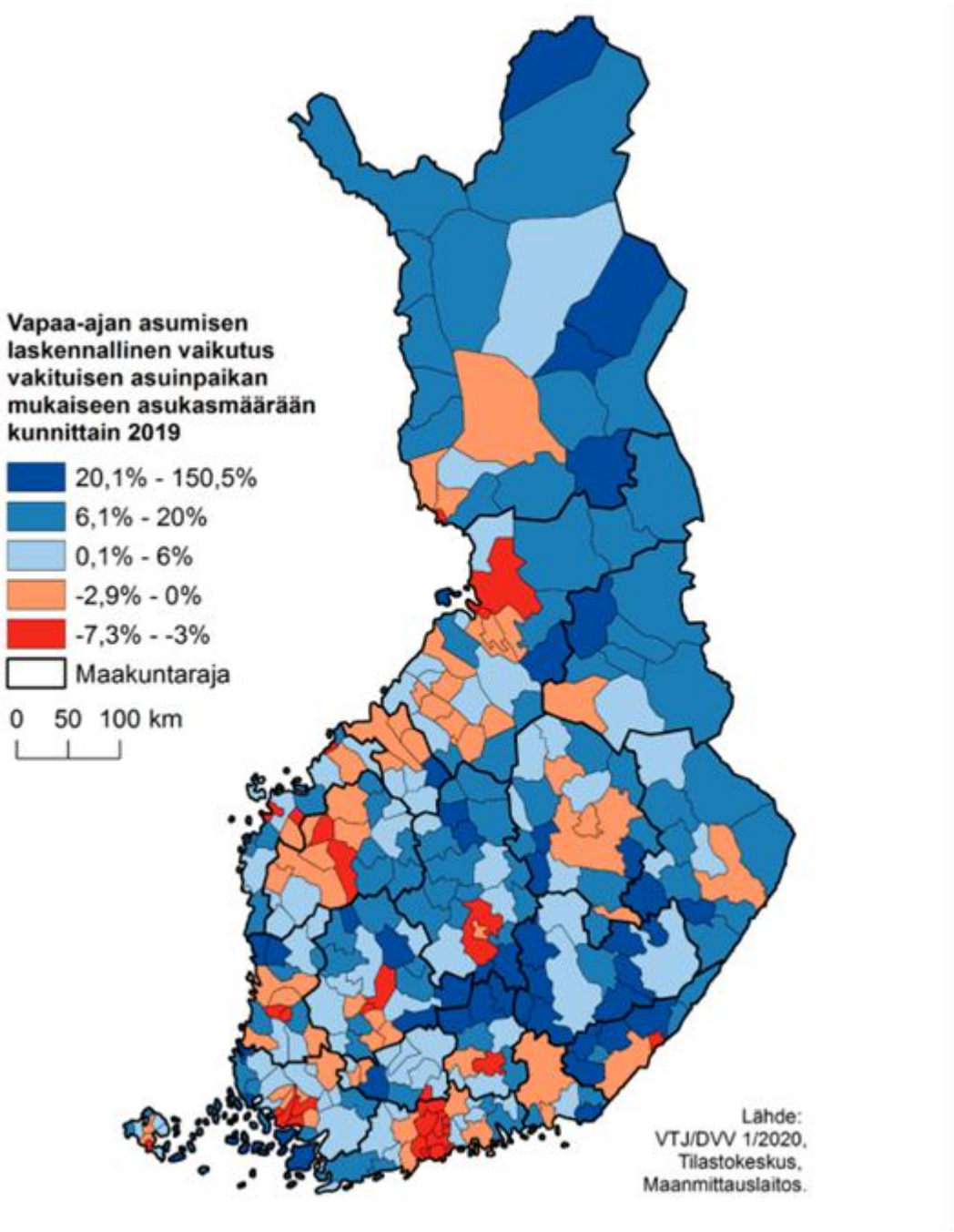
Vakituisen väestön kaupungistuminen kasvattaa monipaikkaisen asumisen merkitystä suurilla kaupunkiseuduilla ja samalla lisää liikkumista vapaa-ajan asumisen ja pendelöinnin seurauksena. Monipaikkainen väestö osana alueellista väestönkehitystä tasoittaa maltillisesti kehityseroja suurten kaupunkien ja muun maan välillä. Vaikutus on kuitenkin vähäinen eikä monipaikkaisuus kohtele tasavertaisesti kaikkia alueita. Tutkimusten mukaan suhteellisen pieni alue Suomessa saa suurimman hyödyn monipaikkaisuuden lisääntymisestä.

[12] Sari Rannanpää, Janne Antikainen, Rasmus Aro, Jaakko Huttunen, Sebastian Hovi, Kati Pitkänen, Anna Strandell, Kimmo Nurmio, Antti Rehunen, Hilkka Vihinen, Olli Lehtonen, Toivo Muilu ja Mikko Weckroth Monipaikkaisuus – nykytila, tulevaisuus ja kestävyys, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:9, Valtioneuvoston kanslia Helsinki 2022, s. 249

Monipaikkaisuuteen liittyvästä taloudellisesta kestävyydestä merkittävä huomio on, etteivät alueelliset tuloerot tasaannu monipaikkaisuuteen liittyvillä nettorahavirroilla vaan monipaikkaisuus pikemminkin lisää alueellista epätasapainoa. Monipaikkaisuus aiheuttaa kustannuksia (rakennustarkastus, infrastruktuuri sekä väestön kausivaihtelusta johtuvaa ensihoidon ja pelastuspalvelujen kysynnän lisääntymistä) mökkipaikkakunnilla. Monipaikkaisuus painottuu myös eri väestöryhmille eri tavoin, mikä lisää sosiaalisesti eriarvoistavaa vaikutusta. Pitkistä työmatkoista aiheutuva monipaikkaisuus painottuu tukku- ja vähittäiskaupan aloille sekä teollisuuteen ja rakentamiseen kun taas etätyön mahdollisuus painottuu tieto- ja asiantuntijatehtäviin (Kuva 13 Etätyön vaikutus päiväväestön määrään kunnittain. Kuva 13). Vapaa-ajan asumisen hyvinvointi- ja kansanterveydelliset vaikutukset ovat positiivisia. Vapaa-ajan monipaikkaisuus on kuitenkin tyypillisintä iäkkäämmille ja varakkaammille henkilöille. Monipaikkaisuuden ekologisessa kestävyydessä huomionarvoista on liikkumisen lisääntyminen ja liikenteen päästöjen kasvaminen. Toisaalta etätyö voi vähentää liikkumistarvetta. Monipaikkaisuus lisää myös kokonaisenergian kulutusta ja vajaakäyttöisiä tiloja. [13]

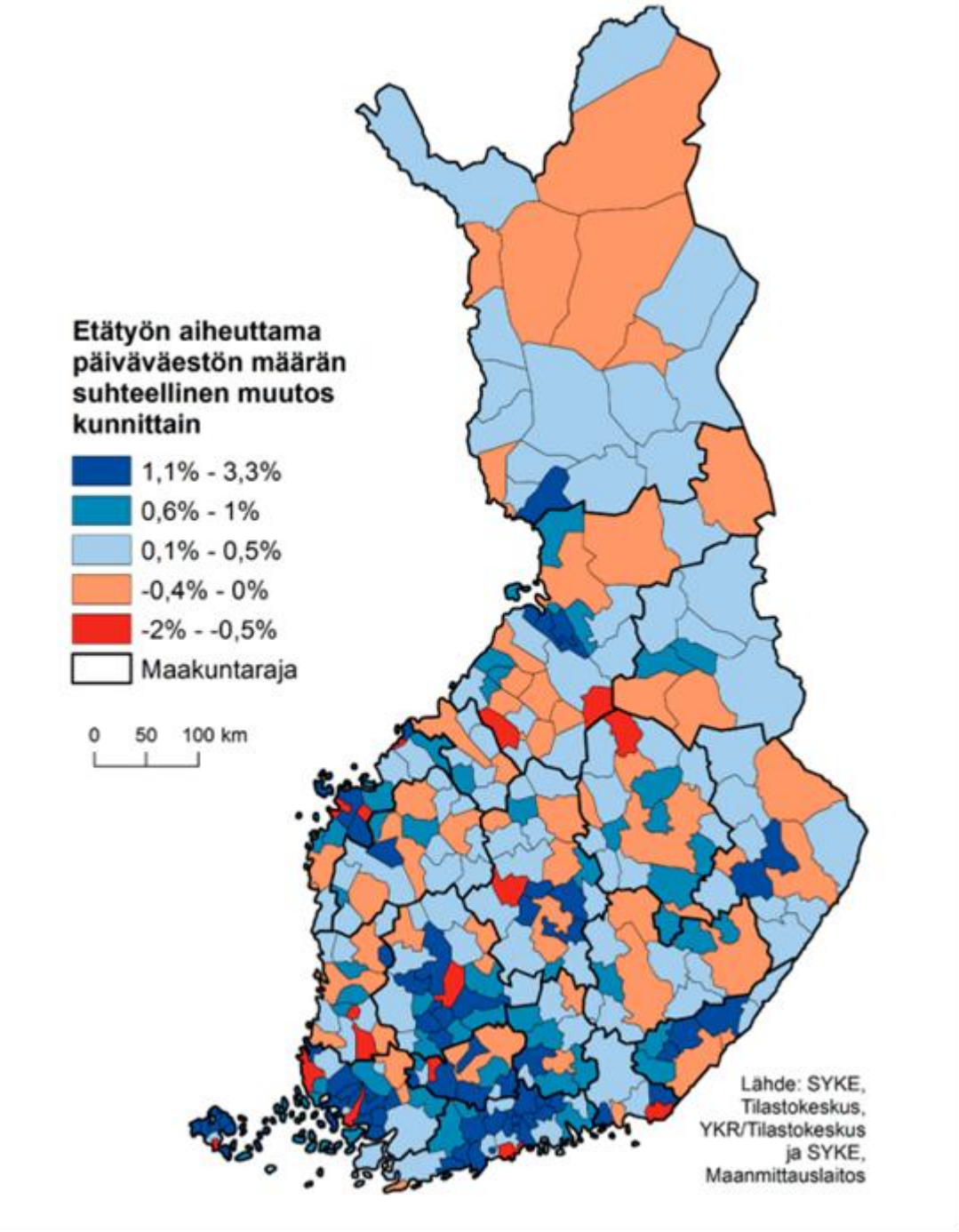
Satakunnan osalta Merikarvialla ja Siikaisissa vapaa-ajan asukkaiden vaikutus painottuu, kun tarkastellaan vapaa-ajan asukkaat huomioon ottavan kokonaisväestön suhdetta vakituisen asuinpaikan mukaiseen asukasmäärään. Satakunnassa etätyön vaikutus päiväväestön määrään on suurinta Jämijärvellä ja maakunnan suurimpien kaupunkien kuten Porin, Rauman ja Kankaanpään kehyskunnissa.

[13] Sari Rannanpää, Janne Antikainen, Rasmus Aro, Kati Pitkänen, Anna Strandell, Antti Rehunen, Hilkka Vihinen, Olli Lehtonen, Toivo Muilu ja Mikko Weckroth, Kohti kestävää monipaikkaisuutta, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta, Policy Brief 2022:4

Kuva 12 Vapaa-ajan asukkaat huomioon ottavan kokonaisväestön suhde vakituisen asuinpaikan mukaiseen asukasmäärään 2019. [14]

[14] Sari Rannanpää, Janne Antikainen, Rasmus Aro, Jaakko Huttunen, Sebastian Hovi, Kati Pitkänen, Anna Strandell, Kimmo Nurmio, Antti Rehunen, Hilkka Vihinen, Olli Lehtonen, Toivo Muilu ja Mikko Weckroth Monipaikkaisuus – nykytila, tulevaisuus ja kestävyys, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:9, Valtioneuvoston kanslia Helsinki 2022, s. 249.

Kuva 13 Etätyön vaikutus päiväväestön määrään kunnittain. [15]

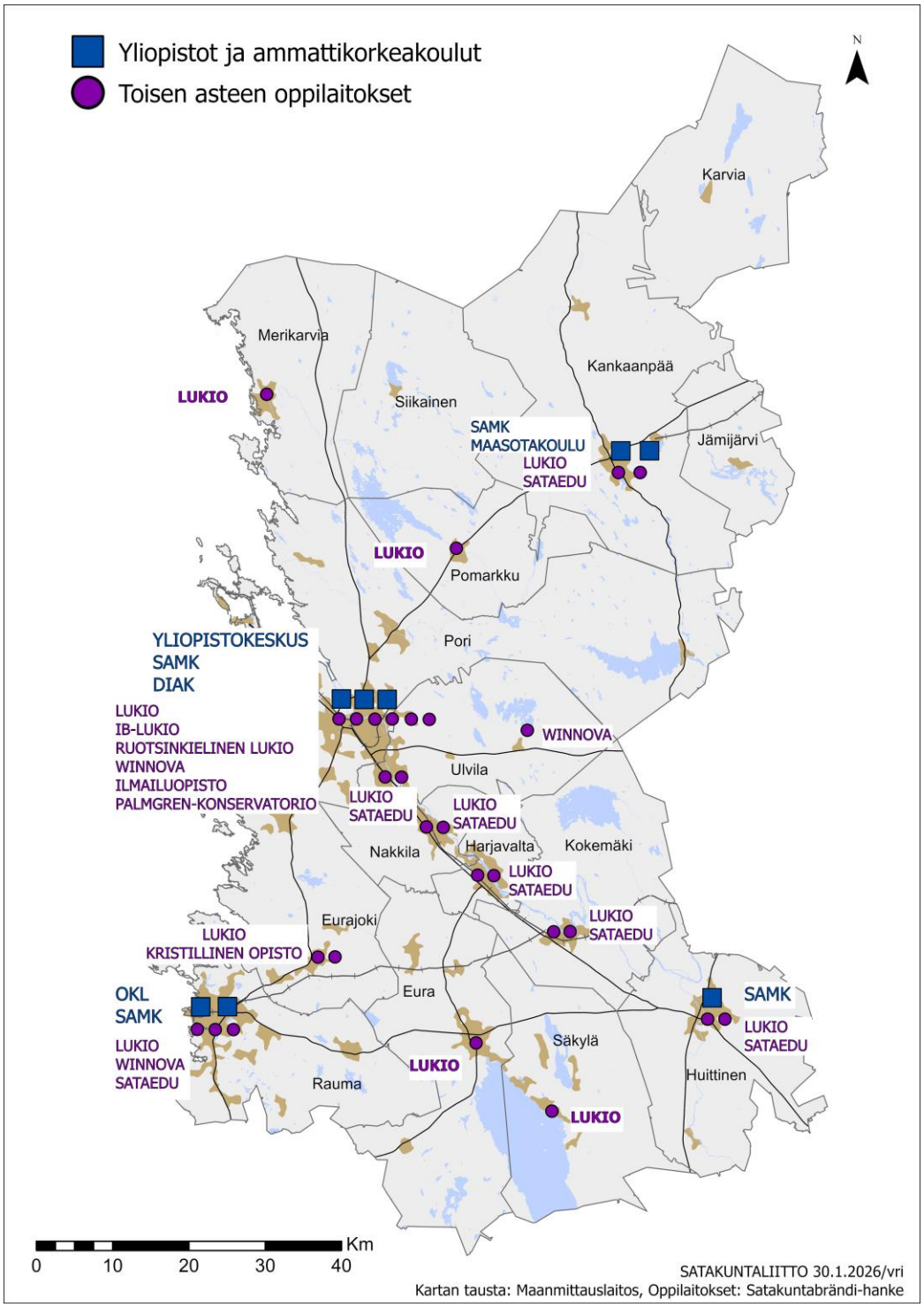
3.2.3 Oppilaitokset

Satakunnassa on kahdeksan yliopisto- tai ammattikorkeakoulutason koulutusta tarjoavaa opetusyksikköä. Porin yliopistokeskus on Turun ja Tampereen yliopistojen alainen yksikkö, joka tarjoaa tekniikan, yhteiskuntatieteiden, kauppatieteiden, digitaalisen kulttuurin sekä maiseman ja kulttuuriperinnön koulutusta. Rauman opettajankoulutuslaitos kouluttaa luokanopettajia ja varhaiskasvatuksen opettajia. Satakunnan ammattikorkeakoulu tarjoaa

[15] Sari Rannanpää, Janne Antikainen, Rasmus Aro, Jaakko Huttunen, Sebastian Hovi, Kati Pitkänen, Anna Strandell, Kimmo Nurmio, Antti Rehunen, Hilkka Vihinen, Olli Lehtonen, Toivo Muilu ja Mikko Weckroth Monipaikkaisuus – nykytila, tulevaisuus ja kestävyys, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:9, Valtioneuvoston kanslia Helsinki 2022, s. 249.

koulutusta sosiaali- ja terveysalalla, tekniikassa, liiketaloudessa sekä palveluliiketoiminnassa. Koulun kampukset sijaitsevat Porissa, Raumalla, Kankaanpäässä ja Huittisissa. Muita yliopisto- tai ammattikorkeakoulutason koulutusta tarjoavia opetusyksikköjä ovat Maasotakoulun yksikkö Kankaanpäässä sekä Diakonia-ammattikorkeakoulun yksikkö Porissa.

Satakunnassa sijaitsee toisen asteen koulutusyksikköjä 13 paikkakunnalla. Lukioita Satakunnassa on 15. Ammatillista koulutusta tarjoavat Sataedu seitsemällä paikkakunnalla ja Winnova kolmella paikkakunnalla. Lisäksi toisen asteen koulutusta tarjoavat Suomen ilmailuopisto ja Palmgren-konservatorio Porissa sekä Eurajoen kristillinen opisto (Kuva 14).

Kuva 14. Satakunnan yliopistot, ammattikorkeakoulut ja toisen asteen oppilaitokset.

3.2.4 Tulvavaara-alueet ja tulvariskien ehkäisy

Tulvariskien hallinta tarkoittaa sellaisten toimenpiteiden kokonaisuutta, jonka tavoitteena on arvioida ja vähentää tulvariskejä sekä estää tai vähentää tulvista aiheutuvia vahinkoja. Toiminta perustuu lakiin tulvariskien hallinnasta. [16]

Kuva 15 Tulvariskien hallinnan suunnittelukierros (https://www.vesi.fi/vesitieto/tulvariskien-hallinta/)

Kokemäenjoen laaja ja monimuotoinen vesistöalue on merkittävä tulvariskivesistö (Kuva 16). Joen alaosalla sijaitseva, tulvariskiltään maamme merkittävin yksittäinen tulvariskikohde Pori ja keskiosalla sijaitseva Huittinen ovat maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (19.12.2024) nimetty valtakunnallisesti merkittäviksi tulvariskialueiksi.[17] Merkittäviä tulvariskialueita on Suomessa yhteensä 18 kappaletta. Tulvariskien vähentämiseksi, tulvien ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi sekä tulviin varautumisen parantamiseksi merkittävän tulvariskialueen sisältäville vesistö- ja merenrannikon alueille laaditaan tulvariskien hallinnasta säädetyn lain mukaisesti tulvariskien hallintasuunnitelmat. Suunnitelmat laaditaan kuusivuotisen suunnittelukierroksen aikana ja voimassa oleva Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma on laadittu Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) koordinoimana sidosryhmien asiantuntijoiden yhteistyönä Kokemäenjoen vesistöalueen tulvaryhmän ohjauksessa vuosille 2022-2027. [18]

Elinvoimakeskukset edistävät tulvariskien hallintaa myös muilla kuin merkittäviksi nimetyillä alueilla. Jokaisella tulvariskien hallinnan suunnittelukierroksella tehdään ennen merkittävien tulvariskialueiden nimeämistä tulvariskien alustava arviointi ja siinä yhteydessä voidaan tunnistaa myös alemman riskiluokan tulvariskialueita, joille on perusteltua laatia tulvakarttoja ja suunnitella tulvariskien hallintatoimia. Kokemäenjoen vesistöalueella muita tulvariskialueita ovat Kokemäki, Vammala ja Keuruu, joilla vesistötulvasta ei kuitenkaan arvioida aiheutuvan yleiseltä kannalta katsoen vahingollisia seurauksia. Tulvariskien hallintasuunnitelmien päivityskierros suunnitelmakaudelle 2028 – 2033 on käynnissä Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan aikana. Tulvariskien alustavassa arviossa vuonna 2024 Karvianjoen vesistöalueelle nousi tarkasteluissa esille muuksi tulvariskialueeksi Pomarkun taajama, jossa taajamassa on riski jääpatotulville. Pomarkun taajamaa esitetään muuksi tulvariskialueeksi ja alueelle suositellaan tehtäväksi tarkempaa tulvakartoitusta. Eurajoen vesistöalueelta nousi tarkasteluissa erityisesti esille

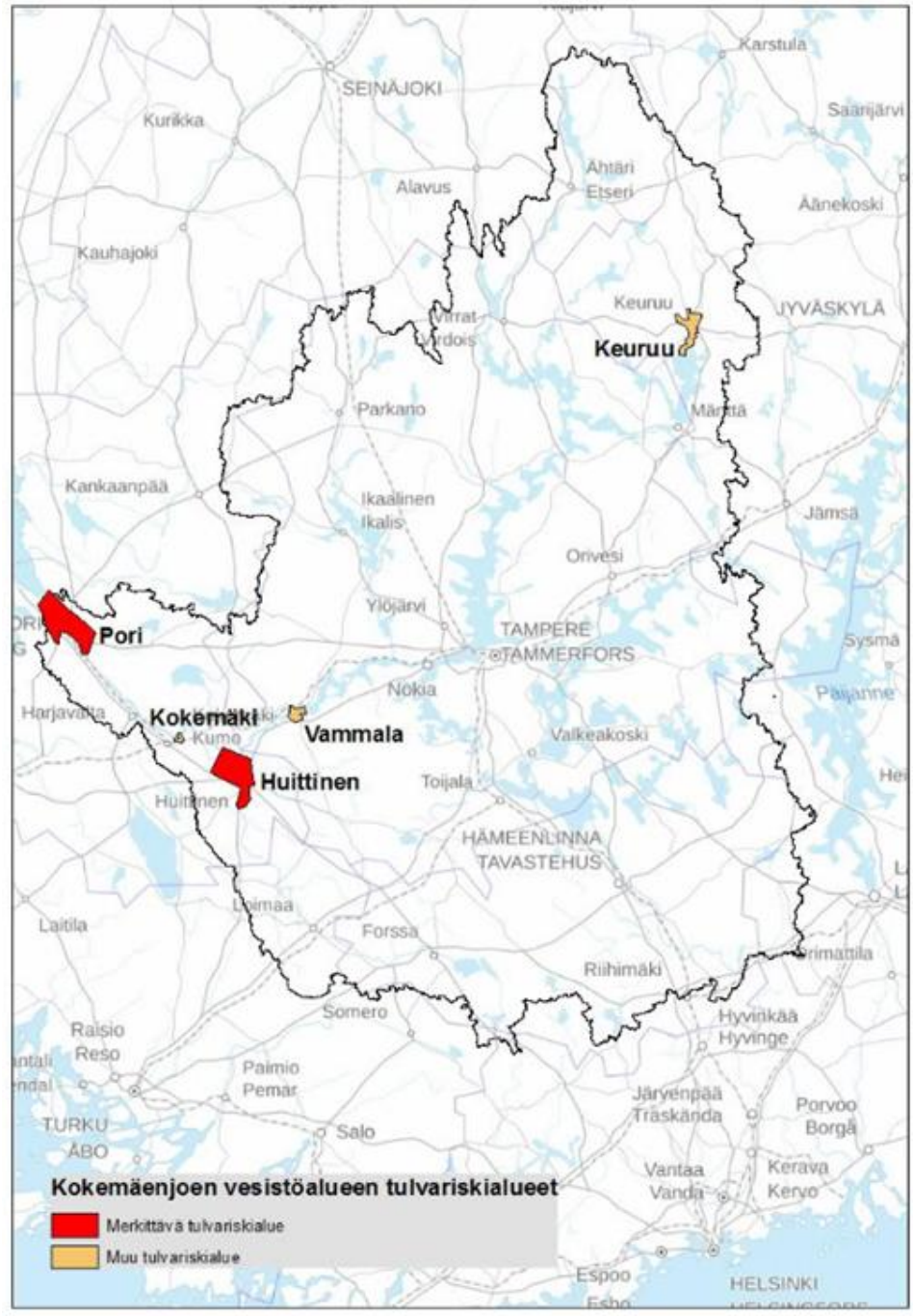
[16] Laki tulvariskien hallinnasta 620/2010, Finlex: https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100620 viitattu 3.2.2023.

[17] Maa- ja metsätalousministeriön tiedote 19.12.2024 https://mmm.fi/-/suomen-merkittavat-tulvariskialueet-on-nimetty?languageId=fi_FI

[18] Kokemäenjoen tulvaryhmä, Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027, 2022, s.40 Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027 - Vesi.fi aineistopankki

muuksi tulvariskialueeksi Euran keskusta. Tätä aluetta esitetään muuksi tulvariskialueeksi ja alueelle suositellaan tehtäväksi tarkempia tulvakartoituksia.

Tulvariskien hallintasuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet tukevat myös vesistöalueen muiden tulvariskialueiden tulvariskien hallintaa. Hulevesitulvariskien hallinta on kuntien vastuulla eikä hulevesitulvia käsitellä vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelmassa, ellei niillä ole suoraa kytkentää merkittävyyden perusteena olevaan tulvatilanteeseen. [19]

Kuva 16 Kokemäenjoen vesistöalueen merkittävien ja muiden tulvariskialueiden sijainti. [20]

[19] Lisätietoa hulevesitulvariskien alustavasta arvioinnista löytyy sivulta www.ymparisto.fi/hulevesitulvat ja hulevesien käsittelystä sivulta www.ymparisto.fi/hulevedet viitattu 3.2.2023.

[20] Kokemäenjoen tulvaryhmä, Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027. 2022, s.40 Kokemäenjoen vesistöalueen tulvariskien hallintasuunnitelma vuosille 2022–2027 - Vesi.fi aineistopankki

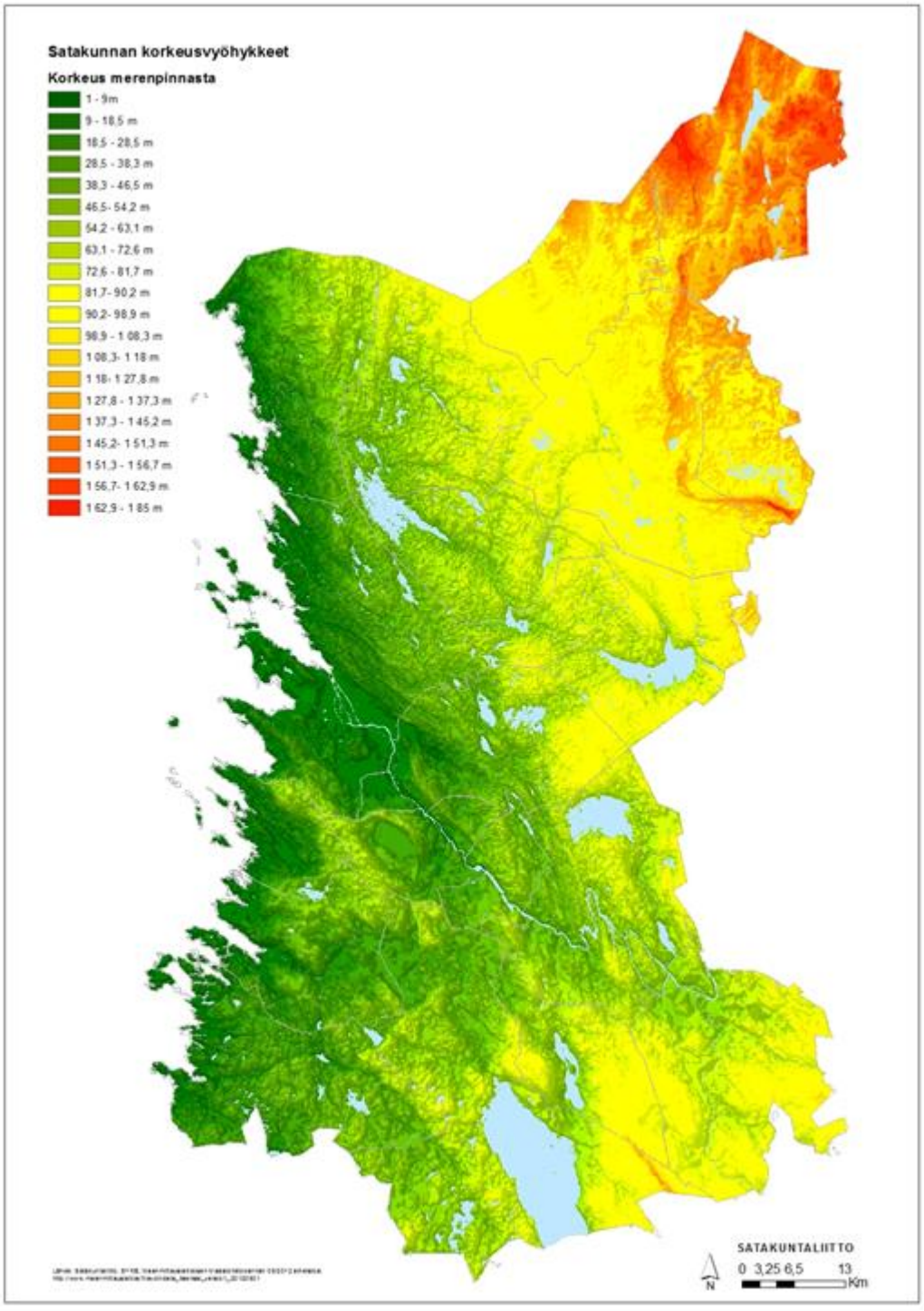
3.3 Alueiden käytön ekologinen kestävyys

Pinnanmuodoiltaan Satakunnan maakunta on matalaa ja loivapiirteistä (Kuva 17). Maanpinta kohoaa melko loivasti rannikolta sisämaahan päin siirryttäessä siten, että Pohjois-Satakunnassa maanpinta on korkeimmillaan. Pääosin luode-kaakko-suuntaiset harjujaksot tuovat vaihtelua Satakunnan tasaiseen korkokuvaan. Maakunnan korkein kohta sijaitsee Hämeenkankaalla, jossa Soininharju nousee 180 metriä merenpinnan yläpuolelle. Kokemäenjokilaakso on maakunnan alavinta seutua. Peltomaisemat hallitsevat Satakunnan eteläosia ja metsät ja suot maakunnan pohjoisosia. Jääkausi ja jääkauden aikaiset sulamisvedet, merivaiheet ja maankohoaminen ovat muokanneet Satakunnan geologisia ominaispiirteitä ja maisemaa. Maa- ja kallioperän geologiset ominaisuudet luovat perustan luontoarvojen alueelliselle vaihtelulle.

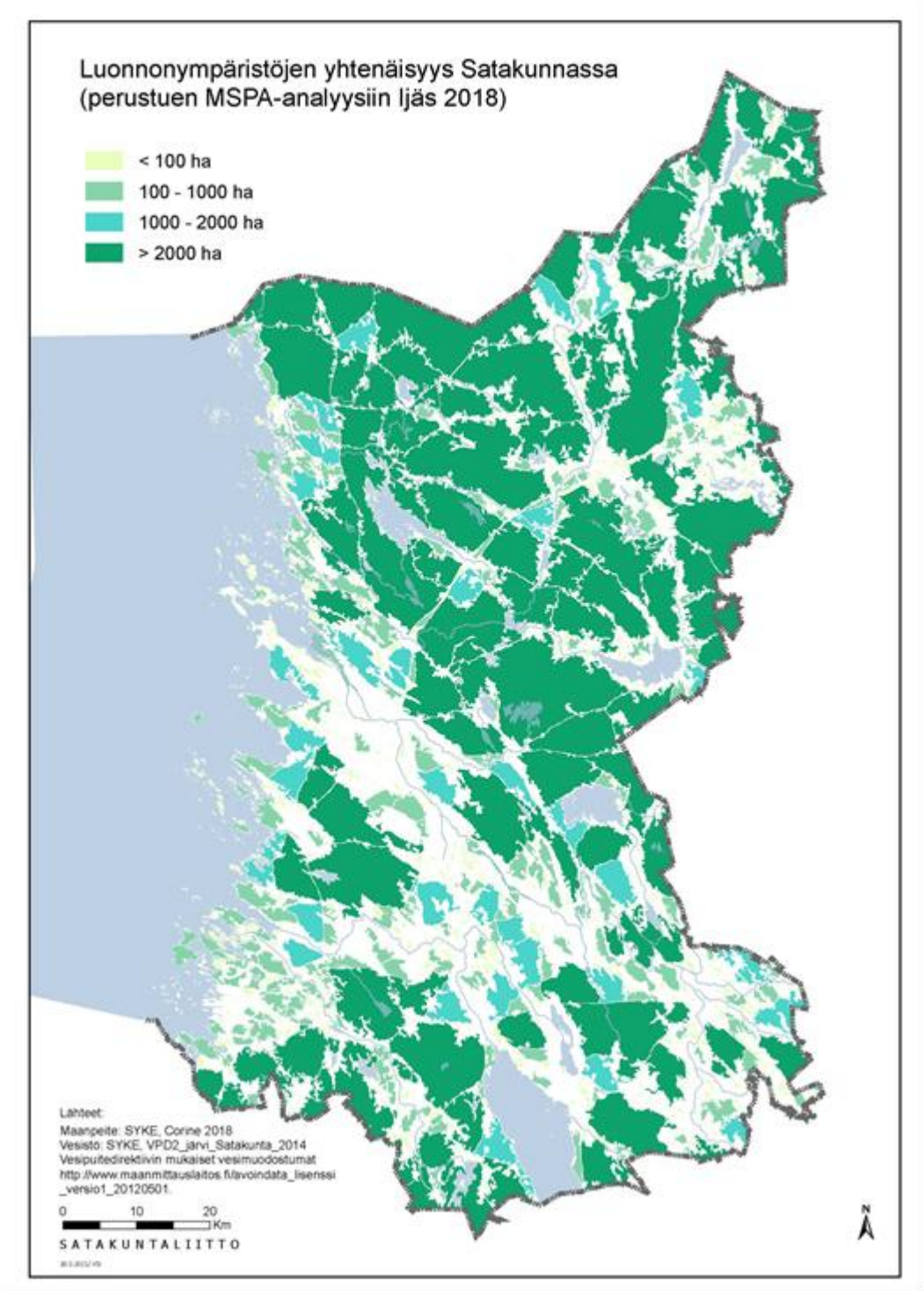
Suuret vesistöt, Selkämeri ja Kokemäenjoki sekä Pyhäjärvi ja muut isot järvet, ovat satakuntalaisen maiseman tärkeitä elementtejä. Satakunnan edustalle sijoittuvalle Selkämerelle on leimallista alava ja maisemakuvaltaan pienipiirteinen rannikkovyöhyke, kapea ja karuhko saaristovyöhyke, sekä avoin ulkomeri. Saaret ovat kooltaan yleensä melko pieniä ja saaristoa ympäröivät vedet matalia. Selkämerellä saaristovyöhyke on kapea ja pääosin alle 10 kilometrin etäisyydellä mantereesta. Selkämeren avoimuuden vuoksi meri vaikuttaa voimakkaasti rannikolla ja pitkälti sisämaahan saakka.

Satakunta kuuluu valtaosin eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen lukuun ottamatta maakunnan koilliskulmaa, joka on jo keskiboreaalista aluetta. Metsäympäristöt kattavat noin 68 % Satakunnan maa-alueista (ml. manneralue ja yli 50 ha suuruiset saaret) ja ne muodostavat yhdessä suo- ja kosteikkoalueiden kanssa rungon Satakunnan ekologiselle verkostolle. Yhtenäisimpiä luonnonympäristöt ovat maakunnan pohjoisosissa (Kuva 18). Pinta-alallisesti Satakunnan metsistä suurin osa on mäntyvaltaista tuoretta, kuivahkoa tai kuivaa kangasmetsää (Kuva 19). Vesistöjen lähellä ja rannikkovyöhykkeellä on enemmän reheviä metsätyyppejä, kuten lehtomaista kangasta ja erilaisia lehtoja. [21]

[21] Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

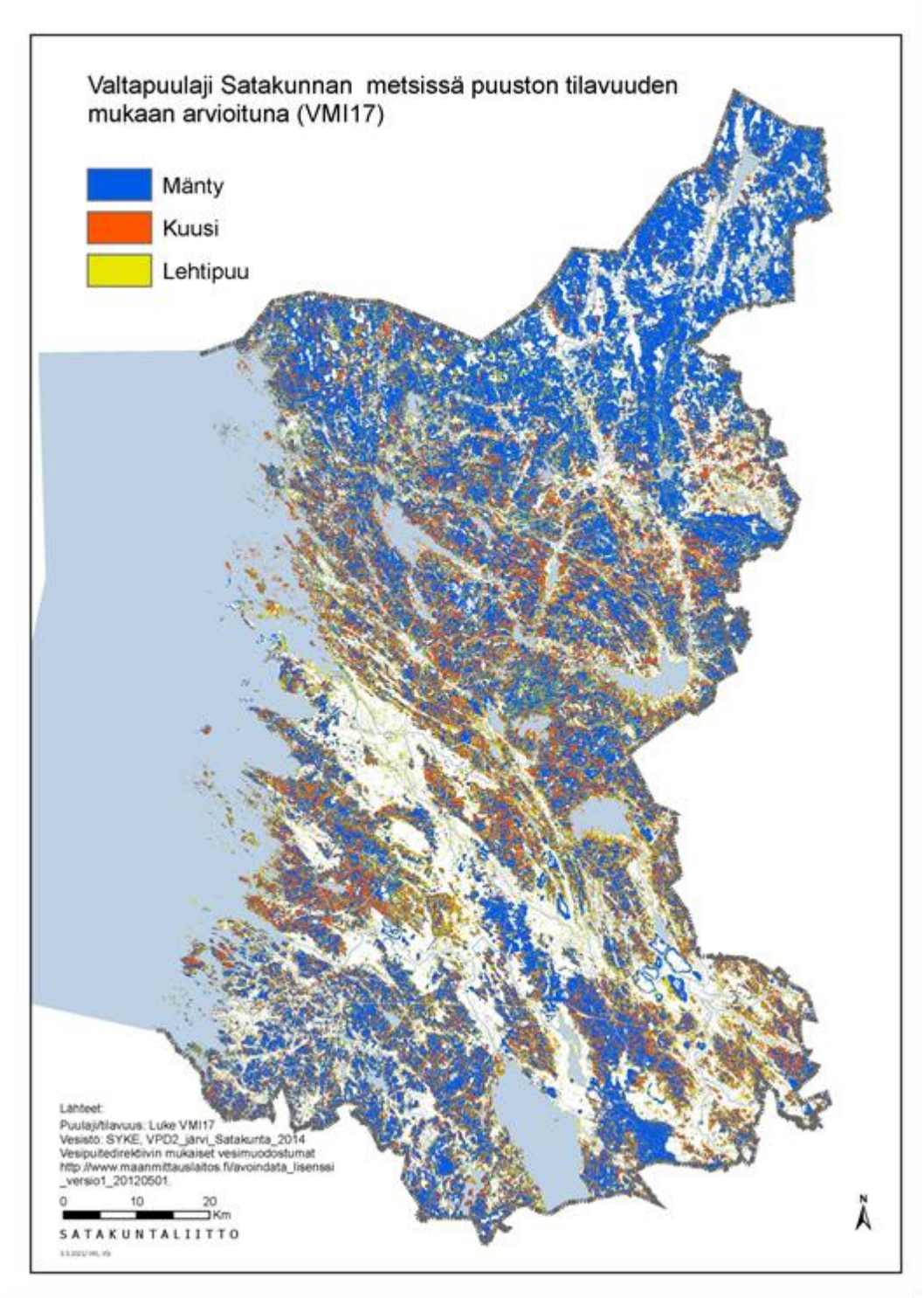

Kuva 17 Satakunnan pinnanmuodot.

Kuva 18 Luonnonympäristöjen yhtenäisyys pinta-alaluokituksineen. [22]

[22] Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy;
Ijäs A. 2018: Kokemäenjokilaakson ekosysteemipalvelut osaksi alueidenkäytön suunnittelua. Satakuntaliitto. 73 s

Kuva 19 Metsien valtapuulaji puuston tilavuuden perusteella (VMI17). [23]

Suomen ympäristökeskus (SYKE) on laatinut analyysejä monimuotoisuuden kannalta merkittävistä metsäalueista Suomessa (nk. Metsä-Zonation). [24] Analyysien tavoitteena oli tunnistaa metsiä, joissa on paljon erilaista lahopuuta ja jotka ovat kytkeytyneet muihin laadukkaisiin metsä- ja suojelualueisiin. Myös Satakunnan alueelta on

[23] Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

[24] Mikkonen N., Leikola N., Lahtinen A., Lehtomäki J. & Halme P. 2018: Monimuotoisuudelle tärkeät metsäalueet Suomessa - Puustoisten elinympäristöjen monimuotoisuusarvojen Zonation-analyysien loppuraportti. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 9/2018. Helsinki. 99 s.

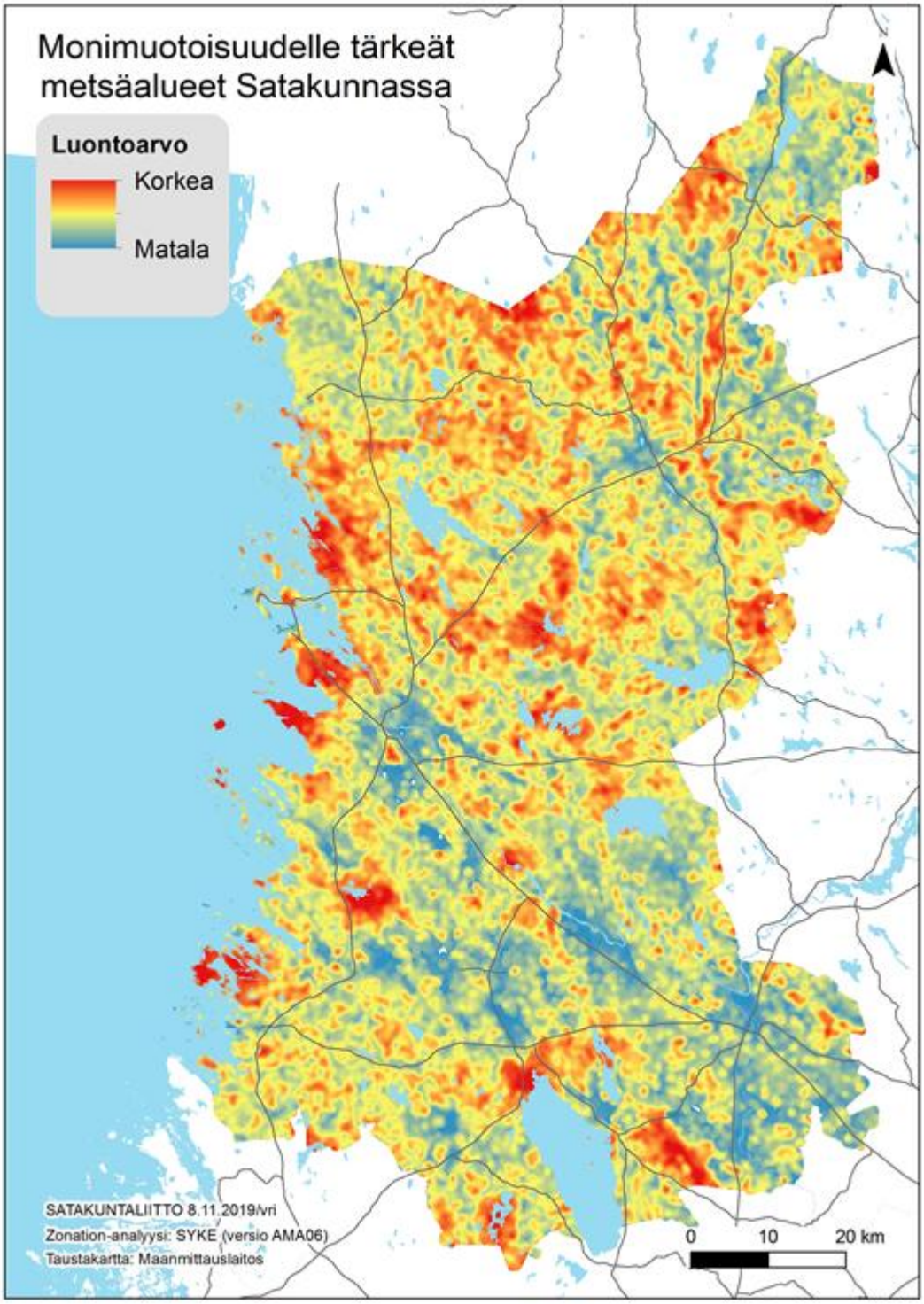
tunnistettu käytetyllä menetelmällä useita potentiaalisesti arvokkaita metsäalueita, jotka jakautuvat eri puolille maakunnan metsävaltaisia osia (Kuva 20).

Satakunnassa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät metsäalueet keskittyvät erilaisille luonnonsuojelualueille. Merkittäviä kokonaisuuksia muodostavat muun muassa seuraavat alueet: Rauman Nurmes ja Reksaari, Eurajoen Pinkjärvi, Säkylän Säkylänharju, Euran Koskeljärvi, Harola ja Kauttua, Ulvilan Joutsijärvi, Lavian Metsäkulman alue (Pori), Jämijärven, Kankaanpään ja Karvian Hämeenkangas–Pohjankangas, Porin Ahlainen–Mustalahti–Pohjajoki, Noormarkun taajaman itäpuoli, Lampaluoto, Preiviikinlahti ja Kuuminaisten eteläpuoli. Kokonaistilannetta tarkastellessa Satakunnan pohjoispuoliskolla on enemmän luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä metsäalueita, mikä johtuu laajojen viljelysalojen painottumisesta maakunnan eteläpuoliskolle. [25]

Satakunnassa on soita geologisen määritelmän mukaan noin 80 000 hehtaaria ja metsätieteellisen määritelmän mukaan noin 135 000 hehtaaria. Niistä suurin osa sijaitsee maakunnan pohjoispuoliskolla, erityisesti Suomenselän vedenjakajaseudulla. Satakunnan suot kuuluvat suoyhdistymätyyppien aluejaossa kilpikeitaiden alueeseen. Suoyhdistymätyyppien kehitystä säätelevät pääosin ilmastolliset seikat ja maastonmuodot. Kilpikeidas on yksi eteläiseen Suomeen painottuvista keidassoiden alatyypeistä. Kilpikeitaat ovat suurmuodoltaan kuperia, ja niille on tyypillistä paksu heikosti maatunut rahkavaltainen pintaturvekerros. Suon pienmuodot, mätäspintaiset kermit sekä kuljut ja allikot, kiertävät kehämäisesti suon ylintä kohtaa. Maakunnan koillisosa kuuluu Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan kilpikeitaisiin ja muu osa Etelä-Suomen kilpikeitaisiin. Soiden osuus maapinta-alasta on suurempi koillisosan kilpikeitaiden alueella, missä topografia on vaihtelevampaa ja savikoiden osuus pienempi kuin topografialtaan tasaisemmalla Etelä-Suomen kilpikeitaiden alueella. [26] Satakunnassa soiden ojitusaste on yli 75 % ja ojitus on vaikuttanut suoluontotyyppien uhanalaistumiseen. Ojittamattomien suoalueiden jakautumisen suhteessa turvemaiden esiintymiseen Satakunnassa on esitetty (Kuva 21). Eniten ojitettuja soita on Pohjois- ja Kaakkois-Satakunnassa. Suomenselän metsäinen ja soinen karu vedenjakajavyöhyke, joka toimii myös ekologisena kulkureittinä, ulottuu Pohjois-Satakunnan alueelle (Kuva 22).

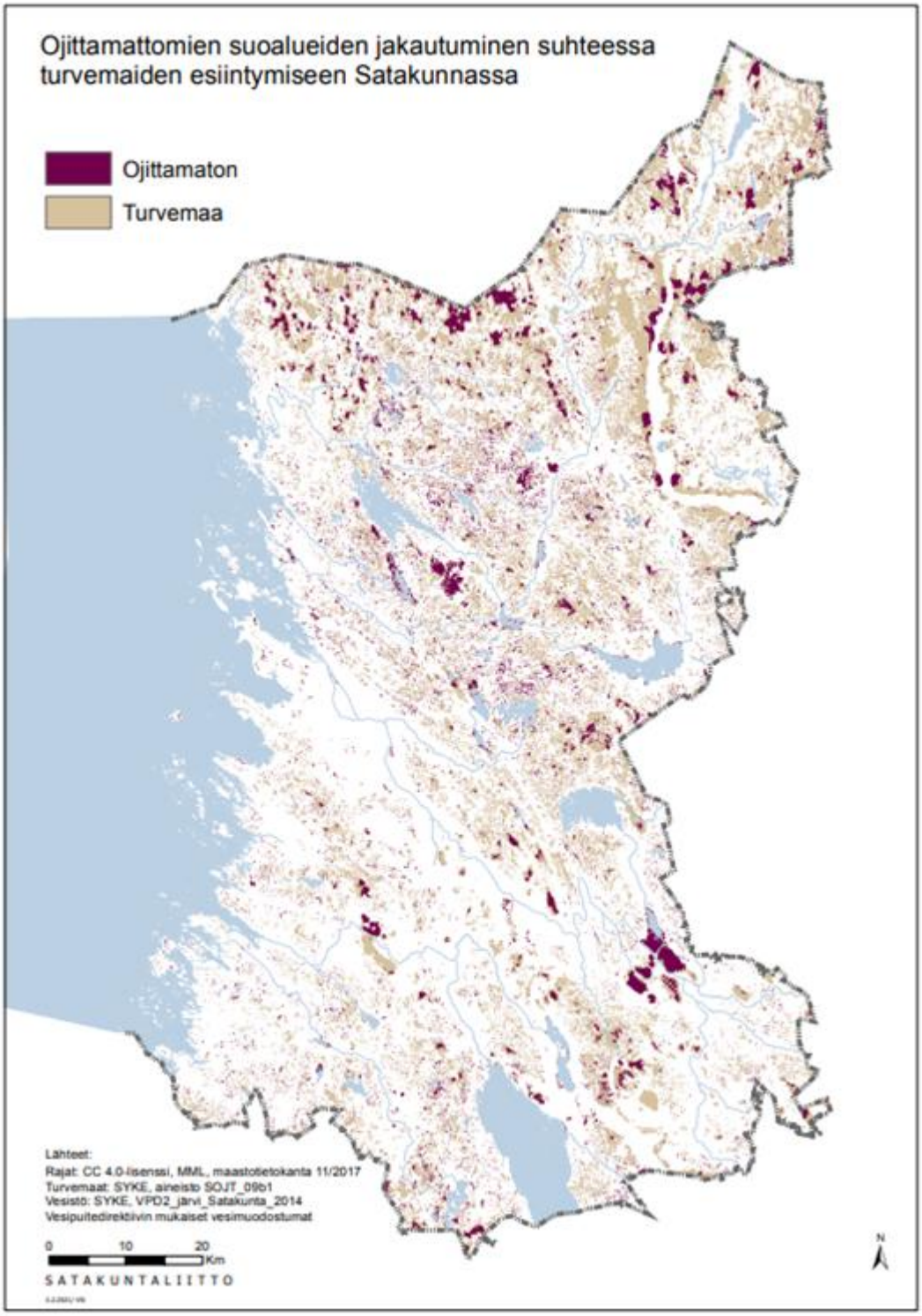
[25] Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

[26] Suomi, T.: Satakunnan tutkitut suot. Turvetutkimusselostus 9/2013. Geologian tutkimuskeskus, Etelä-Suomen yksikkö.

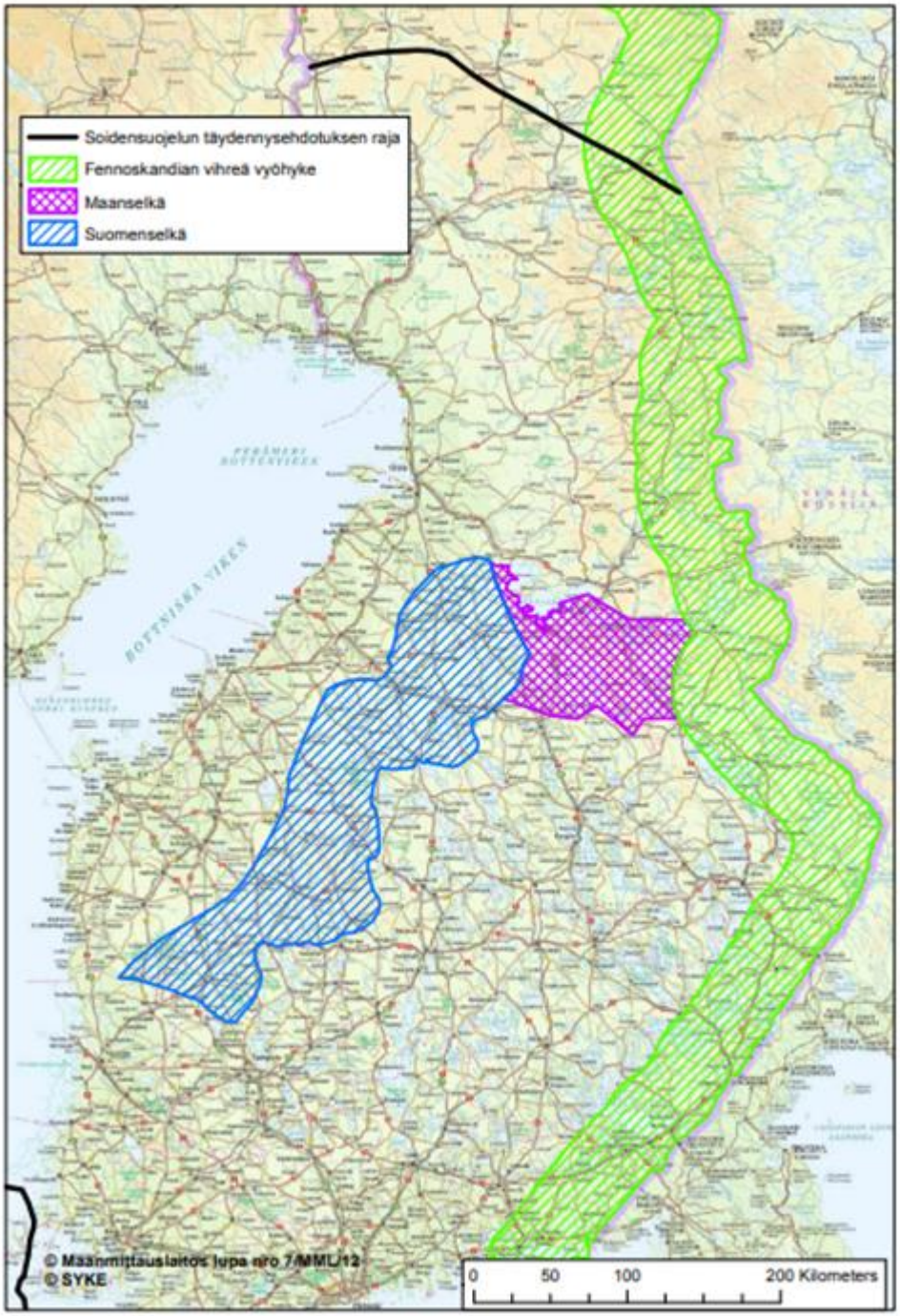

Kuva 20 Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) laatimaan Zonation-analyysiin perustuva karttakuva monimuotoisuuden kannalta tärkeistä metsäalueista Satakunnassa. [27] Kuvassa oleva kartta edustaa analyysiversiota 6, jossa on analyysiversioissa 1–5 käytettyjen aineistojen lisäksi otettu huomioon myös kytkeytyvyys pysyviin suojelualueisiin.

[27] Mikkonen N., Leikola N., Lahtinen A., Lehtomäki J. & Halme P. 2018: Monimuotoisuudelle tärkeät metsäalueet Suomessa - Puustoisten elinympäristöjen monimuotoisuusarvojen Zonation-analyysien loppuraportti. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 9/2018. Helsinki. 99 s.

Kuva 21 Ojittamattomien suoalueiden jakautuminen suhteessa turvemaiden esiintymiseen Satakunnassa. [28]

[28] Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

Kuva 22 Suomenselän vedenjakajavyöhyke ulottuu pohjoisen Satakunnan alueelle. [29]

Satakunnan merialueen vedenalaista luontoa on kartoitettu 2000-luvun aikana osana valtakunnallista Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmaa (VELMU), jonka tavoitteena on kartoittaa vedenalaisten luontotyyppien ja eliöyhteisöjen esiintymistä Suomen merialueilla sekä edistää tällä tavoin Itämeren vedenalaisen luonnon suojelua ja alueen kestävää käyttöä. Selkämeren Satakunnan edustalle sijoittuvalta merialueelta on tunnistettu vedenalaisen luonnon kannalta kuusi merkittävää luontoarvoaluetta, ns. EMMA-aluetta, jotka on

[29] Alanen, A. & Aapala, K. (toim.): Soidensuojelutyöryhmän ehdotus soidensuojelun täydentämiseksi. Ympäristöministeriön raportteja 26/2015.

otettu huomioon merialuesuunnittelussa [30] (Kuva 23). Alueet sisältävät mm. merkittäviä kalojen lisääntymisalueita, monipuolisesti eri meriluontotyyppejä, geologisesti monimuotoisia alueita ja monimuotoisia makroleväyhteisöjä. EMMA-alueiksi on määritelty sellaisia alueita, joilta on ollut käytettävissä riittävästi kartoitustietoa. Merkittäviä luontoarvoja sijaitsee myös niiden ulkopuolella. Tulevaisuudessa tiedon lisääntyessä merkittäviä alueita voidaan tunnistaa lisää.

Satakunnan rannikon merialue on ekologisesti dynaamista, sillä maankohoamisen seurauksena rantaviiva muuttuu jatkuvasti ja merestä kuroutuu uusia lahtia, fladoja ja kluuvijärviä. Maankohoamisrannikon luontotyypit muodostavat vaiheittain kehittyvän elinympäristöjatkumon ja tarjoavat arvokkaita lisääntymis-, poikas- ja levähdysalueita sekä elinympäristöjä kala-, lintu- ja kasvilajeille. Satakunnan rannikkoalueelle ovat ominaisia matalat ja hitaasti syvenevät rannikkovedet, kivikko- ja moreenirannat sekä ruovikko- ja vesikasvillisuusvyöhykkeet. Saaristot ovat verrattain avoimia ja pienipiirteisiä. Rannikolla esiintyy primaarisukkessiometsien kehityssarjoja, joissa vastikään merestä nousseet kivikko- ja sorarannat kehittyvät vähitellen rantaniityiksi, pensaikoiksi sekä edelleen metsäisiksi elinympäristöiksi. Primaarisukkessio luo rannikkoalueelle eri kehitysvaiheissa olevien luontotyyppien mosaiikin, mikä ylläpitää suurta elinympäristöjen ja lajiston monimuotoisuutta. [31]

Yyteri kuuluu valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävimpiin rannikkoluonnon kokonaisuuksiin Suomessa. Alueen keskeisin luontoarvo liittyy laajaan ja edelleen aktiiviseen dyynijärjestelmään, joka on eteläisen Suomen laajin yhtenäinen rantadyynialue. Yyterin dyynit muodostavat harvinaisen ja monipuolisen dyyniluonnon jatkumon avoimesta hiekkarannasta alkiodyynien ja liikkuvien rantadyynien kautta kiinteisiin metsittyneisiin dyyneihin. Alueella esiintyy useita EU:n luontodirektiivin mukaisia dyyniluontotyyppejä, jotka yhdessä muodostavat erittäin uhanalaisen Itämeren dyyniluontotyyppikokonaisuuden. [32]

Satakunnan ja koko lounaisen Suomen suurin järvi on Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakuntajärveksi nimetty Säkylän, Euran ja Pöytyän kunnissa sijaitseva Pyhäjärvi. Osa Pyhäjärvestä on Varsinais-Suomen puolella. Muita suurempia järviä Satakunnassa ovat Isojärvi Pomarkun ja Siikaisten kuntien rajalla, Sääksjärvi Kokemäellä ja Karhijärvi Porissa. Merkittävimmät joet ovat Kokemäenjoki, Loimijoki, Eurajoki, Lapinjoki ja Karvianjoki sivuhaaroineen. Vesistöaluejaossa Satakunta on jakautunut viiteen sisävesialueeseen ja yhteen rannikkoalueeseen (Kuva 24). Vesistöt ovat ominaisuuksiltaan ja luonnonoloiltaan erilaisia.

Karvianjoen vesistöalueella sijaitsee merkittäviä pohjavesialueita ja lähteikköjä, lähdepuroja ja muita pienvesikohteita, jotka tarjoavat elinolosuhteita vaateliaalle lajistolle. Vesistöalueella on aiemmin toteutettu mittavia vesistöjärjestelyjä, joiden yhteydessä jokiuomia on perattu ja muutettu, järviä laskettu ja valuma-alueiden kuivatusoloja muutettu. Muutoksista huolimatta alueella on säilynyt luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita virtavesi-, pienvesi- ja kosteikkoympäristöjä ja lajistoa. [33] Vesistöalueella on kolme laskujokea mereen (Merikarvianjoki, Pohjajoki ja Eteläjoki). Merikarvianjoki on kalataloudellisesti yksi eteläisen Suomen merkittävimmistä joista. Virtavesien tilan parantaminen Karvianjoen vesistöalueella keskittyy nykyisellään erityisesti jokihelmisimpukan eli raakun ja sen isäntäkalan, taimenen elinympäristöjen parantamiseen. Raakku on EU:n luontodirektiivin II ja V liitteen laji ja Suomessa luonnonsuojelulain mukaisesti uhanalainen ja erityisesti suojeltava laji[34]. Laji on kärsinyt kuormituksen aiheuttamasta pohjien liettymisestä, jokien perkauksista sekä vesivoimarakentamisesta. Karvianjoki on yksi harvoista Etelä-Suomen joista, joissa jokihelmisimpukkaa esiintyy.

Suurin osa Karvianjoen raakuista elää Natura 2000 –alueella, mutta siitä huolimatta Karvianjoen raakkujen häviäminen on jopa kiihtymässä ja nykytilassa raakku on välittömässä vaarassa kadota Karvianjoen vesistöstä. Valuma-

[30] https://meriskenaariot.info/merialuesuunnitelma/ viitattu 6.3.2023.

[31] Metsähallitus: https://www.luontoon.fi/fi/kohteet/selkameren-kansallispuisto/luonto / viitattu 6.10.2026

[32] Porin kaupunki 2026: Yyterin rantadyynien suojelu. https://www.pori.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto/luonnonsuojelu/yyterin-rantadyynien-suojelu/. Viitattu 6.10.2026.

[33] Lounais-Suomen elinvoimakeskus 2026: Satavesi, Karvianjokiryhmä. https://elinvoimakeskus.fi/web/satavesi/karvianjoki-ryhma Viitattu 6.10.2026.

[34] Ympäristöministeriö 2021: Jokihelmisimpukan eli raakun suojelun strategia ja toimenpidesuunnitelma 2020–2030. Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:4. 34 s.

alueen vesistökuormituksen vähentäminen on tärkein keino elvyttää raakkuja ja yleisemmin parantaa vesistön tilaa. Uomien kunnostukset ovat tehottomia, mikäli valuma-alueelta tuleva kuormitus heikentää veden laatua ja pohjien kuntoa. Raakku on erittäin herkkä veden laadulle, ja se tarvitsee elääkseen erittäin puhdasta, hapekasta ja virtaavaa vettä. [35]

Kokemäenjoen vesistöalueen Satakunnan puoleinen osa on varsin vahvasti ihmisen muokkaama, mikä heijastuu myös vesiluontoon. Vesiluonnon näkökulmasta merkittävimpiä vesistöalueen osia ovat jokisuisto, Harjunpään – Joutsijoen kokonaisuus sekä Puurijärven ja Isosuon kansallispuiston alue. Kokemäenjoen suistoalueella, joka on pohjoismaiden laajin jokisuisto, veden, rantaluonnon ja kosteikkojen vuorovaikutus ylläpitää monimuotoista kasvi-, kala- ja lintulajistoa. Myös Puurijärven ja Isosuon kansallispuiston alue edustaa maakunnan arvokkainta kosteikko- ja lintuvesiluontoa ja kokonaisuus muodostaa merkittävän vesi- ja kosteikkoluonnon monimuotoisuus-keskittymän.

Harjunpäänjoki - Kaasmarkunjoki -Kullaanjoki - Joutsijoki on kalataloudellisesti erittäin arvokas kokonaisuus vaelluskalojen lisääntymis- ja elinympäristönä. Se on Kokemäenjoen vesistöalueen ainoa merkittävä lohijoki ja hyvässä tilassa oleva jokijakso. Joella on toteutettu useita kalataloudellisia kunnostuksia, joita on suunniteltu jatkettavaksi edelleen joen yläjuoksulla. Joella on hyvät edellytykset toimia ja kehittyä lohikalojen kutujokena, mikäli vedenlaatu säilyy hyvänä. Ravinne- ja kiintoainekuormitus sekä happamien sulfaattimaiden aiheuttama pH:n lasku ovat uhkia Harjunpäänjoen hyvälle ekologiselle tilalle ja kalataloudelle. Merivaelteisista lohikaloista Harjunpäänjokeen nousevat nykyisin kudulle meritaimen, merilohi, nahkiainen ja mahdollisesti myös vaellussiika. Taimenen ja varsinkin lohen lisääntymistulos joen alaosalla on vähintään kohtalainen ja poikaset pystyvät elämään joessa niiden elinkiertoon kuuluvan jokivaiheen ajan.[36]

Eurajoen vesistöalueella vesiluonnon kannalta merkittäviä kokonaisuuksia muodostavat erityisesti Pyhäjärven ja Köyliönjärven vesistöihin liittyvät elinympäristöt. Pyhäjärvi on Lounais-Suomen suurimpia järviä ja tunnetaan monipuolisesta kalastostaan sekä laajoista avovesiympäristöistään[37]. Köyliönjärvelle puolestaan ovat ominaisia mataluus ja rehevät ranta-alueet, ruovikot sekä monipuolinen linnusto[38]. Eurajoen alueella on toteutettu useita kalataloudellisia kunnostuksia. Tavoitteena alueella on edistää veden laadun turvaamista ja parantamista sekä pitkällä aikavälillä palauttaa elinvoimainen vaelluskalakanta takaisin Eurajokeen ja sen sivuhaaroihin.[39]

Lapinjoen vesistöalueen merkittävin järvielinympäristö on Koskeljärvi. Koskeljärvi on mökitön, luontaisesti ravinteikas järvi ja arvokas lintuvesi [40]. Matalan järven, laajojen ruovikoiden, rantaluhtien, kosteikkojen ja ympäröivien suoalueiden muodostama kokonaisuus ylläpitää monipuolista vesi- ja kosteikkolajistoa. Koskeljärven merkitys korostuu erityisesti pesimä- ja muuttolinnuston kannalta, mutta se muodostaa myös arvokkaan vesiluonnon ydinalueen. Myös Lapinjoen vesistöalueen jokivesistöihin on suunniteltu kalataloudellisia kunnostuksia[41].

[35] LIFE Revives -hanke: https://elinvoimakeskus.fi/life-revives-hanke/raakut-satakunta Viitattu 9.1.12026.

[36] Varsinais-Suomen ELY-keskus, kalatalouspalvelut: https://www.kokemaenjoki.fi/tiedotteet/soraa--kivia-ja-kalateita-----nailla-aineksilla-harjunpaanjoki-kuntoon- Viitattu 9.1.2026

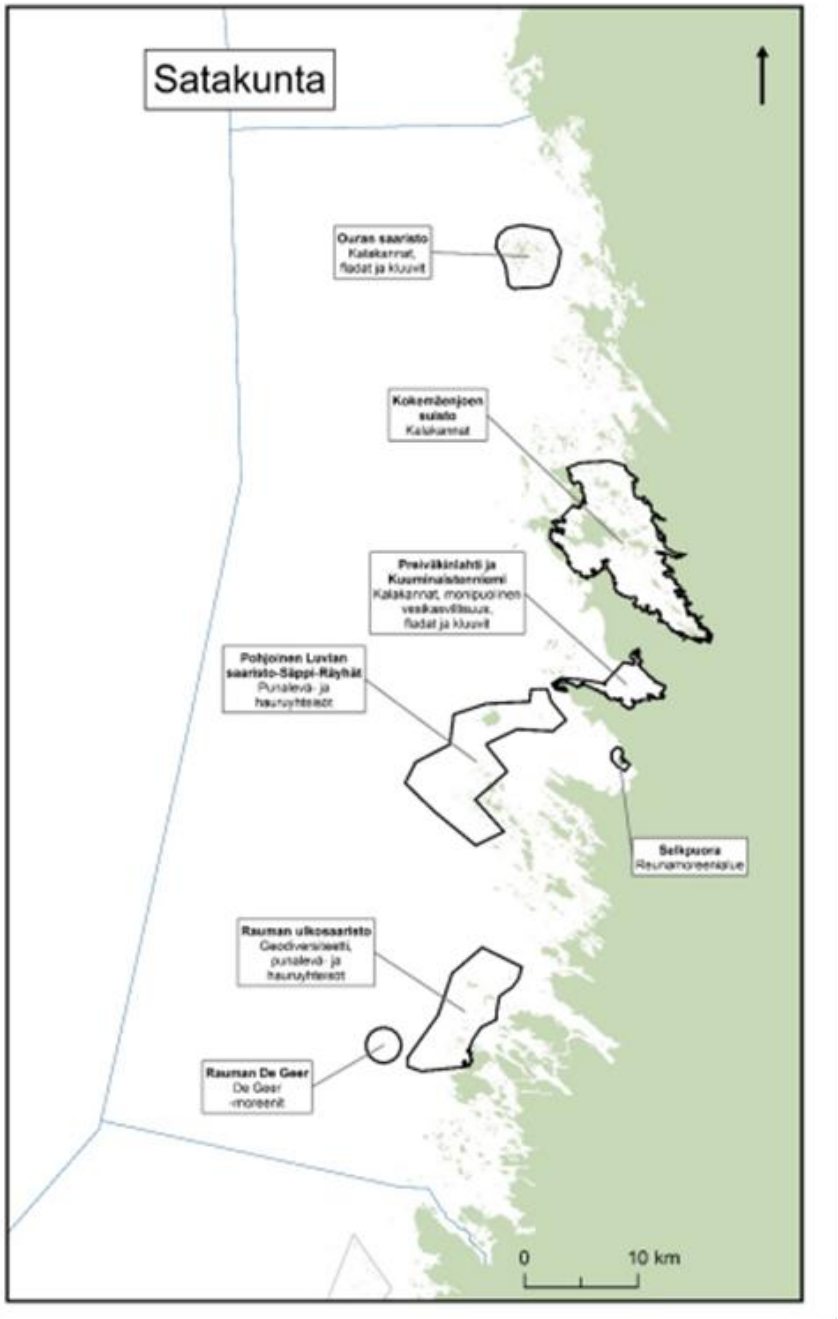
[37] Ympäristöhallinto 2026: Pyhäjärven Natura 2000 -alue. https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/suojelu-ennallistaminen-ja-luonnonhoito/natura-2000-alueet/pyhajarvi-0 Viitattu 6.10.2026.

[38]Ympäristöhallinto 2026: Köyliönjärven Natura 2000 -alue. https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/suojelu-ennallistaminen-ja-luonnonhoito/natura-2000-alueet/koylionjarvi. Viitattu 6.10.2026.

[39] Pyhäjärvi-instituutti: https://www.jokiohjelma.fi/ Viitattu 9.1.2026.

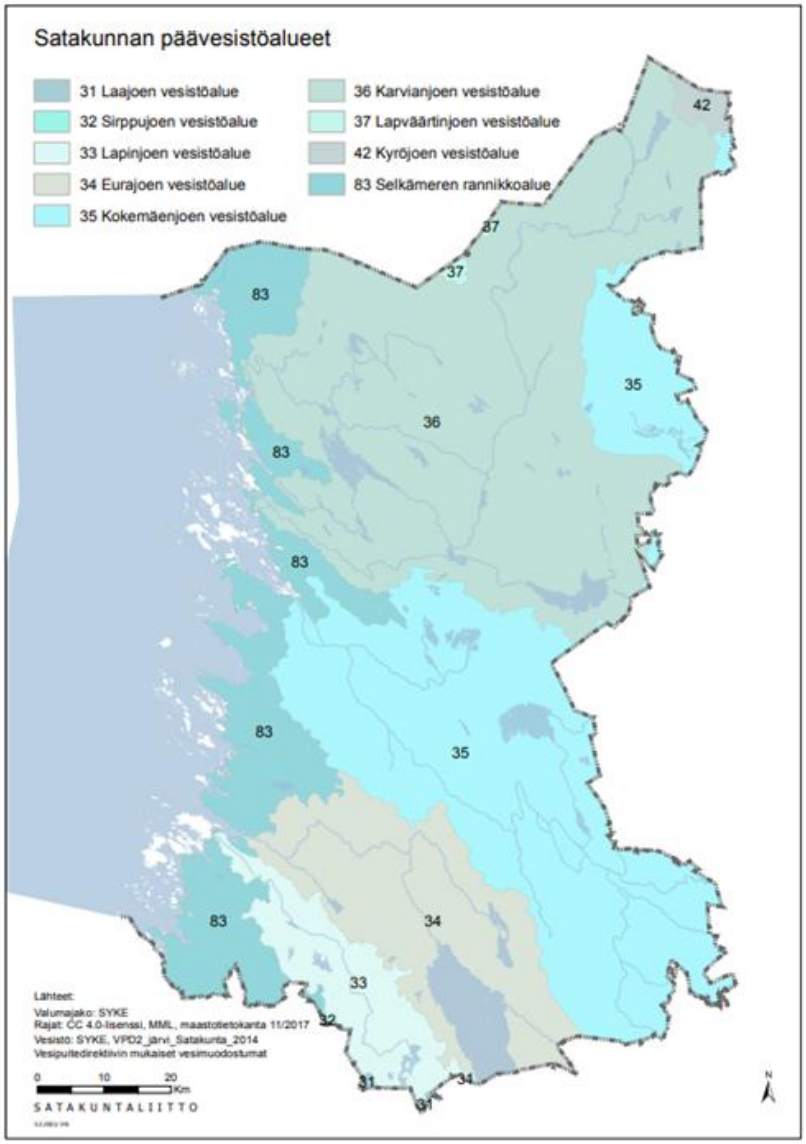
[40] Metsähallitus 2026: https://www.luontoon.fi/fi/kohteet/koskeljarvi/luonto . Viitattu 6.10.2026.

[41] Lounais-Suomen elinvoimakeskus 2026: Satavesi, Eurajoki – Lapinjoki -ryhmä. https://elinvoimakeskus.fi/web/satavesi/eurajoki-lapinjoki-ryhma . Viitattu 6.10.2026.

Kuva 23 Merkittävät vedenalaiset luontoarvoalueet Selkämeren eteläosan alueella (Suomen ekologisesti merkittävät meriluontoalueet, EMMA). [42]

[42] Lappalainen, J., Kurvinen, L & Kuismanen, L. (toim.). Suomen ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet (EMMA). Suomen ympäristökeskuksen raportteja 8/2020.

Kuva 24 Satakunnan vesistöjen valuma-alueet.

Satakunnassa on useita laaja-alaisia valtion mailla olevia luonnonsuojelualueita, joista pinta-alaltaan merkittävimpiä ovat Selkämeren, Puurijärvi-Isosuon ja Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuistot. Puurijärvi-Isosuon kansallispuisto sijaitsee kokonaan Satakunnan puolella. Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuisto sijaitsee osittain Etelä-Pohjanmaalla ja Selkämeren kansallispuiston eteläosa ulottuu Varsinais-Suomeen. Lisäksi pääosin Etelä-Pohjanmaan puolella sijaitsevan Lauhanvuoren kansallispuiston eteläosan suoalueista noin 32 hehtaaria sijaitsee Satakunnan puolella. Esimerkkejä muista valtion mailla olevista perustetuista luonnonsuojelualueista, jotka ovat samalla osa Natura 2000 -verkostoa, ovat Pomarkun Isonevan suoalueet, osa Porin Preiviikinlahdesta ja useat Pohjois-Satakunnan suokokonaisuudet. Valtio omistaa myös laajoja suojelualuetarkoituksiin hankittuja alueita, joita ei ole vielä perustettu luonnonsuojelualueiksi. Yksityisten maanomistajien maille on myös perustettu monipuolisesti erilaisia luonnonsuojelualueita. Valtaosa niistä on pienialaisia, mutta mukana on joukko varsin suuria kohteita, kuten esimerkiksi Siikaisten Niemijärvi-Itäjärven kosteikkokokonaisuus, Porissa iso osa Kokemäenjoen suistosta, Poosjärvestä ja Preiviikinlahdesta, suuri ala saaristoa Raumalla, koillisosa Koskeljärvestä Eurassa, Köyliönjärven keskiosat Säkylässä ja Harjunsuo Kokemäellä (Kuva 25).

Viherrakenteella tarkoitetaan metsien, soiden, vesistöjen ja muiden pääasiassa rakentamattomien kasvullisten alueiden muodostamaa verkostoa. Viherrakenne ylläpitää luonnon monimuotoisuutta, turvaa lajien liikkumis- ja leviämismahdollisuuksia sekä edistää ihmisten virkistyskäyttöä ja hyvinvointia. Viherrakenteen yhteydessä

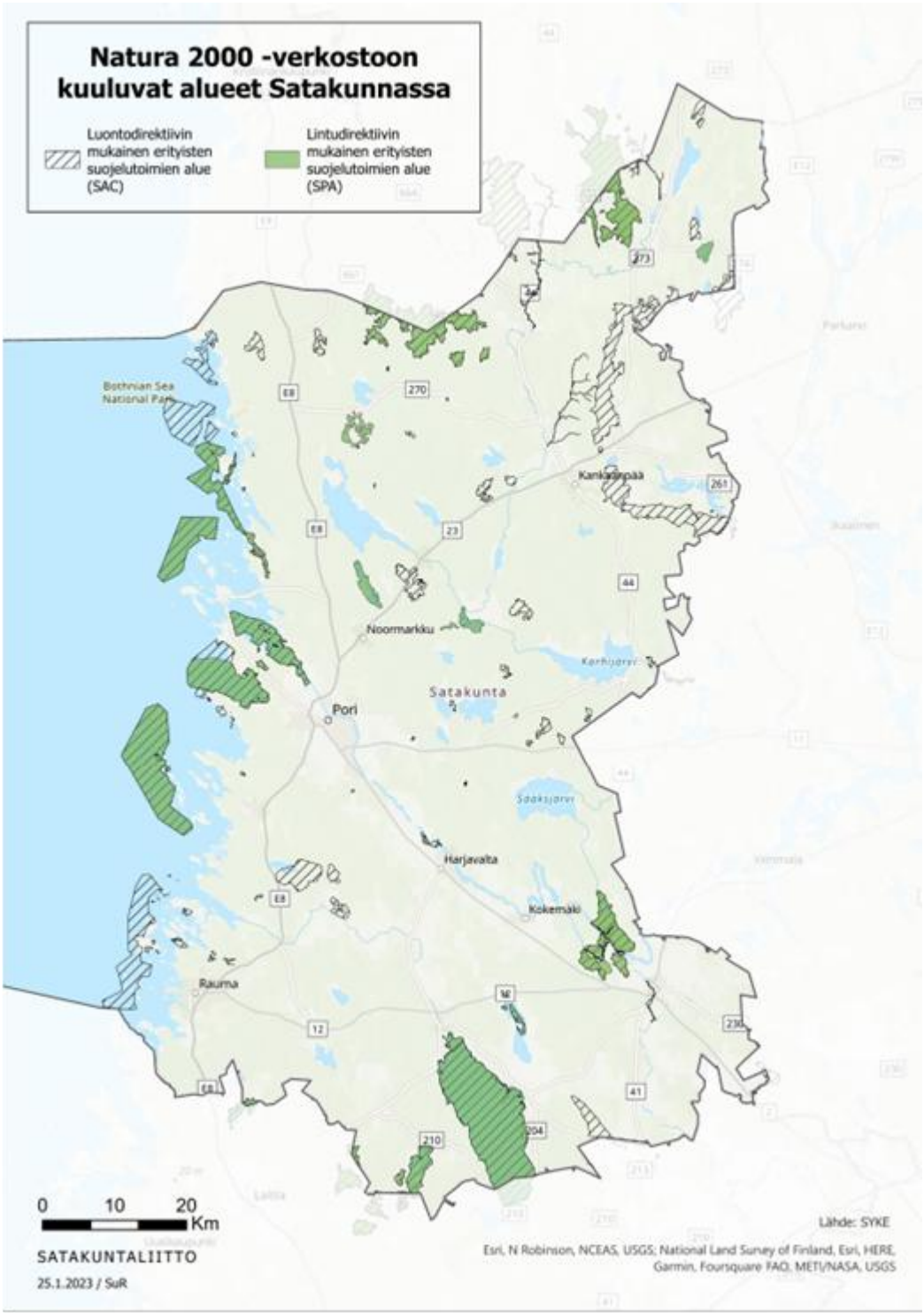
voidaan käyttää myös muun muassa termejä ekologinen verkosto, vihreä infrastruktuuri tai viherverkosto, jotka ovat viherrakenteelle läheisiä käsitteitä.

Satakunnan viherrakenneselvityksessä 2021 on määritelty olemassa olevan luontotiedon pohjalta Satakunnan tärkeimmät luonnon ydinalueet sekä erilaisten paikkatietoaineistojen ja maastokäyntien pohjalta niiden välisiä ekologisia yhteyksiä eli viherkäytäviä (Kuva 26). Satakunnan viherrakenne on osa laajempaa kokonaisuutta, joka kytkeytyy ylimaakunnallisten yhteyksien kautta osaksi laajempaa valtakunnallista kokonaisuutta. Viherrakenneselvityksessä on määritelty Satakunnan luonnon ydinalueiksi yhteensä 20 aluetta, jotka edustavat monipuolisesti maakunnan arvokkaimpia luontokohteita, ja kuvattu niiden ekologiset ominaispiirteet. Ydinalueiden välille on hahmoteltu ekologisiin arvoihin perustuen viherkäytäväverkosto, joka yhdistää luonnon ydinalueet toisiinsa. Vahvimmat käytävälinjat sijaitsevat Keski- ja Pohjois-Satakunnassa, jossa on ollut vähiten maankäyttöpainetta. Heikoimmat ekologiset käytävälinjat sijaitsevat Lounais- ja Etelä-Satakunnassa, jossa on ollut voimakasta maankäyttöä niin viljelysten kuin suuriin taajamiin liittyvän rakentamisen vuoksi. [43]

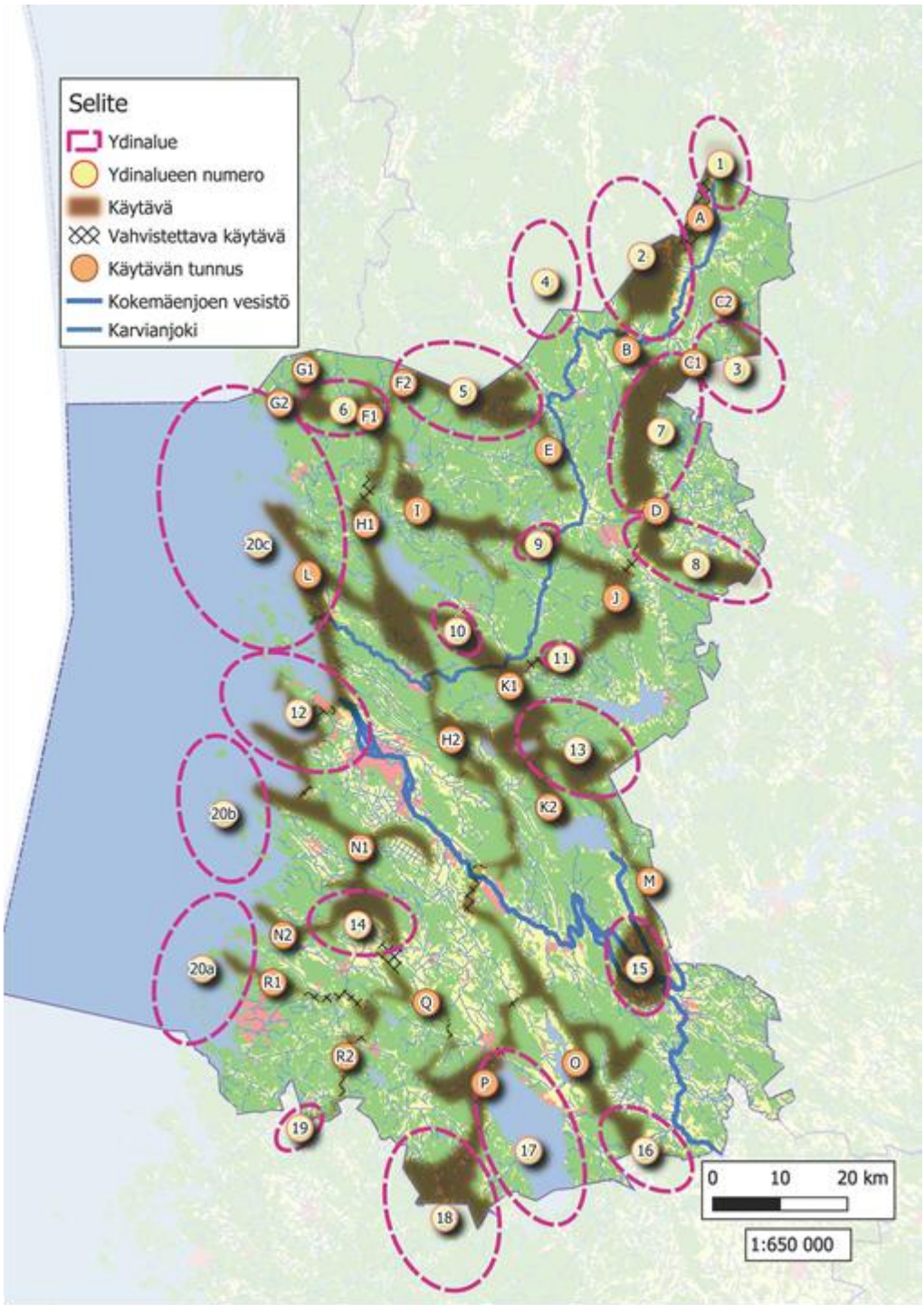
Jokireitit ovat suurelta osin arvokas osa sinirakenneverkostoa, mutta toisaalta suuret joet ja järvialueet, kuten Kokemäenjoki ja Pyhäjärvi, voivat myös muodostaa maaeliöstölle estevaikutusta. Sinirakenteen merkittävimmät osat Satakunnassa ovat Kokemäenjoki ja Karvianjoki sivuhaaroineen. Kokemäenjoki yhdistää Pirkanmaan ja Karvianjoki Etelä-Pohjanmaan merialueeseen. Vesistöjen patorakenteet heikentävät siniyhteyksiä. [44] Satakunnan vesistöalueilla on toteutettu useita virtavesien kunnostushankkeita, joiden tavoitteena on ollut palauttaa virtavesien luonnonmukaisuutta, parantaa kalakantojen elinvoimaisuutta, edistää vesistöjen monimuotoisuutta ja siten tukea myös siniyhteyksien toimivuutta.

[43] Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

[44] Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

Kuva 25 Natura 2000 -verkosto Satakunnan alueella.

Kuva 26 Satakunnan alueella olevat luonnon ydinalueet ja viherkäytävät. [45]

Lounais- ja Länsi-Suomessa on vahva hirvieläinkanta (hirvi, metsäkauris, valkohäntäkauris). Merkittävimmät kesäaikaiset laidunalueet sijoittuvat Porin ja Merikarvian rannikkovyöhykkeelle, Kankaanpään seudulle ja Pyhäjärven ympäristöön. Talviaikaiset laidunalueet ovat hieman enemmän hajallaan kuin kesäalueet. Vaikka maakunnasta on tulkittu suuri joukko kesä- ja talvilaidunalueita, voi hirvieläimiä kuitenkin esiintyä lähes missä tahansa läpi vuoden. Valkohäntäkauris (valkohäntäpeura) ja metsäkauris hyödyntävät ravinnon etsimisessä myös monentyyppisiä viljelyseutuja. Kaikki kolme hirvieläintä ovat kuitenkin sidoksissa metsäisiin elinympäristöihin. Hirville tyypillinen vuodenaikoihin sidottu vaeltaminen rannikon ja sisämaan välillä tapahtuu rannikolla sijaitsevien

[45] Ahlman, S. & Hankonen, E. 2021: Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Ahlman Group Oy.

vilkasliikenteisten valtateiden yli (Kuva 27). Hirvieläinten laidunalueet ja kulkureitit soveltuvat monelta osin viherkäytäviksi myös muille eliöille.

Hirvieläinten liikkumista paikasta toiseen voidaan tarkastella myös tieliikenneonnettomuuksia perusteella, sillä ne ovat alttiita törmäyksille. Satakunnasta on arvioitu 13 korkean riskin tieosuutta, joissa tapahtuu yli 1 000 hirvieläinvahinkoa ja -onnettomuutta 100 miljardia autokilometriä kohden. Pisimmät osuudet sijaitsevat Pyhäjärven itäpuolella, Huittisissa, Säkylässä, Porin ja Eurajoen rajalla, Ulvilassa ja Pomarkussa. Tiedot hirvieläinten laidunalueista ja liikkeistä Satakunnassa perustuvat Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hirvieläinonnettomuuksien vähentämissuunnitelmaan. [46]

Pohjoisessa Satakunnassa Suomenselän alueella esiintyy lisäksi metsäpeuraa, joka on luontodirektiivin laji (liite II). Alueelta aiemmin hävinnyt metsäpeura palautettiin Suomenselälle 1980-luvulla. Kainuusta tuolloin tuoduista kymmenestä kantayksilöstä on sittemmin muodostunut noin kahden tuhannen yksilön kokoinen osakanta. Vuosina 2016–2023 toteutettiin Metsähallituksen eräpalveluiden koordinoima MetsäpeuraLIFE-hanke, jonka keskeisimpänä tavoitteena oli palauttaa laji sen alkuperäisille esiintymisalueille eteläiselle Suomenselälle. Hankkeen yhteydessä tehtiin palautusistutuksia Lauhanvuoren ja Seitsemisen kansallispuistojen alueilla, jonne vapautettiin metsäpeuroja totutustarhauksen jälkeen. Molempien kansallispuistojen tuntumassa elää muutaman kymmenen yksilön kokoinen, lisääntyvä metsäpeurakanta. [47]

Metsäpeurakannan hoitosuunnitelman tavoitteena on metsäpeurakannan säilyminen suotuisalla tasolla ja kannan vahvistuminen[48]. Pidemmällä aikavälillä tavoitellaan Lauhanvuoren ja Seitsemisen kantojen yhdistymistä, niiden yhdistymistä Suomenselän osakantaan ja edelleen Suomenselän ja Kainuun osakantojen yhdistymistä. Lajin menestymistä heikentää suurpetokantojen vahvistuminen sekä osaltaan metsätalous ja liikenne[49]. Luonnonvarakeskuksella on käynnissä selvitys tuulivoiman vaikutuksista luontodirektiivin lajeista metsäpeuraan, suteen ja maakotkaan.

Suurpedoista Suomessa yleisin on ilves. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan Suomessa oli syksyllä 2025 yhteensä 3 070–3 700 ilvestä (90 % todennäköisyysväli) [50]. Ilveskanta on jatkanut vahvistumistaan, ja kannan arvioidaan kasvaneen noin 21 % edellisvuodesta. Vuoden 2025 syksyllä Satakunnan riistakeskusalueella ilveskannaksi arvioitiin 178–313 yksilöä (90 % todennäköisyysväli). Myös karhukannan arvioidaan olevan vahvassa kasvussa. Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan Suomessa oli syksyllä 2025 yhteensä 2 181–2 790 karhua (90 % todennäköisyysväli), mikä merkitsee noin 16 prosentin kasvua edellisvuoteen verrattuna [51]. Kasvu on ollut voimakkainta Länsi- ja Etelä-Suomessa.

Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan Suomessa oli maaliskuussa 2026 yhteensä 77 susireviiriä (90 % todennäköisyysväli 73–79), joista 55 oli perhelaumojen ja 22 susiparien asuttamia (Kuva 28). [52]. Suomessa arvioitiin olleen maaliskuussa 2026 yhteensä noin 430 sutta. Läntisessä Suomessa erottuu vahvimman susikannan alueena Varsinais-Suomen, Satakunnan, läntisen Uudenmaan ja Etelä-Hämeen länsiosan ja Pohjois-Hämeen lounaisosan muodostama alue, missä oli noin puolet Suomen kaikista susireviireistä Luonnonvarakeskuksen tekemän arvion mukaan.

---

[46] Klang, J., Kautiala, C., Yli-Halkola, E. & Mattila, T. (2017). Hirvieläinonnettomuuksien vähentämissuunnitelma Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakuntien alueella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen raportteja 32/2017.

[47] MetsäpeuraLIFE – suomenpeuran tulevaisuutta turvaamassa. - https://www.metsa.fi/projekti/metsapeuralife/ Viitattu 31.12.2025.

[48] Maa- ja metsätalousministeriö 2023: Metsäpeurakannan hoitosuunnitelma. Suomen metsäpeurakannan hoidon ja suojelun toimenpiteet ja tavoitteet. – Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2023:21. Helsinki.

[49] Luontodirektiivin lajiesittelyt: metsäpeura. - https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/mets%C3%A4peura.pdf Viitattu 31.12.2025.

[50] Luonnonvarakeskus 2026: Verkkoraportti: Ilveskannan kehitys ja tila Suomessa vuonna 2026. https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/ilves/ilveskannan-kehitys-ja-tila-suomessa-vuonna-2026 . Viitattu 6.10.2026.

[51] Luonnonvarakeskus 2026: Verkkoraportti: Karhukannan kehitys ja tila Suomessa vuonna 2025. https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/karhu/karhukannan-kehitys-ja-tila-suomessa-vuonna-2025 . Viitattu 6.10.2026.

[52] Luonnonvarakeskus 2026: Verkkoraportti: Susikanta Suomessa maaliskuussa 2026. https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/susi/susikanta-suomessa-maaliskuussa-2026 . Viitattu 6.10.2026.

Satakunnan maakuntaeläimeksi nimetyn euroopanmajavan pääesiintymisalue Suomessa on Satakunnassa. Suomessa esiintyvistä kahdesta majavalajista euroopanmajava kuuluu alkuperäiseen lajistoomme ja kanadanmajava on vieraslaji, joka on Suomessa euroopanmajavaa yleisempi. Vuonna 2023 Luonnonvarakeskus arvioi euroopanmajavien kannaksi Suomessa 3 200–4 400 yksilöä. Euroopanmajavien esiintymisalue on laajentunut ja alue, joilla tavataan molempia majavalajeja, on yhä laajempi. Majavakannan hoitosuunnitelman (2024) mukaisesti lajiltaan epävarmojen alueiden tarkempi kartoitus on tarpeen, jotta euroopanmajava saa enemmän elintilaa nopeammin lisääntyvän kanadanmajavan tilalle. [53]

Satakunta on linnustoltaan monipuolinen maakunta, sillä lajisto käsittää niin ulkosaariston merilajeja, rehevien lintuvesien kosteikkolajeja, metsä- ja peltomaiden lajistoa kuin myös luonnontilaisten soiden lajistoa. Satakunnan rannikolle sijoittuu useita sekä kansallisesti että kansainvälisesti merkittäviä lintualueita, joilla on luonnon monimuotoisuuden lisäksi merkitystä luonto- ja linnustomatkailun kannalta (Kuva 29). Linnustokohteista erityisesti Porin alueen lintuvedet (mm. Preiviikinlahti, Kokemäenjokisuisto) ja Yyterin lietteet houkuttelevat lintuharrastajia ympäri vuoden.

Merilintujen pesivät parimäärät ovat suurimpia Luvian saaristoalueella. Siirryttäessä pohjoiseen Gummandooran ja Ourien saaristoalueelle erityisesti vesilintujen ja kahlaajien parimäärät vähenevät saaristoalueiden muuttuessa karummiksi ja kivikkoisemmiksi. Pesimälinnuston ohella Satakunnan matalat merenlahdet ja saaristoalueet keräävät kesäaikaan huomattavia määriä sulkivia tai sulkasatomuuttoon valmistautuvia lintuja. Suurimpia yksilömäärät ovat erityisesti Porin Tahkoluodon ja Preiviikinlahden edustan merialueella sekä Luvian saaristoalueella [54].

Satakunnan pohjoisosien laajat suo-, metsä- ja erämaiset aluekokonaisuudet ylläpitävät sellaista pesimälajistoa, jota maakunnan eteläosissa tavataan satunnaisemmin tai ei lainkaan. Laajat ja häiriöttömät suo- ja metsäalueet tarjoavat elinympäristöjä erityisesti vaateliaille suurille petolinnuille sekä muille laajoja luonnontilaisia elinympäristöjä edellyttäville lajeille.

Maakunnassa on kuusi kansainvälisesti tärkeää lintualuetta (IBA), jotka käsittävät lähes 61 000 hehtaarin pinta-alan. IBA-kohteisiin lukeutuvat Porin lintuvedet ja rannikko, Koskeljärvi–Vaaljärvi–Pitkäjärvi, Rauman–Luvian saaristot, Puurijärvi–Isosuo, Köyliönjärvi–Pyhäjärvi ja Ouran–Enskerin saaristo. Satakunnasta on myös määritetty yhteensä 18 kansallisesti tärkeää lintualuetta (FINIBA), joiden yhteispinta-ala on yli 64 000 hehtaaria. Lisäksi kolme FINIBA-kohdetta on vain osittain Satakunnan puolella (Parkanon–Karvian rajaseudun suot, Uudenkaupungin rannikko ja Otajärvi). Nämä eivät sisälly edellä mainittuihin lukuihin. Satakunnan alueella on myös 31 maakunnallisesti tärkeää lintualuetta (MAALI), jotka koskevat saaristo-, kosteikko- ja suolinnustoalueiden lisäksi erityisesti peltoja, joilla levähtää merkittäviä lintumääriä varsinkin keväällä [55] (Kuva 29). Merkittävimmät kosteikkokohteet on otettu jo 1980-luvulla mukaan valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan.

Satakunnan kautta kulkee useita merkittäviä lintujen muuttoreittejä. Rannikkovyöhykettä voidaan pitää muuton päälinjana ja rannikon läheisyys heijastuu karkeasti myös noin 25 kilometriä leveänä sektorina sisämaan suuntaan. Myös sisämaassa on tärkeitä muuttolinjoja, kuten esimerkiksi Huittisten seutu ja Pyhäjärven alue. Lintulajeilla on vaihtelevia muuttotarpeita, minkä vuoksi osa linnuista muuttaa yksinomaan kaukana avomerellä, osa seurailee rantavyöhykkeitä ja osa matkaa peltoalueelta toiselle. Jotkin lajit puolestaan muuttavat yksinomaan yöllä. Lintujen muutto on hyvin monipuolinen ilmiö, johon vaikuttavat useat fysikaaliset ja ekologiset tekijät (Kuva 30). [56]

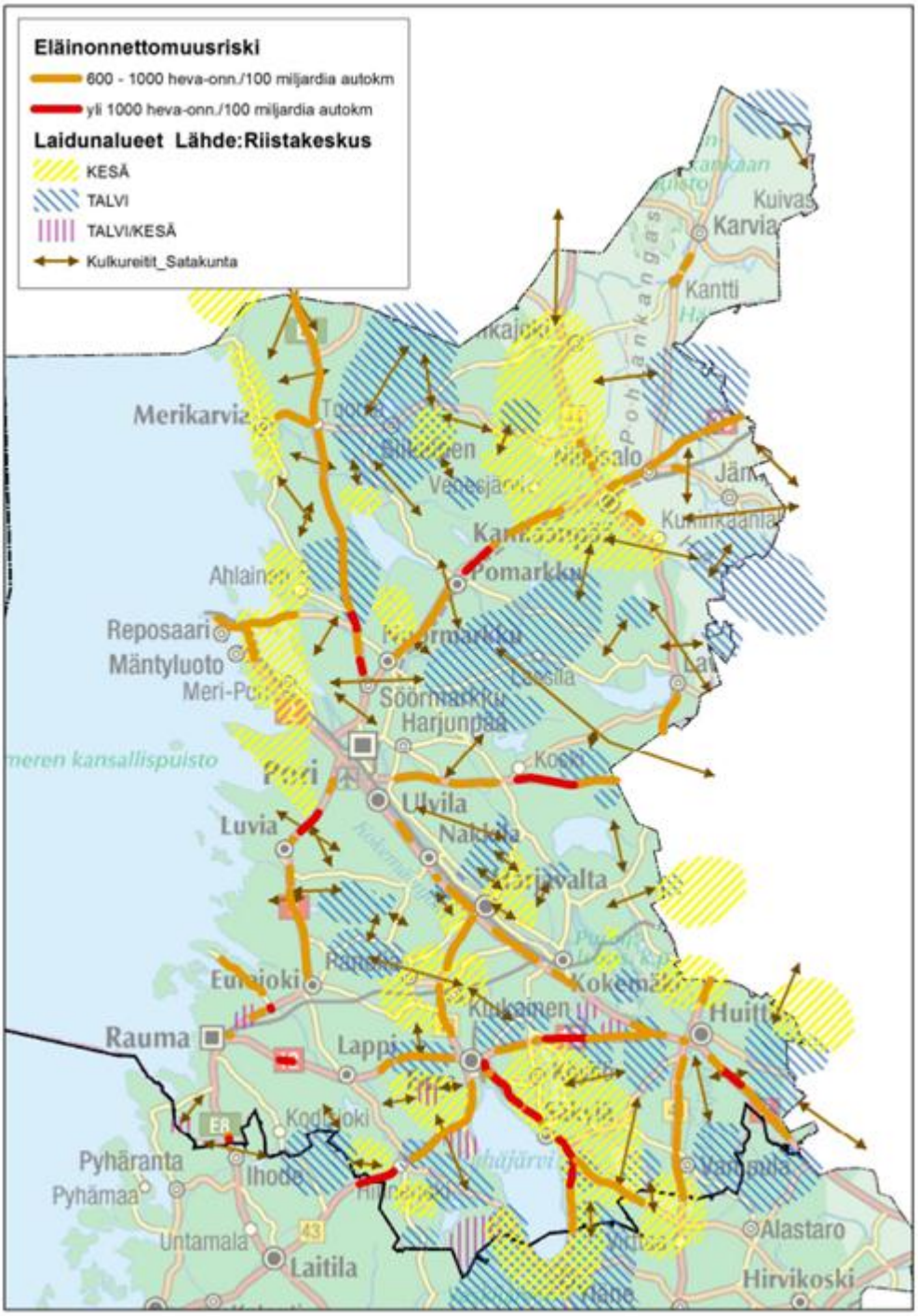
[53] Herrero, A. & Iso-Touru, T. 2024. Euroopan- ja kanadanmajavan kanta-arvio vuonna 2023. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 31/2024. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 16 s.

[54] Ijäs A., Nuotio K. & Sjöholm J. 2013: Merilintujen lentokonelaskennat Selkämeren rannikkoalueella 2012–2013. Turun yliopiston Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskuksen julkaisuja B 199. Turku. 61 s

[55] Vilén, R., Vasko, V. ja Nuotio, K.: Satakunnan maakunnallisesti arvokkaat lintualueet 2006–2014. Porin Lintutieteellinen Yhdistys ry & Rauman Seudun Lintuharrastajat 2015. 303 s.

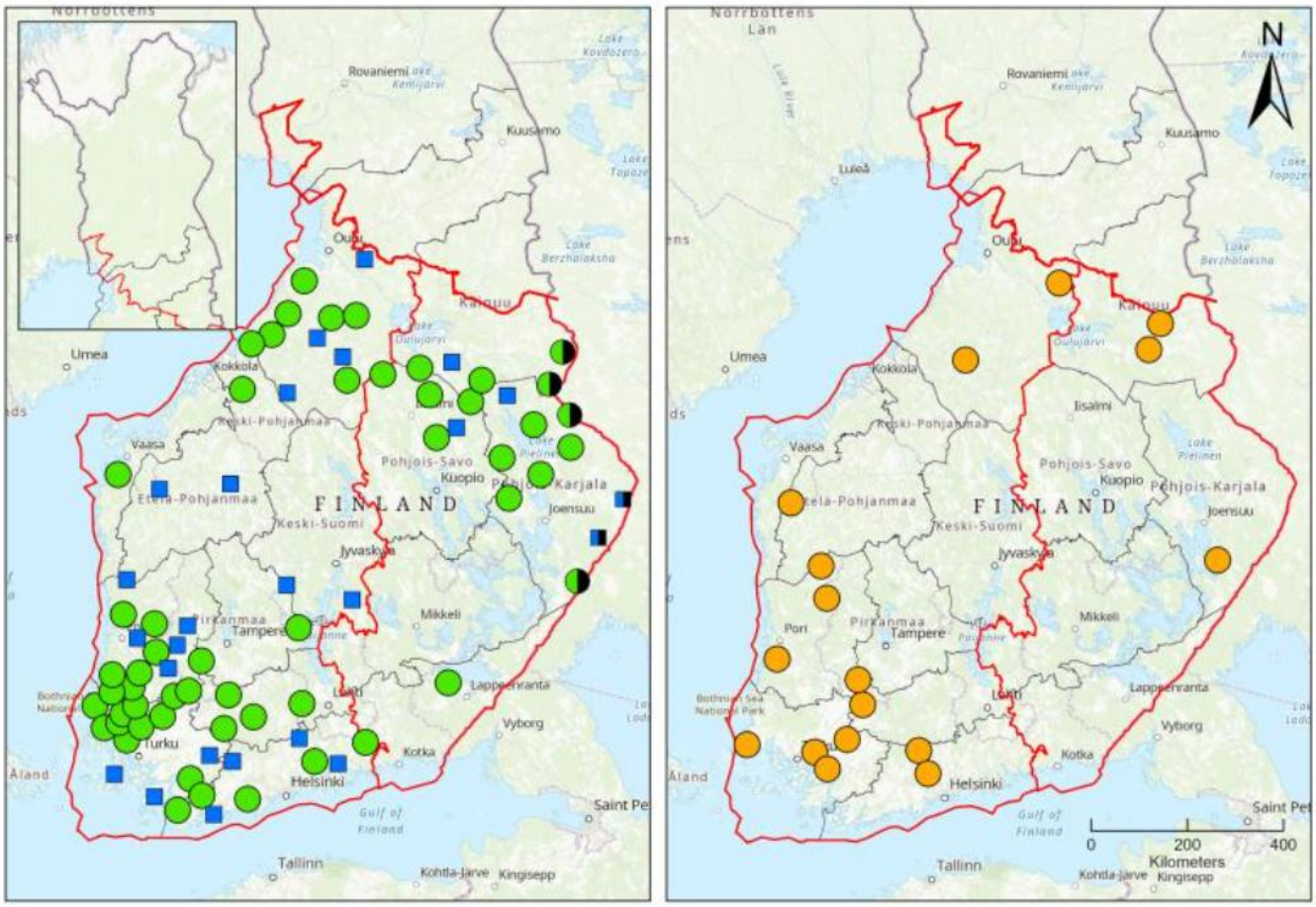
[56] Ahlman, S. & Luoma, S. 2013: Isojen lintujen muuttoreitit Satakunnassa – havaintokatsaus. Turun Yliopisto, Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskus. 117 s

Toivanen, T, Metsänen, T & Lehtiniemi, T. BirdLife Suomi ry (2014). Lintujen päämuuttoreitit Suomessa. BirdLife Suomi ry. Bird Migrati-on Atlas [viitattu 20.1.2023]

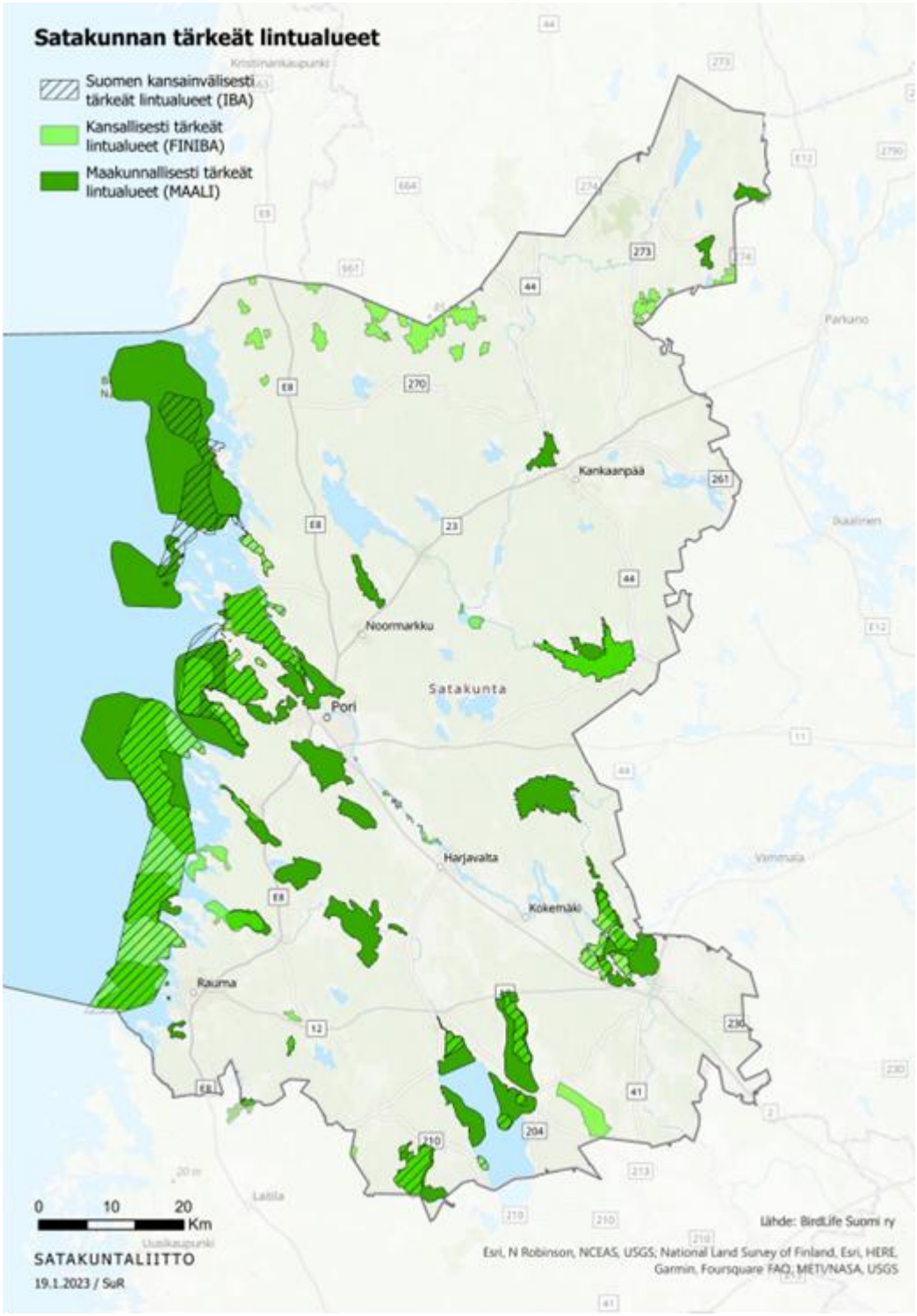

Kuva 27 Hirvieläinten laidunalueet, kulkureitit ja liikenneonnettomuuksien korkean riskin alueet. [57]

[57] Klang, J., Kautiala, C., Yli-Halkola, E. & Mattila, T. (2017). Hirvieläinonnettomuuksien vähentämissuunnitelma Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakuntien alueella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen raportteja 32/2017.

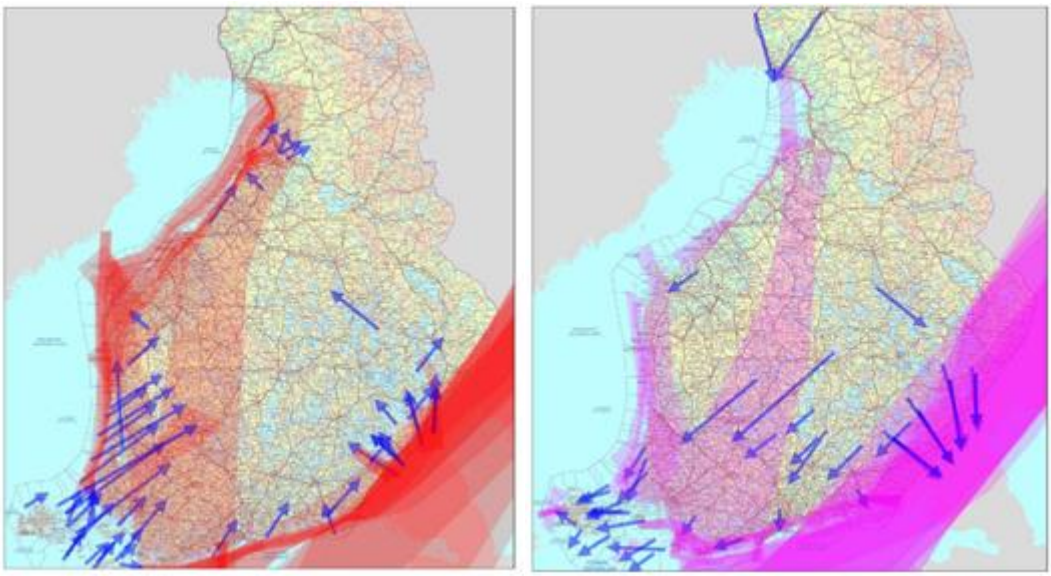

Kuva 28 Susilaumat sekä kahden suden asuttamat reviirit maaliskuussa 2026 Luonnonvarakeskuksen tekemän arvion mukaan (vasemmalla). Vihreät ympyräsymbolit viittaavat laumareviireihin ja pienemmät siniset neliöt kahden suden asuttamiin reviireihin. Rajareviirit on merkitty puoliksi mustin ympyrä- ja neliösymbolein. Oikeanpuoleisella kartalla oranssilla ympyräsymbolilla on merkitty alueet, joilla on havaittu useampia susia, mutta jotka eivät muodosta perhelaumaa tai paria enää maaliskuussa (esimerkiksi lauman toinen lisääntyvä yksilö on kuollut). 58

[58] Luonnonvarakeskus 2026: Verkkoraportti: Susikanta Suomessa maaliskuussa 2026. https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/susi/susikanta-suomessa-maaliskuussa-2026 . Viitattu 6.10.2026.

Kuva 29 Satakunnan tärkeät lintualueet (IBA, FINIBA ja Maali-alueet). [59]

[59] https: //www.birdlife.fi/suojelu/alueet

Kuva 30 Yhdistelmäkartat lintulajien päämuuttoreiteistä keväällä ja syksyllä BirdLife Suomi ry:n lintujen päämuuttoreittejä Suomessa käsittelevästä raportista. Mitä voimakkaampi punainen värisävy on, sitä useamman lajin päämuuttoreitti alueella kulkee. Ensimmäinen kartta kuvaa kevätmuuttoa ja toinen syysmuuttoa. [60]

3.4 Liikenneverkko ja teknisen huollon verkostot

3.4.1 Satakunnan tieverkko

Satakunnassa on yleisiä teitä yhteensä 3227 km. Tiestöstä kuuluu 17,4 % toiminnallisen luokituksen mukaisesti valta- ja kantatieluokkaan, 10,3 % seututieluokkaan ja 71,0 % yhdystieluokkaan (Kuva 31). Lisäksi valtion omistamia jalankulku ja pyöräteitä Satakunnassa on 358 km. Maakunnan tiestöä ei kuulu yleiseurooppalaiseen TEN T-ydinverkkoon, mutta EU:n TEN T-kattavaan verkkoon kuuluvat valtatiet 2, 8 ja 12 koko pituudeltaan.

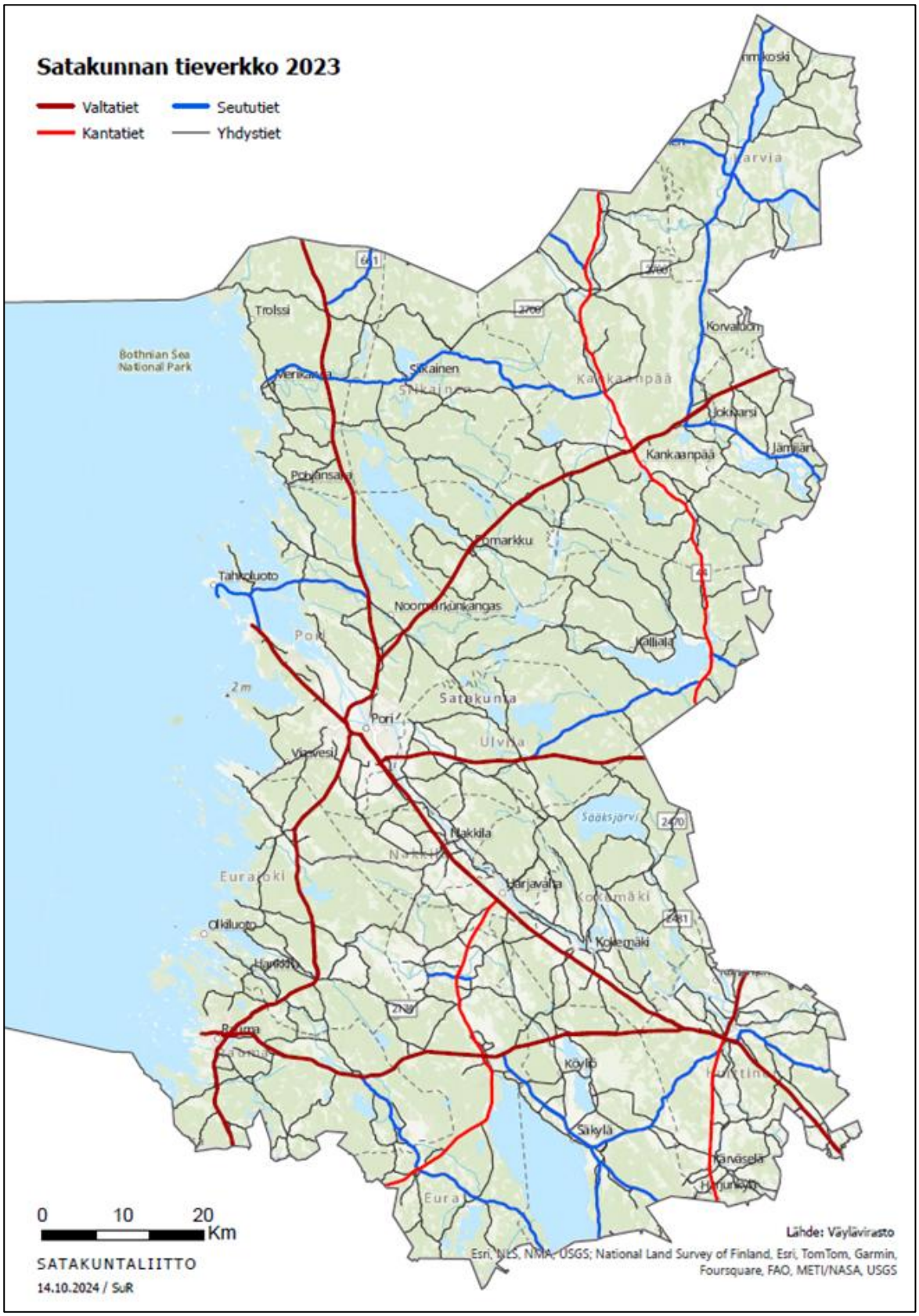
Maanteiden ja rautateiden valtakunnallisesti merkittävät pääväylät on määritetty Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella 1.1.2019.[61] Valtioneuvoston asetuksen mukaiseen pääväyläverkkoon (Kuva 32) kuuluvat Satakunnassa valtatiet 2, 8 ja 12. Pääväylät yhdistävät valtakunnallisesti ja kansainvälisesti suurimmat keskukset ja solmukohdat, ja ne palvelevat erityisesti pitkien etäisyyksien työmatkaliikennettä sekä elinkeinoelämän tavarakuljetuksia. Kaikkiin maakuntakeskuksiin ulottuu maanteiden ja rautateiden pääväylä. Asetuksella on säädetty myös pääväylien palvelutasotavoitteet, joiden ylläpidosta ja seurannasta vastaa Väylävirasto. Tärkeimpiä liikenneväyliä ovat pääväyläasetuksen mukaiset pääväylät, tie- ja rataverkko sekä tavara- ja matkustajasatamat. Pääväylien ympärivuotinen korkeatasoinen kunnossapito asetetaan etusijalle niin henkilöliikenteen kuin tavaraliikenteen sujuvuuden vuoksi.

Pääväylien lisäksi ihmisten liikkumista ja elinkeinoelämän kuljetuksia välittävät seutu- yhdys- ja yksityistiet, joilla yhdessä pääväylien kanssa on suuri vaikutus maa- metsä- ja muun biotalouden logistiikkaan, elinkeinoelämän ja asukkaiden liikkumiseen sekä maaseudun ja koko yhteiskunnan elinvoimaisuuteen. Nämä eri tieluokat yhdessä muodostavat tieverkon, johon eri elinkeinojen ja yhteiskunnan toiminta nojaa.

Perusväylänpidon rahoitus on ollut niukkaa ja pääväylien ulkopuolisen tieverkon kunto on heikentynyt, eikä rahoitustasoon ole vielä tulossa muutoksia. Rahoitusvaje koskee koko väyläverkkoa, mutta tieverkkoa on määrällisesti eniten muihin väylämuotoihin verrattuna.

[60] Toivanen, T., Metsänen, T. ja Lehtiniemi, T. BirdLife Suomi ry (2014). Lintujen päämuuttoreitit Suomessa. BirdLife Suomi ry. Ks. myös Lehtiniemi, T. & Toivanen, T. BirfLife Suomi ry (2023). Lintujen päämuuttoreitit Suomessa - päivitys 2023

[61] LVM 061:00/2018, pääväyläasetus, haettu 28.2.2023.

Kuva 31 Väyläviraston tieluokituksen mukainen Satakunnan maantieverkko [62]

[62] Väylävirasto, Satakunnan maantieverkko 2023

Kuva 32 Maantieverkon pääväylät. [61]

3.4.2 Satakunnan raideliikenneverkko

Satakunnassa valtakunnallisesti merkittäviä pääratoja ovat Tampere – Pori – Mäntyluoto/Tahkoluoto sekä Kokemäki – Rauma –radat (Kuva 33). Henkilöliikennettä on rataosuudella Tampere – Pori. Rauma-Kokemäki-Tampere osuudella henkilöliikenne on käynnistymässä vuoden 2027 keväällä. Tampereelta Porin ja Rauman satamiin johtavat radat kuuluvat yleiseurooppalaiseen TEN-T kattavaan verkkoon tavaraliikenteen osalta. Pääratаverkon ulkopuolella Satakunnassa on lisäksi käytössä oleva Parkano-Niinisalo rataosuus, joka palvelee lähinnä Niinisalon varuskunnan kuljetuksia. Kiukainen-Säkylä ja Pori-Niinisalo rataosuuksilta on liikennöinti lopetettu.

Rataverkon haltija huolehtii rautateiden pääväylien riittävästä palvelutason ylläpitämisestä. Samalla huomioidaan kunkin radan liikenteellinen merkitys. Rautateiden pääväylät (Kuva 33) luokitellaan henkilöliikenteen ja

tavaraliikenteen ratoihin niiden pääasiallisen liikenneprofiilin perusteella. Satakunnan rataverkko on luokiteltu kokonaan tavaraliikenteen radoiksi. Rautateiden pääväylien tavaraliikenteen radoilla nopeuden on oltava vähintään 80 km/h. Tavaraliikenteen ratojen kantavuusvaatimus akselipainon osalta on vähintään 22,5 tonnia, mikä täyttyy Satakunnan pääratojen osalta. Liikenne- ja viestintäministeriön pääväyläasetuksen mukaan rautateiden pääväyliksi on nimetty mm. rataosuudet Tampereen asema-Rauma ja Kokemäki-Tahkoluoto.[61]

Satakunnan pääradoilla on pääosin vielä vapaata kapasiteettia uuden liikenteen lisäämiseen. Poikkeuksena on Kokemäki-Tampere rataosuus, jolla yksiraiteisen liikenteen ratakapasiteetti on korkea ja uusien junavuorojen lisääminen vaikeaa.

Kuva 33 Rautateiden pääväylät. [61]

3.4.3 Satamat ja meriväylät

Satakunnan rannikkoalueelle sijoittuu kaksi valtakunnallisesti merkittävää rahtisatamaa, Porin ja Rauman satamat, joiden kautta kulkee säännöllistä tavaraliikennettä vuoden ympäri. Rauman ja Porin satamat kuuluvat EU:n TEN-T kattavaan verkkoon samoin kuin satamaan johtavat tiet ja rautatiet.

Mäntyluodon satama (12 metrin väylä) ja Tahkoluodon syvä- (15,3 metrin väylä) ja kemikaalisatama muodostavat Porin sataman. Porin satama on erikoistunut kuiva- ja nestebulk-tuotteisiin, suuriin ja raskaisiin projektilasteihin sekä sahatavaraan. Satamasta voidaan liikennöidä myös kovina jäätalvina ilman jäänmurtajan avustusta.

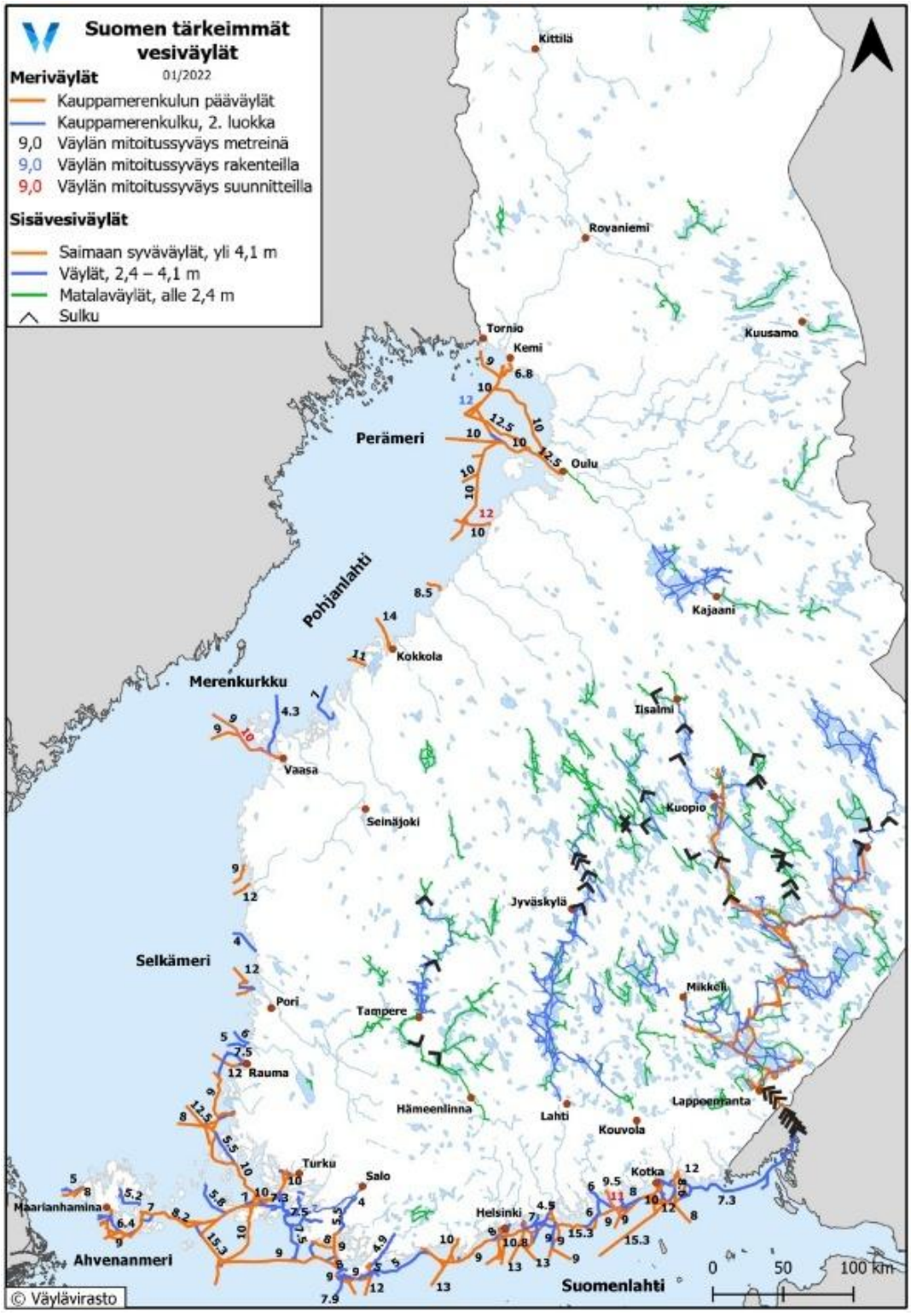
Rauman satama on merkittävä metsä- ja paperiteollisuuden tuotteiden, viljan sekä kaoliinin vientisatama ja länsirannikon suurin konttisatama (12 metrin meriväylä).

Eurajoen satamasta viedään pääasiassa kierrätysmateriaaleja ja muuta irtolastitavaraa. Eurajoen sataman väylän syvyys on 6 metriä [63]. Merikarvialla on teollisuussatama, jonka väyläsyvyys on 4 metriä. Olkiluodon ydinvoimalan yksityinen satama on vain voimalan omia kuljetuksia varten.

Satakunnan merialueen väylistä (Kuva 34) Rauman ja Porin satamien tärkeimmät meriväylät ovat kauppamerenkulun 1. luokan väyliä. Kauppamerenkulun 2. luokan väyliä on Eurajoen sataman, Olkiluodon ydinvoimalan sataman ja Merikarvian sataman väylillä.

Satakunnan satamat ja laivaväylät ovat tärkeä osa Suomen ulkomaankaupan logistista vientiketjua.

[63] Eurajoen sataman verkkosivut: https://ecoports.fi

Kuva 34. Vesiväylät/Väylävirasto. [64]

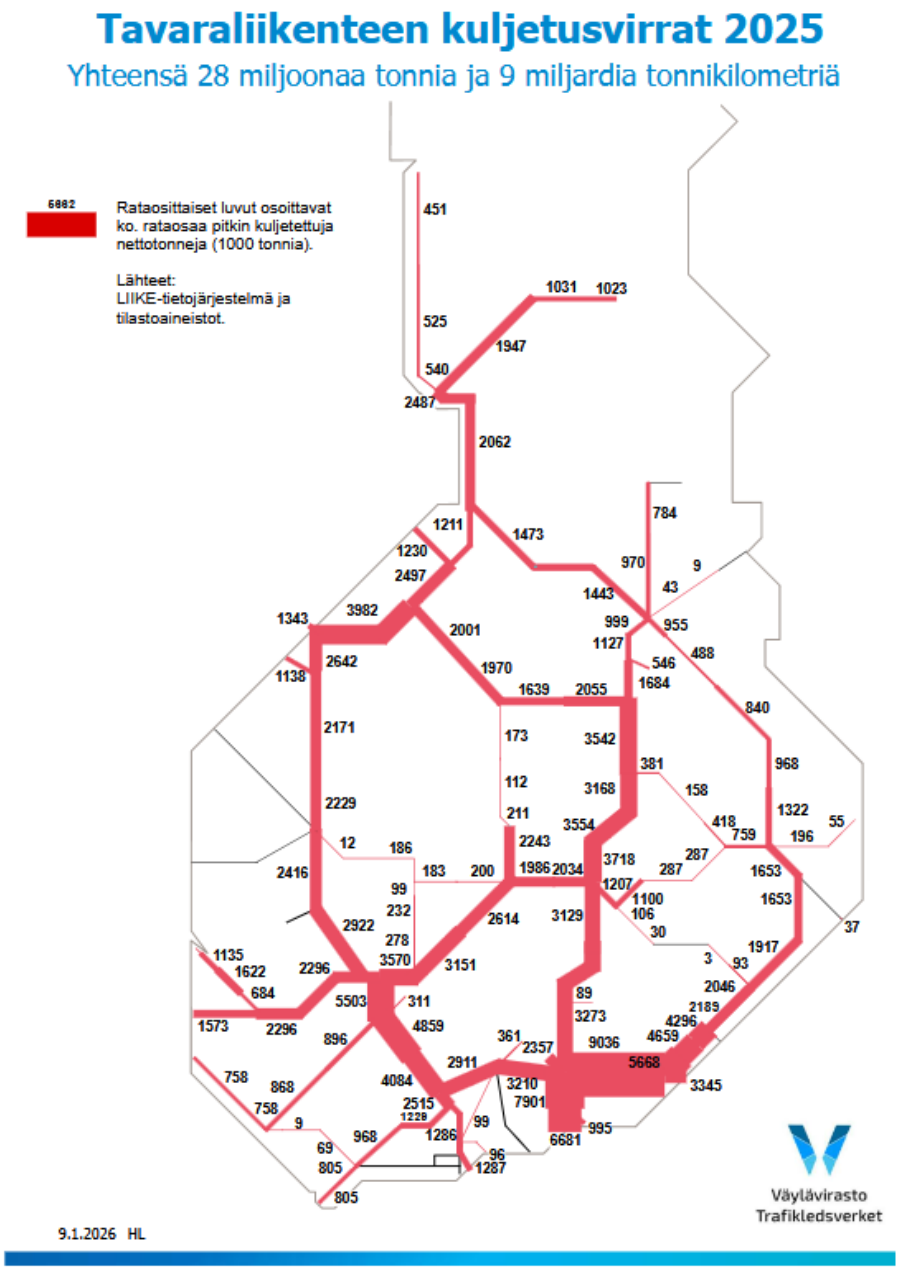
3.4.4 Tavaraliikenne

Kuljetussektorilla on tärkeä rooli Suomen ja Satakunnan viennissä ja tuonnissa. Satakunnan tärkeimpiä tavaraliikenteen kuljetusväyliä ovat valtatiet 2, 8 ja 12 sekä Satakunnan suurimmat satamat Rauma ja Pori. Niiden

[64] Väylävirasto/väylistä/vesiväylät/Suomen tärkeimmät vesitiet: https://vayla.fi/vaylista/vesivaylat

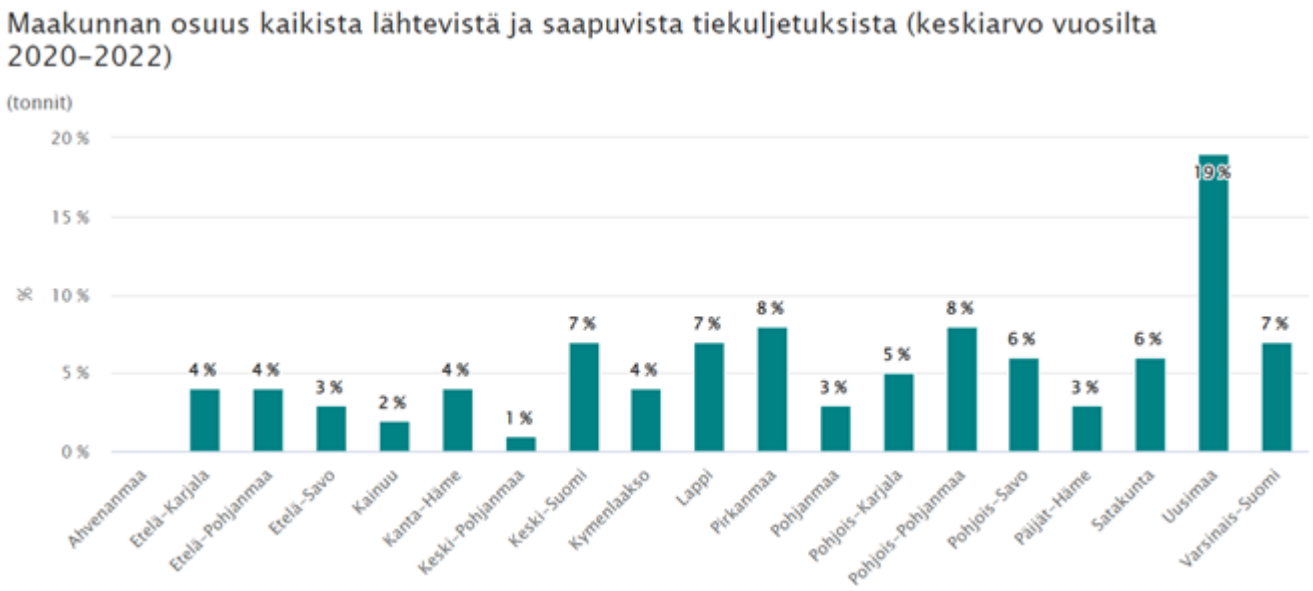
kuljetusmäärien muutokset kuvaavat melko hyvin Satakunnan talouden elinkeinoelämän taloustilannetta. Viime vuosina kuljetusten määrät ovat Satakunnassa ja koko maassa olleet aikaisimpia vuosia matalammalla tasolla.

Rataverkolla Satakunnan tärkeimmät tavaraliikenteen väylät ovat Rauma-Kokemäki-Tampere rataosuus ja Pori-Kokemäki-Tampere rataosuus (Kuva 35). Satakunnan rautateillä kuljetetaan suurimmaksi osaksi irto- ja massatavaraa sekä vaarallisten aineiden kuljetuksia. Rauman radalla kulkee merkittäviä määriä metsäteollisuuden tuotteita sekä raakapuuta[65]. Porin radalla kuljetetaan rikasteita, kemikaaleja, metalleja ja kaivosteollisuuden kivennäistuotteita. Satakunta on monipuolisesti teollistunut maakunta, jonka kuljetussuorite on kansallisesti suuri verrattuna maakunnan väestömäärän kokoon (Kuva 36).

Kuva 35 Tavaraliikenteen kuljetusvirrat rataosittain.

[65] Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma, satakunta.fi/alueidenkaytto/ljs/satakunnan-liikennejarjestelmasuunnitelma

Kuva 36 Maakunnan osuus tiekuljetusten kuljetusmääristä. [66]

3.4.5 Lentoliikenne

Porin lentokenttä on Satakunnan ainoa lentoasema, joka sisältyy myös EU:n kattavaan TEN T-verkkoon. Porin kenttä soveltuu sekä kaupalliseen että sotilaskäyttöön. Porin lentokentällä on kaksi kiitorataa, joiden pituudet ovat 2350 m ja 800 m [67]. Porin lentoaseman lentoliikenteen matkustajamäärät ovat vaihdelleet rajusti vuorolentojen muutosten ja koronan aiheuttamien rajoitusten takia. Vuorovälien määrän vaihteluista huolimatta Porin lentoasemalla on tärkeä merkitys Satakunnan kansainväliseen saavutettavuuteen. Kahdeksan kauppakamarin vuonna 2024 tekemän selvityksen[68] mukaan Porin lentoasematoiminnan suorat, epäsuorat ja välilliset vaikutukset Satakunnan elinkeinoelämälle ovat yli 23 miljoonaa euroa ja katalyyttiset vaikutukset yli 5 miljardia euroa. Porin lentoasemalla vaikuttaa myös Suomen ilmailuopisto Oy:n ilmailukoulu, joka kouluttaa ammattilentäjiä Suomen liikenneilmailun tarpeisiin.

Satakunnassa on Porin kaupallisen vuoroliikenteen lentokentän lisäksi neljä yksityistä pienlentokenttää Jämin, Piikajärven, Euran ja Vampulan pienlentokentät. Porissa ja maakunnan pienlentokentillä on tiivistä yksityisten seurojen laskuvarjohyppy- ja lentotoimintaa. Euran lentokentällä on 1100 m pitkä öljysoralla päällystetty, valaistu kiitotie, jossa ei ole vakituista lennonjohtopalvelua. Jämin lentokentällä on kolme kpl 830 m pitkää kiitoteitä, jotka on päällystetty öljysoralla. Kentällä on vilkasta ilmailuharrastetoimintaa.[69] Piikajärven lentokentällä on kaksi 1000 m pitkää kiitotietä ja monipuolista lentotoimintaa.[70] Vampulan yksityisomistuksessa olevalla lentokentällä on 1000 m pitkä kiitotie.[71]

Porin lentokenttä on Satakunnan ainoa Finavian ylläpitämiä lentokenttä ja sille on haettu lentoesterajoitusalue (Kuva 37), mikä tarkoittaa lentopaikan tai ilmailun laitteiden ympärillä olevaa ilmatilan osaa, jossa rakennelmat tai esineet eivät saa ylittää tiettyjä korkeutta lentoturvallisuuden takaamiseksi. Rajoitusalueen tarkoituksena on varmistaa, että lentokoneet voivat nousta ja laskeutua turvallisesti ilman törmäysvaara. Rajoitusalue pitää ottaa huomioon mm. tuulivoima-alueiden sijaintia määritettäessä. Muut Satakunnan lentokentät ovat pienlentokenttiä,

[66] Tiekuljetusten kuljetusmäärät, Traficom: https://tieto.traficom.fi/fi/tilastot/tiekuljetusten-kuljetusmaarat viitattu 20.9.2024.

[67] Finavia Porin lentoasema: https://www.finavia.fi/fi/lentoasemat/pori/lentoasemalla viitattu 27.2.2023.

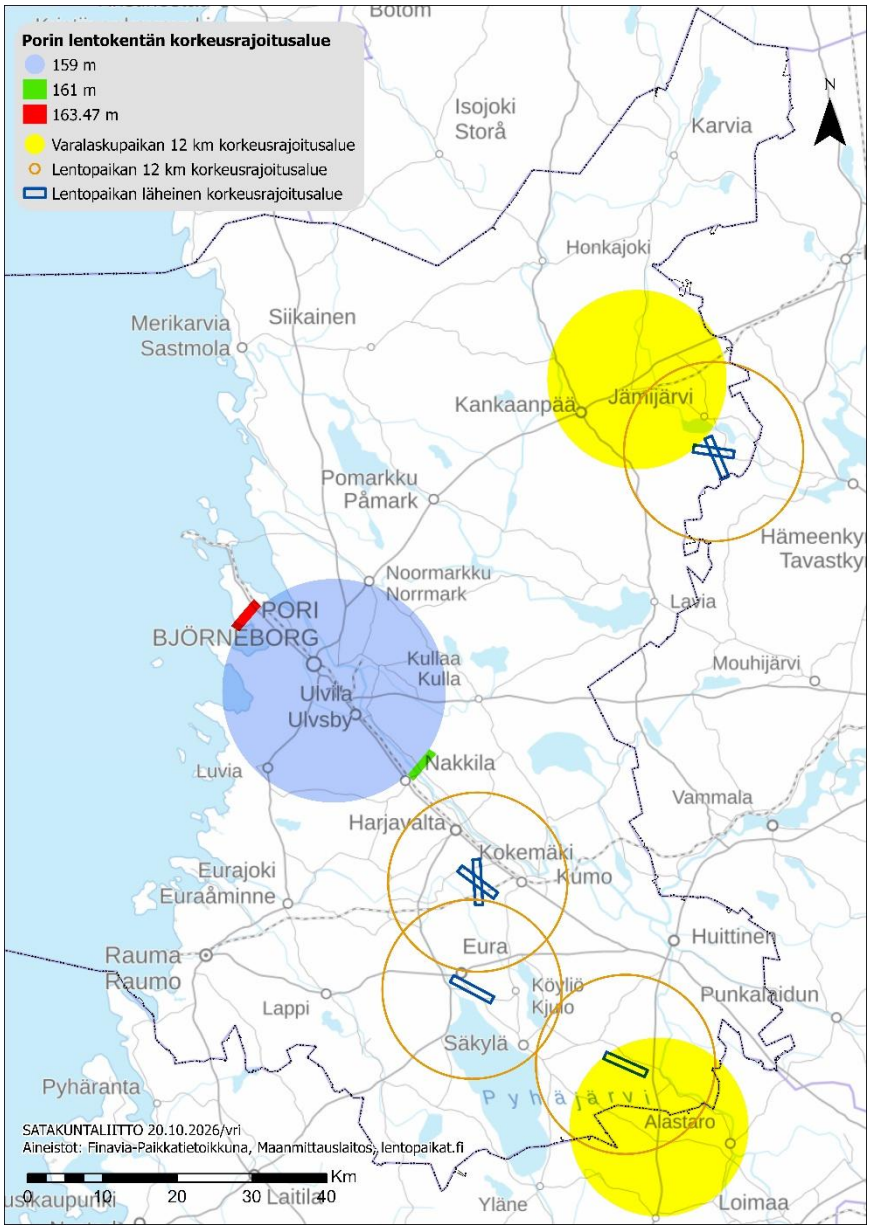
[68] Lentoliikenteen vaikutukset/satakunnankauppakamari.fi/lentoliikennetutkimus

[69] Jämijärven lentopaikat: https://lentopaikat.fi/jamijarvi-efjm/ viitattu 27.2.2023.

[70] Porin ilmailukerhon internetsivut: https://porinilmailukerho.fi/ viitattu 27.2.2023.

[71] Tuulikki Vampulan lentokentän verkkosivut: tuulikki-vampula.fi viitattu 27.2.2023.

joiden lentoestealueet ovat Porin kenttään verrattuna suppeampia. Pienlentokenttien ja maanteiden varalaskupaikkojen korkeusrajoitusalueet ovat säteeltään 12 km (Kuva 37).

Kuva 37 Porin lentoaseman lentoestekartta sekä pienlentokenttien ja varalaskupaikkojen korkeusrajoitusalueet. [72]

3.4.6 Terminaalialueet

Rautateillä raaka- ja energiapuun käsittelyyn soveltuvia terminaaleja on Satakunnassa kaksi, Pori ja Kokemäki. Porin puutavaraterminaali on Porin rautatieaseman yhteydessä, kaupungin keskustan läheisyydessä. Terminaalialueen raiteiston pituudet ovat riittäviä koko junan lastaukseen. Porin puutavaraterminaali on Väyläviraston terminaaliverkostossa ylläpidettävä puutavaraterminaali. Kokemäen puutavaraterminaali on rautatieaseman

[72] Finavia 22.9.2026

yhteydessä. Väylävirasto arvioi viimeisessä selvityksessään [73] terminaalin olevan luokassa 2, jota ei ole tarkoitus kehittää. Satakunnan rautateiden puuterminaalit toimivat pääosin lehtipuun kuljetuksissa maakunnan ulkopuolisille teollisuuslaitoksille. Havupuu käytetään pääosin maakunnan sisällä olevissa puunjalostuslaitoksissa, joille materiaali tuodaan kumipyöräkuljetuksina.

Satakunnassa on tie- ja katuverkon varrella kattavasti ympäri maakuntaa bioenergia- ja puuterminaaleja. Terminaalit voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään: Yhdistelmäterminaalit, joissa voidaan käsitellä useampia eri materiaaleja tai puuta eri muodoissaan. Puskuriterminaali on energiapuun välivarastointiin tarkoitettu alue ja operointiterminaali, joka on yhdistelmä- ja puskuriterminaalin välimuoto ja, jossa voidaan varastoida ainespuuta tai hakettaa energiapuuta [74].

3.4.7 Pendelöinti

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastojen [75] mukaan vuonna 2019 noin kaksi kolmasosaa Satakunnan työllisistä kävi töissä omassa kunnassa. Kuntarajat ylittävien työmatkojen osuus on kasvanut pitkään, tosin viime vuosina hidastuen. Satakunnan sisällä voidaan erottaa useita toisiinsa liittyviä työssäkäynti- ja päivittäisasiointialueita, vahvimmat Porin ja Rauman ympärillä ja pienemmät Pyhäjärviseudulla sekä Kankaanpään, Harjavallan ja Huittisten ympärillä. Työssäkäyntialueet limittyvät nauhamaiseksi työssäkäyntivyöhykkeiksi erityisesti Kokemäenjokilaaksossa välillä Pori–Kokemäki sekä rannikolla Porin ja Rauman välillä. Sen lisäksi Rauman työssäkäyntialue ulottuu vahvana Pyhäjärviseudulle ja Porin työssäkäyntialue Kankaanpäähän. Suurimpia maakuntarajan ylittäviä pendelöintivirtoja on Huittisten ja Sastamalan sekä Rauman ja Vakka-Suomen välillä.

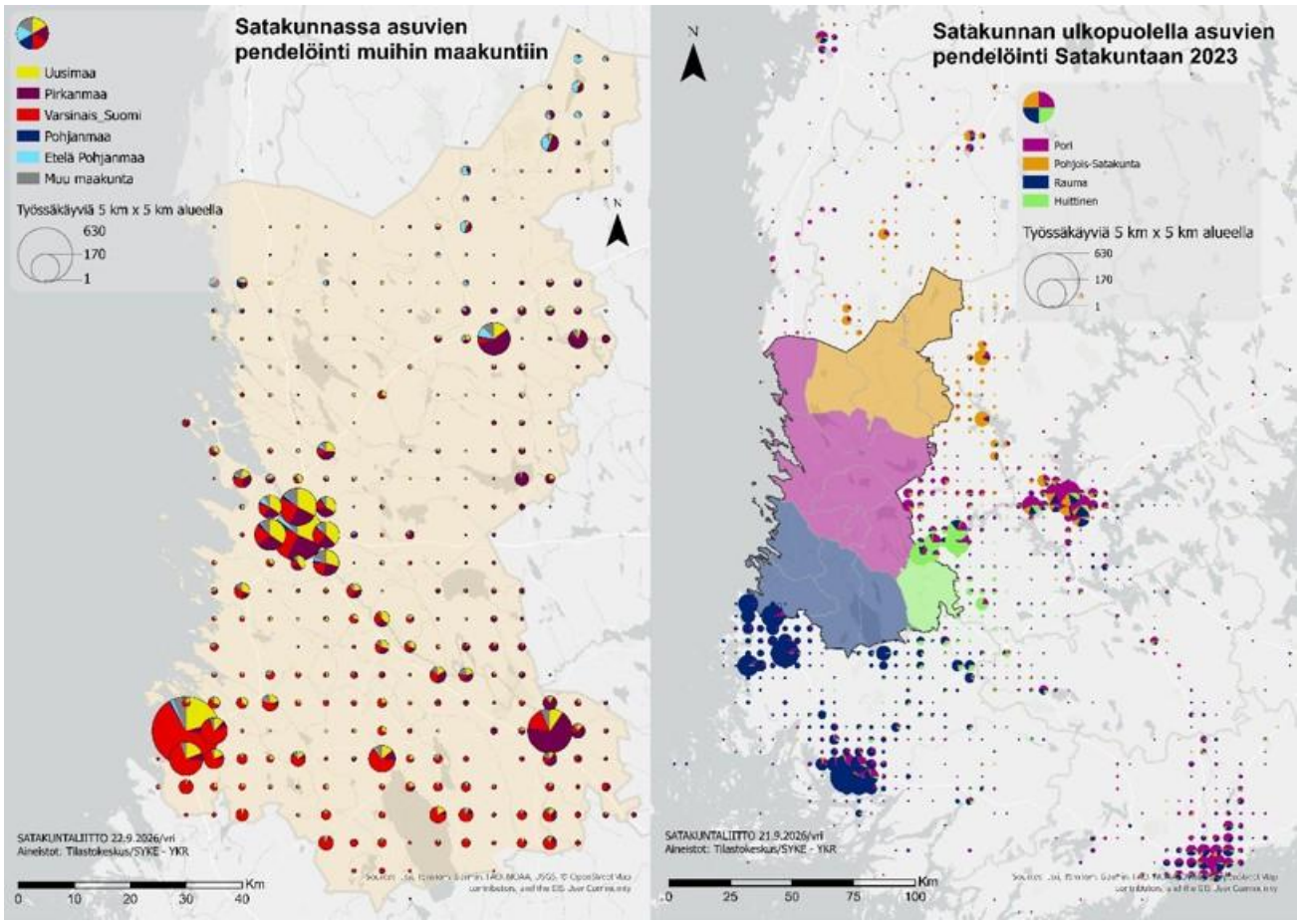
Satakuntalaisten merkittävimpiä työssäkäyntikohteita oman maakunnan ulkopuolella ovat Varsinais-Suomi, Pirkanmaa ja Uusimaa (Kuva 38). Porin kaupunkiseudulta pendelöinti suuntautuu melko tasaisesti kaikkiin kolmeen suuntaan. Rauman seudulta käydään töissä erityisesti Varsinais-Suomessa, Huittisista ja Pohjois-Satakunnasta erityisesti Pirkanmaalla. Vastaavat pääsuunnat näkyvät, kun tarkastellaan pendelöintiä Satakunnan työpaikkoihin. Vakka-Suomessa ja Turun seudulla asuvaa työvoimaa on erityisesti Rauman seudun työpaikoilla, sastamalalaisia Huittisten seudulla ja pohjoispirkanmaalaisia Pohjois-Satakunnassa. Tampereen seudulta käydään tasaisesti töissä kaikkialla Satakunnassa. Pääkaupunkiseutulaisten työpaikkoja on eniten Porin ja Rauman seuduilla.

Laajemmassa mittakaavassa koko eteläisen Suomen keskeiset kaupunkiseudut ovat vähitellen rakentumassa yhdeksi vyöhykkeiseksi suuralueeksi. Kytkeytyminen osaksi tätä suuraluetta on keskeisen tärkeä haaste alueen reunalla sijaitsevan Satakunnan tulevaisuuden kannalta. Se edellyttää ennen muuta hyviä liikenneyhteyksiä Tampereen, Turun ja Helsingin suuntiin.

[73] Rataverkon raakapuun kuormauspaikkaverkon päivitys 11/2018.

[74] Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selvitykset, Terminaalitoimintojen alueet.

[75] Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastot: https://www.stat.fi/til/tyokay/index.html viitattu 21.2.2023.

Kuva 38 Pendelöinti Satakunnasta muihin maakuntiin ja muista maakunnista Satakuntaan. [76]

3.4.8 Joukkoliikenne ja matkakeskukset

Joukkoliikenteen katsotaan olevan taloudellisesti kannattavaa alueilla, joilla väestötiheys on vähintään 20 asukasta/hehtaari. Satakunnassa tällaisia alueita ovat Porin ja Rauman keskustat sekä eräät niiden reuna-alueet. Porin ja Rauman kaupunkialueet ja Kokemäenjokilaakson nauhataajama ovat potentiaalisia joukkoliikenteen kehittämisalueita Satakunnassa. Rauman kaupunki toimii alueellaan ja Porin kaupunki oman alueensa ja Kokemäenjokilaakson yhteisenä joukkoliikenneviranomaisena. Muilla alueilla joukkoliikennettä järjestää Traficom, joka toimii valtion joukkoliikenneviranomaisena 1.1.2026 alkaen. Alueen kunnat vastaavat kuitenkin pääosin julkisen joukkoliikenteensä kustannuksista. Satakunnan hyvinvointialue on merkittävä henkilöliikenteen järjestäjä, joka järjestää sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain mukaisia henkilökuljetuksia koko Satakunnan alueella. Kunnat vastaavat lisäksi alueensa koulukuljetuksista.

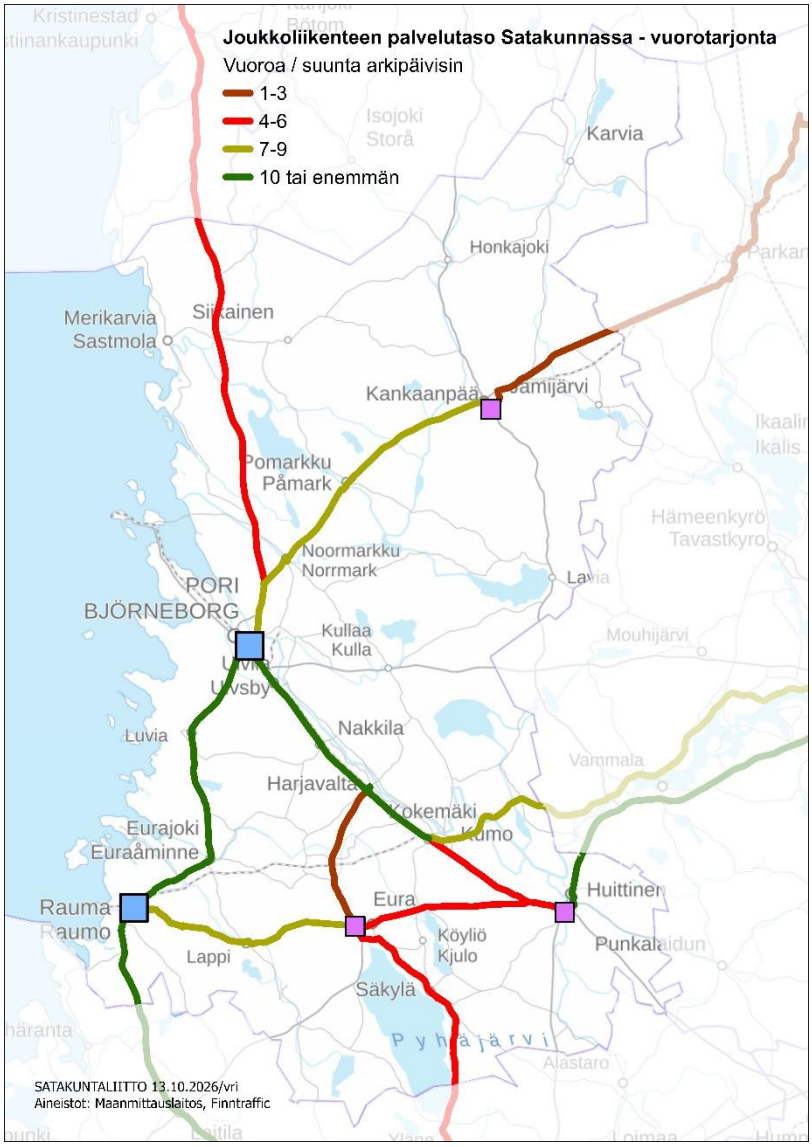
Toimivat matkaketjut ovat avain joukkoliikenteen käytön lisäämiseen. Fyysiset solmupisteet, joissa kulkuneuvon ja kulkutavan vaihto onnistuu helposti, ovat tärkeitä joukkoliikenteen kehittämisen kannalta. Porin matkakeskus rautatieaseman yhteydessä on Traficomin määrittelemä valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittävä joukkoliikenteen solmupiste[77]. Koska Porin kautta kulkeva rata- ja päätieverkko ovat osa Euroopan laajuista TEN-T-kattavaa verkkoa, Traficom valvoo Porin matkakeskuksen ja sen saavutettavuuden kehittämistä EU:n asettamien multimodaalisuuskriteerien pohjalta. Keskeisiä palveluja joukkoliikenteelle ovat myös autojen ja pyörien liityntäpysäköintipaikat sekä matkakeskusta pienemmät solmupisteet: rautatie- ja linja-autoasemat sekä joukkoliikenteen palvelupisteet. Liityntäpysäköintipaikkoja tai muita joukkoliikenteen solmupisteitä on Satakunnassa

[76] SYKE/YKR 2021/Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2022/Osa 1 Taustaraportti/kuva 14 a ja b.

[77] Henkilöliikenteen solmupisteiden taso/Tieto Traficom

monessa kunnassa ja joissain niitä voi olla useampia. Nämä tarjoavat mahdollisuuksia eri henkilöliikennemuotojen yhdistämiseen ja samalla matkustuksen CO_2-päästöjen vähentämiseen.

Satakunnan joukkoliikenteen nykytilanteesta on tehty Satakuntaliiton toimesta karkean tason tilannekuva (Kuva 39) elokuussa 2026. Tilannekuvan mukaan joukkoliikenne toimii hyvin tai melko hyvin Pori-Rauma-Turku, Pori-Kokemäki, Pori- Kankaanpää sekä Rauma-Eura väleillä. Lisäksi Huittinen-Tampere yhteysväli mahdollistaa joustavan joukkoliikenteen käytön. Osa Pori-Harjavalta-Kokemäki yhteysvälin joukkoliikenteestä on henkilöjunaliikennettä. Osassa Satakunnan kuntia joukkoliikenteen tilanne on välttävä tai huono. Lisäksi osa joukkoliikenteestä ei kulje kuntakeskustan kautta vaan esim. valtatietä pitkin. Lisäksi on huomioitava, että Ulvilassa ja Nakkilassa ei ole henkilöjunaliikenteen seisaketta tai asemaa, joten junaliikenteen tarjonta ei kohtaa näitä kuntia.

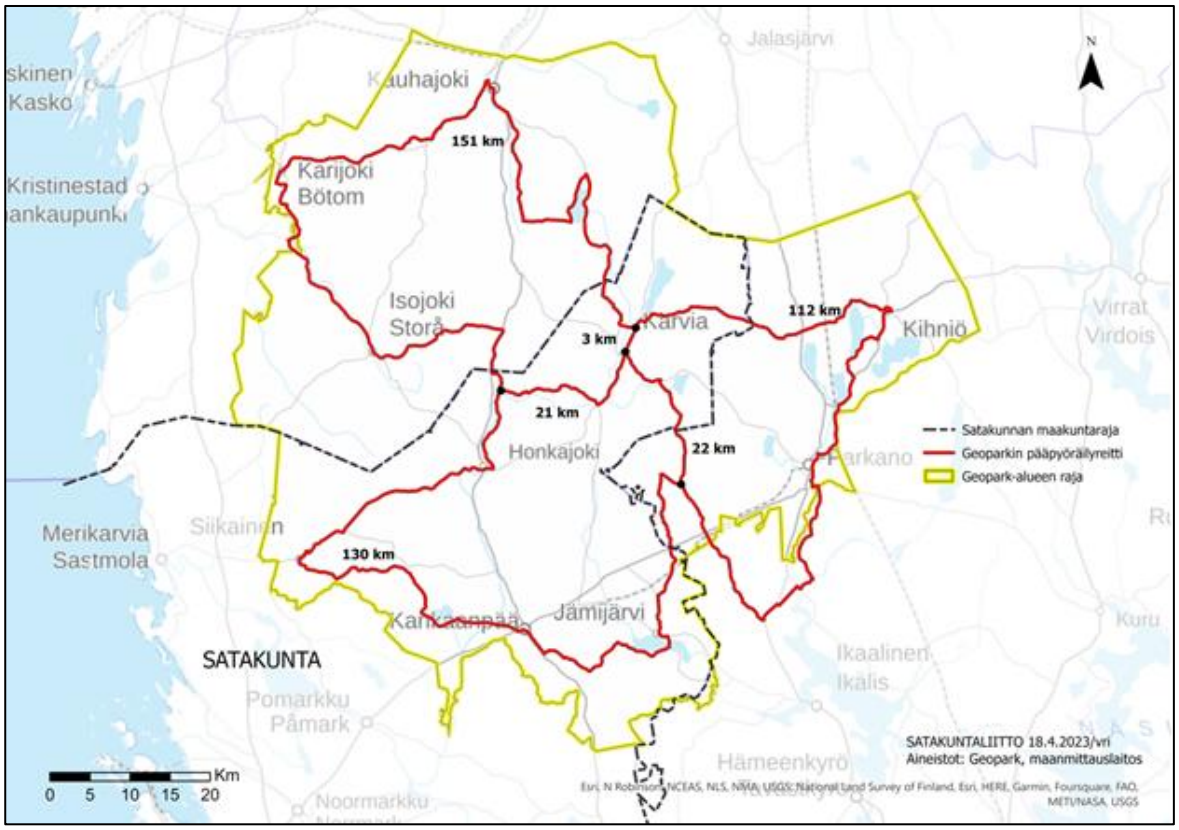

Kuva 39 Teemakuva vuoden 2026 Satakunnan joukkoliikenteenteen vuorotarjonnasta ja kattavuudesta

3.4.9 Pyöräily

Kävely ja pyöräily ovat parhaita kestäviä kulkutapoja lyhyillä matkoilla. Satakunnassa on laadukkaita pyöräilyreittejä, joita voi kulkea esim. Porin Mäntyluodosta Kokemäelle saakka pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta nykyisiä jalankulku- ja pyöräilyväyliä pitkin. Satakunnan pohjoisosissa on Lauhanvuori-Hämeenkangas Unesco Global

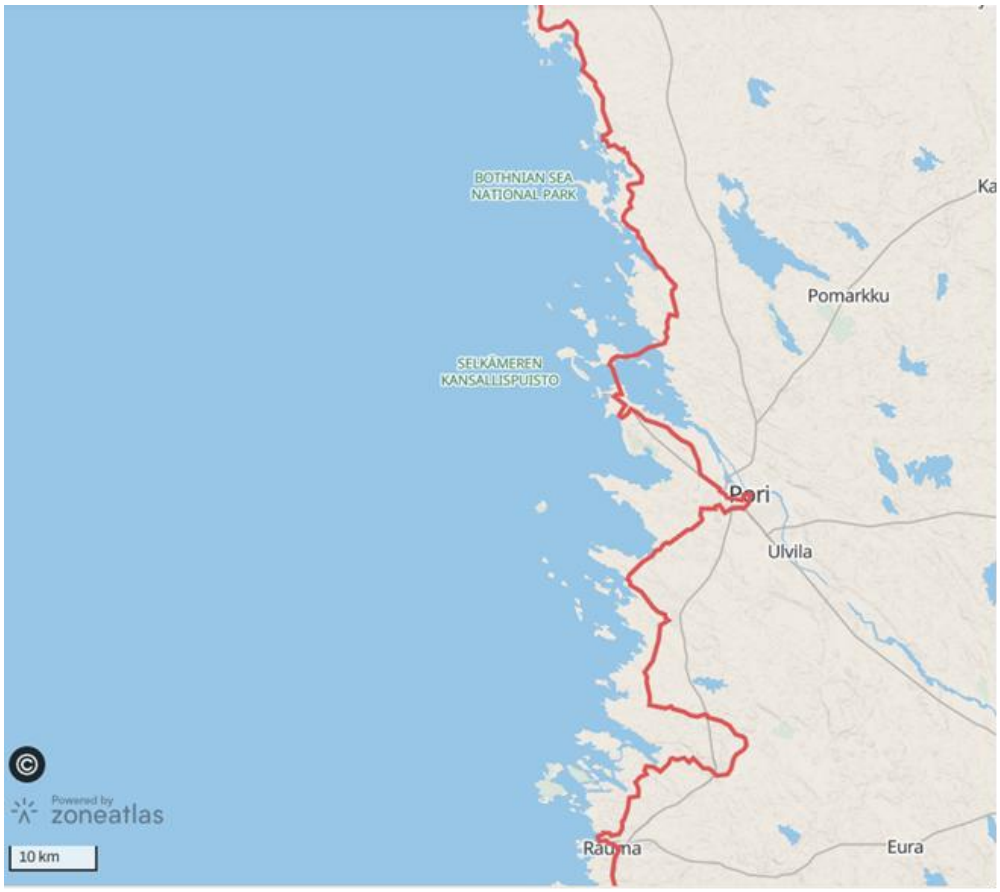
Geoparkin yhteyteen suunniteltu laaja, kolmen maakunnan alueelle ulottuva pyörämatkailureitistö, jossa kuljetaan pääosin vähäliikenteisillä yhdysteillä. (Kuva 40)

Kuva 40 Unesco Global Geoparkin yhteyteen suunniteltu pyörämatkailureitistö

Satakuntaa halkoo EuroVelo 10 reitti, joka kuuluu Pietari-Helsinki-Turku-Tornio-Ruotsi reittiin. EuroVelo-reitit [78] ovat kansainvälisiä, läpi Euroopan kulkevia pyöräilyreittejä. EuroVelo-verkosto koostuu useasta pitkän matkan reitistä, jotka yhdistävät Euroopan eri maita toisiinsa pyöräilyyn sopivalla infrastruktuurilla. Suomessa on neljä EuroVelo-reittiä 7, 10, 11 ja 13, joista EuroVelo 10 (Kuva 41) kulkee Satakunnan halki rannikkoa myötäillen pohjoiseteläsuunnassa.

[78] EuroVelo-reitit/pyoraillensuomessa.fi/eurovelo-reitit

Kuva 41. EuroVelo 10 Satakunnassa

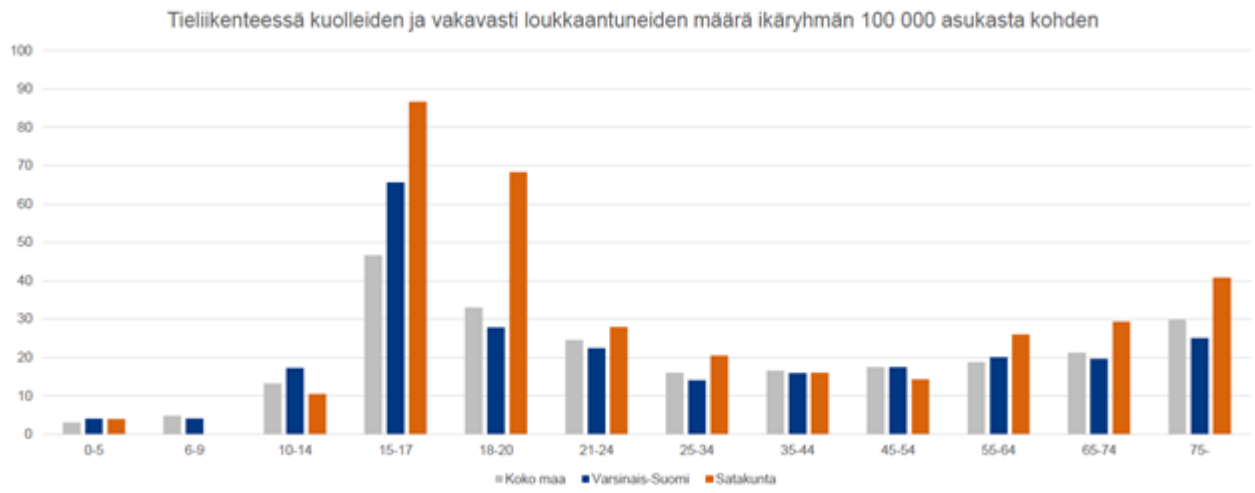
3.4.10 Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuudessa pidemmän ajan kehitys on valtakunnallisesti ollut paraneva. Liikenneonnettomuuksissa kuolleiden lukumäärä on Satakunnassa ollut kokonaisuudessaan pitkällä aikavälillä laskenut, mutta viime vuosina lasku on taittunut. Nuorten kuljettajien (15–20 v) ja yli 55-vuotiaiden liikenneonnettomuusmäärät ovat muiden maakuntien keskiarvoa korkeammalla. Jalankulku- ja polkupyöräonnettomuuksissa onnettomuusmäärät ovat pyöräilyn ja sähköpotkulautojen käytön lisäännyttyä nousseet sekä kansallisesti että Satakunnan alueella viime vuosina. Tieliikenteessä loukkaantuneiden kokonaismäärä on viime vuosina laskenut, mutta liian vähän, jotta voitaisiin päästä valtakunnallisiin vähennystavoitteisiin. Loukkaantuneiden kokonaismäärä on pysynyt valtakunnallisesti ja varsinkin Satakunnassa korkealla tasolla. [79]

Satakunnan liikenneturvallisuustilanne on muiden maakuntien tilanteeseen verrattuna heikointa. Kuolemaan tai vakavaan loukkaantumiseen johtaneiden tieliikenneonnettomuuksien määrä on Satakunnan osalta valtakunnallisesti kärkitasoa. Väestön kokoon suhteutettuna Satakunnassa on kaikissa tienkäyttäjien ikäryhmissä selvästi muuta maata korkeampi onnettomuusriski. (Kuva 42)[80]

[79] Katsaus Varsinais-Suomen ja Satakunnan liikenneturvallisuustilanteeseen 2025, Varsinais-Suomen ELY-keskus

[80] Varsinais-Suomen ELY-keskuksen liikenneturvallisuussuunnitelma, Nykytilan ja lähtökohtien analysointi

Kuva 42 Tieliikenteessä kuolleiden ja vakavasti loukkaantuneiden määrä ikäryhmän 100 000 asukasta kohden. [81]

3.4.11 Tietoliikenne

Tietoliikenne on osa yhteiskunnan keskeistä infrastruktuuria. Tietoliikenteen infrastruktuuri koostuu langattomasta verkosta sekä kiinteistä kaapeliyhteyksistä. Molempien verkkojen kehittyminen ja saatavuuden laajeneminen koko maakunnan alueella on tärkeää. Erityisesti harvaan asutuilla alueilla on ollut ongelmana, että tietoliikenneverkoista vastaavat operaattorit eivät ole markkinaehtoisesti verkkoja rakentaneet. Ongelmaa on ratkaistu tarjoamalla julkisista varoista tukea rakentamishankkeille.

Satakunnan alueella keskustaajamien alueilla on hyvät langattomaan ja kiinteään kaapeliverkkoon perustuvat yhteydet. Ainoastaan Merikarvian keskustaajamassa ei ole saatavilla nopeaa kiinteää laajakaistayhteyttä. Harvaan asutuilla alueilla on rakennettu tukirahojen avulla kattava kiinteä laajakaistaverkko Karviaan, Kankaanpäähän, Siikaisiin, Jämijärvelle, Pomarkkuun, Kokemäelle ja entisen Lavian kunnan alueelle. Myös Säkylässä kiinteä laajakaistaverkko on varsin kattava. Muiden kuntien osalta harvaan asutuilla alueilla on joitain poikkeuksia lukuun ottamatta katvealueita, joissa tietoliikenneyhteydet ovat langattoman verkon varassa.

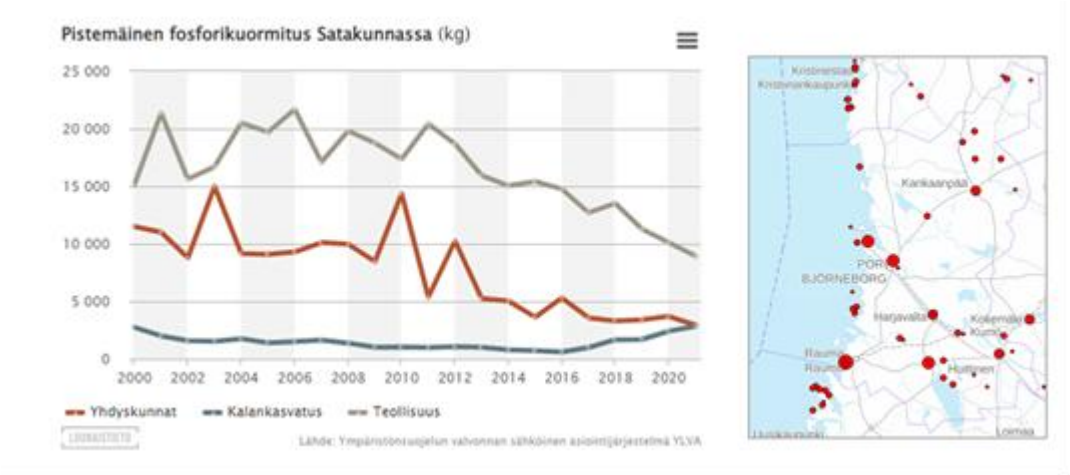
Tulevaisuudessa tietoliikenneverkkojen merkitys kasvaa edelleen, ja verkkoon yhteydessä olevien laitteiden määrä lisääntyy. Tämä nostaa vaatimuksia verkon kapasiteetille ja saatavuudelle. Erityisesti on syytä huomioida moottoriajoneuvojen tarve reaaliaikaiseen yhteyteen internetin välityksellä, mikä asettaa uusia vaatimuksia tietoliikenneverkoille tärkeimpien liikenneväylien varsilla.

3.4.12 Vesihuolto

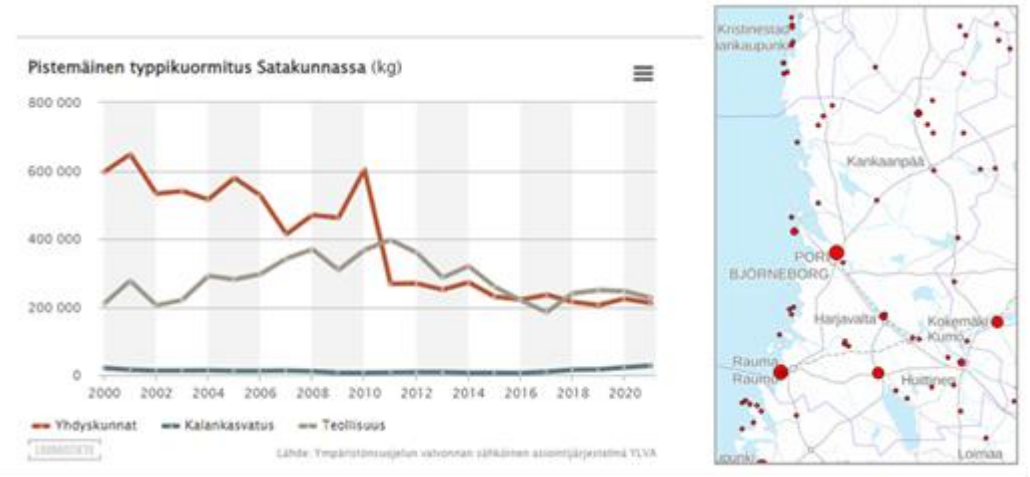
Yhdyskuntajätevesien kuormitus on vähentynyt 2000-luvulla tehostuneen puhdistuksen ja puhdistamojen keskittämisen seurauksena. Etenkin Kokemäenjoen ja Eurajoen tilaan vaikuttaa kuitenkin yhä myös pistekuormitus, vaikka Kokemäenjoen tila onkin parantunut hyvin merkittävästi pitkällä aikavälillä (Kuva 43) (Kuva 44). Jokien tilaa heikentävät lisäksi vanhojen perkausten ja patojen aiheuttamat muutokset. Satakunnassa vesistöjä on aikoinaan perattu ja järviä laskettu laajasti.[82]

[81] Tilastokeskus, Huoltoilmoitusrekisteri, kaikki väylät, 2019-2023 keskiarvo

[82] Koskikala J., Lammila J., Nummelin M. Lounais-Suomen vesihuollon nykytilanne 2019: Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen raportteja 38/2021, 2021, s. 60, Doria: https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-945-8

Kuva 43 Pistemäisen fosforikuormituksen kehitys Satakunnassa [83] ja Vesikartta [84].

Kuva 44 Pistemäisen typpikuormituksen kehitys Satakunnassa [85] ja Vesikartta [86].

Satakunnassa vedenhankinnan kannalta tärkeitä vesistöjä ovat Kokemäenjoki, Pyhäjärvi, Lapinjoki, Eurajoki, Tyvijärvi ja Tuurujärvi. Rauman Veden vedenottovesistöt ovat Lapinjoki ja Eurajoki. Lapinjoen keskivirtaama on 3,6 kuutiota sekunnissa ja Eurajoen keskivirtaama Pappilankoskella 9,2 kuutiota sekunnissa. Kokemäenjoki toimii Turun Seudun Vesi Oy:n tekopohjaveden raakavesilähteenä ottopaikan sijaitessa Huittisissa. Lisäksi Porin kaupungin varavedenottamon vedenotto tapahtuu tarvittaessa Kokemäenjoesta. Kokemäenjoen keskivirtaama Äetsässä 187 kuutiota sekunnissa ja Porissa 245 kuutiota sekunnissa. Porin Veden tekopohjavedenotto tapahtuu Tuurujärvestä ja Tyvijärvestä. Euran vesihuoltolaitoksen tekopohjavedenottamon raakavesi suotautuu pääosin rantaimeytyksenä Pyhäjärvestä. [87]

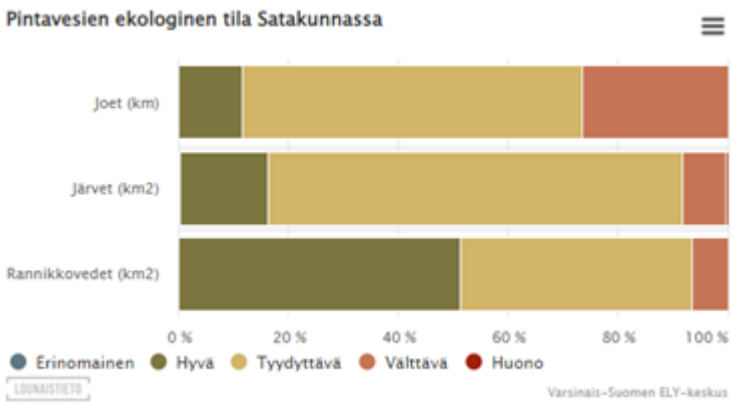
[83] Varsinais-Suomen ELY-keskus Pistemäisen fosforikuormituksen kehitys Satakunnassa. Ympäristö | Lounaistieto.fi viitattu 2.3.2023.

[84] Suomen ympäristökeskuksen karttapalvelu: Vesikartta (ymparisto.fi) viitattu 2.3.2023.

[85] Varsinais-Suomen ELY-keskus: Pistemäisen typpikuormituksen kehitys Satakunnassa. Ympäristö | Lounaistieto.fi haettu 2.3.2023

[86] Suomen ympäristökeskuksen karttapalvelu: Vesikartta (ymparisto.fi) viitattu 2.3.2023.

[87] Koskikala J., Lammila J., Nummelin M. Lounais-Suomen vesihuollon nykytilanne 2019: Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen raportteja 38/2021, 2021, s. 60, Doria: https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-945-8

Kuva 45 Pintavesien ekologinen tila Satakunnassa 2021. [88]

Satakunnan pohjavesien laatu soraharjuissa on yleisesti verraten hyvä ja antoisuus on melko riittävä. Alueellisesti pohjavesi jakaantuu kuitenkin epätasaisesti. Esimerkiksi Rauman seudulla ei ole käytettävissä riittävästi pohjavesivaroja yhdyskuntien vedenhankintaan. Etelä-Satakunnan alueella tärkein pohjaveden muodostumisalue on Köyliö–Ulvila harjujakso, joka luode–kaakko suuntaisena jatkuu epäyhtenäisinä esiintyminä Porin suuntaan sekä selvästi ympäristöstään kohoavana Varsinais-Suomen puolelle Virttaan, Mellilän ja Kosken suuntaan. Sen pohjoispuolella on samansuuntainen, mutta epäyhtenäisempi harjujakso, joka kulkee Säpilän-niemen, Noormarkun ja Ahlaisten kautta. Paikallisen pohjavedenoton kannalta tärkeitä pohjavesialueita on muun muassa Eurajoen alueella. Pohjois-Satakunnan tärkein pohjaveden muodostumisalue on Hämeenkankaan reunamuodostuma ja siihen liittyvä Pohjankankaan saumamuodostuma. Jämijärvellä, Kankaanpäässä ja Karviassa on erittäin runsaat pohjavesivarat. Muita yhtenäisiä pitkittäisharjujaksoja ei alueella ole, vaan hiekka- ja sora-alueet ovat pieniä erillisiä muodostumia. [89]

3.4.13 Energiahuolto

Satakunnassa on monipuolinen energiatuotannon keskittymä, jossa tuotetaan sähköä noin kolminkertaisesti maakunnan omaan kulutukseen nähden ja noin 32 % koko Suomen tuotannosta. Maakunta tuottaa sähköä koko yhteiskunnan tarpeisiin sekä ydinenergialla että uusiutuvalla energialla. Tuuli- ja vesivoiman osuus tuotannosta oli vuonna 2024 n. 9 % ja ydinvoiman 75 %. Energiantuotannon vahvuutena nähdään myös mahdollisuudet hajautettuun energiantuotantoon.

Satakunnan kolme ydinvoimalayksikköä OL1 (1978), OL2 (1980) ja OL3 (2023) Eurajoen Olkiluodossa tuottivat vuonna 2025 sähköä noin 23,4 TWh. Määrä vastasi kaikkenaan noin neljäsosaa Suomessa vuonna 2025 kulutetusta sähköstä. [90] Uudistettu ydinenergialaki[91] astui voimaan vuonna 2026 ja siihen liittyvässä hallituksen esityksessä todetaan, että ydinenergian tuotannolle on havaittavissa useita erilaisia vaihtoehtoisia kehityssuuntia. Yhtenä kehityssuuntana on toiminnassa olevien ydinvoimalaitosten käyttöiän jatkaminen ja siihen liittyvät tarvittavat uudistukset sekä mahdollinen tehonkorotus. Toisena kehityssuuntana on sähkön tuotanto tai sähkön- ja lämmön yhteistuotanto uusissa suuren kokoluokan ydinvoimalaitoksissa. Näiden rinnalla tai vaihtoehtoisesti yhtenä

[88] Suomen ympäristökeskus karttapalvelu: Ympäristö | Lounaistieto.fi viitattu 2.3.2023.

[89] Koskikala J., Lammila J., Nummelin M. Lounais-Suomen vesihuollon nykytilanne 2019: Läntisen Suomen vesihuoltostrategia 2050, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen raportteja 38/2021, 2021, s. 60, Doria: https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-945-8

[90] Teollisuuden Voima Oyj:n tiedote 5.1.2026

[91] Ydinenrgialaki 775/2026 https://www.finlex.fi/eli?uri=http://data.finlex.fi/eli/sd/2026/775/ajantasa/2026-09-04/fin

kehityssuuntana on SMR-laitoksilla tapahtuva sähkön tuotanto, lämmön tuotanto tai sähkön ja lämmön yhteistuotanto kaukolämmön tarpeisiin tai teollisuuskohteissa.[92]

Vuoden 2025 lopussa Suomessa oli asennettua tuulivoimakapasiteettia 9 433 MW ja tuulivoimalla katettiin 14,1 % Suomen sähkön kulutuksesta. Satakunnan osuus kumulatiivisesta tuotantokapasiteetista oli vuoden 2025 lopussa noin 5 % ja tuulivoimaloita oli maakunnassa kaikkiaan 83 kpl.[93] Tuulivoimalla tuotetun energian määrä vuonna 2024 oli Satakunnassa 901 GWh. [94]

Myös merituulivoima on tullut merkittävästi mukaan tuulivoima-alan kehitykseen. Satakunnassa on vahvistettu yleiskaava Porin Tahkoluodon merituulipuiston laajennukselle. Alueelle on suunniteltu 40 tuulivoimalaa. [95] Myös talousvyöhykkeellä on useita hankkeita, jotka ovat saaneet tutkimusluvan ja niille on käynnistetty YVA-menettely.

Satakunnassa on vireillä useita aurinkovoimaa koskevia hankkeita mm. Kankaanpäässä, Ulvilassa, Huittisissa, Raumalla, Säkylässä ja Eurassa. Hankkeiden koko vaihtelee useista kymmenistä hehtaareista useisiin satoihin hehtaareihin.

Satakunnan suurimmat vesivoimalaitokset ovat Harjavallan voimalaitos (rakennettu v. 1939) ja Kolsin voimalaitos (v. 1945) Kokemäellä. Harjavallan voimalaitoksen nykyinen teho on 105 MW ja Kolsin voimalaitoksen 45 MW. Vesivoimalla tuotetun sähköenergian määrä vuonna 2021 oli Satakunnassa kaikkiaan 678 GWh.

Tuuli- ja aurinkovoimalla tuotetun energian määrä voi vaihdella paljon sääolosuhteiden mukaan, mikä lisää tarvetta energian varastoinnille ja kulutuksen joustolle. Jos edullista uusiutuvalla energialla tuotettua sähköä voidaan käyttää vedyn valmistukseen, saadaan puhdasta vetyä teollisuuden tarpeisiin ja esimerkiksi synteettisten polttoaineiden tuotantoon. Suomen ensimmäinen ns. vihreän vedyn tuotantolaitos on valmistunut Harjavaltaan maaliskuussa 2025. Laitoksen synteettistä metaania tuottava elektrolyysilaitteisto on teholtaan 20 MW. [96]

Satakunnassa sijaitsi noin 9 % koko maan turvetuotannossa olleesta pinta-alasta v. 2019 (5 504 ha koko maan noin 60 000 hehtaarista). Käytössä oleva tuotantoala on laskenut viime vuosina ja laskee edelleen. Suomessa on erillinen lainsäädäntö polttoturpeen turvavarastoinnista. [97] Turvetta on käytetty energiaksi sekä muun muassa kasvualustoissa ja eläinten kuivikkeena. Energiaturpeen tuotanto on painottunut Karvianjoen vesistöalueelle, kasvuturpeen tuotanto Eurajoen vesistöalueelle ja ympäristöturpeen tuotanto Kokemäenjoen vesistöalueelle. [98] Energiaturpeen käyttö on edelleen vähentymässä ja sitä käytetään voimaloissa usein yhdessä hakkeen tai muun poltettavan materiaalin kanssa lämmöntuotantoon tai yhdistettyyn lämmön- ja sähköntuotantoon (CHP).

Laitokset, joissa tuotetaan sekä sähköä että lämpöä (CHP) ovat merkittäviä kaukolämmön tuottajia. Satakunnassa tuotettiin kaukolämpöä vuonna 2024 pääasiassa erilaisia puupohjaisia biomassoja ja turvetta polttamalla. Niin sanottujen metsäpolttoaineiden osuus kaukolämmön ja yhteistuotantosähkön tuotantoon käytetyistä polttoaineista on 11 %, turpeen 3 %, teollisuuden puutähteen 35 % ja muiden polttoaineiden, kuten erilaisten biomassojen ja kierrätysjakeiden osuus 17 %. Fossiilisten öljyjen ja kaasujen osuus on vajaa 5 % Satakunnan kaukolämmön tuotannossa. Lämmitysvoimalaitoksia on Satakunnassa viisi kappaletta, kiinteitä lämpökeskuksia ja

[92] Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi HE 24/2026 https://www.finlex.fi/fi/hallituksen-esitykset/2026/24#OT1_OT2_OT2 viitattu 15.10.2026

[93] Tuulivoimatilastot 2025 - Suomen uusiutuvat ry, viitattu 9.1.2026

[94] Sähköntuotanto ja -käyttö - Energiateollisuus Sähköntuotanto maakunnittain 2007-2024, Energiateollisuus ry:– viitattu 9.1.2026

[95] Porin kaupunki, lainvoimainen yleiskaava: https://kaavoitus.pori.fi/kaavat/voimassa-olevat-yleiskaavat/tahkoluodon-merituulipuiston-laajennus/) viitattu 3.2.2023.

[96] P2X Solutions verkkosivut: Suomen ensimmäinen vihreän vedyn tuotantolaitos avattiin Harjavallassa – P2X Solutions, viitattu 9.1.2026.

[97] Satakuntaliitto. Alueellinen oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) – suunnitelma. Satakunnan alueellista oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma. EU-komission hyväksymä. Alueellinen oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) suunnitelma | Satakunta.fi

[98] Satakuntaliitto, turvetuotannon tarveselvitys 2016: https://satakunta.fi/wp-content/uploads/2021/05/Turvetuotannon_tarveselvitys_6-9-2016.pdf, viitattu 2.3.2023.

lämpöpumppuja 47 kappaletta ja siirrettäviä 9 kappaletta. Kaukolämpöverkoston pituus vuonna 2024 oli Satakunnassa 647 km. [99]

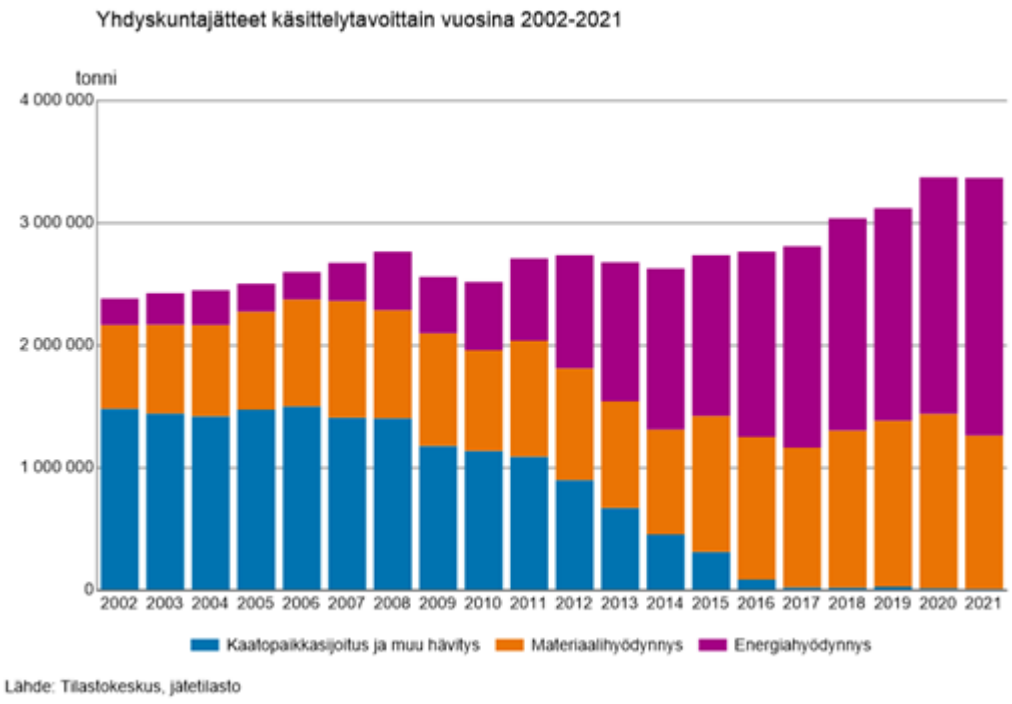
Runsaan ydinvoimatuotannon määrän vuoksi Satakunnassa on myös paljon 110kV ja 400kV voimalinjoja. Voimalinjoja tarvitaan tulevaisuudessa yhä enemmän, koska teholtaan suuria uusiutuvan energian yksiköitä rakennetaan paljon. Fingrid Oyj vastaa Suomessa kantaverkon suunnittelusta ja ylläpidosta.

3.4.14 Jätehuolto ja kiertotalous

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2021 yhdyskuntajätettä kertyi Suomessa noin 3,3 miljoonaa tonnia. Jätemäärä vastasi noin 609 kilogrammaa asukasta kohden laskettuna. Valtakunnalliset tilastot jätteiden määristä osoittavat, että yhdyskuntajätemäärän kasvu on jatkunut useita vuosia peräkkäin, mutta vuonna 2021 kasvu pysähtyi. Yhdyskuntajätteeksi katsotaan asumisessa syntyvien jätteiden lisäksi niihin rinnastettavat kaupan, teollisuuden ja palveluiden jätteet, kuten toimistoista ja ruokaloista kertyvät jätteet.

Jätteiden energiahyödyntäminen on vuodesta 2012 asti ollut merkittävin yhdyskuntajätteen käsittelymuoto – vuonna 2021 sen osuus kasvoi hieman, 62 %:n. Yhdyskuntajätteiden energiahyödyntäminen perustuu sähkön ja lämmön yhteistuotantoon, ja lämpöä hyödynnetään varsinkin kaukolämpöverkoissa.

Materiaalihyödynnetty jätemäärä väheni noin 170 000 tonnilla jääden 1 250 000 tonniin. Jätteiden materiaalihyödynnyksen osuus pieneni tästä syystä 37 %:iin. Vähenemää vastaava jätemäärä ohjautui energiahyödyntämiseen. Vuonna 2021 kaatopaikkasijoituksen entuudestaan jo hyvin pieni osuus väheni noin 0,4 %:iin yhdyskuntajätteen kokonaismäärästä (Kuva 46). [100]

Kuva 46 Yhdyskuntajätteen määrän kehitys Suomessa vuosina 2002–2021.

[99] Energiateollisuus ry:n tilastot 2024: Kaukolämpötilastot - Energiateollisuus, viitattu 9.1.2026.

[100] Tilastokeskus, yhdyskuntajätteen määrä vuonna 2021: Yhdyskuntajätteen määrä pysyi edellisvuoden tasolla vuonna 2021 – yhä suurempi osa jätteistä hyödynnettiin energiana - Tilastokeskus (stat.fi) viitattu 3.2.2023.

Alueidenkäytön näkökulmasta jätteiden käsittelyn vaatimat alueet painottuvat loppusijoitukseen käytettävien alueiden sijaan erilaisiin materiaalien lajitteluun, jatkojalostukseen ja energiantuotantoon käytettäviin alueisiin. Kuljetusten osuus jätehuollon toimintojen kokonaisuudessa on merkittävä.

Vuonna 2021 toiminnassa olleet tavanomaisen jätteen kaatopaikat Satakunnassa olivat Porin kaupungin Hangassuon jätekeskus ja Rauman Seudun Jätehuoltolaitoksen Hevossuon jäteasema. Vuonna 2021 Satakunnassa oli toiminnassa kaksi biokaasu- ja biopolttoainelaitosta, Huittisissa ja Porissa. Toiminnassa olevia kompostointilaitoksia (v. 2021) on Satakunnassa kaksi: Mäntyluodon pilaantuneen maan käsittelykeskuksen aumakompostointilaitos Porissa ja teollisuusjätevedenpuhdistamon kompostointikenttä Säkylässä. Vaarallisen jätteen kaatopaikkoja oli vuonna 2021 toiminnassa kuusi kappaletta: Harjavallassa kolme teollisuuden läjitysaluetta ja Porissa kaksi teollisuuden vaarallisen jätteen täyttöaluetta sekä yksi yksityinen läjitysalue. Vuonna 2021 toiminnassa olevia yhdyskuntajätettä polttaneita laitoksia oli Satakunnassa kaksi kappaletta, toinen Euran Kauttualla ja toinen Raumalla. [101]

3.5 Vesi- ja maa-ainesvarat

3.5.1 Satakunnan pintavesien tila

Vesien tilan luokittelun ja seurannan sekä vesienhoidon periaatteet määritellään vesien ja merenhoidon säädöksissä. Pintavesien ekologinen ja kemiallinen tila luokitellaan kuuden vuoden välein asteikolla erinomaisesta huonoon. Vesienhoidon toimenpiteitä suunnitellaan ja kohdennetaan niihin vesiin, jotka eivät vielä ole vähintään hyvässä tilassa tai joiden tila on vaarassa heikentyä ilman toimenpiteitä.

Vesienhoidon tavoitteena on vähentää rehevöittävää ravinnekuormitusta, ehkäistä vaarallisista ja haitallisista aineista aiheutuvaa pilaantumista ja sen vaaraa, vähentää vesirakentamisen ja säännöstelyn haittoja, kunnostaa vesistöjä ja suojella monimuotoista vesiluontoa.

Etenkin Satakunnan sisävesien tila on heikompi kuin Suomessa keskimäärin. Viimeisin vahvistettu pintavesien ekologinen luokittelu on tehty vuonna 2019. Arvio Satakunnan pintavesien ekologisesta tilasta vuonna 2019 on esitetty kuvassa (Kuva 47). Pintavesien ekologisen tilan uusi luokittelu on tehty alustavasti vuonna 2025 perustuen seuranta-aineistoihin vuosilta 2017-2023. Luokittelu vahvistetaan julkisen kuulemisen jälkeen joulukuussa 2027 valtioneuvoston päätöksellä osana vesienhoitosuunnitelmaa vuosille 2028-2033.

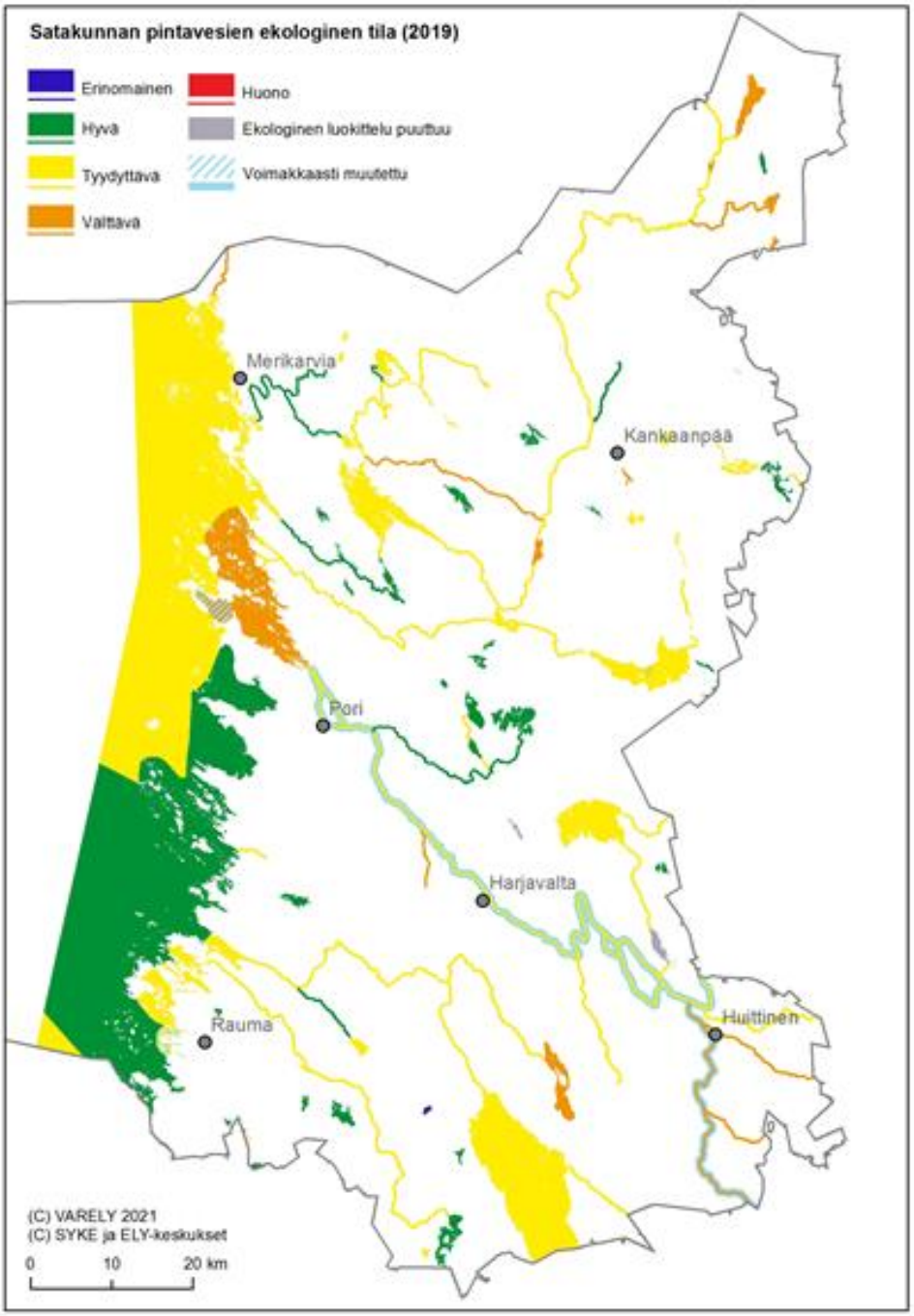
Vesien ekologisen tilan arviointimenetelmä tiukentui uudella luokittelukaudella. Ekologinen tila määräytyy nyt vesimuodostuman heikoimmassa tilassa olevan laatutekijän perusteella, kun aiemmin arvio on kuvannut useiden laatutekijöiden tilaa keskimääräisemmin. Laatutekijöitä ovat mm. kasviplankton, pohjaeläimet. päällyslevät, kalasto, kokonaisfosfori- ja kokonaistyppipitoisuus, jokivesissä pH-minimi ja rannikkovesissä näkösyvyys. Ekologinen tila luokitellaan ensisijaisesti biologisten tekijöiden perusteella, mutta arvioon vaikuttaa myös veden fysikaalis-kemiallinen tila sekä hydrologis-morfologiset tekijät, kuten esim. järvissä keskimääräinen talvialenema ja joissa patojen aiheuttamat nousuesteet.

Voimakkaasti muutettujen vesimuodostumien, kuten Kokemäenjoen ja Loimijoen sekä rannikkovesistä Porin Eteläselän ja Rauman edustan ekologinen potentiaali arvioidaan suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan.

Satakunnan jokivesistä valtaosa on tyydyttävässä tilassa. Hyvään tilaan on luokiteltu mm. Merikarvianjoki ja Pohjajoki. Välttävään tilaan kuuluvat joet ovat pääasiassa savimaiden jokia. Järvistä tyydyttävään tilaan on luokiteltu mm. Säkylän Pyhäjärvi, Sääksjärvi, Isojärvi, kun taas välttäviä ovat uudessa luokittelussa Karhijärvi, Inhottujärvi ja Karvianjärvi. Hyvässä tilassa ovat mm. Joutsijärvi ja Palusjärvi Kullaalla.

[101] Ympäristöministeriö, valtakunnallinen jätesuunnitelma: Valtakunnallinen jätesuunnitelma - Ympäristöministeriö haettu 3.2.2023.

Valtaosa vesimuodostumien ekologisen tilaluokan muutoksista edelliseen (v. 2019) luokitteluun verrattuna johtuu luokittelumenetelmän muutoksista tai seuranta-aineiston ominaisuuksien muutoksista. Aitoja muutoksia vesimuodostumien ekologisessa tilassa on varsin vähän sekä sisävesissä että merialueella.

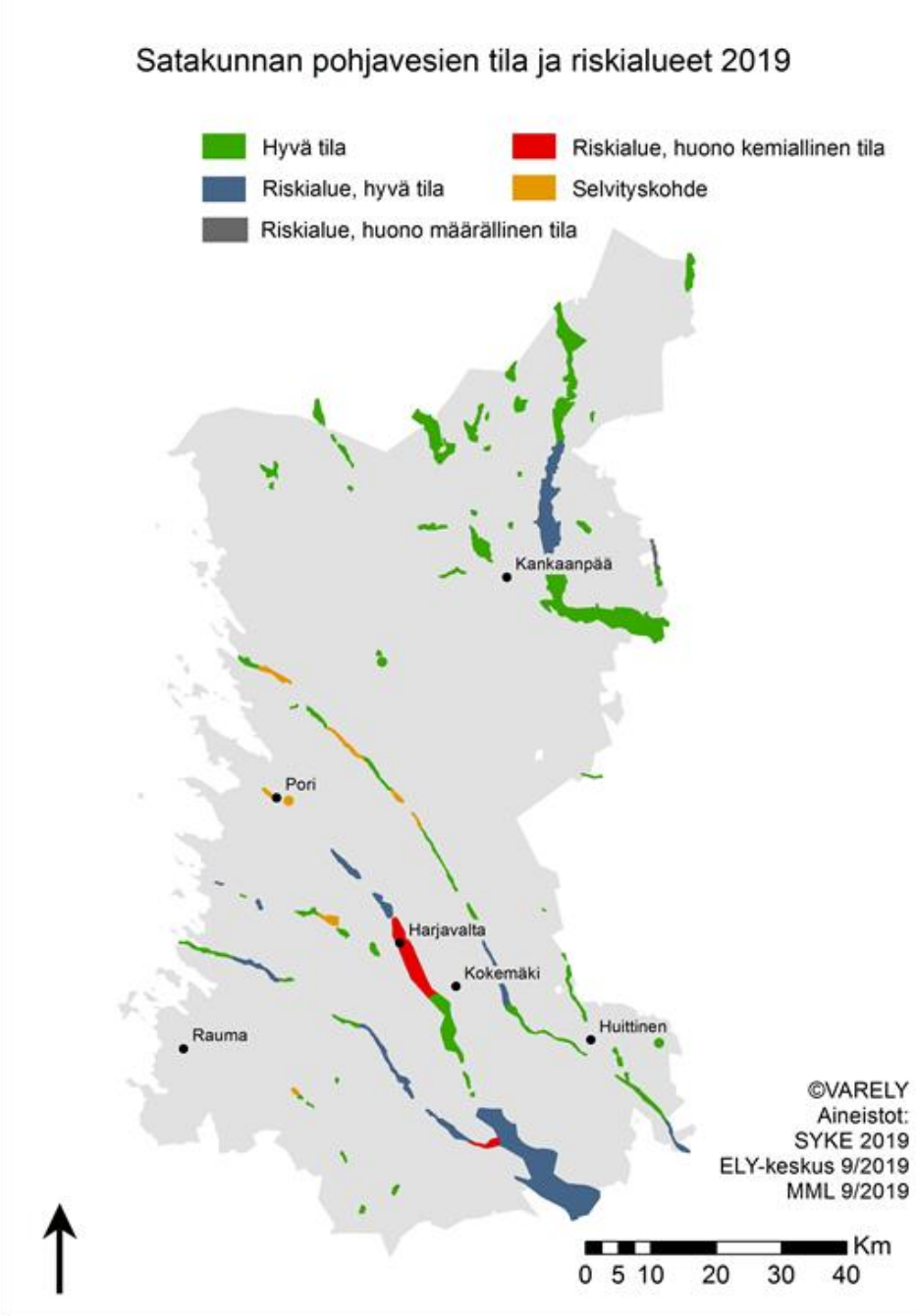

Kuva 47 Satakunnan pintavesien ekologinen tila vuonna 2019. Luokittelu perustuu vuosien 2012–2017 seuranta-aineistoon. Uudessa, vuosien 2017-2023 aineistoihin perustuvassa pintavesien ekologisen tilan alustavassa luokittelussa Satakunnan pintavesien tila on hieman muuttunut. Uusi luokittelu vahvistetaan joulukuussa 2027 osana vesienhoitosuunnitelmaa vuosille 2028-2033. [102]

Pohjavedet muodostavat Satakunnassa merkittävän alueellisen luonnonvaran. Satakunnan runsaimmat pohjavesien esiintymisalueet sijaitsevat Hämeen- ja Pohjankankaalla Pohjois-Satakunnassa sekä Säkylänharjun-Virttaankankaan alueilla Kakkois-Satakunnassa. Myös Noormarkun-Kokemäen-Huittisten harjujaksolla on merkittäviä pohjavesivaroja. Satakunnan hiekka- ja sora-alueiden pohjavettä voidaan lähes ongelmitta käyttää yhdyskuntien

[102] Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu: Ymparisto > Pintavesien ekologinen tila - Varsinais-Suomi ja Satakunta viitattu 3.2.2023.

ja teollisuuden tarpeisiin. Satakunnassa on 87 luokiteltua pohjavesialuetta, joista riskialueeksi on nimetty 18 aluetta. Vuonna 2025 tehdyssä luokittelussa riskialueiden määrä on kasvanut kahdella alueella edelliseen tila-arvioon (v. 2019) verrattuna. Vuoden 2019 pohjavesien tilan luokittelu on esitetty kartalla kuvassa (Kuva 48).

Pohjavesien vesienhoidon tavoitteena on kaikkien pohjavesialueiden hyvä tila ja se, ettei jo hyvässä tilassa olevien alueiden tilaa heikennetä. Satakunnan alueella huonoon kemialliseen tilaan luokitellaan uudessa alustavassa luokittelussa viisi pohjavesialuetta. Syynä kemiallisen tilan heikkenemiseen ovat kloridi, raskasmetallit ja kemialliset liuottimet. Yksi pohjavesialue on luokiteltu kemiallisen riskin lisäksi määrälliseksi riskialueeksi, muuten pohjavesialueiden määrällinen tila on säilynyt Satakunnan alueella hyvänä. Kaksi pohjavesialuetta on tiedon puutteen takia luokiteltu selvityskohteeksi. Selvityskohteiden määrä on seurantatiedon lisäännyttyä kuitenkin pienentynyt kolmannen vesienhoitokauden kahdeksasta alueesta (Kuva 48) hyvin.

Kuva 48 Satakunnan pohjavesien tila ja riskialueet vuonna 2019. Uudessa alustavassa pohjavesien tilan luokittelussa tilanne vuoteen 2019 verrattuna on muuttunut. Uusi pohjavesien tilan luokittelu vahvistetaan joulukuussa 2027 osana vesienhoitosuunnitelmaa vuosille 2028-2033.

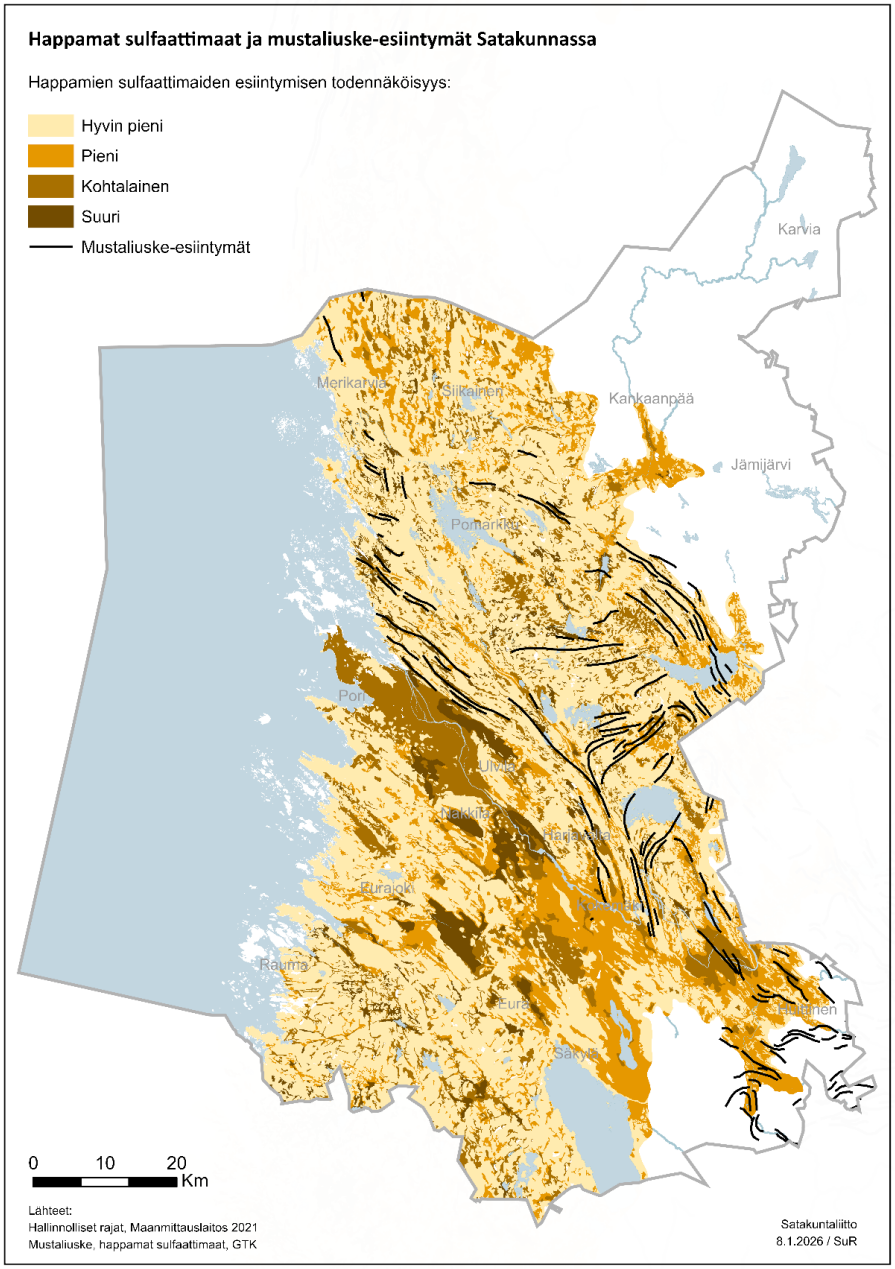
Myös maa ja kallioperän luontaiset ominaisuudet voivat vaikuttaa vesien tilaan. Satakunnassa esiintyy happamia sulfaattimaita, jotka ovat merenpohjaan syntyneitä ja maan kohotessa kuivalle maalle nousseita rikkipitoisia kerrostumia. Happamia sulfaattimaita esiintyy enimmäkseen rannikon tuntumassa, Litorinameren alueella, joka ulottuu rannikolta noin sadan metrin korkeudelle merenpinnan yläpuolelle. Kun rikkipitoiset kerrostumat altistuvat hapelle esimerkiksi rakentamisen tai maankuivatuksen yhteydessä, muodostuu hapanta kuormitusta, joka irrottaa maaperästä ja kuljettaa vesistöihin myös haitallisia metalleja. Happamilta sulfaattimailta päätyy Suomessa vesiin merkittäviä määriä kuormitusta, joka heikentää vesistöjen ekologista tilaa. [103]

Samankaltaisia ympäristövaikutuksia on myös mustaliuskeella, joka on rikkiä ja haitallisia aineita sisältävä kivilaji. Mustaliuske rapautuu joutuessaan kosketuksiin pintaveden kanssa ja voi aiheuttaa silloin kuormitusta pinta- ja pohjavesiin[104]. Geologian tutkimuskeskus on kartoittanut mustaliuske-esiintymät Suomessa ja laatinut oppaan mustaliuskeiden ympäristövaikutusten arviointiin ja hallintaan[105]. Satakunnassa mustaliuskeita esiintyy lähinnä maakunnan keskiosissa. Satakunnan happamien sulfaattimaiden riskialueet ja mustaliuskealueet on esitetty kuvassa (Kuva 49). Happamien sulfaattimaiden ja mustaliuskeiden ympäristövaikutuksia voidaan vähentää välttämällä maankäyttöä, joka altistaa happamille huuhtoutumille ja ehkäisemällä valumia teknisillä ratkaisuilla rakentamisen yhteydessä.

[103] Vesi.fi verkkopalvelu https://www.vesi.fi/teemasivu/happamat-sulfaattimaat/ Viitattu 8.1.2026.

[104] Auri, J., Nuottimäki, K. ja Loukola-Ruskeeniemi, K. 2024: Mustaliuskeen huomioiminen kaavoituksessa. – Ympäristö ja terveys -lehti 7/2024, s. 78-83.

[105] Loukola-Ruskeeniemi, K., Auri, J., Hyvärinen, J., Hyvönen, E., Lerssi, J., Nieminen, T. M., Nuottimäki, K., Turunen, R. & Ukonmaanaho, L. 2023. Opas mustaliuskeiden ympäristövaikutusten arviointiin ja hallintaan. Geologian tutkimuskeskus, Tutkimustyöraportti 81/2023.

Kuva 49 Happamat sulfaattimaat ja mustaliuskealueet Satakunnassa. [106]

3.5.2 Maa-ainesvarat

Maa- ja kallioperän ainekset ovat uusiutumaton luonnonvara. Suomessa arvioidaan käytettävän maa-aineksia, lähinnä soraa, hiekkaa ja kalliomursketta, 130–150 miljoonaa tonnia vuodessa. Määrä on asukasmäärään suhteutettuna EU:n suurimpia. Maa-ainesten käytössä Suomi on omavarainen. Maa-ainesten käyttömääriin vaikuttavat merkittävästi taloudelliset suhdannevaihtelut. [107]

Satakunnan maankamaran erityispiirteitä ovat rikkonainen peruskallio, laaja hiekkakivialue, Kokemäenjoen laakso ja laaja suistoalue sekä maankohoaminen. Satakunnan kallioperä on pääosin graniittien, gneissien ja liuskeiden muodostamaa peruskalliota (Kuva 50). Satakunnan hiekkakivimuodostuma sijaitsee hautavajoamassa, johon lukuisat joet ovat kerrostaneet hiekkaa, soraa ja savea runsaat 1300 miljoonaa vuotta sitten. Ajan mittaan nämä

[106] Geologian tutkimuskeskuksen karttapalvelu: Happamat sulfaattimaat. https://gtkdata.gtk.fi/hasu/index.html.

[107] Ympäristöministeriö (2020). Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestävään käyttöön. Ympäristöministeriön julkaisuja 2020:24.

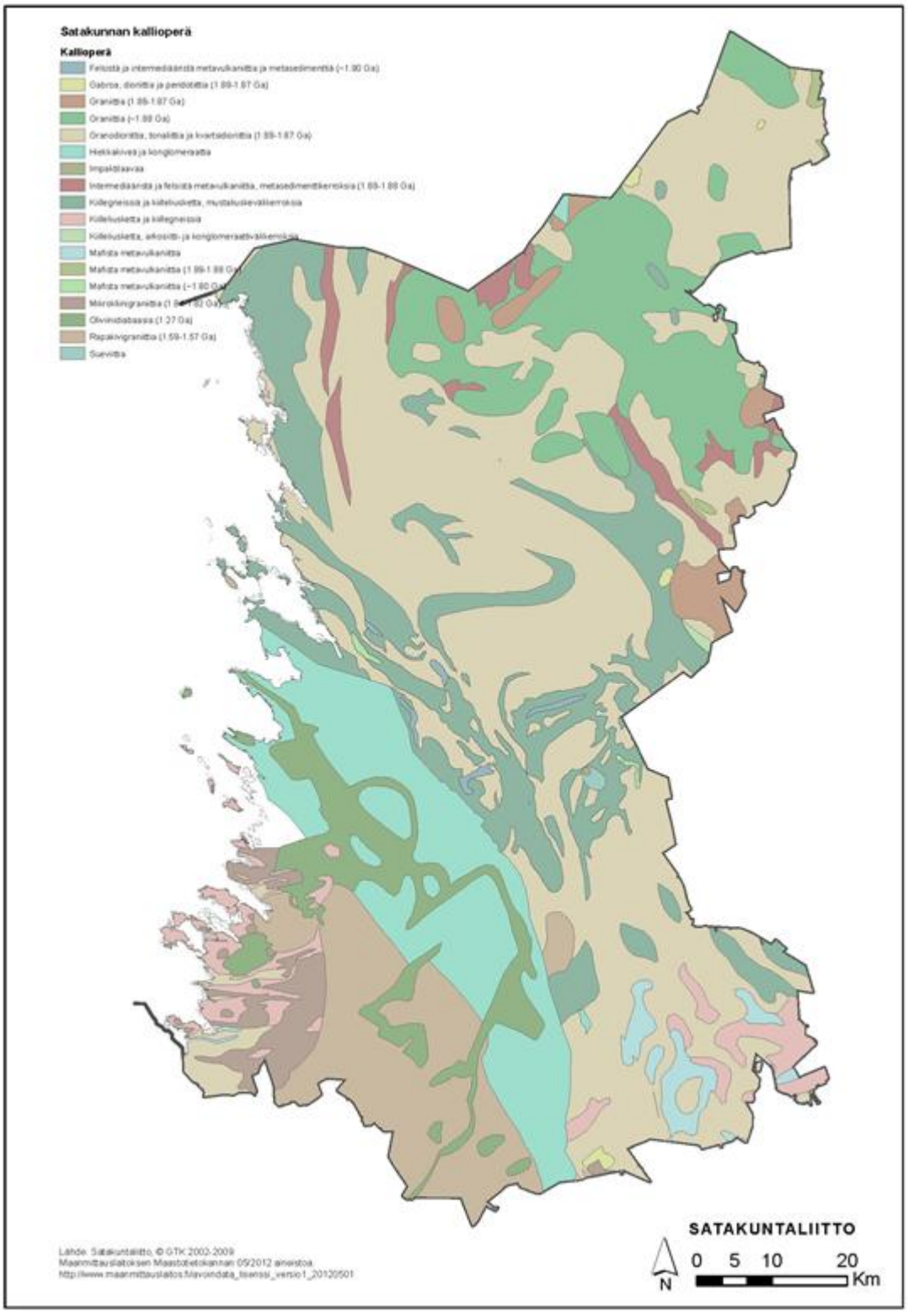
kerrostumat iskostuivat punaisiksi hiekka- ja savikiviksi. Hiekkakivimuodostuma ulottuu Selkämereltä Reposaareen, Poriin, Luvialle ja Kokemäenjokea myötäillen Harjavaltaan, josta se kaartaa kohti Euraa ja Säkylää. Suurin yksittäinen hiekkakivipaljastuma sijaitsee Lammaistenkoskessa, Harjavallan voimalaitoksen alapuolella. Hiekkakivi on nimetty Satakunnan maakuntakiveksi. Oliviinidiabaasia esiintyy maakunnassa pääsääntöisesti vaihtelevan levyisenä vyöhykkeenä ja maaperästä nousevina juonteina Pyhäjärveltä luoteeseen Porin Kuuminaistenniemeen ja Eurajoen Luvialla sijaitsevaan Lankooriin sekä edelleen avomerelle. Oliviinidiabaasivyöhykkeellä on merkittävä vaikutus kasvillisuuden moninaisuuteen. Kokemäen Sääksjärven alue on syntynyt meteoriitin törmäyksessä noin 570 miljoonaa vuotta sitten.

Suurimmat sora- ja hiekkavaraesiintymät sijaitsevat Pohjois-Satakunnassa. Kaakkois-Satakunnassa suurimmat yksittäiset sora- ja hiekkaesiintymät sijaitsevat Säkylänharjun-Virttaankankaan alueella. [108] Moreenia esiintyy eri puolella Satakuntaa erilaisina kasautumismuotoina (Kuva 51).

Maa-aineslain mukainen kallio- ja sora-aineksen ottamistoiminta on muuttunut lupatietojen perusteella siten, että 2000-luvulla ottamisen painopiste on siirtynyt sorasta kalliokiviainekseen. Vuonna 2023 otetun kalliokiviaineksen määrä oli 1 065 956 k-m^3 ja otetun soran määrä 589 471 k-m^3. Vastaavat ottomäärät vuodelta 2000 olivat 433 574 k-m^3 ja 1 099 755 k-m^3. [109]

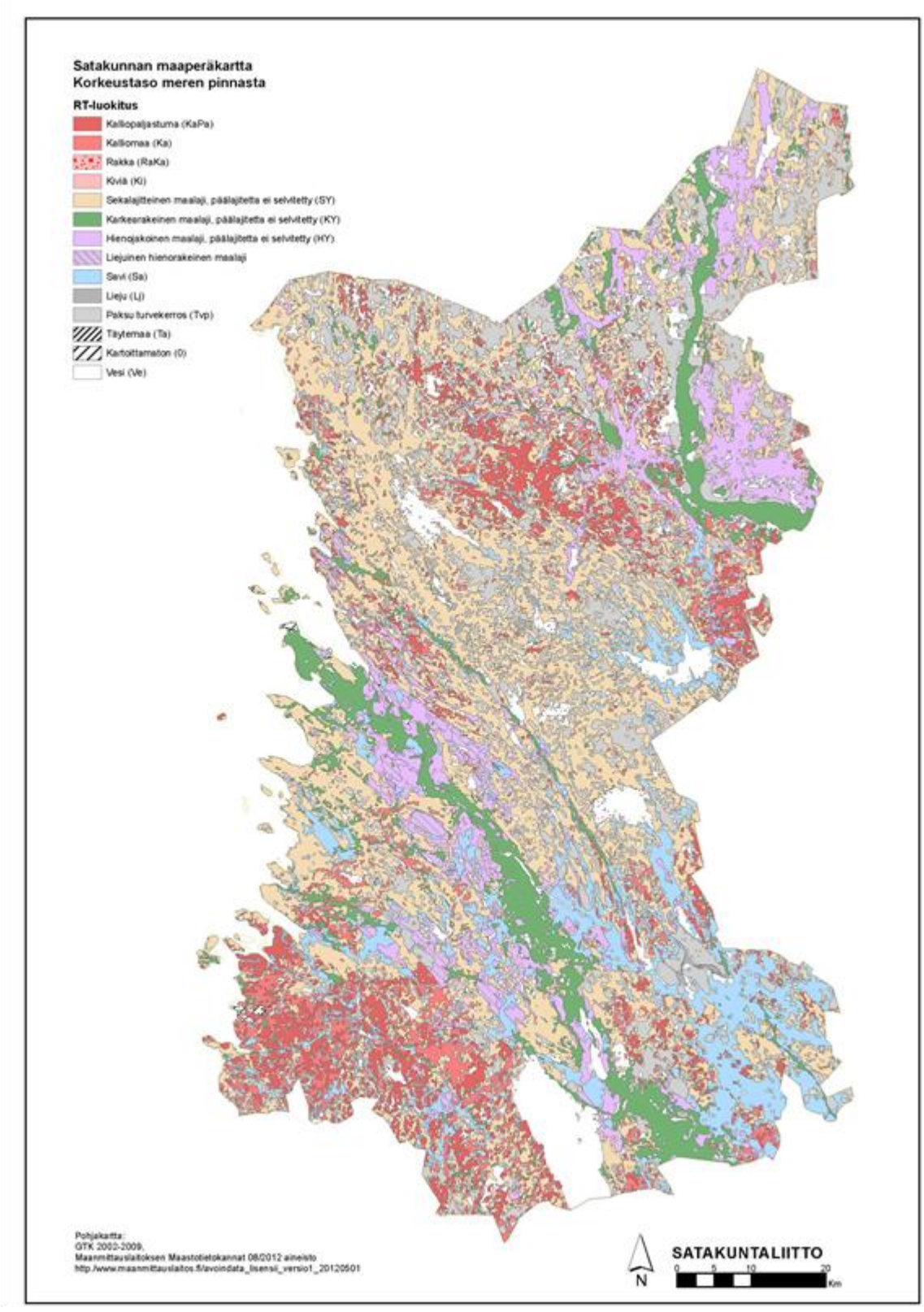
[108] Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI), Satakunnan loppuraportti, Satakuntaliitto 2003, Sarja A:267.

[109] Suomen Ympäristökeskuksen maa-ainesottoluvat – karttapalvelu: Maa-ainestenottoluvat ja kiviainesvarannot -karttapalvelu. Viitattu 31.12.2025.

Kuva 50 Kivilajien jakautuminen Satakunnassa. [110]

[110] Alatalo, J. & Sato-Ettala, A.: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315. 2014, s. 31.

Kuva 51 Satakunnan maaperä. [111]

Geologisen määritelmän mukaan (yli 20 ha:n suot) Satakunnassa on soita noin 80 000 hehtaaria. Suurin osa soista sijaitsee Satakunnan pohjoisosissa, erityisesti Suomenselän vedenjakajaseudulla. Kuten muuallakin Suomessa, on

[111] Alatalo, J. & Sato-Ettala, A.: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315. 2014.

Satakunnan soita hyödynnetty 1900-luvulla maa- ja metsätaloudessa sekä turpeennostossa. Maanmittauslaitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen tuottaman ojitustilanneaineiston mukaan yli 75 % Sata-kunnan soista on ojitettu. Suurimmat koskemattomat suokokonaisuudet ovat Puurijärven-Isosuon kansallispuiston suoketjut sekä Siikaisten, Kankaanpään pohjoisosien (entisen Honkajoen kunnan alue) ja Karvian laajat suoalueet. Soistumiskehityksen hitauden takia niin maankohoamisrannikolla kuin vesistöjen umpeenkasvun tai metsämaan soistumisen kautta muodostuu soistumia, mutta ne ovat nykylaajuudessaan pienialaisia (keskimäärin alle 1 ha).[112] Noin kaksi kolmasosaa Suomen hiilivarastoista on turpeessa.[113]

Suomen ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus ja Geologian tutkimuskeskus ovat tarkastelleet Suomen maaperän tilaa, maaperän pilaantumista ja seurantaan liittyviä kehittämistarpeita MaaTieto-hankkeen selvityksessä. Pilaantuneita maa-alueita on yleisesti ottaen niillä alueilla, joilla on tai on ollut paljon ihmistoimintaa. Maaperän tilan tietojärjestelmä on tiedot lähes 29 000 kohteesta, joista noin 9 000 kohteella ei ole tällä hetkellä puhdistustarvetta. Toiminta jatkuu noin 9 100 kohteella ja maaperän tilan selvittämistä ja arviointia tarvitsee noin 10 600 kohdetta. Puhdistustarvetta on todettu valtakunnallisesti 230 kohteella. Maaperän seurannassa on paljon kehittämistarpeita, jotta maaperän tilassa tapahtuvia muutoksia voidaan havaita kattavasti. [114]

3.6 Satakunnan elinkeinorakenne

Satakunnan suurimmat toimialat ovat (31.12.2024) työpaikkamääriltään sosiaali- ja terveysala (20 %), teollisuus (18 %) sekä tukku- ja vähittäiskauppa (10 %). Kolmen suurimman toimialan yhteenlaskettu osuus maakunnan työpaikoista on 49 %.

Teollisuuden osuus työpaikoista on valtakunnalliseen keskiarvoon nähden 1,6-kertainen, mikä tarkoittaa paitsi sen suurta osuutta, myös mahdollista aluetaloudellista riskiä. Riskiä kuitenkin pienentää teollisuuden monipuolinen toimialarakenne. Teknologiateollisuuden osuus (kulkuneuvojen, koneiden ja laitteiden sekä elektroniikka- ja sähkötuotteiden valmistus, metallituotteiden valmistus, metallien jalostus) on korkein, 51 % valmistavan teollisuuden työpaikoista, mutta sen rakenne on monipuolinen. Metallien jalostus, metallituotteiden sekä koneiden ja laitteiden valmistus ovat vahvat teollisuudenalat, sillä niiden osuus on 85 % metallialojen työpaikoista. Etenkin koneiden ja laitteiden valmistuksessa on monimuotoista valmistustoimintaa. Elintarviketeollisuuden osuus on 14 %, metsäteollisuuden 10 %, ja kemianteollisuuden 7 % Satakunnan valmistavan teollisuuden työpaikoista. (31.12.2024).

Porin seutukunnassa suurimmat työllistäjät ovat SOTE (23 %), teollisuus (16 %) sekä tukku- ja vähittäiskauppa (10 %). Niiden osuus on 49 % alueen työpaikoista. Teollisuudessa suurimmat työllistäjät ovat teknologiateollisuus (osuus kaikista työpaikoista 9 % ja teollisuudesta 60 %, metallien jalostus, koneiden ja laitteiden sekä metallituotteiden valmistus vahvasti edustettuina), elintarviketeollisuus (osuus teollisuudesta 9 %) koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (8 %). Kemianteollisuuden osuus on supistunut vajaaseen 7 %:iin teollisuuden työpaikoista.

Rauman seutukunnassa ylivoimaisesti suurin toimiala on työpaikoilla tarkasteltuna teollisuus (26 %), SOTE on toisella sijalla (15 %) ja kolmanneksi sijoittuu tukku- ja vähittäiskauppa (8 %) Näiden kolmen suurimman toimialan osuus on hieman alle puolet alueen työpaikoista. Huomattavaa on teollisuuden kaksinkertainen osuus maan keskiarvoon verrattuna. Sen sijaan SOTE:n ja kaupan osuus jää alle maan keskitason. Erityispiirteenä energiatuotannon osuus on nelisen prosenttia ja sen osuus työpaikoista on lähes 7,5-kertainen maan keskiarvoon nähden. Rauman seutukunnassa teollisuuden suurimmat työllistäjät ovat:

- koneiden ja laitteiden valmistus (osuus teollisuuden työpaikoista 22 %)

[112] Ijäs, A. 2019: Satakunnan maakuntakaavan päivitys: Luonnon monimuotoisuus Satakunnan maakuntakaavassa ja maakunnallisen luontotiedon päivittäminen. Julkaisematon PowerPoint-esitys.

[113] Haavisto, T. 2023: Suomen maaperän seuranta, tila ja käytön ohjauskeinot. Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:33. 255s.

[114] Haavisto, T. 2023: Suomen maaperän seuranta, tila ja käytön ohjauskeinot. Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:33. 255s.

- elintarviketeollisuus (osuus teollisuuden työpaikoista 19 %)
- metsäteollisuus (osuus teollisuuden työpaikoista 17 %)
- metallituotteiden valmistus (osuus teollisuuden työpaikoista 14 %)

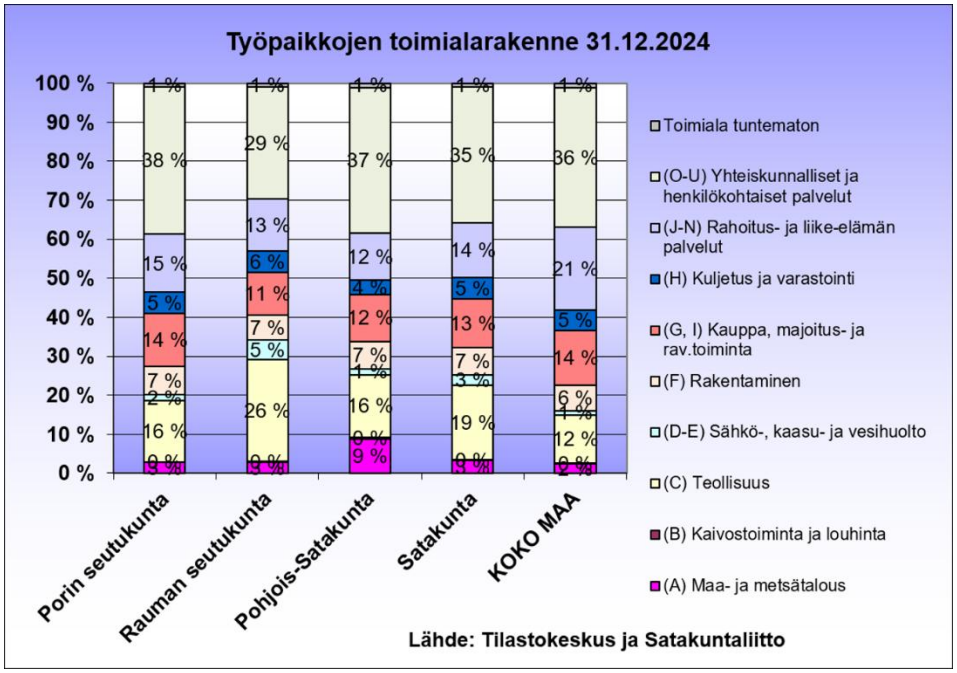
Muiden kulkuneuvojen valmistuksen eli käytännössä Rauman telakan työpaikkojen osuus teollisuudesta on kuutisen prosenttia, mutta verkostomaisen toimintatapansa vuoksi meriteollisuuden työpaikkoja kirjautuu myös muille toimialoille.

Pohjois-Satakunnan seutukunnassa suurimmat toimialat ovat työpaikoilla tarkasteltuna SOTE (17 %), teollisuus (16 %) ja tukku- ja vähittäiskauppa (9 %). Niiden yhteenlaskettu osuus on noin 43 % alueen työpaikoista. Alkutuotannon osuus (vähän alle 9 %) on laskenut tällä vuosikymmenellä kauppaa hieman pienemmäksi. Teollisuuden osuus kohoaa vajaan kolmanneksen maan keskiarvoa korkeammaksi, mutta SOTE (pl. sosiaalihuollon laitospalvelut) jää vähän alle. Alkutuotannon osuus on 3,6-kertainen maan keskiarvoon verrattuna. Teollisuudessa suurimmat työllistäjät ovat:

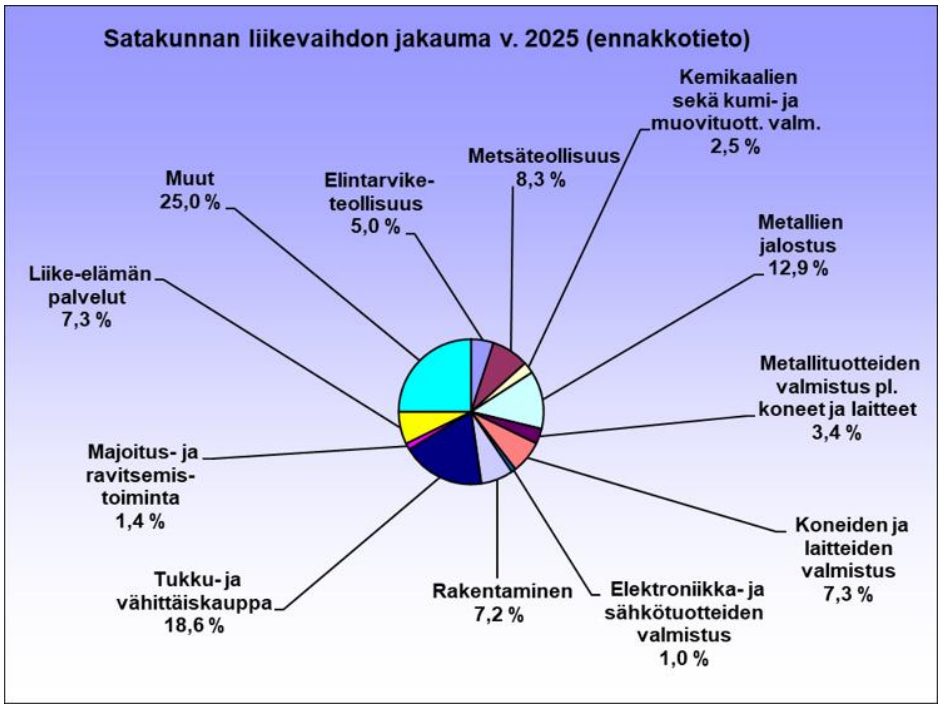
- elintarviketeollisuus (osuus teollisuudesta 22 %)
- sähkölaitteiden valmistus (osuus teollisuudesta 21 %)
- metallituotteiden valmistus (osuus teollisuudesta 17 %). Kaikkien metallialojen (TOL 24-30) osuus teollisuuden työpaikoista on 44 %.

Aiemmin suhteellisen merkittävän tekstiili-, vaate-, nahka- ja kenkäteollisuuden valmistuksen osuus teollisuudesta on kutistunut runsaaseen viiteen prosenttiin viime vuosien aikana.

Satakunta on Suomen teollistuneimpia maakuntia, jonka ytimen muodostavat Kokemäenjokilaakson ja Rauman raskaan teollisuuden keskittymät. Pientä ja keskisuurta teollisuutta löytyy tasaisemmin ympäri Satakuntaa. Pohjois-Satakunta on metsätalousvaltainen alue, jossa myös turvetuotannolla on ollut merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Etelä-Satakunta ja Kokemäenjokilaakso ovat merkittävää maanviljelysaluetta, jonka ympärille on kehittynyt Etelä-Satakuntaan myös merkittävää elintarviketeollisuutta (Kuva 52).

Kuva 52 Työpaikkojen toimialarakenne Satakunnassa.

Kuva 53 Satakunnan liikevaihdon jakauma. [115] Sähkö-, kaasu-, lämpö-, vesi-, viemäri- ja jätevesihuolto -toimialan arvonlisäys oli v. 2023 994 milj. € ja osuus korkea 12 % Satakunnan BKT:stä lähinnä ydinvoimatuotannon ansiosta. Osuus on myös selvästi suurempi kuin osuus työpaikoista, joka on 1,8 %.

3.6.1 Satakunnan osaamis- ja innovaatioklusterit

EU:n koheesiopolitiikan osalta kansalliset ja alueelliset viranomaiset laativat älykästä erikoistumista (Smart Specialisation Strategy, S3) koskevat tutkimus- ja innovaatiostrategiat, jotta EU:n rakennerahastojen käyttöä voidaan tehostaa ja jotta EU:n, kansallisen ja alueellisen tason toimien sekä julkisten ja yksityisten investointien välille saadaan lisää synergiaa.

Älykäs erikoistuminen tarkoittaa kunkin alueen kilpailuetujen korostamista sekä alueellisten sidosryhmien tuomista tulevaisuudennäkymän tueksi. Se tarkoittaa myös alueellisten innovaatiojärjestelmien vahvistamista, tiedonkulun maksimointia ja innovoinnin etujen levittämistä alueen koko aluetalouteen.

Älykäs ja kestävä erikoistuminen (Smart Specialisation Strategy for Sustainability, S4) kattaa myös kestävät ratkaisut ja niiden vastuullisen edistämisen (quadruple ja quintuple innovation helix). Lähtökohtina ovat taloudellinen kasvu, uuden luominen ja innovaatiot, sekä pyrkimys eurooppalaisia arvoketjuja luovaan alueidenväliseen yhteistyöhön.

Älykkään erikoistumisen alueelliset strategiat tukevat osaltaan kansallista tavoitetta nostaa TKI-investointien osuus BKT:stä 4 %:iin ja niiden tulee olla linjassa ilmastotavoitteiden sekä ”do no significant harm” – periaatteen kanssa.

Älykkään erikoistumisen strategiat suuntaavat EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksen kohdentamista vuosina 2021–2027. Strategiat tullaan uudistamaan osana valmistautumista EU:n tulevaa ohjelmakautta 2028–2034. Maakuntaohjelman 2026–2029 laadinnan yhteydessä on tarkasteltu Satakunta-strategian laadintaprosessissa tunnistettujen, Älykkään erikoistumisen 2021–2027 strategian mukaisten, maakunnan osaamis- ja innovaatioklusterien päivitystarvetta.

[115] Satakunnan liikevaihdon jakauma, Satakuntaliitto 2025.

Päivityksen osalta klustereiden kehittämisen painopisteiksi ovat nousseet teolliset keskittymät sekä kilpailuetua tuottavat kärki- ja kasvualat, jotka vahvistavat maakunnan elinvoimaa sekä kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta.

Kehittämisteema 1: Osaamis- ja innovaatioklustereihin kytkeytyvien teollisten keskittymien vahvistaminen

Satakunnan teolliset keskittymät vahvistavat maakunnan aluetaloutta ja tuottavuutta sekä luovat työpaikkoja. Teolliset keskittymät edistävät mm. digitalisaation, kiertotalouden ja puhtaan energian ratkaisuja, toimivat alustana tutkimus, -kehitys- ja innovaatiotoiminnalle sekä houkuttelevat merkittäviä investointeja ja kytkeytyvät maakunnan älykkään erikoistumisen klustereihin.

Teolliset keskittymät:

- Eura: elintarvike-, metsä-, biotuote- ja teknologiateollisuus
- Eurajoki: energiantuotanto
- Harjavalta: metallien jalostus ja uusiutuva energia
- Huittinen: elintarviketeollisuus ja teknologiateollisuus
- Kankaanpää: teknologia-, elintarvike- ja rakennustuoteteollisuus
- Kankaanpään Kirkkokallio: elintarviketeollisuus, biotuotteet ja uusiutuva energia
- Kokemäki: metallien jalostus
- Merikarvia: muoviteollisuus
- Meri-Pori ja Mäntyluoto: meriteollisuus ja energiantuotanto
- Porin kupari-teollisuuspuisto: metallien jalostus
- Rauma: metsä-, meri- ja teknologiateollisuus
- Rauman Lakari: elintarviketeollisuus ja logistiikka
- Säkylä: elintarviketeollisuus
- Ulvila: automaatio ja robotiikka

Kehittämisteema 2: Kärki- ja kasvualojen menestys

Älykkään erikoistumisen osaamis- ja innovaatioklustereista on kärki- ja kasvualoiksi tunnistettu teollisuusmaakunnan tärkeät vientialat sekä muut keskeiset tukipilarit, kuten esim. energiantuotanto ja elintarviketuotanto sekä kasvavat ja kehittyvät alat, kuten esim. puolustusteollisuus ja kaksikäyttöteknologiat. Kärki- ja kasvualat vahvistavat maakunnan elinvoimaa sekä kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta.

Kärki- ja kasvualat:

- Meriteollisuus ja meriklusteri
- Metsäteollisuus
- Teknologiateollisuus
- Kemianteollisuus
- Energiateollisuus
- Elintarviketuotanto ja -teollisuus
- Puolustusteollisuus ja kaksikäyttöteknologiat

Satakunnan älykkään erikoistumisen mukaiset osaamis- ja innovaatioklusterit

Elintarvikeklusteri: Satakunnan elintarviketuotannon vahvuus on sen monipuolisuus. Satakuntaan sijoittuu useita alan valtakunnallisia kärkiyrityksiä ja maakunnassa on myös pitkät perineet sopimustuotannosta, jolla turvataan tuotannon taloudellinen, ekologinen ja eettinen kestävyys. Satakunnan ruoantuotanto on oleellinen osa myös kansallista huoltovarmuutta. Satakuntalaisen vastuullisesti tuotetun, turvallisen ja terveellisen ruoan kysyntä on kansainvälisillä markkinoilla hyvä.

Energiaklusteri: Satakunnassa on monipuolinen energiatuotannon keskittymä, jossa tuotetaan sähköä noin viisinkertaisesti maakunnan kulutukseen nähden. Monipuolinen energiatarjonta ja -osaaminen antavat maakunnan energiaintensiiviselle teollisuudelle vahvaa kilpailullista etua. Perusenergiantuotannon ohella Satakunnassa panostetaan myös monipuoliseen uusiutuvien energiamuotojen käyttöön.

Automaatio- ja robotiikkaklusteri: Satakunnassa on vahva automaatioon ja robotiikkaan erikoistunut klusteri. Satakunta kuuluu myös Robocoast EDIH –verkostoon, jonka tavoitteena on yksityisen ja julkisen sektorin digitalisaation nopeuttaminen sekä pk-yritysten tuottavuuden ja kilpailukyvyn kehittäminen digitalisaatiota ja teknologista kehitystä (ml. murrosteknologiat) edistämällä.

Teknologiametalli-, mineraali- ja akkuklusteri: Satakunnassa on kansanvälisesti merkittävä teknologiametallien tuotannon ja jatkojalostuksen ekosysteemi, joka kasvaa ja vahvistuu digitalisaation ja vihreään kasvuun liittyvän sähköistymisen luoman metallien kysynnän kautta.

Bio- ja kiertotalous: Satakunnassa on biotalouden kasvulle kilpailukykyinen toimintaympäristö. Keskeisiä biopääoman luonnonvaroja Satakunnassa ovat metsien, maaperän, peltojen, vesistöjen ja meren biomassa eli eloperäinen aines. Satakunnan teolliset symbioosit luovat mahdollisuuksia energia- ja materiaalitehokkaalle sekä vähähiiliselle kiertotalouden toimintatavalle.

Sininen talous: Sininen talous on Satakunnassa veteen liittyvää TKI-toimintaa, meriteollisuutta, meriklusteria, vesiosaamisen kehittämistä, pohjavesiä, vesien suojelua, kalataloutta, virkistystä, hyvinvointipalveluja ja vesistömatkailua kaikissa vesistöissä. Merialuesuunnittelu tukee merialueen pitkäjänteistä kehittämistä ja edistää sinistä kasvua sekä ympäristön- ja luonnonsuojelua sovittamalla alueellisesti näiden tarpeita ja tavoitteita yhteen.

Elämystalous: Satakunnassa on tarjolla vastuullisesti tuotettuja vetovoimaisia matkailupalveluja sekä laadukkaita kulttuuripalveluja ja maakunnassa järjestetään tasokkaita, kansainvälisellä tasolla, tunnettuja tapahtumia, joiden merkitys alueen taloudelle on tärkeä. Satakunnassa hyödynnetään kulttuuriympäristöä asukkaiden viihtyvyyden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Hyvinvointitalous: Hyvinvointitalouden osalta tavoitteena on luoda ympäristö, jossa kaikki yhteiskunnan jäsenet voivat hyödyntää omaa osaamistaan ja mahdollisuuksiaan kiinnittyä yhteiskuntaan sekä edistää hyvinvointia ja turvallisuutta. Satakuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä keskeisiä elementtejä ovat palvelujen saatavuus ja saavutettavuus, monipuoliset koulutuspalvelut sekä rakennettu ja rakentamaton ympäristö.

Turvallisuus ja huoltovarmuus: Maakunnan viranomaisyhteistyön, turvallisuuskulttuurin ja puolustusklusterin toimintakäytännöt ovat toimivia ja lisäävät kokonaisturvallisuutta. Satakunnassa on tunnistettavissa monipuolisia osaamis- ja innovaatioklustereita.

3.6.2 Metsätalous

Metsäbiotaloudella on suuri merkitys Satakunnassa. Maakunnan pinta-alasta on metsää 73 % ja siitä yksityismetsien osuus on 74 %. Metsäsektorin toimialoista suurin on massa- ja paperiteollisuus. Myös puutuotteiden osuus maakunnassa on merkittävä. Metsäalan osuus Satakunnan koko talouden tuotoksesta on 9% ja metsäala työllistää reilu 2600 henkilöä. Suurimmat sahat sijaitsevat Raumalla, Eurajoen Luvialla ja Porissa. Raumalla on myös merkittävä kemiallisen metsäteollisuuden keskittymä. Porissa valmistetaan sahoilta hankitusta purusta bioetanolia ja nesteytettyä biokaasua. Maakunnassa käytetystä puusta noin 70 % tuli vuonna 2022 maakunnan ulkopuolelta.[116] [117]

[116] Metsäbiotalouden arvoketjut maakunnissa, Satakunnan metsäbiotalous, Metsäbiotalous maakunnissa - raportit ja esitykset - Tapio – haettu 12.1.2019

[117] Suomen Metsäkeskus, Lounais-Suomen metsäohjelma 2026–2030: Lounais-Suomen metsäohjelma 2026–2030 – haettu 15.1.2026

Satakunnassa metsien puuston kasvu ja poistuma ovat viime vuosina olleet lähellä toisiaan. Maakunnan metsien kestävän käytön kannalta keskeistä on, että puuston vuosittainen kasvu riittää korvaamaan hakkuista ja luonnonpoistumasta aiheutuvan poistuman. Kasvun ja poistuman välinen suhde vaikuttaa sekä metsävarojen pitkän aikavälin kehitykseen että metsien kykyyn sitoa hiiltä. [118] [119]

Lounais-Suomen metsät ovat keskimäärin rehevämpiä kuin muualla Suomessa. Puun keskikasvu vuodessa on Satakunnassa 5,9 m^3ha, kun Suomen keskiarvo on 4,5 m^3/ha/v. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen tulee olemaan suuri tulevaisuuden haaste myös Satakunnan metsien hoidossa. Metsätuhot ovat Lounais-Suomessa kasvussa ja merkittävin tuhon aiheuttaja Lounais-Suomessa ovat myrskyt. Perinteinen talvikorjuukausi tulee lyhentymään ja joinain vuosina sitä ei tule ollenkaan. [118] [119]

3.6.3 Maatalous

Maataloudella ja sen liitännäiselinkeinoilla on merkittävä rooli Satakunnan elinkeinorakenteessa. Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä oli Suomessa vuonna 2025 39 881 kpl ja Satakunnassa 2378 kpl, joka vastaa 6% koko maan maatilojen määrästä. [120] Tilojen keskimääräinen pinta-ala sekä Suomessa, että Satakunnassa oli vuonna 2024 55 hehtaaria. Erikoiskasvien viljely ja erityisesti avomaanvihannesten viljely on Satakunnalle tunnusomaista, esimerkiksi suurin osa Suomen pinaatista ja punajuuresta viljellään Satakunnassa. Muita merkittäviä avomaan viljelykasveja ovat lanttu, palsternakka, tarhaherne, mukulaselleri, porkkana ja avomaankurkku sekä ruokateollisuusperuna. Satakunnassa on myös useita merkittäviä kasvihuoneviljelmiä.

Hiekkamaat sopivat hyvin erikoiskasvien viljelyyn ja Satakunnassa on perinteisesti ollut paljon sopimusviljelyä elintarviketeollisuudelle. Suomen ainoa sokeritehdas sijaitsee Säkylässä ja Kokemäellä toimii perunatärkkelystehdas. Erikoiskasvien viljelyyn liittyy paljon kuljetuksia, mikä asettaa haasteita niin tiestölle kuin kuljetuskapasiteetille. Viljely Satakunnassa on voimaperäistä, mikä selittää osaltaan Satakunnan suhteellisen alhaista luomutuotannon määrää. Viljanviljely keskittyy Satakunnassa voimakkaasti Kokemäenjokilaaksoon, mutta myös muut jokilaaksot ovat merkittäviä viljelyalueita. Jokilaaksoissa pellot ovat hyvälaatuisia ja viljelyolot ovat suotuisat. Lisäksi entiset merenpohjat ovat viljavia peltoalueita. Vaikka Satakunnassa on paljon viljanviljelyä, maakunnassa on ollut suhteellisen vähän viljan elintarvikejalostusta. Maakunnan oma sika- ja siipikarjatalous käyttää paljon rehuviljaa ja lisäksi Raumalla on yksi Suomen suurimpia viljan vientisatamia.

Myös intensiivinen kotieläintuotanto on voimakkaasti alueellisesti keskittynyttä. Kolmasosa koko Suomen broilerin- ja kalkkunalihan tuotannosta sijaitsee Satakunnassa [121]. Karkeasti yleistäen voidaan todeta, että Satakunnan maidontuotanto on voimakkaasti keskittynyt Pohjois-Satakuntaan, sianlihantuotanto Kaakkois-Satakuntaan ja siipikarjantuotanto Etelä-Satakuntaan.

3.6.4 Kalastus

Elinkeinokalatalouden arvoketjuun kuuluvat kaupallisen kalastuksen, vesiviljelyn, kalanjalostuksen ja kalakaupan yrittäjät ja yritykset. Satakunnassa harjoitetaan kalastusta sekä avomerellä, rannikolla että sisävesillä.

Satakunnassa eli pääosin Selkämeren eteläosan alueella toimi vuonna 2024 166 kaupallista kalastajaa. Näistä ryhmään I (liikevaihto yli 10 000 € vuodessa) kuuluvia kalastajia oli 32 ja ryhmään II (liikevaihto alle 10 000 €

[118] Luonnonvarakeskus: Hakkuukertymä ja puuston poistuma. https://www.luke.fi/fi/tilastot/hakkuukertyma-ja-puuston-poistuma . Viitattu 7.10.2026.

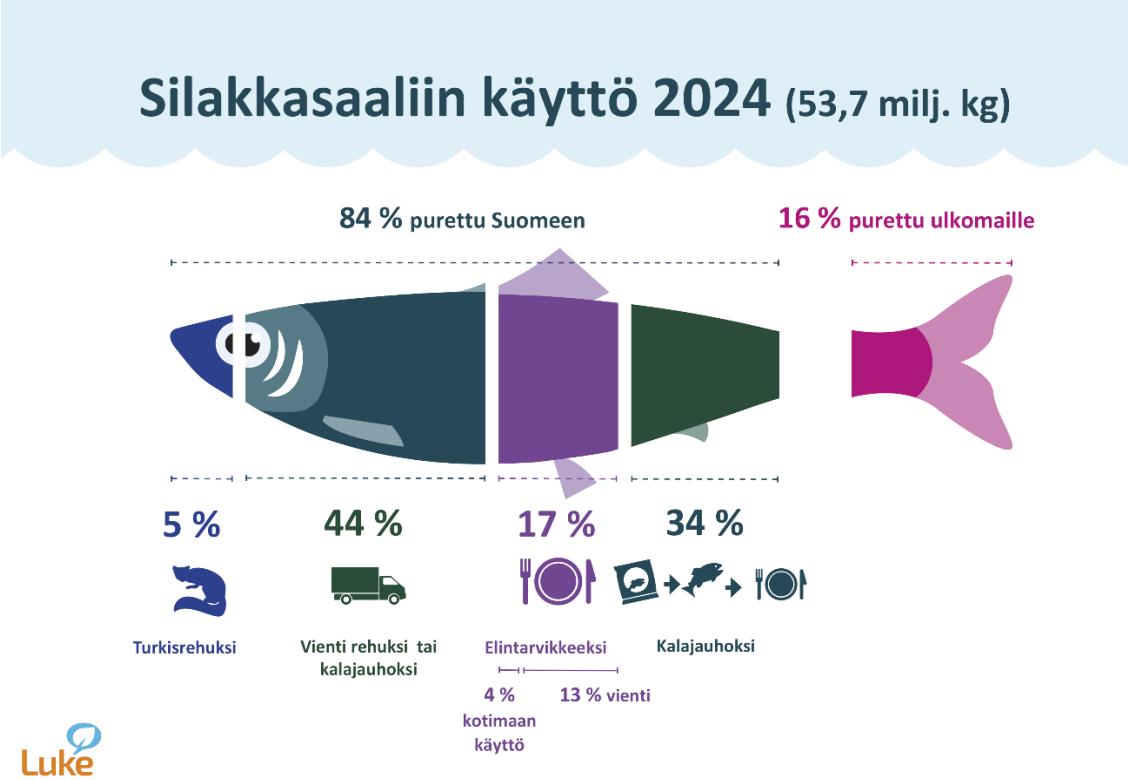
[119] Luonnonvarakeskus: Valtakunnan metsien inventointi (VMI). https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/metsavarat-vmi/valtakunnan-metsien-inventointi-vmi. Viitattu 7.10.2026.

[120] Luke Tilastotietokanta: Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä tuotantosuunnittain maakunnittain: Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä muuttujina Tieto, Vuosi, Maakunta ja Tuotantosuunta. PxWeb – haettu 12.1.2026

[121] Luke tilastotietokanta, Siipikarjapaikkojen määrä maakunnittain 2025: Siipikarjapaikkojen määrä muuttujina Tieto, Vuosi, Maakunta ja Laji. PxWeb – haettu 12.1.2026

vuodessa) kuuluvia134. [122] Selkämeren kalastuksen tärkeimmät saalislajit ovat silakka, kilohaili, lohi, siika ja ahven. Silakkasaaliin osuus on määrällisesti koko saaliista noin 91 %. [123] Eteläisellä Selkämerellä sijaitsee tärkeitä troolikalastusalueita sekä avomerellä että rannikon läheisyydessä. Selkämeren eteläosa on Suomen keskeisin silakan kalastusalue ja koko Suomen silakkasaaliista 85 % kalastetaan juuri Selkämereltä. [124] Silakasta käytettiin vuonna 2024 elintarvikkeeksi 17 % (Kuva 54)

Satakunnan rannikolla on neljä virallista kalasatamaa: Merikarvian Kasala ja Krookka, Rauma, sekä Porin Reposaari. Reposaaren satama on Suomen suurin kalasatama ja siellä on troolisaaliiden käsittelyyn rakenteita ja palveluja. Lisäksi on yhdeksän virallistettua saaliin purkupaikkaa. Näiden lisäksi kalastajilla on omia kalarantoja, joiden kautta he toimivat. [124]

Kuva 54 Silakka on merialueen tärkein saalislaji

Satakunnassa vuonna 2024 oli 53 aktiivista sisävesillä toimivaa kalastajaa ja heistä ryhmään I kuului 11 kalastajaa. [125] Sisävesiltä pyydetty kalansaalis oli vuonna 2024 Satakunnassa yhteensä 261 000 kg. Määrä on n. 5 % Suomen sisävesien kalansaaliin kokonaismäärästä. Tärkeimmät saalislajit Satakunnassa olivat muikku, särki, lahna ja ahven. Noin kolmasosa Suomessa pyydetyistä täpläravuista pyydetään Satakunnan sisävesistä. Määrä on n. 228 000 kpl. [126]

[122] Luke Tilastotietokanta, Merialueen rekisteröidyt kaupalliset kalastajat maakunnittain: Merialueen rekisteröidyt kaupalliset kalastajat muuttujina Tieto, Vuosi, Maakunta ja Tuloluokka. PxWeb – haettu 12.1.2026

[123] Luke Tilastotietokanta Suomen saaliit merialueen kaupallisessa kalastuksessa Suomen saaliit merialueen kaupallisessa kalastuksessa (1000 kg) muuttujina Tieto, Vuosi, Kuukausi, Kalalaji, ICES-alue ja Pyydysryhmä. PxWeb – haettu 12.1.2026

[124] Merialuesuunnittelu: Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan suunnittelualueen ominaispiirteet 1.4.2019 Nummela-A.-et-al.-2019.-Merialuesuunnittelu-—-Saaristomeren-ja-Selkämeren-eteläosan-suunnittelualueen-ominaispiirteet.pdf

[125] Luke Tilastotietokanta Sisävesien kaupalliset kalastajat maakunnittain: Sisävesien kaupalliset kalastajat muuttujina Tieto, Vuosi, Maakunta ja Tuloluokka. PxWeb – haettu 12.1.2026

[126] Luke Tilastotietokanta Kaupallisen kalastuksen saalis maakunnittain sisävesialueella: Kaupallisen kalastuksen saalis sisävesialueella (1000 kg, ravut 1000 kpl) muuttujina Tieto, Vuosi, Maakunta ja Laji. PxWeb -haettu 12.1.2026

Suomessa kasvatetusta ruokakalasta tuotettiin vuonna 2024 merialueella kolme neljäsosaa (12,4 miljoonaa kiloa) ja siitä Ahvenanmaan osuus oli lähes puolet. [127] Ruokakalalaitosten määrä oli Suomessa kaikkiaan 144 ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen eli Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakuntien alueella oli näistä 54 kpl eli 38%. [128] Kalankasvatus painottuu voimakkaasti Varsinais-Suomen puolelle, mutta laitoksia on myös Satakunnan puolella. Vuonna 2020 laitoksia oli kuusi kappaletta. [124]

Kalastus ja vesiviljely tuottavat raaka-ainetta Satakunnan monipuoliselle elintarviketeollisuudelle. Vuoden 2024 tilaston mukaan suomalainen syö vuodessa keskimäärin 12,1 kg kalaa henkilöä kohti ja siitä määrästä on kotimaista kalaa 3,8 kg. [129] Uuden kansallisen ruokastrategian mukaan kalan käyttöä kannattaa lisätä, joten elinkeinolla on selkeästi kasvupotentiaalia.

3.7 Maisema, luonnonarvot ja kulttuuriperintö

3.7.1 Geologiset luontoarvot

Geologiset luontoarvot eli geodiversiteetti käsittää elottoman luonnon monimuotoisuuden, joka koostuu kallio- ja maaperän, pinnanmuotojen ja hydrologian muodostamasta kokonaisuudesta ja niihin liittyvistä luonnollisista prosesseista [130]. Geodiversiteetti on perusta maisemalle. Geodiversiteetti ja biodivesiteetti eli elollisen luonnon monimuotoisuus ovat riippuvuussuhteessa toisiinsa ja muodostavat yhdessä luonnon monimuotoisuuden kokonaisuuden. Geodiversiteetin osatekijät, kuten maaperän ravinteisuus, pinnanmuodot ja vesitalous, vaikuttavat siihen, millaisia luontotyyppejä alueelle muodostuu ja millaista lajistoa alueelle asettuu. Tutkimukset osoittavat, että monimuotoinen eloton luonto tukee biologista monimuotoisuutta: monimuotoiset maankamaran piirteet luovat suotuisammat olosuhteet monimuotoiselle lajistolle ja luontotyypeille kuin yksipuolisempi geodiversiteetti[131]. Siten geodiversiteetti on syytä huomioida esimerkiksi luonnonsuojelutoimien suunnittelussa. Monet uhanalaisista luontotyypeistä ja lajeista ovat geologiasta ja sen monimuotoisuudesta riippuvaisia. Tällaisia ovat esimerkiksi dyynit ja serpentiinikalliot ja niihin sidoksissa oleva lajisto.

Maaperää ja sen toimintoja uhkaavia tekijöitä ovat muun muassa kemiallinen tai fysikaalinen eroosio, kuivuus, haitta-aineet ja kemikaalit, tiivistyminen, maanpinnan peittäminen läpäisemättömillä pinnoitusmateriaaleilla, suolaantuminen sekä happamoituminen[132]. On myös huomioitava, että ihmistoiminnan vaikutukset maa- ja kallioperään ovat usein peruuttamattomia ja pysyviä.

Satakunnassa korkeat kalliot ja harjut erottuvat näkyvinä muotoina muuten pinnamuodoiltaan tasaisessa maakunnassa. Moreenia esiintyy eri puolella Satakuntaa erilaisina kasautumismuotoina. Moreenimuodostumat ovat pääosin moreenista koostuvia kumpuja ja selänteitä, jotka ovat keskimäärin 5–25 metriä korkeita ja erottuvat maanpinnan korkokuvassa itsenäisinä kohomuotoina. Moreenimuodostumat jaetaan selännemäisiin drumliineihin, kumpumoreeneihin ja reunamoreeneihin. Eteläisessä Satakunnassa sijaitsee Euran–Luvian reunamoreenikenttä ja keskisessä Satakunnassa Porin–Ahlaisten kumpumoreenikenttä. Porin–Ahlaisten kumpumoreeni-kentän

[127] Luke Vesiviljely 2024 https://www.luke.fi/fi/tilastot/vesiviljely/vesiviljely-2024 - viitattu 12.1.2026

[128] Luke Tilastotietokanta Toimivien ruokakala- ja poikaslaitosten sekä luonnonravintoviljelijöiden määrät alueittain: Kalanviljelylaitosten määrät muuttujina Tieto, Vuosi, Kalatalousalue (ELY-keskus) ja Tuotantosuunta. PxWeb -viitattu 12.1.2026

[129] Luke Tilastotietokanta Kalankäyttö elintarvikkeeksi (kg/hlö/v): Kalankäyttö elintarvikkeeksi muuttujina Alkuperä, Laji ja Vuosi. PxWeb – haettu 13.1.2026

[130] Geologian tutkimuskeskus: Geodiversiteetti luo pohjan luonnon monimuotoisuudelle. https://www.gtk.fi/ajankohtaista/geodiversiteetti-luo-pohjan-luonnon-monimuotoisuudelle/. Viitattu 7.1.12026.

[131] Toivanen, M. (2024). Geodiversiteetin rooli luonnon monimuotoisuuden tutkimuksessa. Alue Ja Ympäristö, 53(2), 183-187. https://doi.org/10.30663/ay.148144

[132] Geologian tutkimuskeskus: Geodiversiteetti luo pohjan luonnon monimuotoisuudelle. https://www.gtk.fi/ajankohtaista/geodiversiteetti-luo-pohjan-luonnon-monimuotoisuudelle/. Viitattu 7.1.12026.

erityispiirteenä on sen erityisen runsas pintalohkareisuus, jossa lohkareet ovat läpimitaltaan useita metrejä. Kentän moreenimuodostumat ovat runsaslohkareisuuden takia erittäin vaikeakulkuisia. [133]

Satakunnan merkittävimmät harjumuodostumat ovat Varsinais-Suomen puolella sijaitsevan Virttaakankaan alueelta alkava Säkylänharju, joka jatkuu pitkittäisharjuna Yyteriin ja sieltä edelleen Selkämerelle sekä Hämeenkankaan-Pohjankankaan harjumuodostuma. Hämeenkangas on osa Sisä-Suomen reunamuodostumaa. Harjuluonnon suojelemiseksi Suomessa laadittiin valtakunnallinen harjujensuojeluohjelma vuonna 1984 ja tähän ohjelmaan kuuluvat Satakunnasta Säkylänharju, Järilän alue Kokemäellä, Hämeenkangas ja Pohjankangas-Nummikangas. Maakunnan lukuisat pohjavesialueet sijoittuvat harjuille ja niiden reunavyöhykkeille.

3.7.2 Satakunnan maiseman erityispiirteet

Satakunnan maisemarakenteeseen on keskeisesti vaikuttanut jääkausi ja maan kohoaminen. Satakunnan kallioperälle on ominaista syväkivilajit, jonka lisäksi hiekkakivi on toinen hallitseva kivilaji. Kallioperän luodekaakkois suuntainen ruhje- ja siirroslinja ilmenee parhaiten Kokemäenjokilaaksossa, joka on harjujen lisäksi toinen maakunnan varhaisen asutuksen alueita. Satakunnan maastomuodot ovat enimmäkseen loivat ja matalapiirteiset.[134] Maiseman peruselementtejä Satakunnassa ovat pelto, metsä ja vesi, joista ensimmäinen näkyy hallitsevana maakunnan eteläisessä, toinen pohjoisessa osissa ja kolmas rannikon alueella. Jokilaaksot viljelyalueineen ja Selkämeri rikkonaisine saaristoineen ovat maakunnan maisemaa tunnusomaisesti kuvaavia tekijöitä, joiden lisäksi on mainittava Satakunnan pohjoisosissa esiintyvät laajat suoalueet. [135]

Suomi on jaettu kymmeneen eri maisemamaakuntaan, jotka jakautuvat edelleen neljäänkymmeneen maisemaseutuun. Jako ilmentää kulttuurimaisemille ominaisia alueellisia piirteitä ja maisemien vaihtelevuutta. Läheisten seutujen väliset erot eivät ole jyrkkiä, sillä maisemien piirteet vaihettuvat yleensä vähittäin. Kaukaiset seudut ja maakunnat ovat sen sijaan maisemiltaan huomattavan erilaisia. Maisemamaakuntien jaon on laatinut ympäristöministeriön maisema-aluetyöryhmä vuonna 1992. [136]

Maisemamaakuntajaossa esitetään, että kukin maakunta on luonnonpiirteiltään, maankäyttötavoiltaan ja kulttuurihistorialtaan yhtenäinen ja muista maisemamaakunnista selvästi erottuva. Eri alueille on määritelty maisemamaakuntajaon avulla tyypilliset maisemapiirteet. Maisemamaakunta- ja maisematyyppijaot ja niihin liittyvät kuvaukset on tehty arvokkaiden maisema-alueiden etsimisen ja arvottamisen työkaluksi. [137]

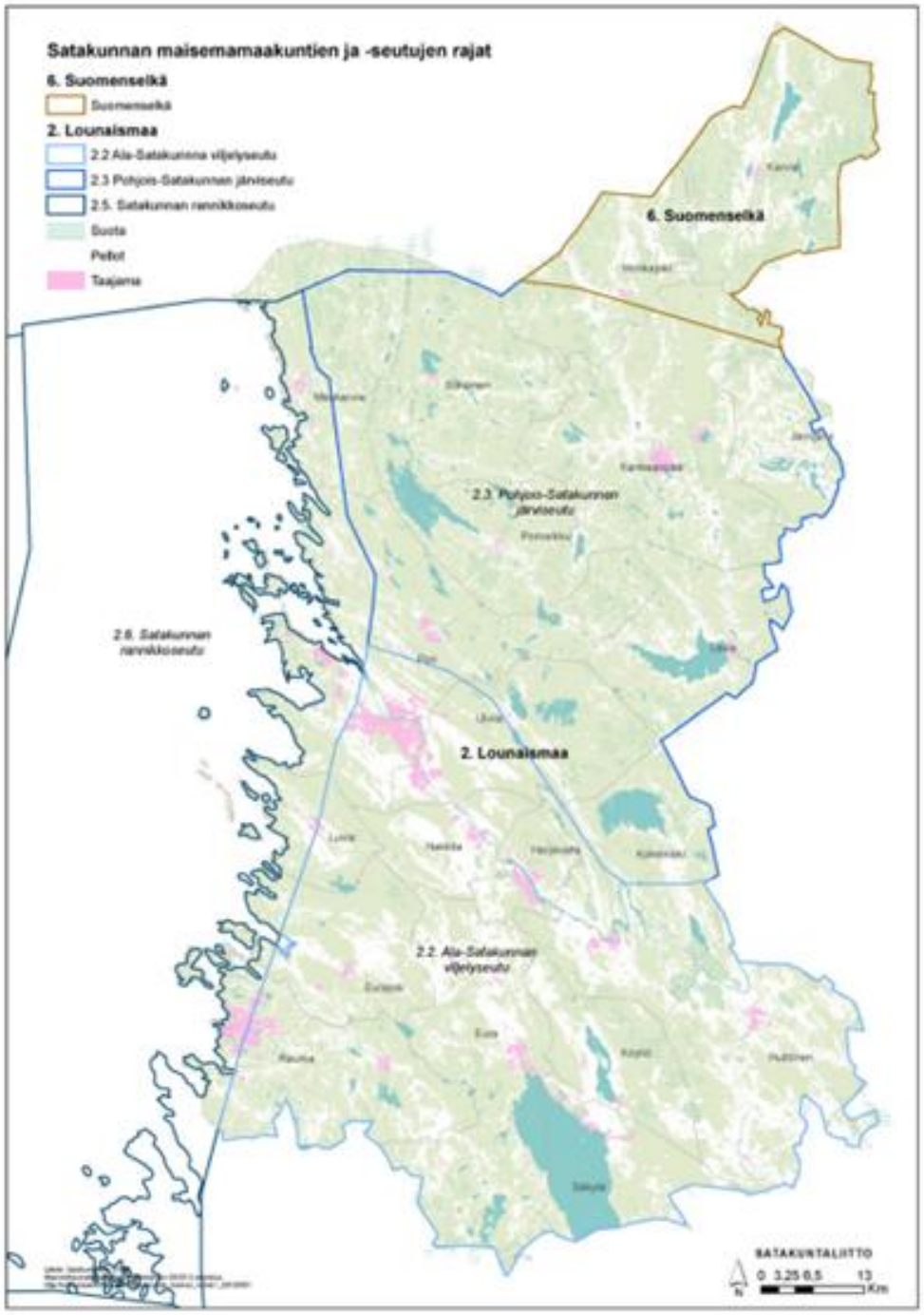
[133] Ympäristöministeriö 2007. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat. Suomen ympäristö 14, Alueidenkäytön osasto.

[134] Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315. s.31.

[135] Seppälä, S., & Uusi-Seppä, N.: Satakunnan maiseman erityispiirteitä. Uusi-Seppä, N. (toim.) 2012: Satakunnan kulttuuriympäristöt eilen, tänään, huomenna. Satakunnan Museon julkaisuja 19/2012. s. 127.

[136] Suomen maisemamaakunnat ja -seudut. Ymparisto > Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet viitattu 1.3.2023.

[137] Maisema-aluetyöryhmän mietintö I 1993, 15.

Kuva 55 Satakunnan maisemamaakunta – ja maisemaseutujako 1992. [138]

Satakunta kuuluu Lounaismaan ja Suomenselän maakuntiin (Kuva 55). Lounaismaa on pääosiltaan alavaa, mutta eteläinen osa on kuitenkin korkeussuhteiltaan vaihtelevaa. Pohjoiseen päin mentäessä pinnanmuodot loivenevat ja Kokemäenjoen varsilla on suoranaista tasankoa. Rannikkoseudun saaristo on laajaa ja rikkonaista. Mantereen vesiluontoa edustavat erikokoiset joet ja järvet. Järviä on Lounaismaan alueella niukasti, pohjoisosassa niitä on kohtalaisesti. Järvet, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, eivät muodosta selvää leimaa kulttuurimaisemiin. Lounaismaa on hyvin vanhaa ja kehittynyttä kulttuuri-Suomea. Viljelylle edullinen ilmasto, maaperä ja sijainti sekä hyvät liikenneyhteydet ovat luoneet edellytykset vauraalle ja tiiviille asutukselle osassa Lounaismaata.

[138] Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315, s.54.

Pohjoisosassa on vähemmän vauraita syrjäkyliä ja yksittäisten asumuksia, joissa viljely on varsin vaatimatonta verrattaessa läntisempien osien kartanokulttuurin alueeseen. [139]

Suomenselän maisemamaakunnan yhdistävänä tekijä pidetään sen karuutta ja sille välivyöhykkeenä olevaa luonteenomaista hajanaisuutta. Suomenselän eteläosan poikki kulkee harvakseltaan, ei niin selkeästi maastossa erottuvia pohjois-etelä suuntaisia harjujaksoja. Poikkeus on Pohjankankaan harjumuodostumajakso. Harjut ovat tarjonneet matkaajille käyttökelpoisia kulkureittejä alueen poikki. Maakunnan savi- ja silttikerros-tumat keskittyvät suurimpien, rannikolle suuntautuvien jokilaaksojen latvojen varsille. Samoille alueille ovat keskittyneet asutus ja maanviljely. Pienten ja muutaman suuren järven lisäksi alueella on paljon suolampareita, joiden välissä polveilee puroja ja latvajokia. Kylät ja kaupungit ovat alueella edelleen melko pieniä ja ne sijaitsevat usein laaksoissa ja vesistön tuntumassa tai jonkin selänteen rinteellä. [140]

Valtakunnallista maisemamaakuntajakoa on tarkennettu määrittelemällä maakunnalliset maisematyypit. Lounaismaa on jaettu viiteen seutuun, joista Satakunta kuuluu kolmeen seutuun (Kuva 48). Satakunnan seudut ovat; Ala-Satakunnan viljelyseutu, Pohjois-Satakunnan järviseutu ja Satakunnan rannikkoseutu. Suomenselkä muodostaa kokonaisuudessaan yhtenäisen maisema-alueen. [141]

Ala-Satakunnan viljelyseutu on perusluonteeltaan vaurasta aluetta, joka on maastonmuodoiltaan hyvin tasaista. Suurimmat vesistöt seudulla ovat lounaisreunassa oleva Pyhäjärvi ja seudun poikki viljavien tasankojen läpi virtaava Kokemäenjoki. Toinen suuri seudun poikki kulkeva maaston muoto on Säkylänharju-Kokemäenjoki-laakson-Yyterin mittava harjumuodostuma. Viljelymaisemat ja pääosa asutuksesta sijoittuvat yleensä viljaville savikkoalueille, jotka levittäytyvät Kokemäenjokilaaksossa laajoina tasankoina. Taajamien ulkopuolinen asutus on pääosin nauhamaisesti, mutta melko väljästi ryhmittäytynyt. [142] Lisäksi ehdotuksessa [143] uudeksi maisema-maakunta- ja maisemaseutujaoksi on tunnistettu omana maisemaseutuna Etelä-Satakunnan kankareseudun, joka sijoittuu Rauman rannikkoalueelta Pyhäjärvelle asti. Ala-Satakunnan viljelyseudusta sitä erottaa maiseman pienipiirteisyys ja vaihtelevuus sekä mosaiikkimaisesti lomittain sijoittuvat metsäiset moreeni- ja kallioalueet sekä niiden välissä olevat suhteellisen pienet ja hajanaiset peltoalueet.

Omaksi alueekseen erotettu Satakunnan rannikkoseutu eroaa muusta Suomen rannikkoseuduista koska saaristovyöhyke kapenee selvästi ja luonto muuttuu karuksi lounaissaaristosta pohjoiseen mentäessä. Maisema on alavaa ja pienipiirteisyys on maaperän monipuolisuuden seuraus. Rannikolla on pitkiä, suojaisia ja ruovikkoisia lahtia, jotka maatuvat maan vähitellen noustessa. Saariston asutus on niukkaa ja kyliä ei juuri ole, vain rannikon lahdissa on kalastajakyliä. [144]

Pohjois-Satakunnan järviseudulla lounaismaa vaihettuu kohti Suomenselän karuja vedenjakaja-alueita. Maa-perä ja pinnanmuodot ovat melko vaihtelevia ja soiden määrä on selvästi suurempi tällä seudulla kuin muualla Lounaismaassa. Seudun yleisilme on metsäinen, jota elävöittävät monet järvet. Pohjois-Satakunnan järviseudun ja Suomenselän maisemaraja kulkee Hämeenkankaan ja Pohjankankaan harjumuodostumajakson mukaisesti. Alueella on vähän maanviljelyyn sopivia savikoita. Alueella on siten metsätalouteen liittyvillä elinkeinoilla suuri merkitys. Peltoalaa on niukasti ja pellot ovat pieniä, jotka toistuvat melko taajaan kumpuilevassa maisemassa. Asutus on sijoittunut pääasiassa pienten jokien laaksojen tuntumaan. [145]

---

[139] Ympäristöministeriö 1993: Maisemanhoito. Maisema-aluetyöryhmän mietintö I. Mietintö 66/1992, s. 20–21.

[140] Ympäristöministeriö 1993: Maisemanhoito. Maisema-aluetyöryhmän mietintö I. Mietintö 66/1992, s. 31.

[141] Ympäristöministeriö 1993: Maisemanhoito. Maisema-aluetyöryhmän mietintö I. Mietintö 66/1992, s. 16.

[142] Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315, s.59.

[143] Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315, s.61.

[144] Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa –hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315, s. 63.

[145] Alatalo, J. & Sato-Ettala, A. 2014: Satakunnan maisemaselvitys. Selvitys Satakunnan maisemamaakunta- ja maisemaseutujaon tarkistamiseksi. Katson maalaismaisemaa -hanke. Satakuntaliitto, sarja A:315, s. 61.

3.7.3 Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan ympäristöä, jonka ominaispiirteet ilmentävät kulttuurin vaiheita sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta. Kulttuuriympäristöön liittyy myös ihmisen suhde ympäristöönsä ennen ja nyt; sille annetut merkitykset, tulkinnat ja sen erilaiset nimeämiset. Tarkemmin kulttuuriympäristöä voidaan kuvata käsitteillä kulttuurimaisema ja rakennettu kulttuuriympäristö. Kulttuuriympäristöön kuuluvat myös muinaisjäännökset ja perinnebiotoopit. [146] Kulttuurimaisemista erottuu omanlaisenaan ihmisen ja luonnon pitkäaikaisen vuorovaikutuksen tuloksena muotonsa saanut maaseudun kulttuurimaisema sekä kaupunkimaisema, joka on syntynyt lähes yksinomaan ihmisen tekojen tuloksena [147] .

Satakunnassa on ajallisesti monikerroksinen kulttuuriympäristö esihistoriallisen ajan muinaisjäännöksistä modernin arkkitehtuurin merkkiteoksiin. Satakunnan alueen asutus on saanut alkunsa varhaisella kivikaudella ja monet Kokemäenjokilaakson pelloista ovat olleet viljelyksessä rautakaudelta alkaen. Keskiajalla viljelyalueiden ympärille alkoi muodostua ryhmä- ja rivikyliä. Varhaiskeskiajalla asutus sijaitsi Kokemäenjoen varrella seuraten maakohoamisesta vapautuvia alueita. Myöhäiskeskiajalla asutus laajeni myös Pohjois-Satakunnan eräalueille. Satakunnan maakunta on yksi Suomen keskiaikaisten linnalääänien mukaan määritellyistä historiallisista maakunnista, jossa oli jo keskiajalla kaksi kaupunkia. Ulvila oli Satakunnan ensimmäinen kaupunki, joka sai kaupunkioikeudet vuonna 1365. Maankohoamisen myötä Kokemäenjoen suisto oli siirtynyt kauemmas merelle ja vuonna 1558 kaupunki siirrettiin nykyisen Porin kohdalle. Satakunnan toinen Suomen keskiaikaisiin kaupunkeihin lukeutuva Rauma sai kaupunkioikeudet vuonna 1442. Rauman Pyhän Ristin kirkko on säilynyt keskiajalta lähtien ja kaupungin asemakaavassa on edelleen nähtävissä keskiaikaisen kaupungin piirteitä. Unescon maailmanperintöluetteloon vuonna 1991 hyväksytty Vanhan Rauman rakennuskanta on pääosin peräisin 1800-luvulta. Isojako vaikutti merkittävästi 1700-luvulla yhtenäisiin ryhmäkyliin, Satakunnassa on kuitenkin säilynyt muutamia yhtenäisiä pieniä kyliä kuten Ulvilan Suosmeri, Merikarvian Alakylä, Euran Korvenkylä ja Luvian Lemlahti. Porin Ahlaisissa, Pomarkussa ja Euran Panelian suurkylässä on vielä nähtävissä vanha kirkonkylän rakenne ja perinteistä rakennuskantaa. [148]

Satakuntalainen kulttuuriympäristö muodostuu valtakunnallisesti katsottuna hyvin säilyneestä talonpoikaisesta rakennuskulttuurista, muutamien kirkonkylien ehyenä säilyneistä miljöistä, monimuotoisista teollisuusympäristöistä, saariston ja rannikon kalastajatiloista, rannikon ja Kokemäenjoen suiston huvila-asutuksesta, satama- ja laivanveistopaikoista sekä Vanhan Rauman alueesta ja Porin puutalokortteleista ja Etelärannan kivikortteleista. Jokilaaksojen avarat viljelymaisemat ja hyvin säilynyt talonpoikainen rakennusperintö kuuluvat Satakunnan kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin. Modernin arkkitehtuurin satakuntalaisiin parhaimmistoihin kuuluvat Alvar Aallon suunnittelemat Villa Mairea ja Kauttuan Terassitalon rinnalla Kankaanpään Niinisalon ja Säkylän Huovinrinteen varuskunta-alueet. Villa Mairea kuuluu myös Unescon maailmanperintöluetteloon vuonna 2026 hyväksytyn kolmetoista arkkitehtuurikohdetta sisältävään Aalto Works -sarjakohteeseen. Satakunnan rakennuskannan keski-ikä on Suomen vanhimpia, joten sotien jälkeisen ajan hyvinvointi-Suomen rakentamisen esimerkkejä on verrattain vähän. Uudemman arkkitehtuurin merkkiteoksiin kuuluu myös arkkitehtitoimisto Nurmela-Raimoranta-Tasan suunnittelema vuonna 1989 Porin ruutukaavakeskustan eteläpäähän noussut kauppakeskus BePOP. [149]

Rakennustyypeittäin tarkasteltuna Satakunnan rakennusperintö on monipuolista. Satakunnan vanhinta rakennuskantaa edustavat keskiajalta peräisin olevat kivikirkot Huittisissa, Ulvilassa ja Raumalla. Köyliön kirkko on yksi harvoista Satakunnan 1700-luvulla rakennetuista ristikirkoista ja Kokemäen kirkko ainoa 1700-luvun kivikirkko. Edustavimpia 1700-luvun puukirkkoja ovat Euran Honkilahden ja Hinnerjoen kirkot, Eurajoen Irjanteen, Karvian, Porin Ahlaisten, Säkylän ja Rauman Lapin kirkot. Satakuntalaisia 1800-luvulla rakennettuja kirkkoja ovat Eurajoen, Kankaanpään, Merikarvian, Siikaisten Kokemäen Kauvatsan ja Keski-Porin kirkot.

[146] Kulttuuriympäristömme > Yleisiä käsitteitä (kulttuuriymparistomme.fi) viitattu 30.1.2023.

[147] Uusi-Seppä, N., (toim.) 2009: Satakunnan kulttuuriympäristöohjelma 2009–2015. Lounasi-Suomen ympäristökeskuksen raportteja 7/2009. s. 9.

[148] Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selostus osa A, Satakuntaliitto, 2019, s. 43–45.

[149] Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selostus osa A, Satakuntaliitto, 2019, s. 43–45.

Maaseudun kulttuurimaisemaan alkoi 1800-luvun lopulla nousta monia uusia rakennustyyppejä kuten kansakouluja, osuusmeijereitä, sairaaloita, rautatieasemia, seurojentaloja ja työväentaloja. Kouluasetuksen jälkeen rakennettuja Satakunnan vanhimpia säilyneitä kouluja ovat Kokemäen Tulkkilan, Köyliön Yttilän, Euran kirkonkylän ja Siikaisten kansakoulut. Muita merkittäviä koulurakennuksia ovat Kokemäen maatalousoppilaitoksen päärakennus, Kankaanpään opiston päärakennus ja asuntola, Rauman seminaarinmäen rakennusten kokonaisuus, Rauman triviaalikoulu ja merikoulu, Porin koulukorttelin kokonaisuus, Porin suomalainen yhteislyseo ja Tyttöjen ammattikoulu. Satakunnan merkittävimpiä sairaalarakennuksia ja hoitolaitoksia ovat Porin kaupunginsairaala, Harjavallan mielisairaala ja Satalinnan sairaala, Rauman kuumesairaala, Merikarvian vanha sairaala, Noormarkun kunnalliskoti ja Euran toipilaskoti. Vilkkaan yhdistyselämän myötä Satakuntaankin rakennettiin 1800-luvun lopulla monia työväen- ja seurantaloja, joista edelleen hyvin säilyneitä ovat mm. Nakkilan työväentalo Koti ja seurojentalo Karhula, Euran Kiukaisten seurojentalo, Euran Pirtti, Euran työväentalo Onnela, Luvian Tasala, Karvian nuorisoseurantalo Sampola. Myöhemmin seurantalojen ohella yleistyivät hotelliravintolat kuten Porin Hotelli Otava ja Mäntyluodon hotelli sekä Rauman seurahuone. [150]

Satakunnalla on myös merkittävä teollisuushistoria, mikä näkyy edelleen kulttuurimaisemassa. Raudanjalostuksen historiasta muistuttavat Euran Kauttuan, Ulvilan Leineperin ja Porin Noormarkun ruukkimiljööt ovat nykyään matkailunähtävyyksiä. 1800-luvun lopulla kasvanut sahateollisuus on ollut Satakunnan keskeisin teollisuudenhaara, joista Porin Noormarkun Makkarakosken vesisaha on valtakunnallisestikin merkittävä sahateollisuuden muistomerkki. Huittisten Vampulan ja Köyliön Tuiskulan mylly ja saha ovat myös merkittäviä kokonaisuuksia. Porin Pihlavan saha on modernisoituna toiminnassa edelleen. Kaupunkien merkittävillä teollisuuslaitoksilla oli vaikutus asutuskeskittymien kehittymiseen ja arkkitehtuuriltaan yhtenäisten työläisasuntoalueiden syntymisen myötä. Porissa Pihlavan teollisuusalueen kupeeseen syntyneet Kaunismäen virkailijatalot, Pihla-van huvila-alue ja työväen asuntoalueet sekä puistot. Porin kaupunkialueen erikoisuutena voidaan myös pitää Huvilajuovan laajaa työväestön kesäasutusta, joka on palstoitettu jo 1900-luvun alussa. Teollisuuslaitosten yhteyteen rakennetut monimuotoiset ja historiallisesti kerrokselliset asuinalueet ovat myös Raumalla merkittäviä kulttuurihistoriallisia kohteita kuten Rauma-Repolan entiset asuinalueet ja entisen Lönnströmin tehtaan lähialueet. [150]

Rakennetut kulttuuriympäristöt ovat muodostuneet usein vanhojen kulkuväylien varsille. Varsinais-Suomen ja Satakunnan hallintokeskuksia, kaupunkeja ja kauppapaikkoja yhdistävä Huovintie oli osa keskiaikaista tieverkkoa. Huovintie alkoi Ulvilan kaupungista Kokemäenjoen suulta ja jatkui vesistöjä harjujaksoja seuraillen Nakkilan, Harjavallan, Kokemäen, Köyliön ja Säkylän kautta Varsinais-Suomen puolelle. Toinen keskiaikainen tielinjaus on Hämeenkankaan-Kyrönkankaantie, joka on ollut aikanaan ainoa kesäaikaan kuljettavissa oleva reitti Satakunnasta ja Hämeestä Pohjanmaalle. Ikaalisten suunnasta Satakunnan puolella Jämijärvelle saapuvan ja sitten Kankaanpään ja Karvian kautta Kauhajoelle kulkeneen tien varrelle perustettiin Kyrön Skanssina tunnettu pieni linnake, joka myöhemmin toimi Karvian Kantti- nimisenä kestikievarina. Satakunnan rannikkoa myötäilevä valtakunnalliseksi matkailutieksi hyväksytty Pohjanlahden rantatie on keskiajalta periytyvä postitie, joka yhdisti toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. [150]

Satakunnassa on myös monia liikenteeseen liittyviä rakennushistoriallisia kohteita. Merenkulun rakennusperintöä parhaiten edustavat Santkarin pooki, Säpin majakka, Kallon majakka, Ryssäntorni, Kylmäpihlajan majakka sekä Ouran Pooki. Arvokkaista silloista ovat mainitsemisen arvoisia Panelian kaksiaukkoinen kivisilta, Kokemäen Sonnilanjoen silta, Lapijoen silta, Lankosken kaksiaukkoinen kivisilta sekä Porin silta. Rautatieyhteyksien rakentaminen 1890-luvulla Tampereesta Poriin, Porista Mäntyluotoon sekä Peipohjan ja Rauman välille toi tullessaan asemamiljööt asuinrakennuksineen, makasiineineen ja vesitorneineen. Parhaiten säilyneitä esimerkkejä ovat Kokemäen Peipohjan asemamiljöö, Rauman aseman rakennukset sekä Porin uusi funktionalistisen kauden asemarakennus.

[150] Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selostus osa A, Satakuntaliitto, 2019, s. 43–45.

3.7.4 Muinaisjäännökset

Satakunnalla on rikas esihistoria. Asutuksen leviämistä on jääkauden päättymisen jälkeen ohjannut maaston suurmuodot kuten vesistöt, vesireitit, jokilaaksot ja harjujaksot. Ympäristön soveltumiseen asutukselle ovat vaikuttaneet maaperän laatu, ilmasto-olosuhteet ja paikallistopografia. Kaikilta esihistorian ajanjaksoilta tiedetään tällä hetkellä toistatuhatta muinaisjäännöskohdetta. [151]

Satakunnassa vanhimmat merkit asutuksesta ovat löytyneet Loimi- ja Karvianjoen varsilta ja ne ajoittuvat mesoliittiselle kivikaudelle (8300-5000 eaa). Kampakeraamisen kulttuurivaiheen aikana (5000-3200 eaa.) ihmiset olivat sijoittuneet uusille veden alta paljastuneille alueille kuten Kokemäenjoen laajan suistoalueen ja kalaisten koskien tuntumaan, Kokemäen Pispalle ja Kraviojankankaalle ja hieman myöhemmin Harjavallan Hiittenharjun ja Lyytikänharjun asuinpaikoille. Nuorakeraaminen eli vasarakirveskulttuuri ajoittuu kivikauden jälkipuoliskolle (3200-2300 eaa.). Satakunta oli vasarakirveskulttuurin ydinaluetta siksi, että alueen kallioperästä löytyy kiviaseiden valmistukseen sopivaa diabaasia. Vasarakirvesajan asuinpaikat sijaitsivat usein laidunnukseen sopivien rantaniittyjen tuntumasta. Satakunnassa vasarakirveskulttuuria edustavia asuinpaikkoja tunnetaan Kokemäenjoen, Karvianjoen ja Loimijoen varsilta. Varsinainen kulttuurikeskus sijaitsi kuitenkin Pyhäjärven seudulla. Kiukaisten kulttuurina (2300-1500 eaa.) tunnettu kivikauden viimeinen vaihe on saanut nimensä Kiukaisten Paneliassa sijainneen Uotinmäen laajan löytöpaikan mukaan. Kiukaisten kulttuurin aikana maanviljely levisi Suomeen ja asutus alkoi vähitellen muuttua pysyvämmäksi. Kulttuuri levisi kapealle rantavyöhykkeelle ja sydänalueet sijaitsivat Kiukaisten, Harjavallan ja Nakkilan välisillä rajaseuduilla. Myös Eurajoen Irjanteella tunnetaan Kiukaisten kulttuurin asuinpaikkoja. [151]

Pronssikausi (1500-500 eaa.) näkyy satakuntalaisessa maisemassa esihistorian aikakausista parhaiten. Pronssikaudella Keski- ja Etelä-Ruotsin yhteyksien vahvistuttua Satakunta liittyi skandinaavisen pronssikulttuurin piiriin. Tavaksi tuli haudata vainajat varsinkin alkuaikoina suuriin ja monumentaalisiin hautaröykkiöihin. Suomen suurimpana tunnettu pronssikaudelta peräisin oleva hautaröykkiö on Euran Paneliassa sijaitseva Kuninkaanhauta. Rauman Sammallahdenmäen hautaröykkiöalue valittiin Unescon maailmanperintökohteeksi vuonna 1999. Pronssikaudella asutus oli muuttunut pysyvämmäksi, ihmiset elivät metsästämällä ja siinä rinnalla karjanhoidolla ja kaskiviljelyllä. Pronssikaudella Satakunnan rantaviiva eheytyi ja mm. Nakkilan eteläpuoliset savialueet syntyivät lahdenpohjukkaan. Parhaiten tutkittu pronssikautinen asuinpaikka sijaitseekin Nakkilan Rieskaronmäellä. [151]

Rautakauden (500 eaa.-1150 jaa.) alussa Satakuntaan saapui uusia maahanmuuttajia Ruotsista ja Baltiasta. Rautakautisia hautalöytöjä on Satakunnassa runsaasti, mutta asuinpaikkoja tunnetaan vähän. Luultavimmin rautakautiset asuinpaikat sijaitsivat samoilla alueilla kuin keskiaikaiset kylät. [151]

3.8 Virkistykseen soveltuvat alueet

Selkämeri ja maankohoamisrannikko, Kokemäenjokilaakso, ympäristöstään erottuvat harjut, Pohjois-Satakunnan suot ja metsät sekä Etelä-Satakunnan viljelyaukeat muodostavat Satakunnan maiseman ja luonnon olennaiset piirteet ja lähtökohdat. Suuret järvet, kuten maakuntajärveksi nimetty Pyhäjärvi, sekä suuret joet (Kokemäenjoki, Karvianjoki) elävöittävät näitä maisemia. Monimuotoiset luonto- ja kulttuuriympäristöt, Selkämeri sekä manneralueen järvet ja joet ovat tärkeä osa Satakunnan monipuolisia virkistysmahdollisuuksia ja ne lisäävät maakunnan vetovoimaisuutta ja yleensäkin elinympäristön viihtyvyyttä (Kuva 4).

Metsähallituksen ylläpitämät kansallispuistot reitistöineen (Kauhaneva-Pohjankangas, Puurijärvi-Isosuo, Selkämeri ja pinta-alaltaan noin 30 hehtaarin kokoinen alue Lauhanvuoren kansallispuistoa), Lauhanvuori-Hämeenkangas UNESCO Global Geopark sekä Satakunnan suojelualueverkosto (luonnonsuojelualueet, Natura 2000 – verkosto) soveltuvin osin muodostavat tärkeän rungon Satakunnan luonnon virkistyskäytölle. Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ohella kansallispuistot ja suojelualueverkosto ovat samalla Satakunnan luontomatkailun kärkikohteita ja merkittäviä ihmisen hyvinvoinnin lähteitä. Muita virkistyskäytön kannalta tärkeitä alueita ovat mm.

[151] Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selostus osa A, Satakuntaliitto, 2019, s. 43.

UNESCO:n maailmaperintökohteet (Vanha Rauma, Sammallahdenmäki), maisema-alueet (mm. Yyterin maisemat) ja kulttuuriympäristöt (mm. ruukkialueet) sekä Porin kansallinen kaupunkipuisto. Virkistäytymistä palvelevia tärkeitä kohteita ovat myös Satakunnan vesialueet ja asutuskeskittymien lähettyvillä sijaitsevat virkistysalueet sekä lähiluontokohteet.

3.9 Ilmastomuutos ja luontokato

Satakunnassa on terveellinen ja viihtyisä elin- ja toimintaympäristö, yleisesti ottaen hyvä ilmanlaatu, riittävästi käyttökelpoista raakavettä sekä monipuolisia käyttömahdollisuuksia tarjoavat maa- ja vesialueet. Satakunnan monimuotoiset luonto ja kulttuuriympäristöt ovat keskeisiä maakunnan elinympäristön vetovoimaisuutta ja elinympäristön viihtyvyyttä lisääviä tekijöitä. Pellot ja metsät ovat hyväkasvuisia ja tuottavat raaka-ainetta maakunnan elintarvike- ja metsäteollisuudelle ja energiantuotantoon.

Ympäristön kannalta vaikeimmat ongelmat myös Satakunnassa liittyvät ilmastonmuutokseen, luonnon pirstoutumisen ja luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen, vesistöjen rehevöitymiskehityksen jatkumiseen sekä rakennusperinnön hoitoon liittyviin haasteisiin. Ilmastonmuutoksen vaikutukset tulevat näkymään erityisesti keskilämpötilan sekä vuorokauden ylimmän ja alimman lämpötilan huomattavana kohoamisena, pakkaspäivien, lumen ja roudan määrän huomattavana vähenemisenä, sään ja vesiolojen vaihteluina sekä ääri-ilmiöiden lisääntymisenä, mikä voi kasvattaa myös tulvavahinkoja tai lisätä kuivuutta tulevaisuudessa. Ympäristön kemikalisoituminen sekä paikallinen maaperän ja pohjavesien pilaantuminen ovat esimerkkejä muista ympäristöongelmista.

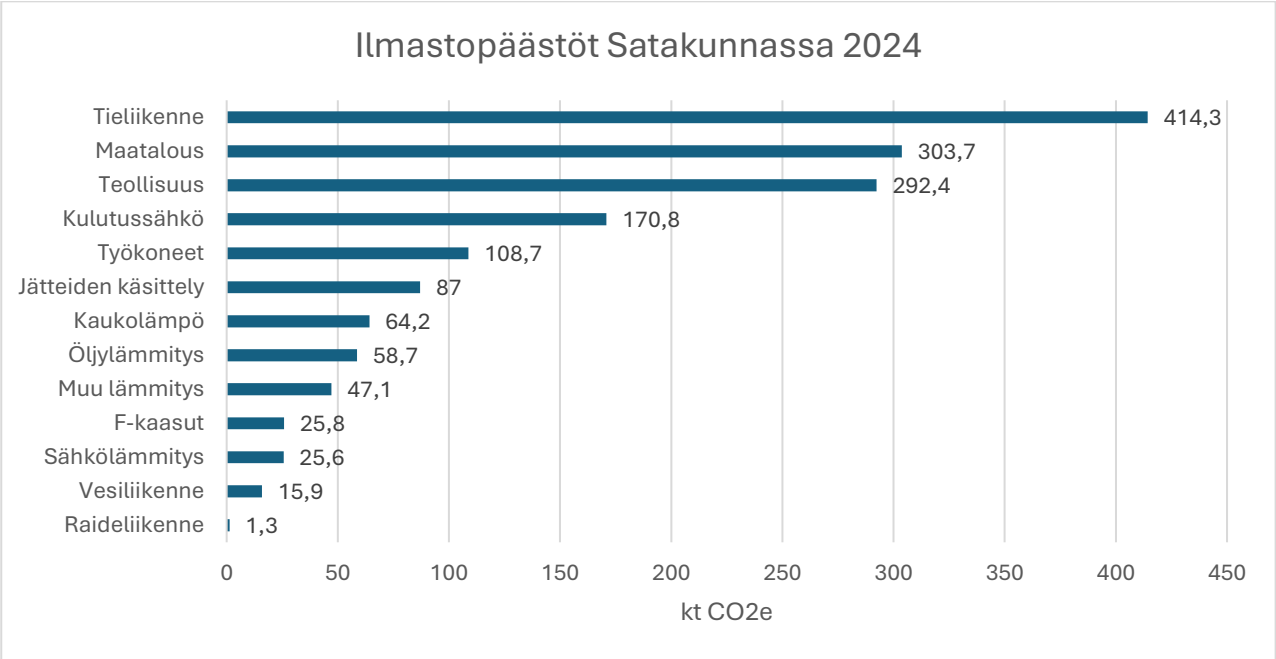
Ilmastonmuutoksen keskeisiksi merkittäviksi vaikutuksiksi merellä katsotaan vedenpinnan nousu ja rehevöityminen. Ennustetut lämpötilan nousu, lisääntyvät sateet ja mantereelta tulevat ravinnehuuhtoumat saattavat muuttaa lajiston elinolosuhteita merellä. Ilmastonmuutoksen vaikutukset Itämereen vaikuttavat myös rannikko- ja merialueen ihmistoimintaan kuten merenkulkuun, kalastukseen ja virkistyskäyttöön. Sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen voi johtaa myös ympäristöonnettomuuksien riskien kasvamiseen.

3.9.1 Ilmastomuutos

Satakunnan ilmastopäästöjen kehitys on ollut pitkään laskeva ja Hinku-laskennan mukaan päästöjä on saatu vähennettyä 47 % aikavälillä 2007–2024[152]. Asukaskohtaiset päästöt ovat samassa ajassa vähentyneet 43 %. Koko Suomessa vastaavat luvut olivat 45% ja 48%. Vähennys päästöissä johtuu muun muassa fossiilisten polttoaineiden osuuden vähentymisestä sekä biopolttoaineiden osuuden lisääntymisestä energiantuotannossa.

Eniten ilmastopäästöjä Satakunnassa aiheutui vuonna 2024 tieliikenteestä, maataloudesta, teollisuudesta ja lämmityksestä (Kuva 56). Kokonaispäästöt vuosina 2007–2024 ovat alentuneet Satakunnassa 60 % ja per asukas 57 %. Vastaavasti koko Suomen osalta päästöt ovat vähentyneet 53 % ja per asukas 55 %. Kulutussähkön kokonaispäästömäärässä on saatu vuosien aikana suuri vähennys. Myös teollisuuden sekä sähkö-, kauko- ja öljylämmityksen kokonaispäästöt ovat laskeneet huomattavasti. Kokonaispäästöt sisältävät Suomen kasvihuonekaasuinventaarion päästöt lukuun ottamatta teollisuuden prosessipäästöjä, kotimaan lentoliikennettä, jäänmurtajia ja maankäyttösektoria. Hinku-laskennasta poiketen mukana ovat kaikki teollisuuden päästöt ja läpiajoliikenne (ei sisällä päästöhyvityksiä). Vuoden 2025 osalta laskentatietoja ei vielä ole saatavilla.

[152] Suomen ympäristökeskus ja Canemure-hanke: Kuntien ja alueiden khk-päästöt. https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/. Viitattu 7.10.2026.

Kuva 56 Satakunnan ilmastopäästöt vuonna 2024 kokonaispäästölaskennan mukaan sektoreittain eriteltynä. [153]

Ilmastopäästöjen kokonaispäästölaskenta ja Hinku-laskenta eivät sisällä maankäyttösektorin (LULUCF) päästöjä tai nieluja. Satakunnan hiilinielut muodostuvat pääasiassa metsistä, metsämaista, soista sekä muista kasvillisuuspeitteisistä alueista. Maankäyttösektorin hiilinielujen merkitys korostuu ilmastotavoitteiden saavuttamisessa, sillä ne sitovat ilmakehän hiilidioksidia ja osaltaan kompensoivat kasvihuonekaasupäästöjä. Hiilinielujen kehitykseen vaikuttavat muun muassa metsien ikärakenne, hakkuutasot, suometsien tila, maankäytön muutokset sekä ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemien toimintaan.

Metsien hiilinielut ja niihin liittyvät laskentamenetelmät ovat olleet viime vuosina vilkkaan yhteiskunnallisen keskustelun kohteena. Luonnonvarakeskuksen ja kansallisen kasvihuonekaasuinventaarion mukaan Suomen maankäyttösektorin hiilinielut ovat heikentyneet merkittävästi aiempiin vuosikymmeniin verrattuna, mikä johtuu metsien kasvun hidastumisesta ja korkeista hakkuumääristä. Tämän seurauksena metsien hiilinielu on ajoittain pienentynyt tasolle, jolla maankäyttösektorin kokonaisvaikutus on ollut lähellä hiilineutraalia tai muuttunut jopa nettopäästölähteeksi. [154][155] Luonnonvarakeskuksen kokeellisen metsien maakunnallisen hiilitaseen tarkastelun perusteella Satakunnan metsät ovat tarkastelujaksolla 2015 – 2024 kääntyneet nielusta päästölähteeksi [156].

Satakunnassa on viisi Hinku-kuntaa, Pori, Rauma, Ulvila, Eurajoki ja Harjavalta, jotka ovat sitoutuneet vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään 80 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Ilmastosuunnitelma tai -ohjelma on laadittu Satakunnassa kymmeneen kuntaan: Eura, Eurajoki, Harjavalta, Huittinen, Kankaanpää, Kokemäki, Nakkila, Pori, Rauma ja Ulvila[157].

Satakunnan kuntien ilmastotyötä edistää myös julkisen alan energiatehokkuussopimus, joka on työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston, Kuntaliitto ry:n sekä Maakuntien tilakeskus Oy:n välinen sopimus energian tehokkaammasta käytöstä julkisella alalla vuosille 2026–2035. Lokakuun alkuun 2026 mennessä Satakunnasta Eurajoki,

[153] Suomen ympäristökeskus ja Canemure-hanke: Kuntien ja alueiden khk-päästöt. https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/. Viitattu 7.1.2026.

[154] Suomen virallinen tilasto (SVT): Verkkojulkaisu: Kasvihuonekaasut. https://stat.fi/fi/tilasto/khki Viitattu 7.10.2026.

[155] Luonnonvarakeskus 2026: Luonnonvaratieto: Kasvihuonekaasuinventaario. https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/tiedetta-ja-tietoa/kasvihuonekaasuinventaario Viitattu 7.10.2026

[156] Luonnonvarakeskus 2026: Kokeellinen tilasto: Metsien maakunnittaiset hiilitasetulokset 2015-2024. https://www.luke.fi/fi/tilastot/hakkuukertyma-ja-puuston-poistuma/kokeellinen-tilasto-metsien-maakunnittaiset-hiilitasetulokset-20152024 . Viitattu 7.10.2026.

[157] Sisä-Suomen elinvoimakeskus 2026: Tilannekuva alueellisessa ilmasto- ja kiertotaloustyössä 30.9.2026. Viitattu 7.10.2026.

Kankaanpää, Rauma, Ulvila ja Satakunnan hyvinvointialue ovat liittyneet julkisen alan energiatehokkuussopimukseen ja sitoutuneet tavoittelemaan 7,5 % energiansäästötavoitetta 2035 vuoteen mennessä.

Satakunnassa on monipuolinen energiatuotannon keskittymä, jossa tuotetaan sähköä noin kolminkertaisesti maakunnan kulutukseen nähden ja noin 40 % koko Suomesta. Satakunta on maamme suurin sähköntuottaja. Maakunta tuottaa sähköä koko yhteiskunnan tarpeisiin sekä ydin- että uusiutuvien energialähteiden kautta. Satakunnan energiantuotannon vahvuutena nähdään myös mahdollisuudet hajautettuun energiantuotantoon.

Kiertotalous on yksi tärkeä osa ilmastotoimia ja tarjoaa keinoja hillitä myös muita globaaleja ongelmia, kuten luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä sekä luonnonvarojen ylikulutusta. Kiertotaloudessa tuotteet suunnitellaan siten, että ne ovat sellaisenaan tai materiaalina uudelleen käytettävissä ja kierrätettävissä, suositaan uusiutuvia luonnonvaroja, tuotteita korvataan palveluilla ja energia tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä. Toteutuakseen kiertotalous vaatii merkittäviä muutoksia niin yhteiskunnallisella tasolla kuin yksityisten kansalaisten ja kuluttajien valinnoissakin. Satakunnassa toimii kiertotalouteen perustuvia yrityksiä ja kiertotalous on huomioitu alueen teollisuuspuistojen yritysten välisessä yhteydessä. Kiertotalous on Satakuntaan kehittyvän akkuklusterin toimintaperiaatteena. Yhteiskunnan siirtymistä kiertotalouteen voidaan vauhdittaa vapaaehtoisella Kiertotalouden strategisella green deal sitoumuksella, jonka toimintaperiaatteiden valmistelussa Satakuntaliitto on ollut mukana.

Ilmastonmuutos voi aiheuttaa Satakunnassa erityisesti lämpötilan, veden kiertokulun, lumi- ja jääolosuhteiden ja tuulisuuden muutoksia. Muutokset vaikuttavat suoraan luontoon, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonilmiöihin, maa- ja metsätalouden sekä monien elinkeinojen toimintaedellytyksiin, merenkulkuun ja tienpitoon sekä kulttuuriympäristöihin. Kulttuuriympäristöt ovat esimerkkejä kohteista, jotka ovat alttiita ilmastonmuutoksen aiheuttamille olosuhteiden muutoksille etenkin rakennetun ympäristön säilymisen osalta 158 . Ennusteiden mukaan vesistöjen jääpeitteinen aika lyhenee, vuotuiset sademäärät lisääntyvät, sateet ovat entistä rankempia ja tulvia voi esiintyä lähes mihin vuodenaikaan hyvänsä sisävesillä, rannikkoalueilla ja taajamissa. Lisääntyvä sateisuus yhdessä ja leudot talvet kasvattavat vesistökuormitusta. Alueellisesti tulvat voivat olla hyvinkin paikallisia, mutta niiden vaikutukset voivat kohdistua suuriin ihmismääriin. Erityisesti taajama-alueilla on tärkeää varautua rankkasadetulviin. Suomen merkittävin tulvariskialue sijaitsee Porissa. [159]

Ilmastonmuutoksen arvioidaan lisäävän kuivuusjaksojen todennäköisyyttä ja vaikutuksia erityisesti Etelä- ja Lounais-Suomessa. Satakunnassa pitkittyneet kuivuusjaksot voivat vaikuttaa muun muassa vesihuollon toimintavarmuuteen, maatalouden tuotantoedellytyksiin, vesiekosysteemien tilaan sekä vettä runsaasti käyttävän teollisuuden toimintaan. Puhtaan siirtymän teollisten laitosten toiminta saattaa joillakin toimialoilla edellyttää suuria määriä vettä ja siten puhtaan siirtymän investointien yleistyessä laitokset saattavat paikoin lisätä alueellista vedenkäyttöä merkittävästi ja vesivarojen riittävyyden ja eri vedenkäyttömuotojen sekä vesiekosysteemien tilan turvaamisen yhteensovittamisen merkitys korostuu. Kuivuusriskeihin varautuminen edellyttää valuma-aluetasoista vesienhallintaa, vesivarojen kestävää käyttöä sekä ilmastonmuutokseen sopeutumista osana alueidenkäytön ja elinkeinojen suunnittelua. [160]

Pohjanlahden jääolosuhteita on seurattu viime vuosisadan alusta lähtien ja havaintojen mukaan jääolosuhteet vaihtelevat suuresti. Keskimääräisinä talvina jää on peittänyt koko Perämeren ja Selkämeren rannikkoalueet. Viimeisten vuosikymmenien aikana Pohjanlahden jääkenttä on havaintojen mukaan supistunut ja ohentunut. Ilmastonmuutoksen oletetaan vaikuttavan Pohjanlahdella muuta Itämerta enemmän. [161] Jääpeitteisen alueen ja jään paksuuden pienentyminen Selkämerellä vaikuttavat mm. ekosysteemien toimintaan ja helpottavat merenkulkua.

---

[158] Karilas, A., Liljeström, E., Lohman, E., Nieminen, E., Nukki, H., Virolainen, E. & Voutilainen, E. (2023). Ilmastonmuutos ja kulttuuriympäristö Tunnistetut vaikutukset sekä hillinnän ja sopeutumisen edistäminen. Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:3.

[159] Canemure Life-hanke / SAMK (2021). Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030. Satakunnan ammattikorkeakoulu Sarja B, Raportit 5/2021.

[160] Maa- ja metsätalousministeriö 2024: Kuivuusriskien hallinnan kansalliset suuntaviivat. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2024:26. Viitattu 7.10.2026.

[161] Canemure Life-hanke / SAMK (2021). Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030. Satakunnan ammattikorkeakoulu Sarja B, Raportit 5/2021.

Toisaalta satama-alueilla tulvariski voi nousta tuulisuuden, sateisuuden ja sään ääri-ilmiöiden lisääntymisen seurauksena.

3.9.2 Luontokato

Luontotyyppien uhanalaisuus arvioitiin Suomessa toista kertaa vuonna 2018. [162] Vajaasta 400 luontotyypistä noin puolet (48 %) arvioitiin uhanalaisiksi koko maassa. Etelä-Suomessa uhanalaisten luontotyyppien osuus (59 %) on selvästi suurempi kuin Pohjois-Suomessa (32 %). Kaikki perinnebiotoopit arviointiin uhanalaisiksi, ja niistä valtaosa jopa äärimmäisen uhanalaisiksi. Erittäin uhanalaisia (EN) ja vaarantuneita (VU) luontotyyppejä on eniten soiden, metsien ja Itämeren rannikon luontotyyppiryhmässä. Tärkeimmiksi luontotyyppien uhanalaistumisen syiksi arvioitiin metsien uudistamis- ja hoitotoimet, ojitus, pellonraivaus sekä rakentaminen ja vesien rehevöityminen. Arvioinnissa esitettyjen toimenpide-ehdotuksien mukaan luontotyyppien suojelua, hoitoa ja ennallistamista on tehostettava, ja myös uusia keinoja kuten ekologisia kompensaatioita on syytä kehittää. Ilmastonmuutos lisää entisestään luontotyyppien tilaa parantavien toimien käynnistämisen ja tehostamisen tarvetta, koska se vahvistaa monien uhkien, kuten rehevöitymisen haitallisia vaikutuksia.

Satakunnassa luonnonvarojen käyttö on ollut intensiivistä jo pitkään, joten useimpien Etelä-Suomessa uhanalaisten luontotyyppien voidaan arvioida olevan uhanalaisia myös Satakunnassa. Yhtenäisimpiä luonnonympäristöt ovat maakunnan pohjoisosissa, minne sijoittuu lukuisia ylimaakunnallisia Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita sekä Lauhanvuoren ja Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuistot. Vanhoja metsiä (iältään yli 100-vuotiaita) on Satakunnassa vähän jäljellä, ja ne ovat pirstoutuneet pienialaisiksi kuvioiksi maakunnan eri osiin. Satakunnassa soiden ojitusaste on yli 75 % ja ojitus sekä turvetuotanto ovat vaikuttaneet suoluontotyyppien uhanalaistumiseen. Luonnontilaisilla soilla on suuri merkitys myös hiilivarastona ja tulvien tasaajina.

Uusin, viidennen kerran tehty, Suomen lajien uhanalaisuusarviointi julkaistiin vuoden 2019 alussa [163] . Arvioinnin mukaan joka yhdeksäs Suomen kaikista arvioiduista lajeista on uhanalainen. Uhanalaisia eliölajeja on kaikissa lajiryhmissä, suhteellisesti eniten linnuissa ja sammalissa. Uhanalaisista lajeista suurin osa elää ensisijaisesti metsissä (noin 31 %) sekä perinneympäristöissä ja muissa ihmisen muuttamissa ympäristöissä (noin 24 %). Metsissä ja perinneympäristöissä elää kaiken kaikkiaan eniten lajeja, mikä osaltaan selittää uhanalaisten lajien suurta määrää. Suurin syy lajien uhanalaistumiseen on lajien elinympäristöjen väheneminen ja laadullinen heikkeneminen. Nämä edellä esitetyt uhanalaisuusarvioinnissa todetut tulokset ilmentävät uhanalaislajiston tilannetta myös Satakunnassa.

Uusin uhanalaisuusarviointi kattoi ensimmäistä kertaa lähes koko Suomen rannikolla esiintyvän levälajiston. Tämä ensimmäinen kattava arvio Suomen levien uhanalaisuudesta kertoi tietopuutteista, mutta myös levien uhanalaisuudesta. Uhanalaisuusarvio nosti esiin rehevöitymisestä kärsivät näkinpartaislevät ja kalliopohjien kookkaat punalevät ja ruskeat levät. Rehevöityneissä olosuhteissa vesi on sameaa ja valon määrä ja laatu muuttuvat, jolloin monivuotisten levien elintila kapenee kalliorannoilla ja matalissa merenlahdissa. Rehevöitymisen seurauksena kalliopinnoille kertyy orgaanista ainesta, joka estää levien kiinnittymisen. Tämän lisäksi nopeakasvuiset, usein yksivuotiset rihmalevät hyötyvät ravinnerikkaasta vedestä, runsastuvat ja valtaavat kasvupinnat nopeasti keväällä estäen hidaskasvuisten lajien leviämistä ja kasvua.

Luontotyyppejä ja lajeja koskevat uhanalaisuusarviointien tulokset ovat keskeinen tietopohja jatkotyölle, kun tarkastellaan mihin lajeihin, lajiryhmiin tai elinympäristöihin olisi jatkossa kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta Suomen lajiston monimuotoisuus ja erityispiirteet voidaan säilyttää.

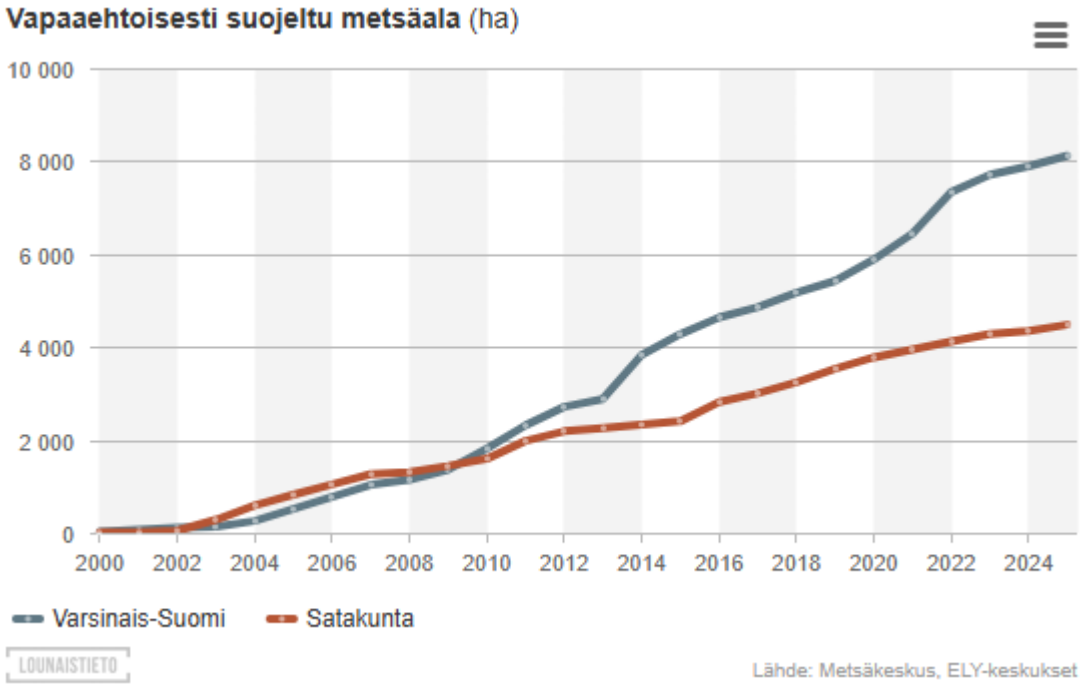
Ekologisen kestävyyden kannalta Lounais-Suomen talousmetsien suurimmat rakenteelliset puutteet ovat lahopuun ja palaneen puun vähyys sekä luonnontilaisen kaltaisten vanhojen metsien, pienvesien ja rehevien soiden

[162] Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

[163] Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

vähäisyys. Kuollutta puuta on Satakunnassa keskimäärin 3,2 kuutiota hehtaarilla ja vastaavasti Varsinais-Suomessa 4,6 kuutiota hehtaarilla. Lounais-Suomen laajimmat luonnontilaisen kaltaiset metsät sijaitsevat nykyisin suojelualueilla. [164]

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2014–2025 eli METSO-ohjelma on tarjonnut maanomistajille mahdollisuuden vapaaehtoiseen suojeluun ja luonnonhoitoon (Kuva 57). Suojelu voi olla pysyvää tai määräaikaista. Vapaaehtoisella suojelulla pyritään turvaamaan arvokkaimpien luontokohteiden säilyminen ja samalla metsänomistaja saa tuloja suojelusta. Maanomistajien vapaaehtoisuuteen perustuvan Helmi-elinympäristöohjelman 2021–2030 kautta puolestaan suojellaan ja ennallistetaan soita, kunnostetaan lintuvesiä ja kosteikkoja ranta-alueineen, hoidetaan perinnebiotooppeja ja metsäisiä elinympäristöjä sekä hoidetaan ja kunnostetaan ranta- ja vesiluontoa. Valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen metsien monimuotoisuuden toimenpideohjelman (METSO) jatkamisesta vuosina 2026−2040.

Kuva 57 Satakunnassa vapaaehtoisesti suojellun metsäalan määrä (ha) vuonna 2025 oli lähes 4000 ha ja Varsinais-Suomessa lähes 6500 ha. [165]

3.10 Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimintaympäristö on viime vuosina ollut muutoksessa. Muutoksille ovat ominaisia muutoksen nopeus ja ennakoimattomuus. Toimintaympäristön muutoksilla on vaikutuksia Suomen sisäiseen kehitykseen ja turvallisuuteen.

Kokonaisturvallisuus Suomessa perustuu suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalliin, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä. Kokonaisturvallisuudella tarkoitetaan tilaa, jossa yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuviin uhkiin ja riskeihin on varauduttu. [166] Elintärkeiksi toiminnoiksi on määritelty johtaminen, kansainvälinen ja EU-toiminta,

[164] Metsäkeskus (2020). Lounais-Suomen metsäohjelma 2021–2025.

[165] Lounais-Suomen alueellinen tietopalvelu: https://www.lounaistieto.fi/tilastot/ymparisto/ viitattu 7.10.2026

[166] Sanastokeskus TSK ry, Kokonaisturvallisuuden sanasto, Helsinki 2017, s. 87.

puolustuskyky, sisäinen turvallisuus, talous, infrastruktuuri, huoltovarmuus, väestön toimintakyky ja palvelut sekä henkinen kriisinkestävyys. [167]

3.10.1 Suomen alueellisen koskemattomuuden valvonta ja turvaaminen

Elintärkeisiin toimintoihin lukeutuvan Suomen puolustuskyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen on yhteiskunnan eri toimijoiden yhteistyötä. Puolustusvoimien tehtävänä on Suomen sotilaallinen puolustaminen, muiden viranomaisten tukeminen, osallistuminen aluevalvontaan ja kansainvälisen avun antamiseen sekä kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan.

Porin prikaatissa koulutetaan sodan ajan joukkojen lisäksi sotilaita vaativiin kriisihallintatehtäviin ympäri maailman. Länsi-Suomen alueen Porin prikaatin Säkylän ja Niinisalon varuskunnat sijoittuvat Satakuntaan. Lisäksi Porin prikaatilla on kuusi harjoitusaluetta kahdeksan kunnan alueella Säkylässä, Huittisissa, Oripäässä, Harjavallassa, Kokemäellä, Eurassa, Pöytyällä ja Niinisalossa. Niinisalon varuskunnan lähimaastossa sijaitsee Puolustusvoimien käytössä olevat Pohjankankaan ampuma-alue Kankaanpään ja Karvian alueella ja Hämeenkankaan harjoitusalue Kankaanpään, Ikaalisten ja Jämijärven alueella. Pohjankankaan aluetta käyttävät Porin prikaatin lisäksi myös muut Länsi-Suomessa harjoittelevat joukot. Aluetta käyttää myös Koeampuma-laitos. Alueella suoritetaan kovapanosammuntoja, joissa käytössä ovat jalkaväen eri aseet sekä tykistöaseet. Porin prikaatin joukot käyttävät Hämeenkankaan harjoitusaluetta taistelukoulutukseen ja harjoitteluun. Eri tykistöaseilla harjoitellaan toimintaa, mutta ei suoriteta kovapanosammuntoja. Säkylän ja Huittisten alueelle sijoittuva Huovinrinteen ampuma- ja harjoitusalue on Porin prikaatin pääharjoitusalue. Harjoitusalueella käytetään jalkaväen aseiden lisäksi kranaatinheittimiä. Piikajärven harjoitusalue sijoittuu Harjavallan, Kokemäen ja Euran alueille. Alueella käytetään harjoitusampumatarvikkeita. [168] Suomen ja Yhdysvaltojen välisen puolustusyhteistyösopimuksen (Defence Cooperation Agreement, DCA) puitteissa saattaa tulevaisuudessa olla tarvetta toimintojen muutoksille, jotka mahdollisesti muuttavat Niinisalon varuskunta-alueen sekä Hämeenkankaan ja Pohjankankaan alueiden luonnetta ja käyttöä.

Suomen ilmavoimien käytössä oleva noin kolmen kilometrin pituinen Niinisalon maantietukikohta sijoittuu valtatielle 23 Kankaanpää-Parkano välille. Maantietukikohtaan liittyy Kankaanpään kaupungin ja Jämijärven kunnan alueille ulottuva 12 km:n suojavyöhyke, jolla on lentoesterajoituksia. Kantatielle 41 sijoittuvan Loimaan Virttaan maantietukikohdan suojavyöhyke ulottuu Satakuntaan Säkylän kunnan ja Huittisten kaupungin eteläosiin. [169]

Puolustusvoimien ampumaratojen käyttöaste on nousemassa, joten myös muille kuin Puolustusvoimien ampumaradoille on yhä suurempaa tarvetta. [170] Suomessa ampumaratoja käyttävät ja hallinnoivat Puolustusvoimien lisäksi pääasiassa metsästys- ja ampumaseurat, riistanhoitoyhdistykset ja erilaiset ratayhdistykset. Ampumaurheilun harrastajat on myös merkittävä ampumaratojen käyttäjätaho. Lisäksi poliisille, rajavartiolaitokselle ja turvallisuusviranomaisille sekä muille ammatissaan ampumataitoa tarvitseville ampumaradat ovat välttämättömiä.

Satakunnan ampumarataverkostoon kuuluu 37 ampumarataa, joista 33 on yhdistysten ylläpitämiä ampumaratoja ja 4 Puolustusvoimien ylläpitämää. Määrällisesti suurin osa Satakunnan ampumaradoista sijaitsee maakunnan eteläisellä puoliskolla, jossa myös suurin osa maakunnan väestöstä asuu. Myös laukaisumääriltään suurimmat radat sijaitsevat maakunnan väkirikkaimmilla alueilla. Suurimmat laukausmäärät ovat Katinkurun ampumaradalla Porissa ja Kuivassuon ampumaurheilukeskuksessa Raumalla. [171]

[167] Turvallisuuskomitea, Yhteiskunnan turvallisuusstrategia, Valtioneuvoston periaatepäätös / 2.11.2017, s.98.

[168] Porin prikaatin maavoimien verkkosivut: https://maavoimat.fi/porin-prikaati/tietoa-meista viitattu 24.2.2023.

[169] Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selostus, osa A, Satakuntaliitto 2019, s. 188.

[170] Esa Pulkkinen ja Timo Tuurihalme, Valtioneuvoston selvitys eduskunnalle Suomen ampumaratojen tilanteesta VN/23649/2022, Puolustusministeriö, 21.12.2022, s. 14.

[171] Rintala, Veli-Matti ja Savola, Anne: Satakunnan ampumarataselvitys ja kehittämissuunnitelma, Satakuntaliitto 2021.

3.10.2 Sisäinen turvallisuus

Sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan niitä yhteiskunnan tekijöitä ja ominaisuuksia, joiden vaikutuksesta ihmiset voivat nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman pelkoa ja turvattomuuden tunnetta, mikä johtuisi rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista ja niihin rinnastettavista kansallisista ja kansainvälisistä ilmiöistä. [172]

Suomen rajojen valvonnalla ylläpidetään rajajärjestystä ja rajaturvallisuutta etenkin Schengen-alueen ulkorajalla. Maarajalla rajojen valvontaa toteutetaan partioimalla perinteisesti, mutta partioinnissa hyödynnetään myös Vartiolentolaivueen helikoptereita ja lentokoneita sekä muita kulkuvälineitä ja teknisiä valvontajärjestelmiä. Merirajalla valvonnan rungon muodostavat merivartioasemat tutka- ja kamerajärjestelmineen, jota täydennetään vartiolaivojen ja veneiden partioinnilla. Vartiolentolaivueen ilma-alukset partioivat myös merirajoilla säännöllisesti.

Merivartiosto vastaa toimialueellaan rajojen valvonnasta, rajatarkastuksista, meripelastuksesta ja ympäristövahinkojen torjunnasta aavalla merellä. Länsi-Suomen merivartioston (LSMV) toimialue käsittää koko Suomen rannikon ja sen talousvyöhykkeen alueen sekä Ahvenanmaan – Suomenlahtea lukuun ottamatta. Alueen rajanylityspaikat ovat myös merivartioston toimialuetta.

Länsi-Suomen merivartioston esikunta ja merivartioston johto- ja meripelastuskeskus (MRCC Turku) sijaitsevat Turun sataman läheisyydessä. Länsi-Suomen merivartiostolla on kymmenen merivartioasemaa ja kaksi vartiolaivaa: VL Uisko ja VL Tursas. Satakuntaan sijoittuu Porin ja Rauman merivartioasemat. [173]

Pelastuslaitos huolehtii pelastustoiminnasta, väestön varoittamisesta, valvontatehtävistä oman alan ohjauksesta ja neuvonnasta. Pelastuslaitos tunnistaa alueen onnettomuusriskejä, ehkäisee onnettomuuksia ja varautuu onnettomuuksiin. Pelastustoimen järjestäminen kuuluu hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin. Satakunnan hyvinvointialueen pelastuslaitoksella on pelastusasemat Harjavallassa, Huittisissa, Kankaanpäässä, Meri-Porissa, Kanta-Porissa, Raumalla ja Ulvilassa. Lisäksi Satakunnan alueella toimii yhteensä 49 sopimuspalokuntaa. [174]

Sisäisen turvallisuuden osalta myös suuronnettomuuksien riskien ennaltaehkäiseminen on Suomessa korkealla tasolla. Suuronnettomuudella tarkoitetaan onnettomuutta, jota on menehtyneiden, loukkaantuneiden, ympäristöön tai omaisuuteen kohdistuneiden vahinkojen määrän taikka onnettomuuden laadun perusteella pidettävä erityisen vakavana.

Suomessa on sähköntuotannossa neljä ydinvoimalaitosyksikköä, joista kaksi sijaitsee Eurajoen Olkiluodossa. Suomen viides ydinvoimalaitosyksikkö on aloittanut sähköntuotannon vuonna 2023 Olkiluodossa. Säteilyturvakeskus (STUK) valvoo ydinturvallisuutta. Valvonnan kohteina ovat ydinvoimalaitokset, ydinmateriaalit ja ydinjätteet. Vakavan säteilyvaaratilanteen todennäköisyyden arvioidaan olevan Suomessa pieni. Säteilytilannetta tarkkaillaan jatkuvasti koko maassa säteilyturvakeskuksen, ilmatieteenlaitoksen ja Puolustusvoimien havaintoasemilla. Pahimmassa tapauksessa ydinvoimalaitosonnettomuus voi kuitenkin aiheuttaa vakavan säteilyvaaratilanteen. Säteilyonnettomuuden vaikutukset voivat ulottua laajalle alueelle tuulen mukana. Eurajoelle Olkiluotoon on rakenteilla myös käytetyn polttoaineen kapselointi- ja loppusijoituspaikka.

Satakunnassa on useita vaarallisten kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavia eli Seveso III -direktiivin mukaisia laitoksia erityisesti Harjavallassa, Kankaanpäässä, Porissa ja Raumalla. [175] Tuotantolaitoksiin liittyy kiinteästi myös vaarallisten aineiden kuljettaminen maanteitse, rautateitse ja aluskuljetuksin. Vaarallisten aineiden kuljetusmäärät ovat kasvaneet viime vuosina erityisesti tiekuljetusten osalta, rautatiekuljetukset ovat vähentyneet ja aluskuljetusten määrä on pysynyt miltei samana. [176] Tuotantolaitosten toimintaan,

[172] Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta, Valtioneuvoston julkaisuja 2021:48 vn.fi, s.48.

[173] https://raja.fi/etusivu viitattu 10.2.2023.

[174] https://pelastustoimi.fi/satakunta viitattu 10.2.2023.

[175] Kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeet, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), 1.7.2022.

[176] Hanna Strömmer, Vaarallisten aineiden kuljetukset vuonna 2017, Traficomin julkaisuja 4/2019, s. 26.

kuljetuksiin ja tilapäiseen säilyttämiseen voi liittyä mahdollisuus onnettomuuksiin, joissa vaaralliset aineet aiheuttavat vakavaa haittaa ihmisille ja ympäristölle (luontokohteet, virkistysalueet, vesistöt, pohjavedet, infrastruktuuri, muut tuotantolaitokset, kulttuurihistorialliset kohteet). [177]

3.10.3 Huoltovarmuus

Huoltovarmuus on toimintaa, jonka tarkoituksena on turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämätön tuotanto, palvelut ja infrastruktuuri vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta.[178]

Huoltovarmuustyön tavoitteissa on keskeistä huomioida Suomen erityispiirteet kuten kylmä ilmasto, syrjäinen sijainti, riippuvuus merikuljetuksista, energiaintensiivisyys, pitkät kuljetusyhteydet ja riippuvuus ulkomaisista hyödykkeistä.

Ilmastonmuutoksen eteneminen ja sen myötä yleistyvät sään ääri-ilmiöt ja riskit ekosysteemeille ovat riskejä myös Suomen huoltovarmuudelle. Erityisen keskeisiä ilmastomuutokseen liittyviä kysymyksiä ovat energiamurros, sään-ääri-ilmiöiden vaikutukset infrastruktuurille kuten sähkön siirrolle sekä ilmastoriskit ruoantuotannolle ja metsätaloudelle.

Huoltovarmuuden kannalta merkittäviä toimintoja sijoittuu Satakunnassa suurimpien kaupunkien lisäksi pienempiin kuntiin, taajamiin ja maaseudulle. Teollisuuden alihankintaverkostot ulottuvat laajalle alueelle.

Energiahuolto on muiden yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen perusedellytys. Sähkön tai lämmön saannin häiriö voi vaarantaa kriittiset toiminnot ja väestön hyvinvoinnin. Suomessa energian tuotanto ja käyttö on maantieteellisesti hajautettua ja siirtoetäisyydet ovat pitkiä. Energiansiirtoverkot ovat usein suojaamattomia ja alttiita vaurioitumaan. Energiaomavaraisuuden lisääminen auttaa pääsemään irti tuontiriippuvuudesta ja parantaa energiasektorin huoltovarmuutta. [179]

Satakunnassa tuotetaan ydinenergian lisäksi energiaa monipuolisesti uusiutuvista energialähteistä kolminkertaisesti maakunnan omaan kulutukseen nähden. Satakunnan energiahuoltoa on käsitelty Satakunnan nykytilaa kuvaavan osion kappaleessa 3.4.13 Energiahuolto.

Huoltovarmuuden kannalta on oleellista, että väestön riittävä ravinnon saatavuus, laatu ja turvallisuus turvataan kaikissa tilanteissa. Alkutuotanto (maa- ja puutarhatalous, kalatalous ja luonnontuotteet) ja elintarviketeollisuuden toiminta on väestön kannalta elintärkeää. Satakunnassa alkutuotanto on monipuolista ja elintarviketeollisuus valtakunnallista tasoa. Satakunnassa tuotetaan sokeria, kasviksia, viljeltyjä sieniä sekä siipikarjaa ja lihaa. Neljäsosa koko Suomen broilerin- ja kalkkunalihan tuotannosta sijaitsee Satakunnassa. Karkeasti yleistäen voidaan todeta, että Satakunnan viljanviljely keskittyy Kokemäenjokilaaksoon, maidontuotanto on keskittynyt Pohjois-Satakuntaan, sianlihantuotanto Kaakkois-Satakuntaan ja siipikarjantuotanto Etelä-Satakuntaan. Satakunnan erityispiirteenä on myös vahva ammattikalastus sekä merellä että sisävesillä. [180]

Vesihuolto luokitellaan huoltovarmuudessa myös elintärkeäksi toiminnoksi. Vesihuollolla turvataan puhtaan veden saatavuus ja jätevesien asianmukainen käsittely. Vesihuoltoa voidaan pitää välttämättömänä ihmisille, sosiaali- ja terveydenhuollon ja elintarvikehuollon toimivuudelle sekä teollisuuden toimintaedellytyksille. Myös jätehuollon toiminnan turvaaminen on ihmisten terveyden kannalta tärkeää sekä normaalioloissa että häiriötilanteessa. Satakunnan vesihuoltoa ja jätehuoltoa on käsitelty Satakunnan nykytilaa kuvaavan osion kappaleissa 3.4.12 Vesihuolto ja 3.4.14 Jätehuolto ja kiertotalous.

---

[177] Opas, Tuotantolaitosten sijoittaminen, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), 2015, s. 48.

[178] Sanastokeskus TSK ry: Kokonaisturvallisuuden sanasto, Helsinki 2017, s. 87.

[179] Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteko, Valtioneuvoston julkaisuja 2022:59: Valtioneuvosto, Helsinki 2022, s. 61.

[180] Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, Selostus, osa A, Satakuntaliitto 2019, s. 188.

Suomen huoltovarmuuden takaamiseksi ensiarvoisia ovat tie- ja rautatiekuljetukset, meri- ja ilmakuljetukset sekä satamat. Kuljetusten ja sotilaallisen liikkuvuuden vaatiman infrastruktuurin rooli on merkittävä. Huoltovarmuuden kannalta merkittäviä yhteyksiä ovat Satakunnassa sisämaan yhteydet tie- ja rautatieverkon osalta Porin ja Rauman satamiin ja edelleen meriteitse muualle maailmalle. Satakunnan elinkeinorakenne edellyttää myös toimivaa alemman asteista tieverkkoa.

4 Maakuntakaavan tavoitteet

Satakunnan maakuntakaavan 2050 perustavoitteet on määritelty maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) yleisten alueiden käytön suunnittelun tavoitteiden, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan sisältövaatimusten sekä valtakunnallisten ja maakunnallisten strategioiden, ohjelmien ja suunnitelmien pohjalta Satakunnan maakunnalliset olosuhteet ja erityistarpeet huomioiden. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet on esitetty kokonaisuudessaan erillisessä Satakuntaliiton maakuntahallituksen vuonna 2023 hyväksymässä asiakirjassa. Asiakirja sisältää Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteiden lisäksi alustavan Satakunnan nykytilan kuvauksen ja lähtötietoja käsittävän osuuden.

4.1 Maakuntakaavan yleiset tavoitteet

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan keskeisenä lähtökohtana ovat voimassa olevat Satakunnan maakuntakaavat. Kaavojen kehittämistarpeita tarkastellaan suhteessa olosuhteissa, ympäristössä ja tietoperustassa esiin tulleisiin muutoksiin ja suunnittelun perustana olevien tavoitteiden, strategioiden ja suunnitelmien ja lainsäädännön muutoksiin sekä maakuntakaavan toteutumisen seurannan kautta esiin nousseisiin tarkistamistarpeisiin.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 perustavoitteet on määritelty maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) yleisten alueiden käytön suunnittelun tavoitteiden, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan sisältövaatimusten sekä valtakunnallisten ja maakunnallisten strategioiden, ohjelmien ja suunnitelmien pohjalta Satakunnan maakunnalliset olosuhteet ja erityistarpeet huomioiden (Kuva 58).

Satakunta-strategiassa on määritelty maakunnan tavoiteltu kehitys, jota pyritään konkretisoimaan Satakunnan maakuntakaavalla 2050. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitevuosi on 2050 Satakunta-strategian maakuntasuunnitelman tavoitevuoden mukaisesti. Satakunnan maakunnallisia strategioita, selvityksiä ja suunnitelmia on tarkasteltu tavoitevaiheessa maakuntakaavan tavoitteiden näkökulmasta.

Laadittaessa Satakunnan maakuntakaavaa 2050 huomioidaan naapurimaakuntien voimassa olevat tai vireillä olevat maakuntakaavat ja yhteensovitetaan maakuntien tavoitteita erityisesti koskien aluerakenteen ja liikenneverkon tavoitteita sekä ympäristöön liittyviä näkökulmia kuten vesistöalueet, maisema-alueet ja viherverkosto.

Kuva 58. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteiden muodostaminen.

4.2 Kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien tavoitteet

Maakunnan kehittämistarpeiden täsmentämiseksi Satakuntaliitto lähetti keväällä 2022 kunnille, viranomaisille ja sidosryhmille Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteita koskevan kyselyn. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoite-esityksissä tuotiin esille maakunnan elinvoimaisuuden ja sen edellytyksenä nähdyn hallitun ja toimivan yhdyskuntarakenteen turvaamisen keskeistä merkitystä. Tavoite-esityksissä haluttiin kiinnittää huomiota myös alueiden käytön kestävyyden ja resurssitehokkuuden merkitykseen. Maakuntakaavan suunnittelutyöltä odotettiin kyselyn perusteella erilaisten käyttötarkoitusten huolellista ja tasapainottavaa yhteen sovittamista yhdyskuntien ominaispiirteisiin ja vahvuuksiin nojaten.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoite-esitysten yhteenvetona voidaan todeta maakunnan kehittämistarpeiden keskittyvän elinkeinoelämän tarpeisiin, vihreän siirtymän hankkeiden edistämiseen sekä energian tuotantoon ja sähkönsiirtoon. Keskeisinä maakuntakaavan tavoitteina pidettiin myös kestävän liikkumisen edistämistä, virkistys- ja viherverkoston riittävyyttä, luonnon monimuotoisuuden turvaamista, kulttuuriympäristön vaalimista sekä ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja sen vaikutuksiin varautumista. Tavoite-esityksissä nousi vahvasti esiin myös kansalliseen turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyvät näkökulmat.

Tavoite-esitysten perustella laadituista tavoiteluonnoksista pyydettiin kunnilta, viranomaisilta ja sidosryhmiltä lausuntoja. Lausuntovaiheen jälkeen Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteita täydennettiin lausuntoihin annettujen vastineiden ja muiden täsmentyneiden tietojen perusteella.

4.3 Tavoitteet muodostavat yhdessä kokonaisuuden

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet on jaoteltu maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) maakuntakaavan sisältövaatimusten otsikoiden sekä tulevaisuuden muutostekijöistä keskeiseksi tunnistetun kahden muun teemakokonaisuuden mukaisesti. Laadittaessa Satakunnan maakuntakaavaa 2050 eri teemojen tavoitteet sovitetaan yhteen. Tavoitteet muodostavat yhdessä tavoitekokonaisuuden.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitekokonaisuuden keskiössä ovat YMPÄRISTÖ, IHMINEN, TULEVAISUUS. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteena on ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä ja vetovoimainen Satakunta.

4.4 Maakuntakaavan sisällölliset tavoitteet

Satakunnan maakuntakaavan 2050 alueidenkäyttösuunnitelma on kuvattu maankäyttö- ja rakennuslaissa (nyk. alueidenkäyttölaki) maakuntakaavalle asetettujen sisältövaatimusten mukaisessa järjestyksessä luvussa 7. Sisältövaatimuskohtaisen suunnitelman kuvauksen alussa on koottuna sisältöön liittyvät valtakunnalliset

alueidenkäyttötavoitteet ja Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet ja kooste merkittävimmiksi arvioiduista vaikutuksista, joissa on tarkasteltu myös kaavalle asetettujen tavoitteiden toteuttamista.

4.5 Maakuntakaavan taustana olevat kehitysarviot

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan yhteydessä on arvioitu maakunnan tulevaa kehitystä yhteistyössä kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Tulevaa kehitystä on arvioitu myös kaavan lähtökohta-aineistoa ja laadittuja selvityksiä hyödyntäen. Maakunnan väestö- ja työpaikkakehitykseen perustuvia alueidenkäytöllisiä tarpeita on pyritty ennakoimaan maakuntakaavan tavoitevuoteen 2050 asti.

Teollisten investointien määrä Suomessa ja erityisesti Satakunnassa on kasvanut viime vuosien ajan. Satakunnassa on vireillä merkittäviä määriä vihreän siirtymän hankkeita, jotka pitävät sisällään muun muassa kiertotalouden hankkeita, akkuteollisuutta, hiilidioksidin talteenottoa ja jalostusta, metaani- ja vetyteollisuutta, biokaasun tuotantoa sekä olemassa olevan teollisuuden vähähiilistämistä. Lisäksi vireillä on myös datakeskushankkeita sekä turvallisuusteollisuuden hankkeita. Satakunnassa on kantaverkossa vapaata kapasiteettia ja kantaverkkoa vahvistetaan lähivuosien aikana. Lisäksi teollisuuden näkymiä vahvistaa merkittävä määrä vireillä olevia uusiutuvan energian erityisesti aurinkoenergian tuotannon hankkeita ja suunnitteilla oleva Gasgridin kaasuverkko.

Arvioitaessa tulevaa kehitystä on todettu, että tulevaisuudessa Satakunnassa on merkittävästi potentiaalia teollisille investoinneille, jotka vaativat merkittävästi uusia sijaintipaikkoja paljon tilaa vaativalle teollisuudelle.

Arvioiden mukaan Satakunnassa asuntokuntien lukumäärä pysyy ennallaan tai kasvaa ja asuntokuntien koon pieneneminen jatkuu huolimatta väestömäärän laskusta. Satakunnan väestöennusteissa saattaa tapahtua myös käänne kasvuun suotuisan työpaikkakehityksen sekä kansainvälisen muuttoliikkeen ja maahanmuuton ansiosta. Satakunnassa on tarve varautua asuinalueiden laajenemisen sekä monipuolisen ja vetovoimaisen asuntotuotannon kehittämisen tarpeisiin taajamissa ja kylissä. Palveluiden osalta tulee varautua väestön palvelutarpeisiin ja kaupan palveluverkon osalta kulutuksen kasvuennusteisiin.

5 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tausta-aineisto ja selvitykset

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinta perustuu maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) 9 §:n mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin, jotta kaavan toteutumisen vaikutukset on voitu tarpeellisissa määrin tunnistaa, ennakoida ja ottaa huomioon kaavaa laadittaessa. Maakuntakaavaa laadittaessa on otettu huomioon maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) 28 §:n mukaiset sisältövaatimukset ja niiden edellyttämät selvitykset siinä määrin kuin maakuntakaavan tarkkuustaso edellyttää.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmistelu pohjautuu monipuoliseen tietopohjaan. Maakuntakaavan keskeisenä lähtöaineistona maankäytöllisissä ratkaisuissa ovat lainvoimaiset Satakunnan maakuntakaava, Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 ja Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 sekä niiden laadinnan pohjana olleet valmisteluvaiheen teemaraportit ja selvitykset.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen aineistoa on käsitelty teemoittain. Teemakokonaisuuksiin liittyvät lähtötiedot, tavoitteet ja selvitykset sekä teemaa koskevat kaavan muutos- ja kehittämistarpeet ja suunnitteluperiaatteet on yhdistetty valmisteluvaiheessa kutakin teemaa käsitteleväksi teemaraportiksi.

Satakunnan maakuntakaavaa 2050 varten on laadittu useita selvityksiä ja laadittu paikkatietoon perustuvia analyysejä. Kuntien kaavoitusta koskevia selvityksiä ja tietopohjaa hyödynnetään myös Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnassa. Maakuntakaavan laadinnassa hyödynnetään myös muuta maakunnan liiton, kuntien, valtionhallinnon ja tutkimuslaitosten ym. tuottamia selvityksiä ja tietoa.

5.1 Maakuntakaavan toteutuneisuuden arviointi

Voimassa olevien Satakunnan maakuntakaavojen toteutuneisuuden seuranta on toteutettu Satakuntaliitossa karttasovelluksen avulla. Sovellukseen sisältyy maakuntakaava-aineiston ohella paikkatietoaineistoa, laadittujen selvitysten aineistoja, aineistolinkkejä ja tekstejä, joiden avulla on mahdollista arvioida maakuntakaavoissa osoitettujen alueiden ja kohteiden nykytilaa ja kehitystä maakuntakaavan voimassaoloaikana.

Erillisessä sovelluksen liiteasiakirjassa käsitellään taajamatoimintojen alueiden (A), keskustatoimintojen alueiden (C), palvelujen alueiden (P), työpaikka-alueiden (TP), vähittäiskaupan suuryksikköjen alueiden (KM) ja teollisuus- ja varastotoimintojen alueiden (T, T1 ja T2) sekä palvelukylien (at) kehitystä väkiluvun, asumisen, työpaikkojen ja rakentamisen näkökulmasta.

5.2 Tietopohja ja paikkatietoaineistot

Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnittelussa on käytetty apuna erilaisia paikkatietoaineistoja ja paikkatietopalveluita. Satakuntaliitossa paikkatietoa käsitellään ja analysoidaan ArcGIS Pro -ohjelmistolla sekä verkkoselaimella käytettävällä ArcGIS Online -alustalla. Lisäksi käytössä on ollut erillisiä verkkoselaimella käytettäviä tietopalveluita.

Käytetyt paikkatiedot ovat pääosin avoimesti saatavia valtakunnallisia aineistoja, joiden tuottajina ovat Suomen ympäristökeskus, Väylävirasto, Geologian tutkimuskeskus, Luonnonvarakeskus, Metsäkeskus, Maanmittauslaitos ja Museovirasto. Paikkatietoaineistoja Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmistelua varten ovat tuottaneet lisäksi Puolustusvoimat, Fingrid, Gasgrid sekä Varsinais-Suomen ELY-keskus (nyk. Lupa- ja valvontavirasto ja Elinvoimakeskukset)

Avoimien paikkatietopalvelujen lisäksi Satakuntaliitolla on käytössä Suomen Lajitietokeskuksen ylläpitämä viranomaisportaali, Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämä Rakennus- ja huoneistorekisteri sekä Suomen ympäristökeskuksen tuottama Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä (YKR) -aineisto. Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä sisältää keskeiset väestöön, asumiseen, työssäkäyntiin ja rakennuksiin liittyvät tilastoaineistot sijoitettuna 250 m x 250 m tilastoruutuihin. Paikkatietoaineistoja on tuotettu myös Satakuntaliiton omissa selvityksissä.

Satakuntaliitto on Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämän Liiteri-tietopalvelun sopimuskäyttäjä. Tietopalvelu kokoaa laajasti yhteen eri tahojen tuottamaa rakennettua ympäristöä ja kaavoitusta koskevia tilasto- ja paikkatietoja. Palvelu toimii verkkoselaimella ja se mahdollistaa erilaiset karttatarkastelut ja analyysien teon.

5.3 Selvitykset

Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maakuntakaavoituksessa selvityksillä varmistetaan alueidenkäyttölain sisältövaatimukset täyttävä ratkaisu. Selvityksiä laaditaan sillä tarkkuudella kuin maakuntakaavan tarkkuustaso vaatii. Selvitysten yksityiskohtaisuuteen vaikuttaa myös kaavan vaikutusten merkittävyys sekä kaavan ohjausvaikutus, mikä riippuu kaavassa käytettävistä merkinnöistä ja määräyksistä.

Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Satakunnan maakuntakaavaa 2050 varten on laadittu seuraavat selvitykset:

5.3.1 Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen suojelualueiden seurantaselvitys (2019)

Satakuntaliitto arvioi Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen luonnonsuojelualueiden (SL) ja suojelualueiden (S) tilaa vuonna 2019 valmistuneessa selvityksessä. Suojelualueiden tilan arviointi on osa maakuntakaavan toteutumisen seurantaa ja arvioinnissa keskityttiin Natura 2000 -verkoston ja suojeluohjelmien ulkopuolisiin alueisiin. Selvitystyö käsitti olemassa olevan aineiston läpikäynnin ja maastokäynnit. Maastokäynnit kohdennettiin alueisiin, joista ei ollut tuoretta tietoa ja jotka eivät olleet toteutuneet suojelualueina. Seurantaraportissa on kuvattu 122 Satakunnan maakuntakaavassa osoitettua luontokohdetta. Selvitys valmistui marraskuussa 2019.

5.3.2 Satakunnan viherrakenneselvitys (2021)

Satakunnan viherrakenneselvitys valmistui marraskuussa 2021. Viherrakenteella tarkoitetaan erilaisten luontoalueiden ja niiden välillä olevien yhteyksien muodostamaa verkostoa. Viherrakenne on yhdessä rakennetun ympäristön ja liikenneverkon kanssa osa yhdyskuntarakennetta. Valmistunut selvitystyö on osa maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) velvoittamaa maakunnallista suunnittelutyötä ja toimii Satakunnan kokonaismaakuntakaavan laadintaa koskevan suunnittelun tausta-aineistona. Viherrakenteen selvittäminen maakuntatasolla on yleispiirteistä ja siinä korostuvat yksittäisten lajien sijaan elinympäristöjen väliset yhteydet.

5.3.3 Satakunnan ampumarataselvitys (2021)

Ampumaratalaki (763/2015) velvoittaa maakunnan liittoa laatimaan ja ylläpitämään maakunnallista ampumaratojen kehittämissuunnitelmaa. Satakunnan ampumarataverkoston kehittämissuunnitelma valmistui vuonna 2021. Suunnitelmaan sisältyy yksityiskohtainen selvitys maakunnan ampumaradoista, ja sen pohjalta on laadittu arvio ampumarataverkoston kattavuudesta ja riittävyydestä. Suunnitelma sisältää myös kehittämissuositukset ampumarataverkoston ja ampumaratojen käytön kehittämiseksi.

Satakuntaliitto ylläpitää ampumaratoja koskevia tietoja ja päivittää kehittämissuunnitelmaa tarpeen mukaan. Kehittämissuunnitelma toimii myös maakuntakaavan laadintaa koskevan suunnittelun tausta-aineistona.

5.3.4 Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma (2022)

Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman lähtökohtana on maakunnan saavutettavuuden parantaminen siten, että Satakunnan kilpailukyky ja aluekehityksen edellytykset paranevat. Satakunnan

liikennejärjestelmäsuunnitelma on alueen toimijoiden yhteinen näkemys maakunnan liikennejärjestelmän kehittämisestä. Suunnitelman laatimista ovat ohjanneet neljä liikennejärjestelmälle asetettua kehittämistavoitetta: saavutettavuus, kilpailukyky, kestävyys ja turvallisuus.

Liikennejärjestelmällä tarkoitetaan kaikkia liikennemuodot kattavasta henkilö- ja tavaraliikenteestä, niitä palvelevista liikenneverkoista, viestiyhteyksistä ja tiedoista sekä liikenteen palveluista annetussa laissa tarkoitetuista palveluista, liikennevälineistä ja liikennettä ohjaavista järjestelmistä muodostuvaa kokonaisuutta.

Satakuntaliiton maakuntahallitus hyväksyi Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman 14.3.2022.

5.3.5 Satakunnan tuulivoimaselvitys (2022)

Satakuntaliitossa käynnistettiin vuonna 2021 tuulivoimaselvitys, jossa tavoitteena oli arvioida Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 osoitettujen maakunnallisesti merkittävien tuulivoimaloiden alueiden toteutuneisuus ja päivitystarve ja tarkastella Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan merialuesuunnitelmassa 2030 Satakunnan merialueelle osoitettuja merituulivoimalle potentiaalisia alueita. Lähtökohtana olivat uuden teknologian tuulivoimalat, jotka ovat aiempaa tehokkaampia ja kookkaampia. Tavoitteena oli, että selvitys antaa riittävästi tietoa Satakunnan maakuntakaavan 2050 pohjaksi.

Ympäristöministeriö myönsi Satakuntaliiton hakemuksesta selvitystyötä varten valtionavustusta, joka oli suunnattu tuulivoimarakentamisen edistämiseen. Avustuksella toteutettiin SataTuuli-hanke, jonka tavoitteena oli tuottaa tietoa, ovatko Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 osoitetut tuulivoimatuotannon alueet (17 kpl) edelleen toteuttamiskelpoisia ja mitkä olisivat aikaisemmin suunniteltuja voimaloita selkeästi suurempien voimaloiden aiheuttamat vaikutukset lähialueen ihmisiin ja ympäristöön. Vaikutusten arvioinnissa ja vaikutusten havainnollistamisessa käytettiin tuulivoimalan kokonaiskorkeutena 310 metriä. Lisäksi tehtiin maisemavaikutuksiin keskittyvä selvitys ja Natura-arvioinnin tarveharkinta Suomen merialuesuunnitelmassa 2030 Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan suunnittelualueella tunnistetuille merituulivoimalle potentiaalisille alueille.

Ehdotusvaiheen 1 lausuntokierroksella saadun palautteen, viranomaisneuvottelun ja viranomaisten kanssa käytyjen työneuvottelujen jälkeen tuulivoimaselvitykseen lisätään kahta uutta maakuntakaavassa osoitettavaa tuulivoimaloiden aluetta (Merikarvian Korvenneva ja Siikaisten Santakangas) koskeva maakuntakaavatasoinen vaikutustenarviointi. Vaikutustenarviointi on koottu aluekohtaisiin kohdekortteihin vastaavalla tavalla kuin Satakunnan tuulivoimaselvityksessä 2022.

5.3.6 Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi (2023)

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadintaa varten vuosina 2022–2023 laaditussa inventoinnissa tarkistettiin maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen tiedot ja aluerajaukset sekä täydennettiin kohdeluetteloa modernin rakennusperinnön osalta. Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi antaa alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin kattavan kuvan Satakunnan rakennetun ympäristön historiallisesta kehityksestä ja ominaispiirteistä.

Inventoinnin lähtökohtana on ollut vuosina 2004–2005 valmistunut Satakunnan rakennusperintö -inventointi, jonka ajantasaistaminen sisälsi lähtötietojen tarkastelun, maastotyövaiheen, arvottamisvaiheen sekä kunnille ja sidosryhmille tarkoitetun alustavien inventointitulosten kommentointivaiheen. Tarkastelussa pääpaino asetettiin maakuntatason mittakaavaan ja kohteiden maakunnalliseen merkittävyyteen. Lisäksi inventoinnissa keskityttiin yksinomaan rakennettuihin kulttuuriympäristöihin ja rajattiin maisemaan perustuvia alueita ja muinaisjäännökset aineiston ulkopuolelle. Inventointihankkeessa tarkistettiin kohteiden säilyneisyys ja kuvaustekstit. Arvoalueiden määrittelyssä ja kuvausteksteissä on huomioitu aiempaa vahvemmin hyvinvointivaltion rakentamista maakunnassa parhaiten ilmentävät yhtenäiset asuinalueet, koulurakennukset, virastotalot, kulttuuri- ja liikuntaympäristöt, terveydenhuollon ja yhdys-kuntahuollon rakentaminen sekä seurakuntien rakennusperintö.

5.3.7 Vihreän siirtymän hankkeet Satakunnan maakuntakaavassa 2050-selvitys (2023)

Ympäristöministeriön avustuksella (Suomen kestävän kasvun ohjelma / NextGenerationEU -elpymis- ja palautumistukiväline) toteutetun selvitystyön tavoitteena on edistää vihreän siirtymän hankkeiden sijoittumista Satakuntaan selvittämällä maakuntakaavoitukselle syntyviä suunnittelutarpeita, yhteensovittamalla tarpeet valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan sisältövaatimusten kanssa sekä arvioimalla yleispiirteisesti vihreän siirtymän hankkeiden maakuntakaavatason vaikutuksia ilmastonmuutokseen, ympäristöön ja talouteen.

Selvityksessä on käsitelty tarkemmin sähköverkon, vetyverkon, liikenteen suurteholatausasemien, aurinkovoiman sekä teollisuuden suunnittelutarpeita. Työssä myös tutkittiin, minkälaista kehitystä edellä mainittuihin teknologioihin liittyy sekä minkälaisia hankkeita Satakunnassa on niitä koskien vireillä. Selvitys perustui laajaan yhteistyöhön Satakuntaliiton sidosryhmien kanssa hyödyntäen Satakuntaliiton koollekutsumaa Satakunnan aluesuunnittelun yhteistyöryhmää (Sata-alsu). Työn aikana haastateltiin keskeisimpiä sidosryhmiä, järjestettiin erillinen työpaja selvityksen aiheista sekä toteutettiin tarkentava kysely kunnille liittyen kuntien teollisuusalueiden kehitykseen ja sähköverkon tarpeisiin.

5.3.8 Satakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset -selvitys (2025)

Satakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä koskevan selvityksen tavoitteena on edistää elinkeinoelämän kehittämistä yhteensovittamalla maakunnalliset kehittämistarpeet valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan sisältövaatimusten kanssa.

Selvityksessä laadittiin kuvaus Satakunnan elinkeinoelämän erityispiirteistä ja kasvunäkymistä sekä määriteltiin elinkeinoelämän toiminnan kannalta kymmenen keskeistä maakunnan kehittämistavoitetta, joita tarkasteltiin yritysvaikutusten arviointimallin avulla. Satakunnan voimassa olevien maakuntakaavojen aluevarauksia on tarkasteltu selvityksessä elinkeinoelämän välittömien alueidenkäyttötarpeiden näkökulmasta. Elinkeinoelämän toimintaympäristöön liittyvinä kehittämissuosituksina puolestaan on nostettu esille liikenneyhteyksien, logistiikan ja energiaverkon toimivuuden turvaamiseen ja parantamiseen liittyviä kohteita. Selvityksessä esitettiin myös alustavia kehittämistarpeita elinkeinoelämän toimintaedellytysten näkökulmasta huomioitavaksi Satakunnan maakuntakaavan 2050 luonnoksen jatkokehittämisessä.

Satakunnan elinkeinoelämän keskeisten toimijoiden ja kuntien näkemyksiä kartoitettiin selvitystyön alkuvaiheessa järjestettyjen haastattelujen ja kahden työpajan avulla. Selvityksen laatimista varten kutsuttiin koolle ohjausryhmä, jossa oli edustajat Satakunnan ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksista, Satakunnan yrittäjistä, Rauman kauppakamarilta ja Satakunnan kauppakamarilta sekä kolme Satakunnan kuntien edustajaa. Sidosryhmien kuuleminen järjestettiin hyödyntämällä Satakuntaliiton koollekutsumaa Satakunnan aluesuunnittelun yhteistyöryhmää (Sata-alsu). Selvitys valmistui vuoden 2025 alussa.

5.3.9 Aaltorata-rautatieyhteyden tarveselvitys (2026)

Pohjanmaan liitto, Satakuntaliitto ja Varsinais-Suomen liitto käynnistivät vuoden 2025 lokakuussa Aalto-rautatieyhteyden tarveselvityksen. Työn tavoitteena oli muodostaa alustava kokonaiskuva ratayhteyden tarpeesta, linjausvaihtoehdoista ja vaikutuksista. Työssä hahmoteltiin potentiaalisia ratalinjausvaihtoehtoja Uusikaupunki-Rauma-Pori-Vaasa-Pietarsaari välille huomioiden radan kytkeytymisperiaatteet pääradan rataverkkoon ja TEN-T liikennekäytäviin.

Työssä järjestettiin kaksi työpajaa, joista ensimmäisessä ratalinjauksien varrella ja sen läheisyydessä sijaitsevien kuntien edustajat pääsivät kommentoimaan alustavia ratalinjausvaihtoehtoja. Työpajassa ja sen jälkeen kunnilta saatujen kommenttien ja sidosryhmä- ja viranomaishaastattelujen kommenttien perusteella muodostettiin lopulliset linjausvaihtoehdot. Tarveselvityksen haastatteluja (17 kpl) tehtiin väyläviranomaiselle, alueen kauppakamarien, länsirannikon satamien ja suurimpien yritysten edustajille. Tammikuussa 2026 järjestetyssä toisessa työpajassa esiteltiin vaikutustenarvioinnin alustavaa raporttia, johon oli työpajassa mahdollista antaa palautetta.

Loppuraportti, joka valmistuu maaliskuussa 2026, sisältää maaperäkarttojen mukaan tarkasteluja pohjaolosuhteista, laskelmia yhteysvälin tavara- ja henkilöliikenteen kuljetuspotentiaalista sekä linjausvaihtoehtojen maakuntakaavatasolla huomioidut kriittiset maankäyttöön, maisema- tai kulttuurialueisiin vaikuttavat kohteet. Lisäksi on huomioitu merkittävimmät luonto- ja lintukohteet sekä Natura 2000 -verkoston alueet, joilla olisi vaikutusta ratasuunnitteluun. Kevyessä vaikutusten arvioinnissa on arvioitu yhdyskuntarakenne ja maankäyttö, luonnonarvot sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Loppuraporttiin sisältyy arviointi suunnittelutyön jatkoedellytyksistä ja -toimenpiteistä, joilla ratayhteyden suunnittelua olisi syytä jatkaa.

5.3.10 Teemaraportit

Satakunnan maakuntakaavan 2026 ehdotusvaiheen aikana Satakuntaliiton alueiden käytön toimialan asiantuntijan laativat kaksi teemaraporttimuotoista tarkastelua, jotka liittyvät tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne sisältövaatimuksen alateemoihin. Ensimmäinen teemaraportti, Teollisuusalueiden tarkastelu (26.2.2026) muodosti osan lausuntokierrosta varten laadittua ehdotusvaiheen 1 kaava-aineistoa. Teemaraportissa käsiteltiin teollisuusalueisiin kohdistuvia kehittämistarpeita maakuntakaavoituksen näkökulmasta. Tarkastelu sisältää Satakunnan maakuntakaavassa 2050 kehitettäviä ja uusia teollisuustoimintojen alueita koskevan teemakarttatarkastelun, jota täydennettiin kolmella uudella kohdekortilla maakuntakaavan ehdotusvaiheessa 2.

Toisessa teemaraportissa (28.10.2026) taustoitettiin ja tarkennettiin kaupunkikehittämisen vyöhykkeen sekä kaupunkikehittämisen yhteystarpeen merkinnän osoittamisen periaatteita. Tarkastelu perustui ensisijaisesti aineistoihin ja karttaesityksiin, jotka kuvaavat kaupunkikehittämisen vyöhykkeiden välistä maakunnan sisäistä ja ylimaakunnallista pendelöintiä. Teemaraporttimuotoisten tarkastelujen esitystapa noudatti pitkälti Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen selvitysaineistoon sisältyvien teemaraporttien ulkoasua. Näissä varsinaisissa teemaraporteissa eri teemojen käsittely päättyi kehittämistarpeiden tunnistamiseen. Teemaraporttimuotoisissa tarkasteluissa tuotettiin lisäksi uutta tietoa erilaisten aineistojen yhdistämisen ja alustavien analyysien avulla kaavaratkaisun valmistelun tueksi.

5.3.11 Muut aiemmin laaditut selvitykset:

Kaupan palveluverkkoselvitys (2016) ja Satakunnan kaupan palveluverkkoselvityksen päivitys (2017)

Satakuntaliiton Satakunnan kaupan palveluverkko -selvitys ja Satakunnan kaupan palveluverkkoselvityksen päivitys vastaavat maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) mukaista maakuntakaavan selvitystarvetta. Kaupan palveluverkkoselvitys antaa lähtötiedot ja perusteet maakuntakaavassa tehtäville kaupan sijaintia ja mitoitusta koskeville kaavaratkaisuille. Satakunnan kaupan palveluverkkoselvityksessä esitetään kaupan palveluverkon kehittämisen lähtökohdat (yleiset lähtökohdat, alue- ja yhdyskuntarakenteen keskeiset piirteet, vähittäiskaupan nykytila ja kehitysnäkymät) ja suositus vähittäiskaupan sijoittumisesta ja mitoituksesta maakuntakaavan kannalta riittävällä tarkkuudella perusteluineen sekä suosituksen mukaisen merkitykseltään seudullisen kaupan palveluverkon arviointi. Selvitys on laadittu olemassa oleviin selvityksiin ja suunnitelmiin, tilasto- ja rekisteritietoihin sekä paikkatietoanalyyseihin perustuen.

Selvityksen yhteydessä on toteutettu kysely Satakunnan kuntien kaavoittajille. Kyselyllä selvitettiin tiedot kuntien nykyisistä vähittäiskaupan suuryksiköistä ja suurimmista kaupan yksiköistä, vireillä olevista kaupan hankkeista, voimassa olevien kaavojen liiketilavarauksista sekä potentiaalisista uusista vähittäiskaupan suuryksikköjen sijaintipaikoista. Selvityksen aikana järjestettiin sidosryhmille keskustelu- ja työpajatilaisuus. Kaupan palveluverkkoselvityksen laatimista ohjasi Satakuntaliiton liiton koolle kutsuma ohjausryhmä. Selvitysluonnos lähetettiin kommenteille kaikille Satakunnan kunnille ja ohjausryhmän jäsenille.

Bioenergia- ja puuterminaaliselvitys (2015)

Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 bioenergiaa käsittelevän teeman taustaselvitykseksi Satakuntaliitto tilasi Manu Hollménilta Bioenergia- ja puuterminaaliselvityksen. Selvitys tehtiin keväällä 2015. Selvityksessä on koottu

yhteen Satakunnan alueella olevia bioenergian käsittelyyn soveltuvia alueita ja kuvattu niiden ominaisuuksia sekä tarkasteltu lyhyesti myös bioenergia- ja puuterminaalien vaikutuksia.

Selvitykseen on koottu perustiedot 47 terminaalialueesta ja ne on esitetty selvityksen lopussa terminaalikorteissa. Jokaisen terminaalin kohdalla on kerrottu terminaalin tyyppi, alueen nykyinen käyttö, alueen omistus, kaavatilanne ja pinta-ala. Lisäksi on mainittu etäisyys havumetsään, naapurialueiden maankäyttö, laajentumismahdollisuudet, etäisyys asutukseen, ympäristölliset riskit, liikenneyhteydet ja mahdollisuudet sähkö- ja vesiliittymään sekä sammutusveteen.

Rataverkon raakapuun kuormauspaikkaverkon tilanne- ja tulevaisuuskuva -selvityksen päivitys (2023), Väylävirasto

Väyläviraston rataverkon raakapuun kuormauspaikkaverkon tilanne- ja tulevaisuuskuva -selvitys valmistui toukokuussa 2022. Selvityksessä muodostettiin Väyläviraston, metsäsektoreiden toimijoiden ja rautatieliikennöitsijöiden yhteinen näkemys raakapuun kuormauspaikkaverkon ylläpidosta ja kehittämisestä seuraavan kymmenen vuoden aikajänteellä. Väyläviraston tilanne ja tulevaisuuskuvan päivityksessä (v. 2023) on arvioitu puun tuonnissa ja kysynnässä Ukrainan kriisin puhjettua tapahtuneiden muutosten vaikutuksia selvityksen toimenpidesuosituksiin.

Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI). Satakunnan loppuraportti (2003)

Pohjavesien suojelun ja kiviainesten käytön välistä ristiriitaa aluesuunnittelun näkökulmasta selvitettiin Satakunnassa “Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen” (eli POSKI) -projektissa vuosina 1997–2000. Projektin tavoitteena oli turvata sekä geologisen luonnon ympäristöarvot, hyvälaatuinen pohjavesi yhdyskuntien vesihuoltoon, että laadukkaiden kiviainesten saanti yhdyskuntarakentamiseen. Alueet arvotettiin luonnon- ja maisema-arvojen sekä toisaalta vesi- ja kiviaineshuollon soveltuvuuden perusteella. Tutkimuksen tuloksena syntyi alueellinen yleissuunnitelma, jossa esitettiin ehdotukset maa-ainestenottoon soveltumattomista alueista, maa-ainestenottoon osittain soveltuvista alueista ja maa-ainestenottoon soveltuvista alueista. Projektin loppuraportti taustaselvityksineen toimi Satakunnan maakuntakaavan suunnittelun taustaselvityksenä: Britschgi R., Ahonen I., Lammila J., Lähteenmäki P., Sahala L. ja Vuokko J. (2003). Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI). Satakunnan loppuraportti. Satakuntaliitto, Lounais-Suomen ympäristökeskus, Suomen ympäristökeskus, Ympäristöministeriö, Tiehallinto, Tiehallinnon Turun tiepiiri, Geologian tutkimuskeskus, Euroopan Unionin rakennerahasto.

Turvetuotantoa koskevat selvitykset

Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 turvetuotantoa käsittelevän teeman taustaselvityksiksi tilattiin seuraavat selvitykset:

- Pöyry Finland Oy: Turvetuotannon nykytilan vesistövaikutukset, vaihe 1. 16X286434, 3.12.2015. Satakuntaliitto.
- Mikkilä, Elisa & Kirkkala, Teija: Turvetuotannon tarve Satakunnassa vuoteen 2035 mennessä, Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 taustaselvitys. Pyhäjärvi-instituutin julkaisuja, sarja B nro 31. Eura 2016.
- Pöyry Finland Oy: Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettujen turvetuotantoalueiden vesistövaikutusten arviointi, vaihe 2., 101006333, 5.10.2017. Satakuntaliitto, turvetuotannon vesistövaikutukset.
- Ahlman Group Oy: Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 soiden kasvillisuusselvitys 2017. Raportteja 26/2017. Satakuntaliitto.

Arvokkaita geologisia muodostumia koskevat selvitykset

Satakunnan maakuntakaavan laadinnassa hyödynnettiin Satakunnan seutukaavan 5 ja aiempien seutukaavojen suunnittelun pohjaksi laadittuja Satakunnan geologisia arvoja koskevia selvityksiä. Lisäksi Satakunnan maakuntakaavan laadinnan suunnittelun tausta-aineistoina toimivat valtakunnallinen harjujensuojeluohjelma

(Valtioneuvosto 1984) ja arvokkaita kallioalueita koskeva selvitys: Heikkinen R. & Husa J (1995). Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Turun ja Porin läänissä. Vesi- ja ympäristöhallinto.

Satakunnan alueelta laaditut selvitykset:

- Satakunnan seutukaavaliitto (1988). Satakunnan maa-ainesselvitys, I osa, Harjualueiden maisemaluokitus.
- Satakunnan seutukaavaliitto (1990). Satakunnan harjututkimus 1987–1988. Valtakunnallinen harjututkimus, selvitysraportti 42/1990.
- Satakunnan seutukaavaliitto (1987). Satakunnan maa-ainesselvitys, II osa, Kallioalueiden maisemaluokitus ja louhintakohteet, Porin ja Rauman ympäristöt. Satakunnan seutukaavaliitto.
- Satakuntaliitto (1992). Satakunnan maa-ainesselvitys, III, Kallioalueiden maisemaluokitus. Satakuntaliitto.
- Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen arvokkaiden kallioalueiden (ge2) nykytilan inventointiaineisto (Rintala, V-M 2012)
- Rintala, Veli-Matti (2013). Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen arvokkaiden kallioalueiden (ge2) nykytilan inventointi – raportti. Satakuntaliitto.

5.4 Maakuntakaavamerkinnät ja –määräykset

Satakunnan maakuntakaavan 2050 kaavakartta sekä kaavamerkinnät ja -määräykset ovat maakuntakaavan oikeusvaikutteisia asiakirjoja. Kaavakartalla esitetään kutakin teemaa koskeva ratkaisu maakuntakaavamerkinnöin, jotka ovat merkintöinä yleispiirteisiä ja täsmentyvät kuntien yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Kuntien kaavoitusta ohjataan maakuntakaavassa merkintöihin sisältyvillä määräyksillä.

Ympäristöministeriön asetus (311/2024) maakunta-, yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta astui voimaan 11.6.2024. Asetuksella kumottiin ympäristöministeriön kaavamerkintöjä koskeva asetus (Ympäristöministeriö: A5 Ympäristöministeriön asetus maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä, 31.3.2000). Voimaan tulleen asetuksen 3 §:n mukaan kunta ja maakunnan liitto saavat yksittäisen kaavan laatimisen yhteydessä soveltaa aiempaa asetusta vuoden 2028 loppuun, jos ne laativat kaavaa noudattaen niitä maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) säännöksiä, jotka olivat voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 kaavamerkintöjen ja määräysten lähtökohtia ovat olleet maankäyttö- ja rakennuslaissa (nyk. alueidenkäyttölaissa) määritellyt maakuntakaavan sisältövaatimukset. Ympäristöministeriön asetuksen mukaan maakuntakaavoissa käytetään kehittämisperiaatemerkintöjä, alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevia merkintöjä sekä varsinaisia aluevaraus-, kohde- ja viivamerkintöjä.

5.4.1 Kehittämisperiaatemerkinnät

Kehittämisperiaatemerkintä on yleispiirteinen merkintätyyppi, mikä osoittaa maakunnan kehitystarpeita. Kehittämisperiaatemerkintää ei ole tarkasti maantieteellisesti paikkaan sidottu merkintä. Kehittämisperiaatteita koskevilla merkinnöillä ja niihin liittyvillä määräyksillä osoitetaan alueita, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta ja siksi alueihin kohdistuu muussa suunnittelussa huomioon otettavia alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen kehittämistarpeita. Merkintätyyppi antaa mahdollisuuksia maakunnan alueiden käytön suunnittelun ja alueen muun kehittämisen yhteen niveltämiselle. Kehittämisperiaatteet voivat koskea maakunnan kehittämisen kannalta tärkeitä alueidenkäyttökysymyksiä, joihin liittyvät yksityiskohtaisemmat aluevaraustarpeet tai muut alueiden käyttöön liittyvät järjestelyt on tutkittava kuntatasolla tai muun toteuttavan suunnittelun yhteydessä. Kehittämisperiaatteisiin liittyvät kaavamääräykset koskevat siten lähes aina toteuttavaa suunnittelua.

5.4.2 Alueiden erityisominaisuuksia ilmaisevat merkinnät

Maakuntakaavan osa-alueiden erityisominaisuudet voivat liittyä luonnon- tai kulttuuriympäristön, maiseman sekä luonnonvarojen erityisiin arvoihin. Erityisominaisuuksia voivat olla myös osa-alueiden alueidenkäyttöä erityisesti rajoittavat ominaisuudet, kuten melu- ja vaara-alueet tai suojavyöhykkeet. Merkintäryhmään kuuluvat myös rakentamisrajoitusalueen laajentamista tai poistamista koskevat merkinnät. Osa-alueiden erityisominaisuuksia osoittamaan voidaan käyttää rasteri- tai viivamerkintöjä. Erityisominaisuuksia osoittavien merkintöjen alueella voi olla monenlaista alueidenkäyttöä. Jotkin erityisominaisuuksia osoittavat merkinnät viittaavat tarpeisiin, joiden toteutus tapahtuu erityislainsäädännön kautta. Tällöin osa-aluemerkinnän merkitys on ensisijaisesti informatiivinen. Erityisominaisuuksia osoittavia merkintöjä voidaan käyttää muiden merkintöjen kanssa päällekkäisesti.

5.4.3 Aluevaraus-, kohde- ja viivamerkinnät

Maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita osoitetaan aluevarausmerkinnöillä. Aluevarausmerkinnät on laadittu maakuntakaavan mittakaavassa yleispiirteisinä merkintöinä. Aluevarauksiin rinnastettavia kohdemerkintöjä käytetään kaavan mittakaavaan nähden pienialaisia alueita osoitettaessa (alle 10 ha) tai kun aluevarauksen ulottuvuudella ei ole ylikunnallisen ohjaustarpeen tai maakuntakaavan muun sisällön kannalta merkitystä.

Aluevarauksia voidaan tavanomaisen aluevaraussuunnittelun tarpeiden lisäksi käyttää täsmentämään ja tarkentamaan kehittämisperiaatteita tai osa-alueiden erityisominaisuuksia. Aluevarausmerkinnöillä osoitetaan alueen pääasiallinen käyttötarkoitus. Aluevarausmerkinnät ovat toisensa poissulkevia siten, että samalla alueella ei voi samanaikaisesti olla voimassa kahta eri aluevarausmerkintää. Viivamerkinnöillä osoitetaan liikenneyhteyksiä, johtoja ja osa-alueita. Aluevarausmerkintöihin rinnasteiset viiva- ja kohdemerkinnät ovat aluevarausmerkinnöistä poiketen kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä.

5.4.4 Viivamerkinnät ja muut merkinnät

Aluevarauksiin rinnastettavia viivamerkintöjä käytetään osoittamaan sellaisia alueidenkäyttömuotoja, jotka kartalla ovat viivamaisia kuten tiet, rautatiet ja johtolinjat. Maakuntakaavan mittakaavasta johtuen viivamerkinnän tarkoittaman alueiden käytön tosiasiallinen leveys maastossa voi olla huomattavasti kapeampi kuin millaisena se piirtämisteknisistä syistä joudutaan kaavakartalla esittämään.

5.4.5 Kaavamääräykset

Maakuntakaavassa voidaan antaa määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa. Lisäksi maakuntakaavassa voidaan antaa tarpeellisia määräyksiä, jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava. Maakuntakaavamääräykset jaetaan kolmeen ryhmään: suunnittelumääräyksiin, rakentamismääräyksiin ja suojelumääräyksiin.

Suunnittelumääräyksellä ohjataan ensisijaisesti yksityiskohtaisempaa kaavoitusta ja muuta eri viranomaisten alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua. Suunnittelumääräyksillä voidaan antaa rajoituksia ja reunaehtoja sekä laventaa kaavamerkinnän mukaista tulkintaa. Suunnittelumääräykset voivat koskea myös alueen ympäristöarvojen säilyttämistä sekä haitallisten ympäristövaikutusten estämistä tai rajoittamista. Suunnittelumääräyksillä voidaan tarvittaessa ohjata yksityiskohtaisemman suunnittelun tai muun maakuntakaavaa toteuttavan toiminnan ajoitusta, mutta määräyksillä ei voida velvoittaa kuntaa tai muuta viranomaista maakuntakaavaa toteuttavan suunnittelun aloittamiseen. Suunnittelumääräysten merkitys perustuu alueidenkäyttölain 32 §:ssä säädettyihin maakuntakaavan oikeusvaikutuksiin.

Maakuntakaavassa voidaan antaa myös rakentamismääräyksiä, jotka liittyvät maakuntakaavan rakentamisen ohjaamista koskeviin oikeusvaikutuksiin. Alueidenkäyttölain 33 §:n mukaan maakuntakaavassa on voimassa rakentamista koskeva rajoitus virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella.

Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä rakentamismääräyksellä laajentaa tai supistaa. Rakentamisrajoitusalueella on voimassa ehdollinen rakentamisrajoitus. Rakentamismääräyksillä voidaan määritellä yleispiirteisesti, minkälainen rakentaminen on rakentamisrajoitusalueilla maakuntakaavan mukaista.

Lisäksi maakuntakaavassa voidaan antaa alueidenkäyttölain 30 §:n mukaisia suojelumääräyksiä. Suojelumääräykset eivät ole ehdollisia kuten rakentamisrajoitukset. Maakuntakaavassa voidaan antaa tarpeellisia suojelumääräyksiä, jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava. Suojelumääräyksellä ei voida velvoittaa maanomistajaa aktiivisiin toimenpiteisiin maakuntakaavan toteuttamisen edistämiseksi. Suojelumääräyksellä voidaan asettaa alueen erityisten ympäristöarvojen turvaamiseksi tarpeellisia rajoituksia ja reunaehtoja. Suojelumääräyksillä voidaan turvata erityisten ympäristöarvojen säilyminen ennen kuin maakuntakaavaa ryhdytään toteuttamaan esimerkiksi yksityiskohtaisemman kaavoituksen, luonnonsuojelulain tai rakennussuojelulain keinoin.

Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on käytetty edellä kuvattuja maakuntakaavamerkintöjä koskevia määräyksiä.

5.4.6 Mittakaava ja pohjakarttamerkinnät

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 9 §:n mukaan maakuntakaava esitetään kartalla tai kartoilla sellaisessa mittakaavassa, että niistä alueiden käytön ohjaustarve huomioon ottaen ilmenevät tarkoituksenmukaisella tavalla alueiden käytön periaatteet, tarpeelliset alueet ja kaavan muu sisältö. Maakuntakaavan esitystapa on yleispiirteinen ja yksityiskohtainen suunnittelu jää suurelta osin kuntakaavoituksen tehtäväksi.

Maakuntakaavan pohjakartan tulee olla sellainen, että sen avulla voidaan saada kuva olemassa olevan ympäristön oleellisista piirteistä ja paikantaa maakuntakaavakohteiden sijainti kaavan yleispiirteisyyden mukaisella tarkkuudella. Satakunnan maakuntakaavan 2050 pohjakartalla esitetään siten kuntarajat, tärkein nimistö, vesistöt, pellot, keskeinen liikenneverkko ja rakennettujen alueiden yleispiirteinen sijoittuminen. Kaavan ulkorajana on Maanmittauslaitoksen julkaisema yleistetty maakuntaraja tarkkuudella 1:250 000.

Kartta-aineisto on vektorimuotoista paikkatietoaineistoa ja pohjakartassa käytetään Maanmittauslaitoksen, Suomen ympäristökeskuksen ja Väyläviraston tuottamaa avointa paikkatietoaineistoa. Aineistoja päivitetään tarvittaessa kaavaprosessin kuluessa. Aineistoja käsitellään ja kaava laaditaan ETRS-TM35FIN tasokoordinaatistossa.

Satakunnan maakuntakaava ja Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 on laadittu mittakaavaan 1:100 000. Tuulivoimaa käsittelevä Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 laadittiin mittakaavassa 1:200 000, koska katsottiin, että se on tuulivoimaloiden alueiden yleispiirteisyys huomioiden riittävä. Satakunnan maakuntakaava 2050 laaditaan mittakaavassa 1:100 000.

6 Osallistuminen, vuorovaikutus ja kaavaprosessin keskeiset vaiheet

6.1 Osalliset

Alueidenkäyttölain 62 §:n mukaan kaavaprosessissa ovat osallisia ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Satakunnan maakuntakaavan 2050 aloitusvaiheessa on osallisiksi arvioitu oheisen taulukon mukaiset tahot. Maakuntakaavan suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin edetessä voidaan tunnistaa lisää osallistahoja ja yhteistyötarpeita. Osallisten joukkoa voidaan täydentää koko suunnittelutyön ajan.

Maanomistajat	Kaava-alueen maanomistajat ja -haltijat
Ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa	Kaava-alueen ulkopuolisen alueen maanomistajat ja -haltijat Kaavan vaikutusalueen asukkaat Yritykset ja elinkeinonharjoittajat Alueella työssä tai koulua käyvät henkilöt Yritysten ja laitosten palvelujen käyttäjät
Viranomaiset, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään	Maakunnan alueen kunnat Naapurimaakuntien liitot ja kunnat, joihin kaava vaikuttaa Ministeriöt Valtion keskushallinnon viranomaiset kuten Lupa- ja valvontavirasto, Museovirasto, Metsähallitus, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) Aluehallinnon viranomaiset kuten elinvoimakeskukset, alueellinen vastuumuseo, metsäkeskus, puolustushallinto, aluehallintovirasto Valtakunnalliset edunvalvontajärjestöt
Yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään	Maakunnan tasolla toimivat yhteisöt kuten, Suomen luonnonsuojeluliiton piirit ja kauppakamarit Alueellisella tai paikallisella tasolla toimivat yhteisöt ja yhdistykset Erityistehtäviä hoitavat yhteisöt kuten energialaitokset (energian tuotannosta ja siirrosta vastaavat tahot), vesilaitokset ja tietoliikenteen välityksestä vastaavat yhtiöt Maanomistajia edustavat yhteisöt Asukkaita edustavat yhteisöt kuten kylätoimikunnat, asukasyhdistykset tai niiden kattojärjestöt sekä harrastusjärjestöt Elinkeinonharjoittajia edustavat yhteisöt

Taulukko 1. Maakuntakaavoituksen osallisia

6.2 Osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestäminen

Satakuntaliitolla on alueidenkäyttölain 27 §:n mukaisesti vastuu Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatimisesta, selvitysten tekemisestä ja vaikutusten arvioinnista. Kaavaprosessi tulee kuitenkin järjestää siten, että kaikilla niillä, joihin kaava vaikuttaa, on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun ja arvioida kaavan vaikutuksia.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyjen tavoitteena on jakaa tietoa kaavasta, hankkia kaavan suunnittelua varten tietoa, käydä vuoropuhelua osallisten kanssa ja tehdä kaavaa yhteistyönä eri tahojen kanssa.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 8 §:n mukaan maakunnan liiton on maakuntakaavaa laadittaessa oltava tarpeellisissa määrin yhteistyössä asianosaisten kuntien, valtion viranomaisten ja muiden maakuntakaavoituksen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Lisäksi valtakunnallisesti merkittävissä asioissa on oltava yhteistyössä ympäristöministeriöön ja niihin ministeriöihin, joita koskevia asioita kaavassa käsitellään.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnitteluprosessia varten muodostettiin vuoden 2022 keväällä kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien edustajista koostuva yhteistyöryhmä (SataYTR2050). Tarkoituksena on, että yhteistyöryhmän edustajat tuovat kaavaprosessille edustamansa tahon näkemyksiä ja asiantuntijuutta ja toisaalta myös vievät tahoilleen tietoa kaavan sisällöstä ja vaiheista.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen ja ehdotusvaiheen kuulemisen yhteydessä järjestetään yleisötilaisuudet, joissa esitellään kaavan suunnittelutilannetta, ratkaisuja ja vaikutuksia. Yleisötilaisuuksia käytetään ennen kaikkea tiedon jakamiseen, osallisten kuulemiseen ja yleiseen keskusteluun.

Maakuntakaavaa laadittaessa ei suoraan olla yhteydessä esimerkiksi kirjeitse kaikkiin kaava-alueen asukkaisiin tai maanomistajiin.

6.3 Viranomaisyhteistyö

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 11 §:n mukaan maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) 66 §:ssä tarkoitettu viranomaisneuvottelu järjestetään kaavoitukseen ryhdyttäessä sekä ennen kuin kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävillä. Viranomaisyhteistyön tavoitteena on varmistaa, että maakunnan liitto saa riittävän varhaisessa suunnitteluvaiheessa tietoonsa valtakunnalliset, seudulliset ja muut keskeiset tavoitteet. Neuvottelu käydään valtion ympäristöhallinnon ja muiden viranomaisten kesken sekä niiden ministeriöiden, joiden toimialaan kuuluvia valtakunnallisesti merkittäviä asioita kaavassa käsitellään. Toisaalta myös viranomaiset saavat tietoonsa maakuntakaavassa käsiteltäviä asioita ja voivat vaikuttaa maakuntakaavassa käsiteltäviin asioihin. Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelussa selvitetään, miten valtakunnalliset ja muut tavoitteet on kaavalla saavutettu ja miten annetut lausunnot voidaan ottaa huomioon. Viranomaisneuvottelut ovat keskeinen osa valtion viranomaisten ja maakunnan liittojen vuorovaikutusta ja yhteistyötä sekä maakuntakaavoituksen ohjausta.

Kaavasta pyydetään myös lausunnot Lupa- ja valvontavirastolta ja elinvoimakeskuksilta (ent. elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselta), Satakunnan kunnilta, kaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntien liitoilta sekä tarpeen mukaan myös naapurimaakuntien kunnilta, keskeisiltä viranomaistahoilta, yhteisöiltä sekä ehdotusvaiheessa myös niiltä ministeriöiltä, joita asia koskee.

Viranomaisneuvottelujen välisenä aikana voidaan tarvittaessa pitää erillisiä työneuvotteluja ja tehdä muutoin tiivistä yhteistyötä koko kaavaprosessin aikana.

6.4 Tiedottaminen

Satakunnan maakuntakaavaa 2050 koskevat kuulutukset kaavan vireilletulosta, virallisista kuulemisista ja voimaan tulosta julkaistaan Satakuntaliiton ja kuntien virallisilla ilmoitustauluilla, Satakuntaliiton verkkosivuilla ja vähintään seuraavissa sanomalehdissä: Satakunnan Kansa Länsi-Suomi ja Kankaanpään seutu.

Kaavan vaiheista lähetetään tietoa tarpeen mukaan alueellisille, maakunnallisille ja paikallisille median edustajille, kunnille, naapurimaakunnille, naapurimaakuntien kunnille, viranomaistahoille sekä muille sidosryhmille. Kaavaprosessin etenemistä voi seurata myös Satakuntaliiton verkkosivuilla. Kaavan valmistelusta, tavoitteista ja vaikutuksista saa lisätietoja myös Satakuntaliiton alueiden käytön toimialalta.

Alueidenkäyttölain 67 §:n mukaisesti kaavan hyväksymistä koskevasta maakuntavaltuuston päätöksestä lähetetään tieto niille kunnan jäsenille sekä muistutuksen tekijöille, jotka kaavan nähtävillä ollessa ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 94 §:n mukaan maakunnan liiton on lähetettävä viivytyksettä maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös niille ministeriöille, joita kaava koskee, sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (nyk. Lupa- ja valvontavirastolle ja elinvoimakeskuksille), Maanmittauslaitokselle, maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntien liitoille, maakuntakaava-alueen kunnille ja rakennusvalvontaviranomaisille sekä tarpeen mukaan muille viranomaisille.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 97 §:n mukaan maankäyttö- ja rakennuslain 142 ja 198 §:n nojalla julkipanon jälkeen annettavan päätöksen antamisesta ilmoitetaan ennen sen antamispäivää päätöksen tehneen viranomaisen ilmoitustaululla. Ilmoituksessa on mainittava viranomainen, asian laatu ja päätöksen antamispäivä. Ilmoitus on pidettävä päätöksen tehneen viranomaisen ilmoitustaululla vähintään oikaisuvaatimuksen tai valituksen tekemiselle varatun ajan.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 93 §:n mukaan maakuntakaava tulee voimaan, kun päätöksestä on kuulutettu maakuntakaavan alueeseen kuuluvissa kunnissa, niin kuin kunnalliset ilmoitukset niissä julkaistaan. Maakuntakaavan voimaantulosta kuulutetaan, kun päätös on saanut lainvoiman. Jos maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla on määrätty kaava tulemaan voimaan ennen kuin päätös on saanut lainvoiman, kuuluttaminen voidaan tehdä välittömästi määräyksen antamisen jälkeen.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 95 §:n mukaan maakunnan liiton on lähetettävä voimaan tullut maakuntakaava tiedoksi niille ministeriöille, joita kaava koskee, sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (nyk. Lupa- ja valvontavirastolle ja elinvoimakeskuksille), Maanmittauslaitokselle, maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntien liitoille, maakuntakaava-alueen kunnille ja rakennusvalvontaviranomaisille sekä tarpeen mukaan muille viranomaisille.

6.5 Päätöksenteko

Satakunnan maakuntakaavan 2050 hyväksyy alueidenkäyttölain 31 §:n mukaisesti liiton ylin päättävä toimielin eli Satakuntaliiton maakuntavaltuusto. Maakuntavaltuustolle annetaan ajankohtaiskatsauksia ja järjestetään seminaareja Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmistelun edetessä.

Satakuntaliiton maakuntahallitus ohjaa maakuntakaavoitusta ja tekee maakuntakaavoituksen valmistelua koskevat päätökset. Maakuntahallitus on asettanut maakuntakaavatyötä varten maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnat kokouksessaan 18.10.2021 (MH § 151) toimikaudekseen 2021-2025 ja 13.10.2025 (MH § 88) toimikaudekseen 2025-2029. Maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnan tehtävänä on maakuntastrategian ja maakuntakaavan valmistelun ohjaus. Maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnan kokouksiin osallistuvat asiantuntijoina virastosta maakuntakaavan ja maakuntastrategian valmistelijat sekä kutsuttaessa muita viraston asiantuntijoita. Toimikunta voi kutsua tarvittaessa kokouksiinsa myös viraston ulkopuolisia asiantuntijoita. Maakuntajohtaja osallistuu mahdollisuuksiensa mukaan toimikunnan työhön ja kokouksiin.

6.6 Aloitus- ja tavoitevaihe

Satakunnan maakuntakaavan 2050 osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyjen tavoitteena on jakaa tietoa kaavasta, hankkia kaavan suunnittelua varten tietoa, käydä vuoropuhelua osallisten kanssa ja tehdä kaavaa

yhteistyönä eri tahojen kanssa. Kaavan aloitusvaiheessa vuorovaikutus painottuu erityisesti tiedon hankkimiseen ja jakamiseen.

Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunta käsitteli kokouksessaan 13.12.2021 maakuntakaavoituksen lähtökohtia ja suunnittelutilannetta sekä käynnistettävän Satakunnan maakuntakaavan 2050 prosessin etenemistä ja alustavaa aikataulua. Satakuntaliiton maakuntahallitus päätti 20.12.2021 (MH § 185) käynnistää Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatimisen ja ilmoittaa kaavan vireilletulosta.

Vuoden 2022 alussa perustettiin kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien edustajista koostuva Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) 66 §:n mukainen Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatimista koskeva aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu järjestettiin 17.2.2022. Kokouksessa esiteltiin osallistumis- ja arviointisuunnitelman alustava luonnos ja käytiin läpi valtakunnalliset ja muut keskeiset kaavan tavoitteet. Viranomaisilta saadun palautteen pohjalta tarkistettua suunnitelmaluonnosta esiteltiin 1.3.2022 Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnalle sekä Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatimista varten alkuvuonna 2022 perustetulle yhteistyöryhmälle (SataYTR2050).

Osana aloitusvaihetta toteutettava tavoitevaihe käynnistyi Satakunnan maakuntakaavan 2050 osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta järjestetyn kuulemisen yhteydessä. Satakuntaliiton maakuntahallitus päätti 14.3.2022 (MH § 17) pidetyssä kokouksessaan hyväksyä osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnoksen, kuuluttaa suunnitelman nähtäville asettamisesta ja pyytää osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnoksesta lausunnot kunnilta, viranomaisilta ja sidosryhmiltä. Satakuntaliiton maakuntavaltuusto käsitteli 13.5.2022 (MV § 5) Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnittelutilannetta ja merkitsi osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnoksen tiedoksi. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnos asetettiin nähtäville 1.4.-13.5.2022 väliseksi ajaksi. Nähtäville asettamisesta kuulutettiin sanomalehdissä (Satakunnan Kansa, Satakunnan Viikko, Kankaanpään seutu, Länsi-Suomi, Alasatakunta ja Sydän Satakunta), Satakuntaliiton virallisella ilmoitustaululla, verkkosivuilla ja Satakunnan kuntien ilmoitustaululla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtäville Satakuntaliiton ja kuntien ilmoitustaululle sekä Satakuntaliiton verkkosivuille. Satakunnan maakuntakaavan 2050 vireille tulosta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville asettamisesta julkaistiin tiedote, mikä lähetettiin mm. medialle, päättäjille, kunnille, naapurimaakuntien rajoille sijoittuville kunnille, naapurimaakuntien liitoille, viranomaisille ja muille yhteistyötahoille. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskevia lausuntoja pyydettiin antamaan 10.6.2022 mennessä. Lausuntopyynnöt lähetettiin Satakunnan kunnille (16 kpl), maakunnan naapurikunnille (14 kpl) ja naapurimaakuntien liitoille (5kpl), viranomaisille ja sidosryhmille (44 kpl) sekä ministeriöille (10 kpl).

Kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa koskevissa lausunnoissa nostettiin esiin monipuolisesti kaavan laadintaan liittyviä näkökulmia ja lähtökohtia. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa pidettiin yleisesti selkeänä ja kattavana tietopakettina. Lausunnoissa pyydettiin täydentämään osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa lähtötietojen, tavoitteiden, osallisten ja selvitysten osalta. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös muuttuneen maailmantilanteen huomioimiseen ja esitettiin muita näkökulmia kaavan varsinaiseen valmisteluvaiheen suunnittelutyöhön liittyen.

Yksityisten henkilöiden ja muiden toimijoiden esittämissä mielipiteissä tuotiin esiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 tuulivoiman suunnitteluun ja matkailun kehittämiseen liittyviä tavoitteita. Mielipiteissä nostettiin esiin myös luonnonarvojen ja kulttuuriympäristöjen säilyttämistä koskevia tavoitteita.

Saatuja lausuntoja ja mielipiteitä sekä niihin laadittuja alustavia vastineita esiteltiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmälle (SataYTR2050) ja maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnalle 8.11.2022. Satakuntaliiton maakuntahallitus hyväksyi laaditut vastineet 22.11.2022 (MH § 100). Satakunnan maakuntakaavan 2050 osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutettiin ja täydennettiin vastineiden ja muiden täsmentyneiden tietojen perusteella. Muutoksia ja täydennyksiä esiteltiin 7.12.2022 Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmälle (SataYTR2050) ja Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnalle. Satakuntaliiton

maakuntahallitus hyväksyi 19.12.2022 (MH § 119) Satakunnan maakuntakaavan 2050 osallistumis- ja arviointisuunnitelman. Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan kokonaisuudesta annettiin tilannekatsaus tiedoksi Satakuntaliiton maakuntahallitukselle 22.11.2022 (MH § 99) ja maakuntavaltuustolle 9.12.2022 (MV § 20).

Maakuntakaavan tavoitteet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnosta koskevien lausuntopyyntöjen kanssa samanaikaisesti 8.4.2022 lähetettiin kysely kunnille, sidosryhmille ja viranomaisille. Kyselyssä pyydettiin antamaan 10.6.2022 mennessä tavoite-esityksiä perustavoitteita tarkentaviksi maakunnallisiksi ja seudullisiksi tavoitteiksi. Yhteensä kolmetoista teemaa sisältävä tavoitekyselylomake oli laadittu maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) maakuntakaavan sisältövaatimuksien sekä muiden tulevaisuuden muutostekijöinä tunnistettavien ilmiöiden pohjalta. Tavoitekyselyssä pyydettiin myös näkemys Satakunta-strategian Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 mukaisista pitkän aikavälin kehittämistä ohjaavista tulevaisuuskuvista.

Tavoitekyselyyn vastasi Satakunnan kymmenen kuntaa, kolme viranomaista ja neljä sidosryhmiä edustavaa tahoa. Tavoite-esitysten pohjalta järjestettiin vuoden 2022 syksyllä neuvottelut niiden kuntien kanssa, jotka olivat vastausten yhteydessä sitä pyytäneet (Eura, Eurajoki, Harjavalta, Huittinen, Kankaanpää, Kokemäki, Nakkila, Rauma, Ulvila). Lisäksi neuvoteltiin Satakunnan Museon ja elinkeinoelämän edustajien kanssa (Satakunnan yrittäjät, Satakunnan kauppakamari ja Rauman kauppakamari).

Tavoite-esitysten yhteenvedot ja esitysten alustavia vastineita käsiteltiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä (SataYTR2050) ja maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa 8.11.2022. Satakuntaliiton maakuntahallitus hyväksyi vastineet 22.11.2022 (MH § 100). Raportit saaduista tavoite-esityksistä ja niihin laadituista vastineista julkaistiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 verkkosivuilla.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteita valmisteltiin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, maakuntakaavan sisältövaatimusten, valtakunnallisten ja maakunnallisten strategioiden, suunnitelmien ja ohjelmien sekä maakunnan omien kehittämistarpeiden pohjalta. Tavoiteluonnoksia käsiteltiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä (SataYTR2050) ja Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa 7.12.2022. Satakuntaliiton maakuntahallitus päätti 19.12.2022 (MH § 120) pidetyssä kokouksessaan hyväksyä Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnokset sekä pyytää luonnoksista kunnilta, sidosryhmiltä ja viranomaisilta lausunnot. Saatuja lausuntoja ja niihin laadittuja vastineita sekä tavoitteisiin tehtyjä muutoksia ja täydennyksiä esiteltiin 28.3.2023 Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmälle (SataYTR2050) ja Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnalle. Satakuntaliiton maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 17.4.2023 (MH § 28) Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoiteluonnosten lausuntoihin annetut vastineet ja niiden pohjalta viimeistellyt Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet. Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan kokonaisuudesta annettiin tilannekatsaus tiedoksi Satakuntaliiton maakuntahallitukselle 8.5.2023 (MH § 42) ja maakuntavaltuustolle 26.5.2023 (MV § 4).

6.7 Valmisteluvaihe

Satakunnan maakuntakaavan lähtökohtia, tavoitteita ja kehittämistarpeita käsiteltiin teemoittain vuoden 2023 keväästä alkaen viranomaisten ja sidosryhmien kesken käydyissä työneuvotteluissa. Satakuntaliitto järjesti ympäristöministeriön ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa viranomaistyöneuvottelun 2.5.2023. Viranomaistyöneuvottelussa käytiin läpi maakuntakaavan laadinnan tilannekatsaus, laaditut selvitykset ja Satakunnan maakuntakaavan 2050 luonnoksen valmistelua ekologista kestävyyttä, maa-ainesvaroja ja teknisen huollon järjestelyjä koskevien teemojen osalta.

Valmisteluvaiheen aineiston laatiminen teemoittain

Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunta ja Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmä käsitteli maakuntakaavan teemoja maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) sisältövaatimusten mukaisina kokonaisuuksina syksyn 2023 ja kevään 2024 aikana kuudessa kokouksessa seuraavasti:

Yhteistyöryhmä ja toimikunta 19.10.2023; Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuri-perinnön vaaliminen, yhteistyöryhmä ja toimikunta 20.12.2023; Alueiden käytön ekologinen kestävyys ja virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys, yhteistyöryhmä ja toimikunta 29.1.2024; Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne, Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö, yhteistyöryhmä ja toimikunta 28.2.2024; Ympäristön ja talouden kannalta kestävät liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt, Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö, yhteistyöryhmä ja toimikunta 20.3.2024; Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne, Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset, yhteistyöryhmä 18.4.2024 ja toimikunta 6.5.2024; Ilmastonmuutos ja luontokato, Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus. Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan kokonaisuudesta annettiin tilannekatsaus tiedoksi Satakuntaliiton maakuntahallitukselle 20.11.2023 (MH § 93) ja maakuntavaltuustolle 8.12.2023 (MV § 17).

Vuoden 2024 kevään aikana kuntien kanssa pidetyissä työneuvotteluissa käsiteltiin kuntien tavoitteita ja käytiin läpi mahdollisia maakuntakaavan ratkaisuehdotuksia. Satakuntaliiton maakuntavaltuustolle 21.3.2024 pidetyssä seminaarissa esiteltiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen ratkaisuja. Teemoittaisen valmistelun pohjalta laadittiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 alustava luonnosaineisto maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) edellyttämällä tavalla. Alustavaa luonnosaineistoa käsiteltiin Satakunnan maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa ja maakuntakaavan yhteistyöryhmässä 10.9.2024 sekä Satakuntaliiton maakuntahallituksessa 23.9.2024 (MH § 65). Alustavan luonnosaineiston pohjalta käytiin myös viranomaistyöneuvottelu 24.9.2024. Työneuvottelussa esiteltiin alustavan luonnoksen lisäksi myös kaavan vaikutusten arvioinnin menettelyt.

Valmisteluvaiheen kuuleminen

Satakuntaliiton maakuntahallitus päätti 14.10.2024 (MH § 75) asettaa valmisteluvaiheen aineiston maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) 65 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 30 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville ja pyytää kaavan valmisteluvaiheen aineistosta lausunnot.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen aineisto asetettiin nähtäville 4.11.-5.12.2024 väliseksi ajaksi. Nähtäville asettamisesta kuulutettiin sanomalehdissä (Satakunnan Viikko, Kankaanpään seutu, Satakunnan kansa-Länsi-Suomi), Satakuntaliiton virallisella ilmoitustaululla, verkkosivuilla ja Satakunnan kuntien ilmoitustaululla. Valmisteluvaiheen aineisto asetettiin nähtäville Satakuntaliiton ja kuntien ilmoitustaululle sekä Satakuntaliiton verkkosivuille. Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen aineiston nähtäville asettamisesta julkaistiin tiedote, mikä lähetettiin mm. medialle, päättäjille, kunnille, naapurimaakuntien rajoille sijoittuville kunnille, naapurimaakuntien liitoille, viranomaisille ja muille yhteistyötahoille. Maakuntakaavan nähtävillä oloaikana järjestettiin kolme kaikille avointa seudullista esittelytilaisuutta Porissa 12.11.2024, Raumalla 20.11.2024 ja Kankaanpäässä 21.11.2024. Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaihetta koskevat lausuntopyynnöt lähetettiin kunnille, viranomaisille ja sidosryhmille 25.10.2024. Lausunnot pyydettiin antamaan 20.12.2024 mennessä. Lausunnon antajille järjestettiin kaavan esittelytilaisuus 13.11.2024 verkkotilaisuutena. Satakunnan naapurimaakuntien liitoille järjestettiin 29.11.2025 yhteisneuvottelu, jossa esiteltiin Satakunnan maakuntakaavan 2025 valmistelun tilannetta ja valmisteluvaiheen aineistoa sekä käytiin keskustelua erityisesti maakuntien rajoille sijoittuvien ratkaisujen tai maakunnan rajojen ulkopuolelle ulottuvien vaikutusten näkökulmasta. Satakuntaliiton maakuntavaltuusto merkitsi valmisteluvaiheen aineiston tiedoksi 29.11.2024 (MV § 20).

Valmisteluvaiheen palautteen käsittely ja vastineiden hyväksyminen

Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen aineistosta annettiin 58 mielipidettä, joista yritysten mielipiteitä oli 10 ja yhteisöjen 4. Yksityisten ihmisten mielipiteitä oli 44, joista 12:sta oli useampi allekirjoittaja. Yritysten mielipiteet koskivat pääosin tuulivoimatuotannon ja sähköverkon edistämistä ja kehittämistä. Yksityisten ihmisten ja yhteisöjen mielipiteissä tuulivoimatuotannon alueisiin ja sähköverkon kehittämiseen suhtauduttiin kriittisesti. Mielipiteissä oli myös muutosehdotuksia liittyen yksittäisiin luonnonsuojelualueiden ja kulttuuriympäristöjen merkintöihin. Satakunnan maakuntakaavan 20250 vaiheista tiedottamista pidettiin liian vähäisenä.

Kunnat, viranomaiset ja sidosryhmät antoivat Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen aineistosta yhteensä 45 lausuntoa. Lausuntojen kannanotoissa esitettiin monipuolisesti kaavakarttaan sekä

kaavamerkintöihin ja -määräyksiin kohdistuvia muutos- ja kehittämistarpeita. Lausunnoissa korostuivat energiahuoltoon ja ympäristöön sekä alue- ja yhdyskuntarakenteeseen liittyvät kannanotot. Suunnittelussa esitettiin huomioitavaksi tuulivoimatuotannon alueiden kehittämisen edistämistä ja useita uusia aurinkoenergian tuotantoalueiden hankkeita. Toisaalta lausunnoissa kiinnitettiin erityisesti huomiota tuulivoimaloiden alueiden ja luontoarvojen yhteensovittamiseen ja ehdotettiin alueita myös poistettavaksi. Lisäksi korostettiin kaavan vaikutusten arvioinnin merkitystä ja erityisesti yhteisvaikutuksia. Myös ylimaakunnallisten vaikutusten ja ilmastovaikutusten arvioinnin täydentämistä esitettiin. Maakuntakaavalta toivottiin joustavuutta ja toisaalta myös perusteltuja ja hyvin arvioituja ratkaisuja.

Valmisteluvaiheen aineistosta saatua palautetta esiteltiin Satakunnan maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa ja maakuntakaavan yhteistyöryhmässä 29.1.2025 sekä Satakuntaliiton maakuntahallituksessa 10.2.2025 (MH § 13). Valmisteluvaiheen aineistosta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden yhteenvetoja ja laadittuja vastineita käsiteltiin yhteistyöryhmässä 25.2.2025 ja toimikunnassa 27.2.2025. Satakuntaliiton maakuntahallitus hyväksyi 17.3.2025 (MH § 18) Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheesta saatuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin laaditut vastineet kaavan jatkovalmistelun pohjaksi ja päätti lähettää sähköpostitse tai kirjeitse laaditut vastinekirjeet niille lausunnon tai mielipiteen toimittaneille, jotka ovat palautteen yhteydessä jättäneet osoitetietonsa.

6.8 Ehdotusvaihe 1

Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen palautteisiin laadittujen vastineiden mukaisista muutoksista järjestettiin kevään 2025 aikana useita työneuvotteluja viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Työneuvottelut Satakunnan kuntien kanssa pidettiin vuoden 2025 alkukesän ja syksyn aikana. Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan kokonaisuudesta annettiin tilannekatsaus tiedoksi Satakuntaliiton maakuntahallitukselle 19.5.2025 (MH § 37) ja maakuntavaltuustolle 6.6.2025 (MV § 7). Muutostarpeiden perusteella laadittiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 alustava ehdotus 1, jonka pohjalta arvioitiin kaavan yhteis- ja kokonaisvaikutuksia ja Natura-arvioinnin tarpeellisuutta. Maakuntahallituksen 13.10.2025 (MH § 88) toimikaudeksi 2025-2029 valitsemalle Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnalle pidettiin 6.11.2025 perehdytys Satakunnan maakuntakaavan valmisteluvaiheen ratkaisuista ja keskeisistä muutoksista. Maakuntakaavan laadinnan kokonaisuudesta annettiin tilannekatsaus tiedoksi Satakuntaliiton maakuntahallitukselle 17.11.2025 (MH § 99) ja maakuntavaltuustolle 28.11.2025 (MV § 35).

Yhteis- ja kokonaisvaikutusten arvioinnin ja Natura-arvioinnin tarpeellisuutta koskevan selvityksen laadintaa esiteltiin Satakunnan maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa ja maakuntakaavan yhteistyöryhmässä 2.12.2025. Kokousten yhteydessä järjestettiin myös työpajat, jossa pyrittiin tunnistamaan ja arvioimaan maakuntakaavan ratkaisujen vaikutuksia arviointiteemojen avulla sekä merkitsemään kartalle merkittävimpiä vaikutusten aiheuttajia ja vaikutusalueita. Satakunnan maakuntakaavan 2050 alustavan ehdotuksen 1 ratkaisuja esiteltiin 14.1.2026 pidetyssä Satakunnan naapurimaakuntien liittojen yhteisneuvottelussa, jossa käytiin keskustelua erityisesti maakuntien rajoille sijoittuvien ratkaisujen tai maakunnan rajojen ulkopuolelle ulottuvien vaikutusten näkökulmasta. Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteis- ja kokonaisvaikutusten arvioinnin sekä Natura-arvioinnin tarvetta koskevan selvityksen keskeisimmät tulokset esiteltiin yhteistyöryhmälle 15.1.2026 ja toimikunnalle 20.1.2026. Satakuntaliiton maakuntahallitukselle järjestettiin iltakoulu 27.1.2026. Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaiheen 1 ratkaisuja ja vaikutusten arvioinnin sekä Natura -arvioinnin tarvetta koskevan selvityksen perusteella tehtäviä lieventämistoimenpiteitä käsiteltiin viranomaistyöneuvottelussa 3.2.2026 ja Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä ja Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa 4.2.2026. Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaiheen 1 ratkaisuja esiteltiin kuntajohtajille 12.2.2026.

Ehdotusvaiheen 1 lausunnot

Satakuntaliiton maakuntahallitus päätti 23.2.2026 (MH 6 §) pyytää Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaiheen 1 aineistosta lausunnot maankäyttö- ja rakennusasetuksen 13 §:n mukaisesti. Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaihetta 1 koskevat lausuntopyynnöt lähetettiin kunnille, ministeriöille, viranomaisille ja

sidosryhmille 25.2.2026. Kaavan vaiheesta lähetettiin tiedote 25.2.2026. Lausunnot pyydettiin antamaan 21.4.2026 mennessä. Lausunnon antajille järjestettiin kaavan esittelytilaisuus 19.3.2026 verkkotilaisuutena.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaiheen 1 aineistosta saatujen lausuntojen yhteenvetoja esiteltiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä ja Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa 29.4.2026 sekä maakuntahallituksen kokouksessa 18.5.2026 (MH 40§).

Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaiheen 1 aineistosta vastaanotettiin 55 lausuntoa. Lausunnoissa esitettiin lukuisia myönteisiä kannanottoja liittyen maakuntakaavan laadinnan aikana järjestettyihin osallistumisen ja vuorovaikutuksen menettelyihin, kaavan selvityksiin ja vaikutusten arviointiin sekä varsinaisen kaavaratkaisun kehittymiseen valmisteluvaiheeseen nähden. Kannanotoissa muutos- ja kehittämisesityksiä kohdistui erityisesti teollisuusalueisiin. Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota maakuntakaavan sisältövaatimusten huomioimiseen ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen huomioimiseen erityisesti luonnonarvojen ja kulttuuriympäristöjen näkökulmista. Lausunnoissa edellytettiin myös Natura-arvioinnin tarvetta koskevan selvityksen johtopäätösten huomioimista.

Ehdotusvaiheen 1 lausuntojen käsittely ja vastineiden hyväksyminen

Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaiheen 1 lausuntojen ja alustavien muutosesitysten pohjalta järjestettiin maankäyttö- ja rakennusasetuksen 11 §:n mukainen viranomaisneuvottelu 20.5.2026. Lausuntojen kannanotoista ja maakuntakaavaan jatkosuunnittelun yhteydessä tarvittavista muutoksista pidettiin myös työneuvottelut Lupa- ja valvontaviraston kanssa. Maakuntakaavan valmistelun tilannetta esiteltiin maakuntahallitukselle 18.5.2026 (MH 39§) ja maakuntavaltuustolle 29.5.2026 (MV 7§). Lausuntojen kannanottoihin laadittuja alustavia vastineita esiteltiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmässä 2.6.2026 ja Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa 3.6.2026 sekä maakuntahallituksen kokouksessa 15.6.2026 (MH 49§).

Satakuntaliiton maakuntahallitus päätti 26.6.2026 (MH 52§) hyväksyä Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaiheesta 1 saatuihin lausuntoihin laaditut vastineet kaavan jatkovalmistelun pohjaksi. Satakuntaliitto lähetti laaditut vastinekirjeet sähköpostitse 29.6.2026 lausunnon toimittaneille ja julkaisi tiedotteen maakuntahallituksen päätöksestä 1.7.2026.

Vastineiden perusteella Satakunnan maakuntakaavan 2050 jatkosuunnittelussa tarkasteltiin kokonaan uusien teollisuusalueiden sijoittamista ja tehdään muutoksia ehdotusvaiheessa 1 esitettyihin teollisuusalueiden ratkaisuihin. Vastineiden perusteella Satakunnan maakuntakaavan 2050 kaavakarttaan, selostukseen ja muuhun aineistoon tehtiin muutoksia jatkosuunnittelun yhteydessä. Jatkosuunnittelun yhteydessä kaavan myös vaikutusten arviointia täydennettiin ja täsmennettiin.

Maakuntakaavan sisältövaatimusten huomioiminen ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen edellyttivät muutoksia, jotka kohdistuivat pääosin tuulivoimatuotannon selvitysalueiden merkintöihin. Selvitysalueiden merkinnöillä osoitettiin maakuntakaavan laadinnan aikana alueita, joiden maankäyttöä ei voitu riittävien selvitysten puuttuessa ratkaista. Natura-arvioinnin johtopäätöksien perusteella muutostarpeet kohdistuivat tuulivoimatuotannon selvitysalueiden merkintöihin sekä voimalinjan, yhdysvesijohdon ja siirtoviemärin yhteystarvemerkintöihin ja ohjeellisiin merkintöihin. Lisäksi Natura-arvioinnin tarveharkinnan johtopäätösten perusteella kaavakarttaan tehtiin pienempiä korjauksia ja kaavamerkintöjä koskevia määräyksiä täydennettiin.

6.9 Ehdotusvaihe 2

Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaiheen 2 ratkaisua valmisteltiin ehdotusvaiheessa 1 saatuihin lausuntoihin laadittujen vastineiden, viranomaisneuvottelun, Lupa- ja valvontaviraston kanssa käydyn työneuvottelun ja muiden selvitysten sekä vaikutusten arvioinnin perusteella. Vuoden 2026 kevään ja syksyn aikana pidettiin kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien kanssa työneuvotteluja, joissa käsiteltiin ja täsmennettiin ehdotusvaiheen 2 kaavaratkaisuja.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaiheen 2 alustavia ratkaisuja on esitelty Satakuntaliiton valtuustoseminaarissa 1.9.2026, Satakuntaliiton maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunnassa 15.9.2026 ja yhteistyöryhmässä 17.9.2026 sekä maakuntahallituksen kokouksessa 21.9.2026 (MH 71§).

Tekstiä täydennetään työn edetessä.

6.10 Hyväksymisvaihe

Tekstiä täydennetään työn edetessä.

6.11 Seurantavaihe

Satakunnan maakuntakaavan 2050 saatua lainvoiman Satakuntaliitto seuraa kaavan toteutumista ja mahdollisia muutostarpeita sekä kuntien kaavoituksen ja muiden alueiden käyttöä koskevien suunnitelmien suhdetta Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteisiin.

6.12 Yhteenveto osallistumisen, vuorovaikutuksen ja kaavaprosessin keskeisistä vaiheista

Aloitusvaihe 2022

- Kaavan työohjelman ja alustavan aikataulun laadinta
- Kaavan lähtökohdat, yleiset tavoitteet, lähtötietojen ja selvitysten ajantasaisuus
- Kaavan sisältö ja laatimispäätös
    - Käsittely toimikunnassa 13.12.2021
    - Maakuntahallituksen päätös 20.12.2021 (MH § 185)
- Laaditut selvitykset
    - Esittely toimikunnalle 15.2.2022
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) laadinta
- Maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen (alueidenkäyttölaki 66§, MRA 11§) mukainen kaavan lähtökohtia ja tavoitteita koskeva aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu 17.2.2022
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnos ja kuuleminen
    - Käsittely yhteistyöryhmässä ja toimikunnassa 1.3.2022
    - Maakuntahallituksen päätös 14.3.2022 (MH § 17)
    - Maakuntavaltuustolle tiedoksi 13.5.2022 (MV § 5)
- Ilmoitus kaavan vireille tulosta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville asettamisesta 1.4.-13.5.2022 väliseksi ajaksi, mahdollisuus palautteen antamiseen, lausuntopyynnöt 10.6.2022 mennessä, (alueidenkäyttölaki 63§, MRA 30§)
- Kysely kunnille ja muille sidosryhmille kaavan tavoitteista määräaika 10.6.2022
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja kyselyistä saadun palautteen kokoaminen
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadut palautteet, tavoite-esitykset ja niihin laaditut vastineet
    - Käsittely yhteistyöryhmässä ja toimikunnassa 8.11.2022
    - Maakuntahallituksen päätös 22.11.2022 (MH § 100)
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelman hyväksyminen
    - Käsittely yhteistyöryhmässä ja toimikunnassa 7.12.2022
    - Maakuntahallituksen päätös 19.12.2022 (MH § 119)
- Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan tilannekatsaus
    - Maakuntahallituksen päätös 22.11.2022 (MH § 99)
    - Maakuntavaltuustolle tiedoksi 9.12.2022 (MV § 20)

Tavoitevaihe 2022-2023

- Tavoitekyselyn yhteenvedot
- Neuvottelut kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien kanssa
- Määritellään kaavan tavoitteet valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, maakunnan omien kehittämistarpeiden, kuntien, sidosryhmien ja toimijoiden tavoitteiden pohjalta
- Tavoiteluonnokset ja kuuleminen
    - Käsittely yhteistyöryhmässä ja toimikunnassa 7.12.2022
    - Maakuntahallituksen päätös 19.12.2022 (MH § 120)
- Lausuntoihin laaditut vastineet ja maakuntakaavan tavoitteet
    - Käsittely yhteistyöryhmässä ja toimikunnassa 28.3.2023
    - Maakuntahallituksen päätös 17.4.2023 (MH § 28)
- Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan tilannekatsaus

Valmisteluvaihe

2023-2025

- Viranomaistyöneuvottelu 2.5.2023
- Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan tilannekatsaus
    - Maakuntahallituksen päätös 20.11.2023 (MH § 93)
    - Maakuntavaltuustolle tiedoksi 8.12.2023 (MV § 17)
- Kaavan valmisteluvaiheen aineistojen laadinta teemoittain, käsittely
    - Yhteistyöryhmä ja toimikunta 19.10.2023: Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen
    - Yhteistyöryhmä ja toimikunta 20.12.2023: Alueiden käytön ekologinen kestävyys ja virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys
    - Yhteistyöryhmä ja toimikunta 29.1.2024: Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne, Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö
    - Yhteistyöryhmä ja toimikunta 28.2.2024: Ympäristön ja talouden kannalta kestävät liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt, Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö
    - Yhteistyöryhmä ja toimikunta 20.3.2024: Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne, Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset
    - Yhteistyöryhmä 18.4.2024 ja toimikunta 6.5.2024: Ilmastonmuutos ja luontokato, Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus
- Satakuntaliiton maakuntavaltuuston seminaari 21.3.2024
- Valmisteluvaiheen alustavan luonnosaineiston esittely
    - Yhteistyöryhmälle ja toimikunnalle 10.9.2024
    - Maakuntahallitukselle 23.9.2024 (MH § 65)
- Viranomaistyöneuvottelu 24.9.2024
- Valmisteluvaiheen aineiston nähtäville asettaminen ja lausuntopyynnöt
    - Maakuntahallituksen päätös 14.10.2024 (MH § 75)
    - Maakuntavaltuustolle tiedoksi 29.11.2024 (MV § 20)
- Kuulutus kaavan nähtäville asettamisesta 4.11.-5.12.2024 väliseksi ajaksi Satakunnan viikko, Kankaanpään seutu ja Satakunnan Kansa–Länsi-Suomi -sanomalehdissä sekä Satakuntaliiton ja kuntien verkkosivuilla/ilmoitustauluilla
- Yleisötilaisuudet: seudulliset esittelytilaisuudet Porissa 12.11.2024, Raumalla 20.11.2024 ja Kankaanpäässä 21.11.2024.
- Lausuntojen (MRL 62§, MRA 30§) määräaika 20.12.2024, esittelytilaisuus lausunnon antajille 13.11.2024, lausuntojen (alueidenkäyttölaki 62§, MRA 30§) määräaika 20.12.2024
- Naapurimaakuntien liittojen yhteisneuvottelu 29.11.2025
- Valmisteluvaiheen aineistosta saadun palautteen yhteenvedon esittely
    - Yhteistyöryhmälle ja toimikunnalle 29.1.2025
    - Maakuntahallitukselle 10.2.2025 (MH § 13)
- Valmisteluvaiheen aineistosta annetut lausunnot ja mielipiteet, vastineet
    - Käsittely yhteistyöryhmässä 25.2.2025 ja toimikunnassa 27.2.2025
    - Maakuntahallituksen päätös 17.3.2025 (MH § 18)

Ehdotusvaihe 1 2025-2026

- Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan tilannekatsaus
  - Maakuntahallituksen päätös 19.5.2025 (MH § 37)
  - Maakuntavaltuustolle tiedoksi 6.6.2025 (MV § 7)
- Perehdytys Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen ratkaisut ja keskeiset muutokset
  - toimikunta 6.11.2025
- Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan tilannekatsaus
  - Maakuntahallituksen päätös 17.11.2025 (MH § 99)
  - Maakuntavaltuustolle tiedoksi 28.11.2025 (MV § 35)
- Yhteis- ja kokonaisvaikutusten arvioinnin ja Natura-arvioinnin tarpeellisuutta koskevan selvityksen laadinnan esittely / työpaja
  - yhteistyöryhmä ja toimikunta 2.12.2025
- Naapurimaakuntien liittojen yhteiskokous 14.1.2026
- Yhteis- ja kokonaisvaikutusten arvioinnin ja Natura-arvioinnin tarpeellisuutta koskevan selvityksen keskeisten tulosten esittely
  - Yhteistyöryhmä 15.1.2026
  - Maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunta 20.1.2026
- Satakuntaliiton maakuntahallituksen iltakoulu 27.1.2026
- Viranomaistyöneuvottelu 3.2.2026
- Ehdotusvaiheen aineiston 1 ratkaisun käsittely ja lausuntopyynnöt
  - Yhteistyöryhmä 4.2.2026
  - Maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunta 4.2.2026
  - Maakuntahallituksen päätös 23.2.2026 (MH § 6)
- Lausuntopyynnöt kaavaehdotuksen aineistosta 1 (myös ministeriöt) (MRA 13 §), esittelytilaisuus 19.3.2026, lausuntojen määräaika 21.4.2026.
- Ehdotusvaiheen 1 aineistosta annettujen lausuntojen yhteenvedot
  - Yhteistyöryhmä 29.4.2026
  - Maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunta 29.4.2026
  - Maakuntahallitus 18.5.2026 (MH § 39)
- Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan tilannekatsaus tiedoksi
  - Maakuntahallitus 18.5.2026 (MH § 40)
  - Maakuntavaltuusto 29.5.2026 (MV § 7)
- Viranomaisneuvottelu (alueidenkäyttölaki 66 §, MRA 11 §) 20.5.2026
- Vastineet ehdotusvaiheen 1 aineistosta annettuihin lausuntoihin ja tehtävät muutokset
  - Yhteistyöryhmä 2.6.2026
  - Maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunta 3.6.2026
  - Maakuntahallitus 15.6.2026 (MH § 49)
  - Maakuntahallitus 26.6.2026 (MH § 52)

Ehdotusvaihe 2 2026-2027

- Satakuntaliiton valtuustoseminaari iltakoulu 1.9.2026
- Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaiheen 2 alustava ratkaisu
    - Yhteistyöryhmä 17.9.2026
    - Maakuntastrategia- ja maakuntakaavatoimikunta 15.9.2026
    - Maakuntahallitus 21.9.2026 (MH § 71)
- Ehdotusvaiheen aineiston 2 nähtäville asettaminen
    - Maakuntahallitus
- Kuulutus kaavan nähtäville asettamisesta, mahdollisuus muistutuksen antamiseen, (alueidenkäyttölaki 65 §, MRA 12§)
- Yleisötilaisuudet nähtävillä oloaikana
- Vastineiden laatiminen muistutuksiin

Hyväksymisvaihe 2027

- Kaava-aineistoon tehtävät tarkistukset ja täydennykset (Mikäli kaavaehdotusta muutetaan olennaisesti, se on asetettava uudelleen nähtäville)
- Kaavan hyväksyminen
    - maakuntahallitus
    - maakuntavaltuusto
- Maakuntakaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen (alueidenkäyttölaki 188 §) ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen
- Hyväksymispäätöksestä tiedottaminen
- Lainvoimaisuudesta tiedottaminen

Seurantavaihe

- Seurataan
    - Satakunnan maakuntakaavan 2050 toteutumista ja mahdollisia muutostarpeita
    - Kuntien kaavoituksen ja muiden alueiden käyttöä koskevien suunnitelmien suhdetta maakuntakaavan tavoitteisiin

7 Satakunnan maakuntakaavan 2050 alueidenkäyttösuunnitelma

Satakunnan maakuntakaavan 2050 alueidenkäyttösuunnitelman sisältö on kuvattu teemoittain jaoteltuna. Teemojen otsikoiden perustana ovat maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) 28 §:n maakuntakaavan sisältövaatimusten mukaiset kokonaisuudet. Näiden lisäksi ilmastomuutos ja siihen olennaisesti kytkeytyvä luontokadon ilmiö on tunnistettu tulevaisuuden kannalta keskeisinä muutostekijöinä. Temaattisen jaottelun viimeisenä kokonaisuutena on vielä huomioitu kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden kysymykset maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) 4 a §:n mukaisesti.

Maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) 28 §:n sisältövaatimusten mukaan maakuntakaavassa on kiinnitettävä erityistä huomiota:

1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen;

2) alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen;

3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin;

4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön;

5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin;

6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä

7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen.

Maakuntakaavan ratkaisun esittelyssä hyödynnetään lisäksi kahta muuta poikkileikkaavaa teemakokonaisuutta:

8) ilmastomuutos ja luontokato

9) kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus

Maakuntakaavan ratkaisun esittelyä edeltää valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet. Seuraavaksi esitellään Satakunnan maakuntakaavan 2050 alueidenkäyttösuunnitelman ratkaisu läpikäymällä maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset teemoittain. Jokaisen teemakokonaisuuden käsittelyn lopussa on kooste kunkin otsikon mukaiseen teemaan liittyvistä merkittäviksi arvioiduista vaikutuksista maankäyttö- ja rakennusasetuksen 10 §:n mukaan jaoteltuna.

7.1 Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne

7.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.

Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä.

Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

7.1.2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteen tarkoituksenmukaista kehittämistä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä kilpailukyvyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista tuetaan hyödyntämällä maakunnan ominaispiirteitä, edistämällä toimivia liikenneyhteyksiä, elinympäristön laadun parantamista ja luonnonvarojen kestävää käyttöä. Merellisiä toimintoja kehitetään ottaen huomioon meriympäristön hyvä tila, vedenalaisen luonnon monimuotoisuus, maisema ja virkistys- ja matkailukäyttö.

Satakunnan monikeskuksinen ja verkottuva alue- ja yhdyskuntarakenne perustuu olemassa olevaan rakenteeseen ja tasapainoiseen merialueen, rannikon, taajamien ja maaseutualueiden kehittämiseen. Tavoitteena on vähähiilinen ja resurssitehokas alue- ja yhdyskuntarakenne, jossa työpaikat, palvelut ja vapaa-ajan alueet ovat hyvin saavutettavissa eri väestöryhmien kannalta ja eri liikkumismuodoilla. Kehitettäessä alue- ja yhdyskuntarakennetta edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä ja huomioidaan viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämisedellytykset. Maakuntakaavan alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen nojautuu väestön, palvelujen ja tuotannon kehitysarvioihin.

Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteeseen perustuvia kehittämisvyöhykkeitä vahvistetaan elinkeinotoiminnan ja väestön keskittyminä hyvien liikenneyhteyksien varrella. Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitettäessä huomioidaan valtakunnalliset ja ylimaakunnalliset aluerakenteelliset ja toiminnalliset kokonaisuudet.

Osana tarkoituksenmukaista ja toimivaa alue- ja yhdyskuntarakennetta huomioidaan viherrakenne, jolla on merkitystä erityisesti alueiden välisen kytkeytyneisyyden ja ekologisten yhteyksien kannalta ottaen huomioon luonnon monimuotoisuuden, virkistyksen sekä ilmastonmuutoksen näkökulmat maa- ja merialueilla. Yhtenäisille tai maiseman kannalta tärkeille pelto-, metsä- ja suoalueille ei osoiteta muuta maankäyttöä ilman eri perusteita. Maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset turvataan alueiden käytön suunnittelussa.

Kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta edistetään Satakunnassa kehittämällä kyläverkostoa sen omista lähtökohdista, missä otetaan huomioon olemassa olevat rakenteet, palvelujen saatavuus, elinkeinotoiminnan monipuolisuus sekä ympäristöarvojen säilyminen.

Satakunnan kaupan palveluverkkoa kehitettäessä turvataan kaupan alueiden riittävyys, monipuolisuus sekä hyvä saavutettavuus niin kaupan logistiikan kuin asukkaiden palveluiden saavutettavuuden näkökulmasta. Keskusta-alueita priorisoidaan ensisijaisina kauppapaikkoina, ja tilaa vaativan kaupan erityisluonne huomioidaan.

Alueidenkäytön suunnittelussa otetaan huomioon maanpuolustuksen tarpeet siten, että turvataan riittävät alueidenkäytölliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnoille sekä muille maanpuolustuksen toimintamahdollisuuksille samalla kun huomioidaan muun yhdyskuntarakenteen, elinympäristön laadun ja säilytettävien ympäristöarvojen sekä elinkeinojen harjoittamisen asettamat vaatimukset.

Satakunnan merkittävät tulvariskialueet, tulvariskien hallinnan toimenpiteet ja tulviin varautuminen huomioidaan alueiden käytön suunnittelussa. Tavoitteena on, että vesistöalueille ei synny uusia tulvariskikohteita.

Alueiden käytön suunnittelulla ja toimintojen sijoittelulla muodostetaan viihtyisää ja toimivaa elinympäristöä ja pyritään ennalta ehkäisemään suuronnettomuusriskejä sekä haittavaikutuksia asutukselle ja ympäristölle. Tavoitteena on, että Satakunnan maakunta tarjoaa asukkailleen myös tulevaisuudessa viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön maalla ja merellä.

Alueiden käytön suunnittelun keinoin edistetään ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävän ja vetovoimaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen luomista Satakunnassa.

7.1.3 Maakuntakaavan ratkaisu

Koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset:

Kauppa

Suunnittelumääräys

Vähittäiskauppojen sijainnin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon tasapainoisen palveluverkon kehittäminen, olemassa olevien keskustatoimintojen alueiden kaupalliset palvelut ja niiden toiminta- ja kehitysedellytykset, yhdyskuntarakenteen muu kehitys sekä palveluiden saavutettavuus kaikki väestöryhmät huomioiden.

Suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota vähittäiskaupan sijoittumiseen ja palveluverkon kattavuuteen suhteessa asuin- ja työpaikka-alueisiin ja varmistaa asiointitiheydeltään päivittäisasiointiin perustuvan kaupan alueiden kytkeytyneisyys asuin- ja työpaikka-alueisiin erityisesti jalankulku- ja pyöräilyvälien verkostolla ja mahdollisuuksien mukaan myös joukkoliikenteen kulkutavoilla.

Keskustatoimintojen alueiden ja vähittäiskaupan suuryksiköiden alueiden ulkopuolelle sijoittuva kauppa ei saa heikentää keskustatoimintojen alueiden kaupan toimintaedellytyksiä ja sitä kautta palveluiden seudullista saavutettavuutta.

Päivittäistavarakaupan osalta suuryksikön mitoitus arvioidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vaikutustarkastelujen ja ostovoiman kasvun perusteella.

Raumalla kaupan hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa otetaan huomioon Vanhan Rauman maa-ilmanperintöarvot ja kaupan hankkeiden vaikutukset arvioidaan erityisesti Vanhan Rauman palvelutarjonnalle.

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajat:

Jollei selvitysten perusteella erityisesti muuta osoiteta, merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on Satakunnassa kaikkien kaupan laatujen osalta 4000 k-m2 lukuun ottamatta seuraavia:

- *päivittäistavarakaupassa ja erikoiskaupassa alaraja on Porin ja Rauman keskustaajamien alueilla 5000 k-m2*
- *tilaa vaativan erikoistavaran kaupassa alaraja on Porin ja Rauman keskustaajamien alueilla 10 000 k-m2 sekä Euran, Harjavallan, Huittisten, Kankaanpään, Kokemäen ja Ulvilan keskustaajamien alueilla 5000 k-m2*

Mitoitus:

Keskustatoimintojen alueiden ulkopuolisen merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksiköiden alueiden ja tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhykkeiden vähittäiskaupan yhteenlasketun kerrosalan enimmäismitoitus vuonna 2035 (sisältäen alueen kaiken kaupan kerrosalan):

Porin kaupan alueet (KM, km) ja tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhyke 280 000 k-m2

Rauman kaupan alueet (KM, km) ja tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhyke 113 000 k-m2

Huittisten kaupan alueet (KM) ja tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhyke 58 000 k-m2

Harjavallan tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhyke 10 000 k-m2

Kankaanpään tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhyke 10 000 k-m2

Satakunnan maakuntakaavassa 2050 koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alarajoista ja keskustatoimintojen alueiden ulkopuolisesta mitoituksesta perustuvat Satakunnan vaihemaakuntakaavaa 2 varten laadittuun Satakunnan kaupan palveluverkkoselvitykseen, (FCG suunnittelu ja tekniikka Oy, 18.5.2016), Kaupan palveluverkkoselvityksen päivitykseen (FCG suunnittelu ja tekniikka Oy, 22.9.2017) ja Huittisten kaupan mitoituksen erillistarkasteluun (FCG suunnittelu ja tekniikka Oy, 4.1.2018) sekä kuntien asema- ja yleiskaavoihin.

Merialue

Suunnittelumääräys

Suunniteltaessa merialueelle sijoittuvia toimintoja tulee sovittaa yhteen merialueen käyttömuodot ja elinkeinot, kuten kalastus, merenkulku, matkailu ja virkistys sekä vakituinen ja vapaa-ajan asuminen ja huomioida Puolustusvoimien toimintaan ja rajavalvontaan liittyvät tarpeet.

Suunniteltaessa toimintoja on otettava huomioon luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvot sekä ekologiset yhteydet huomioiden myös vedenalaiset arvot. Suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota merialueen ominaispiirteiden säilyttämiseen ja turvattava maankohoamisrannikolle ominaisten luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus.

Suunnittelussa tulee ehkäistä ja lieventää merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntymistä ja edistää ympäristön hyvä tilan saavuttamista merialueella.

Merialuetta koskevalla suunnittelumääräyksellä kiinnitetään huomiota Selkämeren ja Satakunnan rannikon ominaispiirteisiin ja korostetaan eri toimintojen yhteensovittamista. Meriturvallisuus, riskien hallinta, vaikutusten estäminen ja lieventäminen sekä vedenalaisen luonnon huomioiminen ovat keskeisiä tekijöitä alueidenkäytön suunnittelussa merialueella.

Rantarakentaminen

Suunnittelumääräys

Rantojen suunnittelussa rakentaminen tulee sijoittaa ensisijaisesti sietokyvyltään kestäville ranta-alueille ja turvata kullakin vesistöalueella riittävät yleiset virkistyskäyttömahdollisuudet ja varata riittävästi yhtenäistä vapaata ranta-aluetta. Suunnittelussa on turvattava myös maankohoamisrannikolle ominaisten luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus.

Rantojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon rakennusoikeuden, yhteiskäyttöalueiden ja yleisten alueiden tasapuolinen jakautuminen eri maanomistajille, palvelujen kohtuullinen saavutettavuus ja vesihuollon järjestäminen.

Pääasiassa vapaa-ajan asutuksen järjestämiseksi ranta-alueen omarantaisten rakennuspaikkojen mitoituksen tulee sijoittua välille 0–8 vapaa-ajan asuntoa mitoitusrantaviivakilometriä kohti. Yhteisrantaisena vapaa-ajan asutuksena mitoitus voi olla perustellusti suurempi.

Rantarakentamisen suunnittelumääräyksellä ohjataan erityisesti rantaosayleiskaavoitusta ja ranta-asemakaavoitusta.

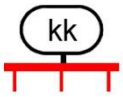
Tulvasuojelu

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon tulvariskit ja viranomaisten selvitysten mukaiset tulvariskialueet. Suunniteltaessa toimintoja tulvariskialueille tulee tulvasuojelusta vastaavalle viranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Tulvasuojelua koskevalla suunnittelumääräyksellä kiinnitetään huomiota tulvariskeihin yleisesti koko maakunnan alueella ja pyritään ehkäisemään tulvista aiheutuvia vahinkoja myös muualla kuin maa- ja metsätalousministeriön nimeämillä merkittävillä tulvariskialueilla. Merkittävien tulvariskialueiden lisäksi tulvariskein alustavassa arvioinnissa tunnistetaan merkittävien tulvariskialueiden lisäksi tulvariskialueita, joille voidaan suositella tulvakartoituksen tekemistä ja tulvasuojelutoimenpiteitä, mutta niille ei tehdä lain tarkoittamaa tulvariskien hallinnan suunnittelua. Viranomaisten selvityksillä viitataan mm. Tulvakeskuksen (Suomen Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen yhteinen palvelu) ylläpitämiin tulvariski- ja tulvakartta-aineistoihin ja aineistoissa esitettyihin tulvariskialueisiin. [16]

Taajama-alueet

KAUPUNKIKEHITTÄMISEN VYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joihin kohdistuu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti tärkeitä alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita.

Suunnittelumääräys

Vyöhykkeen kilpailukyvyn ja vetovoimaisuuden kasvua edistetään korostamalla alueiden ominaispiirteisiin perustuvaa kehittämistä.

Vyöhykettä kehitetään eheyttämällä olemassa olevien keskusten ja taajamien yhdyskuntarakennetta sekä turvaamalla viher- ja virkistysverkon jatkuvuus.

Alueidenkäytön suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota työpaikka- ja teollisuustoimintojen, taajamatoimintojen, palvelujen, Puolustusvoimien toimintojen, viher- ja virkistysverkon, henkilö- ja tavaraliikenteen sekä teknisen huollon verkostojen pitkän aikavälin alueidenkäytöllisiin yhteensovittamis- ja kehittämistarpeisiin. Alueidenkäytön suunnittelussa tulee edistää raskaan liikenteen toimintaedellytyksiä tukevien palveluiden kehittämistä.

Yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee edistää yhdyskuntarakenteen toimivuutta ja taloudellisuutta sekä työpaikkojen ja palvelujen saavutettavuutta hyödyntämällä rakennettuja verkostoja, vähentämällä liikennetarvetta, vahvistamalla joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä.

Suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota kaupunki- ja taajamakuvaan, maisema- ja kulttuuriarvoihin sekä rakennetun ympäristön laatuun ja kaupunkivihreään.

Kehittämissuositus

Vyöhykkeen alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita tulisi tarkastella yksityiskohtaisemmalla seudullisella alueidenkäytön suunnittelulla.

-1 Merkinnällä osoitetaan Kokemäenjokilaakson valtakunnallisesti merkittävä, aluerakenteeltaan monikeskuksinen vyöhyke.

Suunnittelumääräys

Kokemäenjokilaakson kaupunkikehittämisen vyöhykkeen alueidenkäytön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota vyöhykkeen kansainvälisiin yhteyksiin ja kytkeytymiseen valtakunnalliseen aluerakenteeseen.

Merkinnällä kk1 on osoitettu Porin, Ulvilan, Nakkilan, Harjavallan, Kokemäen muodostama valtakunnallisesti merkittävä monikeskuksinen aluerakenteeltaan yhtenäinen kokonaisuus (Kokemäenjokilaakson kehittämisen vyöhyke). Merkinnällä kk osoitetaan Rauman ja Eurajoen (Rauman seudun kehittämisen vyöhyke), Euran ja Säkylän (Pyhäjärviseudun kehittämisen vyöhyke) sekä Kankaanpään ja Jämijärven (Kankaanpään kehittämisen vyöhyke) muodostamat maakunnallisesti merkittävät monikeskuksiset yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet. Lisäksi samalla merkinnällä maakunnallisesti merkittäväksi on tunnistettu Huittisten keskustaajaman ja sen lähiympäristön muodostama vyöhyke (Huittisten kehittämisen vyöhyke), jonka aluerakenteellisessa merkityksessä korostuu kolmen valtatien risteyksessä sijaitsevan kaupungin asema Kaakkois-Satakunnan keskuksena ja Satakunnan porttina kolmen eri maakunnan suunnasta. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 määritellyt vyöhykkeet muodostavat seutukunta-tasoa pienempiä toiminnallisia alueita, joissa yhdyskuntarakenteen (mm. väestö, työpaikat ja liikerakennuksien keskittymät) lisäksi työssäkäynti ja paikallinen asiointi määrittävät kokonaisuuden[181]. Käytännössä näillä alueilla arkinen vuorovaikutus sitoo keskukset ja sen ympäröivät alueet yhteen.

Yhdyskuntarakenteen kehittäminen perustuu palvelujen saavutettavuuden ja joukkoliikenteen toimivuuden kehittämiseen asutusrakennetta eheyttämällä sekä palvelujen ja työpaikka-alueiden tasapainoiseen kehittämiseen vyöhykkeiden keskuksissa.

Puolustusvoimien käytössä/hallinnassa olevilla – Niinisalon ja Huovinrinteen varuskuntiin (EP) sekä Pohjankankaan ja Hämeenkankaan ampuma- ja harjoitusalueisiin (EAH, eah) kuuluvilla – alueilla kaupunkikehittämisen vyöhykkeen osalta on otettava huomioon, että ensisijainen käyttäjä on Puolustusvoimat, minkä vuoksi alueidenkäytön suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota Puolustusvoimien toimintojen pitkän aikavälin alueidenkäytöllisiin yhteensovittamis- ja kehittämistarpeisiin.

Kaupunkikehittämisen kohdevyöhykkeiden rajaukset perustuvat YKR-taajamien laajuutta sekä väestön, työpaikkojen ja liikerakennusten (RHR) alueellista keskittymistä kuvaaviin aineistoihin. Lisäksi kohdevyöhykkeiden määrittelyssä on hyödynnetty Satakunnan keskusverkon määrittelyä (2009), Satakunnan aluerakenne - väestö, työpaikat ja työmatkat taustaraporttia (2021), Kaupunki-maaseutu alueluokitusta (SYKE, 2018) sekä kuntien tavoitekyselyssä (2022) ja maakuntakaavan valmisteluvaiheen ja ehdotusvaiheen työneuvotteluissa esille tuomia näkemyksiä.

KAUPUNKIKEHITTÄMISEN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan kaupunkikehittämisen vyöhykkeiden toiminnalliset yhteystarpeet.

[181] Kimmo Nurmio, Antti Rehunen, Janne Antikainen, Valtteri Laasonen, Ville Helminen, Perttu Vartiainen, Ilppo Soininvaara, Toiminnalliset alueet ja kasvuvyöhykkeet Suomessa, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2017:50, Valtioneuvoston kanslia Helsinki 2017, s. 14-15.

Kehittämissuositus

Alueidenkäytön suunnittelussa tulisi kiinnittää huomiota kaupunkikehittämisen vyöhykkeiden välisten alueiden toiminnallisiin kehittämistarpeisiin.

Yhteystarvemerkintä ilmentää kaupunkikehittämisen vyöhykkeiden välisiä (7 kpl) ja vyöhykkeiltä yli maakuntarajan suuntaavia (7 kpl) keskeisiä alueellisia vuorovaikutussuhteita, jotka muodostuvat työssäkäynnin, asiointivirtojen, henkilö- ja tavaraliikenteen virtojen sekä myös yritysten välisten yhteyksien kautta. Toiminnallisten yhteyksien määrittelyssä on myös hyödynnetty työssäkäyntiä ja asiointia sisältävät liikennevirrat. Vyöhykkeiden sisällä tapahtuva toiminnallinen vuorovaikutus on selvästi vilkkaampaa ja potentiaaliltaan paremmin realisoitunutta kuin verkostomaisesti toisiinsa kytkeytyvien vyöhykkeiden välinen vuorovaikutus. Vyöhykkeiden välisen työssäkäynnin tarkastelun avulla on tunnistettu niitä yhteysvälejä, joilla vuorovaikutus on merkittävintä. Yhteystarvemerkintöjen määrittely ei perustu yksinomaan vyöhykkeiden väliseen nykyiseen vuorovaikutukseen, vaan siinä huomioidaan myös liikennejärjestelmän, saavutettavuuden ja elinkeinorakenteen synnyttämä vuorovaikutuspotentiaali sekä odotukset vuorovaikutuksen kasvusta. Yhteystarvemerkinnät yhdessä kaupunkikehittämisen kohdevyöhykkeiden kanssa hahmottavat maakunnan toiminnallisen kokonaisuuden osana tasapainoisesti kehitettävää valtakunnallista monikeskuksista aluerakennetta.

Kaupunkikehittämisen kohdevyöhykkeet ja yhteystarvemerkinnät on esitetty selostuksen osan B kartassa 1 ja yksilöity taulukossa 1.

A TAAJAMATOIMINTOJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan rakentamisalueita yksityiskohtaista suunnittelua edellyttävät asumiseen ja muille taajamatoiminnoille, kuten keskustatoiminnoille, palveluille ja teollisuudelle rakentamisalueita, pääväyliä pienempiä liikenneväyläalueita, virkistys- ja puistoalueita sekä erityisalueita.

Suunnittelumääräys

Aluetta suunniteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen ja täydentämiseen hajanaisesti ja vajaasti rakennetuilla alueilla. Uusi rakentaminen ja muu alueidenkäyttö on sopeutettava suunnittelulla ympäristöönsä tavalla, joka vahvistaa taajaman omaleimaisuutta.

Alueen liikennesuunnittelussa ja eri liikennemuotojen yhteensovittamisessa on kiinnitettävä huomiota tarkoituksenmukaisuuteen ja häiriöttömyyteen sekä kiinnitettävä huomiota kävely- ja pyöräilyväylien sujuvuuteen ja turvallisuuteen.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien luonto-, maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen myös eheyttävän suunnittelun yhteydessä.

Suunnittelussa on lisäksi kiinnitettävä huomiota viher- ja virkistysverkon riittävyyteen ja jatkuvuuteen sekä hulevesien hallintaan.

Alueilla on turvattava yleisten ranta-alueiden varaaminen maisemarakenteellisesti ja -kuvallisesti ja luontoarvoiltaan kestäviltä, korkeatasoisilta alueilta, osana alueen yhtenäistä viher- ja virkistysverkkoa.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan palveluverkon tarpeiden perusteella taajamatoimintojen alueelle osoittaa uusia vähittäiskaupan suuryksiköitä silloin, kun kyseiset yksiköt ovat merkitykseltään paikallisia, yhdyskuntarakenne tukee kaupan saavutettavuutta ja haitalliset vaikutukset voidaan välttää.

Taajamatoimintojen alue ei ole ensisijaisesti tarkoitettu tilaa vaativan kaupan suuryksikköjen sijoittumisalueeksi.

Kaupan suuryksiköiden mitoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määritellä paikallisen ostovoiman pohjalta ja yksiköiden toteutumisen ajoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sitoa muun taajamarakenteen ja liikennejärjestelmien toteutukseen.

Taajamatoimintojen aluevarausten laajuuden riittävyyden tarkastelussa on käytetty seuraavia aineistoja ja tietoja: toteutuneen väestönkehityksen tiedot vuosien 2010 ja 2020 välillä, tilastokeskuksen väestöennuste, YKR-taajamat (Suomen ympäristökeskus) 2005-2022 välisenä aikana, taajamatoimintojen toteutuma maastotietokannan mukaan (Maanmittauslaitos), CORINE Land Cover 2018 -hankkeessa tuotetut maankäyttö- ja maanpeiteaineistot, kuntien yleis- ja asemakaavat ja Satakunnan maakuntakaavan toteutumisen seurantasovellus sekä maakuntakaavan kuntaneuvottelut. Taajama-toimintojen aluevarausten (63 kpl) kokonaispinta-ala yhteensä noin 32 026 ha.

Taajamatoimintojen alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 2 ja yksilöity taulukossa 2.

YHDYSKUNTARAKENTEEN TAAJAMATOIMINTOJEN LAAJENEMISSUUNTA

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta sellaiset tavoitteelliset maankäytön päälaajenemissuunnat, joilla voidaan katsoa olevan maakunnallista tai seudullista tarvetta laajenemisen selvittämiseen ja suunnitteluun.

Merkinnän väri osoittaa laajenemisalueen maankäyttömuodon.

Suunnittelumääräys

Yhdyskuntarakenteen laajenemisen suunnittelussa on otettava huomioon yhdyskuntarakenteelliset ja liikenteelliset edellytykset uusien rakentamisalueiden toteuttamiselle, viher- virkistysverkon jatkuvuus.

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset luonnon, maiseman, kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön arvoihin, vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen sekä yleiseen virkistykseen.

Maakuntakaavan tavoitteena on eheyttää ja täydentää nykyisiä taajamia ja näin tukea tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä hyvän elinympäristön kehittämistä. Taajamatoimintojen laajenemissuuntia on tarkasteltu ensisijaisesti seuraavien aineistojen pohjalta sekä kuntien kanssa käydyissä työneuvotteluissa: YKR-taajamat (2005-2022), kuntien voimassa olevat yleis- ja asemakaavat ja CORINE Land Cover 2018 -aineisto. Taajamatoimintojen päämaankäytön mukaisia laajenemissuunnan nuolimerkintöjä on osoitettu Porin alueella 5 kpl ja Ulvilan alueella 2 kpl sekä Jämijärven ja Huittisten alueella 1-1 kpl.

KYLÄ

Merkinnällä osoitetaan maakunnan keskusverkkoon kuuluvat maaseudun kylät.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tuettava asumisen ohella alueen luonteeseen soveltuvan elinkeinotoiminnan sijoittumista, parannettava kylän elinvoimaisuuden edellytyksiä, varmistettava kylien liikenneyhteydet päätieverkkoon ja otettava huomioon yhdyskuntateknisen huollon järjestäminen.

Täydennysrakentamisessa on hyödynnettävä ensisijaisesti olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Täydennysrakentamista ja muuta alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

Kylämerkinnällä osoitetaan maakunnan aluerakenteen kannalta merkittävimmät taajamien ulkopuoliset asumiskeskittymät. Kylien merkittävyys on arvioitu laadullisesti käyttäen kriteereinä kyläalueiden väkilukua, palveluita, kylätoiminnan aktiivisuutta, arvokasta kulttuuriympäristöä, erityisiä vetovoimatekijöitä (esim. matkailu- tai luontokohde), yleiskaavatilannetta ja kylän sijaintia suhteessa maakunnan muuhun aluerakenteeseen. Kylät osoitetaan kohdemerkinnällä.

Kylät (57 kpl) on esitetty selostuksen osan B kartassa 3 ja yksilöity taulukossa 3.

Keskukset ja palvelut

TILAA VAATIVAN KAUPAN KEHITTÄMISVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetulle vyöhykkeelle voi sijoittua tilaa vaativan erikoistavarakaupan seudullisesti merkittäviä yksiköitä tai kaupan yksiköitä, jotka eivät muutoin sovellu keskustatoimintojen alueelle. Vyöhykkeillä kehitetään kauppaa, jonka tyypillinen asiointitiheys on vähäinen.

Suunnittelumääräys

Tilaa vaativan erikoistavarakaupan suuryksiköiden mitoitus ja tarkempi sijoittuminen on suunniteltava siten, ettei niillä yksin tai yhdessä muiden vyöhykkeiden hankkeiden kanssa ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin tai niiden kehittämiseen.

Suuryksiköiden toteutumisen ajoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sitoa muun taajamarakenteen ja liikennejärjestelmien toteuttamiseen.

Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on osoitettu erikseen seudullisesti merkittävän kaupan sijoittuminen päivittäis- ja erikoiskaupan osalta alue- ja kohdemerkinnöin (KM, km). Seudullisesti merkittävän tilaa vaativan kaupan sijoittuminen on osoitettu aluevarausmerkintöjen päälle mahdollistavana kehittämisvyöhykkeenä.

Maakuntakaavan palvelujen alueelle (P, p) ja työpaikka-alueille (TP) voidaan sijoittaa lähtökohtaisesti vain paikallisesti merkittävää tilaa vaativaa kauppaa. Merkitykseltään seudullisen tilaa vaativan kaupan sijoittuminen edellyttää tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhykkeen merkintää.

Seudullisesti merkittävää tilaa vaativaa kauppaa on mahdollistettu teollisuus- ja varastotoimintojen alueeksi (T) osoitetulle alueille Kankaanpäässä ja Porissa. Tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhykkeiden osoittamisen perusteina ovat alueiden sijainti yhdyskuntarakenteessa, vakiintunut toimialarakenne, liikenteellinen sijainti ja toteutus kunnan yleiskaavassa. Tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhykkeet ovat Harjavallan tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhyke, Huittisissa Vanhakosken tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhyke, Kankaanpään tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhyke ja Porin tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhyke sekä Rauman tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhyke.

Maakuntakaavassa osoitetut tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhykkeet perustuvat Satakunnan vaihemaakuntakaavaa 2 varten laadittuun Satakunnan kaupan palveluverkkoselvitykseen, (FCG suunnittelu ja tekniikka Oy, 18.5.2016), Kaupan palveluverkkoselvityksen päivitykseen (FCG suunnittelu ja tekniikka Oy, 22.9.2017) sekä Huittisten kaupan mitoituksen erillistarkasteluun (FCG suunnittelu ja tekniikka Oy, 4.1.2018). Tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhykkeiden (km) suunnittelussa on myös hyödynnetty kuntien asema- ja yleiskaavoja.

Maakuntakaavan koko maakuntakaava-aluetta koskevissa suunnittelumääräyksissä on osoitettu keskustatoimintojen alueiden ulkopuolisen merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksiköiden alueiden ja tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhykkeiden vähittäiskaupan yhteenlasketun kerrosalan enimmäismitoitus vuonna 2035 (sisältäen alueen kaiken kaupan kerrosalan). Vyöhykemitoituksen pohjana on Satakunnan kaupan palveluverkkoselvityksen mukainen mitoitustarkastelu alueittain.

Tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhykkeet on esitetty selostuksen osan B kartassa 5 ja yksilöity taulukossa 5.

C

KESKUSTATOIMINTOJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan palveluvarustukseltaan kaupunkitasoisten ja vastaavien seudullisten keskusten ydinalueet, joihin sijoittuu keskustahakuisten palvelu-, hallinto-, asumis- ja muiden toimintojen alueita niihin liittyvine liikennealueineen ja puistoineen.

Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Suunnittelumääräys

Keskustatoimintojen alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueen arkkitehtuuriin, ympäristökuvaan, ominaispiirteisiin, viihtyisyyteen ja toimivuuteen.

Alueen liikennesuunnittelussa ja eri liikennemuotojen yhteensovittamisessa on kiinnitettävä huomiota tarkoituksenmukaisuuteen ja häiriöttömyyteen sekä kiinnitettävä huomiota kävely- ja pyöräilyväylien sujuvuuteen, turvallisuuteen ja esteettömyyteen.

Suunnittelussa on lisäksi kiinnitettävä huomiota viher- ja virkistysverkon riittävyyteen ja jatkuvuuteen sekä hulevesien hallintaan. Aluetta suunniteltaessa on varauduttava riittävään palvelu- ja liiketilatarjontaan.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien luonto-, maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen myös eheyttävän suunnittelun yhteydessä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vähittäiskaupan suuryksiköt tulee suunnitella siten, että ne arkkitehtuuriltaan ja sijoitukseltaan sopeutuvat ympäristöön ja mitoitukseltaan täydentävät keskustan palvelutarjontaa.

-1 Merkinnällä osoitetaan maakuntakeskuksen ydinalue, johon sijoittuu koko maakuntaa palvelevia keskustahakuisia kaupan sekä hallinto-, hyvinvointi- ja vapaa-ajan palveluja ja asumista.

Suunnittelumääräys

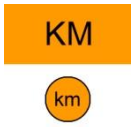
Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä kansainvälisen, kaupallisesti ja kulttuurisesti vetovoimaisen ja merkittäviä kulttuurihistoriallisia arvokerrostumia kaupunkirakenteessa korostavan kaupunkikeskuksen edelleen kehittämiselle.

Keskustatoimintojen aluevarausmerkinnällä (C, C1) on osoitettu Porin, Rauman, Euran, Harjavallan, Huittisten, Kankaanpään, Kokemäen ja Ulvilan kaupunkien ydinkeskustat.

Esitetyt keskustatoimintojen alueet osoittavat maakunnan keskusverkon rakenteen ja osaltaan ohjaavat palvelujen sijoittumista Satakunnassa. Keskustatoimintojen alueiden osoittaminen korostaa nykyisten seudullisten keskusten asemaa ja tukee niiden kehittämistä perinteisinä ja omaleimaisina keskusta-alueina. Paikallisissa keskuksissa keskustatoiminnot sisältyvät taajamatoimintojen alueisiin. Keskustatoimintojen alueet esitetään yleispiirteisinä alueina, jotka osoittavat keskustatoimintojen likimääräisen sijainnin.

Keskustatoimintojen alueiden suunnittelu perustuu Satakunnan aluerakenne -selvityksen analyysiin kuntien palvelurakenteesta ja -tasosta, asiointisuuntautuneisuudesta ja vetovoimaisuudesta alueensa keskuksena. Keskustatoimintojen aluevarausten (7 kpl) kokonaispinta-ala on noin 913 ha. Maakunnan keskusverkko on kuvattu Satakunnan maakuntakaavan 2050 selostuksen kohdassa 3.2.1.

Keskustatoimintojen alueet on esitetty selostuksen osassa B kartassa 4 ja yksilöity taulukossa 4.

VÄHITTÄISKAUPAN SUURYKSIKÖIDEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan keskustatoimintojen alueen ulkopuolisia alueita, joille voidaan sijoittaa yksi tai useampi merkitykseltään seudullinen suuryksikkö. Merkinnällä sallitaan myös erikoistavarakaupan yksiköiden (retail park) sijoittuminen alueelle.

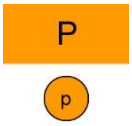
Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota arkkitehtuuriin, liikenteellisiin ratkaisuihin ja hulevesien hallintaan.

Vähittäiskaupan suuryksikön mitoituksessa ja tarkemmassa sijoittumissuunnittelussa sekä ajoituksessa on otettava huomioon seudun palvelurakenteen tasapainoinen kehittäminen siten, ettei vähittäiskaupan suuryksikkö aiheuta palvelutarjonnassa alueellisia tai väestöryhmittäisiä palvelujen saavutettavuuteen vaikuttavia merkittäviä heikennyksiä.

Alue- tai kohdemerkinnällä osoitetaan jo rakennetut vähittäiskaupan suurmyymälöiksi määritellyt kohteet ja alueet, joiden kaupalliset vaikutukset on selvitetty asemakaavatasolla. Lisäksi merkinnällä osoitetaan ne olemassa olevat ja rakennetut alueet, joiden aluerakenteelliset ja ostovoimaan kohdistuvat vaikutukset on selvitetty Kauppa Satakunnassa 2009 -selvityksen, Kaupan palveluverkkoselvityksen ja Satakunnan kaupan palveluverkkoselvityksen päivityksen yhteydessä. Aluevarauksena (3 kpl) on osoitettu yhteensä noin 145 ha. Aluevarausmerkinnällä on osoitettu Porissa Mikkolan alue, Huittisissa Sahkon alue ja Raumalla Fere-Center -niminen alue. Kohdemerkintöinä on osoitettu kolme vähittäiskaupan suurmyymälöille varattua aluetta: Porissa Eteläväylä ja Isosanta sekä Raumalla Kairakadun länsiosa.

Alueet ja kohteet on esitetty selostuksen osan B kartassa 4 ja yksilöity taulukossa 4.

PALVELUJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan julkisten ja yksityisten palvelujen ja hallinnon alueita. Alueelle voidaan sijoittaa myös paljon tilaa vaativan erikoistavarakaupan yksiköitä.

Suunnittelumääräys

Suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota palvelujen saavutettavuuteen, alueen ominaispiirteisiin, viihtyisyyteen sekä hulevesien hallintaan.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan palveluverkon tarpeiden perusteella palvelujen alueelle osoittaa uusia vähittäiskaupan yksiköitä vain silloin, kun kyseiset yksiköt ovat merkitykseltään paikallisia, yhdyskuntarakenne tukee kaupan saavutettavuutta ja haitalliset vaikutukset voidaan välttää.

Kaupan mitoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määritellä paikallisen ostovoiman pohjalta ja yksiköiden toteutumisen ajoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sitoa muun taajamarakenteen ja liikennejärjestelmien toteuttamiseen.

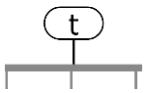
Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä julkisia ja yksityisiä opetus-, sivistys- ja tutkimustoimintaa sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon kuuluvia laitoksia tai kaupallisten palvelujen alueita ja kohteita. Merkinnällä osoitetaan lähinnä taajaman ulkopuolisia palvelujen ja hallinnon alueita sekä taajamissa alueellisesti laajoja ja alue- tai yhdyskuntarakenteen kannalta erityisen merkittäviä palvelun ja hallinnon alueita. Tällaisia ovat useampaa kuntaa palvelevat sairaalat, oppilaitokset ja tutkimuslaitokset sekä paljon tilaa vaativan kaupan alueet.

Palvelujen alueen aluevarausten kokonaispinta-ala on noin 553 ha. Aluemerkinnällä on osoitettu 11 aluetta ja kohdemerkinnällä on osoitettu 7 aluetta.

Suunnittelun perustana ovat seuraavat tietopohjat ja aineistot: toteutuma maastotietokannan (Maanmittauslaitos) mukaan, kuntien asema- ja yleiskaavat sekä kuntaneuvottelut.

Alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 4 ja yksilöity taulukossa 4.

Teollisuus- ja työpaikka-alueet

TEOLLISUUSTOIMINTOJEN KEHITTÄMISEN KOHDEALUE

Merkinnällä osoitetaan teollisuus- ja varastotoimintojen kehittämisen kohdealueet, joihin kohdistuu teollisuustoimintoihin liittyviä alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita.

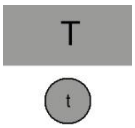
Suunnittelumääräys

Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee turvata pitkän aikavälin teollisuus- ja varastotoimintojen kehittämisedellytykset ja aluevaraukset.

Teollisuus- ja varastotoimintojen alueiden suunnittelussa on otettava huomioon yhdyskuntarakenteelliset ja liikenteelliset edellytykset sekä viher- ja virkistysverkon jatkuvuus. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset luonnon, maiseman, kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön arvoihin, vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen ja yleiseen virkistykseen.

Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on osoitettu teollisuus- ja varastotoimintojen kohdealueiksi, yhteensä 7 aluetta, jotka ilmentävät kuntien pidemmän aikavälin tavoitteita luoda teollisuustoiminnoille uusia sijoittumis- ja laajentumismahdollisuuksia. Kohdealueiden määritellyssä on hyödynnetty Vihreän siirtymän hankkeet Satakunnan maakuntakaavassa 2050-selvityksessä toteutettujen kyselyjen tuloksia sekä kuntien kanssa maakuntakaavasta järjestettyjä työneuvotteluja. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 teollisuustoimintojen kehittämisen kohdealueena osoitetut alueet on valikoituneet edellä mainitun selvityksen osana laaditun yleispiirteisen ympäristövaikutusten arvioinnin sekä Satakuntaliiton tarkemman teemakarttatarkastelun perusteella. Tarkastelussa on tutkittu alueiden sijoittumisedellytyksiä yhdyskuntarakenteessa arvioiden sijainnin sopivuutta suhteessa liikenneverkkoon- ja muun teknisen huollon verkostoon sekä uuden teollisen toiminnan mahdollisten vaikutuksia luontoarvoihin, ja luonnon monimuotoisuuteen, maisemaan, kulttuuriympäristöön ja arkeologiseen kulttuuriperintöön. Lisäksi ehdotettujen alueiden laajuutta ja sijaintia on tarkasteltu myös lähiympäristön asutuksen ja haavoittuvien kohteiden näkökulmasta. Valtaosa (8 kpl) teollisuustoimintojen kehittämisen kohdealueiden (yht. 11 kpl) rajauksesta sisältää myös teollisuus- ja varastotoimintojen aluevarauksia (T). Kolmen merkinnän yhteydessä sijaitsee muuta jo käytössä olevaa teollisuustoimintojen kehittämisessä synergiaetujen vuoksi hyödynnettävissä olevaa maakunnallisesti merkittävää toimintaa. Maakuntakaavassa osoitettujen teollisuus- ja varastotoimintojen aluevarausten lisäksi teollisuustoimintojen kehittämisen kohdealueen merkinnällä mahdollistetaan karkean arvion mukaan n. 3500 ha lisäpotentiaalia teollisuustoimintojen sijoittamiselle.

Teollisuustoimintojen kehittämisen kohdealueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 6 ja yksilöity taulukossa 6.

TEOLLISUUS- JA VARASTOTOIMINTOJEN ALUEET

Merkinnällä osoitetaan merkittävät teollisuus- ja varastotoimintojen alueet.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen ja hulevesien hallintaan.

Suunnittelussa tulee huomioida viher- ja virkistysverkon riittävyys ja jatkuvuus sekä kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot.

Suunnittelussa tulee huolehtia, että estetään teollisuustuotannosta, varastoinnista tai muusta toiminnasta viereisten alueiden ympäristölle ja asutukselle aiheutuvat sekä vesiin ja pohjavesiin kohdistuvat merkittävät haitalliset vaikutukset.

-1 Merkinnällä osoitetaan merkittävät teollisuus- ja varastoalueet, joille saa sijoittaa merkittäviä vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia laitoksia, ja joita koskee EU-direktiivi 2012/18/EU vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta (SEVESO III- direktiivi).

Merkintään liittyy alueelle sijoittuvalle laitokselle sen toiminnan laajuuden mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston määrittämä konsultointivyöhyke.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueella sijaitsevista laitoksista tai vaarallisten kemikaalien valmistuksesta, varastoinnista tai kuljetuksesta lähiympäristölle ja alueelle sijoittuville toiminnoille mahdollisesti aiheutuvat riskit.

Alueen suunnittelussa tulee pelastusviranomaiselle sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

-2 Merkinnällä osoitetaan Harjavallan suurteollisuuspuiston teollisuus- ja varastoalueet, joille saa sijoittaa ja varastoida teollisuusprosesseissa syntyviä kiinteitä sivutuotteita sekä näiden käsittelyyn ja varastointiin liittyviä laitteita ja laitoksia.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää siihen, että toiminnasta aiheutuvat ympäristöhäiriöt viereisille alueille ja asutukselle estetään.

Merkinnällä T osoitetaan ne teollisuus- ja varastotoimintojen alueet, joilla sijaitsee tai joihin voidaan sijoittaa maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä teollisuuslaitoksia ja -yrityksiä. Näille alueille voi sijoittua myös kiertotalouden toimintoja. Teollisuus- ja varastotoimintojen alueet sijaitsevat varsinaisten taajamatoimintojen, työpaikka-alueiden tai palvelualueiden ulkopuolella. Maakuntakaavassa osoitetaan teollisuus- ja varastotoimintojen alueiksi (T) yhteensä 47 aluetta, joiden kokonaisala on noin 6763 ha.

Merkinnällä (T1, t1) osoitetaan ne teollisuus- ja varastotoimintojen alueet, joilla aluerakenteen kannalta sijaitsee tai joille saa sijoittaa seudullisesti, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia teollisuuslaitoksia. Merkintöjen T1 ja t1 lähtökohtana on Turvallisuus- ja kemikaaliviraston Satakuntaliiton käyttöön luovuttaman Kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeiden luettelo (7.4.2025). Luettelossa nimetyt kaikki Satakunnan Seveso III -direktiivin mukaiset laitokset (toimintaperiaateasiakirjalaitokset ja

turvallisuusselvityslaitokset) on huomioitu aluevaraus- ja kohdemerkinnöissä. Mikäli samalle teollisuus- ja varastotoimintojen aluevarausmerkinnän (T) alueelle sijoittui vähintään kaksi SEVESO-kohdetta, niin merkintä on muutettu T1-aluevaraukseksi. Lisäksi T1 tai t1 merkinnällä on osoitettu alueita, joilla voimassa oleva asema- tai yleiskaava sallii merkittävän vaarallisia kemikaaleja valmistavien tai varastoivien laitoksen sijoittamisen, mutta laitosta ei ole vielä alueella. Maakuntakaavassa osoitetaan SEVESO III -direktiivin mukaisia suuronnettomuusvaarallisia kemikaalilaitoksia teollisuus- ja varastotoimintojen merkinnällä kahdeksan aluevarausta alueen (T1) ja kaksikymmentäkuusi aluevarausta kohteen (t1) muodossa, joille saa sijoittaa merkittäviä vaarallisia kemikaaleja valmistavia tai varastoivia laitoksia. Aluemuotoisten varausten (T1) kokonaispinta-ala on noin 1750 ha.

Merkinnällä T2 osoitetaan ylikunnallisesti merkittävät teollisuus- ja varastotoimintojen alueet/läjitysalueet Harjavallassa, joilla on tai joille saa sijoittaa teollisuustuotannossa muodostuvia kiinteitä sivutuotteita (esim. rikastushiekkaa, raekuonaa, rauta- ja kipsisakkaa) sekä niiden siirtämiseen, käsittelyyn, varastointiin tai muuhun toimintaan liittyviä laitteita ja laitoksia. Maakuntakaavassa osoitetaan Harjavallan kaupungin voimassa olevien asemakaavojen pohjalta Ratalan ja Sievarin alueilta pinta-alaltaan yhteensä noin 210 ha aluetta teollisuuden sivutuotteiden käsittelyyn ja varastointiin.

Teollisuus- ja varastotoimintojen aluevarausmerkintöjen tarkastelussa on käytetty seuraavia lähtöaineistoja: Vihreän siirtymän hankkeet Satakunnan maakuntakaavassa 2050 (Ramboll Finland Oy, 2023), YKR-taajamat (2005-2021), kuntien voimassa olevat yleis- ja asemakaavat, CORINE Land Cover 2018 -aineisto ja Satakunnan maakuntakaavan toteutumisen seurantasovellus sekä maakuntakaavan kuntaneuvottelut. Merkintöjä (T, T1 ja T2) koskevien muutostarpeiden ja uusien merkintöjen (T, T1 ja t) osoittamisessa on hyödynnetty Satakuntaliiton asiantuntijoiden omana työnä laatimaa Teollisuusalueiden tarkastelu -teemaraporttia (26.2.2026 / tark. 28.10.2026).

Teollisuus- ja varastotoimintojen alueet (T, T1, t1 ja T2) on esitetty selostuksen osan B kartassa 6 ja yksilöity taulukossa 6.

YHDYSKUNTARAKENTEEN TEOLLISUUS- JA VARASTOTOIMINTOJEN LAAJENEMISSUUNTA

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta sellaiset tavoitteelliset maankäytön päälaajenemissuunnat, joilla voidaan katsoa olevan maakunnallista tai seudullista tarvetta laajenemisen selvittämiseen ja suunnitteluun.

Merkinnän väri osoittaa laajenemisalueen maankäyttömuodon.

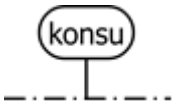
Suunnittelumääräys

Yhdyskuntarakenteen laajenemisen suunnittelussa on otettava huomioon yhdyskuntarakenteelliset ja liikenteelliset edellytykset uusien rakentamisalueiden toteuttamiselle, viher- ja virkistysverkon jatkuvuus sekä alueen luonnon ja maiseman ominaispiirteet.

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset luonnon, maiseman, kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön arvoihin, vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen sekä yleiseen virkistykseen.

Maakuntakaavan tavoitteena on eheyttää ja täydentää nykyisiä taajamia ja näin tukea tarkoituksenmukaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä elinkeinoelämän pitkän aikavälin kehittämisen edellytyksiä. Teollisuus- ja varastotoimintojen päämaankäytön mukaisia laajenemissuunnan nuolimerkintää on osoitettu 2 kpl Nakkilan sekä 1-1 kpl Jämijärven, Kokemäen, Porin ja Rauman alueelle, joista jälkimmäinen kaksi osoittaa satamien kehittämiseen liittyviä laajenemista merentäyttöalueelle. Teollisuus- ja varastotoimintojen laajenemissuuntia on tarkasteltu seuraavien aineistojen ja tietojen pohjalta: YKR-taajamat (2005–2021), kuntien voimassa olevat yleis- ja asemakaavat, CORINE Land Cover 2018 -aineisto, Satakunnan viherrakenneselvitys (2021) ja maakuntakaavan kuntaneuvottelut. Merkintää koskevien muutostarpeiden ja uusien nuolimerkintöjen osoittamisessa on hyödynnetty Satakuntaliiton

asiantuntijoiden omana työnä laatimaa Teollisuusalueiden tarkastelu -teemaraporttia (26.2.2026 / tark. 28.10.2026).

KONSULTOINTIVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan vaarallisia kemikaaleja valmistavien tai varastoivien Turvallisuus- ja kemikaaliviraston valvonnassa olevien turvallisuusselvitys- tai toimintaperiaateasiakirjavelvollisten laitosten vähintään 0,5 km laajuiset konsultointivyöhykkeet.

Suunnittelumääräys

Suunnittelussa on otettava huomioon alueella sijaitsevista laitoksista tai vaarallisten kemikaalien valmistuksesta, varastoinnista tai kuljetuksesta ympäristölle ja alueelle sijoittuville toiminnoille mahdollisesti aiheutuvat riskit.

Suunniteltaessa riskille alttiiden toimintojen sijoittamista vyöhykkeelle tulee pelastusviranomaiselle sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Konsultointivyöhykkeen merkinnällä osoitetaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston Satakuntaliiton käyttöön luovuttaman Kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeiden luettelon (7.4.2025) vähintään 0,5 km laajuiset konsultointivyöhykkeet SEVESO III -direktiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/18/EU) mukaisten laitosten osalta. Seveso III -direktiivin mukaiset laitokset ovat laitoksia, joiden toiminnan laajuus on turvallisuusselvityslaitos tai toimintaperiaateasiakirjalaitos. Merkinnän osoittamat konsultointivyöhykkeet on kaavakartalla määritetty SEVESO-kohteita sisältävien aluevarausten (T1) tapauksessa pääsääntöisesti kohteiden tontin rajasta. Merkityksiltään vähäisemmiksi arvioitujen ja kohdemerkinnöillä (t1) osoitettujen SEVESO-laitosten kohdalla konsultointivyöhyke on mitattu suoraan kohteesta. Erityisen laajojen, esimerkiksi merialueella useiden kilometrien päähän kohteesta ulottuvien kiinteistöjen tapauksessa, kuten myös konsultointivyöhykkeiden yhdistämisessä on osoitettu kaavakartalle merkintä yleispiirteistämällä. Saman aluevaraukseen kuuluvien tai vierekkäisten kemikaalilaitosten päällekkäin sijoittuvien konsultointivyöhykkeiden tapauksessa on huomioitu niiden yhdistelmästä muodostuva laajin ulottuvuus. Alle 0,5 km laajuiset konsultointivyöhykkeet on jätetty piirtoteknisistä syistä kokonaan merkitsemättä maakuntakaavan mittakaavan vuoksi. Otettaessa huomioon suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset ja varastot yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on aina tarkistettava SEVESO-laitoksia sisältävät kemikaalilaitosten konsultointivyöhykkeitä koskevat ajantasaiset tiedot aineistoa ylläpitävältä turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes).

TYÖPAIKKA-ALUEET

Merkinnällä osoitetaan merkittävät ja monipuoliset työpaikka-alueet, joille voi sijoittua sekä toimisto- ja palvelutyöpaikkoja että ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuus- ja varastotoimintaa. Alueelle voidaan sijoittaa myös tilaa vaativaa erikoistavarakauppaa.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen ja hulevesien hallintaan.

Alueelle voidaan pääkäyttötarkoitusta muuttamatta suunnitella myös asumista. Alueelle ei saa suunnitella sellaisia työpaikkatoimintoja, joiden haitalliset ympäristövaikutukset läheisille alueille ja asutukselle voivat olla merkittäviä.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan palveluverkon tarpeiden perusteella työpaikka-alueelle osoittaa uusia vähittäiskaupan suuryksiköitä silloin, kun kyseiset yksiköt ovat merkitykseltään paikallisia, yhdys-

kuntarakenne tukee kaupan saavutettavuutta ja haitalliset vaikutukset voidaan välttää. Kaupan mitoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määritellä paikallisen ostovoiman pohjalta ja yksiköiden toteutumisen ajoitus tulee yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sitoa muun taajamarakenteen ja liikennejärjestelmien toteuttamiseen.

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat työpaikka-alueet, jotka on tarkoitettu taajamaan soveltuvien työpaikkatoimintojen tarpeisiin. Alueilla on merkittäviä toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sisältäviä alueita, jotka liittyvät kiinteästi taajamatoimintojen alueisiin tai niiden välittömään läheisyyteen. Työpaikka-alueisiin on luokiteltu myös sellaiset alueet, joille sijoittuu ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta teollisuus- ja varastotoimintaa. Työpaikka-alueet ovat erilaisten ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomien yritystoimintojen, palveluiden ja kaupan keskittymiä erotukseksi varsinaisista teollisuus- ja varastoalueista sekä varsinaisista palvelualueista.

Työpaikka-alueiden osoittamisen perusteina ovat alueiden sijainti yhdyskuntarakenteessa, vakiintunut toimialarakenne, liikenteellinen sijainti ja toteutuneisuus kuntien voimassa olevissa yleis- ja asemakaavoissa. Lisäksi aluevarausten määrittelyssä on hyödynnetty Satakunnan maakuntakaavan toteutumisen seurantasovelluksen aineistoa sekä maakuntakaavan kuntaneuvotteluja. Maakuntakaavassa on osoitettu yhteensä 18 työpaikka-aluetta ja niiden kokonaisala on noin 1432 ha.

Alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 4 ja yksilöity taulukossa 4.

Matkailu

MATKAILUN JA VIRKISTYKSEN KEHITTÄMISVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joille sijoittuu merkittäviä matkailun ja virkistyskäytön kannalta vetovoimaisia alueita. Vyöhykkeisiin kohdistuu matkailun ja virkistyskäytön kehittämistarpeita.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota matkailuelinkeinojen ja virkistyspalveluiden kehittämiseen ja kehittämismahdollisuuksien turvaamiseen. Suunnittelussa on otettava huomioon toteutettavien toimenpiteiden yhteensovittaminen kulttuuri-, maisema- ja luontoarvoihin, olemassa oleviin elinkeinoihin ja asutukseen sekä Puolustusvoimien toimintaan.

Matkailuun ja virkistyskäyttöön liittyviä toimintoja suunniteltaessa ja vyöhykkeen vetovoimaisuutta kehitettäessä tulee ottaa huomioon vyöhykkeen erityisominaisuudet ja niiden ominaispiirteiden säilyttäminen.

Kehittämisvyöhykemerkinnällä osoitetaan maakunnan matkailun ja virkistyskäytön kannalta merkittävät matkailun kehittämisvyöhykkeet, jotka ovat Selkämeren rannikkovyöhyke (Merikarvianjoen ja Ouran saaristo, Pori-Yyteri, Luvian saaristo ja Säpin sekä Raumanmeren ja Vanhan Rauman kehittämisvyöhyke), Pohjois-Satakunnan suo- ja metsäalue, Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisemavyöhyke, Joutsijärven järvi- ja metsäalue, Pyhäjärvi-Köyliöjärvi-Kauttua, Pinkjärvi ja Koskeljärvi sekä Leineperin ja Noormarkun ruukinalueet. Kauttuan ruukinalue sijaitsee Pyhäjärvi-Köyliöjärvi-kehittämisvyöhykkeellä ja sitä ei ole erikseen osoitettu. Lisäksi Kankaanpää, Kuninkaanlähde ja Jämijärven Jämi muodostavat kehittämisvyöhykkeet, jotka kytkeytyvät toisiinsa. Sammallahti linkittyy Raumanmeren, Vanha Rauman ja Pyhäjärvi-Köyliönjärvi sekä Koskeljärven – kehittämisvyöhykkeisiin. Leineperin ja Noormarkun ruukinalueet yhdistyvät Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisemavyöhykkeeseen.

Vyöhykkeiden matkailullinen vetovoima perustuu luonnonolosuhteisiin, maisemaan, kulttuuriympäristöihin ja -historiaan. Hämeenkankaalle kohdistuvan kehittämisvyöhykkeen osalta on otettava huomioon, että Hämeenkankaan ensisijainen käyttäjä on Puolustusvoimat ja matkailupalveluihin liittyvät toiminnot on sopeutettava Puolustusvoimien käyttötarpeisiin Puolustusvoimien käytössä olevan alueen yhteydessä.

MATKAILUN JA VIRKISTYKSEN KEHITTÄMISEN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan merkittävien matkailun ja virkistyskäytön kannalta vetovoimaisten kehittämisvyöhykkeiden toiminnalliset yhteystarpeet.

Kehittämissuositus

Alueidenkäytön suunnittelussa tulisi kiinnittää huomiota matkailun ja virkistyskäytön kannalta merkittävien toiminnallisten yhteystarpeiden kehittämismahdollisuuksiin.

Matkailun ja virkistyksen kehittämisen yhteystarvemerkinnät osoittavat Satakunnassa sijaitsevien merkittävien matkailun ja virkistyskäytön kannalta vetovoimaisten kehittämisvyöhykkeiden välisten toiminnallisten yhteystarpeiden ohella myös ylimaakunnallisia yhteystarpeita.

Hämeenkankaalle osittain sijoittuvan yhteystarpeen osalta on otettava huomioon, että Hämeenkankaan ensisijainen käyttäjä on Puolustusvoimat ja matkailupalveluihin liittyvät toiminnot on sopeutettava Puolustusvoimien käyttötarpeisiin Puolustusvoimien käytössä olevan alueen yhteydessä.

MATKAILUPALVELUJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan merkittävät matkailua palvelevat alueet.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon matkailupalvelujen edellytysten turvaaminen ja kehittäminen.

Suunnittelussa, rakentamisessa ja muissa toimenpiteissä on huomioitava luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvot.

Matkailupalveluiden alueina on osoitettu matkailu- ja lomakeskuksia tai muita vastaavia tai sellaisiksi suunniteltuja alueita, joilla on vähintään seudullista merkitystä. Useilla alueilla on myös maakunnallista tai jopa valtakunnallista merkitystä (esim. Yyteri, Kuuskajaskari, Kylmäpihlaja, Kuninkaanlähde, Jämi). Kullakin alueella on omat erityispiirteensä, joihin alueen vetovoima ja palvelut perustuvat. Alueiden toteuttajina ovat lähinnä matkailualan yrittäjät ja kunnat.

Aluevarausmerkinnällä osoitetaan viisi matkailupalveluiden aluetta (RM) ja kohdemerkinnällä (rm) on osoitettu 21 kohdetta. Alueista ja kohteista 9 sijaitsee rannikkovyöhykkeellä ja 12 sisämaan joki- ja järvialueilla.

MATKAILUTIE

Merkinnällä osoitetaan valtakunnalliseen matkailutieverkkoon kuuluva seutu- tai yhdystien osa.

Matkailutienä on osoitettu valtakunnalliseen matkailutieverkkoon kuuluvat Taikayöntie ja Kammista Skanziin – Taiteiden reitti – nimiset ylimaakunnalliset matkailutiet. Huittisista Punkalaitumen kautta Urjalaan kulkeva Taikayöntie sijoittuu Punkalaitumenjoen varrelle ja on olennainen osa joen kulttuurimaisemaa. Kammi-kylästä

Kulttuurikeskus Skantziin kulkeva, noin 37 kilometriä pitkä Taiteiden reitti sijoittuu Kauhajoen ja Karvian kuntien alueille. Satakunnan kolmas matkailutie, Pohjanlahden rantatie, on osoitettu maakuntakaavassa historiallisena tienä (ht).

Matkailua koskevien vyöhykkeiden, yhteystarpeiden sekä matkailupalvelujen alueiden ja kohteiden määrittelyn perustana ovat: Satakunnan maakuntakaavat, Suomen merialuesuunnitelma 2030, Kestävän matkailun kehittäminen Satakunnan rannikkoalueella – maankäytön suunnittelun näkökulma -raportti 2018 (Satakuntaliitto, ICZM-projekti), valtakunnallisia matkailuteitä koskevat aineistot, Lauhanvuori-Hämeenkangas UNESCO Global Geopark -alue, matkailu- ja virkistysalueita koskevat kävijätutkimukset, maakunnalliset matkailuselvitykset ja -tutkimukset, kansallinen luonnon ja virkistyskäytön strategia 2022, Suomen rannikkostrategia 2023, kunta- ja viranomaisneuvottelut sekä kuntien kaava-aineistot. Kooste keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun matkailua käsittelevään teemaraporttiin 10.9.2024.

Matkailua koskevat varaukset on esitetty selostuksen osan B kartassa 7 ja yksilöity taulukossa 7.

Maa- ja metsätalousalueet

MY

my

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA

Merkinnällä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joihin liittyy erityisiä kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvoja

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot. Alueen suunnittelussa ja käytössä tulee erityistä huomiota kiinnittää alueeseen sisältyvien arvokkaiden luontokohteiden tunnistamiseen ja luontoarvojen turvaamiseen.

Merkinnällä on osoitettu mm. Eteläjoen, Kuollejoki-Poosjoen, Pohjajoen ja Merikarvianjoen joenvarsialue ja Kivijärvi Porissa, Vaaljärven itä- ja pohjoisranta Eurassa, Kiviharju-Tarrunkorpi Kankaanpäässä, Matinjärvi-Kolmikoura Kokemäellä, Kivikangas-Karjaluoto-Isoluoto Siikaisissa ja Isosuo Säkylässä.

Ympäristöarvoja omaavilla maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla voidaan harjoittaa maa- ja metsätaloutta metsälain mukaisesti. Alueilla sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä muu sellainen rakentaminen, joka soveltuu alueen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvoihin. Alueilla tulee kiinnittää erityistä huomiota kyseisten arvojen säilymiseen sekä ympäristönhoitoon.

Maakuntakaavassa osoitettavien ympäristöarvoja omaavien maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden yhteispinta-ala on noin 3500 ha.

MU

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISTÄ ULKOILUN OHJAAMISTARVETTA

Merkinnällä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joihin liittyy ulkoilun ohjaamistarvetta.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää alueen ulkoilumahdollisuuksien turvaamiseen sekä ulkoilua palvelevien reittien toteuttamismahdollisuuksiin. Alueen suunnittelussa ja käytössä tulee erityistä huomiota kiinnittää alueeseen sisältyvien arvokkaiden luontokohteiden tunnistamiseen ja luontoarvojen turvaamiseen.

Ulkoilun ohjaamistarvetta omaaviksi maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi on osoitettu ne alueet, jotka sekä sijainniltaan, luonnonolosuhteiltaan ja saavutettavuudeltaan soveltuvat hyvin ulkoiluun ja retkeilyyn sekä täydentävät maakuntakaavan ulkoilu-, retkeily- ja virkistysalueverkkoa. Ulkoilun ohjaamistarvetta edellyttävät alueet ovat joko maakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä.

Ulkoilun ohjaamistarvetta omaavilla maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla voidaan harjoittaa maa- ja metsätaloutta metsälain mukaisesti. Alueilla sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä sekä muu sellainen rakentaminen, joka soveltuu alueen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvoihin. Alueilla tulee kiinnittää erityistä huomiota kyseisten arvojen säilymiseen sekä ympäristönhoitoon.

Maakuntakaavassa osoitettavien maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta, yhteispinta-ala on noin 4 600 ha.

M **MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE**

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita.

-1 Merkinnällä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on merkitystä luonnonvara-alan opetusmetsinä.

Merkinnällä M1 osoitetaan Metsähallituksen hallinnassa olevat, Länsirannikon koulutus Oy Winnovan metsä- ja luontoalan opetusmetsäkäytössä olevat kaksi aluetta. Opetusmetsien aluevaraukset perustuvat tietoihin käytössä olevista opetusmetsistä. Alueiden yhteispinta-ala on noin 760 ha.

Satakunnan maakuntakaavassa 2050 ei osoiteta lainkaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita M-merkinnällä ilman indeksiä. Ilman aluevarausmerkintää olevat alueet ovat ensisijaisesti maa- ja metsätalouden käytössä.

Maa- ja metsätalousvaltaisia alueiden määrittelyn perustana ovat: Satakunnan maakuntakaavat ja Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden toteutuneisuuden seuranta, valtakunnallinen liikunnan paikkatietojärjestelmä LIPAS, valtakunnallisen soidensuojelutyöryhmän ehdotus soidensuojelun täydentämiseksi 2015, kuntien kaava-aineistot sekä kunta- ja viranomaisneuvottelut. Kooste keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun maa- ja metsätalousvaltaisia alueita käsittelevään teemaraporttiin 10.9.2024.

Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 8 ja yksilöity taulukossa 8.

Maanpuolustus

EP **PUOLUSTUSVOIMIEN ALUE**

Merkinnällä osoitetaan sellaiset Puolustusvoiminen käytössä olevat tai sellaisiksi suunnitellut varuskunta-, harjoitus- ja muut vastaavat alueet, joilla liikkuminen on rajoitettua. Aluetta kehitetään Puolustusvoimien tarpeisiin.

Suunnittelumääräys

Aluetta kehitetään Puolustusvoimien erityisalueena siten, että alueidenkäytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota ympäristöarvoihin sekä yleiseen turvallisuuteen.

Merkinnällä osoitettuja Puolustusvoimien käytössä olevia tai sellaisiksi suunniteltuja varuskunta-, harjoitus- ja muita vastaavia alueita sijaitsee Kankaanpäässä (Niinisalo), Säkylässä (Huovinrinne) sekä Kokemäellä (Piikajärvi).

Alueilla liikkuminen on turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua. Puolustusvoimien alueiden pinta-ala on noin 762 ha.

Puolustusvoimien alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 9 ja yksilöity taulukossa 9.

EAH

AMPUMA- JA HARJOITUSALUE

Merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien käytössä olevat tai sellaisiksi suunnitellut ampuma- ja harjoitusalueet. Liikkuminen harjoitusalueella on rajoitettua ja ampuma-alueilla kokonaan kiellettyä. Aluetta kehitetään Puolustusvoimien tarpeisiin.

Suunnittelumääräys

Aluetta kehitetään Puolustusvoimien erityisalueena siten, että alueidenkäytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota ympäristöarvoihin, yleiseen turvallisuuteen sekä alueen lähiympäristölle ja asutukselle mahdollisesti aiheutuviin haittoihin.

Merkinnällä EAH osoitetaan Puolustusvoimien käytössä olevat valtakunnallisesti merkittävät ampuma- ja harjoitusalueet maanpuolustuksen tarpeita varten. Puolustusvoimien käytössä olevia tai sellaisiksi suunniteltuja ampuma- ja harjoitusalueina käytettäviä erityistoimintojen alueita ovat Jämijärven, Karvian ja Kankaanpään kuntien alueilla sijaitsevat Pohjankangas, Hämeenkangas ja Kantinkangas sekä Huittisten ja Säkylän kuntien alueilla sijaitseva Säkylänharju. Näillä alueilla liikkuminen on yleensä turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua tai kokonaan kiellettyä. Maakuntakaavassa osoitettujen aluevarausten pinta-ala on yhteensä noin 18 917 ha. Käyttötarkoitusta koskeva eah-kohdemerkintä (3 kpl) on otettu käyttöön kaavateknisestä syystä Pohjankankaan alueella. Eräät yksittäiset Puolustusvoimien käytössä/hallinnassa olevat alueet ovat irrallaan muusta aluevarauksesta, eikä niiden osoittaminen maakuntakaavan esitystarkkuuden vuoksi kiinteistörajoja yleispiirteistäen, kuten muiden yhtenäisten ampuma- ja harjoitusalueiden tapauksessa, ole mahdollista.

Ampuma- ja harjoitus alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 9 ja yksilöity taulukossa 9.

YHDYSKUNTARAKENTEEN AMPUMA- JA HARJOITUSALUEEN LAAJENEMISSUUNTA

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta sellaiset tavoitteelliset maankäytön päälaajenemissuunnat, joilla voidaan katsoa olevan maakunnallista tai seudullista tarvetta laajenemisen selvittämiseen ja suunnitteluun.

Merkinnän väri osoittaa laajenemisalueen maankäyttömuodon.

Suunnittelumääräys

Yhdyskuntarakenteen laajenemisen suunnittelussa on otettava huomioon yhdyskuntarakenteelliset ja liikenteelliset edellytykset uusien rakentamisalueiden toteuttamiselle, viher- ja virkistysverkon jatkuvuus sekä alueen luonnon ja maiseman ominaispiirteet.

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset luonnon, maiseman, kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön arvoihin, vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen sekä yleiseen virkistykseen.

Maakuntakaavan tavoitteena on nykyisten taajamien yhdyskuntarakenteen eheyttämisen ja täydentämisen rinnalla myös vahvistaa edellytyksiä kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden pitkän aikavälin kehittämiselle.

Maakuntakaavan ehdotusvaiheen työneuvottelujen perusteella ampuma- ja harjoitusalueet päämaankäytön mukaisia laajenemissuunnan nuolimerkintää on osoitettu 1-1 kpl Pohjankankaan ampuma- ja harjoitusalueen keski-osaan sekä länsi- että itäpuolelle.

MELUALUE

Merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joilla melua aiheuttavan toiminnan meluhaittojen vähentämiseksi on tarpeen ohjata tai rajoittaa alueiden käyttöä.

-1 Merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien ampumatoiminnoista johtuva melualue, jolla melu ylittää tason 55 dB L_{Rden}. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkintä sallii nykyisen toiminnan jatkamisen ja kehittämisen sekä rakennusten täydennys- ja peruskorjaustoimenpiteet.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon valtioneuvoston päätöksellä ja asetuksella annetut melutason ohjearvot.

Rakentamismääräys

Alueelle ei tule sijoittaa uutta asumista tai muita melulle herkkiä toimintoja. Suunniteltaessa rakentamista alueelle on Puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien Pohjankankaan ja Säkylänharjun alueilla tapahtuvista ampumatoiminnoista johtuvat melualueet, joilla melutaso L_{Rden} ylittää tason 55 dB. Alueiden laajuus perustuu nykytoimintaan. Pohjankankaan melualue sijoittuu valtaosiltaan Kankaanpään kaupungin alueelle sekä pohjoisosistaan myös Karvian kunnan alueelle. Säkylänharjun melualue sijoittuu Huittisten ja Säkylän kuntien alueille.

SUOJAVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla alueiden käyttöä on läheisen alueen toiminnan tai muun ympäristöönsä käyttörajoituksia aiheuttavan luonteen vuoksi rajoitettava.

-3 Merkinnällä osoitetaan maantieverkkoon kuuluvan lentoliikenteen varalaskupaikan suoja-alue, jonka koko on 1000 m* 7000 m.

Suunnittelumääräys

Lentoliikennettä palvelevien varalaskupaikkojen suojavyöhykkeelle ei tule sijoittaa melulle herkkiä toimintoja eikä estevaikutuksia aiheuttavia korkeita rakennuksia.

Suunniteltaessa rakentamista alueelle tulee Puolustusvoimille varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Suojavyöhyke 3 on esitetty selostuksen osan B kartassa 22.

-4 Merkinnällä osoitetaan maantieverkkoon kuuluvien lentoliikenteen varalaskupaikkojen säteeltään 12 km suojavyöhykkeet.

Suunnittelumääräys

Lentoliikennettä palvelevien varalaskupaikkojen suojavyöhykkeelle ei tule sijoittaa esterajoituksia tai muita korkeita rakennuksia tai rakennelmia. Aurinkoenergian tuotantoaluetta tai yli 30 metriä korkeaa rakentamista suunniteltaessa tulee varata Puolustusvoimille mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Suojavyöhyke 4 on esitetty selostuksen osan B kartassa 22.

-5 Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden alueiden käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava.

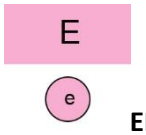
Suunnittelumääräys

Alueella on sallittua maa- ja metsätalousrakentaminen sekä puolustushallintoa palveleva rakentaminen. Alueelle ei tule sijoittaa sairaalaa, vanhainkotia, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huomioitava suojavyöhykkeen alueelle aiheuttamat käyttörajoitukset. Suunniteltaessa alueen käyttöä on Puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Maanpuolustusta koskevien alueiden määrittelyn perustana ovat: Satakunnan maakuntakaavat ja alueiden toteutuneisuuden seuranta, valtioneuvoston asetus raskaiden aseiden ja räjäytysten melutasoista (903/2017), ympäristöluvat, ympäristömeluselvitykset, Hämeenkankaan monikäyttö- ja harjoitusalueen sekä Natura 2000 - alueen hoito- ja käyttösuunnitelma (Metsähallitus 2008) ja kuntien kaava-aineistot sekä kunta- ja viranomaisneuvottelut. Kooste keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun maanpuolustusta käsittelevään teemaraporttiin 26.9.2024.

Maanpuolustukseen liittyvät aluevaraukset, melualueet ja suojavyöhykkeet on esitetty selostuksen osan B kartassa 9 ja aluevarausmerkintöjen osalta yksilöity taulukossa 9.

Erityisurheilualueet

ERITYISURHEILUALUE

Merkinnällä osoitetaan urheilualueita, joilla on tietty erityiskäyttötarkoitus.

-1 Merkinnällä osoitetaan Kokemäen ravirata.

Suunnittelumääräys

Alueen toimintaa suunniteltaessa ja kehitettäessä on otettava huomioon alueen mahdollinen sijainti tärkeällä pohjavesialueella.

Raviratojen merkinnän perustana on Satakunnan maakuntakaava, jossa on osoitettu E1-merkinnällä Kokemäen ravirata.

-2 Merkinnällä osoitetaan merkittävät ajoharjoittelu- ja moottoriurheiluradat.

Suunnittelumääräys

Alueen toimintaa suunniteltaessa ja kehitettäessä on otettava huomioon alueen mahdollinen sijainti tärkeällä pohjavesialueella.

Ajoharjoittelu- ja moottoriurheiluratojen merkinnän perustana ovat Satakunnan maakuntakaava sekä Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen teemaraportti. Merkinnöistä on poistettu Kankaanpään

ajoharjoittelurata, jonka toiminta on loppunut. Porin Hangassuon ja Kankaanpään Pesämäen alueet on osoitettu aluevarauksina. Kahdeksan moottoriurheiluratata osoitetaan kohdemerkinnöin. Kaikki Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitettavat moottoriradat ovat olemassa olevia moottoriratoja, ja merkintä kuvaa moottoriratojen toimintaa nykyisessä laajuudessaan. Kaikilla osoitetuilla moottoriradoilla on voimassa ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa.

Erityisurheilualueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 11 ja yksilöity taulukossa 11.

AMPUMARATA

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät ampumaradat.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varmistaa toiminnan kehittämismahdollisuudet sekä ottaa huomioon toiminnasta aiheutuvat mahdolliset ympäristöhäiriöt.

Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetaan 12 olevassa olevaa siviiliampumarataa sekä kaksi varuskunnan ampumarataa. Seudullisesti merkittävät ampumaradat on määritelty Satakunnan ampumarataselvityksen laatimisen yhteydessä ja niillä on Ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa. Olemassa olevien ampumaratojen lisäksi osoitetaan yksi uuden ampumaradan sijainti.

Ampumaradat on esitetty selostuksen osan B kartassa 10 ja yksilöity taulukossa 10.

Tulvariskialueet

TULVARISKIALUE

Merkinnällä osoitetaan Porin ja Huittisten merkittävät tulvariskialueet.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee huomioida sään ääriolosuhteet ja tulvista aiheutuvat riskit. Uutta tulvalle herkkää rakentamista ei tule perusteettomasti sijoittaa merkittäville tulvariskialueille. Tästä voidaan poiketa vain, jos voidaan osoittaa, että tulvariskit pystytään hallitsemaan.

Suunniteltaessa tulville herkkiä toimintoja merkittäville tulvariskialueille tulee tulvasuojelusta vastaavalle viranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Tulvariskialueen merkintä perustuu Porin ja Huittisten merkittävien tulvariskialueiden rajauksiin. Tulvariskialue on alue, jolla vallitsee tulvavaara ja jolla tulva todennäköisesti aiheuttaisi vahinkoja. Merkittävällä tulvariskialueella tarkoitetaan tulvariskilainsäädännön mukaisesti nimettyä, tulvariskien alustavan arvioinnin perusteella tunnistettua aluetta. Porissa merkintää on jatkettu Pihlavanlahden suuntaan kunnan kanssa käytyjen neuvottelujen ja suunniteltujen tulvasuojelutoimenpiteiden perusteella. Maakuntakaavan ominaisuusmerkintää varten rajausta on yleispiirteistetty maakuntakaavan yleispiirteisyyteen ja mittakaavaan sopivaksi. Yleiskaavoissa ja asemakaavoissa osoitettuja tai suunnittelussa olevia tarkempia tulvasuojeluratkaisuja kuten padot, uomat, läjitysalueet ym., ei osoiteta maakuntakaavassa. Tulvalle herkkänä rakentamisena pidetään esimerkiksi asuinrakennuksia, sairaaloita, palvelutaloja ja muita erityisryhmien tiloja, kouluja ja päiväkoteja, pelastus- ja turvallisuustoiminnan kannalta tärkeitä rakennuksia, vedenhankinnan ja vesihuollon laitoksia, sähköasemia, energiahuoltoa ja muuta

kriittistä infrastruktuuria, ympäristövahinkoriskin sisältäviä toimintoja ja sellaisia työpaikka- ja teollisuustoimintoja, joille tulva voi aiheuttaa suuria vahinkoja.

SELVITYSALUE

Merkinnällä osoitetaan sellaiset alueet, joiden alueidenkäyttöön kohdistuu muutospaineita eikä niiden alueidenkäyttöä ole voitu ratkaista maakuntakaavaa laadittaessa. Merkittävyytensä vuoksi alueet katsotaan tarpeelliseksi osoittaa maakuntakaavassa. Alueidenkäytön ratkaiseminen edellyttää lisäselvityksiä ja jatkosuunnittelua.

– tr Merkinnällä osoitetaan Kokemäenjoen Säpilänniemen oikaisu-uoman selvitysalue.

Selvitysalueen sijainnissa ja muodossa on huomioitu Säpilänniemen mahdollisen oikaisu-uoman sijaintia koskeva Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa laadittu selvitys vuodelta 2014: Suunnitelma oikaisu-uoman toteutuksesta Kokemäellä, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Toukokuu 2014 | Vesien tila –yksikkö. Oikaisu-uoman suunnitteluun liittyy keskeisesti läheisen Natura 2000 -verkoston alueen kompensointi. Valtioneuvosto on myöntänyt 8.5.2025 poikkeuksen Natura 2000 -verkoston suojelusta. Oikaisu-uoman toteuttaminen edellyttää, että hankkeelle myönnetään vesilupa.

Tulvariskialueet ja tulvariskien selvitysalue on esitetty selostuksen osan B kartassa 1 ja yksilöity taulukossa 1.

7.1.4 Kooste merkittäviksi arvioiduista vaikutuksista (MRA 10 §)

- Alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön

Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenne kytkeytyy osaksi valtakunnallista ja ylimaakunnallista aluerakennetta ja toiminnallisia kokonaisuuksia. Samalla edistetään monikeskuksisen ja verkostomaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen säilymistä ja kehittymistä tasapainoisena maa- ja merialueet käsittävänä kokonaisuutena. Alue- ja yhdyskuntarakenteeseen perustuvia kehittämisvyöhykkeitä vahvistetaan elinkeinotoiminnan ja väestön keskittyminä. Myös kyläverkoston rooli osana verkostomaista alue- ja yhdyskuntarakennetta on tunnistettu merkittäväksi. Keskusta-alueita priorisoidaan ensisijaisina kaupan sijaintipaikkoina.

Maanpuolustuksen alueellisia edellytyksiä turvaavien merkintöjen osoittaminen maakuntakaavassa mahdollistaa Puolustusvoimien toimintojen, asutuksen ja elinkeinojen pitkän aikavälin alueidenkäytölliset yhteensovittamis- ja kehittämistarpeet. Myös ampumaratojen ja moottoriurheiluratojen osoittamisella varmistetaan alueiden toimintaedellytysten huomioonottaminen maankäytön suunnittelussa.

Matkailun ja virkistyskäytön kehittämisvyöhykkeitä sekä matkailupalveluiden alueita osoittavat merkinnät edistävät omalta osaltaan suunnitelmallista ja Satakunnan ominaispiirteisiin nojaavaa matkailun kehittämistä alue- ja yhdyskuntarakenteen osana ja matkailupalveluiden sijoittuminen olemassa olevien taajamien ja palvelukeskittymien yhteyteen vahvistaa niiden elinvoimaisuutta.

- Luontoon ja maisemaan

Alue- ja yhdyskuntarakenteen suunnittelussa on otettu huomioon Satakunnan viherrakenne eli luonnon ydinalueet ja ekologiset verkostot, mikä vähentää rakennetun ympäristön aiheuttamia vaikutuksia luonnonarvoihin. Luonnonolosuhteiltaan vaihtelevat maa- ja metsätalousvaltaisina osoitetut aluevaraukset edistävät osaltaan luonnon monimuotoisuuden vaalimista. Ympäristöhäiriötä aiheuttavien toimintojen osoittaminen tarkoituksenmukaisille alueille vähentää ristiriitoja muun maankäytön kanssa.

Olemassa olevilla ampuma- ja harjoitusalueilla harjoitettavien toimintojen merkittävimmät ekologiset vaikutukset kohdistuvat harjoitusalueiden käytössä kuluviin osiin, kuten kulkureitteihin ja maalialueisiin. Toisaalta ampuma-

ja harjoitusalueet ovat rakentamatonta aluetta, millä on myönteisiä vaikutuksia ekologisten yhteyksien kannalta ja lisäksi alueilla on lajistoa, joka voi hyötyä avoinna pysyvistä, paljaista hiekka-alueista tai palaneista alueista.

Matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeiden osoittaminen edistää suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema- ja kulttuuriympäristöalueiden kestävää hyödyntämistä Satakunnan vetovoimakohteina, matkailun kehittämiseen linkittyvinä tukialueina ja matkailukäytön ohjaamista kulutusta hyvin kestäville alueille. Kehittämisvyöhykkeiden osoittamisella on merkitystä myös matkailun vetovoimakohteiden vaalimisen kannalta.

- Liikenteeseen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen

Alue- ja yhdyskuntarakennetta laajennettaessa ja uusia alueita osoitettaessa syntyy alueiden saavutettavuutta, liikenneturvallisuutta ja liikenteen toimivuutta sekä teknisen huollon (vesi- ja jätehuolto, energiahuolto) kehittämistarpeita.

Alue- ja yhdyskuntarakennetta kehittämällä tuetaan Satakunnan elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia, kilpailukykyä ja kansainvälistä asemaa. Maakuntakaavan ratkaisulla mahdollistetaan investointeja, vahvistetaan työllisyyttä ja väestön kasvua.

Satakunnassa sijaitsevien kahden varuskunnan toimintaedellytysten huomioonottaminen maankäytön suunnittelussa vahvistaa varuskuntien toimintaan liittyviä taloudellisia vaikutuksia Satakunnassa. Varuskunnat vaikuttavat välillisesti monin tavoin myönteisesti ympäröiviin seutukuntiin palveluiden kuluttajana.

- Terveyteen, sosiaalisiin oloihin (ml. virkistys) ja kulttuuriin

Alue- ja yhdyskuntarakenteen ratkaisuissa on huomioitu suuronnettomuusriskit, millä pyritään ehkäisemään mahdollisia haittavaikutuksia asutukselle ja ympäristölle. Myös Satakunnan merkittävät tulvariskialueet, tulvariskien hallinnan toimenpiteet ja tulviin varautuminen on huomioitu Satakunnan maakuntakaavan 2050 alue- ja yhdyskuntarakennetta koskevissa ratkaisuissa.

Tehdyillä maankäytön suunnitteluratkaisuilla on pyritty vahvistamaan viihtyisää, turvallista ja terveellistä Satakunnassa. Toisaalta kehitettäessä alue- ja yhdyskuntarakenteen toimintoja lisääntyvät myös ympäristöhaitat kuten melu, tärinä, pienhiukkaset ja päästöt sekä onnettomuusriskit, joilla voi olla vaikutuksia ihmisten terveyteen ja elinympäristön viihtyisyyteen. Ympäristöhäiriötä aiheuttavien toimintojen osoittaminen tarkoituksenmukaisille alueille vähentää ristiriitoja muun maankäytön kanssa.

Luonnonolosuhteiltaan monipuoliset ja vaihtelevat maa- ja metsätalousvaltaiset alueet rikastuttavat osaltaan maakunnan asukkaiden asuin- ja elinympäristöä, virkistäytymismahdollisuuksia luonnossa sekä lisäävät luonnon hyvinvointivaikutuksia. Matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeiden osoittaminen voi omalta osaltaan edistää myös maakunnan asukkaiden asuin- ja elinympäristön kannalta tärkeiden vetovoima-alueiden huomioonottamista alueidenkäytön suunnitellussa ja edistää mm. virkistyskäytön kannalta tärkeän infran kehittämistä, mikä lisää omalta osaltaan asuinympäristön viihtyisyyttä vaikuttaen myös maakunnan vetovoimaan.

- Muuta huomioitavaa (mm. elinkeinoelämä, huoltovarmuus, ilmasto ja ilmastonmuutos, luontokato)

Alue- ja yhdyskuntarakennetta kehittämällä tuetaan Satakunnan elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia, kilpailukykyä ja kansainvälistä asemaa. Maakuntakaavan ratkaisulla tuetaan investointeja, työllisyyttä ja väestön kehitystä. Kehittämisvyöhykkeiden ja - kohdealueiden osoittaminen edistää omalta osaltaan suunnittelu- ja kehittämisyhteistyötä alueen toimijoiden kesken sekä lisää yleistä tietoisuutta mm. elinkeinoelämään liittyvistä sijoittumismahdollisuuksista sekä ylikunnallisesta luonteesta. Matkailun kehittyminen voi monipuolistaa alueen elinkeinorakennetta ja vahvistaa myös muiden palveluiden kysyntää.

Kansallinen turvallisuus on huomioitu alue- ja yhdyskuntarakenteessa turvaamalla riittävät alueiden käytölliset edellytykset varuskunnille, ampuma- ja harjoitusalueille, varikkotoiminnoille sekä muille maanpuolustuksen toimintamahdollisuuksille ja kehittämiselle. Alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitettäessä on otettu huomioon

maanpuolustuksen tarpeet ja pelastuslaitosverkoston alueidenkäytölliset toimintaedellytykset. Kattava ampumarataverkosto on tärkeä viranomaistoiminnalle sekä tukee maanpuolustusta ja kansallista turvallisuutta

Olemassa olevan rakenteen hyödyntäminen ja kehittäminen muodostavat vähähiilisen ja resurssitehokkaan alue- ja yhdyskuntarakenteen, jossa työpaikat, palvelut ja vapaa-ajan alueet ovat hyvin saavutettavissa eri väestöryhmien kannalta ja eri liikkumismuodoilla. Resurssitehokkaalla ja vähähiilisellä rakenteella pyritään hillitsemään ilmastonmuutosta. Liikennesuoritteiden määrän hillitseminen vähentää päästöjä ja muita liikenteen ympäristövaikutuksia. Riittävän laajat Puolustusvoimien käytössä olevat alueet eteläisessä Suomessa vähentävät pitkiä kuljetuksia ja sitä kautta liikennepäästöjä.

Alue- ja yhdyskuntarakenteen laajentuessa ja uusia rakentamisalueita osoitettaessa rakentamattomien alueiden ja yhtenäisten metsäalueiden määrä supistuu ja pirstoutuu Satakunnassa. Samalla ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta merkittävien hiilinielujen määrä vähenee ja ilmastonmuutoksen sopeutumisen kannalta tärkeiden luonnonalueiden ja rakentamattomien, vettä läpäisevien alueiden määrä vähenee. Laajat, rakentamattomat ampuma- ja harjoitusalueet voivat toimia ekologisina yhteyksinä huolimatta siitä, että alueilla harjoitellaan maanpuolustuksen liittyviä toimintoja. Maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden osoittaminen edistää omalta osaltaan ekologisen kestävyyden edistämistä ja yhtenäisten pelto-, metsä- ja suoalueiden säilyminen pääosin muun maankäytön ulkopuolella turvaa maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä.

7.2 Alueiden käytön ekologinen kestävyys

7.2.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueiden käytöllä huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

7.2.2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Tavoitteena on, että olemassa oleva ympäristö (luonto ja rakennettu ympäristö) on lähtökohtana Satakunnan alueiden käytön suunnittelulle. Maankäytön suunnittelun keinoin edistetään ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävän sekä vetovoimaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen luomista Satakunnassa. Tavoitteena on, että Satakunnan maakunta tarjoaa asukkailleen myös tulevaisuudessa viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön, missä ympäristön ekologista kestävyyttä ei ylitetä tai vaaranneta.

Maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet, vesistöt sekä melutasoltaan muuta ympäristöä hiljaisemmat alueet. Toimintojen keskinäisissä aluevarausperiaatteissa kiinnitetään erityistä huomiota ihmisen terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen ja luontoon kohdistuvan kuormituksen vähentämiseen sekä ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen. Toimintojen sijoittamisella pyritään vaikuttamaan vähähiilisen ja resurssitehokkaan alue- ja yhdyskuntarakenteen muodostumiseen.

Lajien säilymistä ja liikkumista turvataan ekologisen viherverkoston sekä luonnon monimuotoisuuden säilymistä edistäen. Yhtenäisille tai maiseman kannalta tärkeille pelto-, metsä- ja suoalueille ei osoiteta muuta maankäyttöä ilman erityisiä perusteita. Merialueella suunnittelussa kiinnitetään huomiota arvokkaisiin ja tärkeisiin merenpohjan alueisiin. Erityistä huomiota kiinnitetään ekologisten yhteyksien säilymiseen suojelualueiden välillä.

7.2.3 Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu

Koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset:

Linnusto

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon linnusto, erityisesti kansainvälisesti, kansallisesti ja maakunnallisesti tärkeät lintualueet ja lintujen päämuuttoreitit.

Suunnittelussa tulee ehkäistä ja lieventää linnustoon kohdistuvien merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntymistä.

Vesien tila

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelun on oltava merenhoitosuunnitelman ja alueelle kohdistuvien vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien toteuttamista edistävää. Suunnittelussa tulee estää tai vähentää ravinteiden, kiintoaineen ja haitallisten aineiden huuhtoutumista vesiin ja pohjavesiin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kohteisiin, jotka ovat vesiensuojelullisesti herkkiä, sekä kalteviin, eroosio- ja tulvaherkkiin rantoihin sekä happamiin sulfaattimaihin ja mustaliuskeen esiintymisalueisiin. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee edistää vesienhallintaa siten, että valuma-alueiden vedenpidätyskyky paranee. Suunniteltaessa toimintoja, jotka edellyttävät merkittävää vedenottoa tai veden käyttöä, tulee ottaa huomioon vesivarojen kestävä käyttö.

Alueidenkäytön suunnittelussa tulee lisäksi luoda edellytyksiä ekologisten yhteyksien kehittymiselle vesistöissä.

Valuma-alueilla tehtävillä maankäytön ratkaisuilla on keskeinen rooli vesien tilan näkökulmasta. Suunnittelumääräyksessä vesiensuojelullisesti herkillä kohteilla tarkoitetaan sellaisia kohteita, joiden vesiekosysteemi tai jokin sen osa on erityisen herkkä kuormitukselle, ja siksi valuma-alueilla tehtäviin ratkaisuihin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Lupa- ja valvontavirasto on tuonut esiin Karvianjoen koskien ja Pukanluoman alueet sekä Harjunpäänjoen ja Joutsijoen vesimuodostumat herkkinä vesistöinä, joissa on kiinnitettävä erityistä huomiota vesiluonnon arvojen turvaamiseen. Karvianjoen koskien Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojeluperusteiden osalta merkittävän haitan kynnys on ylittynyt. Harjunpäänjoki-Joutsijoki on Kokemäenjoen vesistöalueen ainoa merkittävä lohijoki ja hyvässä tilaluokassa oleva jokijakso, jonka ekologisen tilaluokan arvioidaan olevan heikentymässä.

Luonnonsuojelun kannalta merkittävät alueet

NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA ALUE

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaisesti Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet. Alueiden suojeluarvojen huomioon ottamisesta ja arviointivelvollisuudesta säädetään luonnonsuojelulaissa.

Suunnittelumääräys

Natura 2000 -alueen sekä alueen ympäristön alueidenkäytön ja toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa tulee arvioida ja varmistua, ettei niillä yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa heikennetä merkittävästi niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

Maakuntakaavassa osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaisesti Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet. Natura-verkosto koostuu lintudirektiivin (SPA) mukaisista linnustonsuojelualueista sekä luontodirektiiviin (SAC) perustuvista luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelualueista. Natura 2000 – verkosto muodostuu pääosin valtioneuvoston hyväksymistä valtakunnallisista suojeluohjelmien alueista sekä perustetuista

luonnonsuojelualueista. Valtioneuvoston päätöksissä on kunkin Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen osalta osoitettu se lainsäädäntö, joka mukaisesti kyseisen alueen luonnonarvojen suojelu toteutetaan.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojeluarvojen huomioon ottamisesta ja arviointivelvollisuudesta on säädetty luonnonsuojelulain 34 ja 35 §:ssä. Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää (LsL 34 §). Mikäli hanke tai suunnitelma yksin tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa saattaa toteutuessaan heikentää merkittävästi Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojeluperusteena olevia luonnonarvoja, tulee vaikutukset alueen suojelutavoitteisiin arvioida yksityiskohtaisesti (Lsl 35 §). Arviointivelvollisuus koskee myös Natura 2000 verkostoon kuuluvan alueen ulkopuolella toteutettavia hankkeita, joilla on todennäköisesti Natura 2000 -verkostoon kuuluvalle alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvia erityisominaisuusmerkinnällä osoitettujen alueiden pinta-ala on noin 89 000 ha ja kohdemerkinnällä osoitettuja alueita on 49 ja uomia 3. Lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu yhdeksän Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa alle 10 hehtaarin suuruista perinnebiotooppia kohdemerkinnällä (pb).

Alueet on esitetty selostuksen osan B kartoissa 15 ja 16 ja yksilöity taulukoissa 15 ja 16.

SUOJELUALUE

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain tai muun lainsäädännön nojalla suojellut tai suojeltavat suojelualueet. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueen maankäyttöön mahdollisesti vaikuttavista merkittävistä suunnitelmista ja hankkeista tai ennen vallitsevia olosuhteita merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee luonnonsuojeluviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Suojelumääräys

Alueella ei saa toteuttaa sellaisia toimenpiteitä tai hankkeita, jotka voivat vaarantaa tai heikentää alueen suojeluarvoja.

Suojelualueiksi osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat luontoarvoja omaavat alueet. Tällaisia alueita ovat ne Natura 2000 -verkostoon sisältyvät maa-alueet ja alueiden osat, jotka valtioneuvoston päätösten mukaan on tarkoitettu toteutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslain ja maankäyttö- ja rakennuslain / vesilain perusteella. Muiden alueiden perusteluina ovat mm. alueiden luontotyypit, niiden vähäisyys, harvinaisuus ja uhanalaisuus Satakunnassa.

Suojelualueiden toteutus tapahtuu ensisijaisesti jollain muulla lainsäädännöllä kuin luonnonsuojelulailla, esim. yksityiskohtaisemman kaavoituksen kautta maankäyttö- ja rakennuslailla. Yksityiskohtaisemman maankäytön suunnittelun yhteydessä määritellään tarkemmin alueiden suojeluarvoihin perustuen, miten alueiden suojelu on tarkoitus toteuttaa. Aluevarausmerkinnällä osoitettavien suojelualuevarausten yhteispinta-ala on noin 11 750 ha ja kohdemerkinnällä osoitetaan 10 aluetta.

Suojelualueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 12 ja yksilöity taulukossa 12.

LUONNONSUOJELUALUE

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltavat luonnonsuojelualueet.

-1 Merkinnällä osoitetaan Yyterin Santojen alue.

-2 Merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien käytössä olevilla alueilla sijaitsevat luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltavat luonnonsuojelualueet. Alueella on sallittu Puolustusvoimien toiminta ja alueen kehittäminen Puolustusvoimien tarpeisiin.

Suunnittelumääräys

Alueen maankäyttöön mahdollisesti vaikuttavista merkittävistä suunnitelmista ja hankkeista tai ennen vallitsevia olosuhteita merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee luonnonsuojeluviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Suojelumääräys

Alueella ei saa toteuttaa sellaisia toimenpiteitä tai hankkeita, jotka voivat vaarantaa tai heikentää alueen suojeluarvoja. Alueella voidaan kuitenkin valtion luonnonsuojeluviranomaisen niin salliessa toteuttaa alueen suojeluarvojen säilyttämiseksi ja palauttamiseksi tarkoitettuja toimenpiteitä.

Suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi.

Merkintää SL-1 Yyterin santojen alue koskee lisäksi seuraava määräys:

Suunnittelumääräys

Alueen käyttöä suunniteltaessa on huomioitava luonnonsuojelulain säädökset.

Aluetta koskevan yleisen suunnittelumääräyksen lisäksi alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen geologisiin ja ekologisiin ominaisuuksiin, maiseman ominaispiirteisiin sekä kulttuuriperintöön.

Suunnittelulla tulee lisäksi turvata ja edistää valtakunnallisesti merkittävän virkistys- ja matkailualueen kehittämisedellytyksiä.

Luonnonsuojelualueiksi osoitetaan ne Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet ja alueiden osat, jotka valtioneuvoston päätösten mukaan on tarkoitettu toteutettavaksi luonnonsuojelulailla, valtakunnallisiin suojeluohjelmiin sisältyvät alueet sekä suojeluarvoltaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut alueet. Luonnonsuojelualueen ensisijaisena toteuttajana on valtio. Luonnonsuojelualueen suunnittelu- ja suojelumääräykset koskevat myös SL1 ja SL2 -merkinnöillä osoitettuja Yyterin ja Puolustusvoimien käytössä olevia luonnonsuojelualueita.

Aluevarausmerkinnällä osoitettavien luonnonsuojelualuevarausten yhteispinta-ala on vajaa 111 600 ha ja kohdemerkinnällä osoitetaan 45 aluetta. Merkittävin lisäys luonnonsuojelualuevarausten yhteispinta-alassa verrattuna Satakunnan maakuntakaavassa määriteltyihin luonnonsuojelualueisiin aiheutuu valtaosin merialueella sijaitsevasta Selkämeren kansallispuistosta, toteutuneista uusista luonnonsuojelualueista (mm. YSA-alueet) ja Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen useiden S-aluevarausten muuttamisesta SL-varaukseksi.

Luonnonsuojelualueiden SL, SL1 ja SL2 määrittelyn perustana ovat: Satakunnan maakuntakaavat ja alueiden toteutuneisuuden seuranta, Natura 2000 -verkosto, Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen suojelualueiden nykytilan arviointi 2019 -raportti, Satakunnan viherrakenneselvitys 2021, Selkämeren kansallispuiston rajaus,

toteutuneet luonnonsuojelualueet, valtakunnallisen soidensuojelutyöryhmän ehdotus soidensuojelun täydentämiseksi 2015, kuntien kaava-aineistot sekä kunta- ja viranomaisneuvottelut. Kooste keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun alueiden käytön ekologista kestävyyttä koskevaan teemaraporttiin 10.9.2024.

-3 Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltavat valtakunnallisesti merkittäviksi todetut suoalueet.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee turvata luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt.

Alueen maankäyttöön mahdollisesti vaikuttavista merkittävistä suunnitelmista ja hankkeista tai ennen vallitsevia olosuhteita merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee luonnonsuojeluviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ratkaistaan alueen tarkka rajaus ja suojelun toteuttamistavat.

Valtakunnallisessa soidensuojelutyöryhmän ehdotuksessa soidensuojelun täydentämiseksi (SSTE) määritellyillä kohteilla on äärimmäisen ja/tai erittäin uhanalaisia luontotyyppejä ja/tai erittäin uhanalaisia lajeja ja ne ovat valtakunnallisesti arvokkaita suoluonnon kohteita. SL3-merkinnällä on osoitettu sellaiset kohteet tai niiden osat, jotka eivät sisälly Satakunnan maakuntakaavassa osoitettuihin SL tai S-alueisiin tai perustettuihin luonnonsuojelualueisiin. Maakuntakaavan luonnonsuojelualuemerkintä osoittaa suunnitellun maankäytön kyseisille suoalueille. Suojelun yksityiskohtainen toteuttamistapa ja tarkka rajaus ratkaistaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa luonnonsuojeluviranomaisen kanssa. Merkintään ei liity suojelu- tai rakentamismääräystä poiketen muista Satakunnan maakuntakaavan 2050 luonnonsuojelualuemerkinnöistä. Metsälain 10§:n tarkoittamat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt on huomioitu merkintään liittyvällä suunnittelumääräyksellä.

Luonnonsuojelualueiden SL3 määrittelyn perustana ovat: Valtakunnallisen soidensuojelutyöryhmän ehdotus soidensuojelun täydentämiseksi 2015, Satakunnan maakuntakaavat ja alueiden toteutuneisuuden seuranta, toteutuneet luonnonsuojelualueet, kuntien kaava-aineistot sekä kunta- ja viranomaisneuvottelut. Kooste keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun alueiden käytön ekologista kestävyyttä koskevaan teemaraporttiin 10.9.2024.

Luonnonsuojelualueet on esitetty selostuksen osan B kartoissa 13 ja 14 ja yksilöity taulukoissa 13 ja 14.

SUOJELTAVA VESIUOMA

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain tai muun lainsäädännön nojalla suojellut tai suojeltavat luonnontilaiset joki- ja purouomat. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suojelumääräys

Joenuomassa ja purossa ei saa toteuttaa sellaisia toimenpiteitä ja hankkeita, jotka voivat vaarantaa tai heikentää sen suojeluarvoja.

Uomien ja niiden läheiseen maankäyttöön mahdollisesti vaikuttavista merkittävistä suunnitelmista ja hankkeista tai ennen vallitsevia olosuhteita merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee luonnonsuojeluviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Suojeltavat vesiuomat on esitetty selostuksen osan B kartassa 12.

PERINNEBIOTOOPPI

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävät perinnebiotoopit.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja käytössä tulee edistää luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilymistä.

Perinnebiotoopit ovat luonnoltaan, kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaita alueita, jotka kuvaavat aikansa maankäytön tapoja. Niiden kulttuurivaikutteiset luontotyypit edustavat maaseudun arvokasta ja monimuotoista luontoa. Maakuntakaavassa osoitetut valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiksi tunnistetut perinnebiotoopit sijaitsevat maakuntakaavassa osoitettujen suojelu- ja luonnonsuojelualueiden ulkopuolella ja ne ovat kooltaan pienialaisia. Perinnebiotooppeja on osoitettu kohdemerkinnällä 50 kpl. Lisäksi 9 perinnebiotooppia on osa Natura 2000 -verkostoa (pb).

Perinnebiotooppien määrittelyn perustana ovat: Varsinais-Suomen ELY-keskuksen inventointiaineisto vuosilta 2016–2022 ja Natura 2000-verkostoon kuuluvat alueet. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toteuttama perinnebiotooppien inventointi on ollut osa valtakunnallista inventointia. Kooste keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun alueiden käytön ekologista kestävyyttä koskevaan teemaraporttiin 10.9.2024.

Perinnebiotoopit on esitetty selostuksen osan B kartassa 17 ja yksilöity taulukossa 17.

EKOLOGISESTI MERKITTÄVÄT VEDENALAISET LUONTOKOHTEET

Merkinnällä osoitetaan Suomen ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontokohteet (EMMA).

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon merellisten elinympäristöjen luonnon monimuotoisuuden vaaliminen. Alueelle ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka merkittävästi heikentävät luonnonsuojelulaissa suojeltuja luontotyyppejä tai muita arvokkaiden merellisten elinympäristöjen arvoja.

Selkämeren Satakunnan edustalle sijoittuvalta merialueelta on tunnistettu vedenalaisen luonnon kannalta kuusi merkittävää luontoarvoaluetta, ns. EMMA-aluetta. EMMA-alueiksi on määritelty sellaisia alueita, joilta on ollut käytettävissä riittävästi kartoitustietoa. Alueet sisältävät mm. merkittäviä kalojen lisääntymisalueita, monipuolisesti eri meriluontotyyppejä, geologisesti monimuotoisia alueita ja monimuotoisia makroleväyhteisöjä. Merkittäviä luontoarvoja sijaitsee myös niiden ulkopuolella.

Vedenalaisten luontokohteiden määrittelyn perustana ovat: Suomen ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet 2020 (EMMA), vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma Velmu ja kunta- ja viranomaisneuvottelut. Kooste keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun alueiden käytön ekologista kestävyyttä koskevaan teemaraporttiin 10.9.2024.

Alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 19.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN YDINALUE

Merkinnällä osoitetaan laajoja, yhtenäisiä ja luontoarvoiltaan edustavia vyöhykkeitä, jotka ovat keskeinen osa maakunnan viherverkkoa.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee selvittää ja ottaa huomioon luonnon monimuotoisuusarvot ja edistää niiden säilymistä, sekä välttää luontoympäristön pirstoutumista.

Vyöhykkeen suunnittelussa ja kehittämisessä tulee lisäksi huomioida, että merkintä sallii useita eri maankäyttömuotoja kuten maa- ja metsätalouden sekä Puolustusvoimien toiminnan ja sen kehittämisen.

EKOLOGINEN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan ekologisia yhteyksiä, jotka yhdistävät luonnon monimuotoisuuden ydinalueet toisiinsa. Ekologiset yhteydet turvaavat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden eliölajien liikkumis-, leviämis- ja lisääntymisedellytykset.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee selvittää alueen ekologisten yhteyksien sijoittuminen, laajuus ja erityispiirteet.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota ekologisten yhteyksien jatkuvuuteen, säilymiseen ja toteutumiseen osana laajempaa viherverkkoa turvaten eliölajiston liikkumis- ja levittäytymismahdollisuudet.

Suunnittelussa ja kehittämisessä tulee lisäksi huomioida, että merkintä sallii useita eri maankäyttömuotoja kuten maa- ja metsätalouden sekä Puolustusvoimien toiminnan ja sen kehittämisen.

KEHITETTÄVÄ EKOLOGINEN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan ekologisten yhteyksien osat, joissa on vahvistamistarpeita. Ekologiset yhteydet yhdistävät luonnon monimuotoisuuden ydinalueet toisiinsa. Ekologiset yhteydet turvaavat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden eliölajien liikkumis-, leviämis- ja lisääntymisedellytykset.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee selvittää alueen ekologisten yhteyksien sijoittuminen, laajuus ja erityispiirteet. Erityistä huomiota tulee kiinnittää ekologisten yhteyksien vahvistamiseen ja kehittämismahdollisuuksiin.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota ekologisten yhteyksien jatkuvuuteen, säilymiseen ja toteutumiseen osana laajempaa viherverkkoa turvaten eliölajiston liikkumis- ja levittäytymismahdollisuudet.

Suunnittelussa ja kehittämisessä tulee lisäksi huomioida, että merkintä sallii useita eri maankäyttömuotoja kuten maa- ja metsätalouden sekä Puolustusvoimien toiminnan ja sen kehittämisen.

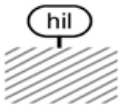
Luonnon monimuotoisuuden ydinalueita, ekologisia yhteystarpeita ja kehitettäviä ekologisia yhteystarpeita osoittavat merkinnät ovat kehittämisperiaatemerkintöjä. Niillä osoitetaan alueita, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen, kuten ekologisen kestävyyden vaalimisen kannalta ja jotka tulee ottaa huomioon maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmassa alueidenkäytön suunnittelussa. Rajaukset ovat yleispiirteisiä, ja niiden sisällä on monenlaista maankäyttöä, mm. asutusta sekä maa- ja metsätaloutta, joiden harjoittamiseen merkinnällä ei ole suoraa vaikutusta.

Satakunnan luonnon monimuotoisuuden ydinalueiksi on osoitettu laajoja, yhtenäisiä ja luonnonarvoiltaan edustavia vyöhykkeitä, joille sijoittuu maakunnan arvokkaimpia luontokohteita. Alueilla on monipuolisesti erilaisia elinympäristöjä eläin- ja kasvilajeille, sekä lajeille tärkeitä ravinnonlähteitä ja pesä- ja levähdyspaikkoja. Ydinalueita on määritelty 20. Ekologiset yhteydet ja kehitettävät yhteydet turvaavat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden eliölajien liikkumis-, leviämis- ja lisääntymisedellytykset luonnon monimuotoisuuden ydinalueiden välillä niin maakunnan sisällä kuin myös yli maakunnan rajojen.

Luonnon monimuotoisuuden ydinalueiden, ekologisten yhteystarpeiden ja kehitettävien ekologisten yhteystarpeiden määrittelyn perustana on Satakunnan viherrakenneselvitys 2021. Satakunnan viherrakenneselvityksessä on määritelty olemassa olevan luontotiedon pohjalta Satakunnan tärkeimmät luonnon ydinalueet sekä erilaisten paikkatietoaineistojen ja maastokäyntien pohjalta niiden ekologisia yhteyksiä. Kooste muista keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun alueiden käytön ekologista kestävyyttä koskevaan teemaraporttiin 10.9.2024.

Alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 19.

Melutasoltaan hiljaiset alueet

MELUTASOLTAAN HILJAINEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan arvokkaat melutasoltaan hiljaiset alueet. Merkintä sallii maa- ja metsätalouskäytön sekä alueidenkäyttölain mukaisen asutuksen.

Suunnittelumääräys

Alueen ja sen lähiympäristön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueen säilymiseen siten, että luonnon äänien ja hiljaisuuden kokeminen on mahdollista.

Melutasoltaan hiljaiset alueet ovat alueita, joilla luonnonäänet hallitsevat äänimaisemaa ja ihmisen toiminnasta aiheutuvat äänet ovat selvästi tavanomaista alhaisempia. Merkintä on alueen erityisominaisuutta kuvaava ja alueen päämaankäyttöä täydentävä. Alueilla on mahdollisuus havainnoida luonnon ääniä ja äänimaiseman yleistä levollisuutta. Ihmisen toiminnoista aiheutuvat äänet ovat satunnaisia ja vähäisiä. Ihmistoiminnasta syntyvät äänet liittyvät tyypillisesti maa- ja metsätalouden harjoittamiseen, luonnon virkistyskäyttöön, luontomatkailuun tai veneilyyn. Hiljaisuuteen perustuen ei aseteta rajoituksia esimerkiksi metsien hoidolle ja käytölle, metsästykselle tai haja- ja loma-asutukselle.

Maakuntakaavassa osoitettavia melutaloltaan hiljaisia alueita on viisi. Alueet ovat: Mustansaarenkeitaan suoalue Siikaisissa, Joutsijärven pohjoispuolinen metsäalue Ulvilassa, Koskeljärven etelä- ja keskiosat Eurassa, Säpin saari ja Luvian ulkosaaristo Eurajoella ja Ouran saaristo Merikarvialla. Yhteistä näille kaikille alueilla on, että ne sijaitsevat kaukana pääteiden liikennemelualueista. Alueilla on todennäköisempää kokea hiljaisuutta kuin muilla alueilla

Satakunnassa. Näiden erikseen rajattujen aluekokonaisuuksien lisäksi Satakunnan maaseutualueilla on monia pienialaisia kohteita, joilla hiljaisuuskriteerien mukaiset ehdot voivat täyttyä.

Melutasoltaan hiljaisten alueiden määrittelyn perustana ovat: Satakunnan maakuntakaavat ja alueiden toteutuneisuuden seuranta. Alueiden toteutuneisuuden seurannassa on hyödynnetty paikkatietoaineistoihin perustuvaa puskurivyöhyketarkastelua. Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen hiljaisten alueiden osoittaminen perustui Satakuntaliitossa tehtyyn hiljaisten alueiden pilottiselvitykseen, selvityksestä saatuihin palautteisiin sekä palautteen pohjalta laadittuun erilliseen ”Melutasoltaan hiljaiset alueet” -teemaraporttiin. Taustalla vaikutti mm. EU: n ympäristömeludirektiivi (END, 2002/49/EY) sekä kunta- ja viranomaisneuvottelut. Alueet ovat edelleen Satakunnan ”hiljaisten alueiden helmiä” eli kohteita, joilla on hyvät, ääniympäristöön perustuvat edellytykset kuunnella luonnon ääniä ilman ihmisen toiminnasta aiheutuvia häiriötekijöitä. Kooste keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun hiljaisia alueita käsittelevään teemaraporttiin 10.9.2024.

Alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 19.

7.2.4 Kooste merkittäviksi arvioiduista vaikutuksista (MRA 10 §)

- Alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön

Alueiden käytön ekologista kestävyyttä koskevat varaukset edistävät luonnonarvojen kannalta tärkeiden alueiden huomioon ottamista tarkoituksenmukaisen ja toimivan alue- ja yhdyskuntarakenteen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Lisäksi ekologisesti kestävä alueiden käyttö tukee vetovoimaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen muodostumista.

- Luontoon ja maisemaan

Maakuntakaavassa osoitetut Natura 2000 -verkostoon sisältyvät alueet sekä muut merkittävät suojelu-, luonnonsuojelu- ja suojelualueet muodostavat maakunnan suojelualueverkoston rungon sekä edistävät luonnonarvojen ja luonnon monimuotoisuuden säilymisen turvaamista ja uhanalaisten lajien vaalimista Satakunnassa.

Ekologisesti merkittävät vedenalaiset luontokohteet nostavat esille Selkämeren vedenalaisen luonnon huomioimisen tarpeen alueiden käyttöä suunniteltaessa. Linnustoon kohdistuvien haitallisten vaikutusten ehkäisemiseen alueidenkäytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota. Vesiin ja pohjavesiin kohdistuvan kuormituksen ehkäisemisen huomiointi tukee pinta- ja pohjavesien hyvän tilan saavuttamista ja vesieliöstön elinympäristöjen turvaamista.

Kehittämisperiaatemerkinnöin osoitetut luonnon ydinalueet ja ekologiset yhteydet edistävät luonnoltaan arvokkaiden alueiden ekologisen kytkeytyneisyyden huomioonottamista maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa. Melutasoltaan muuta ympäristöä hiljaisemmiksi alueiksi määritellyt alueet sijoittuva osin suojelualueille ja merkittävien virkistysalueiden yhteyteen, jotka edesauttavat omalta osaltaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden luonnontilaisen äänimaiseman säilymistä.

Luonnonarvojen kannalta arvokkaat alueet, kuten laajat suoaluekokonaisuudet voivat muodostaa merkittäviä luonnonmaisema-alueita (esim. Haapakeitaan Natura 2000 –suojelualue tai Puurijärven-Isosuon kansallispuisto). Luonnonmaisemat monipuolistavat maakunnan maisemakuvaa ja vaikuttavat mm. maakunnan vetovoimaan asuin- ja matkailualueena.

- Liikenteeseen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen

Ekologisen kestävyyden kannalta tärkeiden varausten osoittaminen edistää niiden huomioonottamista liikennettä (mm. Aalto-rata) ja teknisen huollon (energia-, vesi- ja jätehuolto) järjestämistä koskevassa suunnittelussa. Natura 2000 –verkoston suojeluperusteet voivat vaikuttaa aluerajausta laajemman alueen maankäytön ja toimintojen suunnitteluun.

- Terveyteen, sosiaalisiin oloihin (ml. virkistys) ja kulttuuriin

Luonnonolosuhteiltaan monipuoliset luontoalueet ja puhtaat vedet rikastuttavat maakunnan asukkaiden asuin- ja elinympäristöä ja edistävät virkistäytymismahdollisuuksia luonnossa. Toteutuessaan suojeluverkostoa on mahdollista kehittää suojelualueiden luonnonarvot huomioon ottaen Satakunnan virkistysalueverkoston osana ja luontomatkailun vetovoimakohteina.

Ekologista kestävyyttä koskevat varaukset ja puhtaat vedet edistävät viihtyisän, turvallisen ja terveellisen elinympäristön vaalimista Satakunnassa. Ekologisen kestävyyden huomioon ottamisella on myönteisiä sosiaalisia ja kulttuurisia vaikutuksia mm. ihmisten hyvinvoinnin, asuinviihtyvyyden ja virkistyksen sekä luonnonperinnön ja kulttuuriarvojen säilymisen kannalta.

- Muuta huomioitavaa (mm. elinkeinoelämä, kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus, ilmasto ja luontokato)

Luonnon tuottamien ekosysteemipalvelujen säilyminen, kuten veden puhdistuminen, tulvien tasaaminen ja pölytys, hyödyttää pitkällä aikavälillä useita elinkeinoja ja yhteiskunnan toimintakykyä. Luonnonarvojen ja vesien tilan vaaliminen edistää vetovoimaisen ja viihtyisän alue- ja yhdyskuntarakenteen luomista, millä on myönteisiä vaikutuksia maakunnan imagoon, asukkaiden kriisinkestävyyteen, elinympäristön viihtyisyyteen ja Satakunnan vetovoimaan mm. asuin- ja tätä kautta mm. elinkeinoelämän sijoittumisen kohteena. Monipuolisilla ja laadukkailla vetovoimatekijöillä voidaan vaikuttaa matkailijoiden määrään ja matkailijoiden oleskeluaikaan alueilla. Mahdollisuus kokea luonnonrauhaa on yksi vetovoimatekijä muiden joukossa myös Satakunnan asukkaiden kannalta.

Ekologisen kestävyyden huomioiminen edistää ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta tärkeiden hiilinielujen säilymistä ja luonnon mahdollisuuksia sopeutua ilmastonmuutoksesta aiheutuviin muutoksiin.

7.3 Ympäristön ja talouden kannalta kestävät liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt

Liikenneverkko

7.3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet - Liikenneverkko

Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus- ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä- liikkumis- ja kuljetuspalvelujen kehittämistä. Merkittävät uudet asuin-, työpaikka ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

7.3.2 Satakunnan maakuntakaava 2050 tavoitteet - Liikenneverkko

Alueidenkäytön suunnittelussa edistetään kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien sekä ratojen, maanteiden ja vesiväylien toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja. Turvataan kansainvälisesti, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien satamien ja lentoasemien sekä rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.

Edistetään matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta ja turvataan alueiden käytölliset edellytykset julkiselle liikenteelle sekä eri liikennemuotojen kehittämiselle. Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava tavara- ja henkilöliikenteen terminaalien ja matkakeskusten toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Suunnittelussa edistetään kestävää liikennejärjestelmää, liikenteen sujuvuutta ja toimivuutta sekä liikenneturvallisuutta niin, että myös viherverkon toimivuus ja luonnon monimuotoisuus varmistetaan. Alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota liikkumis- ja kuljetustarpeen vähentämiseen. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen sekä kestävien matkaketjujen kehittymistä edistetään. Taajamien yhdyskuntarakennetta eheytetään ja merkittävät uudet asuin- ja työpaikka- sekä palvelujen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa. Tieliikenteen kestävien käyttövoimien kehittymistä edistetään alueiden käytön suunnittelulla ja Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman avulla.

Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava lentoliikenteen nykyisten varalaskupaikkojen ja lennonvarmistusjärjestelmien kehittämismahdollisuudet sekä sotilasilmailun tarpeet.

7.3.3 Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu - Liikenneverkko

Tieliikenne

Koko maakuntakaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys:

Tieliikenne

Niitä alueita, joiden käyttöönotto edellyttää liikenneturvallisuus- tai muista syistä päätien siirtämistä tai poikittaisyhteyksien parantamista, ei pääsääntöisesti tule ottaa käyttöön ennen kuin kyseiset liikenneverkon parantamistoimenpiteet on suoritettu.

Teiden kehittämishankkeiden suunnittelussa on otettava huomioon kestävän liikenteen mukaiset tieinfran vaatimukset, sekä viheryhteyksien säilyminen tai edistäminen.

Tieliikenteen aluevarausten ja merkintöjen määrittely perustuu Satakunnan maakuntakaavaan, Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, Varsinais-Suomen ELY-keskuksen suunnitelmiin ja selvityksiin sekä kuntien yleis- ja asemakaavoihin. Lisäksi merkintöjen määrittelyihin ovat vaikuttaneet kuntien ja viranomaisten kanssa käydyt työneuvottelut sekä kaavaprosessissa vastaanotetut lausunnot.

OHJEELLINEN TIE

Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset tieyhteydet.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava ohjeellisen tien toteuttamismahdollisuus.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Merkinnällä osoitetaan sellaiset ohjeelliset tieyhteydet, jotka perustuvat todettuun tieliikenteen yhteystarpeeseen. Tielinjauksen toteuttamiseen tai sijaintiin liittyy epävarmuutta ja linjauksen valinnasta on tarkoituksen mukaista päättää vasta kuntakaavoituksen tai tien yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Ohjeelliseksi tieksi on Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman ja vireillä olevan kuntakaavan perusteella määritelty Porin Lyttylän ja Puodan välinen sekä Rauman Voiluodon ja valtatien 8 väliset uudet tieyhteydet. Puodan yt:n linjaus on osoitettu Porin Yyterinniemen osayleiskaavaluonnoksen mukaiselle sijainnille.

Ohjeelliset tieyhteydet on esitetty selostuksen osan B kartassa 21.

TIELIIKENTEEN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan tieverkon kehittämisen kannalta tärkeät yhteystarpeet.

Tielinjauksen sijainti selvitetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava tieliikenteen yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus. Yhteystarpeen toteuttamiseksi on tieverkon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Suunnittelussa tulee huomioida luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen ja pyrkiä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen.

Merkinnällä osoitetaan sellaiset liikenneverkon kehittämisen ja rakenteen kannalta tarpeelliseksi todetut yhteystarpeet, joista ei ole olemassa riittäviä selvityksiä tai suunnitelmia. Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman pääliikenneverkkoselvityksessä (Ramboll Finland Oy, 2005) on esitetty liikenneverkon rakenteelliset puutteet. Näitä puutteita on arvioitu asiantuntijatyössä kaavan valmistelun yhteydessä. Verkollisina yhteystarpeina on esitetty kantatien 43 jatke Harjavallasta valtatielle 11 seututien tarpeena, väli Eurajoki-Kokemäki seututien tarpeena, vaihtoehtoinen tieyhteys Rauman Sorkasta Eurajoen Olkiluotoon yhdystienä, Rauman eteläinen kehäväylä valtatieltä 12 Rauman satamaan yhdystienä, Kankaanpää-Jalasjärvitien seututien liittyminen valtatielle 23 seututienä sekä Kankaanpää – Ikaalinen seututien liittyminen valtatielle 23.

Yhteystarpeet on esitetty selostuksen osan B kartassa 21.

ALIKULUN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan liikenneturvallisuuden kannalta tärkeä valtatien alikulun yhteystarve.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava alikulun yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus. Yhteystarpeen toteuttamiseksi on tieverkon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Merkinnällä osoitetaan valtatien 23 alikulun yhteystarve Kankaanpään Niinisalossa. Alikulku osoitetaan yhteystarpeena, koska alikulusta ei ole olemassa riittäviä selvityksiä tai suunnitelmia ja sijainti ja toteutustapa ovat vielä ratkaisematta. Alikulun yhteystarve perustuu Puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvien joukkojen ja kaluston liikkumistarpeisiin Pohjankankaan ja Niinisalon varuskunnan välillä.

Alikulun yhteystarve on esitetty selostuksen osan B kartassa 21.

vt, kt

VALTATIE/KANTATIE

Merkinnällä osoitetaan valta- ja kantatiet. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

st

SEUTUTIE/PÄÄKATU

Merkinnällä osoitetaan seututiet ja vastaavat pääkadut. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

st

UUSI SEUTUTIE/PÄÄKATU

Merkinnällä osoitetaan uudet seututiet ja vastaavat pääkadut. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Uutena seututietasoisena tienä osoitetaan Porin saaristotie välillä valtatie 8 (Poikeljärvi, Pori) - valtatie 23 (Vähäjärvi, Pori.

yt

YHDYSTIE/KOKOOJAKATU

Merkinnällä osoitetaan merkittävät yhdystiet ja vastaavat kokoojakadut. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät yhdystiet ja vastaavat kokoojakadut, joiden varrella tai läheisyydessä on maakunnallisesti merkittäviä matkailu-, luonto- tai teollisuuskohteita.

yt

UUSI YHDYSTIE/KOKOOJAKATU

Merkinnällä osoitetaan uudet merkittävät yhdystiet ja vastaavat kokoojakadut. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Maakunnallisesti merkittävinä, uusina yhdysteinä/kokoojakatuina osoitetaan yhdystie 2660- valtatie 8 (Pori), Nakkilassa väli Nakkilan keskusta-Lammainen ja väli valtatie 2-Kukonharja, Raumalla Pohjoiskehä- Sorkan kylä. Uudeksi yhdystieksi/kokoojakaduksi on määritelty lisäksi valtatien 2 valtatien 8 välinen uusi tieyhteys Porissa, väli Harjunpää (Ulvila)-Ruosniemi (Pori) ja Raumalla tieyhteys Hitsaajantie-Maanpää (Rauman satama).

vt

KAKSIAJORATAINEN PÄÄTIE

Merkinnällä osoitetaan kaksiajorataisia muita teitä tai katuja kuin moottoriteitä. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Satakunnassa on kaksiajorataista päätietä valtatiellä 2 Porissa Tiilimäen ja Ulvilassa Friitalan eritasoliittymien välillä sekä Raumalla valtatiellä 12 Mälikän eritasoliittymän ja Kaurisjärvenkadun liittymän välillä.

vt

UUSI KAKSIAJORATAINEN PÄÄTIE

Merkinnällä osoitetaan uudet kaksiajorataiseksi rakennettavat päätiet. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelussa tulee varautua siihen, että pääsy päätielle tapahtuu pääasiassa eritasoliittymien kautta ja paikalliselle ajoneuvoliikenteelle sekä jalankululle ja pyöräliikenteelle on osoitettu erillinen väylä.

Merkinnällä osoitetaan ne tieverkon osat, joiden nykyisen väylän välityskyky ei riitä ennustettujen liikennemäärän kasvun välittämiseen vaadituilla tavoitenopeuksilla, ja joilla liikenneturvallisuutta on parannettava. Merkinnällä osoitetaan valtatiellä 8 väyläosuus Porin Hyvelästä Porin Söörmarkkuun.

vt

KAKSIAJORATAISEKSI PARANNETTAVA PÄÄTIE

Merkinnällä osoitetaan ne päätiet, joiden nykyisen ajoradan viereen rakennetaan toinen ajorata. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelussa tulee varautua siihen, että pääsy kaksiajorataiseksi parannettavalle päätielle tapahtuu pääasiassa eritasoliittymien kautta ja paikalliselle ajoneuvoliikenteelle sekä jalankululle ja pyöräliikenteelle on osoitettu erillinen väylä.

Merkinnällä osoitetaan ne tieverkon osat, joiden nykyisen väylän välityskyky ei riitä ennustettujen liikennemäärän kasvun välittämiseen vaadituilla tavoitenopeuksilla, ja joilla liikenneturvallisuutta on parannettava. Kaksiajorataisiksi parannettaviksi pääväyliksi osoitetaan valtatiellä 2 osuudet Kokemäki-Ulvila, Porissa Ruutukuoppa-Reikko ja Huittisissa Raijala (vt 12/vt2) -Huittinen (vt 2/vt12/kt 41). Valtatiellä 8 osoitetaan osuudet Varsinais-Suomen raja (Rauma) - valtatie 2 (Pori), valtatien 2/valtatie 8, Laanin liittymä, Pori-Hyvelä (Pori) ja valtatiellä 12 Rauman eritasoliittymä (Rauma, vt 8) -Murtamon yhdystien liittymä (Rauma).

Kaavamerkinnät perustuvat valtatien 2 osalta Vt 2 kehittämisselvitykseen (2017), valtatien 8 osalta Valtatien 8 kehittämisselvityksen päivitykseen (2019) ja Valtatien 12 osalta Valtatien 12 yhteysväliselvitykseen välillä Rauma-Tampere. Lisäksi valtatie 2 Porin keskustan kohdalla on tiesuunnitelmaprosessi käynnissä. Pori-Harjavalta valtatietieosuudella on käynnistynyt esiselvitys tieosuuden parantamiseksi 2+2-kaistaiseksi tieksi ja valtatiellä 8 Rauma-Eurajoki tieosuudella on valmistumassa yleissuunnitelma, josta on tulossa oikeusvaikutteinen suunnitelma tieosuuden kehittämiseksi.

vt

MERKITTÄVÄSTI PARANNETTAVA TIE

Merkinnällä osoitetaan sellaiset maakunnan yhdyskuntarakenteen kannalta merkittävät yhtenäiset tieosat, joiden kunto, liikennetarve tai ympäröivä alueidenkäyttö edellyttävät tien merkittävää parantamista. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelussa tulee varautua siihen, että pääsy merkittäväksi parannettavalle valtatielle tapahtuu pääasiassa eritasoliittymien kautta ja paikalliselle ajoneuvoliikenteelle sekä jalankululle ja pyöräliikenteelle on osoitettu erillinen väylä.

Merkinnällä osoitetaan ne tieverkon osat, joiden nykyisen väylän välityskyky ei riitä ennustettujen liikennemäärän kasvun välittämiseen vaadituilla tavoitenopeuksilla, ja joilla liikenneturvallisuutta on parannettava. Merkittävästi parannettavaksi valtatieksi osoitetaan valtatien 2 osat Pirkanmaan maakunnan rajalta Kokemäen eritasoliittymään, valtatien 2 tieosuus Porin Reikosta Porin Mäntyluotoon, valtatie 11 tieosuus välillä Porin Honkaluoto-Kuorilantien liittymä, Ulvila ja valtatien 12 tieosuus Huittisten Mommolan liittymästä Pirkanmaan rajalle.

ERITASOLIITTYMÄ

Merkinnällä osoitetaan tieverkkoon kuuluvat olemassa olevat eritasoliittymät. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Eritasoliittymän alueella on alueidenkäytön suunnittelussa turvattava liittymän parantamismahdollisuudet.

Eritasoliittymiä on osoitettu 32 kpl.

UUSI ERITASOLIITTYMÄ

Merkinnällä osoitetaan uudet eritasoliittymät. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Uuden eritasoliittymän alueella on alueidenkäytön suunnittelussa varauduttava liittymän toteuttamiseen. Liittymä voidaan ensivaiheessa toteuttaa myös tasoliittymänä, mikäli se liikennemäärien perusteella on tarpeellista.

Tasoliittymän toteuttamisella eikä muullakaan alueidenkäytön suunnittelulla saa vaarantaa eritasoliittymän myöhempää toteuttamismahdollisuutta.

Uusien eritasoliittymien suunnitteluprosesseja on käynnissä valtatie 8 Rauma-Eurajoki yleissuunnitelmahankkeen yhteydessä Olkiluodon liittymään, Eurajoella aluevaraussuunnitelman yhteydessä valtatielle 8 Luvian pohjoisen liittymään, Porissa valtatien 2 ja valtatien 8 uuden tieyhteyden hankkeen yleissuunnitelman yhteydessä valtatielle 8, uudelle yhdystielle Porin Honkaluotoon ja valtatie 8 Tiiliruukin eritasoliittymän tiesuunnitelman yhteydessä valtatielle 8.

Uusien eritasoliittymien merkinnöistä on käyty työneuvotteluja alueen kuntien, Väyläviraston ja ELY-keskuksen edustajien kanssa. Eritasoliittymien tarkempi sijainti, muoto ja tarpeellisuus selvitetään tarkemmassa alueidenkäytön suunnittelussa. Eritasoliittymämerkintä kertoo, että merkinnän osoittamassa kohdassa on todettu liikenneturvallisuus-, palvelu- tai liikenteellisten puutteiden takia liittymän parantamistarpeita ja lopputilanteessa yhtenä parannusvaihtoehtona on eritasoliittymän rakentaminen.

Uusia eritasoliittymiä on osoitettu kokonaisuudessaan 37 kpl.

Kaikki tiet ja eritasoliittymät on osoitettu selostuksen osan B kartalla 21 ja eritasoliittymien osalta yksilöity taulukossa 22.

Rautatieliikenne

Rautatieliikenteen merkintöjen määrittely perustuu Satakunnan maakuntakaavaan, Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, Väyläviraston suunnitelmiin, Väyläviraston tai maakuntien liittojen selvityksiin sekä kuntien

yleis- ja asemakaavoihin. Lisäksi merkintöjen määrittelyihin ovat vaikuttaneet maakuntakaavan eri vaiheissa toteutetut kuntien ja viranomaisten kanssa käydyt työneuvottelut ja vastaanotetut lausunnot.

RAUTATIELIIKENTEEN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan rataverkon kehittämisen kannalta tärkeät yhteystarpeet. Rautatieliikenteen linjaus selvitetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava rautatieliikenteen yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus. Yhteystarpeen toteuttamiseksi on rataverkon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Suunnittelussa tulee huomioida luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen ja pyrkiä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen.

Pääradan yhteystarpeeksi osoitetaan rataosuus, jonka sijainti on vielä tarkemmin ratkaisematta tai siihen liittyy huomattavaa epävarmuutta.

Aalto-radan yhteystarvemerkintä osoitetaan Satakunnan maakuntakaavassa 2050 Varsinais-Suomen raja-Rauma-Pori-Pohjanmaan maakuntaraja yhteysvälillä Aaltorata-rautatieyhteyden tarveselvityksen[182] perusteella määritellylle sijainnille. Lisäksi osoitetaan Aaltoratalinjaukselta Rauman satamaan pistoraideosuus, joka yhdistyy Rauman sataman teollisuusrataan ja sen kautta Rauma-Kokemäki rataan.

pr

PÄÄRATA

Merkinnällä osoitetaan pääradat. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava pääradan kehittämismahdollisuudet. Alueidenkäytön suunnittelussa on varauduttava tavara- ja henkilöliikenteen kehittämisen tilatarpeisiin.

Pääradan kehittämismahdollisuuksien turvaaminen pitää sisällään henkilö- ja tavaraliikenteen kehittämistavoitteet, pääradan lisäraiteen edellyttämän lisätilan ratakäytävällä ja taajamissa sekä asemien, seisakkeiden tai terminaalien tilatarpeen huomioimisen tarkemmassa alueidenkäytön suunnittelussa. Alueidenkäytön tarkemmassa suunnittelussa on huomioitava myös liityntäpysäköinnin ja tavaraliikenteen lastausalueiden tilatarpeet.

Pääratаosuuksia on osoitettu Tampere-Kokemäki, Kokemäki-Pori-Tahkoluoto ja Kokemäki-Rauma rataosuuksille.

pr

UUSI PÄÄRATA

[182] Aaltorata -rautatieyhteyden tarveselvitys, Pohjanmaa, Satakuntaliitto, Varsinais-Suomen liitto

Merkinnällä osoitetaan uudet pääradat. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava uuden pääradan toteuttamismahdollisuudet.

Uutena pääratana osoitetaan vähäinen osuus Aalto-radasta (Uusikaupunki-Rauma-Pori) niiltä osin, kun se on osoitettu Porin oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa ja Ulvilan keskustan oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa.

Pääradan toteuttamismahdollisuuksien turvaaminen pitää sisällään henkilö- ja tavaraliikenteen kehittämistavoitteet, pääradan lisäraiteen edellyttämän lisätilan ratakäytävällä ja taajamissa sekä asemien, seisakkeiden tai terminaalien tilatarpeen huomioimisen tarkemmassa alueidenkäytön suunnittelussa. Alueidenkäytön tarkemmassa suunnittelussa on huomioitava myös pysäköinti- ja tavaraliikenteen lastausalueiden tilatarpeet.

yr

YHDYS-/SIVURATA

Merkinnällä osoitetaan yhdysradat / sivuradat. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

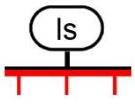
Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava yhdys- ja sivuratojen kehittämismahdollisuudet.

Yhdys-/sivuradan kehittämismahdollisuuksien turvaaminen pitää sisällään henkilö- ja tavaraliikenteen kehittämistavoitteet sekä asemien, seisakkeiden tai terminaalien tilatarpeen huomioimisen tarkemmassa alueidenkäytön suunnittelussa. Alueidenkäytön tarkemmassa suunnittelussa on huomioitava myös pysäköinti- ja tavaraliikenteen lastausalueiden tilatarpeet.

Kaavassa osoitettavia sivu-/yhdysratoja ovat Pori-Niinisalo-Parkano yhdysrata ja Kiukainen-Eura-Säkylä sivurata.

Rautatieliikennettä koskevat merkinnät on esitetty selostuksen osan B kartassa 22 ja yksilöity taulukossa 22.

Vesiliikenne ja satamat

SATAMATOIMINTOJEN KEHITTÄMISEN KOHDEVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan niiden kauppasatamien lähialue, johon kohdistuu satamatoimintojen alueiden käyttöön liittyviä laajennus- ja kehittämistarpeita.

Suunnittelumääräys

Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee turvata pitkän aikavälin satamatoimintojen kehittämisedellytykset ja aluevaraukset.

Satamatoimintojen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset luonnon, maiseman, kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön arvoihin, vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen, yleiseen virkistykseen sekä vedenalaiseen luontoon ja kulttuuriperintöön.

SATAMA-ALUE

Merkinnällä osoitetaan satama- ja satamatoimintoihin välittömästi liittyvät varasto- ja terminaalialueet. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen sekä huolehtia, että satamatoiminnasta viereisten alueiden ympäristölle ja asutukselle sekä vesialueille aiheutuvat merkittävät haitalliset vaikutukset estetään. Suunnittelussa on lisäksi kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan.

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueella sijaitsevista laitoksista tai vaarallisten kemikaalien varastoinnista tai kuljetuksesta lähiympäristölle ja alueelle sijoittuville toiminnoille mahdollisesti aiheutuvat riskit.

Alueen suunnittelussa tulee palo- ja pelastusviranomaiselle sekä tarvittaessa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Aluetta suunniteltaessa tulee liikenteestä, satamatoiminnoista sekä kulttuuri- ja luonnonympäristöstä vastaaville viranomaisille varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Aluevarausmerkinnällä (LS) osoitetaan Mäntyluodon (Pori), Tahkoluodon (Pori), Merikarvian ja Rauman satamat. Kohdemerkinnällä (ls) osoitetaan Olkiluodon (Eurajoki) satama-alue. Satama-alueiden aluevarausten määrittely perustuvat olemassa oleviin satamiin, kuntien yleis- ja asemakaavoihin ja kuntaneuvotteluihin.

-1 *Merkinnällä osoitetaan merkittävät kalasatamat. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.*

Kalasatamiksi osoitetaan olemassa olevat ja toimivat Euran, Merikarvian (2 kpl) Porin, Rauman ja Säkylän kalasatamat.

Kalasatamien toiminnallisuutta kalatalouskäytössä on arvioitu Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalousasiantuntijan haastattelun avulla keväällä 2024.

LAIVAVÄYLÄ

Merkinnällä osoitetaan kulkusyvyydeltään yli 2,5 metrin laivaväylät. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkinnällä on osoitettu Väyläviraston ylläpitämien kauppamerenkulun 1. ja 2. luokan laivaväylien lisäksi myös Porin ja Rauman satamien, Porin kaupungin, Kumeko Oy:n, Teollisuuden voiman ja Merikarvian kunnan ylläpitämiä väyläosia.

VENEVÄYLÄ

Merkinnällä osoitetaan tärkeimmät, viitoitetut veneväylät. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Kaikki osoitetut veneväylät ovat Väyläviraston luokittelemia[183] 3.–6. luokan veneväyliä.

OHJEELLINEN VENEVÄYLÄ

Merkinnällä osoitetaan viitoittamattomat veneväylät. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Pienveneväylien sijainteja ja merkitystä on arvioitu kuntien kanssa käydyissä työneuvotteluissa ja lähtökohtana on käytetty Satakunnan maakuntakaavan valmistelussa käytettyä selvitystä.

Vesiliikennettä koskevat merkinnät on esitetty selostuksen osan B kartalla 23 ja yksilöity taulukossa 23.

Lentoliikenne

LENTOLIIKENTEEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan lentotoimintaa varten varatut alueet. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Lentoliikennealueena osoitetaan Porin lentokenttä sekä kohdemerkinnällä Euran, Jämijärven, Kokemäen ja Huittisten pienlentokentät.

-1 Merkinnällä osoitetaan lentoliikenteen varalaskupaikan alue Kankaanpään Niinisalossa valtatiellä 23. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Varalaskupaikan alue on Puolustusvoimien ohjeistuksen mukaisesti 1000 m*7000 m.

MELUALUE

Merkinnällä osoitetaan vyöhykkeitä, joilla melua aiheuttavan toiminnan meluhaittojen vähentämiseksi on tarpeen ohjata tai rajoittaa alueiden käyttöä.

-2 Merkinnällä osoitetaan lentoliikenteen melualue, jolla lentoliikenteen vuorokauden ajalla painotettu melutaso L_{den} ylittää tason 55 dB. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Rakentamismääräys

Alueelle ei tule sijoittaa uutta asumista tai muita melulle herkkiä toimintoja.

[183] vayla.fi/vaylista/vesivaylat

Lentoliikenteen merkinnät perustuvat pääosin Satakunnan maakuntakaava 2030 merkintöihin ja selvityksiin. Lentoliikenteen suojavyöhykkeeksi on osoitettu Porin lentokentän lentoliikenteen meluvyöhyke.

Lentoliikennettä koskevat merkinnät on esitetty selostuksen osan B kartalla 22 ja yksilöity taulukossa 22.

Terminaalitoiminnot

TERMINAALITOIMINTOJEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan merkittävät terminaalitoimintojen alueet.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen sekä huolehtia, että liikenteestä, varastoinnista tai muusta toiminnasta ei aiheudu viereisten alueiden ympäristölle, pohjavesialueille eikä asutukselle merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

-1 Merkinnällä osoitetaan Kokemäen Peipohjan rautatieverkon merkittävä puutavaran kuormauspaikka.

-2 Merkinnällä osoitetaan Porin Riihikedon rautatieverkon merkittävä puutavaran kuormauspaikka.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen sekä huolehtia, että liikenteestä, varastoinnista tai muusta toiminnasta ei aiheudu viereisten alueiden ympäristölle, pohjavesialueille eikä asutukselle merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Kehittämissuositus

Porin Riihikedon rautatieverkon kuormauspaikan maankäytön kehittämistarpeet tulisi tutkia ja kuormauspaikan mahdollista uutta sijaintia tulisi tarkastella seudullisesti.

Terminaalitoimintojen alueet perustuvat Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 aikana laadittuun Bioenergia- ja puuterminaaliselvitykseen, 2015. Olemassa olevien rautatien kuormauspaikkojen taustaselvityksenä on Rataverkon raakapuun kuormauspaikkaverkon tilanne- ja tulevaisuuskuva -selvitys vuodelta 2022 ja Rataverkon raakapuun kuormauspaikkaverkon tilanne- ja tulevaisuuskuva -selvityksen päivitys 2023.

Terminaalitoimintojen alueet (tt, tt1 ja tt2) on esitetty selostuksen osan B kartassa 24 ja yksilöity taulukossa 24.

Viestiliikenne

YHDYSKUNTATEKNISEN HUOLLON ALUE

Merkinnällä osoitetaan merkittävä yhdyskuntateknisen huollon alue. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkintä perustuu Satakunnan maakuntakaavan merkintöihin ja Digita Oy:n edustajien kanssa käytyihin neuvotteluihin. Yhdyskuntateknisen huollon alueeksi osoitetaan olemassa oleva Porin Preiviikissä sijaitseva Porin lyhytaaltokeskus, joka on merkittävä viestiliikennettä palveleva alue

Yhdyskuntateknisen huollon alue on esitetty selostuksen osan B kartalla 22 ja yksilöity taulukossa 22.

Energiahuolto

7.3.4 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet - Energiahuolto

Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.

Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

7.3.5 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet - Energiahuolto

Satakunnassa tuotetaan uusiutuvaa energiaa monipuolisesti ja kestävästi osana Suomen energiaomavaraisuutta. Tavoitteena on luoda alueidenkäytölliset edellytykset monipuoliseen uusiutuvan energian tuotannon, varastoinnin ja tarvittavien logististen ratkaisujen kehittämiseen Satakunnassa. Energianhankkeiden suunnittelussa huomioidaan ympäröivä maankäyttö ja lähiympäristö, asutus, arvokkaat luonto- ja kulttuurikohteet, luonnon ydinalueet ja viheryhteydet sekä maiseman erityispiirteet.

Edistetään kaasuverkoston kehittämistä Satakunnassa ja verkon kytkeytymistä valtakunnalliseen ja kansainväliseen verkostoon.

Turvataan alueiden käytölliset edellytykset ydinvoiman tuotantokeskittymälle ja ydinjätteen loppusijoitukselle Eurajoen Olkiluodossa.

Valtakunnallisen energianhuollon kannalta merkittävät voimalinjat turvataan suunnittelussa. Voimajohtolinjauksissa pyritään keskittämään voimalinjat yhteisiin johtokäytäviin ja yhteispylväisiin sekä hyödyntämään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Vastataan bioenergian tuotannon tarpeisiin kehittämällä kuljetusten ja varastoinnin toimivuutta varastointiterminaalien ympäristövaikutukset huomioiden. Luodaan alueidenkäytölliset edellytykset terminaalialueille.

7.3.6 Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu – Energiahuolto

Koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset:

Aurinkovoima

Suunnittelumääräys

Aurinkoenergian tuotantoalueet ja niihin liittyvät energiavarastot tulee sijoittaa ensisijaisesti olemassa olevan yhdyskuntarakenteen ja infrastruktuurin läheisyyteen ja pohjavesialueiden ulkopuolelle. Suunnittelussa on otettava huomioon olemassa oleva vakituinen ja vapaa-ajan asuminen sekä elinkeinot. Aurinkoenergian tuotantoalueiden sijoittumista luonnontilaisen kaltaisille soille ja yhtenäisille tai viherrakenteen kannalta merkittäville metsäalueille tulee välttää.

Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa tulee huolehtia, että luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvot säilyvät sekä viher- ja virkistysverkon jatkuvuus ja riittävyys turvataan ja merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen ehkäistään. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ehkäistä ja lieventää vesiin kohdistuvia merkittäviä vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia.

Aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa tulee turvata Puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa erityisesti huomioon Puolustusvoimien toiminnasta, kuten sensori- ja tietoliikennejärjestelmien turvaamisesta, johtuvat rajoitteet.

Aurinkovoiman suunnittelua käsittelevä suunnittelumääräys osoittaa maakunnalliset reunaehdot ja yhteensovittamistarpeet. Suunnittelumääräys korostaa hankkeiden yhteensovittamista muun maankäytön, ympäristöarvojen ja elinkeinojen kanssa. Yksityiskohtaiset sijainti- ja toteuttamisratkaisut sekä hankkeiden tarvitsemat luvat ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja muissa lainsäädännön mukaisissa menettelyissä. Määräyksellä tuetaan aurinkovoiman suunnitelmallista ja kestävää sijoittumista Satakunnassa.

Teollisen kokoluokan eli yli yhden piikkimegawatin (1 MWp) aurinkovoimaloilla voi olla haitallisia vaikutuksia sensori- ja tietoliikennejärjestelmille. Vaikutukset voivat kohdistua Puolustusvoimien toimintojen lisäksi myös muiden viranomaisten toimintaan. Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä toiminnanharjoittajan tulee selvittää mahdolliset häiriövaikutukset sensori- ja tietoliikennejärjestelmille yhteistyössä viranomaisten kanssa. Aurinkovoiman suunnittelussa on huomioitava riittävät suojaetäisyydet varalaskupaikkoihin ja Puolustusvoimien alueisiin.

Tuulivoima

Suunnittelumääräys

Tuulivoimatuotannon alueita tai yksittäisiä tuulivoimaloita ja niihin liittyvää sähkönsiirtoa suunniteltaessa tulee huolehtia, että luonnon, erityisesti linnuston, kulttuuriympäristön, maiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön ja melutasoltaan hiljaisten alueiden arvot säilyvät sekä viher- ja virkistysverkon riittävyys ja jatkuvuus turvataan.

Tuulivoimatuotannon alueiden tai yksittäisten tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee varmistaa riittävät etäisyydet vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen ja ehkäistä melusta, valosta ja välkkeestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset.

Tuulivoimatuotannon alueita tai yksittäisiä tuulivoimaloita ja niihin liittyvää sähkönsiirtoa suunniteltaessa tulee ehkäistä ja lieventää vesiin kohdistuvia vaikutuksia. Eri hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti maisemaan ja linnustoon on otettava huomioon sekä ehkäistävä ja lievennettävä merkittävien haitallisten vaikutusten syntyminen varsinkin Selkämeren rannikkovyöhykkeellä, lähinnä valtatien 8 länsipuolella ja maakunnan rajavyöhykkeillä.

Tuulivoiman suunnittelua käsittelevä suunnittelumääräys määrittelee tuulivoimatuotannon suunnittelun maakunnalliset reunaehdot ja keskeiset yhteensovittamistarpeet. Tavoitteena on sovittaa tuulivoimatuotanto yhteen luonnon monimuotoisuuden, kulttuuriympäristön, maiseman, virkistyksen, asumisen ja elinkeinojen kanssa. Määräyksellä tuetaan tuulivoiman suunnitelmallista ja kestävää sijoittumista Satakunnassa.

Maakunnallisesti merkittävän tuulivoimaloiden alueen koko on 7–9 voimalaa. Jos sijaintialueella on erityisiä herkkyystekijöitä, pienempikin alue voi olla maakunnallisesti merkittävä.

Energiahuollon kehittämisen kohdealue

Merkinnällä osoitetaan energiahuoltoon varatun alueen lähiympäristö, johon energiahuollon toimintojen vuoksi kohdistuu alueiden käyttöön liittyviä kehittämistarpeita.

-1 Merkinnällä osoitetaan merkittävän kantaverkon suurmuuntamoalueen lähiympäristö.

Suunnittelumääräys

Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee turvata suurmuuntamoalueen pitkän aikavälin maankäytölliset kehittämisedellytykset.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää alueella harjoitettavaan elinkeinotoimintaan, arvokkaisiin luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvoihin.

Alueen toimintoja suunniteltaessa tulee asianomaisille viranomaistahoille varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

-2 Merkinnällä osoitetaan Olkiluodon ydinvoimaloiden laitosalueen lähiympäristö.

Suunnittelumääräys

Alueen käyttöä suunniteltaessa tulee turvata energiahuollon pitkän aikavälin maankäytölliset kehittämisedellytykset ja aluevaraukset. Erityistä huomiota alueen suunnittelussa tulee kiinnittää energiahuollon sekä loppusijoitustoiminnan ja -tutkimuksen kehittämisedellytysten turvaamiseen.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää olemassa olevan asutuksen yleiseen turvallisuuteen, alueella harjoitettavaan muuhun elinkeinotoimintaan, arvokkaisiin luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvoihin sekä kallioperän eheyden säilyttämiseen.

Alueen toimintoja suunniteltaessa tulee asianomaisille viranomaistahoille varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä -1 osoitetaan kehittämisen kohdealue kantaverkon suurimpien suurmuuntamoalueiden (Honkajoki, Huittinen, Rauma ja Ulvila) ympärille. Merkinnällä halutaan korostaa kantaverkkoon kuuluvien suurmuuntamoalueiden merkittävyyttä ja varmistaa että liittymismahdollisuudet kantaverkon suurmuuntamoalueille turvataan ja ne huomioidaan alueen maankäyttöä suunniteltaessa. Kehittämisen kohdealue ei kuvaa suurmuuntamoalueen aluevarauksen ulottuvuutta tai laajenemissuuntaa.

Merkinnällä -2 osoitetaan kehittämisvyöhyke Olkiluodon ydinvoimalan ympärille. Olkiluodon ydinvoimalan ja siihen liittyvien toimintojen kehittämismahdollisuudet halutaan turvata pitkälle tulevaisuuteen.

VOIMALINJAN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan sähkönsiirron kannalta tärkeät vähintään 110 kV:n yhteystarpeet.

Voimalinjan sijainti ja tekninen toteutus selvitetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava voimalinjan toteuttamismahdollisuus. Voimalinjan toteuttamiseksi on sähkönsiirtoverkon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Suunnittelussa tulee huomioida luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen ja pyrkiä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen.

Sähkönsiirron yhteystarpeina osoitetaan sellaisia tunnistettuja yhteystarpeita, joista ei ole vielä sijoittumista ohjaavia suunnitelmia valmiina. Yhteys voi olla sähköaseman ja käyttöpaikan tai sähköaseman ja energian tuotantoalueen välinen yhteys. Tarve voi syntyä Fingridin kehittämissuunnitelman perusteella tai vireillä olevan YVA:n tai ympäristöselostuksen kautta.

Sähkönsiirron yhteystarve ei osoita voimalinjan tarkkaa sijaintia, ainoastaan yhteystarpeen yleispiirteisesti mahdollisten päätepisteiden välillä. Yhteyden toteuttamistapa voi olla ilmajohto tai maakaapeli.

Voimajohdon suunnitteluprosessi alkaa yleensä verkkotarpeen tunnistamisesta. Esisuunnittelussa tutkitaan eri reittivaihtoehtoja, selvitetään hankkeen ympäristövaikutukset sekä määritellään YVA-lain mukaisen arviointimenettelyn tarve. Mahdollisessa YVA-prosessissa tai pienemmissä, vaikutuksiltaan vähäisemmissä hankkeissa laadittavassa ympäristöselvityksessä tarkastellaan laajimmin johtoreitin suhdetta mm. maakuntakaavan ratkaisuihin ja muuhun alueidenkäyttöön. YVA:n tai ympäristöselvityksen sekä hankkeen vaatimien muiden selvitystenjälkeen hanketoimija valitsee toteutettavan reitin ja valitulle reitille laaditaan yleissuunnitelma ja selvitetään tarkempi johtolinjaus, suunnitellaan pylväspaikat ja tehdään tarvittavia maastomittauksia ja selvityksiä.

Yleensä voimajohdon suunnittelu etenee muilla kuin kaavoitukseen liittyvillä menettelyillä. Prosessin aikana laaditaan paljon eri selvityksiä ja haetaan erilaisia lupia. Aikaisemmin mainittujen lisäksi voivat tulla kyseeseen esim. Natura-arvioinnit ja lausunnot, poikkeamislupa, vesilain mukainen lupa, kajoamislupa, hankelupa, liittymissopimus ja risteämälausunto. Voimajohtohanke on laaja kokonaisuus ja hanketoimija käy laajaa vuoropuhelua eri viranomaisten kanssa. Myös maanomistajien kuuleminen on keskeinen osa prosessia.

Yleensä voimajohdon rakentamiseen tarvitaan lunastuslupa valtioneuvostolta. Vähemmän merkittävissä hankkeissa, esimerkiksi voimalinjojen muutos- ja uusimistöiden yhteydessä tarvittaviin käyttöoikeuksien laajennuksiin Maanmittauslaitos voi myöntää lunastusluvan. Lunastustoimitukset tekee Maanmittauslaitos ja silloin määritellään maanomistajille käyttöoikeuden lunastuksesta aiheutuvat korvaukset. [184]

ENERGIANSIIRRON YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan tärkeät energian siirron yhteystarpeet mereltä mantereelle.

Energiansiirtoa palvelevan yhteyden sijainti ja toteutustapa selvitetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys

Energiansiirron toteuttamiseksi on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvitettävä tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot. Suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota vedenalaisen luonnon arvoihin.

Suunnittelussa on huomioitava vaikutukset vakituiseen ja vapaa-ajan asumiseen, virkistykseen ja elinkeinoihin. Lisäksi suunnittelussa tulee huomioida kulttuuriympäristön, maiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen ja pyrkiä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen. Erityisesti tulee huomioida kalastukseen ja troolikalastukseen käytettävät alueet ja sekä meriliikenne. Lisäksi tulee ottaa huomioon merenkulusta ja lentoliikenteestä sekä Puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvat rajoitteet.

Merkinnällä tuodaan esiin tarve siirtää mahdollisten avomeren merituulivoima-alueiden suuri energiamäärä mantereelle. Tarkkaa liityntäpistettä, siirtoyhteyden sijaintia tai siirtoyhteyden vaatimaa tilaa ei ole määritelty. Energia voidaan tuoda rannikolle joko suoraan käyttöpaikkaan tai kantaverkon liityntäpisteisiin. Siirrettävä energia voi olla

[184] https://tem.fi/lunastusasiat viitattu 15.10.2026

eri muodoissa, esim. sähkönä tai vetynä. Selkämeren kansallispuisto on osoitettu Satakunnan maakuntakaavassa 2050 luonnon monimuotoisuuden ydinalueeksi (luo3) ja luonnonsuojelualueeksi (SL). Kansallispuistoon sijoittuvaa alueidenkäyttöä ohjataan erityislainsäädännöllä, mikä on huomioitava energiansiirron toteuttamistavan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan aikaan voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista yhteystarpeen toteuttamista Selkämeren kansallispuiston kautta.

KAASUVERKON YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan kaasuverkon kehittämisen kannalta merkittävät yhteystarpeet.

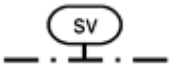
Kaasuverkon linjauksen sijainti selvitetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava kaasuverkon toteuttamismahdollisuudet. Kaasuverkon linjauksen toteuttamiseksi suunnittelussa on selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Suunnittelussa tulee huomioida luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen ja pyrkiä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen.

Kaasuverkon osoittaminen perustuu kaasuverkkoyhtiö Gasgrid Oy:n kansallisen vedyn runkoputken linjaukseen ja siitä maakuntakaavan kuvaustapaan ja mittakaavaan sopivaksi yleispiirteistettyyn paikkatietoaineistoon. Vedyn runkoputken linjausta on käsitelty vuoden 2025 aikana käynnistetyssä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Runkoputkesta esim. teollisuusalueille suunniteltavia liityntälinjoja ja paikallisia kaasuverkkoja ei osoiteta maakuntakaavassa.

SUOJAVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla alueen käyttöä on läheisen alueen toiminnan tai muun ympäristöönsä käyttörajoituksia aiheuttavan luonteen vuoksi rajoitettava.

-1 Merkinnällä osoitetaan ydinvoimalaitosten suojavyöhyke.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon, mitä Säteilyturvakeskuksen määräyksessä ydinlaitoksen sijaintipaikasta sekä Säteilyturvakeskuksen määräyksessä ydinlaitoksen valmiusjärjestelyistä todetaan ydinvoimalaitoksen suojavyöhykkeestä.

Aluetta suunniteltaessa tulee Säteilyturvakeskukselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkintä perustuu suunnittelun lähtökohtana olleeseen Satakunnan maakuntakaavassa osoitettuun rajaukseen.

TUULIVOIMALOIDEN ALUE

-1 Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittäviä maa-alueita, jotka soveltuvat tuulivoimatuotannon alueiksi. Merkintään sisältyy alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon tuulivoimatuotannon vaikutukset vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen, virkistykseen ja elinkeinoihin. Lisäksi suunnittelussa on otettava huomioon luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvot ja pyrittävä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen. Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteen aiheuttamat rajoitteet suunniteltujen alueiden soveltuvuuteen tuulivoimaloiden sijoituspaikaksi.

Aluetta suunniteltaessa tulee turvata Puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa erityisesti huomioon Puolustusvoimien toiminnasta, kuten sensori- ja tietoliikennejärjestelmien turvaamisesta johtuvat rajoitteet.

Maakunnallisesti merkittävän tuulivoimaloiden alueen koko on 7–9 voimalaa. Jos sijaintialueella on erityisiä herkkyystekijöitä, pienempikin alue voi olla maakunnallisesti merkittävä.

Mantereelle sijoittuvien tuulivoimaloiden alueiden lähtökohtana on Satakunnan tuulivoimaselvitys 2022 ja siinä tunnistetut maakunnallisesti merkittävät tuulivoimatuotannon alueet. Satakunnan tuulivoimaselvitys koostuu paikkatietoanalyysistä, merialuesuunnitelmassa tunnistetuille alueille tehdystä Natura-arvioinnin tarveharkinnasta (FCG Finnish Consulting Group Oy), maisemavaikutusten arvioinnista (FCG Finnish Consulting Group Oy) ja näkymäalueanalyysistä ja valokuvasovitteista (FCG Finnish Consulting Group Oy). Alueiden rajauksia on voitu tarkentaa tai muotoilla alueelle mahdollisesti jo laaditun yleiskaavan rajauksen perusteella.

-2 Merkinnällä osoitetaan merituulivoimatuotannolle soveltuvat alueet.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset vakituiseen ja vapaa-ajan asumiseen, virkistykseen, kalastukseen ja erityisesti troolikalastukseen ja muihin merellisiin elinkeinoihin ja meriliikenteeseen. sekä maisema-, kulttuuriympäristö- ja luonnonarvoihin.

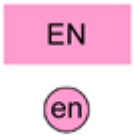
Lisäksi suunnittelussa on otettava huomioon luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvot ja pyrittävä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää linnustoon kohdistuviin vaikutuksiin ja yhteisvaikutuksiin.

Suunnittelussa on selvitettävä tuulivoimaloiden vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan ja merenkulun turvallisuuteen. Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteestä, merenkulun turvallisuudesta, talvimerenkulusta, Puolustusvoimien toiminnasta, tutka- ja radiojärjestelmistä sekä sensori- ja tietoliikenneyhteyksistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle.

Merituulivoimatuotannolle soveltuvien alueiden osoittaminen perustuu Suomen merialuesuunnitelmaan 2030. Potentiaalisten alueiden tunnistamisessa käytettiin Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE) valmisteltua tuulivoimapotentiaalin sijoittelun suunnittelua tukevaa analyysia, jossa huomioitiin runsaasti luontoarvoja, tuulivoiman kustannustekijöitä sekä elinkeinoihin ja virkistysarvoihin liittyviä tekijöitä.

Satakunnan merialueella aluevesille sijoittuville merituulivoimalle potentiaalisille alueille tehtiin Natura-arvioinnin tarveharkinta, jossa arvioitiin mahdollisten merituulivoimahankkeiden vaikutusaluetta ja mihin Natura-alueisiin mahdollisia vaikutuksia voi kohdistua. Arvioinnissa selvitettiin merituulivoimahankkeiden keskeisiä vaikutusmekanismeja Natura-alueiden suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille ottaen huomioon hankkeiden koko elinkaaren aikaiset vaikutukset. Liitännäishankkeista huomioitiin sähkönsiirron keskeiset vaikutusmekanismit. Hankkeiden mahdollisia vaikutuksia Natura-alueiden suojelutavoitteiden kannalta arvioitiin erikseen ja yhdessä muiden hankkeiden kanssa ja tarkasteltiin, muodostuuko hankkeista todennäköisiä haitallisia vaikutuksia Natura-alueille. Alueiden vaikutuksia arviointiin lisäksi Satakunnan tuulivoimaselvityksessä (2022) ja maisemavaikutusten arvioinnissa (FCG Finnish Consulting Group Oy).

Tuulivoimaloiden alueet (tv1, tv2) on esitetty selostuksen osan B kartassa 25 ja yksilöity taulukossa 25.

ENERGIAHUOLLON ALUE

Merkinnällä osoitetaan energiahuoltoa palvelevia laitoksia tai rakenteita. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

-1 Merkinnällä osoitetaan merkittävät kantaverkon suurmuuntamoalueet.

Suunnittelumääräys

Energiahuollon alueiden suunnittelussa tulee huomioida luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen ja pyrkiä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen.

Suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomioita toiminnan vaikutuksiin lähiympäristössä.

-2 Merkinnällä osoitetaan ydinvoimaloiden laitosalue, joka on varattu energiantuotantoa ja -varastointia palvelevia laitoksia, rakennuksia tai rakenteita sekä käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusta toteuttavia laitoksia ja rakennuksia varten.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota alueeseen sisältyviin arvokkaisiin luonto- ja maisemakohteisiin.

Aluetta suunniteltaessa tulee säteilyturvakeskukselle sekä vaarallisten aineiden valmistusta ja varastointia koskevan EU-direktiivin 2012/18/EU (SEVESO III -direktiivi) mukaisten laitosten osalta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Kantaverkon suurmuuntamoalueiden ja Olkiluodon ydinvoimala-alueen lisäksi energiahuollon alueina osoitetaan Harjavallan ja Kolsin vesivoimaloiden alueet sekä Porin Tahkoluodossa Tahkoluoto-Paakarit osayleiskaavan (hyväksymisvaihe 13.5.2026) mukainen sähköasemalle ja suurmuuntamoille varattu energiahuollon alue. Lisäksi merkinnällä osoitetaan teollisen mittakaavan aurinkovoimala-alueet Ulvilassa ja Huittisissa, joiden osayleiskaavat on jo hyväksytty.

SÄHKÖASEMA / UUSI SÄHKÖASEMA

Merkinnällä osoitetaan vähintään 110 kV:n sähköverkkoon kuuluvat sähköasemat / uudet sähköasemat. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Merkinnät perustuvat olemassa olevaan tilanteeseen avoimissa paikkatietoaineistoissa, Fingridin kantaverkkoa kuvaavassa karttapalvelussa ja energiantuotantohankkeiden YVA-selvityksistä ja yleiskaavoista saatuihin tietoihin.

VOIMALINJA

Merkinnällä osoitetaan vähintään 110 kV:n voimalinjat. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

UUSI VOIMALINJA

Merkinnällä osoitetaan uudet, vähintään 110 kV:n voimalinjat. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava voimalinjan toteuttamismahdollisuus. Voimalinjan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Uusina voimalinjoina esitetään sellaisia yhteyksiä, joista on laadittu tarvittavat selvitykset esim. ympäristövaikutusten arviointi.

OHJEELLINEN VOIMALINJA

Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset, vähintään 110 kV:n voimalinjat.

Suunnittelumääräys

Maankäytön suunnittelulla on turvattava voimalinjan toteuttamismahdollisuus. Sähkönsiirtoverkon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Ohjeellisena voimalinjana on esitetty sellaiset yhteydet, joiden tarve on tiedossa ja, joista on tehty taustaselvityksiä. Voimalinjoja ei ole vielä tutkittu esim. ympäristövaikutusten arviointiprosessissa, mutta yleispiirteinen sijainti on tiedossa esim. kaavaprosessin perusteella.

Energiahuollon merkinnät on esitetty selostuksen osan B kartassa 26 ja yksilöity taulukossa 26.

Vesihuolto

7.3.7 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet - Vesihuolto

Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

7.3.8 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet - Vesihuolto

Vesihuollon tarpeet ja vesiensuojelu huomioidaan alueiden käytön suunnittelussa ja toimintojen sijoittelussa valuma-alueittain. Turvaamalla pohjavesivarat sekä vedenottovesistöjen käyttökelpoisuus varmistetaan vedenhankinnalle hyvälaatuinen raakavesi. Vedenhankinta varmistetaan kiertoyhteyksin tai yhdysvesijohdoin muiden laitosten verkostoihin ja/tai useamman vedenottamon avulla.

7.3.9 Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu - Vesihuolto

YHDYSVESIJOHDON YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kehittämisen kannalta tärkeät yhdysvesijohtojen yhteystarpeet.

Yhdysvesijohtojen sijainti selvitetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava yhdysvesijohdon toteuttamismahdollisuus. Vesihuoltoverkon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Suunnittelussa tulee huomioida luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen ja pyrkiä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen.

Merkinnän tausta-aineistona on käytetty alueellisia vedenhankinnan kehittämissuunnitelmia. Yhdysvesijohdon yhteystarpeina osoitetaan siirtoyhteyksien merkittävät tulevaisuuden tarpeet.

SIIRTOVIEMÄRIN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kehittämisen kannalta tärkeät siirtoviemäreiden yhteystarpeet.

Siirtoviemärin sijainti selvitetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava siirtoviemärin toteuttamismahdollisuus. Siirtoviemäriverkon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Suunnittelussa tulee huomioida luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen ja pyrkiä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen.

Merkinnän tausta-aineistona on käytetty alueellisia vedenhankinnan kehittämissuunnitelmia. Siirtoviemärin yhteystarpeina osoitetaan siirtoyhteyksien merkittävät tulevaisuuden tarpeet.

OHJEELLINEN YHDYSVESIJOHTO

Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset yhdysvesijohdot.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava yhdysvesijohdon toteuttamismahdollisuus.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Suunnittelussa tulee huomioida luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen ja pyrkiä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen.

et-v1 **UUSI TEKOPOHJAVESILAITOS**

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kannalta tärkeä uusi tekopohjavesilaitos. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

OHJEELLINEN SIIRTOVIEMÄRI

Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset siirtoviemärit.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava siirtoviemärin toteuttamismahdollisuus.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Suunnittelussa tulee huomioida luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen ja pyrkiä ehkäisemään merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntyminen.

et-j **JÄTEVEDENPUHDISTAMO**

Merkinnällä osoitetaan vesihuollon kannalta tärkeät jätevedenpuhdistamot. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Vesihuoltoa koskevat merkinnät on esitetty selostuksen osan B kartassa 27 ja yksilöity taulukossa 27.

Kiertotalous ja jätehuolto

7.3.10 Valtakunnalliset **alueidenkäyttötavoitteet – Kiertotalous- ja jätehuolto**

Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.

7.3.11 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet – Kiertotalous- ja jätehuolto

Jätehuollossa korostetaan jätteiden syntymisen ehkäisemistä, määrän ja haitallisuuden vähentämistä sekä hyödyntämisen edistämistä lajittelua, keräystä ja kierrätystä tehostamalla. Tavoitteena on jätehuollon sekä bio- ja kiertotalouden järjestäminen siten, että siitä ei aiheudu haittaa terveydelle tai ympäristölle. Tavoitteena on luoda alueidenkäytölliset edellytykset jätteenkäsittelyalueille ja -laitoksille sekä bio- ja kiertotalousalueille.

7.3.12 Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu - Kiertotalous ja jätehuolto

EJ

KIERTOTALOUDEN JA JÄTEHUOLLON ALUE

Merkinnällä osoitetaan kierrätysmateriaalin, yhdyskunta- ja teollisuusjätteiden sekä pilaantuneiden maiden vastaanottoon, käsittelyyn tai loppusijoitukseen varatut alueet. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen ja hulevesien hallintaan.

Suunnittelussa tulee huomioida kulttuuriympäristö-, maisema- ja luontoarvot.

Alueen suunnittelussa tulee huolehtia, että toiminnasta viereisten alueiden ympäristölle ja asutukselle aiheutuvat sekä vesiin ja pohjavesiin kohdistuvat merkittävät haitalliset vaikutukset estetään.

Rakentamismääräys

Alueella sallitaan kierrätysmateriaalin ja jätteiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoittamiseen liittyvä rakentaminen.

Kiertotalouden ja jätehuollon alueita osoitetaan Satakunnan maakuntakaavassa 2050 viisi kappaletta olemassa olevaan toimintaan perustuen: Hangassuo (Eurajoki, Pori), Kooninkeidas (Kankaanpää), Peittoo (Pori), Hevossuo-Suiklansuo (Rauma) ja Hallavaara (Säkylä).

Kiertotaloutta ja jätehuoltoa koskevat merkinnät on esitetty selostuksen osan B kartassa 28 ja yksilöity taulukossa 28.

7.3.13 Kooste merkittäviksi arvioiduista vaikutuksista (MRA 10 §)

- Alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Tie-, raide-, vesi- ja lentoliikenteen toteuttamisratkaisut tukevat olemassa olevaa alue- ja yhdyskuntarakennetta ja sen kehittämistä, mahdollistavat erilaisten toimintojen suunnitelmallisen sijoittumisen ja alueiden välisen saavutettavuuden parantamisen. Satamien kehittäminen palvelee tavaraliikenteen lisäksi teollisuuden toimintaedellytyksiä. Aurinkoenergian tuotantoalueiden sijoittumista pyritään ohjaamaan siten, että alueet tukevat olemassa olevaa aluerakennetta ja hyödyntävät käytöstä poistuneita alueita.

Uusiutuvan energian tuotantoalueiden rakentaminen ja toiminta (tiestö, sähkönsiirtoverkko, sähköasemat ja laitosalueet) muuttavat merkittävästi alue- ja yhdyskuntarakennetta. Maakuntien raja-alueille sijoittuvista tuulivoimaloiden alueista aiheutuu myös ylimaakunnallisia yhteisvaikutuksia. Laajat, aidatut aurinkoenergia-alueet poistavat merkittäviä alueita muusta maankäytöstä. Energiansiirtoverkot (kaasuputket, voimajohdot ja sähköasemat) pirstovat alue- ja yhdyskuntarakennetta.

- Luontoon ja maisemaan

Liikenteeseen liittyvät kehittämistoimet (mm. uudet tielinjaukset, raideliikenneverkon täydentäminen ja parantaminen) heikentävät luonto- ja maisema-arvoja ja kuluttavat luonnonvaroja. Liikenteen päästöt (mm. pöly) ja liikennemelu voivat heikentää asuinympäristön laatua liikennesuoritteiden lisääntyessä ja uudet väylien linjaukset

(tie- ja raideliikenne) voivat pirstoa asukkaiden viihtyisyydelle tärkeitä elinympäristöjä. Satama-alueiden laajentuminen aiheuttaa negatiivisia vaikutuksia vedenalaiselle luonnolle ja kulttuuriarvoille sekä muuttaa maisemakuvaa etenkin lähialueilla.

Energiantuotantoalueiden sijoittuessa rakennetuille ja luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneille alueille (esim. entiset turvetuotantoalueet) säästyy luonnontilaisia alueita muualla.

Uusiutuvan energian tuotantoalueet (tuuli- ja aurinkovoimaloiden alueet) ja energiansiirtoverkosto (mukaan lukien sähköasemat ja laitosalueet) pirstovat elinympäristöjä ja yhtenäisiä metsäalueita sekä voivat katkaista ja supistaa ekologisia yhteyksiä. Energiantuotantoalueiden sijoittuessa rakentamattomien alueiden ulkopuolelle alueiden luonnontila muuttuu ja ne muuttuvat luonteeltaan teollisuustoimintojen kaltaisiksi alueiksi. Tämä vaikuttaa mm. eläimistön käyttäytymiseen siten, että osa lajeista välttelee alueita, jolloin mm. niiden reviirit supistuvat ja lintujen muuttoreitteihin voi tulla muutoksia (lähinnä tuulivoimaloiden alueet). Myös joidenkin lintulajien törmäysriski tuulivoimaloihin voi kasvaa. Energiantuotantolaitoksiin liittyvät yhteisvaikutukset voivat pienentää lajien populaatiokokoa ja yleisesti ottaen luonnon monimuotoisuus vähenee. Uusiutuvan energiatuotannon alueet saattavat aiheuttaa pintavesien tilan heikentymistä, jos valumavedet pääsevät suoraan vesistöihin. Energiatuotantoalueiden takia yhdysteiden, yksityisteiden ja metsäautotieverkoston leventämisellä, mahdollisilla uudelleenlinjauksilla ja kantavuuden parantamistoimilla on negatiivisia vaikutuksia alueen kiviainesvaroihin.

Energiantuotantoalueiden tieyhteyksien parantamiseen ja perustusten rakentamiseen tarvitaan maa- ja kiviaineksia, mikä lisää sora- ja kallionottoalueiden tarvetta etenkin lähialueella. Tieverkoston leventämisellä, mahdollisilla uudelleenlinjauksilla ja kantavuuden parantamisella on vaikutuksia muun muassa luontoalueiden pirstoutumiseen.

Uusiutuvan energian tuotantoalueet, erityisesti tuulivoimaloiden alueet, vaikuttavat haitallisesti maisema-arvoihin. Maisemavaikutusten määrä kasvaa alueilla, joille sijoittuu useita tuulivoimaloiden alueita (yhteisvaikutukset). Tuulivoimaloiden korkeuden kasvaessa myös maisemavaikutusten vaikutusalue kasvaa. Uusiutuvan energian tuotantoalueet voivat heikentää myös rakennetun kulttuuriympäristön arvoja.

Merkittäviä tuulivoimaloiden aluekeskittymiä on muodostumassa Selkämeren rannikon ohella mm. Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Pirkanmaan maakuntien rajan läheisyyteen, jolloin maakuntien rajavyöhykkeellä korostuvat niin luonnon elinympäristöihin kuin maisema-arvoihin kohdistuvat haitalliset yhteisvaikutukset. Tällä laajalla, usean eri maakunnan alueelle sijoittuvalla luonnonarvoiltaan merkittävälle ylimaakunnallisella vyöhykkeellä on erilaisten aineistojen perusteella mm. uhanalaisille lajeille tärkeitä elinympäristöjä ja lintujen pesäpaikkoja. Vyöhyke on merkittävä myös ylimaakunnallisten ekologisten yhteyksien kannalta. Myös merialueelle on suunnitteilla useita laajoja tuulivoimaloiden alueita, jotka lisäävät Selkämeren rannikkovyöhykkeen luonnonarvoihin, muuttavaan linnustoon ja maisemaan kohdistuvia haitallisia yhteisvaikutuksia.

- Liikenteeseen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen

Tie-, raide-, vesi-, lentoliikenteen toteuttamisratkaisut tukevat ja parantavat olemassa olevaa aluerakennetta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä kytkevät maakunnan aluerakenteen valtakunnalliseen aluerakenteeseen. Päätieverkon parantaminen lisää maakunnan ja maakunnan eri osien saavutettavuutta. Lisäksi pääväylien 2+2-kaistaiset tiet parantavat länsirannikon kilpailukykyä ja kuntien elinvoimaa. Tieliikenteen sujuvoittaminen vähentää raskaan liikenteen päästöjä, vähentää kuljetuskustannuksia ja matka-aikoja sekä parantaa liikenneturvallisuutta. Henkilöliikenteen matka-ajat pienenevät henkilöjunayhteyksien parantuessa, mikä parantaa joukkoliikenteen kilpailukykyä suhteessa henkilöautoliikenteeseen. Myös vesiliikenteen toimintaedellytysten parantaminen ja satamien kehittämistavoitteet lisäävät teollisuuden ja elinkeinoelämän kilpailukykyä ja taloudellisuutta. Merikuljetukset ovat kaikkein tehokkain, taloudellisin ja vähäpäästöisin tavaraliikenteen kuljetusmuoto. Hyvin toimivat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat kattavan etätyöskentelyn, mikä vähentää liikennemääriä, liikenteen päästöjä, parantaa pienten paikkakuntien toimintamahdollisuuksia ja ihmisten hyvinvointia.

Uusiutuvan energian tuotantohankkeiden toteutuminen lisää uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa ja voimaloista saatavalla kiinteistöverolla on myönteisiä vaikutuksia kuntien talouteen. Lisäksi uusiutuvan energian tuotantoalueet edistävät teollisuustoimintojen kehittämistä.

Uusiutuvan energian tuotantoalueet edistävät teollisuustoimintojen kehittämistä. Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön avulla tehdyllä vedyllä ja sen johdannaisilla voidaan korvata fossiilisia polttoaineita teollisuudessa ja liikenteessä. Kattava ja toimintavarma sähkönsiirtoverkko mahdollistaa vähähiilisen sähköntuotannon investoinnit. Lisäksi uusien sähkölinjojen ja -asemien rakentaminen voi kokonaisuudessaan vahvistaa alueen sähköverkkoa. Energiantuotantoalueiden liittäminen sähköverkkoon lisää johtokäytävien määrää maastossa. Energiatuotantoalueiden takia yhdysteiden, yksityisteiden ja metsäautotieverkoston leventämisellä, mahdollisilla uudelleenlinjauksilla ja kantavuuden parantamistoimilla on myönteisiä vaikutuksia alueen liikenteeseen.

Toimiva vesi -ja jätehuolto turvaa omalta osaltaan elinkeinoelämän (mm. elintarviketeollisuuden) toimintaedellytykset. Kattavat vesihuoltoyhteydet parantavat vedenjakelun toimintavarmuutta mm. mahdollisissa häiriö- ja poikkeustilanteissa.

- Terveyteen, sosiaalisiin oloihin (ml virkistys) ja kulttuuriin

Liikenneväyläratkaisut edistävät ihmisten liikkumismahdollisuuksia ja liikenteen sujuvuutta sekä parantavat liikenneturvallisuutta. Samalla myös joukkoliikenteen toteuttamismahdollisuudet paranevat. Satamatoiminnot työllistävät suoraan ja välillisesti satoja ihmisiä, mikä parantaa ihmisten toimeentuloa ja sosiaalista asemaa.

Liikenteen päästöt (mm. pöly) ja liikennemelu voivat heikentää asuinympäristön laatua liikennesuoritteiden lisääntyessä ja uudet väylien linjaukset (tie- ja raideliikenne) voivat pirstoa asukkaiden viihtyisyydelle tärkeitä elinympäristöjä. Satamien laajentuessa lähiympäristön kulttuuri- ja luontoarvot (mm. vedenalainen luonto) voivat kärsiä tai tuhoutua. Hyvin toimivat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat kattavan etätyöskentelyn, mikä vähentää matkustustarvetta, teiden liikennemääriä, liikenteen päästöjä, parantaa pienten paikkakuntien toimintamahdollisuuksia ja ihmisten hyvinvointia.

Tuulivoimaloiden rakentaminen lisää mm. metsäalueiden saavutettavuutta, mutta toisaalta ne heikentävät energiantuotantoon rakennetun alueen ja sen lähiympäristön vetovoimaisuutta mm. ulkoilu-, retkeily-, matkailu- ja metsästyskäytössä. Tuulivoimaloista syntyvät äänet, lentoestevalot ja lapojen pyörimisestä aiheutuva välke sekä maisemalliset muutokset voivat aiheuttaa asuin- ja loma-asutuksen viihtyisyyttä heikentäviä vaikutuksia. Vaikutukset voivat vaihdella vuoden- ja vuorokaudenaikojen sekä sääolosuhteiden mukaan. Merkittävää on myös, että aurinkoenergiatuotantoalueen aitaaminen estää jokaisenoikeudella tapahtuvan virkistyskäytön ja eläinten liikkumisen alueilla.

Energiantuotantoalueiden liittäminen sähköverkkoon lisää johtokäytävien määrää maastossa, mikä voi vaikuttaa haitallisesti asuinviihtyisyyteen ja alueiden virkistyskäyttöön sekä rajoittaa yksityisten kiinteistöjen käyttöä ja voi aiheuttaa kiinteistön arvon laskemista.

Toimivat teknisen huollon järjestelyt vaikuttavat asuinalueiden viihtyisyyteen ja vetovoimaan. Ihmisten elinolosuhteet ja viihtyvyys paranevat, kun materiaalien käsittely, kierrätys ja jatkojalostus sekä väliaikainen ja pysyvä läjitys on hoidettu keskitetysti asianmukaisilla alueilla.

- Muuta huomioitavaa (mm. elinkeinoelämä, kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus, ilmasto ja luontokato)

Toimivat tie-, raide-, tieto- ja vesiliikenneyhteydet sekä teknisen huollon järjestelyt (energia, vesi- ja jätehuolto) vahvistavat elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä Satakunnassa, kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta. Tieyhteyksien parantaminen ja raideliikenteen kehittäminen parantavat liikenneturvallisuutta ja vähentävät mm. raskaiden ajoneuvojen onnettomuusriskiä, millä on välillisesti myönteisiä vaikutuksia myös elinkeinoelämään.

Raideliikenneverkon kehittäminen siirtää muuta liikennettä raiteille, mikä lisää liikenteen vaihtoehtoisia kulkumuotoja, materiaalien toimitustapoja, parantaa liikenneturvallisuutta ja vähentää ilmastopäästöjä. Hyvät ja toimivat liikenneyhteydet parantavat Puolustusvoimien liikkuvuutta, toimintakykyä ja -varmuutta.

Tie-, rata-, vesi- ja lentoliikenteen toimivuutta edistävät uudet väylähankkeet ja laajennustoimet voivat vaikuttaa kielteisesti luonnon monimuotoisuuteen pirstoessaan olemassa olevia elinympäristöjä ja muuttaessaan eläimistölle sekä linnuille tärkeiden alueiden ominaispiirteitä. Satamien laajentuminen vaikuttaa kielteisesti vedenalaiseen luontoon aiheuttaessaan eliöstölle tärkeiden elinympäristöjen katoamista ja vaikeuttaen mm. kalojen kutua veden samentumisen takia.

Uusiutuvan energian hankkeiden toteutuminen edistää uusien työpaikkojen ja liiketoimintamuotojen syntymistä ja siten luodaan edellytyksiä elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle. Hajautettu energiantuotanto lisää huoltovarmuutta, mutta toisaalta uusiutuvan energian tuotantoalueisiin voi liittyä myös huoltovarmuutta koskevia turvallisuusriskejä.

Uusiutuvan energian tuotannon lisääminen mahdollistaa fossiilisten energialähteiden käytön vähentämisen, millä on merkittäviä positiivisia ilmastovaikutuksia. Toisaalta kasvillisuuden poisto, maaperän muokkaus sekä puuston kaato pienentävät hiilivarastoja ja –nieluja.

Ilmastomuutoksen hillintää ja luonnon monimuotoisuutta koskevat tavoitteet voivat olla keskenään ristiriidassa. Tuuli- ja aurinkoenergian tuotantoalueet ja sähkönsiirtoverkosto pirstovat elinympäristöjä, voivat katkaista ekologisia yhteyksiä (etenkin aurinkoenergia-alueiden aitaaminen), karkottaa joitakin eläin- ja lintulajeja pois luontaisilta reviirialueilta ja vaikuttaa lintujen muuttoreitteihin. Energiantuotantoalueisiin liittyvät yhteisvaikutukset voivat vaikuttaa heikentävästi luonnon monimuotoisuuteen ja tätä kautta kiihdyttää myös luontokatoa.

Ympäristön ja talouden kannalta kestävät teknisen huollon järjestelyt (mm. vesi- ja jätehuolto) edistävät luonnon monimuotoisuuden turvaamista sekä luonnonvarojen kestävää käyttöä.

7.4 Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö

7.4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Alueiden käytöllä luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja - elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

7.4.2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Tavoitteena on turvata luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Satakunnan pohja- ja pintavesien säilyminen käyttökelpoisena ja puhtaana turvataan ja samalla edistetään vesien hyvän tilan tavoitteen saavuttamista ja ylläpitämistä.

Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteen sovittamista sekä kestävää käyttöä edistetään maankäytön suunnittelun keinoin. Pohjavesialueille ei sijoiteta sellaista uutta toimintaa, joka aiheuttaa pohjavesille erityistä vaaraa. Maaperän ja merenpohjan suojeluun sekä maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen kiinnitetään huomiota.

Kasvu-, ympäristö- sekä energiaturpeen tuotannon jatkamismahdollisuuksiin tulevaisuudessa kiinnitetään huomiota Satakunnan huoltovarmuuden turvaamisen ja elintarviketuotannon näkökulmasta ottaen samalla huomioon niin ilmastoa, luonnon monimuotoisuutta kuin vesistöjen valuma-alueita koskevat tavoitteet.

7.4.3 Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu

Koko maakuntakaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys

Turvetuotanto

Suunnittelumääräys

Turvetuotannon alueita suunniteltaessa on otettava huomioon valuma-alueen turvetuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin ja valuma-alueen kokonaiskuormitus sekä alueelle kohdistuvien vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien tavoitteet. Tarpeen vaatiessa samanaikaisesti käytössä olevien alueiden lukumäärää ja pinta-alaa on rajoitettava niin, että vesien tilaa koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa. Lisäksi turvetuotantoalueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon toiminnan vaikutukset liikenteeseen, luonnon, kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön arvoihin sekä viher- ja virkistysverkon jatkuvuuteen ja riittävyyteen ja ehkäistävä ja lievennettävä näille aiheutuvia haitallisia vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia.

Turpeenottoon soveltuvan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa turpeenottoalue on rajattava riittävän etäälle läheisestä vakituisesta ja vapaa-ajan asutuksesta niin, että vältytään turpeenoton haitallisilta, ihmisiin kohdistuvilta melu- ja pölyvaikutuksilta.

Pohjavesialueet

POHJAVESIALUE

Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät ja siihen soveltuvat pohjavesialueet sekä pohjavesialueet, joiden vedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon pohjaveden käyttömahdollisuuksien, laadun ja muodostumisen turvaaminen.

Pohjavesialueina osoitetaan vedenhankinnan kannalta tärkeät tai siihen soveltuvat ympäristöhallinnon luokittelemat ja päivittämät pohjavesialueet. Vesilain, ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaan näillä luokitelluilla pohjavesialueilla veden laatua ja muodostumisen määrää haittaavat toimenpiteet ovat kielletty. Tärkeinä tai vedenhankintaan soveltuvina pohjavesialueina osoitetaan 88 luokiteltua pohjavesialuetta, joiden yhteispinta-ala on noin 37 600 ha. Kohdemerkinnällä osoitetaan yksi pohjavesialue. Pohjavesialueiden luokituksesta, rajauksista ja niillä tapahtuvan toiminnan ohjeistuksesta vastaa Lupa- ja valvontavirasto.

Pohjavesialueiden määrittelyn perustana ovat ympäristöhallinnon pohjavesialueita koskevat ajantasaiset paikkatietoaineistot.

Alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 29 ja yksilöity taulukossa 29.

Maa-ainesvarojen kestävän käytön alueet

MAA-AINESTEN OTTOALUE

Merkinnällä osoitetaan merkittävät maa-ainesten ottoalueet.

-1 Merkinnällä osoitetaan hiekan- ja soranoton alueet.

-2 Merkinnällä osoitetaan kallionoton alueet.

Suunnittelumääräys

Suunnittelussa on huomioitava toiminnan vaikutukset asutukseen, luonto- ja kulttuuriympäristöön, maisemaan, kulttuuriperintöön, vesiin, pohjavesiin ja liikenteeseen. Maa- ja kalliokiviainesten ottamista suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon alueen jälkikäyttö, joka tulee sovittaa yhteen ympäröivien alueiden maankäytön kanssa.

Hiekan- ja soranottoa ja kallionottoa koskevilla merkinnöillä osoitetaan ottokelpoisen aineksen laadun tai määrän kannalta merkittäviä, käytössä olevia ottoalueita, tutkittuja ottamistoimintaan soveltuvia potentiaalisia maa-ainesalueita ja niiden keskittymiä, joilla ei ole suuria ristiriitoja muiden käyttötarkoitusten tai asutuksen suhteen. Kallioaineksen osalta tämä tarkoittaa kiviainekseltaan, sijainniltaan ja luontoarvoiltaan soveltuvia alueita ja soran ja hiekan osalta merkittäviä arvokkaiden harjualueiden ja pohjavesialueiden ulkopuolisia aluevarauksia. Merkintä ei rajoita maa- ja metsätalouskäyttöä.

Maa-ainesten ottoalue -varauksien EO1 ja EO2 yhteispinta-ala on noin 1 150 ha, joista kaksi on soran ja hiekan ottovarausta ja 25 kallionoton aluevarausta sekä 4 kohdemerkintää.

Maa-ainesten ottoalueiden EO1 ja EO2 määrittelyn perustana ovat: Satakunnan maakuntakaavat ja alueiden toteutuneisuuden seuranta, kunta- ja viranomaisneuvottelut ja Satakunnan maakuntakaavan 2050 Natura-arvioinnin tarvetta koskeva selvitys. Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen alueiden lähtöaineistona ja selvityksinä olivat mm. Satakunnan seutukaavan 5 aluevaraukset ja Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamista koskeva Satakunnan loppuraportti (POSKI) ja niiden taustaselvitykset. Alueita määritettäessä tehtyihin selvityksiin perustuen sovitettiin yhteen taloudelliset ja suojelulliset tarpeet (POSKI-projekti, kallioalueiden luontokartoitukset Satakunnassa 1998–2000. Hakila R., julkaisematon työraportti 23.12.1999). Kooste keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun vesi- ja maa-ainesvarojen kestävää käyttöä koskevaan teemaraporttiin 10.9.2024.

-3 Merkinnällä EO3 osoitetaan merkittäviä turpeenottoon soveltuvia alueita, joilla ottamisen edellytykset soiden luonnonarvojen säilymisen ja muun käytön kannalta on selvitetty. Turpeenoton laajuus ja sijainti alueella määräytyy tuotantoaluekohtaisen suunnittelun ja käyttöönoton ajoituksen perusteella.

Suunnittelumääräys

Alueen käyttöä suunniteltaessa on huomioitava luonnonsuojelulain säädökset.

Turvetuotantoalueiden käyttöönoton suunnittelussa, ajoittamisessa ja jälkikäytössä on otettava huomioon valuma-alueen turvetuotantoalueiden yhteisvaikutus vesiin ja valuma-alueiden kokonaiskuormitus ja arkeologisen kulttuuriperinnön selvitystarve. Tarpeen vaatiessa samanaikaisesti käytössä olevien alueiden määrää on rajoitettava niin, että vesien tilaa koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa.

Tuulivoimaloiden alueen (tv1) läheisyydessä sijaitsevan alueen käyttöönotossa ja suunnittelussa on otettava huomioon tuotannon ajallinen ja toiminnallinen yhteensovittaminen suhteessa tuulivoimaloiden alueeseen (tv1).

Turpeenottoalueita koskevalla merkinnällä osoitetaan sellaiset tuotantoon soveltuvat turpeenottoalueet, joilla tuotantotoiminnan edellytykset soiden luonnonarvojen säilymisen ja muun käytön kannalta on selvitetty alueidenkäyttölain edellyttämällä tarkkuudella. Suunnittelun lähtökohtana ovat olleet Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitetut potentiaaliset turvetuotantoalueet, jossa ei ole ottamistoimintaa ja alueiden pinta-alatavoitteeksi määritettiin 50 ha ja mahdollinen synergiaetu pienempien suoalueiden osalta.

Turvetuotantoalueet toteutetaan ympäristönsuojelulain mukaisella lupamenettelyllä. Yli 150 hehtaarin turvetuotantoalaa koskevilta hankkeilta edellytetään YVA-lain mukaista ympäristövaikutusten arviointia. Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen turvetuotantoalueiden ulkopuolisille alueille on jatkossakin mahdollista hakea

ympäristönsuojelulain mukaista lupaa turvetuotannolle (mm. ympäristönsuojelulaki 527/2014, maankäyttö- ja rakennuslaki 1999/132). Soveltuvuus turvetuotannolle ratkaistaan ympäristönsuojelulain mukaisessa menettelyssä.

Satakunnan maakuntakaavassa osoitettavia turvetuotantoalueita EO3 on 24 kappaletta ja niiden yhteispinta-ala on noin 1900 ha.

Turpeenottoalueiden EO3 määrittelyn perustana ovat: Satakunnan maakuntakaavoissa osoitettujen alueiden toteutuneisuuden seuranta ympäristölupa-aineistoon perustuen, kunta- ja viranomaisneuvottelut ja Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 turvetuotantoalueiden ja luonnonarvosoiden valintaprosessia koskevat aineistot. Keskeinen lähtökohta suunnittelutyölle oli GTK:n turvevarojen tilinpitoa koskeva aineisto ja valtakunnallinen soidensuojelutyöryhmän ehdotus soidensuojelun täydentämiseksi (2015). Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 suunnittelun pohjaksi laaditut erillisselvitykset ovat:

- Pöyry Finland Oy: Turvetuotannon nykytilan vesistövaikutukset, vaihe 1., 16X286434, 3.12.2015. Satakuntaliitto.
- Mikkilä, Elisa & Kirkkala, Teija: Turvetuotannon tarve Satakunnassa vuoteen 2035 mennessä, Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 taustaselvitys. Pyhäjärvi-instituutin julkaisuja, sarja B nro 31. Eura 2016.
- Pöyry Finland Oy: Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettujen turvetuotantoalueiden vesistövaikutusten arviointi, vaihe 2., 101006333, 5.10.2017. Satakuntaliitto, turvetuotannon vesistövaikutukset.
- Ahlman Group Oy: Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 soiden kasvillisuusselvitys 2017. Raportteja 26/2017. Satakuntaliitto.

Kooste maa-ainesvaroja koskevista keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun vesi- ja maa-ainesvarojen kestävää käyttöä koskevaan teemaraporttiin 10.9.2024.

EK

KAIVOSTOIMINNAN ALUE

Merkinnällä osoitetaan kaivostoiminnan alueet.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa erityisesti huomioon lähialueen luonto- ja virkistysarvot sekä toiminnan aiheuttamat vesistö- ja muut luontovaikutukset sekä tuotannon aikana että sen päätyttyä.

Kaivostoiminnan alueina osoitetaan ne alueet, joilla on merkittävää vakiintunutta kaivostoimintaa tai joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetaan neljä kaivosaluetta, joista yksi sijaitsee Siikaisten kunnassa ja kolme Huittisten kaupungissa. Alueiden yhteispinta-ala on noin 230 ha.

Kaivostoiminnan alueiden määrittelyn perustana ovat: Satakunnan maakuntakaavat ja alueiden toteutuneisuuden seuranta, kaivosrekisterin karttapalvelu (gtk.fi) sekä kunta- ja viranmaisneuvottelut. Kooste keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun vesi- ja maa-ainesvarojen kestävää käyttöä koskevaan teemaraporttiin 10.9.2024.

Alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 30 ja yksilöity taulukossa 30.

7.4.4 Kooste merkittäviksi arvioiduista vaikutuksista (MRA 10 §)

- Alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön

Pohjavesialueet ovat tärkein yhdyskuntien ja haja-asutusalueiden raakaveden lähde Satakunnassa ja niiden osoittaminen Satakunnan maakuntakaavassa 2050 edesauttaa tärkeiden pohjavesiesiintymien huomioon ottamista ja vaalimista muussa suunnittelussa.

Merkittävät maa-ainestenottoalueet turvaavat omalta osaltaan käyttökelpoisen ja laadukkaan maa-aineksen saantia Satakunnassa alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitettäessä.

- Luontoon ja maisemaan

Pohjavesialueiden osoittaminen turvaa pohjavesien säilymisen puhtaana, edistää vesien hyvän tilan tavoitteen saavuttamista ja ylläpitämistä sekä edesauttaa veden luonnollisen kiertokulun ylläpitämistä, millä on myönteinen vaikutus mm. luonnon monimuotoisuuteen. Pohjavesialueiden liiallinen hyödyntäminen yhdyskuntien tarpeisiin voi muuttaa pohjaveden pinnan tasoa ja vaikuttaa kielteisesti mm. luonnonolosuhteisiin.

Maa-ainesten ottoalueiden käyttökelpoisuus on selvitetty ja alueet eivät ole merkittäviä maa- tai kallioperän muodostumia, pohjavesialueita tai luonnoltaan arvokkaita alueita. Geodiversiteetin huomiointi maa- ja merialueilla edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä. On kuitenkin huomattava, että maa-ainesten oton seurauksena alkuperäinen maa- tai kallioperän muodostuma häviää ja turpeenoton myötä vuosituhansien aikana muodostuneet turvekerrostumat tuhoutuvat. Potentiaalisten uusien turvetuotantoalueiden osoittamisella maakuntakaavassa pyritään ohjaamaan mahdollista uutta turvetuotantoa soille, joiden luonnontilaisuus on muutenkin kärsinyt (ojitettuja tai muuten luonnontilaisuudeltaan merkittävästi muuttuneita suoalueita) ja joiden vesistövaikutukset on selvitetty.

- Liikenteeseen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen

Maa- ja kiviainesten avulla ylläpidetään tie- ja rataverkon kuntoa teiden ja ratojen rakennekerroksissa, päällysteissä ja kunnossapidon materiaalina. Laajat ja hyvälaatuiset pohjavesialueet lisäävät vedenhankinnan varmuutta Satakunnassa ja mahdollistavat yhdyskuntien vedenhankintaan liittyvän infran suunnitelmallisen toteuttamisen ja hyödyntämisen mm. elinkeinoelämässä. Turvaamalla pohjavesialueiden käyttökelpoisuus varmistetaan vedenhankinnalle hyvälaatuinen raakavesi.

Maa-ainesten ottoalueiden osoittaminen edesauttaa suunnitelmallista maankamaran aineisten ottamista erityislainsäädännön sallimissa rajoissa. Maa-ainesten otto on mahdollista myös muualla kuin maakuntakaavassa osoitetuilla maa-ainesten ottoalueilla maa-aineslain mukaisella tavalla.

- Terveyteen, sosiaalisiin oloihin (ml. virkistys) ja kulttuuriin

Laajat ja hyvälaatuiset pohjavesialueet turvaavat juomaveden saantia maakunnan asukkaille.

Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen maa-ainesten ottoalueisiin liittyvät toiminnot keskittyvät alueille, joilla ottotoiminnasta aiheutuvat haitat ovat helpommin hallittavissa.

- Muuta huomioitavaa (mm. elinkeinoelämä, kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus, ilmasto ja luontokato)

Hyvälaatuisen pohjaveden saanti on keskeistä mm. elintarviketeollisuudelle ja pohjaveden saatavuus voi vaikuttaa uusien teollisuuslaitosten sijoittumiseen, olemassa olevien laitosten toimintaan ja laajentumismahdollisuuksiin. Hyvälaatuinen raakavesi on myös alueellinen vetovoimatekijä (asutus, teollisuus, matkailu) ja juomavesihuollon toimintavarmuus on tärkeä osa huoltovarmuutta.

Kivilajeiltaan hyvälaatuisten kallionottoalueiden osoittaminen maakuntakaavassa edesauttaa infran rakentamisessa tarvittavan kiviaineksen saatavuutta maa-aineslain sallimissa puitteissa. Turve on kotimainen raaka-aine ja riittävän tuotantopotentiaalin mahdollistaminen lisää energia- ja elintarviketuotantoa (kasvu- ja ympäristöturve) koskevaa huoltovarmuutta kriisitilanteissa pitkällä tähtäimellä.

Pohjavesialueilla ja niiden läheisyydessä sijaitsee luonnonympäristöjä, joiden säilyminen on riippuvainen veden luonnollisen kiertokulun säilymisestä.

Maakuntakaavassa osoitetuilla potentiaalisilla turvetuotantoalueilla on toteutuessaan kielteisiä ilmastovaikutuksia, jotka liittyvät erityisesti kasvihuonepäästöihin ja soiden hiilinielun pienenemiseen sekä kielteisiä vaikutuksia luonnon ekosysteemeihin ja biodiversiteettiin huolimatta siitä, että ne on osoitettu luonnontilansa menettäneille alueille.

7.5 Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaaminen

7.5.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Edistetään koko maan monikeskuksista verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.

7.5.2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Elinkeinoelämän kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä edistetään hyödyntämällä maakunnan vahvuuksia ja sijaintia Suomessa ja Selkämeren rannikolla. Maakunnan kansainvälistä ja kansallista saavutettavuutta lisätään kehittämällä Satakunnan liikenneverkkoa osana tasapainoista ja toimivaa aluerakennetta. Liikenneyhteyksien jatkuvuus ja solmupisteiden kehittämismahdollisuudet varmistetaan kilpailukyvyn kehittämiseksi.

Elinkeinoelämän kehittämisedellytysten turvaamiseksi alueiden käytön suunnittelussa edistetään kestävää liikennejärjestelmää, liikenteen sujuvuutta ja toimivuutta sekä liikenneturvallisuutta. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen sekä kestävien matkaketjujen kehittymistä edistetään eheyttämällä taajamien yhdyskuntarakennetta ja parantamalla työpaikkojen, asutuksen ja palvelujen saavutettavuutta.

Luodaan alueidenkäytölliset edellytykset elinkeinotoiminnan kehittämistarpeisiin sovittamalla tarpeet yhteen muiden alueidenkäyttötavoitteiden sekä elinympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyvien vaatimusten kanssa. Elinkeinotoimintaan liittyvien alueiden suunnittelussa hyödynnetään olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää. Alueiden käytön suunnittelussa otetaan huomioon elinkeinotoiminnan toimintaympäristöön kuten liikenteeseen, energiahuoltoon, vesi- ja jätehuoltoon sekä kiertotalouteen liittyvät kehittämistarpeet.

Edistetään elinkeinoelämän työvoiman tarpeisiin liittyvien vetovoimaisten asuinalueiden ja palvelujen alueiden kehittämistä.

Satakunnan vetovoimaisuutta asumiselle ja elinkeinotoiminnalle edistetään huomioimalla monimuotoinen luonto ja vesistöt, meriympäristö sekä monipuoliset kulttuuri- ja liikkumisympäristöt.

7.5.3 Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksillä tarkoitetaan elinkeinojen välittömiä alueidenkäyttötarpeita ja elinkeinoelämään liittyviä toimintaympäristöjä. Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa elinkeinoelämän toimintaedellytykset liittyvät miltei kaikkiin maakuntakaavan sisältövaatimuksiin ja kaavamerkintöihin.

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä turvaavat Satakunnan maakuntakaavassa 2050 ensisijaisesti aluevarausmerkinnät kuten teollisuus- ja varastotoimintojen alueet (T, t, T1, t1, T2), työpaikka-alueet (TP), keskustatoimintojen alueet (C, C1), vähittäiskaupan suuryksikköjen alueet (KM, km) ja matkailupalvelujen alueet (RM, rm). Lisäksi elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä turvaa myös kohdemerkintänä osoitetut terminaalitoimintojen alueet (tt, tt1, tt2). Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä turvaaviin aluevarausmerkintöihin liittyy kiinteästi myös kehittämisperiaatemerkinnät, jotka voivat mahdollistaa alueen pääkäyttötarkoituksen lisäksi muuta toimintaa kuten tilaa

vaativan kaupan kehittämisvyöhyke (km). Kehittämisperiaatemerkinnöillä osoitetaan myös toimintoihin liittyviä alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita kuten teollisuustoimintojen kehittämisen kohdealueet (t), satamatoimintojen kehittämisen kohdealueet (ls), kaupunkikehittämisen kohdevyöhykkeet (kk, kk1) ja matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueet (mv).

Elinkeinoelämän toimintaympäristöä koskevat merkinnät liittyvät Satakunnan maakuntakaavassa 2050 tieliikenteeseen, rautatieliikenteeseen, lentoliikenteeseen, vesiliikenteeseen, satama-alueisiin, terminaalitoimintojen alueisiin, energiahuoltoon, vesihuoltoon, kiertotalouteen ja jätehuoltoon sekä vesi ja maa-ainesvaroihin. Tieliikenteen, rautatieliikenteen, lentoliikenteen ja vesiliikenteen kaavamerkinnät liittyvät elinkeinoelämää palvelevien alueiden saavutettavuuteen, elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuuteen ja liikenneturvallisuuteen. Satamat, kalasatamat ja terminaalitoimintojen alueiden kaavamerkinnät ovat elinkeinoelämän logistiikan solmukohtia, joissa materiaaleja voidaan myös varastoida ja käsitellä. Elinkeinoelämän toimintaympäristön keskeisenä osa-alueena on energiahuolto, jossa tärkeimpinä ovat energian tuotantoon ja siirtoon liittyvät kaavamerkinnät kuten ydinvoimaloiden laitosalueet, tuulivoimatuotannon alueet, merituulivoimatuotannolle soveltuvat alueet, energiahuollon alueet ja voimalinjat sekä kaasulinjat. Elinkeinoelämän toimintaympäristöön liittyvät myös veden saantiin ja kiertotalouteen sekä jätehuoltoon kuuluvat kaavamerkinnät. Maa-ainesvaroihin liittyvät kaavamerkinnät kuten kiviaineksen ottoalueet tai turvetuotannon alueet ovat elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin liittyviä aluevarausmerkintöjä, mutta kytkeytyvät myös elinkeinoelämän toimintaympäristön näkökulmaan.

Elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaamiseen liittyvät myös vetovoimaiset asuinalueet eli Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetut taajamatoimintojen alueet (A) ja kylät (at). Asuinalueisiin liittyvinä toimintoina on maakuntakaavassa osoitetut palvelujen alueet (P, p) ja virkistysalueet (V, v, V1, v1, V2). Kulttuuriympäristöt (kh1, kh), maailmanperintökohteet (un), kansallinen kaupunkipuisto (kp), maisema-alueet (vma), perinnebiotoopit (pb), arkeologiset kohteet (sm, vark-e) ja suojelualueet (S, s, SL, sl, SL1, SL2, SL3), virkistysalueet ja melutasoltaan hiljaiset alueet (hil) sekä retkeilyreitistöt tarjoavat elinkeinoelämälle laadukkaita toimintaympäristöjä ja elinympäristön viihtyvyyttä luovina tekijöinä ovat merkityksellisiä yritysten sijaintipaikan valinnassa ja kilpailussa työvoiman saatavuudesta.

7.5.4 Kooste merkittäviksi arvioiduista vaikutuksista (MRA 10 §)

- Alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön

Maakuntakaavan ratkaisussa on hyödynnetty maakunnan sijaintia Suomen länsiosassa ja Selkämeren rannikolla. Maakunnan vahvuuksiin tukeutuvat elinkeinoelämän toimintaedellytyksien aluevaraukset ja elinkeinoelämän toimintaympäristön ratkaisut vahvistavat maakunnan alue- ja yhdyskuntarakennetta ja kytkeytyvät osaksi valtakunnallista ja ylimaakunnallista aluerakennetta ja toiminnallisia kokonaisuuksia. Kaupunkikehittämisen vyöhykkeet vahvistuvat ominaispiirteisiin kytkeytyvien elinkeinoelämän ratkaisujen pohjalta ja vyöhykkeistä muodostuu monipuolisia teollisten työpaikkojen ja palvelujen keskittymiä, jotka kytkeytyvät myös maa- ja merialueiden uusiutuvan energian alueisiin ja energiasiirron verkostoihin. Toisaalta osa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin liittyvien aluevarausten ja toimintaympäristön ratkaisujen sijoittuessa olemassa olevasta alue- ja yhdyskuntarakenteesta irralleen, maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenne hajautuu ja maa- ja metsätalousalueet supistuvat ja pirstoutuvat.

- Luontoon ja maisemaan

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin liittyvissä aluevarauksissa ja elinkeinoelämän toimintaympäristöön liittyvissä ratkaisuissa on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon maisema- ja luontoarvot sekä luonnon ydinalueet ja ekologiset verkostot. Uudistuvan teollisuuden alueidenkäytöllisiä ratkaisuja tukemalla vahvistetaan mahdollisuuksia kehittää uusia teknologisia innovaatioita, joiden myötä luontoon kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia voidaan myös vähentää.

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin liittyvien aluevarauksien laajeneminen ja uusien alueiden muodostaminen saattavat muuttaa lähi- ja kaukomaisemaa paikallisesti. Avoimien peltoalueiden reunoille ja lähialueille syntyvät

uudet rakennetut alueet näkyvät kauas ja saattavat heikentää maiseman ominaispiirteitä. Elinkeinoelämän aluevarausten myötä laajenevat toiminnot ja lisääntyvät liikennemäärät voivat aiheuttaa ympäristöhaittoja kuten päästöjä, melua ja tärinää, joilla on merkittäviä vaikutuksia luontoon.

- Liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen

Maakuntakaavan ratkaisun mukainen elinkeinoelämän kehittäminen asettaa uusia tarpeita myös liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen. Elinkeinoelämän tarpeet kohdistuvat kestäviin matkaketjuihin ja sujuviin henkilö- ja tavaraliikenteen kuljetuksiin eri liikennemuodoilla. Elinkeinoelämän toimijat tarvitsevat myös puhdasta vettä ja toimivia kiertotalouden ja jätehuollon ratkaisuja. Uusiutuvan teollisuuden kehittäminen on riippuvainen myös sähkö- ja kaasuverkosta.

Elinkeinoelämän ratkaisuja kehitettäessä on hyödynnetty olemassa olevaa alue- ja yhdyskuntarakennetta sekä nykyisiä elinkeinoelämän keskittymiä, jolloin saadaan aikaan kasautumisetuja. Kasautumiseduilla toimintaympäristön kuten liikenteen ja teknisen huollon kehittämisedellytyksiä voidaan edistää ja parantaa myös infran taloudellisia edellytyksiä.

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin liittyvillä aluevarauksilla ja toimintaympäristöä koskevilla ratkaisuilla edistetään Satakunnan elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia, kilpailukykyä ja kansainvälistä asemaa. Maakuntakaavan ratkaisulla mahdollistetaan investointeja, vahvistetaan työllisyyttä ja väestön kasvua sekä luodaan edellytyksiä taloudelliselle kasvulle. Toisaalta elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä koskevien aluevarausten laajentuessa ja uusia aluevarauksia osoitettaessa syntyy myös liikennejärjestelmän ja teknisen huollon kehittämistarpeita, jotka vaativat merkittäviä taloudellisia resursseja.

- Terveyteen, sosiaalisiin oloihin (ml. virkistys) ja kulttuuriin

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin liittyvissä aluevarauksia suunniteltaessa on huomioitu suuronnettomuusriskit ja mahdollisuuksien mukaan on pyritty ehkäisemään haittavaikutuksia asutukselle ja ympäristölle.

Kehitettäessä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja elinkeinoelämän toimintaympäristöä lisääntyvät myös ympäristöhaitat kuten melu, tärinä, pienhiukkaset ja päästöt sekä onnettomuusriskit, joilla voi olla vaikutuksia ihmisten terveyteen ja elinympäristön viihtyisyyteen.

- Muuta huomioitavaa (mm. kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus, ilmasto ja luontokato)

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimintaympäristön ratkaisuja kehittämällä luodaan myös kansalliseen turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyville tuotannoille kehittämismahdollisuuksia ja turvataan sotilaallista liikkuvuutta. Sijoittamalla työpaikkoja luovia aluevarauksia, palvelujen alueita ja vapaa-ajan alueet olemassa olevan rakenteen yhteyteen muodostuu resurssitehokas alue- ja yhdyskuntarakenne. Työpaikat, palvelut ja vapaa-ajan alueet ovat hyvin saavutettavissa eri väestöryhmien kannalta ja eri liikkumismuodoilla. Resurssitehokkaalla ja vähähiilisellä rakenteella pyritään hillitsemään ilmastonmuutosta ja luontokatoa.

Kehitettäessä elinkeinoelämään liittyviä toimintoja lisääntyvät myös ympäristöhaitat kuten melu, tärinä, pienhiukkaset ja päästöt sekä onnettomuusriskit. Ympäristöhaitat tai suuronnettomuudet saattavat kiihdyttää luontokatoa ja ilmastonmuutosta. Rakentamattomien alueiden ja yhtenäisten metsäalueiden määrä supistuu ja pirstoutuu elinkeinoelämän aluevarausten laajentuessa ja uusia rakentamisalueita osoitettaessa. Ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta merkittävien hiilinielujen määrä vähenee.

Elinkeinoelämän aluevarausten laajentuminen ja kokonaan uudet alueet supistavat huoltovarmuuden kannalta merkittäviä maa- ja metsätalousalueita.

7.6 Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen

7.6.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

7.6.2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Alueiden käytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Kiinnitetään erityistä huomiota luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaiden geologisten muodostumien ja maankohoamisrannikon ominaispiirteiden vaalimiseen maa- ja merialueilla.

Arvokkaat maisemat, kulttuuriympäristöt ja luonnon ominaispiirteet luovat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme ja maakuntamme historiasta ja kehityksestä sekä kuvastavat Suomen ja Satakunnan identiteettiä ja sisäistä monimuotoisuutta. Alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota historiallisen kerroksellisuuden säilyttämiseen ja sen yhteen sovittamiseen uuden maankäytön kanssa.

Maankäytön suunnittelussa ja toimintojen sijoittelussa otetaan huomioon arvokkaat maisemat, kulttuuriympäristöt ja muinaisjäännökset sekä luonnonarvoihin liittyvät maisemalliset erityispiireet. Elinympäristön viihtyisyyttä edistetään huomioimalla suunnittelussa ja rakentamisen ohjaamisessa rakennetun ympäristön ajallinen kerroksellisuus ja maakunnallinen maisemarakenne.

Satakunnalle ominaisten arvokkaiden maisemien, muinaisjäännösten ja rakennettujen ympäristöjen muodostamien kokonaisuuksien säilyttämistä edistetään. Kulttuuriympäristöjen vaalimisessa korostetaan Satakunnan historiallisten kaupunkien merkitystä aluerakenteessa sekä asutuksen ja kulttuurin historiallista jatkumoa ja ajallista kerroksellisuutta. Arvokkaat maisema-alueet edustavat kunkin maisemamaakunnan ja maisemaseudun tyypillisiä piirteitä ja niiden arvo perustuu kulttuurivaikutteiseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan.

Satakuntalaisen maiseman, rakennusperinteen, historiakerrostumien ja luonnonarvojen erityispiirteitä sekä laajojen yhtenäistenkulttuurimaisemien säilyttämistä vaalitaan osana ihmisten elinympäristöä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

7.6.3 Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu

Koko maakuntakaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys:

Geologia

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelussa ja hankkeissa maa- ja merialueilla tulee kiinnittää huomiota kallio- ja maaperän, pinnanmuotojen ja hydrologian muodostamiin kokonaisuuksiin ja elottoman luonnon monimuotoisuusarvoihin. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata kallio- ja maaperästä johtuvien ominaispiirteiden kuten luonnonmaisemien ja arvokkaiden geologisten muodostumien säilyminen sekä ehkäistä ja lieventää merkittävien haitallisten vaikutusten ja yhteisvaikutusten syntymistä.

Maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä. Yhtenäisten ja avoimien viljelyalueiden säilymiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee alueelliselle vastuumuseolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet edustavat kunkin maisemamaakunnan tyypillisiä piirteitä ja niillä on huomattava valtakunnallista merkitystä. Maisema-alueet ovat pinta-alaltaan laajoja, pääosin viljelymaisemia sekä niihin liittyviä rakennettuja ympäristöjä. Maisemakokonaisuus muodostuu avoimen viljelymaiseman ohella maaseudun rakennuskannasta ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kohteista sekä kulttuurivaikutteisista muista alueista, joihin kuuluvat niityt, hakamaat ja muut perinnemaisemat.

Alueet on valikoituneet ympäristöministeriön valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventoinnin (VAMA 2021) aineiston perusteella. Inventoinnin tulos otettiin valtioneuvoston päätöksellä 18.11.2021 maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi, korvaten valtioneuvoston 5.1.1995 periaatepäätöksen mukaisen aiemman inventoinnin.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet Satakunnassa ovat Euran kunnan alueelle sijoittuva Euran ja Kiukaisten kulttuurimaisemat, Säkylän kunnan alueelle sijoittuvaa Köyliönjärven kulttuurimaisema, Harjavallan, Huittisten, Kokemäen, Porin ja Ulvilan kaupunkien ja Nakkilan kunnan alueelle sijoittuvaa Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisemat, Porin kaupungin alueelle sijoittuvia Ahlaisten kulttuurimaisema ja Yyterin maisema sekä Kankaanpään ja Porin kaupunkien alueille sijoittuva Vihteljärven vesireitin ja Riihonlahden kulttuurimaisema. Alueiden kokonaispinta-ala on noin 55 000 ha.

Alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 32 ja yksilöity taulukossa 32.

MAISEMALLISESTI TÄRKEÄ ALUE

Merkinnällä osoitetaan maakunnan erityisominaisuuksiin perustuvat maisemallisesti tärkeät alueet.

Suunnittelumääräys

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä.

Maisemallisesti tärkeät alueet edustavat maakunnan sisäisiä erityispiirteitä, jotka voivat olla maakunnassa harvinaisia tai hyvin säilyneitä kohteita. Maisema-alueet ovat pinta-alaltaan laajoja, pääosin viljelymaisemia sekä niihin

liittyviä rakennettuja ympäristöjä. Maisemakokonaisuus muodostuu avoimen viljelymaiseman ohella maaseudun rakennuskannasta ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kohteista sekä kulttuurivaikutteisista muista alueista, joihin kuuluvat niityt, hakamaat ja muut perinnemaisemat.

Maisemallisesti tärkeitä alueita Satakunnassa ovat: Euran Panelian kulttuurimaisema, Eurajoelle sijoittuvat Eurajoen kulttuurimaisema ja Vuojoki-Linnamaa kulttuurimaisema, Harjavallan Hiirijärven kulttuurimaisema, Huittisten Loimijoen kulttuurimaisema, Jämijärvelle sijoittuva Jämijärven kulttuurimaisema, Kankaanpään ja Honkajoen alueille sijoittuva Karvianjokilaakson kulttuurimaisema, Karvian alueelle sijoittuva Karvian kulttuurimaisema, Eurajoen Luvianlahden kulttuurimaisema, Nakkilan Leistilänjärven kulttuurimaisema ja Leistilän aukean viljelysmaisema, Porin Lattomeren kulttuurimaisema, Rauman Kodisjoen kulttuurimaisema ja Ulvilan Harjunpäänjoen kulttuurimaisema. Alueiden kokonaispinta-ala on noin 46 000 ha.

Maisemallisesti tärkeät alueet on osoitettu Katson maalaismaisemaa –hankkeessa tehdyn maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventoinnin perusteella (Satakuntaliitto, Katson maalaismaisemaa –hanke, Jenny Alatalo, Satakunnan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi, 2013). Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 maisemallisesti tärkeäksi alueeksi osoitettu Nakkilan Leistilänaukean viljelymaisema on ollut alun perin ollut mukana Satakuntaliiton ”Katson maalaismaisemaa” -hankkeessa (2014) toteutettaman inventoinnin ehdotuksena valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden joukossa, mutta päivitysinventoinnin tuloksista annettujen lausuntojen ja kannanottojen perusteella Maisema-alueiden päivitysinventointien ohjaus- ja arviointiryhmä (MAPIO) päätti jättää pois alueen inventointiluettelosta (Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnista annetut lausunnot ja kannanotot, Ympäristöministeriön raportteja 14/2018) .

Alueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 33 ja yksilöity taulukossa 33.

ARVOKAS GEOLOGINEN MUODOSTUMA

Merkinnällä osoitetaan maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat geologiset muodostumat.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomion alueella olevat maa-aineslain tarkoittamat maisema- ja luonnonarvot sekä mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarve.

-1 Merkinnällä osoitetaan maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat harjualueet.

-2 Merkinnällä osoitetaan maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat kallioalueet.

-3 Merkinnällä osoitetaan maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat moreenialueet.

-4 Merkinnällä osoitetaan maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokkaat kivikot**.**

Arvokkaat geologiset muodostumat ovat alueita, joilla on erikoisia tai edustavia, arvokkaita geologisia muodostumia tai ne muodostavat merkittäviä maisema-alueita tai ovat maisemaa rajaavia tai kauas erottuvia muodostumia. Alueilla on lisäksi maa-aineslain 3§ tarkoittamia maa-ainesten ottamista rajoittavia arvoja ja ottamisesta aiheutuisi kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista taikka huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa.

Arvokkaita harjualueita on osoitettu 75 kpl, joiden yhteispinta-ala on noin 20 300 ha ja kohdemerkinnällä 1 alue. Arvokkaita kallioalueita on osoitettu 206, joiden yhteispinta-ala on noin 10 000 ha ja kohdemerkinnällä 97 aluetta. Arvokkaita moreenialueita on 20 kpl ja niiden yhteispinta-ala on noin 1500 ha ja kohdemerkinnällä 1 alue. Arvokkaat kivikot ovat pinta-alaltaan pienialaisia ja ne on osoitettu kohdemerkinnällä.

Arvokkaiden geologisten muodostumien määrittelyn perustana ovat: Satakunnan maakuntakaavat ja alueiden toteutuneisuuden seuranta, kunta- ja viranomaisneuvottelut. Satakunnan maakuntakaavan toteutumisen seurannan keskeisen tausta-aineiston muodostavat: Maa-ainestenottoluvat ja kiviainesvarannot – karttapalvelu - Maa-ainestenottoluvat ja kiviainesvarannot (SYKE), Satakunnan maakuntakaavan toteutuneisuuden seurantasovellus ja Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen arvokkaiden kallioalueiden (ge2) nykytilan inventointiaineisto 2012.

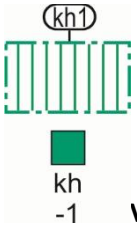
Lisäksi erityisominaisuusmerkinnällä ge1 osoitettujen alueiden perustana ovat: Valtakunnallinen harjujensuojeluohjelma, kaksi Satakunnan seutukaavan 5 taustaselvityksiksi tehtyä ja julkaistua maakunnallista harjuselvitystä ja valtakunnallisesti arvokkaiden tuuli- ja rantakerrostumien inventointiaineisto 2011. Erityisominaisuusmerkinnällä ge2 osoitettujen osa-alueiden perustana ovat: kaksi Satakunnan seutukaavan 5 taustaselvityksiksi tehtyä maisemaluokitusselvitystä sekä Turun ja Porin läänin kattava arvokkaiden kallioalueiden selvitys. Arvokkaat moreenimuodostumat perustuvat valtakunnalliseen moreenimuodostumien inventointiprojektissa (MORMI) määriteltyihin alueisiin ja arvokkaat kivikkoalueet perustuvat vuonna 2018 valmistuneeseen valtakunnallisesti arvokkaat kivikot aineistoon. Valtakunnallisesti arvokkaista kallioalueista on tuotettu valtakunnallinen loppuraportti vuonna 2024. Julkaisu on kaksiosainen loppuraportti luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaiden kallioalueiden inventoinnista, jonka maastotyöt toteutettiin vuosina 1992–2004. Kallioalueinventoinnin osatuloksia on julkaistu vuosina 1992–2015 aluekohtaisina raportteina. Satakunnasta vuonna 1995 valmistunut selvitys on koostettu vuonna 2024 valtakunnallisen loppuraportin liiteaineistoksi. Satakunnan alueelta laaditut selvitykset:

- Satakunnan seutukaavaliitto (1988). Satakunnan maa-ainesselvitys, I osa, Harjualueiden maisemaluokitus.
- Satakunnan seutukaavaliitto (1990). Satakunnan harjututkimus 1987–1988. Valtakunnallinen harjututkimus, selvitysraportti 42/1990.
- Alueellisia selvityksiä, kuten Hämeenkankaan – Pohjankankaan harjuselvitys (Ståhle,1998), Kosken Tl – Köyliön harjualueen perusselvitykset (Varsinais-Suomen seutukaavaliitto, 1992) ja Köyliön-Ulvilan harjuselvitys (Satakuntaliitto, 1995).
- Valtioneuvosto (1984): valtakunnallinen harjujensuojeluohjelma.
- Britschgi R., Ahonen I., Lammila J., Lähteenmäki P., Sahala L. ja Vuokko J. (2003). Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittaminen (POSKI). Satakunnan loppuraportti. Satakuntaliitto, Lounais-Suomen ympäristökeskus, Suomen ympäristökeskus, Ympäristöministeriö, Tiehallinto, Tiehallinnon Turun tiepiiri, Geologian tutkimuskeskus, Euroopan Unionin rakennerahasto.
- Satakunnan seutukaavaliitto (1987). Satakunnan maa-ainesselvitys, II osa, Kallioalueiden maisemaluokitus ja louhintakohteet, Porin ja Rauman ympäristöt. Satakunnan seutukaavaliitto.
- Satakuntaliitto (1992). Satakunnan maa-ainesselvitys, III, Kallioalueiden maisemaluokitus. Satakuntaliitto.
- Heikkinen R. & Husa J (1995). Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Turun ja Porin läänissä. Vesi- ja ympäristöhallinto.
- Rintala, V-M (2013). Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen arvokkaiden kallioalueiden (ge2) nykytilan inventointi – raportti. Satakuntaliitto 2013.

Kooste keskeisistä arvokkaita geologisia muodostumia koskevista aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun arvokkaita geologisia muodostumia koskevaan teemaraporttiin 10.9.2024.

Alueet on esitetty selostuksen osan B kartoissa 31a-31e ja yksilöity taulukoissa 31a-31e.

Kulttuuriperinnön vaaliminen

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja rakennusperintökohteet, joiden tarkempi rajaus sekä suojelun tarpeet ja toteutus selvitetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Karttateknisistä syistä kaavakartassa on esitetty Porin ja Rauman keskusta-alueiden rakennetut kulttuuriympäristöt mittakaavassa 1:20 000.

Suunnittelumääräys

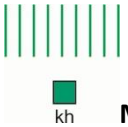
Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä. Yhtenäisten ja avoimien viljelyalueiden säilymiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee alueelliselle vastuumuseolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa määritellyn inventoinnin mukaiset valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009), joita Satakunnassa on yhteensä 81 aluetta ja kohdetta. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt kattavat yhteensä noin 13 500 ha. Merkinnällä osoitetut alueet perustuvat valtakunnalliseen Museoviraston laatimaan inventointiin, Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt (Museovirasto 2009), joka on otettu valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi. Alle 10 ha kokoiset alueet on osoitettu kohdemerkinnällä (kh1). Kaikki merkinnän rajauksen sisällä olevat yksittäiset rakennukset eivät välttämättä ole valtakunnallisesti merkittäviä. Rajaukset tarkentuvat kuntien yksityiskohtaisimmissa kaavoissa laadittavien yleis- ja asemakaavainventointien pohjalta osana kaavaprosessia, jossa määritellään myös suojelun tarpeet ja toteutus.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on esitetty selostuksen osan B kartassa 34 ja yksilöity taulukossa 34.

MAAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja rakennusperintökohteet, joiden tarkempi rajaus sekä suojelun tarpeet ja toteutus selvitetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Karttateknisistä syistä kaavakartassa on esitetty Porin ja Rauman keskusta-alueiden rakennetut kulttuuriympäristöt mittakaavassa 1:20 000.

Suunnittelumääräys

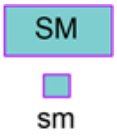
Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä. Yhtenäisten ja avoimien viljelyalueiden säilymiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee alueelliselle vastuumuseolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon luonnon, kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön arvojen säilyminen sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Merkinnällä (alueet ja kh-kohteet) osoitetaan maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Merkintä perustuu Satakunnan maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen päivitys- ja täydennysinventointiin (Ramboll Finland Oy, 2023). Inventoinnissa tarkistettiin aikaisempien inventointien pohjalta määriteltyjen maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen tiedot ja aluerajaukset sekä täydennettiin kohdeluetteloa modernin rakennusperinnön osalta. Tarkastelussa pääpaino asetettiin maakuntatason mittakaavaan ja kohteiden maakunnalliseen merkittävyyteen ja keskityttiin yksinomaan rakennettuihin kulttuuriympäristöihin rajaamalla maisemaan perustuvia alueita ja muinaisjäännökset sekä muut kulttuuriperintökohteet aineiston ulkopuolelle. Maakunnallisessa päivitys- ja täydennysinventoinnissa, jonka tuloksena laadittu luettelo (Satakunnan rakennusperintö 2023) on myös julkaistu Y-Pakki rakennusperintötietokannassa, arvoalueiden rajaukset ovat suurpiirteisiä eivätkä perustu kiinteistörajoihin. Arvoalueita koskevissa kuvausteksteissä nostetaan esimerkinomaisesti esiin joitain alueen ominaispiirteiden kannalta merkittäviä yksittäisiä kohteita. Tätä ei kuitenkaan tule tulkita niin, että vain tekstissä mainitut kohteet olisivat arvokkaita. Kaikki merkinnän rajauksen sisällä olevat yksittäiset rakennukset eivät välttämättä ole maakunnallisesti merkittäviä. Maakuntakaavassa osoitetut rajaukset tarkentuvat kuntien yksityiskohtaisimmissa kaavoissa laadittavien yleis- ja asemakaavainventointien pohjalta osana kaavaprosessia, jossa määritellään myös suojelun tarpeet ja toteutus.

Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on esitetty selostuksen osan B kartoissa 35 (alueet) ja 36 (kohteet) sekä suurennoskartoilla 35 a-j ja 36a-j sekä yksilöity taulukossa 35 ja 36.

MUINAISMUISTOALUE

Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja muinaisjäännösalueita ja - kohteita.

Suojelumääräys

Muinaismuistoalueiden ja –kohteiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa on kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi otettava huomioon niiden suoja-alueet, maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin tai kulttuuriympäristöihin.

Kaikista aluetta koskevista suunnitelmista tulee alueelliselle vastuumuseolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja muinaisjäännösalueita tai -kohteita. Kohteet on osoitettu Museoviraston valtakunnallisen muinaisjäännösrekisterin päätöksen mukaan (Kulttuuriympäristön

palveluikkuna kyppi.fi, syyskuu/2026). Maakuntakaavassa osoitetaan kiinteitä muinaisjäännöksiä muinaismuisto kohteina 1627 kpl.

Maailmanperintökohde Sammallahdenmäki on osoitettu muinaismuistoalueena SM (pinta-ala noin 30 ha) aluevarauksella. Sen suoja-alue on esitetty suojavyöhykemerkinnällä sv3.

Muinaismuistoalueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 38 ja yksilöity taulukossa 38.

vark-e

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ ARKEOLOGINEN KOHDE

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet.

Suojelumääräys

Valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa on kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi otettava huomioon niiden suoja-alueet, maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin tai kulttuuriympäristöihin.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kohteiden erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä.

Kaikista kohteita koskevista suunnitelmista tulee alueelliselle vastuumuseolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Museovirasto on toteuttanut valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden (VARK) inventoinnin yhteistyössä alueellisten vastuumuseoiden ja Metsähallituksen kanssa vuosina 2018–2023. Inventoinnissa on arvioitu muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamat kiinteät muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet. Tavoitteena on ollut tunnistaa ne arkeologiset kohteet, jotka kuvaavat mahdollisimman kattavasti Suomen menneisyyttä alueellisesti, ajallisesti ja temaattisesti. Selvitys kohdistui entuudestaan tunnettuihin kohteisiin, jotka ovat jo osana inventointihankkeen työskentelyalustana ollutta Museoviraston ylläpitämää valtakunnallista muinaisjäännösrekisteriä. VARK-inventoinnin kohdeluettelosta järjestettiin kuuleminen 1.3.–14.4.2023. Tavoitteena on, että inventoinnin valtioneuvosto voisi hyväksyä VARK-inventoinnin vielä vuoden 2024 aikana valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi valtakunnalliseksi inventoinniksi. -VARK-inventoinnissa tunnistettuja kohteita on Satakunnassa yhteensä 69, ja ne sijaitsevat 58 VARK-alueella.

VARK-inventoinnin kohteet on esitetty selostuksen osan B kartassa 37 ja yksilöity taulukossa 37.

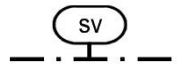
UNESCO:N MAAILMANPERINTÖKOHDE

Merkinnällä osoitetaan YK:n kulttuuri- ja tiedejärjestö UNESCO:n maailmanperintökohteiden luetteloon hyväksytyt alueet ja kohteet Vanha Rauma ja Lapin Sammallahdenmäki sekä sekä Aalto Works -sarjakohteeseen kuuluva Porin Noormarkussa sijaisteva Villa Mairea.

Suojelumääräys

Kohdetta on hoidettava siten, että sen arvot maailmanperintökohteena säilyvät. Kaikista aluetta koskevista rakennussuunnitelmista ja hankkeista tulee Museovirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Aluetyyppisellä erityisominaisuusmerkinnällä osoitetaan Satakunnan UNESCO:n maailmanperintökohteet (2 kpl): rakennettua kulttuuriympäristöä edustava keskiaikainen puukaupunkialue Vanha Rauma ja arkeologinen, pronssikaudelle ajoitettu hautaröykkiökokonaisuus Rauman Lapin Sammallahdenmäki. Lisäksi kohdemerkinnällä (un) osoitetaan heinäkuussa 2026 maailmanperintöluetteloon hyväksytty Aalto Works –kokonaisuuteen kuuluva Aino ja Alvar Aallon Porin Noormarkun ruukin alueelle A. Ahlström Oy:n pääjohtajan Harry Gullichsenin ja hänen vaimonsa Maire Gullichsenin kodiksi suunnittelema vuonna 1939 valmistunut Villa Mairea.

SUOJAVYÖHYKE

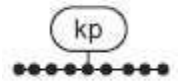
Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla alueiden käyttöä on läheisen alueen toiminnan tai muun ympäristöönsä käyttörajoituksia aiheuttavan luonteen vuoksi rajoitettava.

-2 Merkinnällä osoitetaan UNESCO:n maailmanperintökohteen suojavyöhyke.

Suunnittelumääräys

Suojavyöhykettä on hoidettava siten, että sen arvot maailmanperintökohteena säilyvät. Kaikista aluetta koskevista rakentamissuunnitelmista ja hankkeista tulee Museovirastolle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan Vanhan Rauman aluetta ja Rauman Lapin Sammallahdenmäen Unesco:n maailmanperintökohteita ympäröivät suojavyöhykkeet. Porin Noormakun Villa Mairealle piirtoteknisestä syystä ei osoiteta kaavakartalla suojavyöhykettä, koska se todellisessa mittakaavassa jäisi kokonaan kohdemerkinnän (un) peittämäksi.

KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO

Merkinnällä osoitetaan ympäristöministeriön päätöksellä perustettu Porin kansallinen kaupunkipuisto.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kaupunkipuiston erityisominaisuudet perustamispäätöksen mukaisesti.

Merkinnällä osoitetaan Porin kansallinen kaupunkipuisto. Aluevaraus perustuu alueidenkäyttölain 68 ja 69 §:n mukaisesti ympäristöministeriön vuonna 2002 tekemään Porin kansallisen kaupunkipuiston perustamispäätökseen sekä vuonna 2006 tekemään puiston laajennusta koskevaan päätökseen.

Porin kansallisen kaupunkipuiston olennaisten arvojen säilymiseksi tarpeelliset määräykset on annettu kaupunkipuistoa koskien laaditussa hoito- ja käyttösuunnitelmassa (Porin kaupunkisuunnittelu, sarja C64/2008), jonka ympäristöministeriön on hyväksynyt 5.11.2008. Kansalliseen kaupunkipuistoon sisältyy merkittäviä luontoalueita, kuten Kirjurinluoto, luotojen aluekokonaisuus, Kokemäenjoki suistoineen ja Porin metsä sekä rakennuskannaltaan merkittävä 1800-luvun loppupuolella rakennettu arvokas Kivi-Porin alue. Kansallisen kaupunkipuiston pinta-ala on noin 960 ha.

HISTORIALLINEN TIE

Merkinnällä osoitetaan arvokas historiallinen tie.

Suunnittelumääräys

Kaikista niistä tien linjaukseen tai muuhun muuttamiseen liittyvistä suunnitelmista tai toimenpiteistä, jotka koskevat asemakaavoittamattomia tien osia, tulee varata museoviran-omaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan arvokkaat historialliset tiet. Merkinnällä osoitetaan 1550-luvun maantieverkosta vielä jäljitettävissä olevia osia Kalannista Rauman ja Eurajoen kautta ja Irjanteen jälkeen kahtena reittinä Poriin Merikarvian kautta edelleen Korsholmaan suuntautuvasta historiallisesta rantateiden reitistö. Merkintään sisältyy Säkylän alueella kulkevan Pyhän Henrikin tien valtakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin kuulumattomia osia. Historiallisina teinä on myös osoitettu Huovintie ja Hämeenkankaan- ja Kyrönkankaatie, jotka kuuluvat myös valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen luetteloon (Valtioneuvoston päätös 22.12.2009, RKY 2009). Tieosuuksien merkitsemisessä on käytetty seuraavia lähteitä: Erkki Härö, Satakunnan historiallinen tieverkosto, Satakunnan seutukaavaliitto, Sarja A, osa 101, Pori 1975; Maunu Häyrynen ja Mikael Lähteenmäki (toim.), Pohjanlahden rantatie, Ratsupolusta rannikon matkailutieksi. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja XV. Pori 2009. Historiallisten teiden yhteispituus on noin 370 km.

Merkinnällä osoitetaan arvokkaiden historiallisten teiden valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin sisältyvät osat.

Suunnittelumääräys

Kaikista niistä tien linjaukseen tai muuhun muuttamiseen liittyvistä suunnitelmista tai toimenpiteistä, jotka koskevat asemakaavoittamattomia tien osia, tulee varata museoviran-omaiselle tilaisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan Satakunnan maakuntakaavassa osoitettujen historiallisten teiden valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (Valtioneuvoston päätös 22.12.2009, RKY 2009) sisältyvät osat (Huovintie, Hämeenkankaan- ja Kyrönkankaantie). Merkinnällä osoitetut teiden osat perustuvat valtakunnalliseen Museoviraston laatimaan inventointiin; Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt, Museovirasto 2009, joka on otettu valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi. Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin sisältyvien historiallisten teiden yhteispituus on noin 117 km.

Historialliset tiet on esitetty selostuksen osan B kartassa 35. Historiallisten teiden valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin sisältyvät osat on esitetty kartassa 34 ja yksilöity taulukossa 34.

HISTORIALLISESTI ARVOKAS KANAVAUOMA

Merkinnällä osoitetaan kulttuurihistoriallisesti arvokas Kraviojan kanavauoma.

Suojelumääräys

Kaikista aluetta koskevista maankäyttösuunnitelmista ja – hankkeista tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Merkinnällä osoitetaan Huittisten Ronkasta Kokemäen Ylistaroon 1803–08 kaivettu kanavauoma Kravioja, jonka pituus on noin 10 km.

1:20000 **ALUE, JONKA KULTTUURIYMPÄRISTÖT ON ESITETTY KARTTATEKNISISTÄ SYISTÄ KAAVAKARTASSA MITTAKAAVASSA 1:20 000**

Satakunnan maakuntakaavassa 2050 merkinnällä osoitetaan Porin ja Rauman keskusta-alueet, joiden osalta kulttuuriympäristöt esitetään mittakaavassa 1:20 000 (maakuntakaavakartan yläosa).

7.6.4 Kooste merkittäviksi arvioiduista vaikutuksista (MRA 10 §)

- Alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön

Maiseman ja luonnonarvojen sekä kulttuuriperinnön vaalimista koskevien varausten osoittaminen edistää valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien maisema- ja kulttuuriympäristöjen arvojen huomioon ottamista alue- ja yhdyskuntarakennetta suunniteltaessa ja toimintoja sijoiteltaessa. Rakennettu kulttuuriperintö, arvokkaat maisemat ja kulttuuriympäristöt lisäävät elinympäristön viihtyisyyttä, historiallista kerroksellisuutta ja vetovoimaa sekä nostavat paikan identiteetin ja juuret esiin. Samalla mm. Satakunnan historiallisten kaupunkien merkitys aluerakenteessa korostuu ja Kokemäenjokilaaksossa.

Laajat ja yhtenäiset peltoalueet, jotka muodostavat useiden maisema-alueiden perustan, voidaan taajamien tuntumassa kokea yhdyskuntarakenteen tiivistämistä ja täydentämistä estävinä alueina. Toisaalta vaarana on alueiden ominaispiirteiden ja rakennusperinnön vähittäinen katoaminen rakentamisen ja alueiden maankäytön muuttumisen seurauksena.

- Luontoon ja maisemaan

Arvokkaat geologiset muodostumat edistävät maa-aineslain tavoitteiden huomioon ottamista ja tätä kautta vaikuttavat alueilla kehittyneiden ja niille erikoistuneiden eliöstölajien ja niiden elinympäristöjen sekä harju-, kallio- ja maisema-alueiden säilymiseen. Geologiset muodostumat ovat paikallis- ja kaukomaisemassa usein maisemaa rajaavia sekä keskeisiä näkyvän ja hahmotettavan maiseman merkittävyyttä määrittäviä visuaalisia tekijöitä. Arvokkaiden geologisten muodostuma-alueiden päämaankäyttö on maa- ja metsätalous. Geodiversiteetin ja maankohoamisrannikon ominaispiirteiden huomiointi alueidenkäytön suunnittelussa tukee luonnon monimuotoisuuden ja luonnonmaisemien turvaamista myös geologisesti arvokkaiden alueiden ulkopuolella maa- ja merialueilla.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja maisemallisesti tärkeiden alueiden vaaliminen edistää alueiden arvojen ja luonteen sekä tukee maisemarakenteen säilymistä. Samalla ne edistävät alueilla kehittyneiden ja niille erikoistuneiden eliöstölajien ja niiden elinympäristöjen säilymistä.

- Liikenteeseen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen

Maisema-alueet, maisemallisesti tärkeät alueet ja kulttuuriympäristöt asettavat reunaehtoja suurten liikenneinfrahankkeiden ja teollisen mittakaavan laitosten ja laitteiden suunnittelulle sekä toteuttamiselle. Lisäksi ne vaikuttavat myös mm. liikenteellisten ratkaisujen suunnitteluun.

Maisema-alueiden ja maisemallisesti tärkeiden alueiden säilyminen viljelykäytössä on tärkeää maatalouteen perustuvan elinkeinotoiminnan kannalta. Maisema-alueet, maisemallisesti tärkeät alueet ja kulttuuriympäristöt tukevat maatalouden ohella myös matkailuelinkeinojen sekä ihmisten hyvinvointiin ja terveydenhoitoon liittyvien elinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytyksiä.

- Terveyteen, sosiaalisiin oloihin (ml. virkistys) ja kulttuuriin

Luonnonolosuhteiltaan monipuoliset ja vaihtelevat arvokkaat geologiset muodostumat rikastuttavat maakunnan asukkaiden asuin- ja elinympäristöä.

Maisema-alueiden, maisemallisesti tärkeiden alueiden ja kulttuuriympäristöjen vaalimisella on merkittävä vaikutus useiden sukupolvien työ- ja sosiaalihistorian korostamisen kautta alueiden asutus- ja kyläyhteisöille. Samalla ne kuvastavat Suomen ja Satakunnan identiteettiä ja sisäistä monimuotoisuutta. Lisäksi niiden vaaliminen edistää elinympäristön viihtyisyyden säilymistä.

- Muuta huomioitavaa (mm. elinkeinoelämä, kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus, ilmasto ja luontokato)

Maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt ovat keskeisiä Satakunnan omaleimaisuutta, identiteettiä ja viihtyvyyttä luovia tekijöitä, jotka kertovat kulttuurin eri vaiheista sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Maiseman, geologisten luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen vahvistaa Satakunnan maakunnan identiteettiä ja vetovoimaa viihtyisänä asuinalueena.

7.7 Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

7.7.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

7.7.2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

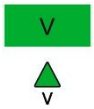
Maa- ja merialueilla turvataan kattava ja laadukas virkistysalueiden muodostama verkosto. Verkostoa kehitetään käyttäen hyväksi virkistys-, suojelu, maa- ja metsätalousalueita sekä viherkäytäviä ja tiestöä. Lisäksi maakunnallisten ja ylimaakunnallisten viheralueverkostojen yhteystarpeet turvataan.

Veneväylien ja veneilyyn liittyvien satamien sekä erilaisten tukikohtien huomioimisella pyritään edistämään veneilyn sekä saariston virkistysalueiden käyttömahdollisuuksia.

Kiinnittämällä huomiota virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden ja reittien riittävyyteen sekä saavutettavuuteen luodaan samalla mahdollisuus luonto- ja kulttuurimatkailulle, edistetään matkailukeskusten verkottumista ja vapaa-ajan toimintoihin soveltuvien alueiden kehittämistä toimivina palvelukokonaisuuksina. Toimintoja edistettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että alueiden pääasiallista käyttötarkoitusta tai niiden suojelutavoitteita ei vaaranneta. Puolustusvoimien hallitsemilla alueilla Puolustusvoimien käyttötarve on ensisijainen.

7.7.3 Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu

Virkistysalueet

VIRKISTYSALUE

Merkinnällä osoitetaan ulkoilun, retkeilyn ja virkistyskäytön kannalta merkittävät alueet. Alueella on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys

Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon virkistyskäytön edellytysten turvaaminen ja kehittäminen.

Rakentamismääräys

Alueilla sallitaan yleistä ulkoilu-, retkeily- ja virkistyskäyttöä palvelevan rakentamisen lisäksi jo olemassa olevien rakennusten korjaus-, muutos- ja laajentamistyöt.

-1 Merkinnällä osoitetaan veneilyä palvelevat virkistysalueet.

-2 Merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien käyttöoikeusalueella sijaitseva Jämin virkistysalue. Alueen virkistyskäyttö ja kehittäminen perustuu pääosin erillisiin käyttöoikeuksiin ja sopimuksiin.

Suunnittelumääräys

Alueen virkistyskäytössä ja kehittämisessä on otettava huomioon toimintojen yhteensovittaminen Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitustoiminnan kanssa sekä otettava huomioon harjoitustoiminnan kehittämistarpeet.

Rakentamismääräys

Virkistysaluetta koskevan yleisen rakentamismääräyksen lisäksi alueella sallitaan matkailua palveleva rakentaminen.

Virkistysalueet ovat ensisijaisesti valtion, kuntien ja seurakuntien omistamia jo käytössä olevia tai suunniteltuja virkistysalueita. Merkittävimpiä ja pinta-alaltaan laajimpia virkistysalueita ovat mm. Hiittenharju Harjavallassa, Kännönvuori-Pyölönvuori Huittisissa, Niiniharju Jämijärvellä, Koomankangas-Ilmiinjärvi Kokemäellä, Isomäki, Landskata, Luodot, Outoori ja Yyteri Porissa sekä Joutsijärven alue Ulvilassa.

Virkistysalueiden sisällä voi sijaita olemassa olevaa pysyvää tai vapaa-ajan asutusta, maa- ja metsätaloutta palvelevia rakennuksia tai muuta maankäyttöä. Alueilla oleva nykyinen, vakiintunut maankäyttö ja olemassa olevat toiminnot voivat edelleen jatkua. Virkistysalueet toimivat ohjeellisten ulkoilureittien solmu- ja vetovoimakohteina.

Maakuntakaavassa osoitettavien virkistysaluevarausten (V) yhteispinta-ala on noin 10 000 ha. Merkinnällä V2 osoitetaan Jämin virkistysalue (pinta-ala noin 270 ha), joka perustuu alueen merkitykseen valtakunnallisesti merkittävänä ja monipuolisena ympärivuotisena virkistysalueena. Veneilyä palvelevat virkistysalueet on osoitettu kohdemerkinnällä v1 ja alueiden määrä on 28. Suhteessa aiempaan Satakunnan maakuntakaavaan virkistysaluevarausten pinta-alan pieneneminen johtuu suurelta osin merialueen uusista luonnonsuojelualuevarauksista.

Virkistysalueet on esitetty selostuksen osan B kartassa 39 ja yksilöity taulukossa 39. Veneilyä palvelevat virkistysalueet on osoitettu kartassa 23 ja yksilöity taulukossa 23.

Retkeilyreitistö

OHJEELLINEN ULKOILUREITTI

Merkinnällä osoitetaan merkittävät olemassa olevat tai kehitettävät ohjeelliset ulkoilureitit.

Merkittävät retkeilyreitit osoitetaan ohjeellisina ulkoilureitteinä. Merkittäviä ulkoilureittejä ovat mm. noin 150 km pitkä Porin Karhureitti osa- ja yhdysreitteineen, Hiittenharju-Pitkäjärvi reitti, Säkylän harjureitti ja Haapakeitaan luontoreitti. Vanhat historialliset tiet - Huovintie, Pyhän Henrikin tie ja Kyrönkankaan tie - täydentävät ja tukevat ohjeellisten ulkoilureittien verkostoa.

ULKOILUREITIN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan merkittävien ulkoilureittien yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava ulkoilureitin yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus.

Ulkoilureitin yhteystarpeina osoitetaan puuttuvat yhteydet maakunnan tärkeimpien ulkoilureittien, merkittävimpien virkistysalueiden sekä virkistyskäyttöön soveltuvien ja virkistysverkkoa täydentävien alueiden välillä.

Yhteystarvemerkintä on ohjeellinen ja informatiivinen. Se ei osoita reitin tarkkaa sijaintia maastossa, vaan maakunnallisen ja ylimaakunnallisen reittiverkoston tavoitteelliset osat.

OHJEELLINEN MELONTAREITTI

Merkinnällä osoitetaan merkittävät olemassa olevat tai kehitettävät melontareitit.

Ohjeellisena melontareittinä osoitettavien, ensisijaisesti melontaa ja kanoottiretkeilyä palvelevien jokiosuuksien valintakriteerinä on käytetty jokien melontakelpoisuutta eli miten hyvin joet soveltuvat melonta- ja kanoottiretkeilyyn. Merkittävimmät ohjeelliset melontareitit ovat Eurajoki, Karvianjoki ja sen eri osuudet, Kokemäenjoki, Lapijoki, Lassilanjoki – Oravajoki – Noormarkunjoki – Eteläjoki, Loimijoki, Pomarkunjoki – Poosjoki – Pohjajoki sekä Merikarvianjoki. Eri jokiosuuksien välisille järvialueille ja merialueelle maakuntakaavassa ei osoiteta melontareittejä.

MOOTTORIKELKKAREITIN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan merkittävät moottorikelkkareittien yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys

Alueidenkäytön suunnittelulla on turvattava moottorikelkkareitin yhteystarpeen toteuttamismahdollisuus.

Merkinnällä osoitetaan ylimaakunnallisesti merkittävien moottorikelkkareittien tavoitteelliset yhteystarpeet. Yhteystarvemerkintä on ohjeellinen ja informatiivinen. Reitit yhtyvät naapurimaakuntaliittojen maakuntakaavoissa / kaavaehdotuksissa osoitettuihin reitistöihin.

Virkistysalueiden ja retkeilyreitistöjen määrittelyn perustana ovat: Satakunnan maakuntakaavat ja alueiden toteutuneisuuden seuranta, valtakunnallinen liikunnan paikkatietojärjestelmä LIPAS, kuntien kaava-aineistot sekä kunta- ja viranomaisneuvottelut ja kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia 2030 vuodelta 2022.

Rajauksia koskevia tarkistustarpeita on aiheutunut mm. Selkämeren kansallispuistosta ja muista toteutuneista luonnonsuojelualueista johtuen (ns. YSA-alueet - mm. Ulvilan Massi V-17, Joutsijärvi V-13, Yyteri V-8, Karhuluoto V-746, Ripovuori V-66). Uutena virkistysalueena on kohdemerkinnällä osoitettu Neva-Lyly Karviassa. Merkittävä osa Rauman saaristosta kuuluu Selkämeren kansallispuistoon, joka on osoitettu luonnonsuojelualueena. Kooste keskeisistä aineistoista on koottu Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laadittuun virkistystä koskevien alueiden riittävyyttä käsittelevään teemaraporttiin 10.9.2024.

Retkeilyreitistön merkinnät on esitetty selostuksen osan B kartassa 40.

7.7.4 Kooste merkittäviksi arvioiduista vaikutuksista (MRA 10 §)

- Alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön

Virkistysverkkoa osoittavat varaukset edistävät suunnitelmallista virkistysverkon kehittämistä alue- ja yhdyskuntarakenteen osana (virkistysalueet, reitit ja reittien yhteystarpeet, veneilyä palvelevat alueet).

- Luontoon ja maisemaan

Virkistysverkkoa koskeva kokonaisuus (virkistysalueet, reitit) edistää maakuntakaavassa osoitettujen suojelualueiden (S, SL), ympäristöarvoja omaavien maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden (MY) sekä viherverkon (luonnon ydinalueet, ekologiset yhteydet) ohella ekologisen kestävyyden säilymistä Satakunnassa.

- Liikenteeseen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen

Virkistysverkkoon liittyvät ekologiset, kulttuuriset ja taloudelliset vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti maa- ja metsätalousalueisiin sekä maisemaan ollen kuitenkin vaikutusalueeltaan varsin suppeat johtuen mm reittien vaatimasta vähäisestä tilantarpeesta. Toimiva virkistysalueverkosto vaikuttaa myönteisellä tavalla asuinviihtyisyyteen ja samalla alueen imagoon. Virkistysalueverkoston osoittaminen maakuntakaavassa edistää virkistyskäytön kannalta merkittävien alueiden huomioon ottamista niin liikenteen kuin teknisen huollon suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä matkailuun liittyvien elinkeinojen kehittämisessä.

- Terveyteen, sosiaalisiin oloihin (ml. virkistys) ja kulttuuriin

Virkistysalueet ja reitit monipuolistavat toteutuessaan asuin- ja elinympäristön viihtyvyyttä Satakunnassa sekä edistävät omalta osaltaan mm. maakunnan asukkaiden virkistysmahdollisuuksia luonnossa. Merialueelle sijoittuvat laajat virkistysalueet sekä veneilyä palvelevat kohteet monipuolistavat toteutuessaan merellä tapahtuvaa liikkumista Satakunnassa.

- Muuta huomioitavaa (mm. elinkeinoelämä, kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus, ilmasto ja luontokato)

Kiinnittämällä maankäytön suunnittelussa huomiota virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden ja reittien riittävyyteen sekä saavutettavuuteen luodaan samalla mahdollisuuksia luonto- ja kulttuurimatkailulle, edistetään matkailukeskusten verkottumista ja vapaa-ajan toimintoihin soveltuvien alueiden kehittämistä toimivina palvelukokonaisuuksina. Tasokkaat, hyvin varustellut ja hoidetut virkistysalueet ja reitistöt lisäävät toteutuessaan Satakunnan vetovoimaisuutta.

Virkistyskäytön alueidenkäytöllisissä ratkaisuissa huomioidaan Puolustusvoimien ensisijaiset käyttötarpeet.

Virkistysalueiden luonnontilaisuuden säilyttäminen ja kestävien liikuntamuotojen edistäminen voivat vaikuttaa vähentävästi kasvihuonepäästöihin. Lähivirkistyskohteiden suurempi saavutettavuus vähentää tarvetta yksityisautoilulle, joka on suuri päästölähde. Joukkoliikenteen tai lihasvoimin liikkuen saavutettavat kohteet auttavat ilmastonmuutoksen hillinnässä. Virkistysalueet voivat tukea luonnon monimuotoisuuden vaalimista sekä ilmastonmuutokseen sopeutumista Satakunnassa ja ne ovat osa maakunnan viherverkkoa.

7.8 Ilmastomuutos ja luontokato

7.8.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.

Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.

Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

7.8.2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Alueiden käytön suunnittelussa otetaan huomioon ilmastonmuutoksen hillintä, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja varautuminen, tulvariskialueet sekä luontokato.

Tavoitteena on hillitä ilmastonmuutosta edistämällä vähähiilisen ja resurssitehokkaan alue- ja yhdyskuntarakenteen muodostumista, ympäristöllisesti kestävää elinkeinoelämän ja yhdyskuntarakenteen uudistumista, uusiutuvaa energiatuotantoa, kiertotaloutta ja luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä hiilinielujen kehittymistä.

Edistetään ilmastonmuutoksen hillintää ja ilmastonmuutokseen sopeutumista varautumalla pitkällä aikavälillä tapahtuviin muutoksiin ja muutosten vaikutuksiin alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä viherrakenteeseen.

Tavoitteena on, että Satakunnan ympäristön ominaispiirteistä ja vahvuuksista huolehtiminen tukee maakunnan elinvoimaisuuden ja vetovoimaisuuden ylläpitämistä, ekologista kestävyyttä maa- ja merialueilla, luonnon monimuotoisuutta, ekosysteemien elpymistä ja ilmastonmuutokseen hillintää sekä sopeutumista.

7.8.3 Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu

Ilmastonmuutos ja luontokato kytkeytyvät läpileikkaavina teemoina lähes kaikkiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisuihin. Ilmastokriisi ja luontokato ovat saman ongelman kaksi puolta, joita ei voi ratkaista erikseen toisesta riippumatta. Alueidenkäyttölain sisältövaatimukset muodostavat lähtökohdan ilmastonmuutosta ja luontokatoa koskevalle suunnittelulle maakuntatasolla.

Alueidenkäytön yleisellä ohjauksella ja kehittämisellä on suuri merkitys ilmastonmuutoksen hillinnän ja luonnonarvojen vaalimisen kannalta. Maakuntakaavassa tämä voi näyttäytyä esim. luonnonarvojen huomioon ottamisena alueiden käyttöä koskevia ratkaisuja tehtäessä tai yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle annettavina ohjeina, joiden avulla luonnonarvojen vaalimiseen liittyvien näkökohtien huomioon ottaminen yksityiskohtaisissa sijaintiratkaisuissa voidaan varmistaa.

Luontokadon hillintä on olennainen osa ekologista kestävyyttä koskevaa sisältövaatimusta. Lisäksi tarve ekologisen kestävyyden huomioon ottamisesta liittyy erityisesti alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisperiaatteisiin, liikenteen ja energiahuollon järjestelyihin, laajojen ihmistoiminnasta riippumattomien tai sen ulkopuolella olevien luonnonalueiden säilymiseen sekä näitä täydentävien pienialaisempien luonnonalueiden ja niiden välisten yhteyksien turvaamiseen.

Suunnitelman merkittävien yhteisvaikutusten arviointi ja alueellinen kohdentuminen on tärkeää niin ilmastonmuutoksen hillinnän kuin sopeutumisen ja luontokadon vähentämisen kannalta. Yhteisvaikutusten arvioinnin merkitys korostuu niin ilmasto- kuin luontovaikutusten hallinnassa. Vaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon myös ilmastonmuutoksen hillintää koskevan maankäytön vaikutukset esim. luonnon monimuotoisuuteen.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laaditussa ilmastonmuutosta ja luontokatoa koskevassa teemaraportissa 10.9.2024 käsitellään ilmastonmuutoksen ja luontokadon huomioon ottamista yleisellä tasolla. Teemaraportin laadinnan tavoitteena on ollut nostaa esille ilmastonmuutosta ja luontokatoa koskevia haasteita ja olemassa olevia aineistoja, joita voidaan hyödyntää maakuntakaavan sisällön suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa. Kaavan vaikutuksia ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen sekä luontokatoon on arvioitu yhteis- ja kokonaisvaikutusten arvioinnin yhteydessä.

7.9 Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus

7.9.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.

7.9.2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet

Turvataan maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun, pelastustoimen sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistetaan, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä.

Maanpuolustukseen liittyvien aluevalvonnan, varuskuntien, harjoitusalueiden, varikoiden tai muiden Puolustusvoimien toimintojen sekä rajavalvonnan ja rajaturvallisuuden toiminta ja kehittämistarpeet turvataan alueiden käytön suunnittelussa.

Vahvistetaan huoltovarmuutta turvaamalla energian tuotantoon, energian siirtoon ja energiahuoltoon sekä maa- ja metsätalouteen ja elintarviketeollisuuteen liittyvät kehittämistarpeet. Alueiden käytön suunnittelussa kiinnitetään huomiota huoltovarmuuden kannalta kriittiseen teollisuuden kehittämisedellytyksiin sekä terveydenhuollon toimivuuden kannalta merkittäviin toimintoihin. Alueiden käytön suunnittelussa huolehditaan puhtaan veden saatavuudesta ja jätevesien käsittelystä.

Turvataan Suomen ja Satakunnan turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta merkittävien logistisien yhteyksien kehittämistarpeet: meriväylät, satamat, terminaalit, raide- ja maantieyhteydet sekä lentoliikenneyhteydet.

Alueidenkäytön suunnittelussa pyritään hillitsemään ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä sekä niistä Suomen ja Satakunnan huoltovarmuudelle, kriittiselle infrastruktuurille ja ekosysteemeille sekä elinkeinoille kuten maa- ja metsätaloudelle aiheuttavia riskejä.

7.9.3 Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu

Kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus kytkeytyy läpileikkaavana teemana lähes kaikkiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisuihin. Alueidenkäyttölain kansallista turvallisuutta alueidenkäytössä koskeva säädös muodostaa lähtökohdan kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskevalle suunnittelulle maakuntatasolla. Maakuntakaavaa laadittaessa teemaa on käsitelty yhtenä maakuntakaavan sisältövaatimuksena.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheessa laaditussa kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta teemaraportissa 10.9.2024 käsitellään turvallisuuden ja huoltovarmuuden huomioon ottamista yleisellä tasolla. Teemaraportin laadinnan tavoitteena on ollut nostaa esille kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskevia lähtökohtia, selvityksiä ja kehittämistarpeita, joita voidaan hyödyntää maakuntakaavan sisällön suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa on kiinnitetty huomiota Puolustusvoimien tarpeisiin liittyvien varuskuntien, harjoitusalueiden, varikoiden tai muiden Puolustusvoimien toimintojen ja pelastuslaitosten alueidenkäytöllisten toimintaedellytysten turvaamiseen ja kehittämistarpeisiin. Maakuntakaavassa on kiinnitetty huomiota myös ampumarataverkostoon. Maakunnan kattava ampumarataverkosto mahdollistaa harrastustoiminnan ohella viranomaistoimintaan liittyvän ampumaharjoittelun.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa on kiinnitetty huomiota myös teollisuustoiminnan ja muiden ympäristöhäiriöitä aiheuttavien toimintojen sijoittamisesta aiheutuviin mahdollisiin ympäristö- ja terveyshaittoihin sekä suuronnettomuusriskeihin. Lisäksi maakuntakaavassa on huomioitu tulvariskit.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa on kiinnitetty huomiota energiatuotannon monipuolisuuteen ja hajautettuun energian tuotantoon huoltovarmuuden edistämiseksi. Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa on kiinnitetty huomiota maa- ja metsätalouden alueidenkäytöllisten edellytysten turvaamiseen ja kehittämismahdollisuuksien huomioimiseen huoltovarmuuden turvaamiseksi. Ratkaisussa on kiinnitetty huomiota puhtaan veden saatavuuteen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön sekä jätevesien, jätteenkäsittelyn ja kiertotalouden alueiden alueidenkäytöllisten edellytysten turvaamiseen.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisulla on pyritty turvaamaan turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta merkittävien logistiset yhteydet kuten meriväylät, satamat, terminaalit, raide- ja maantieyhteydet sekä lentoliikenneyhteydet ja huomioitu yhteyksien kehittämistarpeet.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sekä luonnon monimuotoisuuteen tähtäävät Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisut edistävät myös turvallisuutta ja huoltovarmuutta ja vähentävät huoltovarmuudelle ja kriittiselle infrastruktuurille sekä elinkeinoille kuten maa- ja metsätaloudelle aiheuttavia riskejä.

7.10 Kriittistä infrastruktuuria koskevan tiedon tarkastelu

Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmistelun yhteydessä on tehty arviointi kriittisen infrastruktuurin merkinnöistä maakuntakaavassa hyödyntäen valtiovarainministeriön julkaiseman oppaan arviointimallia. Arviointimallin avulla on tehty tasapainotettu arvio tiedon suojaamisesta.

Arvioinnissa tarkasteltiin, liittyykö tieto kriittiseen infrastruktuuriin ja missä muodossa tieto on ja missä tieto esiintyy. Arvioinnissa huomioitiin tiedon jakelun velvoitteet ja arvioitiin mitä hyötyjä ja riskejä tiedon avoimuuteen liittyy. Lopuksi tehtiin ratkaisut, miten tietoa suojataan lainmukaisin ja oikeasuhtaisin toimenpitein. Arvioinnin pohjana olivat työneuvottelujen yhteydessä kootut viranomaisten näkemykset. Lisäksi arviointia esiteltiin ja siitä käytiin keskustelua ympäristöministeriön ja Lupa- ja valvontaviraston kanssa.

8 Kaavan vaikutusten arviointi

8.1 Vaikutusten arviointimenettely

Satakunnan maakuntakaavan 2050 vaikutusten arvioinnin lähtökohtana on alueidenkäyttölain 9 §, jonka mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 vaikutusten arviointi tehdään sillä tarkkuudella kuin maakuntakaava yleispiirteisenä kaavana edellyttää ja niistä aiheista, jota kaavassa käsitellään. Vaikutusten arviointi kulkee läpi koko kaavan valmisteluprosessin. Koko kaavan toteuttamisen yhteisvaikutukset arvioidaan kokonaisuutena kaavalle asetettujen sisältövaatimusten näkökulmasta ja raportoidaan kaavaselostuksessa. Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan pohjana olevien selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida kaavan toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset (MRA 1 §):

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön
- elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen

Lisäksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 10 §:n mukaan maakuntakaavan selostuksessa on esitettävä kaavan vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, luontoon, maisemaan, liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen, terveyteen, sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin sekä muut kaavan merkittävät vaikutukset. Maakuntakaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on oltava selvillä myös kaavan vaikutuksista Natura 2000-verkostoon (alueidenkäyttölaki 197 §, luonnonsuojelulaki 34, 35 §:t).

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan alueidenkäyttölain 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aiemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat.

Maakuntakaavan vaikutusten arvioiminen on jatkuva prosessi, jota tehdään koko kaavan laatimisen ajan selvitysvaiheesta lähtien. Vaikutusten arvioinnin sisältö ja menetelmät tarkentuvat kaavaprosessin edetessä osallistumisen, tavoitekeskustelujen ja vuorovaikutuksen kautta.

8.2 Vaikutusten arvioinnin toteuttaminen

Vaikutusten arviointi on ollut kiinteä osa kaavaprosessia. Arviointia tehdään koko maakuntakaavan suunnitteluprosessin ajan siten, että vaikutusten arviointi kulkee täydentyvästi läpi koko kaavaprosessin lähtien Satakunnan maakuntakaavaa 2050 koskevasta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja maakuntakaavalle asetettujen tavoitteiden laadinnasta.

Osallistuminen, vuorovaikutus ja tiedottaminen mukaan lukien kuulemismenettely sekä kaavaa koskevat selvitykset ovat olennainen osa vaikutusten arviointiprosessia. Selvitysten laadinnassa on pyritty kiinnittämään huomiota myös vaikutusten arvioinnin näkökulmaan. Suunnitteluprosessia koskevaa yhteistyötä helpottamaan on osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti perustettu Satakunnan maakuntakaavan 2050 yhteistyöryhmä (SATAYTR2050), johon on kutsuttu kuntien, viranomaisten ja sidosryhmien edustajia. Tarkoituksena on, että

yhteistyöryhmän edustajat tuovat kaavaprosessille edustamansa tahon näkemyksiä sekä asiantuntijuutta ja toisaalta myös vievät tahoilleen tietoa kaavan sisällöstä ja vaiheista.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 merkittäviä vaikutuksia selvitettäessä on otettu huomioon maakuntakaavatason yleispiirteisyys sekä tehtävä ja tarkoitus samoin kuin aikaisemmin tehdyt selvitykset siinä laajuudessa, että maakuntakaavan merkittäviä vaikutuksia on voitu arvioida riittävässä määrin.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 suunnittelussa on pyritty estämään kaavan toteuttamisen aiheuttamien mahdollisten haitallisten ympäristövaikutusten syntyminen. Haitallisten ympäristövaikutusten syntymistä ehkäistään lisäksi maakuntakaavamääräyksillä ja muulla ohjeistuksella. Arviointi on osa maakuntakaavassa tehtyjen ratkaisujen perustelua.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 välittömät vaikutukset kohdistuvat ensisijaisesti Satakunnan maakuntaan ja arvioinnissa on keskitytty erityisesti Satakunnan alueelle kohdistuviin vaikutuksiin. Ohjausvaikutuksen seurauksena vaikutukset kohdistuvat ja tarkentuvat kuntien yleis- ja asemakaavoituksen kautta. Maakuntakaavan luonteen ja tarkastelunäkökulman perusteella vaikutusalue on kuitenkin ylimaakunnallinen ja tavoitteiltaan osin valtakunnallinen ja kansainvälinen etenkin ilmastonmuutoksen hillinnän ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvien vaikutusten osalta.

Satakunnan maakuntakaavassa 2050 määriteltyjen varausten vaikutuksia tarkastellaan eri näkökulmista ja eri yhteyksissä. Vaikutusten arvioinnin kokonaisuus esitetään kaavaselostuksen osassa C.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 toteuttamisen merkittävimmiksi arvioidut välittömät ja välilliset vaikutukset kutakin maankäyttöluokkaa koskien on raportoitu maankäyttö- ja rakennusasetuksen 10 §:n (MRA 10 §) mukaisen jaottelun mukaisesti kaavaselostuksen osassa C (++, +,0,-, --). Alueellisten vaikutusten havainnollistamiseksi on myös tuotettu karttatarkasteluja kuhunkin sisältövaatimusteemaan liittyen.

Yhteenveto merkittäviksi arvioiduista vaikutuksista on koottu maakuntakaavaselostuksen osassa A kunkin sisältövaatimusteeman loppuosaan. Samassa yhteydessä on arvioitu kaavan vaikutuksia sen tavoitteiden toteutumiseen.

Vaikutukset on ryhmitelty MRA 10 §:n mukaan siten, että merkittäviä vaikutuksia on arvioitu:

- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön
- luontoon, maisemaan
- liikenteen ja teknisen huollon järjestämiseen, talouteen
- terveyteen sekä sosiaalisiin oloihin (mukaan lukien virkistys) ja kulttuuriin
- muuta huomioitavaa (elinkeinoelämä, huoltovarmuus, ilmasto ja luontokato)

Satakunnan maakuntakaavan 2050 toteuttamisen merkittäviksi arvioidut yhteis- ja kokonaisvaikutukset on arvioitu ehdotusvaiheessa 1 MRA 1 §:ssä esitetyn ryhmittelyn mukaisesti. Arviointia on päivitetty ja täydennetty ehdotusvaiheessa 2 huomioiden kaavaratkaisussa tapahtuneet muutokset. Arvioinnissa hyödynnetään myös kaavaprosessin aikana saatua palautetta. Vaikutuksia on tarkasteltu:

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön
- elinkeinoelämän toimivan kilpailukyvyn kehittämiseen

Lisäksi on arvioitu vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen sekä ilmastoon (hillintä ja sopeutuminen) ja luontokatoon.

Kaavan yhteis- ja kokonaisvaikutusten arvioinnissa tarkastellaan koko vaikutusaluetta, kaavaa ja sen eri tekijöitä kokonaisuutena. Yhteis- ja kokonaisvaikutusten arvioinnin tulokset raportoidaan kaavaselostuksen osassa C. Kaavaselostuksessa A esitetään tiivistetysti arvioinnin keskeiset tulokset.

8.3 Arvioidut merkittävät vaikutukset maankäyttöluokittain (MRA 10 §)

Satakunnan maakuntakaavan 2050 toteuttamisen arvioidut merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset maankäyttöluokittain on arvioitu ja raportoitu kaavaselostuksen osassa A kunkin sisältövaatimusta (alueidenkäyttölaki 28 ja 71 b §:t) käsittelevän osion lopussa MRA 10 §:n mukaisesti jaoteltuna.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 osassa C esitetyt yleispiirteiset arviointikoosteet ovat olleet apuna, kun kaavaselostuksen osassa A kuvattuja kaavan merkittäviä vaikutuksia on työstetty (MRA 10 §). Kaavaselostuksen osassa C esitettävien karttatarkastelujen (kuvat, liite 1) avulla pyritään havainnollistamaan kunkin maakuntakaavan sisältöteeman alueellisia vaikutuksia ja mahdollisia vaikutuskeskittymiä.

Osallistuminen ja vuorovaikutus mukaan lukien kuulemismenettely sekä kaavaa koskevat selvitykset ovat olennainen osa vaikutusten arviointiprosessia. Tietoa Satakunnan maakuntakaavan 2050 merkittävistä vaikutuksista on kerätty mm. valmisteluvaiheen aineiston kuulemisvaiheessa ja ehdotusvaiheen 1 lausuntomenettelyn yhteydessä. Arviointitulokset (++, +, 0, -, --) ovat tarkentuvat viranomaisilta ja muilta osallisilta saadun palautteen sekä täydentävien arviointitarkastelujen perusteella ehdotusvaiheeseen 2.

8.4 Yhteenveto keskeisiksi arvioiduista yhteis- ja kokonaisvaikutuksista

Satakunnan maakuntakaavan 2050 merkittäväksi arvioidut yhteis- ja kokonaisvaikutukset raportoidaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä (MRA 1 §) esitetyn ryhmittelyn mukaisesti ehdotusvaiheessa 2 kaavaselostuksen osassa C. Yhteis- ja kokonaisvaikutusten arvioinnissa on kiinnitetty huomiota myös mahdollisiin maakunnan ulkopuolelle ulottuviin vaikutuksiin.

Yhteis- ja kokonaisvaikutusten arviointi on toteutettu kaavan alustavasta ehdotusvaiheen 1 aineistosta, jonka jälkeen sitä on täydennetty ja päivitetty ehdotusvaiheen 2 ratkaisun pohjalta. Ehdotusvaiheen 2 ratkaisun valmistelussa on huomioitu alustavan ehdotuksen 1 pohjalta laaditun yhteis- ja kokonaisvaikutusten ja Natura-arvioinnin tarveharkinnan tulokset, saatu palaute ja viranomaisneuvotteluissa esiin nousseet asiat.

Satakunnan maakuntakaava 2050 vahvistaa Satakunnan elinvoimaa, kilpailukykyä ja huoltovarmuutta tukemalla toimeentuloa, työpaikkojen syntymistä, elinkeinoelämän sijoittumismahdollisuuksia, palveluiden saavutettavuutta ja asumisympäristöjen monipuolisuutta. Satamatoimintojen turvaaminen ja teollisuuden vahvistuvat klusterit tukevat maakunnan ominaispiirteitä ja vahvuuksia.

Liikennejärjestelmän kehittäminen parantaa kuljetusten sujuvuutta, logistista tehokkuutta ja maakunnan saavutettavuutta. Tämä tukee teollisuutta, vientiä, työvoiman liikkuvuutta sekä sotilaallista ja siviilihuoltovarmuutta ja vahvistaa yhteiskunnan toimintavarmuutta.

Eheä ja tiivistyvä alue- ja yhdyskuntarakenne vähentää liikkumistarvetta ja tukee joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kehittämistä. Rakenteen tukeutuminen olemassa oleviin taajamiin vähentää luonnonalueiden pirstoutumista ja tukee resurssitehokkuutta sekä vähentää tarvetta muuttaa hiilinieluja rakennetuiksi ympäristöiksi. Maakuntakaavan kielteiset vaikutukset liittyvät ennen kaikkea laajojen energia-, teollisuus- ja infrastruktuurihankkeiden aiheuttamaan kehitykseen, joka muuttaa taajamien ulkopuolisia metsä- ja suoalueita entistä rakentuneemmiksi.

Uusiutuvan energian tuotannon, sähkönsiirtoverkon, kaasuverkon ja energiahuollon sekä teollisuusalueiden kehittäminen lisää energiaomavaraisuutta ja mahdollistaa vähähiiliset investoinnit sekä vihreän siirtymän mukaisen teollisuuden, kuten vetytalouden, kehittymisen. Luonnonsuojelualueet, kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet asettavat reunaehtoja maankäytölle.

Kaava turvaa pinta- ja pohjavesien hyvää tilaa. Suo-, metsä-, meri- ja rannikkoluonto sekä luonnon monimuotoisuuden ydinalueet ja ekologiset yhteydet tukevat luontokadon torjuntaa, vahvistavat hiilinieluja ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. Luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta merkittävimmät kielteiset vaikutukset liittyvät metsä- ja suoluonnon pirstoutumiseen sekä ekologisten yhteyksien heikkenemiseen.

Kulttuuriympäristöjen, maisema-alueiden, viljelymaisemien ja arkeologisten kohteiden säilyttäminen sekä virkistysmahdollisuuksien turvaaminen edistävät matkailua sekä asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia. Kielteiset maisema- ja kulttuuriympäristövaikutukset korostuvat avoimissa viljely- ja jokilaaksoissa sekä rannikolla.

Maakuntakaava turvaa myös kansallisen turvallisuuden kannalta keskeisten toimintojen kehittämisedellytykset ja sotilaallisen liikkuvuuden. Maa- ja metsätalouden toimintaedellytysten huomioiminen vahvistaa huoltovarmuutta.

Ilmastonmuutoksen hillintään ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvät näkökohdat sisältyvät lähes kaikkiin kaavaratkaisuihin. Kaavanratkaisun valmistelussa on pyritty vahvistamaan ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumiskykyä tukevia tekijöitä sekä ehkäisemään ja vähentämään kielteisiä ilmastovaikutuksia eri tavoitteita yhteensovittaen ja mahdollisia ristiriitoja lieventäen. Kokonaisuutena kaavaratkaisun arvioidaan tukevan siirtymää kohti vähähiilisempää ja ilmastonmuutokseen paremmin sopeutuvaa alue- ja yhdyskuntarakennetta.

Kokonaisuutena kaava edistää kestävää alue- ja yhdyskuntarakennetta, vahvistaa elinkeinoelämää ja saavutettavuutta, turvaa maiseman, kulttuuriympäristön, luonnon arvoja ja vesien hyvää tilaa sekä parantaa maakunnan kilpailukykyä, vetovoimaa ja huoltovarmuutta pitkällä aikavälillä. Kielteiset vaikutukset liittyvät erityisesti luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen, metsä- ja suoalueiden pirstoutumiseen, hiilinielujen vähenemiseen, maisemakuvan muutoksiin sekä maankäytön yhteensovittamisesta aiheutuviin ristiriitoihin.

Vaikka kaavaratkaisuun sisältyy myös kielteisiä vaikutuksia, niitä lievennetään suunnittelumääräysten, alueiden tarkoituksenmukaisen sijoittelun sekä ympäristön arvojen huomioon ottamisen avulla. Lisäksi merkittävä osa mahdollisista haitallisista vaikutuksista on ehkäistävissä tarkemmassa suunnittelussa toteutuksen tarkentuessa. Kokonaisuutena kaavaratkaisussa minimoidaan haitalliset vaikutukset samalla, kun edistetään maakunnan kehittämistavoitteita.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 merkittävimmät ylimaakunnalliset ja valtakunnalliset vaikutukset liittyvät liikenteeseen, energiahuoltoon, viherverkostoon sekä kansalliseen turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen.

8.5 Vaikutukset Natura 2000-verkostoon arvioitiin ehdotusvaiheen suunnittelua varten

Maakuntakaavaa hyväksyttäessä on oltava selvillä kaavan vaikutuksista Natura 2000 -verkostoon. Alueidenkäyttölain 197 §:n mukaan kaavaa hyväksyttäessä on sen lisäksi, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään, noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa säädetään Natura 2000 -verkostosta. Maakuntakaava on luonnonsuojelulain 35 §:n tarkoittama suunnitelma, jolloin maakuntakaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on pidettävä silmällä, ettei kaavan toteuttaminen merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Tämä koskee valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottamia tai siihen sisältyviä alueita. Valtioneuvoston päätöksen mukaan kieltoa sovelletaan jo ennen kuin päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Tavoitteena on, että Satakunnan maakuntakaava 2050 ei toteutuessaan todennäköisesti merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen luonnonarvoja (LsL 34 §) ja että kaava voidaan hyväksyä ja vahvistaa ilman luonnonsuojelulain 35 §:n tarkoittamaa yksityiskohtaista luontotyyppi- ja lajikohtaista selvitystä.

Mikäli kaava toteutuessaan ei todennäköisesti merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen luonnonarvoja (LsL 34 §), kaava voidaan hyväksyä ilman luonnonsuojelulain 35 §:n tarkoittamaa yksityiskohtaista luontotyyppi- ja lajikohtaista selvitystä. Kaavan vaikutukset on riittävästi selvitettävä, jotta voidaan todeta, että kaava ei toteutuessaan heikennä Natura 2000 –verkostoon kuuluvan alueen luonnonarvoja.

Satakunnan maakuntakaavassa 2050 esitettyjen ratkaisujen vaikutusten tunnistamiseksi sekä niiden merkittävyyden arvioimiseksi on alustavan ehdotuksen 1 aineistosta laadittu erillinen Natura 2000 -verkoston alueisiin kohdistuva vaikutusten arvioinnin tarvetta koskeva selvitys (ns. tarveharkinta) kaavan alustavasta ehdotuksesta 1. Arviointia on täydennetty ja päivitetty ehdotusvaiheessa 2 huomioiden kaavaratkaisuun alustavan ehdotuksen 1 jälkeen tehdyt muutokset.

Alustavan ehdotuksen 1 pohjalta laaditussa Natura-arvioinnin tarpeen selvityksessä tarkasteltiin Satakunnan maakuntakaavan 2050 vaikutuksia kaikkiaan 70 Natura 2000 -verkostoon kuuluvaan alueeseen Satakunnassa ja lähialueella. Tarkastelluista alueista 48 alueeseen ei arvioitu koituvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia maakuntakaavan takia. Tarkasteluista alueista 22 alueen osalta ei voitu poissulkea merkittävien heikentävien vaikutusten syntymistä maakuntakaavan, tai maakuntakaavan ja muiden hankkeiden yhteisvaikutusten vuoksi. Suurin osa merkittävistä vaikutuksista todettiin olevan poissuljettavissa kaavan suunnittelumääräyksiä tarkentamalla ja joitakin aluemaisia merkintöjä poistamalla. Osalla Natura-alueista merkittävien vaikutusten ehkäisy vaati molempia.

Alustavan ehdotuksen 1 jälkeen kaavaratkaisuun tehtyjen muutosten vuoksi ehdotusvaiheessa 2 Natura-arvioinnin tarveselvitykseen laadittiin täydennys, jossa tarkasteltiin ratkaisussa tapahtuneiden muutosten vaikutuksia Natura-alueiden suojeluperusteisiin samoilla perusteilla kuin alustavan ehdotuksen 1 perusteella tehdyssä selvityksessä.

Kaavaselostuksen osassa C on esitetty Natura-aluekohtaisesti Natura-arvioinnin tarveselvityksen johtopäätökset sekä selvityksen tulosten perusteella ehdotusvaiheen 1 ja 2 aineistoon tehdyt muutokset. Täydentävä Natura-arvioinnin tarveselvitys on esitetty selostuksen C-osan taulukossa 2.

8.6 Valtion rajat ylittävien vaikutusten arviointi

Alueidenkäyttölain 206 a §:n mukaan jos laadittavan kaavan toteuttamisella on todennäköisesti ympäristövaikutuksia toisen Euroopan unionin jäsenvaltion alueelle on Suomen ympäristökeskuksen huolehdittava tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY, jäljempänä SOVA-direktiivi, 7 artiklassa säädetystä ilmoitusmenettelystä ja neuvottelujen käymisestä kaavan toteuttamisen merkittävistä ympäristövaikutuksista toisen jäsenvaltion kanssa.

Alueidenkäyttölain 206 b §:n mukaan, jos valmisteltavana olevan kaavan toteuttamisella voi olla todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia toisen valtion alueelle, kaavoituksesta vastaavan viranomaisen tulee viipymättä toimittaa ilmoitus kaavoituksen vireille tulosta Suomen ympäristökeskukselle. Ilmoitukseen tulee liittää kaavaa koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä käytettävissä oleva kaavan valmisteluaineisto. Jos Suomen ympäristökeskus katsoo, että kaavan toteuttamisella on 206 a §:ssä tarkoitettuja merkittäviä ympäristövaikutuksia, tai jos merkittävien ympäristövaikutusten kohteena oleva valtio sitä pyytää, Suomen ympäristökeskuksen on ilmoitettava vaikutusten arvioinnista ja toimitettava käytettävissä oleva aineisto kaavan toteuttamisen ympäristövaikutusten toteamiseksi toiselle valtiolle. Toiselle valtiolle toimitettavaa aineistoa on kaavan laatimisen edetessä täydennettävä kaavaselostuksella sen valmistuttua. Suomen ympäristökeskus toimittaa toiselle valtiolle annettavan ilmoituksen tiedoksi ulkoministeriölle.

Kaavan toteuttamisesta toisen valtion alueelle aiheutuvat ympäristövaikutukset kuvaava aineisto on tarvittaessa riittäviltä osin käännettävä vastaanottavan valtion viralliselle kielelle. Käännösten kustannuksista vastaa kaavan laatimisesta vastaava viranomainen. Jos valtio, jolle aineisto on toimitettu, 30 päivän kuluessa ilmoituksen saamisesta ilmoittaa haluavansa neuvotella asiasta, vastuuviranomaisen on aloitettava neuvottelut laadittavan kaavan toteuttamisen aiheuttamista todennäköisistä rajat ylittävistä merkittävistä ympäristövaikutuksista. Neuvotteluissa sovitaan järjestelyistä, joita noudatetaan annettaessa viranomaisille sekä yleisölle tilaisuus esittää

kohtuullisessa ajassa mielipiteensä siinä valtiossa, johon kohdistuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Kaavaa laadittaessa on otettava huomioon valtioiden välisten neuvottelujen tulokset.

Alueidenkäyttölain 206 c §:n mukaan viranomaisen on toimitettava tieto Suomen ympäristökeskukselle 206 §:ssa tarkoitetun kaavan hyväksymisestä ja toimitettava SOVA-direktiivin 9 artiklassa edellytetyt tiedot ja asiakirjat valtiolle, jonka kanssa on käyty 206 b §:n mukaiset neuvottelut.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 valtion rajat ylittävien vaikutusten arviointiin liittyvien menettelyjen tarvetta arvioitiin valmisteluvaiheen aineiston perusteella. Satakunnan maakuntakaavan 2050 valtion rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnin käsittelyä varten järjestettiin kokous 2.12.2024 Suomen ympäristökeskuksen kanssa.

Kokouksessa esitetyn aineiston ja arvioinnin perusteella todettiin, ettei Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmisteluvaiheen aineistossa ole sellaisia muutoksia suhteessa Satakunnan voimassa oleviin maakuntakaavoihin, joista voitaisiin arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia Ruotsin puolelle. Suomen ympäristökeskuksen edustajat totesivat, että näillä perusteluilla voidaan hyväksyä Satakuntaliiton esittämä toimintatapa Satakunnan maakuntakaavan 2050 valmistelun osalta. Ruotsista ei myöskään ole tullut pyyntöä kuulemisesta. Satakuntaliitto ja Suomen ympäristökeskus päättivät kokouksessaan, ettei Ruotsia ole tarvetta tiedottaa erikseen Satakunnan maakuntakaavasta 2050.

9 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden avulla valtioneuvosto linjaa koko maan kannalta merkittäviä alueidenkäytön kysymyksiä.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet varmistavat, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa, edistävät ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä sekä luovat edellytyksiä hyvälle elinympäristölle. Lisäksi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet toimivat kaavoituksen ennakko-ohjauksen välineenä valtakunnallisesti merkittävissä kysymyksissä sekä edistävät ennakko-ohjauksen johdonmukaisuutta ja yhtenäisyyttä eri puolilla Suomea. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edistävät kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa ja luovat alueidenkäytölliset edellytykset valtakunnallisten hankkeiden toteuttamiselle.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan yhteydessä on tarkasteltu ratkaisun toteutumista suhteessa valtioneuvoston vuoden 2018 huhtikuun 1. päivänä voimaan tulleen päätöksen mukaisiin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin (Taulukko 3). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on päätöksessä ryhmitelty viiteen osaan:

1.Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

2. Tehokas liikennejärjestelmä

3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Taulukko 1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT, 2018) Satakunnan maakuntakaavassa 2050.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT, 2018)	Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT, 2018) toteutuminen Satakunnan maakuntakaavassa 2050
TOIMIVAT YHDYSKUNNAT JA KESTÄVÄ LIIKKUMINEN	
Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle. Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.	Satakunnan maakuntakaavalla 2050 tuetaan Satakunnan monikeskuksista ja verkottuvaa alue- ja yhdyskuntarakennetta huomioiden suunnitteluratkaisussa maakunnan kehittämisvyöhykkeet, keskusverkko ja vetovoimatekijät. Keskustatoimintojen, taajamatoimintojen ja palvelujen alueiden sekä työpaikka- ja teollisuustoimintojen alueiden määrittelyssä huomioidaan väestökehityksen arviot ja elinkeinoelämän tarpeet. Maakuntakaavan suunnittelussa on kiinnitetty huomiota tasapainoiseen merialueen, rannikon, taajamien ja maaseutualueiden kehittämiseen. Kaupunkikehittämisen vyöhykkeet ja yhteystarvemerkinnät tukevat olemassa olevaa alue- ja yhdyskuntarakennetta ja mahdollistavat alueiden omien vahvuuksien kehittämisen ja hyödyntämisen niiden maakunnan keskusverkossa tunnistettujen rooleja tukien. Kaupunkikehittämisen yhteystarvemerkinnät kytkevät Satakunnan ylimaakunnallisiin ja valtakunnallisiin toiminnallisiin kokonaisuuksiin vahvistaen monikeskuksista aluerakennetta.

	Yhdyskuntarakenteen laajenemista osoittavaa nuolimerkintää käytetään ensisijaisesti olevan yhdyskuntarakenteen tiivistämiseksi sekä kuntarajan yli tai merialueelle laajentumista sijaintietuina hyödyntävien taajaman reuna-alueiden vahvistamiseksi huomioimalla elinkeino- ja yrityselämän ja Puolustusvoimien toimintaedellytysten vahvistamistarpeita. Aluevarauksilla ja alueiden kehittämiseen liittyvillä merkinnöillä vastataan elinkeinoelämän välittömiin alueidenkäyttötarpeisiin sijoittumispaikkojen laatu ja määrä huomioiden. Elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämisen edellytyksiä vahvistetaan toimintaympäristöön liittyvillä muilla toiminoilla ja alueiden vetovoimatekijöillä. Maakuntakaavan liikenneverkkoa ja yhdyskuntateknistä huoltoa koskevissa merkinnöissä otetaan huomioon elinkeinotoiminnan toimintaympäristöön liittyvät kehittämistarpeet. Merkinnöissä on myös kiinnitetty huomiota elinkeinoalojen uusiutumista koskeviin tarpeisiin ja puhtaan siirtymää tukevien tuotantolaitosten sijoittumiseen sekä kiertotalouden kasvumahdollisuuksiin huomioiden myös toimintojen kasautumisetuja ja yhteisvaikutuksia. Maakunnan vahvuuksia huomioivat kehittämisperiaatemerkinnät ja alueiden erityisominaisuutta ilmaisevat merkinnät tukevat elinkeinoelämän kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä. Satakunnan liikenneverkkoa koskevat merkinnät turvaavat aluerakenteen toimivuutta ja tasapainoista kehittämistä ja maakunnan kansainvälistä ja kansallista saavutettavuutta. Liikenneyhteyksien ja solmupisteiden kehittämismahdollisuuksien huomioimisella varmistetaan maakunnan alueellista saavutettavuutta ja kilpailukykyä. Rataverkkoa koskevien merkintöjen suunnittelumääräyksissä on edellytetty turvattavaksi pääradan sekä yhdys- ja sivuratojen kehittämismahdollisuudet sekä tavara- ja henkilöliikenteen tilatarpeisiin varautumista. Aaltorata -rautatieyhteys on osoitettu rataverkon kehittämisen kannalta tärkeänä yhteystarpeena, jonka toteuttamiseen tähtäävältä rataverkon yksityiskohtaisemmalta suunnittelulta on edellytetty selvitettäväksi alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot. Aaltoradalla parannetaan edellytykset Länsirannikon kehityskäytävän vahvistamiselle. Maakunnan aluerakennetta kaupungin ja maaseudun vuorovaikutuksen näkökulmasta täydentävän kyläverkoston määrittelyssä on huomioitu maaseutuasumiseen vaikuttavat muutokset palvelutarjonnassa. Kylien merkittävyyden arvioinnissa on lisätty laadullisten kriteerien painoarvoa huomioiden väkiluvun ja palveluiden lisäksi muun muassa kylätoimintaa, kulttuuriympäristöä ja muita erityisiä kuten matkailuun ja luontoarvoihin liittyviä vetovoimatekijöitä.

	Maakuntakaavassa osoitettu kaupan palveluverkko perustuu suunniteltuun liikenteen, asumisen ja elinkeinoelämän kokonaisuuteen. Ratkaisussa on kiinnitetty huomiota keskustojen priorisoimiseen kaupan ensisijaisina sijoittumispaikkana sekä kaupan logistiikan toimivuuteen ja kaupallisten palvelujen hyvään saavutettavuuteen. Kaupan teemaa koskevilla merkinnöillä ja määräyksillä mahdollistetaan merkittävät ja monipuoliset kaupan sijoittumisalueet, jotka turvaavat maakunnan kaupallisen elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman lisäksi huomioitu Satakunnan viherrakenne, luontoarvot ja kulttuuriympäristöt edistäen kestävän ja vetovoimaisen alue- ja yhdyskuntarakenteen ylläpitoa ja resurssitehokasta kehittämistä.
Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.	Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden mukaisesti kiinnitetty huomiota palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvän saavutettavuuden edistämiseen ja myös kävelyn ja pyöräilyn, joukkoliikenteen sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämisen mahdollisuuksiin. Kaupunkikehittämisen vyöhykkeiden suunnittelumääräyksessä edellytetään edistettäväksi yhdyskuntarakenteen toimivuutta ja taloudellisuutta sekä työpaikkojen ja palvelujen saavutettavuutta hyödyntämällä rakennettuja verkostoja, vähentämällä liikennetarvetta, vahvistamalla joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä. Palvelujen ja teollisuus- ja työpaikka-alueiden sekä virkistysalueiden sijoittamisessa ja laajuuden määrittelyssä on varmistettu saavutettavuus eri väestöryhmien kannalta. Aluevarausten sijoittuminen liikenneväylien läheisyyteen, keskusta-alueiden lähituntumaan mahdollistaa hyvän liikenteellisen saavutettavuuden henkilö- ja tavaraliikenteen kannalta. Kaupan teemaa koskevilla merkinnöillä ja tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhykkeellä luodaan edellytykset alueellisesti tasapainoisen kaupan palveluverkon kehitykselle, mikä puolestaan turvaa palvelujen hyvän saavutettavuuden maakunnan eri osissa. Kaupan sijoittuminen erityisesti keskustatoimintojen alueille, tilaa vaativan kaupan riittävä mitoitus keskusta-alueiden ulkopuolella ja olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen sijoittuvat vähittäiskaupan suuryksiköt mahdollistavat kaupan palvelutarjonnan kehittämisen maakuntakeskuksen lisäksi myös seudullisissa keskuksissa.
Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne	Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on taajama-alueiden aluevaraukset turvaavat maakunnan kasvuedellytyksiä huomioiden väestön asuinalueet ja tuotantoon perustuvien

ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.	elinkeinoalojen tilantarpeet. Uudet teollisuustoimintojen aluevaraukset ja kehittämistä mahdollistavat merkinnät sijoittuvat olemassa olevan alue- ja yhdyskuntarakenteen yhteyteen siten, että alueet ovat liikenteellisesti hyvin saavutettavissa sekä joukkoliikenteen hyödyntämisen ja kävelyn ja pyöräilyn kannalta edullisesti sijoitettuna. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetut tilaa vaativan kaupan kehittämisvyöhykkeet sijoittuvat Satakunnan keskeisten liikenneväylien läheisyyteen, keskusta-alueiden lähituntumaan, mikä mahdollistaa hyvän liikenteellisen saavutettavuuden henkilöautolla ja kohtuullisen saavutettavuuden myös polkupyörällä ja joukkoliikenteellä. Työpaikka-alueilla tilaa vaativan vyöhykkeet tukevat samalla joukkoliikenteen kehittämistä. Aluevarausmerkinnöistä taajamatoimintojen sekä keskustatoimintojen alueiden suunnittelumääräyksissä on nostettu esille liikennesuunnittelu ja eri liikennemuotojen yhteensovittaminen tarkoituksenmukaisuuden ja häiriöttömyyden näkökulmasta sekä kävely- ja pyöräilyväylien sujuvuuden ja turvallisuuden huomioimiseksi.
Tehokas liikennejärjestelmä	
Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.	Satakunnan maakuntakaavan 2050 liikenteelliset ratkaisut perustuvat olemassa olevan liikenneverkon hyödyntämiseen ja kehittämiseen. Kehittämällä olemassa olevia verkostoja ja solmukohtien toimivuutta edistetään kestävää liikennejärjestelmää, liikenteen sujuvuutta ja toimivuutta sekä turvallisuutta. Rautatieliikenteen yhteystarvemerkintä on maakuntakaavaan osoitettu Aaltorata -rautatieyhteyden tarveselvityksen perusteella ja merkintä osoittaa pohjois-eteläsuuntaisen länsirannikon maakuntia yhdistävän tilatarpeen rautatielinjaukselle. Ratkaisussa on otettu huomioon vuoteen 2040 tähtäävän Satakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman (2022) tavoitteet. Maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpidekokonaisuudet palvelevat saavutettavuuden, kilpailukyvyn, kestävyyden ja turvallisuuden parantamisen tavoitteita, jotka ovat yhtenevät vuosille 2026-2037 laaditun valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Rautatie- ja maantieverkon kehittämistä koskevat maakuntakaavamerkinnät tukevat liikenteen tehokkuutta ja sotilaallista liikkuvuutta. Kaupunkikehittämisen vyöhykkeen merkinnän suunnittelumääräyksessä korostamalla yhdyskuntarakenteen toimivuutta ja taloudellisuutta tuetaan liikenteen kestävyyden tavoitetta sekä kiinnitetään huomiota myös raskaan liikenteen toimintaedellytyksiä tukevien palveluiden kehittämiseen. Maakuntakaavassa osoitettu palveluverkko on osa liikenteen, asumisen ja elinkeinoelämän muodostamaa kokonaisuutta.

	Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on huomioitu keskustojen priorisoiminen kaupan ensisijaisina sijoittumispaikkana sekä kaupan logistiikan ja palvelujen hyvä saavutettavuus. Tilaa vaativan kaupan suuryksiköiden keskittäminen pääteiden yhteyteen parantaa edellytyksiä toteuttaa toimivaa joukkoliikennettä myös keskustan ulkopuolisille kaupallisten palveluiden alueille. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 esitetyt terminaalitoimintojen alueet tukevat Satakunnan bioenergia- ja puutavarankuljetusten ketjuja.
Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien satamien, lentoasemien ja rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet.	Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisuissa on otettu huomioon olemassa olevien valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden ja vesiväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä valtakunnallisesti merkittävien satamien ja lentoasemien sekä rajanylityspaikkojen kehittämismahdollisuudet ja katsottu, ettei heikennetä niiden toteuttamista. Rautatien yhteystarvemerkinnällä osoitettu tarveselvityksen mukainen Aaltorata tukee päärataverkon kehittämistä ja toteutuessaan vaikuttaisi myönteisesti liikenteen sujuvuuteen ja häiriöttömyyteen kansainvälisen liikenteen reiteillä ja maakuntakeskusten välisten yhteyksien palvelutasoon ja ja huoltovarmuuteen sekä kytkeytyisi Turku-Tukholman ja mahdollisiin muihin pitkän aikavälin kiinteisiin kansainvälisiin yhteyksiin mm. Suomenlahden ja Merenkurun yli. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on osoitettu merkintöjä Satakunnan keskeisten kauppamerenkulkua palvelevien satamien toimintoja ja niiden kehittämistä varten. Lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu lentoliikenteen alueena Porin lentokenttä sekä kohdemerkinnällä Euran, Jämijärven, Kokemäen ja Huittisten pienlentokentät. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 tuetaan lentoasemien turvallisuutta osoittamalla lentoliikenteen varalaskupaikkojen suojavyöhykkeet. Suojavyöhykkeisiin liittyvät rakentamismääräykset tukevat lentoliikenteen varalaskupaikkojen säilymisen ja kehittymisen edellytyksiä.
TERVEELLINEN JA TURVALLINEN ELINYMPÄRISTÖ	
Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.	Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on ilmastonmuutosta hillitsemiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja luonnonarvojen vaalimiseen pyritty kiinnittämään huomiota alueiden käytön yleisellä ohjauksella ja kehittämisellä. Ilmaston muutoksen vaikutuksia on pyritty lieventämän erityisesti alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen periaatteilla, liikenteen ja energiahuollon järjestelyissä, laajojen ihmistoiminnasta riippumattomien tai sen ulkopuolella olevien luonnonalueiden säilymisen tavoitteilla sekä näitä täydentävien pienialaisempien luonnonalueiden ja niiden välisten yhteyksien turvaamisella.

	Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisuissa on huomioitu tulvavaara tulvariskialueen merkinnällä, joka perustuu Porin ja Huittisten merkittävien tulvariskialueiden rajauksiin. Lisäksi koko maakuntakaava-alueelle on annettu tulvavaaran ja tulvariskien huomioon ottamista koskeva suunnittelumääräys. Maakuntakaavassa sään ääri-ilmiöihin varautumista on huomioitu kaavamääräyksin esiin nostamalla kaupunkikehittämisen vyöhykkeen merkinnän kohdalla kaupunkivihreän sekä taajama-aleen aluevarausmerkinnän kohdalla hulevesihallinnan merkityksen. Lisäksi vesien tilaa koskevassa koko maakuntakaava-aluetta koskevassa suunnittelumääräyksessä edellytetään huolehtimaan vesienhallinnan edistämisestä ja valuma-alueiden vedenpidätyskyvyn parantamisesta.
Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.	Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa pyritään ehkäisemään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Maakuntakaavassa on osoitettu Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden käytöstä sekä lentoliikenteestä aiheutuvat melualueet. Määräyksessä kielletään asumisen tai muiden melulle herkkien toimintojen sijoittaminen alueelle. Maakuntakaavan seudullisesti merkittävien ampumaratojen merkintää koskevassa suunnittelumääräyksessä edellytetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa otettavaksi huomioon toiminnasta aiheutuvat mahdolliset ympäristöhäiriöt. Tuulivoimatuotannon alueiden määrittelyssä on käytetty etäisyysvyöhykkeenä asutukseen 1 km. Tuulivoimaa koskevassa koko maakuntakaava-aluetta koskevassa yleisessä määräyksessä tuulivoimaloiden suunnittelussa edellytetään riittävän etäisyyden huolehtimisesta melutasoltaan hiljaisiin alueisiin ja varmistettavan riittävät meluetäisyydet vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 raskasta liikennettä aiheuttavien toimintojen aluevaraukset on osoitettu logistisesti päätieverkkoon kytkeytyen siten, että ehkäistään melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista asukkaille aiheutuvaa haittaa ja pyritään vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetut teollisuus- ja varastotoimintojen alueet sekä ydinvoimaloiden laitosalueen aluevaraukset sijaitsevat pääsääntöisesti riittävän etäällä asuinalueista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Maakuntakaavassa on osoitettu konsultointivyöhykkeen merkintä Seveso-III direktiivin mukaisten vaarallisia kemikaaleja valmistavien tai varastoivien laitosten mahdollisten onnettomuusriskien huomioimiseksi. Ydinvoimalaitoksen toiminnasta mahdollisesti aiheutuvien riskien huomioon ottamiseksi on

	osoitettu suojavyöhykkeen merkintä. Lisäksi suojavyöhykemerkinnällä on osoitettu tieverkkoon kuuluvien lentoliikenteen varalaskupaikkojen suoja-alueet ja -vyöhykkeet sekä muut Puolustusvoimien toiminnan läheisyydessä sijaitsevat alueet, joiden alueiden käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa ja huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava. Terminaalitoimintojen ja turvetuotannon alueita suunniteltaessa on huomioitu etäisyydet asutukseen ja luonnonarvokohteisiin.
Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys tai riskit hallitaan muulla tavoin.	Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa on pyritty jättämään riittävän suuret etäisyydet haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheutuvien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille. Maakuntakaavassa on osoitettu konsultointivyöhykkeen merkintä Seveso-III direktiivin mukaisten vaarallisia kemikaaleja valmistavien tai varastoivien laitosten mahdollisten onnettomuusriskien huomioimiseksi. Ydinvoimalaitoksen toiminnasta mahdollisesti aiheutuvien riskien huomioon ottamiseksi on osoitettu suojavyöhykkeen merkintä. Lisäksi suojavyöhykemerkinnällä on osoitettu tieverkkoon kuuluvien lentoliikenteen varalaskupaikkojen suoja-alueet ja -vyöhykkeet sekä muut Puolustusvoimien toiminnan läheisyydessä sijaitsevat alueet, joiden alueiden käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa ja huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 raskasta liikennettä aiheuttavien toimintojen aluevaraukset on osoitettu logistisesti päätieverkkoon kytkeytyen siten, että ehkäistään melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista asukkaille aiheutuvaa haittaa ja pyritään vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Maakuntakaavassa on osoitettu melualueet Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueiden käytöstä sekä lentoliikenteestä aiheutuvan melun huomioon ottamiseksi. Määräyksessä kielletään asumisen tai muiden melulle herkkien toimintojen sijoittamista alueelle. Suojavyöhykkeet lentoliikenteen maantietukikohtien ympärillä vähentävät onnettomuusriskejä ohjaamalla toimintojen suunnittelua lentoliikenteen vaatimukset huomioiden. Tuulivoimatuotannon alueiden määrittelyssä on käytetty etäisyysvyöhykkeenä asutukseen 1 km. Tuulivoimaa koskevassa koko maakuntakaava-aluetta koskevassa yleisessä määräyksessä tuulivoimaloiden suunnittelussa edellytetään riittävän etäisyyden huolehtimisesta melutasoltaan hiljaisiin alueisiin ja varmistettavan riittävät meluetäisyydet vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen.

	Satakunnan maakuntakaavassa 2050 raskasta liikennettä aiheuttavien toimintojen aluevaraukset on osoitettu logistisesti päätieverkkoon kytkeytyen siten, että ehkäistään melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista asukkaille aiheutuvaa haittaa ja pyritään vähentämään jo olemassa olevia haittoja. Terminaalitoimintojen ja turvetuotannon alueita suunniteltaessa on huomioitu etäisyydet asutukseen. Lisäksi turvetuotannon alueita suunniteltaessa on otettu huomioon vesistövaikutukset
Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.	Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetut vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen sijoittamista mahdollistavat ja ydinvoimaloiden laitosalueen aluevaraukset sijaitsevat pääsääntöisesti riittävän etäällä asuinalueista, haavoittuvista kohteista ja luonnon kannalta herkistä alueista. Maakuntakaavassa on osoitettu konsultointivyöhykkeen merkintä Seveso-III direktiivin mukaisten vaarallisia kemikaaleja valmistavien tai varastoivien laitosten mahdollisten onnettomuusriskien huomioimiseksi. Ydinvoimalaitoksen toiminnasta mahdollisesti aiheutuvien riskien huomioon ottamiseksi on osoitettu suojavyöhykkeen merkintä. Lisäksi suojavyöhykemerkinnällä on osoitettu tieverkkoon kuuluvien lentoliikenteen varalaskupaikkojen suoja-alueet ja -vyöhykkeet sekä muut Puolustusvoimien toiminnan läheisyydessä sijaitsevat alueet, joiden alueiden käyttöä on lähellä sijaitsevan vaaraa ja huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava.
Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet.	Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa on otettu huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattu niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on osoitetut lentoliikenteen varalaskupaikkojen suojavyöhykkeet ja niihin liittyvät suunnittelumääräykset tukevat lentoliikenteen varalaskupaikkojen säilymisen ja kehittymisen edellytyksiä erityisesti maanpuolustuksen näkökulmasta. Maakuntakaavassa on osoitettu Puolustusvoimien käytössä olevat tai sellaisiksi suunnitellut varuskunta-, harjoitus- ja muut vastaavat alueet. Alueilla liikkuminen on turvallisuus- tai muista syistä rajoitettua. Aluevarausten määräykset sekä yhdyskuntarakenteen laajenemista osoittavat nuolimerkinnät turvaavat alueiden kehittämistä Puolustusvoimien erityisalueina. Maakuntakaavan ratkaisussa kaavamerkintöjen kuvauksissa ja suunnittelumääräyksissä on pyritty kattavasti huomioimaan Puolustusvoimien toiminnot ja niiden kehittämistarpeet sekä niistä syntyvät yhteensovittamistarpeet ja rajoitteet.

ELINVOIMAINEN LUONTO- JA KULTTUURIYMPÄRISTÖ SEKÄ LUONNONVARAT	
Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.	Unescon maailmaperintösopimuksen toteutusta ohjaavan Suomen kansallinen maailmanperintöstrategian mukaisesti maakuntakaavassa on osoitettu 1990-luvulla maailmanperintöluetteloon merkityt Vanha Rauma sekä Sammallahdenmäki alueina suojavyöhykkeineen Rauman alueella sekä kohdemerkinnällä myös vuonna 2026 maailmanperintöluetteloon hyväksytyn Aalto Works -sarjakohteeseen kuuluva Porin Noormarkussa sijaitseva Villa Mairea. Maailmanperintökohteiden kulttuurimatkailuun liittyvää merkitystä maakuntakaavassa korostetaan niihin kohdistuvilla matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdevyöhykkeitä sekä yhteystarvetta osoittavilla merkinnöillä, joihin kuuluvissa suunnittelumääräyksissä muun muassa edellytetään otettavaksi huomioon maailmanperintökohteiden kulttuuri-, maisema- ja luontoarvot sekä muut erityispiirteet vyöhykkeiden toimintoja ja vetovoimaisuutta kehitettäessä. Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa on huolehdittu valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Maakuntakaavan suunnittelussa ja toimintojen sijoittelussa on otettu huomioon arvokkaat maisemat, kulttuuriympäristöt ja muinaisjäännökset sekä luonnonarvoihin liittyvät maisemalliset erityispiirteet. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja valtioneuvoston päätösten mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021) sekä valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK). Maakuntakaavassa on osoitettu myös arvokkaat geologiset muodostumat. Lisäksi maisema-alueet, kulttuuriympäristöt ja arkeologinen kulttuuriperintö on otettu huomioon suunnittelumääräyksissä suunnittelun lähtökohtina. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on otettu huomioon ekologisesti merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet. Maakuntakaavassa on osoitettu Natura 2000 -verkoston sisältyvät alueet ja maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät suojelu- ja luonnonsuojelualueet sekä perinnebiotoopit. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetut uudet toiminnot on pyritty ohjaamaan vähiten herkille alueille ja siten edistämään arvokkaimpien kulttuuriympäristöjen ja luonnon arvojen kannalta merkittävien kokonaisuuksien säilymistä. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on annettu koko maakuntakaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä liittyen merialueeseen ja geologiaan.

Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.	Satakunnan maakuntakaavassa 2050 otetaan huomioon ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet, vesistöt sekä melutasoltaan muuta ympäristöä hiljaisemmat alueet. Maakuntakaavassa edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Satakunnan viherrakennetta muodostavat osittain maakuntarajan yli sijoittuvat luonnon ydinalueet ja ekologiset yhteydet sekä kehitettävät ekologiset yhteystarpeet on osoitettu maakuntakaavassa kehittämisperiaatemerkinnöillä. Maakuntakaavassa on annettu koko maakuntakaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä liittyen merialueeseen, geologiaan ja linnustoon sekä vesien tilaan. Maakuntakaavassa on osoitettu Natura 2000 -verkoston sisältyvät alueet ja maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät suojelu- ja luonnonsuojelualueet sekä perinnebiotoopit. Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojelun perusteina olevat luontoarvot on turvattu kaavamääräyksin ja sijoittamalla mahdolliset haitallisia vaikutuksia aiheuttavat toiminnot etäälle alueista. Rannikkovyöhykkeelle on osoitettu ekologisesti merkittävät vedenalaiset luontokohteet. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on osoitettu maakunnallista viherrakennetta ilmentävät luonnon monimuotoisuuden ydinalueet, ja niitä yhdistävät ekologisten yhteystarpeiden merkinnät. Kehittämisperiaatemerkinnöin osoitetut luonnon ydinalueet ja ekologiset yhteydet edistävät luonnoltaan arvokkaiden alueiden ekologisen kytkeytyneisyyden huomioonottamista maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on osoitettu tärkeät pohjavesialueet ja huolehdittu, ettei pohjavesialueille ei ole osoitettu pohjavesille erityistä vaaraa aiheuttavia toimintoja. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetut uudet toiminnot on pyritty ohjaamaan vähiten herkille alueille ja siten edistämään arvokkaimpien luontokokonaisuuksien säilymistä.
Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.	Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa on huolehdittu virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on turvattu maa- ja merialueilla kattava virkistysalueiden verkosto. Maakunnallista ja ylimaakunnallista verkostoa on kehitetty käyttäen hyväksi virkistys-, suojelu, maa- ja metsätalousalueita sekä viherkäytäviä ja tiestöä. Satakunnan maakuntakaavan 2050 lähtökohdissa ja ratkaisuissa on huomioitu Satakunnan maakuntakaavassa osoitetut virkistysalueet, virkistykseen soveltuvat luonnonarvokohteet

	ja matkailun alueet siten, että niiden säilyminen voidaan turvata.
Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden sekä saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymisestä.	Satakunnan maakuntakaavassa 2050 luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä ja huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä. Satakunnan maakuntakaavan 2050 terminaalitoimintojen alueet luovat edellytyksiä bio- ja kiertotaloudelle ja edistävät luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueiden suunnittelumääräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä avoimien viljelyalueiden säilymistä ja kehittämistä. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on kiinnitetty huomiota kasvu-, ympäristö- sekä energiaturpeen tuotannon jatkamismahdollisuuksiin tulevaisuudessa Satakunnan huoltovarmuuden turvaamisen ja elintarviketuotannon näkökulmasta ottaen samalla huomioon niin ilmastoa, luonnon monimuotoisuutta kuin vesistöjen valuma-alueita koskevat tavoitteet. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on osoitettu merkittävät maa-ainesten ottoalueet (hiekka, sora, kallio, turve). Lisäksi on annettu koko maakuntakaava-aluetta koskevia määräyksiä turvetuotantoa koskien, jonka mukaan muun muassa on otettava huomioon turvetuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on osoitettu tärkeät pohjavesialueet ja huolehdittu, ettei pohjavesialueille ei ole osoitettu pohjavesille erityistä vaaraa aiheuttavia toimintoja.
UUSIUTUMISKYKYINEN ENERGIAHUOLTO	
Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin.	Satakunnan maakuntakaavassa 2050 luodaan alueidenkäytölliset edellytykset monipuoliseen uusiutuvan energian tuotannon, varastoinnin ja tarvittavien logististen ratkaisujen kehittämiseen sekä edistetään kaasuverkoston kehittämistä Satakunnassa ja verkon kytkeytymistä valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 turvataan alueidenkäytölliset edellytykset ydinvoiman tuotantokeskittymälle ja ydinjätteen loppusijoitukselle. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetaan tuulivoimatuotannon alueita maa- ja merialueille. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa jo hyväksymispäätöstä saaneet teollisen mittakaavan aurinkovoima-alueet on osoitettu energiahuollon

	aluevarausmerkinnällä. Lisäksi maakuntakaavassa on annettu aurinkovoimaa koskeva koko maakuntakaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 osoitetaan uusia potentiaalisia turvetuotannon alueita ja turvataan turvetuotannon tarve Satakunnassa riittävällä tavalla. Maakuntakaavassa osoitettavat merkittävät terminaalitoimintojen alueet vastaavat biotalouden tarpeisiin ja mahdollistavat uusiutuvien energiajakeiden laajamittaisempaa käyttöä. Terminaalitoimintojen alueet sijoittuvat logistisesti edullisiin paikkoihin.
Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljettamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.	Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on turvattu valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävät voimalinjat ja niiden kehittämistarpeet ja huolehdittu, ettei aiheuteta haittaa valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen toteuttamismahdollisuuksille. Voimajohtolinjauksissa on pyritty hyödyntämään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä. Maakuntakaavassa on osoitettu Olkiluodon ydinvoimalaitoksen lähiympäristö sekä kantaverkon suurimpien sähköasemien lähiympäristö energiahuollon kehittämisen kohdealueeksi niiden kehittämisedellytyksen turvaamiseksi. Maakuntakaavassa osoitetaan tärkeät energian siirron yhteystarpeet mereltä mantereelle merialueelle sijoitettavien laajojen tuulivoimahankkeiden huomioimiseksi. Voimalinjan ja energiansiirron yhteystarpeita ilmaisevien sekä uusia ja ohjeellisia voimalinjoja osoittavien merkintöjen suunnittelumääräyksissä edellytetään sähkönsiirtoverkkoa koskevalta yksityiskohtaisemmalta suunnittelulta tehdä ratkaisut alueidenkäytön kannalta tarkoituksenmukaisimpien ja ympäristön kannalta vähiten haitallisia vaihtoehtoja huomioiden. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 on osoitettu kaasuverkon kehittämisen kannalta merkittävät yhteystarpeet. Kaasuverkon osoittaminen perustuu kaasuverkkoyhtiö Gasgrid Oy:n kansallisen vedyn runkoputken yleispiirteistettyyn linjaukseen.

10 Satakunnan maakuntakaavan 2050 suhde maakuntasuunnitelmaan ja maakuntaohjelmaan sekä merialuesuunnitelmaan

10.1 Satakunnan maakuntakaavan 2050 suhde Satakunta-strategiaan

Satakunta-strategian sisältää maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja siihen liittyvän ympäristöselostuksen sekä älykkään erikoistumisen strategian. Satakuntaliiton maakuntavaltuuston 10.12.2021 hyväksymän Satakunta-strategian päätavoitteena on maakunnan kilpailukyvyn ja elinvoiman sekä satakuntalaisten hyvinvoinnin vahvistaminen. Satakunta-strategian Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 tulevaisuuskuvat muodostavat Satakunnan pitkän aikavälin kehittämisen tahtotilan sekä tunnistavat Satakunnan tulevaisuuden kannalta tärkeitä toimia, jotka tulee huomioida maakuntaohjelmaa ja maakuntakaavaa laadittaessa.

Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 tulevaisuuskuvien mukaan Satakunta on vuonna 2050 elinvoimainen ja uudistuva maakunta, osaava ja vastuullinen sekä hyvinvoiva ja vetovoimainen maakunta. Tulevaisuuskuvien ajantasaisuutta tarkasteltiin maakuntaohjelman 2026-2029 laadintaprosessin yhteydessä ja tulevaisuuskuviin tehtiin tarvittavat päivitykset.

Satakunta-strategian kokonaisuuteen sisältyvä Satakunnan maakuntaohjelma 2026-2029 -Satakunta suunnitelmaa ja siihen liittyvä ympäristöselostus on hyväksytty Satakuntaliiton maakuntavaltuustossa 28.11.2025. Maakuntaohjelmaan kytkeytyy myös EU:n edellyttämä Satakunnan älykkään erikoistumisen strategian 2021–2027 päivitys. Maakuntaohjelma Satakunta suunnitelmaa vahvistaa maakunnan elinvoimaa, kasvua ja hyvinvointia. Satakunnan maakuntaohjelman 2026–2029 kehittämismissiot kuvaavat, miten maakunta vahvistaa elinvoimaansa tulevina vuosina. Kehittämismissioita ovat paras sijainti, kasvava maakunta ja onnellisten paikka. Missiot kuvaavat Satakunnan tavoitteellista tahtotilaa, jota kohti maakuntaa halutaan kehittää valtuustokaudella 2026–2029. Kukin kehittämismissio myös osaltaan tukee Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 tulevaisuuskuvia. Maakuntaohjelma muodostaa kehittämisasiakirjana parin Satakunnan maakuntakaavalle 2050. Maakuntaohjelman läpileikkaavissa teemoissa on myös yhtymäkohtia maakuntakaavoitukseen erityisesti kansallisen ja kansainvälisen saavutettavuuden, turvallisuuden, elinkeinoelämän ja vetovoimaisuuden tavoitteiden osalta.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteita muodostettaessa runkona käytettiin maankäyttö- ja rakennuslain (nyk. alueidenkäyttölain) maakuntakaavan sisältövaatimuksien ohella muita tulevaisuuden muutostekijöinä tunnistettuja ilmiöitä sekä Satakunta-strategian Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 mukaisia pitkän aikavälin kehittämistä ohjaavia tulevaisuuskuvia. Maakunnan kehittämistarpeet sovitettiin yhteen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa. Maakuntaohjelman 2026-2029 laadinnan yhteydessä päivitettyjä Satakunnan maakuntasuunnitelman 2050 tulevaisuuskuvien tavoitteiden suhdetta Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisuihin tarkasteltiin ehdotusvaiheessa.

Maakuntasuunnitelman Elinvoimainen ja uudistuva maakunta -tulevaisuuskuvan mukaisesti Satakunnan maakuntakaavassa 2050 luodaan alueidenkäytöllisiä toimintaedellytyksiä Satakunnan monipuoliselle ja uudistuvalle elinkeinoelämälle huomioiden samalla ilmastomuutoksen haasteet ja hiilineutraaliuden tavoitteet. Satakunnan maakuntakaava 2050 tarjoaa kilpailukykyisiä ja elinvoimaisia sijoittumisalueita yrityksille ja tarjoaa vakaan ja turvallisen toimintaympäristön uusille investoinneille. Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisulla edistetään sähköntuotantoa luomalla alueiden käytöllisiä edellytyksiä ydinenergian tuotannolle ja uusiutuvan energian tuotannolle. Maakuntakaavan ratkaisuilla tuetaan myös sujuvia ja vähähiilisiä liikenne-, liikkumis- ja logistiikkaratkaisuja. Tulevaisuuskuvan mukaisesti Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa on tunnistettu geopoliittisten muutosten myötä Satakunnan satamien merkitys koko Suomen huoltovarmuuden ja elinvoiman näkökulmasta ja satamien alueidenkäytöllisiä edellytyksiä on pyritty kehittämään.

Maakuntasuunnitelman Vastuullinen ja osaava maakunta -tulevaisuuskuvan mukaisesti Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisulla huolehditaan vastuullisesti luonnonarvoista ja elinkeinoelämän kehittämisestä sekä huomioidaan hyvän elämän tulevaisuuden mahdollisuuksista. Maakuntakaavassa maakunnan ympäristön ominaisuuksien ja vahvuuksien esiin tuominen tukee maakunnan elinvoimaisuuden, vetovoimaisuuden ja houkuttelevuuden ylläpitämistä. Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisulla tuetaan tulevaisuuskuvan mukaisesti

Satakunnan merkitystä elintarvikkeiden tuottajana ja jalostajana sekä huoltovarmuuden turvaajana. Maakuntakaavalla myös huolehditaan tulevaisuuskuvan näkemyksen mukaisesti ilmastonmuutoksen hillinnän toimenpiteistä ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja edistetään puhdasta siirtymää. Maakuntakaavalla pyritään vastaamaan maakuntasuunnitelman tulevaisuuskuvaan, jossa monimuotoiset ekologiset yhteydet sekä viherverkostot edistävät hiilensidontaa. Maakuntakaavalla edistetään myös uusiutuvien luonnonvarojen käyttöä. Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisussa kiinnitetään tulevaisuuskuvien mukaisesti huomiota vesistöjen ekologiseen tilaan ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen.

Maakuntasuunnitelman Hyvinvoiva ja vetovoimainen maakunta -tulevaisuuskuvan mukaisesti Satakunnan maakuntakaavassa 2050 pyritään luomaan vetovoimaisia meriympäristöjä ja säilyttämään monimuotoista luontoa sekä kehittämään monipuolisia kulttuuri- ja liikkumisympäristöjä. Maakuntakaavalla edistetään myös turvallisia toimintaympäristöjä ja turvallisia ja houkuttelevia asuinympäristöjä eri puolelta Satakuntaa. Satakunnan maakuntakaavan 2050 huolehditaan tulevaisuuskuvan mukaisesti maakunnan ympäristön ominaispiirteistä ja vahvuuksista huolehtiminen, mikä tukee maakunnan elinvoimaisuuden ja houkuttelevuuden ylläpitämistä sekä ekologista kestävyyttä. Koko Satakunnan vetovoimaisuutta on vahvistettu alueelliset erityispiirteet huomioon ottavalla maakuntakaavalla maakunnan eri osissa.

10.2 Satakunnan maakuntakaavan 2050 suhde Suomen merialuesuunnitelmaan 2030

Suomalainen merialuesuunnittelu on strategista ja yleispiirteistä merialueiden eri käyttömuotojen yhteensovittamista, jonka tarkoituksena on edistää meriympäristön hyvää tilaa, kestävää kehitystä ja kasvua. Merialuesuunnittelulla edistetään merialueen eri käyttömuotojen kestävää kehitystä ja kasvua, luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. Merialuesuunnittelu pohjautuu eri tahojen asiantuntijoiden osallistumiseen ja vuorovaikutukseen.

Suomen merialuesuunnitelman 2030 hyväksyttiin rannikkomaakuntien liittojen valtuustoissa vuoden 2020 lopussa. Satakuntaliitto ja Varsinais-Suomen liitto laativat yhteistyössä merialuesuunnitelman Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan alueelle.

Suomen merialuesuunnitelmassa 2030 esitetyt tavoitteet ja kehittämispotentiaalit on otettu soveltuvin osin huomioon Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteita ja ratkaisuja laadittaessa. Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu edistää omalta osaltaan merialuesuunnitelman Saaristomeren ja Selkämeren kehityskuvassa vuodelle 2050 esitettyä tavoitetilaa, jonka mukaan alue on kehittynyt Itämeren merkittäväksi toimijaksi ja vahvistanut asemaansa Itämeren markkina-alueella. Maakuntakaavan ratkaisu pyrkii edistämään myös kehityskuvan tavoitetilaa, jonka mukaan merellisiä toimintoja kehitetään alueella edistäen meriympäristön hyvää tilaa ja vedenalaisen luonnon monimuotoisuutta. Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisut edistävät myös alueella sijaitsevien kansainvälisesti erittäin kilpailukykyisten korkean teknologian meriteollisuuden keskittymien kehittämistä. Maakuntakaavan ratkaisu pyrkii edistämään myös kalatalouden elinvoimaisuutta ja korostamaan elintarviketeollisuuden merkitystä.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 ratkaisu edistää omalta osaltaan merialuesuunnitelman Saaristomeren ja Selkämeren kehityskuvassa vuodelle 2050 esitettyä tavoitetilaa, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä on edistetty erityisesti merituulivoiman osalta. Maakuntakaavan ratkaisu tukee myös kehityskuvan tavoitetilaa, jonka mukaan alueella sijaitsee kansainvälisesti ainutlaatuinen luonto- ja maisemakokonaisuus ja alueen saaristo- ja rannikkoluonto ja kulttuuriperintö ovat elinvoimaisia, hyvin säilyneitä ja toimivat matkailun näkökulmasta vetovoimatekijöinä.

11 Satakunnan maakuntakaavan 2050 suhde voimassa oleviin maakuntakaavoihin, kaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoitukseen ja kuntien suunnitteluun

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnan keskeisenä lähtökohtana ovat voimassa olevat Satakunnan maakuntakaava, Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 ja Satakunnan vaihemaakuntakaava 2, joiden kaavamerkintöjä ja määräyksiä tarkastellaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, uusimpien selvitysten, suunnitelmien ja inventointitietojen sekä Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteiden perusteella. Satakunnan maakuntakaavan 2050 laadinnassa on hyödynnetty voimassa ja parhaillaan vireillä olevia kuntien yleis- ja asemakaavoja sekä niihin liittyviä selvityksiä ja vaikutusten arviointeja.

Satakunnan maakuntakaavaa 2050 laadittaessa on Satakunnan naapurimaakuntien liitoille järjestetty yhteisneuvotteluja, joissa on esitelty Satakunnan maakuntakaavan 2025 valmistelun tilannetta ja käyty keskustelua erityisesti maakuntien rajoille sijoittuvien ratkaisujen tai maakunnan rajojen ulkopuolelle ulottuvien vaikutusten näkökulmasta.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 kanssa on samanaikaisesti ollut useassa naapurimaakunnassa vireillä maakuntakaavojen laadinta. Satakuntaliitto on osallistunut naapurimaakuntien liittojen maakuntakaavoja koskevaan viranomaistyöhön ja tehnyt yhteistyötä maakuntien rajavyöhykkeille sijoittuvien maankäyttöratkaisujen suunnittelussa.

12 Satakunnan maakuntakaavan 2050 toteutuksen ajoitus ja seuranta

Alueidenkäyttölain 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Alueidenkäyttölain 32 §:n 2 momentin mukaan viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maakuntakaavan huomioon ottaminen ja edistämisvelvoite koskevat kaikkia sellaisia valtion ja kunnan viranomaisia, joilla on katsottava olevan alueiden käyttöön liittyviä suunnittelu- tai toteuttamistehtäviä. Velvoite koskee myös valtion liikelaitoksia. Maakunnan liitot toimivat myös aluekehitysviranomaisina, jolloin maakuntakaavan ohjausvaikutus merkitsee sitä, että suunniteltaessa aluekehittämisohjelmalla lähivuosien kehittämistoimia tai myönnettäessä aluekehitysvaroja konkreettisiin hankkeisiin on pyrittävä edistämään maakuntakaavan toteuttamista ja katsottava, ettei näillä toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Velvoite koskee myös kuntaa alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisen ohjauksessa mm. siten, että kunnan tulee pyrkiä suuntaamaan kaavoitustaan sellaisille alueille, jotka edistävät maakuntakaavan toteuttamista. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteet konkretisoituvat toimenpiteiksi yksityiskohtaisempien suunnitelmien ja hankkeiden kautta.

Alueidenkäyttölaissa säädetyn maakuntakaavan ohjausvaikutuksen mukaisesti Satakunnan maakuntakaavassa 2050 esitettyjä tavoitteita toteuttavat pääasiassa kunnat laatiessaan yleis- ja asemakaavoja tai muita maankäyttöön liittyviä suunnitelmia. Osa Satakunnan maakuntakaavan 2050 kaavamerkinnöistä sijoittuu alueille, joilla ei ole kuntakaavaa tai ei ole tarpeen laatia yksityiskohtaisempaa kaavaa. Näillä alueilla toteuttaminen perustuu alueidenkäyttölakiin ja erityislakeihin. Myös tällöin maakuntakaavan tavoitteet tulee huomioida eikä maakuntakaavan toteuttamista tule vaikeuttaa.

Myös valtion viranomaiset toimivat Satakunnan maakuntakaavan 2050 toteuttajina tehdessään päätöksiä ja suunnitelmia, jotka liittyvät esimerkiksi tie- tai rata-alueisiin tai pääosaan luonnonsuojelualueista.

Maakuntakaavan toteuttajana voivat olla valtion ja kuntien ohella myös muut tahot kuten kuntayhtymät, yritykset tai yksityiset tahot. Satakunnan maakuntakaavan 2050 tavoitteita voidaan toteuttaa myös hanketoiminnalla. Satakunnan maakuntakaava 2050 ei velvoita kuntia tai muita tahoja aktiivisiin toimenpiteisiin kaavan tavoitteiden toteuttamiseksi.

Tavoitteena on, että Satakunnan maakuntakaavassa 2050 esitetyt maankäyttötavoitteet toteutuisivat tavoitevuoteen mennessä. Kaikkien kaavan ratkaisujen toteutuminen ei ole todennäköistä tavoitevuoteen mennessä ja toisaalta joidenkin merkintöjen osalta toteutuminen voi tapahtua ennakoitua nopeammin. Maakuntakaavan merkintöjen keskinäistä toteuttamisen ajoittamista voidaan ohjata suunnittelumääräyksin. Satakunnan maakuntakaavassa 2050 koko maakuntakaava-aluetta koskeva tieliikenteen suunnittelumääräyksellä ohjataan alueiden käyttöönoton ajoittamista suhteessa liikenneverkon parantamistoimiin.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 toteuttamisen edistämisen yhteydessä seurataan kaavan ajantasaisuutta, ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin kaavan saattamiseksi ajan tasalle. Jos todetaan, että Satakunnan maakuntakaava 2050 ei ole enää joiltakin osin ajan tasalla, voidaan ryhtyä valmistelemaan päätöstä seuraavan maakuntakaavan tai vaihemaakuntakaavan laatimisesta.

Satakunnassa on toiminut pitkään Satakunnan aluesuunnittelun yhteistyöryhmä (Sata-alsu). Yhteistyöryhmä on tulevaisuuden suunnitteluun orientoituva maakunnallinen yhteistyöryhmä, joka on painottanut toiminnassaan ajankohtaisia aluesuunnittelukysymyksiä. Vuonna 2015 sovittiin tulevien vuosien teemaksi Satakunnan maakuntakaavan ja Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 toteuttamisen edistäminen ja seuranta. Jatkossa Satakunnan maakuntakaavan 2050 toteuttamisen edistäminen ja seuranta sopivat hyvin Satakunnan aluesuunnittelun yhteistyöryhmän toiminnan sisällöksi.

Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatimiseen ovat osallistuneet:

Susanna Roslöf
alueiden käytön johtaja

Daniel Nagy
maakunta-arkkitehti

Anne Nummela
maakuntainsinööri

Anne Savola
ympäristöasiantuntija (30.4.2025 asti)

Minna Uusiniitty-Kivimäki
ympäristöasiantuntija (3.2.2025 alkaen)

Esa Perttula
liikennesuunnittelija

Veli-Matti Rintala
paikkatietoasiantuntija

Virpi Sipari
suunnitteluassistentti (14.10.2022 asti)

Suvi Rosendahl
suunnitteluassistentti (15.8.2022 alkaen)

Sari Rosu
suunnitteluassistentti (2.12.2022 - 31.12.2025)

SATAKUNTALIITTO
Regional Council of Satakunta

Pohjoisranta 11 D, 28100 Pori
Info puh. (02) 620 4300
kirjaamo@satakunta.fi

Satakunnan maakuntakaava 2050:

https://satakunta.fi/alueiden-kaytto/vireilla-olevat-maakuntakaavat/